

O P R O E P I N G
voor de op woensdag 11 oktober 2023 vanaf 19.30 uur
te houden vergadering
van de Raad der gemeente Hengelo

AGENDA:

		zaak- nummer	port. houder
A Algemeen			
A01	Opening		
A02	Vaststellen agenda		
A03	Vragenkwartier (zie art. 46 Reglement van Orde voor de gemeenteraad)		
A04	Bestuurlijke actualiteiten (van het college)		
A05	Tijdelijke toelating Van Wakeren als raadslid	3649018	Schelberg
B Hamerstukken			
B01	Bestemmingsplan Buitengebied, Enschedesestraat 406	3622128	Gerrits
B02	Omgevingsprogramma Leefbaar Beckum	3624280	Bruggink
C Voorstellen met tussenkomst van de Politieke Markt			
C01	Programma Water en Riolering 2023-2027	3642824	Bruggink
C02	Stimuleringsplan Energiebesparing	3632823	Bruggink
D Voorstellen zonder tussenkomst van de Politieke Markt			
D01	Bestemmingsplan Markant en beeldkwaliteitplan Villa Markant	3595391	Gerrits
D02	Wijziging Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo	3641571	Freriksen
D03	Subsidieplafond uitvoeringsregeling Impuls Jongerencultuur 2023-2024	3647098	Luttikholt

Hengelo, 25 september 2023

De voorzitter van de raad,

De heer S.W.J.G. Schelberg

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3649018	GRI – Hartendorp	GRI	Schelberg
ONDERWERP			
3649018 - Tijdelijke toelating van dhr. Van Wakeren als raadslid			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De heer B.G. (Bas) van Wakeren toe te laten als (tijdelijk) raadslid.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Mevrouw E. van der Brugh heeft tijdelijk ontslag aangevraagd als lid van de raad van de gemeente Hengelo. Dit ontslag is haar verleend. De heer B. van Wakeren is benoemd tot tijdelijke opvolger van E. van der Brugh. De benoeming van de heer Van Wakeren gaat in op 4 oktober 2023 en geldt voor een periode van 16 weken. De benoeming eindigt automatisch op 24 januari 2024. De raad wordt voorgesteld om de heer Van Wakeren toe te laten als (tijdelijk) raadslid.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

11 OKTOBER 2024

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3649018	GRI – Hartendorp	GRI	Schelberg
ONDERWERP			
3649018 - Tijdelijke toelating van dhr. Van Wakeren als raadslid			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. De heer B.G. (Bas) van Wakeren toe te laten als (tijdelijk) raadslid

INLEIDING

Mevrouw E. (Edith) van der Brugh heeft een aanvraag gedaan voor tijdelijk ontslag als bedoeld in artikel X 10 van de Kieswet en dit ontslag is haar verleend.

De voorzitter van het Centraal Stembureau heeft:

- De heer B.G. van Wakeren benoemd tot tijdelijk opvolger van mevrouw E. van der Brugh.

De heer Van Wakeren heeft zijn benoeming aanvaard.

De raad beslist over de toelating van nieuwe leden, ondersteund door een verslag van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven. De raad doet dit zoals bedoeld in artikel V 4 van de Kieswet en artikel 5a van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en politieke markt van de gemeente Hengelo.

Gemeenteraadsleden kunnen bij zwangerschap en bevalling of bij langdurige ziekte tijdelijk ontslag nemen. Het gaat altijd om een tijdelijk ontslag en een tijdelijke vervanging die van rechtswege eindigen na een periode van 16 weken. Binnen één zittingsperiode kan een lid maximaal drie keer gebruikmaken van dit recht

ARGUMENTEN

1.1 Vacatures in de gemeenteraad dienen zo spoedig mogelijk te worden ingevuld

Mevrouw E. van der Brugh, raadslid voor ProHengelo, heeft in verband met ziekte een aanvraag gedaan voor tijdelijk ontslag als bedoeld in artikel X 10 van de Kieswet. Het tijdelijke ontslag is verleend door de voorzitter van de raad per 4 oktober 2023. Daarmee is er een vacature ontstaan voor de duur van 16 weken.

Op 4 oktober 2023 heeft de voorzitter van het centraal stembureau de heer B.G. van Wakeren benoemd tot tijdelijke opvolger van E. van der Brugh. Dit is overeenkomstig hoofdstuk W van de Kieswet.

Op grond van artikel W 2 van de Kieswet worden de volgende kandidaten buiten beschouwing gelaten voor benoeming:

- F. (Frank) Peters, omdat hij al lid is van de raad;
- E. (Edith) van der Brugh, omdat het haar vacature betreft.

De benoeming van de heer B.G. van Wakeren geldt voor een periode van 16 weken vanaf de dag van ingang van het tijdelijk ontslag en eindigt van rechtsweg op 24 januari 2024. De heer Van Wakeren heeft zijn benoeming op 10 oktober 2023 aanvaard. Daarnaast heeft hij de op grond van Artikel V 3 Kieswet benodigde stukken overgelegd:

- een ondertekende verklaring over het al dan niet bekleden van openbare betrekkingen;
- een uittreksel uit de Basisregistratie Personen waaruit zijn woonplaats en de datum en plaats van zijn geboorte blijken.

De gemeenteraad zal aan de hand van de overgelegde stukken (de geloofsbrieven) onderzoeken of de benoemde tot de raad kan worden toegelaten.

1.2 Het onderzoek naar de geloofsbrieven is afgerond

De burgemeester informeert de raad en overhandigt de benodigde documenten (geloofsbrieven) van de kandidaat voor onderzoek aan een commissie, bestaande uit drie personen. Dit onderzoek vindt plaats op de in artikel 5a van het 'Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en de politieke markt' aangegeven wijze. Daarbij gaat de commissie na, of de benoemde aan de vereisten voor het lidmaatschap voldoet en geen met het lidmaatschap onverenigbare betrekkingen vervult. De commissie doet verslag van het onderzoek en bij een positief advies legt de benoemde in handen van de voorzitter de eed of belofte af en is hij toegelaten als (tijdelijk) raadslid. Daarna kan hij direct deelnemen aan de werkzaamheden van de raad.

KANTTEKENINGEN

Financiën

Het raadslid dat tijdelijk vervangen wordt, behoudt de raadsvergoeding en de helft van de onkostenvergoeding. De tijdelijk vervanger ontvangt de volledige raadsvergoeding en de volledige onkostenvergoeding. Een en ander wordt opgevangen binnen de daartoe beschikbare budgetten.

BIJLAGEN

Tijdelijke toelating de heer Van Wakeren:

- Benoemingsbesluit in verband met tijdelijk ontslag gemeenteraadslid
- Kennisgeving benoeming
- Aanneming benoeming
- Mededeling inzake openbare betrekkingen
- Uittreksel uit de basisregistratie personen (BRP)

Behandelvoorstel

Onderwerp	Programma Water en Riolering 2023-2027		
Zaaknummer	3642824	Portefeuillehouder	Claudio Bruggink
Historie	<p>In de Wet milieubeheer is een wettelijke verplichting vastgelegd dat de gemeente een gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) moet vaststellen. Deze verplichting geldt totdat de Omgevingswet op 1 januari 2024 is ingevoerd. Vooruitlopend op de Omgevingswet en in overeenstemming met deze wet is het Programma Water en Riolering 2023-2027 (PWR) opgesteld.</p> <p>Dit programma is besproken met de gemeenteraad tijdens politieke markten op 28 maart 2023 en 6 juni 2023. Tijdens deze markten is van gedachten gewisseld over het water- en rioleringsbeleid. Aan de raad zijn drie kostenscenario's voorgelegd. Uw Raad heeft gekozen voor het scenario met een hoog ambitieniveau (scenario 2). Dit scenario houdt in dat in het PWR verbetermaatregelen zijn opgenomen met een investeringsvolume van ruim 10 miljoen euro die in een tijdsbestek van tien jaar worden uitgevoerd. Om dit te realiseren is de personele capaciteit met één fte structureel uitgebreid.</p> <p>Op 27 juni 2023 heeft het college het concept Programma Water en Riolering 2023-2027 vastgesteld. Het programma heeft van 4 juli tot en met 13 september ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn twee reacties ingebracht. De betreffende reacties zijn beantwoord in een Nota van beantwoording.</p>		
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	<p>De gemeenteraad wordt nu voorgesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het Programma Water en Riolering 2023-2027, waar het jaarlijkse rioolheffingstarief op wordt gebaseerd, vast te stellen - De tariefstelling van de rioolheffing in 2024 te bekrachtigen door de Verordening Rioolheffing vast te stellen. De financiële consequenties voor de jaren 2023 en 2024 e.v. worden verwerkt in verzamelwijzigingen op de Beleidsbegroting 2023 en 2024. De verzamelwijziging voor 2024 wordt aangeboden na vaststelling van de Beleidsbegroting 2024 door de gemeenteraad. - In te stemmen met de voorliggende Nota van Beantwoording op de ingebrachte zienswijzen. 		
U wordt dringend verzocht om technische vragen voorafgaand aan de politieke markt, schriftelijk (via email) te stellen.			

Politieke Markt	10 oktober 2023			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Sander Janssen	Anke Haarhuis	raadszaal	Fysiek	Max 60 min
Doel van de sessie	Oordeelsvorming ter voorbereiding op besluitvorming in de raad			
Behandeladvies	De fracties worden gevraagd hun mening/ oordeel te geven over het voorliggend voorstel van het college om het Programma Water en Riolering 2023-2027 vast te stellen, de tariefstelling te bekrachtigen door de verordening vast te stellen en in te stemmen met de nota van beantwoording van de ingebrachte zienswijzen.			
Spreekrecht publiek	ja	Max. 5 minuten per persoon. Graag vooraf aanmelden via raadsgriffie@hengelo.nl		

Raad	Eventueel 11 oktober 2023	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Indien het voorstel ná behandeling tijdens de Politieke markt van 10 oktober a.s. als voldoende besproken kan worden beschouwd, kan het op de Raadsagenda van 11 oktober 2023 worden geagendeerd.	
Spreekrecht publiek	nee	nee

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3642824	timmermans, martijn	ORO-VR	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
3642824 - Programma Water en Riolering 2023-2027			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De gemeenteraad besluit:

1. Het Programma Water en Riolering 2023-2027, waar het jaarlijkse rioolheffingstarief op wordt gebaseerd, vast te stellen
2. De tariefstelling van de rioolheffing in 2024 te bekrachtigen door de Verordening Rioolheffing vast te stellen. De financiële consequenties voor de jaren 2023 en 2024 e.v. worden verwerkt in verzamelwijzigingen op de Beleidsbegroting 2023 en 2024. De verzamelwijziging voor 2024 wordt aangeboden na vaststelling van de Beleidsbegroting 2024 door de gemeenteraad.
3. In te stemmen met de voorliggende Nota van Beantwoording op de ingebrachte zienswijzen.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

In de Wet milieubeheer is een wettelijke verplichting vastgelegd dat de gemeente een gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) moet vaststellen. Deze verplichting geldt totdat de Omgevingswet op 1 januari 2024 is ingevoerd. Vooruitlopend op de Omgevingswet en in overeenstemming met deze wet is het Programma Water en Riolering 2023-2027 (PWR) opgesteld.

Het programma volgt het huidige verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2018-2022 op. Iedere vijf jaar stelt de gemeente het rioleringsplan opnieuw op. Dat geeft ons de mogelijkheid om nieuwe ontwikkelingen op het gebied van water en riolering in beleid op te nemen. In het plan staat wat we willen bereiken, waar we staan, wat we gaan doen en wat daarvoor nodig is (mensen en middelen).

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3642824	Timmermans, Martijn	ORO-VR	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
3642824 – Programma Water en Riolering 2023-2027			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. Het Programma Water en Riolering 2023-2027, waar het jaarlijkse rioolheffingstarief op wordt gebaseerd, vast te stellen
2. De tariefstelling van de rioolheffing in 2024 te bekrachtigen door de Verordening Rioolheffing vast te stellen. De financiële consequenties voor de jaren 2023 en 2024 e.v. worden verwerkt in verzamelwijzigingen op de Beleidsbegroting 2023 en 2024. De verzamelwijziging voor 2024 wordt aangeboden na vaststelling van de Beleidsbegroting 2024 door de gemeenteraad.
3. In te stemmen met de voorliggende Nota van Beantwoording op de ingebrachte zienswijzen.

INLEIDING

Aanleiding

In de Wet milieubeheer is een wettelijke verplichting vastgelegd dat de gemeente een gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) moet vaststellen. Deze verplichting geldt totdat de Omgevingswet op 1 januari 2024 is ingevoerd. Vooruitlopend op de Omgevingswet en in overeenstemming met deze wet is het Programma Water en Riolering 2023-2027 (PWR) opgesteld.

Het programma volgt het huidige verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2018-2022 op. Iedere vijf jaar stellen we het rioleringsplan opnieuw op. Dat geeft ons de mogelijkheid om nieuwe ontwikkelingen op het gebied van water en riolering in beleid op te nemen. In het plan staat wat we willen bereiken, waar we staan, wat we gaan doen en wat daarvoor nodig is (mensen en middelen).

Doorlopen bestuurlijk proces

Dit programma is besproken met Uw Raad tijdens politieke markten op 28 maart 2023 en 6 juni 2023 (. Tijdens deze markten is van gedachten gewisseld over het water- en rioleringsbeleid. Aan de raad zijn drie kostenscenario's voorgelegd. Uw Raad heeft gekozen voor het scenario met een hoog ambitieniveau (scenario 2). Dit scenario houdt in dat in het PWR verbetermaatregelen zijn opgenomen met een investeringsvolume van ruim 10 miljoen euro die in een tijdsbestek van tien jaar worden uitgevoerd. Om dit te realiseren is de personele capaciteit met één fte structureel uitgebreid.

Op 27 juni 2023 heeft het college het concept Programma Water en Riolering 2023-2027 vastgesteld. Het programma heeft van 4 juli tot en met 13 september ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn twee reacties ingebracht. De betreffende reacties zijn beantwoord in een Nota van beantwoording (bijlage 2). De inbrengers ontvangen de Nota van beantwoording per mail.

Klimaatadaptatie in de grondexploitatie

Het klimaat verandert. Per 1 januari 2020 moet elk nieuw beleid en elke handeling klimaatbestendig plaatsvinden. De overheid heeft in 2023 via diverse beleidsbrieven de vrijblijvendheid van het klimaatadaptief handelen weggenomen.

Om de overlast en schade door hevige regenbuien, die steeds vaker voorkomen, te verminderen zijn de eisen voor waterberging bij in- en uitbreidingsplannen aangescherpt. Er is meer ruimte voor water in openbaar gebied nodig en er wordt meer geïnvesteerd in waterbergende voorzieningen. Ook kan waterberging op particulier terrein noodzakelijk zijn.

De aangescherpte bergingseis kan bij grondexploitaties leiden tot extra kosten. De kosten nemen we daarom per 1 januari 2024 mee in de actualisatie van de grondexploitaties en vangen we op binnen de reserve grondexploitaties. In nieuw vast te stellen grondexploitaties moet rekening gehouden worden met circa € 60.000 tot € 150.000 extra kosten per hectare exploitatiegebied als gevolg van de aangescherpte eis. Hierbij geldt uiteraard: hoe intensiever een hectare wordt verhard (bebouwd), hoe hoger de extra kosten.

Herstel van de Hengelose beken.

Sinds 2003 werken en investeren de gemeente en het waterschap gezamenlijk in herstel van de Hengelose beken. Op 5 juni 2023 is, om deze samenwerking te continueren, de samenwerkingsovereenkomst (wateragenda) met het Waterschap ondertekend.

Het herstellen van de Hengelose beken biedt naast een kwaliteitsverbetering van de (openbare) leefomgeving ook de noodzakelijke mogelijkheden om regenwater van de riolering af te koppelen. Daarmee biedt het een robuuste en duurzame oplossing (extra waterberging en afkoeling van de stad in de zomer) om de gevolgen van klimaatverandering het hoofd te bieden.

Bijdrageregelingen

Afkoppelen van hemelwater van de gemengde riolering is een heel duurzame oplossing om wateroverlast te verminderen en de vuiluitworp uit het riool op de beken te verminderen. Om dit voor onze inwoners en bedrijven aantrekkelijk te maken is een afkoppelbijdrage beschikbaar gesteld.

Vegetatiedaken spelen een grote rol bij de tijdelijke opslag van regenwater. Om de aanleg van groene daken te stimuleren wordt de bestaande regeling (Groene Pet) gecontinueerd.

Kostendekking van het plan

De kosten voor het uitvoeren van beheer, onderhouden en uitvoering van maatregelen zijn uitgewerkt in een kostendekkingsberekening. Op basis van de kostendekkingsberekening is het tarief van het rioolrecht voor de komende jaren bepaald. Het tarief stijgt deze planperiode de eerste 3 jaar met 1,00% exclusief inflatiestijging. De laatste 2 jaren van de planperiode verwachten wij dat de heffing gelijk blijft, waarbij de inflatiestijging niet in meegenomen. Jaarlijks wordt er bekeken of een verhoging ook daadwerkelijk nodig is. Mocht het niet nodig zijn, dan vindt er geen verhoging plaats.

ARGUMENTEN

1.1 Elke gemeente moet beschikken overeen gemeentelijk rioleringsplan.

In de Wet Milieubeheer (art. 4.22) is vastgelegd dat elke gemeente over een gemeentelijk rioleringsplan beschikt voor een daarbij vast te stellen periode. Met de komst van de Omgevingswet vervalt deze verplichting. De zorgplichten afvalwater, hemelwater en grondwater blijven van kracht en gemeenten kunnen hiervoor nog steeds beleid opstellen. Met dit Programma Water en Riolering sorteren we voor op komst van de Omgevingswet. Het geeft een meerjarenvisie op het stedelijk (afval)watersysteem en een handelingsperspectief voor de korte en lange termijn, zodat de goede werking van het stedelijk (afval)watersysteem in Hengelo is gewaarborgd. De Omgevingswet biedt volop mogelijkheden om beleid over water, klimaat en riolering goed te integreren met andere beleidsvelden. Als de Omgevingswet van kracht wordt, kan dit plan hierin worden opgenomen

1.2 Riolering is nog steeds onmisbaar voor de volksgezondheid.

De gemiddelde levensduurverwachting is in de 20e eeuw minstens evenveel toegenomen dankzij de sanitaire verworvenheden als door de ontwikkelingen in de medische wetenschap, aldus het RIVM. Het is nog niet zo lang geleden dat het ongezuiverde rioolwater rechtstreeks op sloten, vijvers en rivieren werd geloosd.

1.3 In het Programma is integraal beleid voor de gemeentelijke water- en klimaattaken geformuleerd.

De gemeente heeft van oorsprong de zorg voor de inzameling van stedelijk afvalwater. In 2008 zijn daar de nieuwe zorgplichten voor hemelwater en grondwater aan toegevoegd. In het Programma moet daaraan expliciet aandacht worden besteed. Daarnaast leggen wij vanwege de integraliteit ook onze doelen voor oppervlaktewater en klimaatadaptatie voor de planperiode vast. We spreken dan ook niet meer van een gemeentelijk rioleringsplan, maar van een Programma Water en Riolering. In het programma zijn ook het herstellen van de beken en het bijdragen aan groendaken en afkoppelen, in uitgangspunten en financiën, opgenomen.

1.4 Het geeft verder invulling aan gewijzigde inzichten en omstandigheden.

Klimaatverandering heeft geleid tot nieuwe inzichten over hoe we omgaan met ons watersysteem en met (te veel of te weinig) hemelwater en grondwater. Het rioolstelsel is niet berekend op het toenemende aantal hevige buien. Onze leefomgeving is niet overal bestand tegen perioden van droogte en toenemende hogere grondwaterstanden. Oplossingen onder de grond zijn zeer kostbaar (aanleg en onderhoud) en versterken vaak de problematiek. Het bovengronds bergen van overtollig hemelwater heeft daarom de voorkeur. Het afkoppelen van hemelwater helpt niet alleen tegen wateroverlast bij hevige regen buien, het helpt ook tegen verdroging en voorkomt dat schoon hemelwater via het riool naar de waterzuivering wordt afgevoerd (efficiency). Het aanbrengen van drainage in de grond wordt minder als vanzelfsprekend toegepast om de invloed op de droogte te beperken. Alleen pieken in grondwaterstanden die structurele

overlast en schade opleveren worden via drainage afgevoerd.

1.5 Water en bodem krijgen een leidende rol binnen ruimtelijke ontwikkelingen.

Door de rijksoverheid is in het coalitieakkoord afgesproken dat water en bodem leidende principes moeten worden binnen de ruimtelijke ontwikkeling. Zo worden bovengrondse waterberging en extra oppervlaktewater (sloten, greppels, vijvers) een prominenter onderdeel van de ruimtelijke ordening en inrichting van de openbare ruimte. Er komt meer invloed op ingrepen in de bodem die van invloed kunnen zijn op het geohydrologisch systeem, zodat deze beter worden gereguleerd. Het programma heeft dit gedachtengoed geadapteerd en verwerkt in ambities en maatregelen.

1.6 Doorzicht maatregelen die komende vijf jaar worden genomen.

Het plan geeft inzicht in de maatregelen (pagina 16 tot en met 29 Programma) die nodig zijn om het riool- en waterstelsel de komende jaren in stand te houden, te verbeteren en te anticiperen op veranderende weersomstandigheden. Tegelijkertijd houden we gedurende planperiode de werking van het systeem goed in het oog. Voortschrijdend inzicht kan gedurende de planperiode leiden tot wijzigingen in de uitvoering van maatregelen.

1.7 Geeft inzicht in de kosten voor de korte en lange termijn.

In het Programma Water en Riolering staat wat nodig is aan (beheer)maatregelen en investeringen om het riool- en watersysteem in stand te houden (beheer), te vernieuwen en uit te breiden in de komende planperiode maar ook voor de lange termijn.

2.1 Het Programma Water en Riolering 2023-2027 is de basis voor de hoogte van de rioolheffing.

Het PWR geeft inzicht in de jaarlijkse exploitatiekosten en investeringen. Op basis van deze gegevens is de rioolheffing voor de komende jaren berekend. De tariefstelling van de rioolheffing wordt vastgelegd in de Verordening Rioolheffing en moet door de Raad zijn vastgesteld. De Verordening wordt daarom gelijktijdig met het Programma vastgesteld.

2.2 Het Programma Water en Riolering is voor diverse partijen van belang.

Het programma is de basis van de gemeentelijke watertaken. Beleid en financiering in het programma is van belang voor diverse interne en externe partijen. Veel zaken en projecten hangen aan het PWR. Vaststelling van het programma geeft duidelijkheid over te hanteren beleid bij ruimtelijke inpassingsprojecten, herinrichtingen en overige ontwikkelingen. Duidelijkheid over dit programma en de bijbehorende financiële en personele middelen zorgen voor een efficiënte en doelmatige operationele realisatie. Het is belangrijk niet verder vertraging op te lopen.

2.3 Financiële gevolgen moeten zijn meegenomen in de Begroting van 2024 en verder.

Uw Raad heeft gekozen voor het scenario met een hoog ambitieniveau (scenario 2). Dit scenario is uitgewerkt en ligt nu voor. Dit scenario heeft consequenties voor de baten en de lasten en daarmee de tariefstelling van de rioolheffing. Daarom worden het PWR en de Verordening Rioolheffing tegelijkertijd vastgesteld. De financiële consequenties voor de jaren 2023 en 2024 e.v. worden verwerkt in verzamelwijzigingen op de Beleidsbegroting 2023 en 2024. De verzamelwijziging voor 2024 wordt aangeboden na vaststelling van de Beleidsbegroting 2024 door de gemeenteraad.

3.1 Er zijn tijdens de verlengde ter inzagelegging slechts twee reacties ingebracht.

Het Programma Water en Riolering heeft, mede vanwege vakantieperiode, ruim 12 weken ter inzage gelegen. In deze periode zijn slechts twee reacties ingebracht. De inbreng van een inwoners kan worden aangemerkt als informerend over de inhoud. De inbreng van het waterschap kan worden aangemerkt als positief oordelend op de inhoud. Op basis hiervan nemen wij aan dat het plan goedkeurend is ontvangen door belanghebbenden.

KANTTEKENINGEN

2.1 Het zijn onzekere tijden.

Gezien de krapte op de arbeidsmarkt en beschikbaarheid van grondstoffen is het mogelijk dat uitvoering van maatregelen gedurende looptijd van het Programma vertraging oploopt of dat maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd

Financiën

De financiële lasten van het Programma Water en Riolering 2023-2027 worden gedekt door de inkomsten uit de rioolheffing. De rioolheffingsberekening is gebaseerd op:

- Exploitatielasten (jaarlijks beheer/onderhoud en personele lasten),
- Bestaande kapitaallasten (rente en afschrijving van projecten uit het verleden)
- Nieuwe kapitaallasten (voor o.a. rioolvervangingen, klimaatmaatregelen)
- Evt. onttrekking c.q. dotatie aan de Voorziening riolering.

De rioolheffing is geen normale belasting. Anders dan bij bijvoorbeeld de onroerendezaakbelasting (OZB) mogen de opbrengsten van de rioolheffing maar aan één doel worden uitgegeven, te weten: de gemeentelijke taken die zijn vastgelegd in het Programma Water en Riolering. De kosten voor het uitvoeren van beheer, onderhouden en uitvoering van maatregelen zijn uitgewerkt in een kostendeckingsberekening.

Om de kosten van het Programma te dekken wordt een rioolheffingstarief per heffingsplichtige doorberekend. In de tabel hieronder is de tariefontwikkeling in de komende planperiode weergegeven.

Jaar	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Woningen	252,84	257,88	267,96	278,40	289,20	297,60
Niet woningen (grootverbruik)	448,56	457,56	475,44	494,04	513,36	528,24

In verband met afrondingsverschillen kunnen er bij de vaststelling van het tarief geringe afwijkingen ontstaan. De kosten en baten van het kostendeckingsplan zijn verwerkt in de zomernota 2024-2027. In de zomernota is vermeld dat wij uit gaan van een tarief van € 267,96 voor 2024 onder de voorwaarde dat het PWR in 2023 wordt vastgesteld.

De lasten ontwikkelen zich van ca € 11 miljoen in 2024 tot ca € 11,5 miljoen in 2028. Hierin is ook de kwijschelding opgenomen onder "overige lasten". De hier genoemde bedragen zijn op prijspeil 2023, dus worden nog gecorrigeerd voor inflatie in de begrotingen van de desbetreffende jaren. Investeringsonttrekken we uit de voorziening totdat de stand van de voorziening dit niet meer toelaat. Daarna activeren we de investeringen. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten komen ten laste van de exploitatie.

Voor meer duiding van de financiële cijfers wordt verwezen naar de bij dit voorstel gevoegde financiële paragraaf (bijlage 3).

2. Subsidiemogelijkheden derden

Bij de uitvoering van maatregelen/projecten is het in sommige gevallen mogelijk om in aanmerking te komen voor subsidies of impuls gelden. Deze aanvragen zijn projectspecifiek en worden meegenomen tijdens de uitvoering. Voor dit besluit zijn geen subsidies van derden van toepassing. Met reeds verkregen subsidies is wel rekening gehouden.

3. Financiële consequenties worden verwerkt in de Verordening Rioolheffing en Begroting 2024.

De tariefstelling van de rioolheffing voor 2024 wordt verwerkt in de Verordening Rioolheffing en deze wordt gelijktijdig met het Raadsbesluit van het PWR vastgesteld. De financiële consequenties voor de jaren 2023 en 2024 e.v. worden verwerkt in verzamelwijzigingen op de Beleidsbegroting 2023 en 2024. De verzamelwijziging voor 2024 wordt aangeboden na vaststelling van de Beleidsbegroting 2024 door de gemeenteraad.

Communicatie en participatie

1. Intern

Het vastgestelde plan is een samenwerking tussen verschillende teams. Het plan wordt gedeeld met collega's die betrokken zijn bij de ruimtelijke planvorming en met de uitvoering van projecten in de openbare ruimte.

2. Extern

Inwoners van Hengelo worden geïnformeerd over het Programma via publicatie in de gemeentelijke media. Verder wordt het plan ter kennisneming aan waterschap Vechtstromen en provincie Overijssel gestuurd. Dit is gebruikelijk.

3. Participatie

We blijven werken aan het waterbewustzijn in onze gemeente. We doen dat op de volgende manier:

1. In regionaal samenwerkingsverbanden ontwikkelen wij een passend pakket aan communicatiemiddelen dat elke gemeente kan inzetten om het waterbewustzijn van inwoners te vergroten.
2. Bij ingrepen in de fysieke leefomgeving zoeken we contact met omwonenden. We proberen inwoners bewust te maken en zelf ook voor eigen rekening maatregelen te laten nemen die goed zijn voor het watersysteem. Denk aan afkoppelen van de regenpijp, het weghalen van tuintegels of het aansluiten van een regenton.
3. Op de website van onze gemeente is informatie beschikbaar over watervriendelijke en klimaatbestendige maatregelen. Ook werken wij met beeldmateriaal en informatie om inwoners te inspireren en enthousiasmeren om een bijdrage hierin te leveren. Waar mogelijk en waar nodig faciliteren wij inwoners bij hun activiteiten.
4. De gemeente werkt als loketfunctie voor bewoners. Mensen kunnen met vragen bij ons terecht. Waar nodig en mogelijk helpen we ze verder.

Aanpak en planning

Na vaststellen door Uw Raad treedt het programma in werking en wordt conform de doelen en uitgangspunten gehandeld.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Programma Water en Riolering 2023-2027

Bijlage 2: Nota van beantwoording zienswijzen

Bijlage 3: Financiële paragraaf Programma Water en Riolering 2023-2027

Bijlage 4: Verordening Rioolheffing

Programma Water en Riolering 2023-2027

Gemeente Hengelo

2 maart 2023

 ARCADIS

Contactpersoon

TETJE HENSTRA
Projectleider Stedelijk Water en
Klimaatadaptatie

T +31 (0)6 15876322
E tetje.henstra@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 1018
5200 BA 's-
Hertogenbosch
Nederland

Auteurs

- Tetje Henstra
- Kevin Gortmaker
- Suzanne Meeuwissen

Projectgroep

Gemeente Hengelo

- Rob Heukels
- Sem Becker
- Patrick Zwerink
- Sjors Wermink
- Bart Broens
- Bas van de Wiel

Waterschap Vechtstromen

- Bert Rozendaal
- Wim Geerdink
- Tom Pikkemaat
- Paul Bonné

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Kaders en verantwoordelijkheden waterpartners	7
3	Huidige situatie	10
3.1	De riolering van Hengelo	10
3.2	Terugblik GRP 2018-2022	11
4	Strategie	13
4.1	Afvalwater	13
4.1.1	Doelen	13
4.1.2	Ambities	13
4.1.3	Aanpak	14
4.2	Hemelwater	15
4.2.1	Doelen	15
4.2.2	Ambities	16
4.2.3	Aanpak	16
4.3	Grondwater	20
4.3.1	Doelen	21
4.3.2	Ambities	21
4.3.3	Aanpak	21
4.4	Oppervlaktewater	26
4.4.1	Doelen	27
4.4.2	Ambities	27
4.4.3	Aanpak	28
4.5	Bedrijfsvoering	28
4.5.1	Beheer en onderhoud	29
4.5.2	Samenwerking	30
4.5.3	Participatie en communicatie	31
5	Uitvoeringsprogramma	33

6	Middelen	36
6.1	Personele middelen	36
6.2	Financiële middelen	36
6.2.1	Uitgangspunten	37
6.2.2	Kostendekkingsplan	38
6.2.3	Rioolheffing en risico's	42
Bijlagen		
Colofon		64

1 Inleiding

Maar weinig mensen beseffen hoe belangrijk riolering is. Zo hebben de riolering en de drinkwatervoorziening sinds de 19e eeuw de kans op ziektes fors teruggebracht, waardoor de levensverwachting aanzienlijk is gestegen. Pas als het mis dreigt te gaan en er bijvoorbeeld stank- of wateroverlast optreedt, krijgt riolering aandacht. Verder gaat de inzameling en het transport van afvalwater vaak ongemerkt aan de inwoners voorbij. Toch verrichten we dagelijks veel inspanningen om deze kostbare infrastructuur goed te beheren en te onderhouden.

Zoals iedereen wel merkt vanuit de berichtgeving komt hevige neerslag steeds vaker voor als gevolg van klimaatverandering, net als langere perioden van droogte. Naast de huidige, vaak ondergrondse en kostbare oplossingen, willen we ook de bovengrondse openbare ruimte benutten om tijdelijk grote hoeveelheden regenwater op te vangen en gedoseerd af te voeren naar het oppervlaktewater, de ondergrond of een andere omgeving. Ons doel is een klimaatadaptief systeem, zowel voor droge als natte extremen.

Omdat de onder- en bovengrondse infrastructuur met elkaar verweven zijn is het van belang om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van het beheer van de openbare ruimte, bescherming van bodem en waterkwaliteit en de zorg voor het totale watersysteem. Met de komst van de Omgevingswet staat een gezonde fysieke leefomgeving centraal. Met deze wet kunnen we vanuit een krachtige visie op de leefomgeving via juridische instrumenten en programma's toewerken naar een gezonde fysieke leefomgeving.

Wat is een PWR?

Het Programma Water & Riolering (PWR) is een beleidsplan/uitvoeringsplan dat op hoofdlijnen de invulling weergeeft van de gemeentelijke watertaken/zorgplichten afvalwater, hemelwater en grondwater. In dit programma laten we zien wat we willen bereiken, hoe we daar beleidsmatig uitwerking aan geven, wat we gaan doen en welke middelen daarvoor nodig zijn.

Het PWR is 5 jaar geldig. Het programma wordt eventueel tussentijds gewijzigd als er grote veranderingen plaatsvinden die invloed hebben op het beleid en de bijbehorende uitvoering.

In de vorige planperiode heette dit plan het gemeentelijk rioleringsplan (GRP 2018-2022). Na het van kracht worden van de Omgevingswet is het GRP niet langer een wettelijk verplichte planvorm, maar moeten elementen hiervan opgaan in respectievelijk de omgevingsvisie, -plan en -programma. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is voorsnog uitgesteld tot 1 januari 2024. Hoewel de wettelijke verplichting tot het opstellen van een rioleringsplan komt te vervallen, is in verband met het aflopen van het huidige GRP (in 2022) besloten om een nieuw plan op te stellen. Het rioleringsplan is een effectief planinstrument om de rioleringszorg te borgen en activiteiten af te stemmen. Verder vormt het plan nog steeds een goede onderbouwing voor de rioolheffing. Als onderdeel van de begroting is het voor de gemeente wettelijk verplicht om deze heffing te onderbouwen.

Figuur 1: Aanleg waterberging bij rioolreconstructiewerkzaamheden Deldenstraat

Raakvlakken andere plannen en beleid

De klimaatmaatregelen die in de gemeentelijke uitvoeringsagenda naar aanleiding van de klimaatadaptatiestrategie zijn opgesteld, zijn daar waar ze bijdragen aan de gemeentelijk zorgplichten integraal in dit programma verwerkt. De [omgevingsvisie Het Hart van Hengelo](#) (Binnenstad, Stationsomgeving en Hart van Zuid) is in 2022 vastgesteld. Het beleid in dit PWR is onder andere afgestemd op de water- en klimaatgerelateerde aspecten die in deze visie zijn opgenomen.

Op de [website van de gemeente](#) staat een pagina vol met links naar klimaatbestendige locaties in Hengelo, de klimaateffectatlasrapportage en de Hengelose klimaatadaptatiestrategie, en video's met uitleg inspiratie en tips voor inwoners. Op de website [groenblauwtwente.nl](https://www.groenblauwtwente.nl) kunnen Twentenaren terecht voor informatie over het klimaatadaptief inrichten van tuin en omgeving.

Gelijktijdig met het opstellen van dit PWR heeft de gemeente haar grondwaterbeleid geactualiseerd, zijn berekeningen uitgevoerd voor het systeemoverzicht stedelijk water (voormalig basisrioleringsplan) van Hengelo en Beckum, en is de investeringslijn van de vrijvervalriolering aangepast naar het risicogestuurde rioolvervangingsplan (Rasmariantonderzoek). De input van deze parallele trajecten is verwerkt in dit PWR.

Waterschap Vechtstromen heeft de Samenwerkingsagenda opgesteld. In dit programma is zoveel als mogelijk rekening gehouden met activiteiten in gezamenlijkheid met het waterschap voor de planperiode.

Gemeente Hengelo onderschrijft de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Met dit programma dragen we specifiek bij aan doel 6: schoon water en sanitatie voor iedereen.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de kaders en verantwoordelijkheden van waterpartners die relevant zijn voor dit PWR. In hoofdstuk 3 gaan we in op het vertrekpunt voor dit PWR: wat is de huidige situatie van ons systeem, en we blikken terug op de vorige planperiode. In hoofdstuk 4 beschrijven we voor onze zorgplichten wat onze verantwoordelijkheden zijn, welke ambities we als gemeente hebben om ons systeem op orde te hebben en klimaatbestendig te zijn. Dit vertaalt zich in de uitvoeringsagenda in hoofdstuk 5, met bijbehorende budgetten en planning. In hoofdstuk 6 gaan we in op de financieringswijze van onze activiteiten in de planperiode, en we geven een financiële doorkijk op de lange termijn.

2 Kaders en verantwoordelijkheden waterpartners

Bij het invullen van de zorgplicht riolering hebben we te maken met verschillende taken en bevoegdheden van de diverse waterpartners en nieuwe uitdagingen en ontwikkelingen waar we op willen anticiperen.

Taken en bevoegdheden

De zorg en verantwoordelijkheid voor het water is in handen van gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, drinkwaterbedrijven, provincie en perceeleigenaren. Iedere partij heeft hierin zijn eigen verplichtingen en bevoegdheden, die zijn vastgelegd in wetgeving of beleid.

De belangrijkste wetten en beleidskaders die ten grondslag liggen aan dit PWR zijn de Europese Kaderrichtlijn Water, de Waterwet, de Wet milieubeheer, de Gemeentewet en de Algemene lozingenbesluiten. In Bijlage D is een overzicht van relevante wetgeving opgenomen. De taken en bevoegdheden van waterketenpartners zijn weergegeven in de onderstaande tabel.

Tabel 1: Taken en bevoegdheden waterketenpartners

Actor	Taken en bevoegdheden
Europa	Op 22 december 2000 is de Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht geworden. De KRW is een Europese richtlijn, die bedoeld is om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater op goed niveau te krijgen en te houden.
Rijk	Het Rijk is verantwoordelijk voor het nationale beleidskader en de strategische doelen en maatregelen voor het waterbeheer in Nederland. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie. Het Rijk is opsteller van het Nationaal Waterprogramma 2022-2027. Het Nationaal Waterprogramma vormt de rode draad voor het behalen van omgevingswaarden en andere doelstellingen uit de KRW. Volgens Omgevingsbesluit artikel 8.14 dient het programma elke zes jaar geactualiseerd te worden door het Rijk.
Provincie Overijssel	<p>De provincie is verantwoordelijk voor de vertaling van het rijksbeleid naar een regionaal beleidskader en voor strategische regionale opgaven. De provincie is opsteller van het Regionaal Waterprogramma Overijssel (2022-2027), conform artikel 3.8 uit de Omgevingswet. Hierin zijn de EU-richtlijnen zoals de KRW en de Grondwaterrichtlijn (GWR) geïmplementeerd.</p> <p>De provincie is tevens bevoegd gezag voor vergunningverlening, het toezicht en handhaving van onderstaande grondwateronttrekkingen en -infiltraties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Industriële onttrekkingen > 150.000 m³ • Grondwateronttrekkingen t.b.v. drinkwaterwinning • Bodemenergiesystemen (Warmte koude opslag systemen) <p>Ten aanzien van het PWR heeft de provincie een adviserende en toetsende rol. De provincie kan een aanwijzing geven indien er tegenstrijdigheden zijn tussen het PWR en de provinciale plannen. De provincie is opsteller van de Omgevingsvisie Overijssel (2022).</p>
Rijkswaterstaat	Rijkswaterstaat heeft de regiefunctie over drie belangrijke netwerken: het hoofdwegennet, vaarwegennet en hoofdwatersysteem. Ten aanzien van wateren beheert Rijkswaterstaat in de praktijk de oppervlaktewaterlichamen, inclusief kunstwerken en waterkeringen, die in beheer zijn bij het Rijk. Dit behelst waterkwaliteitsbeheer, waterkwantiteitsbeheer en waterstaatkundig beheer.
Waterschap Vechtstromen	Het waterschap is verantwoordelijk voor het operationele regionale waterbeheer. Dit betekent dat zij zorgen voor droge voeten (veiligheid), schoon en voldoende water. De visie hierop en de bijhorende maatregelen zijn beschreven in Waterbeheerprogramma

	<p>2022-2027. Tijdens het vaststellen van dit programma is er rekening gehouden met het Regionale Waterprogramma.</p> <p>Het waterschap heeft een zorgplicht voor de zuivering van stedelijk afvalwater en is bevoegd gezag voor directe lozingen op de RWZI en naar het oppervlaktewater. Voor de regulering van indirecte lozingen (naar het riool) heeft het waterschap een adviserende rol naar gemeenten.</p> <p>Het waterschap heeft eveneens een zorgplicht voor het beheer van regionale wateren en keringen. Handelingen in het oppervlaktewatersysteem reguleren waterschappen o.a. middels algemene regels, verordeningen en een Watervergunning.</p> <p>Het waterschap is ook verantwoordelijk voor vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van grondwateronttrekkingen en infiltraties in haar beheergebied, met uitzondering van de drie categorieën waarvoor de provincie verantwoordelijk is.</p> <p>Om de waterbelangen bij ruimtelijke ontwikkelingen veilig te stellen doorlopen waterschap en gemeente bij alle ruimtelijke ontwikkelingen de watertoetsprocedure. Hierbij wordt o.a. toegezien op een hydrologisch neutrale of positieve inpassing van ontwikkelingen. De resultaten hiervan worden vastgesteld in de waterparagraaf.</p> <p>Ten aanzien van het PWR heeft het waterschap een adviserende rol.</p>
Vitens	<p>Overheden die (in)direct betrokken zijn bij de bescherming van drinkwater hebben een verantwoordelijkheid voor de invulling van de zorgplicht drinkwater. Deze zorgplicht is opgenomen in de Drinkwaterwet. De zorgplicht drinkwater geldt zowel voor de bescherming van bronnen van drinkwater als voor de infrastructuur. Vitens zorgt ervoor dat er schoon drinkwater uit de kraan komt. Daarnaast kan Vitens zorg dragen voor het (fysiek) inrichten, beheren en onderhouden van grondwatermeetnetten.</p>
Gemeente	<p>De gemeente heeft drie zorgplichten t.a.v. stedelijk waterbeheer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater naar een zuiveringstechnisch werk (Wm art. 10.33) • Doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater dat perceelseigenaren redelijkerwijs niet zelf kunnen verwerken. Eventueel kan de gemeente hiervoor maatwerkvoorschriften of een gebiedsverordening instellen (Ww art. 3.5) • Treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Voorwaarde hierbij is dat de maatregelen doelmatig zijn en niet tot de zorg van het waterschap/provincie behoren. De gemeente dient het loket te zijn voor grondwateraanvragen binnen haar beheersgebied (Ww art.3.6) <p>Lozingen van (afval)water zijn per doelgroep geregeld via lozingenbesluiten en de Wet Activiteitenbesluit milieubeheer. In de meeste gevallen is de gemeente hiervoor bevoegd gezag. Bij de verwerking van (afval)water houdt de gemeente rekening met de wettelijke voorkeursvolgorde.</p> <p>Volgens de wet hebben gemeenten een belangrijke taak in het voorkomen van graafschade aan kabels en leidingen (Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken/ WIBON) en het beschikbaar stellen van gegevens over de ondergrond. In het kader van het Besluit op de lijkbezorging hebben gemeenten een toetsende rol in de ontwatering van begraafplaatsen.</p>
Perceeleigenaar	<p>De perceeleigenaar is verantwoordelijk voor de staat van zijn woning en perceel. Dit betekent dat hij zelf verantwoordelijk is voor het op eigen perceel treffen van maatregelen om de waterdichtheid te garanderen en voor de inzameling van stedelijk afvalwater en overtollig hemel- en grondwater. Pas als de perceeleigenaar zich</p>

redelijkerwijs niet kan ontdoen van het overtollige hemel- en grondwater, is er een taak voor de gemeente of waterschap.

De perceeleigenaar heeft ook een zorgplicht. Dit betekent dat hij geen handelingen mag verrichten waarvan hij kan verwachten dat deze het doelmatige functioneren van (water)voorzieningen belemmeren.

Omgevingswet

Onder de Omgevingswet verhuizen regels van het Rijk naar gemeenten en waterschappen. De rijksoverheid zorgt voor een pakket regels dat automatisch onderdeel uitmaakt van het gemeentelijke omgevingsplan of de waterschapsverordening. Deze regels heten de bruidsschat.

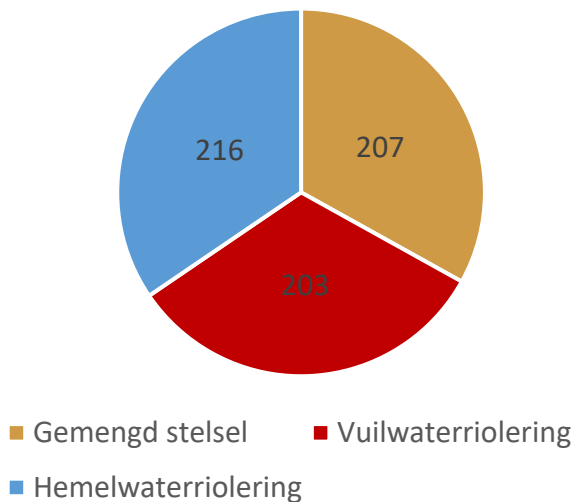
Gemeenten en waterschappen krijgen dankzij de bruidsschat de tijd om zelf een afweging te maken hoe ze deze onderwerpen willen regelen. Bij de activiteiten die onder de Omgevingswet van rijksregels naar lokale regels verhuizen, gaat het vooral om lokale vraagstukken. Denk hierbij aan geur, horeca of lozingen van huishoudens. De gemeenten en waterschappen besluiten voortaan zelf hoe ze die onderwerpen regelen.

Vanaf het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen gemeenten en waterschappen bruidsschatbepalingen van het omgevingsplan en de waterschapsverordening wijzigen en laten vervallen. Het gaat namelijk om regelgeving die niet meer van het Rijk is.

3 Huidige situatie

3.1 De riolering van Hengelo

Rioolstelsel in kilometers

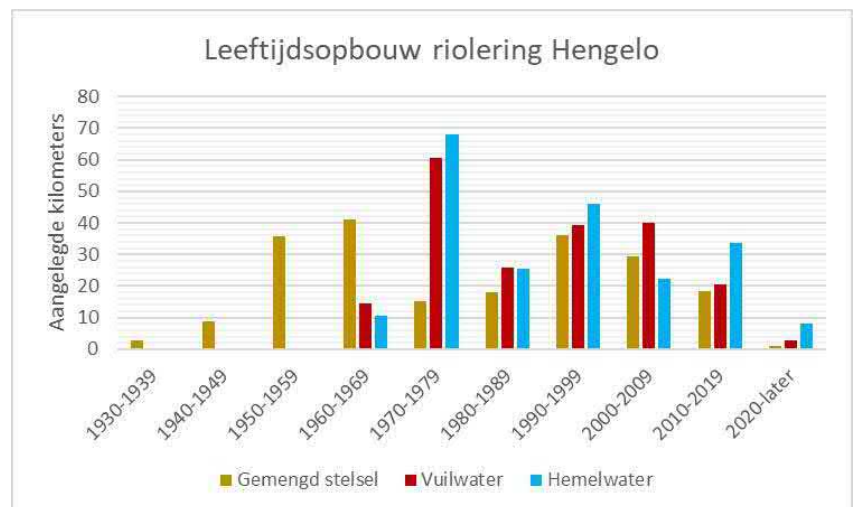

Voor het inzamelen en transporteren van het vrijkomende afval- en regenwater beschikken we als gemeente Hengelo over een rioolstelsel met een totale lengte van circa 626 kilometer (zie ook Figuur 2). In het buitengebied ligt nog eens circa 60 kilometer drukriolering.

Om ervoor te zorgen dat er bijvoorbeeld tijdens extreme neerslag geen wateroverlast optreedt, is het rioolstelsel voorzien van allerlei bijzondere objecten zoals overstorten, stuwputten, bergbezinkbassins en gemalen. Een compleet overzicht van aantallen en omvang is te vinden in Bijlage A.

Figuur 2: Rioolstelsel in kilometers

In Figuur 3 is de leeftijdsopbouw van de vrijvervalriolering van de gemeente Hengelo weergegeven. In totaal is 462 kilometer (74%) van de vrijvervalriolering geïnspecteerd. De gemeente Hengelo heeft een risicogestuurd vervangingsplan opgesteld, waarmee de te vervangen riolen in beeld zijn gebracht.

Vanuit het systeemoverzicht stedelijk water (voorheen basisrioleringsplan) is bekend dat ruim 15% (75 hectare) van het totale verhard oppervlak is afgekoppeld. Door een hoge pompovercapaciteit en berging in de stelsels van Hengelo en Beckum is de vuilemissie naar het oppervlaktewater relatief laag te noemen.

Uit recente berekeningen komen een aantal (grotere) wateroverlastlocaties naar voren:

- Oude Postweg en Josef Haydnlaan
- Geerdinksweg, Krabbenbosweg en Weustinkstraat
- Een aantal tunnels/viaducten in doorgaande wegen
- Deurningerstraat
- Sloetsweg
- Oelerweg
- Oldenzaalsestraat

3.2 Terugblik GRP 2018-2022

Voor het opstellen van dit PWR kijken we terug naar leerpunten uit de vorige planperiode. Dit doen we omdat we de kwaliteit van het watersysteem in Hengelo telkens willen verbeteren. Bijlage B geeft een overzicht van (de status van) de maatregelen uit het GRP van 2018-2022. Dit zijn de belangrijkste bevindingen:

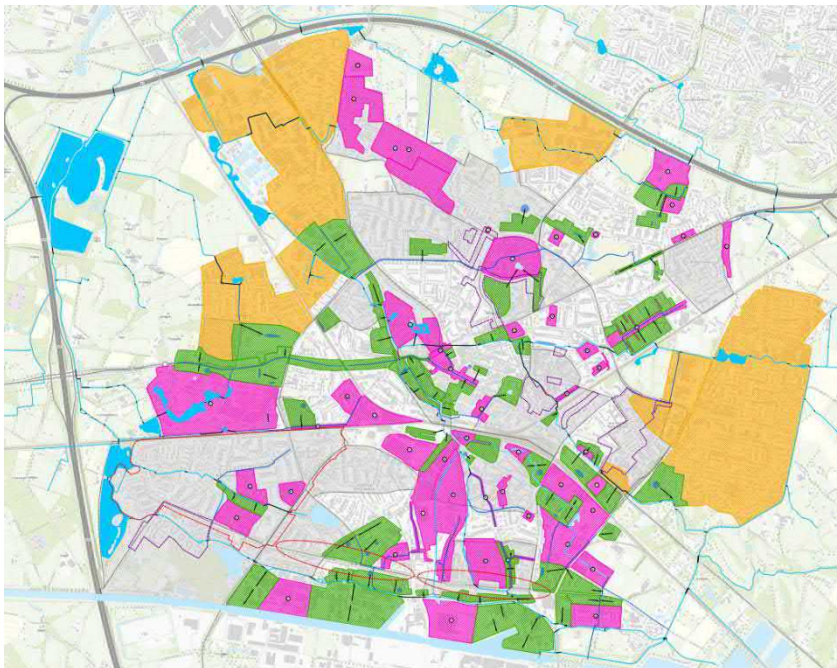
Personele capaciteit

De beperkte personele capaciteit heeft afgelopen planperiode voor vertraging in projecten en minder interne afstemming dan gewenst gezorgd. Specialistische inhuur was moeilijk te krijgen.

Grondwateroverlast

In de winterperiode 2015-2016 zijn ruim 350 klachten en meldingen over grondwateroverlast binnengekomen bij de gemeente Hengelo. Naar aanleiding hiervan heeft de gemeente maatregelen genomen. Door de afgelopen droge jaren en door deze maatregelen zijn er de afgelopen planperiode nauwelijks meldingen binnengekomen. In totaal is er in Hengelo 82 km aan drainage actief in beheer. In afgelopen planperiode is 5,8 km aan drainage aangelegd.

Afkoppelen

Figuur 4: Uitsnede blauwe aderkaart Hengelo

Op dit moment wordt de 'Blauwe Aderkaart' geactualiseerd: deze plattegrond toont de hoofstructuur van het hemelwater (zie Figuur 4). Het GRP 2018-2022 stelde als ambitie dat al het grootschalig onderhoud binnen deze Blauwe Ader-structuur wordt benut om meer hemelwater af te koppelen. Ook stedelijke uitbreidingen en herinrichtingen werden aangewend om duurzaam af te koppelen. In de vorige planperiode zijn we begonnen om het afkoppelen van de voorzijde van de woningen mee te nemen in projecten. Hier is veel gebruik van gemaakt. Bijlage B bevat een overzicht van alle afkoppelprojecten die in de vorige periode (2018-2022) zijn uitgevoerd. In totaal betreft dit circa 15,5 hectare.

Klimaatbestendig inrichten

In 2022 heeft gemeente Hengelo een klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. In de bijbehorende uitvoeringsagenda zijn een aantal maatregelen opgenomen die we komende planperiode gaan uitvoeren. Deze zijn opgenomen in hoofdstuk 4. Daarnaast voerden we de volgende maatregelen uit die bijdragen aan een klimaatbestendige inrichting:

- Afkoppelen van regenwater in de (binnen)stad
- Meer ruimte voor groen en water langs de Elsbeek en de Berflobeek
- Bewoners worden gestimuleerd water vast te houden, te hergebruiken en bergen op eigen terrein
- Water wordt meer zichtbaar teruggebracht in de stad, zie bijvoorbeeld de waterberging bij het ROC-gebouw
- Het aanleggen van wadi's ten behoeve van waterberging

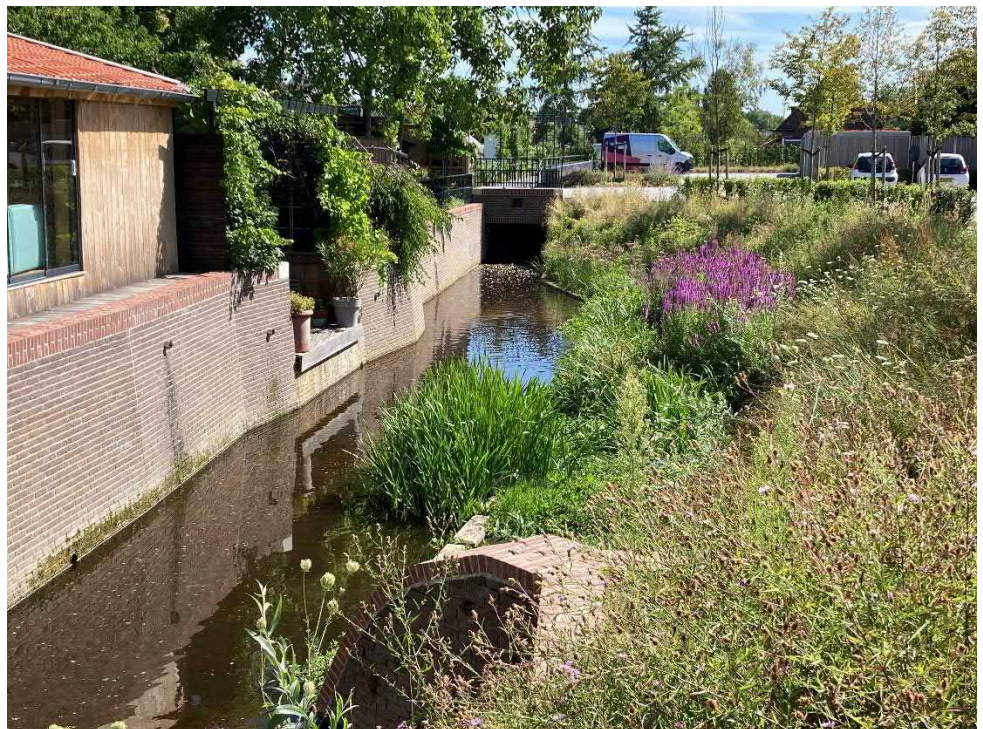
In de komende periode willen we de (groen-)blauwe structuur in Hengelo verder verbeteren.

Figuur 5: Aanleg ondergrondse voorzieningen Markt/Brinkstraat

Communicatie

Het GRP 2018-2022 zette in op (het faciliteren van) communicatie en kennisdeling. Dit zie je terug in de ontwikkelingen uit de vorige planperiode: zo worden online communicatiemiddelen ingezet bij het nemen van maatregelen tegen wateroverlast en bestaat er inmiddels een online platform over grondwater in Twente, waarmee inwoners van Hengelo de actuele grondwaterstanden in de regio op kunnen zoeken.

Figuur 6: Drienerbeek

Borgen van interne betrokkenheid

Om de ambities van het PWR te kunnen realiseren, moet de betrokkenheid en het afstemmings- en toetsproces binnen de gemeentelijke organisatie worden gewaarborgd. Zeker gezien de toenemende opgave in relatie tot onder andere klimaatverandering is dit een verbeterpunt voor de aankomende planperiode.

4 Strategie

Binnen onze gemeente Hengelo ligt een goed werkend systeem om (afval)water in te zamelen en te verwerken. Dit vormt een belangrijke basis voor al onze werkzaamheden. Deze basis willen we op orde houden en waar mogelijk verbeteren. Hierbij houden we rekening met de volgende zorgplichten:

- Het stedelijk afvalwater inzamelen en transporteren naar een RWZI of overnamepunt
- Het overtollig hemelwater inzamelen en lokaal verwerken of afvoeren naar een geschikte locatie
- Beperken van de nadelige gevolgen van grondwater

Door invulling te geven aan de zorgplichten stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater streven we een aantal doelen en ambities na zoals deze nader beschreven worden in dit hoofdstuk. In dit hoofdstuk gaan we daarnaast ook kort in op oppervlaktewater en drinkwater, en op onze bedrijfsvoering/zorgplichtoverstijgende werkzaamheden.

De zorg en verantwoordelijkheid voor het "water" in Hengelo ligt, naast de gemeente ook in handen van waterschap Vechtstromen, de Provincie Overijssel, drinkwaterbedrijf Vitens en particulieren/ondernemers. De verdeling van de verantwoordelijkheden is wettelijk geregeld.

4.1 Afvalwater

In de Wet Milieubeheer (artikel 10.33) staat onze afvalwaterzorgplicht beschreven:

ZORGPLICHT AFVALWATER

Als gemeente hebben we de zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater naar de zuivering van het waterschap. In gebieden waar we als gemeente inzameling en transport van stedelijk afvalwater niet doelmatig vinden en de provincie ontheffing van de zorgplicht heeft verleend moet de houder van het afvalwater zelf zorgen voor de verwerking van het afvalwater. Met het in werking treden van de Omgevingswet vervalt de provinciale ontheffingsbevoegdheid en mogen we als gemeente samen met het waterschap zelf bepalen wat in het buitengebied doelmatig is. Bedrijfsafvalwater, dat niet op dezelfde manier kan worden behandeld als huishoudelijk afvalwater is geen stedelijk afvalwater. Omdat we hier als gemeente geen zorgplicht voor hebben kunnen we desgewenst bestaande of nieuwe aansluitingen van bedrijven weigeren als dit ten goede komt van de zuivering.

4.1.1 Doelen

Het belangrijkste doel van de afvalwaterzorg is het **waarborgen van de volksgezondheid**. Gezondheid staat op nummer één en blijft daar ook staan. Het is niet voor niets een verplicht te beschrijven onderdeel in de omgevingsvisie. De rioleringszorg blijft hier een grote bijdrage aan leveren.

Voor onze afvalwaterzorgplicht hanteren we de onderstaande doelen:

- Doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater.
- Voorkomen van ongewenste emissies/gezondheidsrisico's en beperken overlast voor de omgeving.

4.1.2 Ambities

Naast het voldoen aan onze zorgplicht hebben we komende planperiode specifiek nog een aantal ambities waar we op inzetten:

- Concreter beleid met betrekking tot afweging in het toepassen individuele behandeling afvalwater (IBA) en aansluitafstand
- Grootschalige vervanging pompen drukriolering
- Leidende principes waar nieuwe bedrijfsmatige lozingen aan moeten voldoen
- Onder bepaalde voorwaarden staan we open voor onderzoek naar vormen van duurzaam waterbeheer

4.1.3 Aanpak

Bovengenoemde ambities worden verwezenlijkt met behulp van een concrete aanpak, als omschreven in de onderstaande alinea's.

Aansluiten huishoudelijk afvalwater in het buitengebied

In Hengelo is zo'n 99% van de percelen in het buitengebied aangesloten op drukriolering. Er zijn een paar IBA's in het buitengebied, waarvoor ontheffing van de zorgplicht is verleend door de Provincie Overijssel. Indien er nu een woning wordt gebouwd in het buitengebied en deze woning ligt op minder dan 40 meter van de riolering dan is aansluiting op de riolering verplicht. De kosten van de rioolaansluiting (incl. pompunit indien nodig) zijn voor rekening van de aanvrager.

Indien de afstand meer dan 40 meter bedraagt, kan worden gekozen voor aansluiting op de riolering of voor een IBA. De kosten zijn in beide gevallen voor de aanvrager. Bij aansluiting op de riolering wordt rioolheffing aangeslagen. Indien de IBA loost in de bodem is de gemeente bevoegd gezag. Indien de IBA loost op oppervlaktewater is het waterschap bevoegd gezag.

Figuur 7: Uitvoering rioleringswerkzaamheden

Op het moment van schrijven ligt er een concept herziening EU richtlijnen stedelijk afvalwater. Dit betreffen niet alleen richtlijnen voor het buitengebied, maar richtlijnen met betrekking tot de algehele waterzuivering en waterkwaliteit. Ook worden hierin mogelijk de voorschriften voor de toe te passen types IBA's gewijzigd. Gemeente en waterschap volgen deze ontwikkeling.

Onderhoud drukriolering

De pompen van onze drukriolering zijn komende planperiode aan grootschalige vervanging toe. We maken hier een vervangingsplanning voor, zodat we tijdig op deze piek kunnen inspelen.

Leidende principes nieuwe lozingen van bedrijfsafvalwater

Bedrijfsmatige lozingen zijn toegestaan binnen vastgestelde kaders. Voordat een bedrijf zijn afvalwater (in)direct mag lozen vindt er overleg plaats met de gemeente.

De voorkeursvolgorde voor de verwijdering van bedrijfsafvalwater is:

1. hergebruiken
2. zuiveren
3. lozen in de bodem
4. lozen op oppervlaktewater
5. lozen op de vuilwater riolering (als het niet anders kan)

Bij nieuwe lozingsaanvragen hanteren we onderstaande leidende principes:

1. Voor het bepalen van de lozingsroute dient de voorkeursvolgorde te worden aangehouden;
2. Het geloosde afvalwater mag aantoonbaar geen extra risico's opleveren met betrekking tot aantasting van de riolering;
3. Om ruimte in het systeem te houden kunnen we als gemeente een aanvraag weigeren en/of een gebufferde lozing vereisen;

4. Potentiële bedrijfsmatige afvalwaterlozers dienen aan te tonen welke risicobeheersmaatregelen zij treffen voor het geval er zich calamiteiten voordoen in het bedrijfsproces (zowel waterkwaliteit als -kwantiteit).

Daarnaast zijn er duidelijke regels vastgelegd in de documenten die horen bij de vergunningsaanvraagprocedure.

Duurzaam waterbeheer

Landelijk worden op kleine schaal nieuwe sanitatievormen uitgetoet, bijvoorbeeld een aparte inzameling van urine en decentrale zuivering. Dit zijn interessante ontwikkelingen, die binnen het samenwerkingsverband worden gevolgd. Wij hanteren als uitgangspunt dat rioolvoorzieningen robuust dienen te zijn. Grootschalige alternatieven worden pas toegepast als ze voldoende zijn bewezen. We staan open om mee te werken aan wijkgerichte pilots. Uitgangspunt is dat dit gebeurt binnen de geldende wet- en regelgeving.

In de vorige planperiode is er onderzocht of er binnen de gemeente mogelijkheden zijn om restwarmte uit het rioolwater te gebruiken voor het verwarmen van het zwembad Twentebad. Restwarmte uit rioolwater gebruiken voor verwarmen heet riothermie en zou een ruimte- en energiebesparende oplossing kunnen bieden. Uit onderzoek is gebleken dat circa 11% van de totale warmtevraag hier middels riothermie kan worden verkregen. Op het moment van schrijven loopt het verdere onderzoek naar de toepassing van riothermie nog. De gemeente staat open voor verder onderzoek naar het toepassen van riothermie in verband met de energietransitie en de drukte in de ondergrond.

Het Waterschap Vechtstromen en de gemeente Hengelo zijn samen met de initiatiefnemers bezig om Restaurant buitenplaats De Houtmaat door middel van aquathermie (TEO) een duurzame energiebesparende oplossing te kunnen bieden. Aquathermie is het verwarmen en koelen van het gebouw "De Houtmaat" door het gebruik van warmte en koude uit de vijver zonder dat de vijver hier hinder van ondervindt. De warmte uit de vijver wordt als dat nodig is opgeslagen in de bodem en daarna opgewaardeerd met een warmtepomp.

4.2 Hemelwater

In de Waterwet (artikel 3.5) staat onze hemelwaterzorgplicht beschreven:

ZORGPLICHT HEMELWATER

De gemeentelijke zorg voor het beheer van afvloeiend hemelwater heeft betrekking op het afvloeiend hemelwater van openbaar terrein en afvloeiend hemelwater dat niet op particulier terrein kan worden verwerkt. De eigenaar van het terrein waarop het hemelwater valt is primair verantwoordelijk voor de verwerking van het hemelwater. De gemeente hoeft het hemelwater afkomstig van particulier terrein niet te ontvangen. Alleen als de houder van het verzamelde hemelwater dit redelijkerwijs niet kan afvoeren b.v. omdat infiltratie niet mogelijk is en er geen oppervlaktewater in de buurt aanwezig is.

4.2.1 Doelen

Het belangrijkste doel van de hemelwaterzorg is het **beschermen van de fysieke leefomgeving** en daarmee bijdragen aan een goede omgevingskwaliteit. Schade door wateroverlast moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Voor onze hemelwaterzorgplicht hanteren we de onderstaande doelen:

- Doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater.
- Beperken van het risico op wateroverlast.
- Beperken van de milieubelasting op bodem en oppervlaktewater.
- Bijdragen aan klimaatadaptatie.

4.2.2 Ambities

Naast het voldoen aan onze zorgplicht hebben we komende planperiode specifiek nog een aantal ambities waar we op inzetten:

- We beperken de hoeveelheid ingezameld regenwater
- We scheiden schone en vuile waterstromen
- Bij wateroverlast grijpen we in
- We voeren de maatregelen uit onze klimaatadaptatiestrategie uit (uitvoeringsagenda)
- We hanteren bergingsnormen en andere regels waar nieuwe ontwikkelingen aan moeten voldoen
- We hanteren voorwaarden aan het inzamelen van hemelwater
- We onderhouden onze wadi's
- We actualiseren ons blauwe aderplan en onderzoeken de mogelijkheid tot bergen aan de rand van de stad

4.2.3 Aanpak

Bovengenoemde ambities worden verwezenlijkt met behulp van een concrete aanpak, zoals omschreven in de onderstaande alinea's.

We beperken de hoeveelheid ingezameld regenwater

Hemelwater dat is aangesloten op de riolering koppelen we bij herinrichtingen of wegconstructies waar mogelijk af van de riolering om het (oppervlakkig) af te voeren richting oppervlaktewater (beken), of te infiltreren richting het grondwater. Denk bij dit laatste aan wadi's, infiltratiebermen, infiltratieriolen, groene daken, niet onnodig verhard en overtollige verhardingsstroken opruimen. Dit zorgt voor aanvulling van de grondwaterstand en de groene voorzieningen zorgen voor verkoeling tijdens hete zomers. Doordat het regenwater niet wordt afgevoerd naar de riolering, blijft de rioleringscapaciteit beschikbaar voor de verwerking van het overtollige regenwater tijdens piekbuien.

De ambitie is om hemelwater af te koppelen (of niet op de riolering aan te sluiten) bij:

- Alle stedelijke uitbreidingen en herinrichtingen als afkoppelen doelmatig mogelijk is
- Grootschalig onderhoud van gemengde riolering binnen de blauwe aderstructuur

Indien het nodig en doelmatig is om hemelwater op eigen terrein te verplichten onderzoeken we of we hiervoor regels moeten opstellen zodat we hier op kunnen handhaven. Wanneer blijkt dat dit doelmatig is nemen we regels hieromtrent op in een hemelwaterverordening of in het omgevingsplan.

We scheiden schone en vuile waterstromen

Vertrekpunt is het principe dat hemelwater schoon genoeg is voor een lokale verwerking in de bodem of afvoer naar oppervlaktewater. Bij nieuwbouw scheiden we stedelijk afval- en hemelwater. Indien wijkreconstructies en rioolvervanging/verbetering aan de orde zijn, onderzoeken gemeente en waterschap voorafgaand de meest doelmatige manier van hemelwaterverwerking. Afkoppelen is geen doel op zich, maar een middel om een waterbestendige gemeente en een optimaal zuiveringsproces te bereiken. Een gescheiden riolering betekent niet per definitie twee leidingen. Waar mogelijk laten we water plaatselijk in het groen infiltreren of in de beek stromen.

Regenwater mag niet aangesloten zijn of worden op onze drukriolering. De capaciteit van drukriolering is hier niet op berekend, en zo voorkomen we eveneens dat we onnodig schoon water inzamelen.

Bronmaatregelen ter voorkoming van verontreiniging van afstromend (hemel)water zijn een zorgvuldige materiaalkeuze, waarbij blootstelling van hemelwater aan uitlogbare bouwmaterialen wordt voorkomen, en een verantwoord beheer van de openbare

Figuur 8: Rioleringswerkzaamheden

ruimte. Voor de verwerking van afstromend hemelwater van intensief gebruikte terrein- en wegverhardingen streeft de gemeente naar het toepassen van zuiverende voorzieningen, zoals een bodem/bermpassage, voordat lozing naar het oppervlaktewater plaatsvindt.

Wat vinden we acceptabel en wanneer grijpen we in?

Het is economisch en vaak ook technisch nagenoeg onmogelijk om iedere neerslagebeurtenis te verwerken in hemelwatervoorzieningen. Om te beoordelen wanneer we ingrijpen hebben we in onze klimaatadaptatiestrategie als uitgangspunt opgenomen dat een T=10 bui niet mag leiden tot wateroverlast in de woning. Een T=100 bui mag niet leiden tot ontoegankelijkheid van doorgaande wegen voor hulpdiensten. Hiervoor moeten we mogelijke maatregelen nemen om tunnels droog te houden of moeten calamiteitsroutes worden gewijzigd.

Voor de berekeningen van deze situaties wordt gebruik gemaakt van het meest recente rioolmodel voor de kernen Hengelo en Beckum. Uit de berekeningen van het systeemoverzicht stedelijk water (voorheen basisrioleringsplan) komen een aantal (grotere) wateroverlastlocaties naar voren:

- Oude Postweg en Josef Haydnlaan
- Geerdinksweg, Krabbenbosweg en Weustinkstraat
- Een aantal tunnels/viaducten in doorgaande wegen
- Deurningerstraat
- Sloetsweg
- Oelerweg
- Oldenzaalsestraat

Voor deze locaties zijn maatregelen opgesteld die de komende planperiode worden uitgevoerd.

Inzamelen van hemelwater

De gemeente zorgt voor het inzamelen en verwerken van hemelwater dat afstroomt van verharde oppervlakken binnen de bebouwde kom:

- In het openbaar gemeentelijk gebied, zoals straten en pleinen
- Van woningen en bedrijfsperven, uitgezonderd nieuwe bedrijfsterreinen, stedelijke inbreidingen en herinrichtingen waarvan de grens van het perceel binnen 100 meter van oppervlaktewater ligt.

Bij alle nieuwe woningen en bedrijfsperven (in- en uitbreidingen) moet de ontwikkelaar zorgen voor berging, zodat het water vertraagd wordt afgevoerd.

Voorwaarde voor het inzamelen en verwerken door de gemeente is dat het hemelwater op de juiste wijze wordt aangeboden op de grens van het perceel met de openbare weg.

In het buitengebied moeten bewoners en bedrijven zelf voor het hemelwater zorgen. Het hemelwater mag niet op de drukriolering worden aangesloten, want de drukriolering is daar niet op berekend. In de bebouwde kom is het afhankelijk van de situatie.

Meer informatie over berging, infiltratie of volledige verwerking op eigen terrein staat in Bijlage D.

Figuur 9: Aanleg ondergrondse voorzieningen Markt/Brikstraat

Bij nieuwe woningen en bedrijfspercelen (in- en uitbreidingen) moet het hemelwater geleidelijk worden afgevoerd door het water eerst te bergen. Bij uitbreidingen is de bergingseis 80 mm/m² voor het verhard oppervlak in de nieuwe situatie (verhard oppervlak in de nieuwe situatie, onafhankelijk van de oude situatie). De bergingsopgave moet worden voldaan binnen het plangebied. Van deze 80 mm moet 55 mm in een voorziening (zoals bijvoorbeeld een wadi's of infiltratiekratten) worden voldaan. De overige 25 mm mag gezocht worden binnen het plangebied op straat en het openbaar groen. Indien dit niet haalbaar is dan is aanvullende berging op eigen terrein nodig. Hoewel nu nog niet verplicht is het wel gewenst om in verband met klimaatverandering en waterbewustzijn zoveel mogelijk van de opgave op eigen terrein te voldoen. De gemeente gaat – in afstemming met de communicatie-afdeling – dit stimuleren door middel van goede communicatie met inwoners en projectontwikkelaars omtrent waterbewustzijn.

Indien het nodig en doelmatig is om hemelwater op eigen terrein te verplichten onderzoeken we of we hiervoor regels moeten opstellen zodat we hier op kunnen handhaven. Wanneer blijkt dat dit doelmatig is nemen we regels hieromtrent op in een hemelwaterverordening of in het omgevingsplan.

Per ontwikkeling dient de ontwikkelaar met gemeente en waterschap afstemmen hoe invulling te geven aan de bergingsopgave.

Met deze bergingseis volgt de gemeente het beleid van Waterschap Vechtstromen. Op het moment van schrijven is bij het waterschap de digitale watertoets (beleidsnotitie 'Water Raakt 2015') van kracht. In het waterbeheerprogramma 2022-2027 van het waterschap is reeds opgenomen dat de hier vermelde eisen worden aangepast aan de laatste klimatologische inzichten.

Voor herontwikkelingen streeft het waterschap naar 55 mm/m² voor het verhard oppervlak in de nieuwe situatie. De gemeente volgt het waterschap hierin. In een bestaande situatie is het soms lastig danwel onmogelijk deze bergingsopgave te realiseren. Op basis van maatwerkafwegingen dient de ontwikkelaar dan samen met de gemeente en het waterschap af te wegen wat haalbaar is.

Als de hemelwaterberging leegloopt in de gemeentelijke riolering of andere gemeentelijke watervoorzieningen, dan moet dit geleidelijk gebeuren. Het toegestane debiet is 1,6 liter per seconde voor elke (bruto) hectare van het woongebied of bedrijventerrein.

Dit zijn eisen waaraan de ontwikkelaar moet voldoen. Deze normen komen overeen met het regionaal beleid van het waterschap. In Bijlage D zijn de richtlijnen voor bedrijven en ontwikkelaars in meer detail beschreven. Hier moet minimaal aan worden voldaan.

Water en Bodem sturend

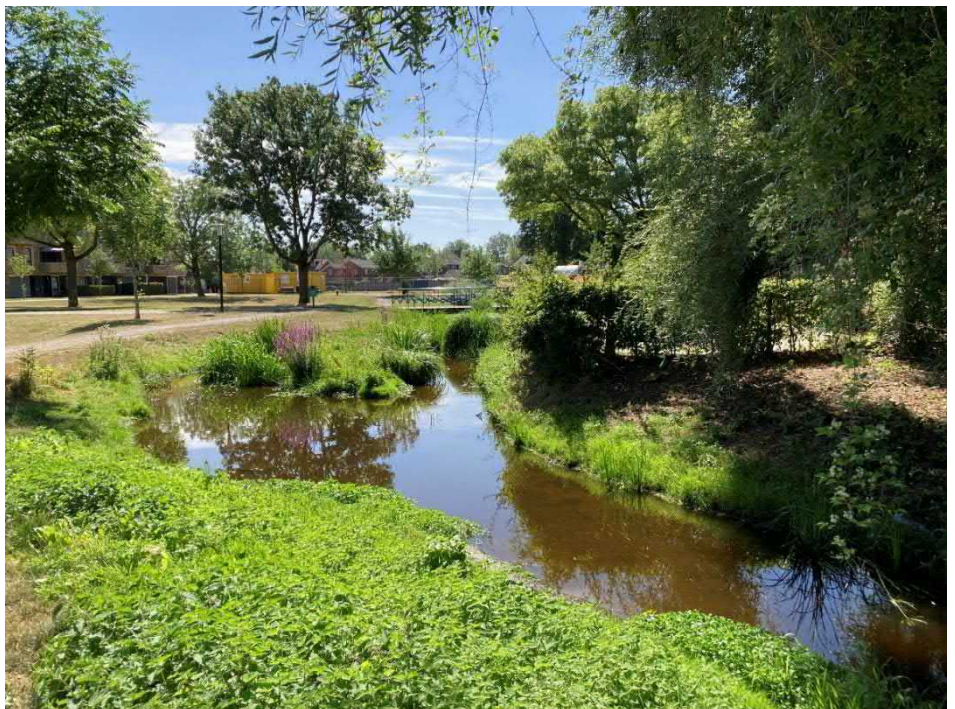
Het kabinet wil water en bodem sturend laten zijn bij beslissingen over de inrichting van ons land. Dat heeft de ministerraad besloten, op voorstel van minister Harbers en staatssecretaris Heijnen van Infrastructuur en Waterstaat. Om bij de inrichting van Nederland meer rekening te houden met water en bodem heeft het kabinet 33 structurende keuzes gemaakt. Veel van deze keuzes zijn randvoorwaarden waarmee provincies samen met alle betrokken partijen een gebiedsgerichte aanpak kunnen opstellen. Dit is maatwerk, want er zijn grote verschillen tussen de gebieden. Een aantal voorbeelden van deze keuzes die ook voor Hengelo relevant zijn:

- **We creëren ruimte voor het vasthouden, bergen en afvoeren van water** in onze ruimtelijke inrichting, landgebruik en landbeheer.
- **We passen de maatlat voor een klimaatadaptieve en natuurinclusieve bebouwde omgeving toe.** Op het moment van schrijven wordt deze maatlat opgesteld. Naar verwachting zal de maatlat begin 2023 van kracht worden.
- Er komen **afspraken om de bodem minder te bedekken**. Denk bijvoorbeeld aan minder stenen in de stad. Minder bodemafdekking zorgt voor een gezondere bodem, minder hitte en minder wateroverlast.

Bij gewijzigd beleid als gevolg van deze structurele keuzes zullen we als gemeente Hengelo ook het beleid in dit Programma Water en Riolerings daar op aanpassen.

Bij nieuwe ontwikkelingen aan of nabij een beek of ander oppervlaktewater (afstand tot 100 meter vanaf de grens), moet de ontwikkelaar het regenwater bergen volgens de richtlijnen en vervolgens vertraagt naar het oppervlaktewater afvoeren. In bijzondere gevallen kan in overleg met de gemeente hiervan worden afgeweken. Bijvoorbeeld als er al gescheiden riolerings ligt met voldoende capaciteit, waarop kan worden aangesloten.

Net als bij afvalwater zijn bewoners en bedrijven zelf verantwoordelijk voor de regenwaterriolerings of andere hemelwatervoorzieningen op het perceel. Als de gemeente voor het hemelwater zorgt, dan moeten bewoners en bedrijven er zelf voor zorgen dat het hemelwater op de

Figuur 10: Berfloebek

juiste wijze op de perceelgrens wordt aangeboden. De manier waarop is afhankelijk van het type riolerings in de openbare weg. Bij gescheiden riolerings moet het afvalwater en hemelwater ook gescheiden worden aangeboden (aparte buizen). Als er een bovengronds systeem is, dan moet het regenwater ook bovengronds worden aangeboden (bijvoorbeeld via een goot).

Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda

De klimaatadaptatiestrategie Groen Blauw Hengelo is in 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Een aantal maatregelen daaruit dragen bij aan de zorgplichten en worden bekostigd vanuit de rioolheffing. Voor de

hemelwaterzorgplicht betreffen het de onderstaande maatregelen. Aantal van de hier genoemde maatregelen leveren tevens een bijdrage aan de afvalwater- en grondwaterzorgplicht.

- Verdere uitrol blauwe aderstructuur, waarmee regenwater wordt afgekoppeld van het rioolstelsel (regenwater vasthouden in gebied én rioolstelsel ontlasten).
- Communicatie en participatie rondom water(overlast).
- Aanpak wateroverlast bij de knelpunten die uit onderzoek en in de praktijk naar voren komen.
- Inwoners (financieel) stimuleren om aan de slag te gaan met watergerelateerde maatregelen, zoals de aanschaf van een regenton, regenwater afkoppelen van het riool, sedumdaken (groene pet), initiatieven op buurtniveau?
- Onderzoek om locaties in kaart te brengen waar theoretisch gezien bij een extreme bui (T=10) water in de woning kan komen.
- Onderzoek om locaties in kaart te brengen waar theoretisch gezien bij een extreme bui (T=100) secundaire wegen onbegaanbaar worden. De aanpak daarvan meekoppelen in fysieke projecten. Onderzoek naar wateroverlast ter hoogte van spoortunnels (waar de doorgaande weg onbegaanbaar kan worden voor hulpdiensten tijdens extreme buien). Onderdeel hiervan is zoeken naar alternatieve routes voor hulpdiensten.

Onderhoud wadi's

Om de werking van een aantal wadi's te kunnen waarborgen, maken we een extra slag op onderhoudsniveau.

Actualiseren blauwe aderplan

In ons blauwe aderplan staan hoofdroutes voor de afvoer van hemelwater en grondwater. Deze gaan we actualiseren zodat we een integraal toekomstbeeld hebben van de hoofdafvoerroutes van waar we ons hemelwater en grondwater naar toe kunnen afvoeren (boven- en ondergronds).

We bereiken de grenzen van ons watersysteem. Daarom onderzoeken we ook de mogelijkheid tot waterberging aan de rand van de stad. Denk hierbij aan uitbreiding van of toevoegen van nieuwe retentiegebieden. Reeds gerealiseerde voorbeelden hiervan zijn bergingsgebied Wolde en Kristalbad. Naast de mogelijkheden voor waterberging onderzoeken we ook of er hier potentie ligt voor droogtebestrijding.

Als gemeente hebben we bijgedragen aan beekherstelprojecten van Waterschap Vechtstromen. Zo zijn de Balksbeek, de Veldbeek en de Elsbeek nu onderdeel van onze blauwe aders. Naast het vergroten van de algehele waterberging in het systeem, dragen deze projecten eveneens bij aan biodiversiteit en resulteren ze in een verhoogde omgevingskwaliteit.

4.3 Grondwater

Het grondwaterbeleid en grondwaterprogramma 2023-2027 is parallel aan het opstellen van dit PWR opgesteld. Dit beleid maakt een integraal onderdeel uit van het PWR, en kunt u opvragen bij de gemeente. In dit hoofdstuk zijn relevante delen hieruit overgenomen. In de Waterwet (artikel 3.6) staat onze grondwaterzorgplicht beschreven:

ZORGPLICHT GRONDWATER (Waterwet artikel 3.6)

Als gemeente dragen we zorg voor het in openbaar gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken mits dit doelmatig is en voor zover er geen verantwoordelijkheid bestaat voor de waterbeheerder of de provincie. De perceeleeigenaar is wettelijk gezien primair zelf verantwoordelijk voor het oplossen van zijn eigen grondwaterprobleem.

4.3.1 Doelen

De strategische doelstelling voor de lange termijn (2050) is:

De gemeente Hengelo streeft in haar gebied een grondwaterstand na, welke geen structurele nadelige gevolgen veroorzaakt bij bewoners en bedrijven.

Dit wil de gemeente bereiken door:

1. De structurele nadelige gevolgen door grondwaterstanden op doelmatige wijze te bestrijden.
2. Zoveel mogelijk voorkomen dat toekomstige structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand gaan ontstaan voor bebouwing, infrastructuur en groen.
3. Een aanspreekpunt te zijn voor haar burgers en bedrijven met vragen over grondwater en grondwaterproblemen.

4.3.2 Ambities

De ambitie is dat er in 2050 geen structurele structureel nadelige gevolgen door de grondwaterstand meer aanwezig is in de gemeente Hengelo. In gebieden met structurele grondwateroverlast zijn maatregelen in het openbare gebied getroffen om de grondwateroverlast te bestrijden. Daarnaast wordt bij alle projecten gestreefd naar infiltreren en vergroenen om zodoende een actieve bijdrage te leveren aan het tegengaan van verdroging. De maatregelen om te hoge grondwaterstanden tegen te gaan, omvatten met name de aanleg van horizontale onderwaterdrainages in de openbare ruimte. De maatregelen om een bijdrage te leveren aan het verminderen van de verdroging zijn gericht op minder verharding en meer vergroenen van Hengelo in combinatie met de aanleg van wadi's en ondergrondse waterbuffers om meer regenwater te infiltreren. Waar mogelijk worden de ondergrondse waterbuffers gekoppeld aan de groeiplaatsen van nieuw aan te planten bomen. De maatregelen worden uit het oogpunt van doelmatigheid aangelegd in combinatie met de rioolvervangingsopgave en andere wegreconstructies.

4.3.3 Aanpak

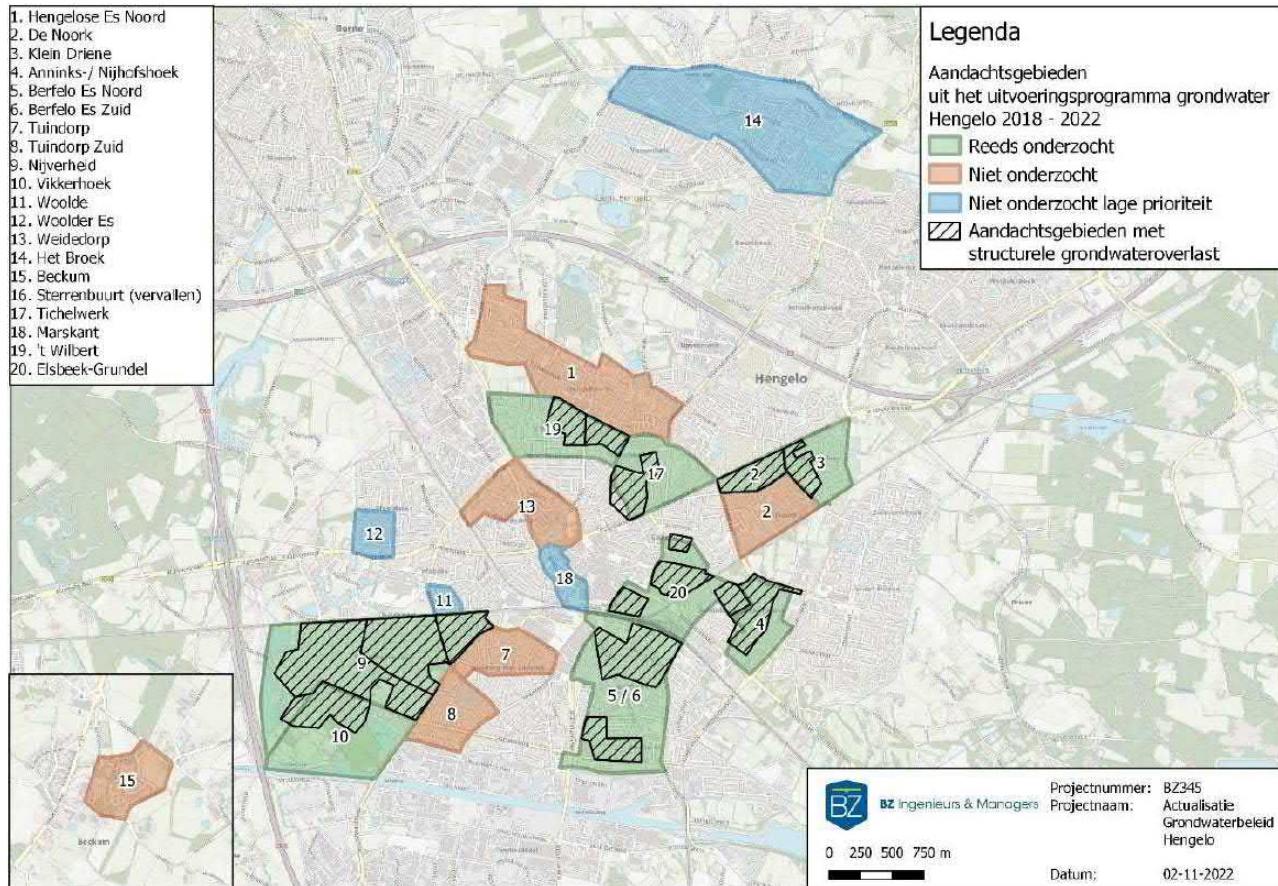
Bovengenoemde ambities worden verwezenlijkt met behulp van een concrete aanpak, zoals omschreven in de onderstaande alinea's.

Continueren grondwatermeetnet

Als gemeente hebben we een loketfunctie met betrekking tot grondwater. Dit betekent dat we inzicht moeten kunnen geven in de freatische grondwaterstanden. Sinds 2011 hebben we een grondwatermeetnet dat inmiddels bestaat uit ruim 100 peilbuizen bestaat die de grondwaterstand monitoren. De grondwaterstanden zijn te vinden via [Twents Waternet - Actuele Grondwaterstanden \(webscada.nl\)](https://www.waternet.nl). Dit meetnet continueren we.

Grondwataandachtsgebieden

Voor de gemeente zijn de grondwataandachtsgebieden in beeld gebracht. Dit zijn gebieden waar er risico is op structurele grondwateroverlast. De aard en omvang hiervan is bij de nog niet onderzochte gebieden nog niet bekend. De gebieden met hoge prioriteit worden in de planperiode nader onderzocht om de grenzen van de gebieden met structurele grondwateroverlast nader af te kaderen. Zo wordt duidelijk waar drainage nodig is, zodat dit met rioolvervangings of wegreconstructies kan worden aangelegd. De grondwataandachtsgebieden zijn in navolgend figuur afgebeeld:

Figuur 11: Grondwateraandachtsgebieden Hengelo (bron: grondwaterbeleid en grondwaterprogramma)

Handelen bij grondwaterproblemen

De perceeleigenaar is wettelijk gezien zelf verantwoordelijk voor het oplossen van eventuele nadelige gevolgen op eigen perceel. We wijzen perceel- en gebouweigenaren op hun eigen verantwoordelijkheid voor het hebben van voldoende ontwatering op eigen terrein en het hebben van een waterdichte kelder.

Vanuit de gemeente worden er alleen maatregelen genomen als:

- Grondwaterstanden zorgen voor nadelige gevolgen;
- Deze gevolgen 'structureel' nadelig zijn;
- Er hiertegen 'doelmatige' maatregelen in het openbaar gebied mogelijk zijn.
- Dit geldt ook als nadelige gevolgen/problemen zich op particulier terrein voordoen en deze met maatregelen in het openbaar gemeentelijk gebied verholpen kunnen worden. De gemeente neemt geen maatregelen tegen grondwater in kelders.

DEFINITIES STRUCTUREEL NADELIGE GEVOLGEN VAN DE HOGE GRONDWATERSTAND & DOELMATIG

Structureel nadelige gevolgen van de hoge grondwaterstand

Er zijn structureel nadelige gevolgen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- a. én er zijn meldingen over structurele aantoonbare nadelige gevolgen (overlast of schade),
- b. én er is sprake van structureel te hoge grondwaterstanden.

A. Structurele aantoonbare nadelige gevolgen

Van structurele aantoonbare nadelige gevolgen (overlast of schade) voor de gegeven bestemming is sprake als de overlast wederkerend is (tenminste jaarlijks) en gedurende ten minste drie jaar optreedt en waarschijnlijk zal aanhouden. Daarnaast moet de overlast of schade het gevolg zijn van een structureel te hoge grondwaterstand.

Toelichting: Voorbeelden van structurele nadelige gevolgen bij woningen: optrekkend vocht door de muren in woonkamers met als gevolg schimmels op de muren, te hoge luchtvochtigheid in de woonkamer door grondwater et cetera. Deze verschijnselen kunnen leiden tot gezondheidsproblemen. Daarnaast is ook aantasting van de houten begane grondvloer als gevolg van een natte kruipruimte een structureel nadelig gevolg. Enkel een natte kruipruimte wordt niet als een structureel nadelig gevolg gezien.

B. Structureel te hoge grondwaterstanden

Een grondwaterstand in het openbare gebied wordt als structureel te hoog gedefinieerd als deze, ten minste voor drie opeenvolgende jaren, voor meer dan 10% van de tijd, ofwel 36 dagen per jaar hoger is dan 0,7 meter beneden maaiveld.

Toelichting: Om te bepalen of een grondwaterstand in 10% van de tijd hoger is dan 0,7 m beneden maaiveld wordt gebruik gemaakt van de Representatieve Hoge Grondwaterstand (RHG). De RHG is de 90 percentielwaarde van een reeks aan gemeten grondwaterstanden. Dat wil zeggen dat 10% van de metingen een hogere waarde heeft dan de RHG. De RHG dient niet hoger te zijn dan 0,7 m beneden maaiveld. De streefwaarde van 0,7 m beneden maaiveld is toegelicht in bijlage 3.

Doelmatig

Pas als sprake is van structurele nadelige gevolgen door hoge grondwaterstanden neemt de gemeente maatregelen in de openbare ruimte. De maatregel moet echter wel doelmatig zijn. Als alle volgende drie criteria van toepassing zijn, is sprake van een doelmatige maatregel:

1. De maatregel lost een grondwaterprobleem op of beperkt deze. De maatregel bestrijdt de structurele nadelige gevolgen van een te hoge grondwaterstand.
2. De maatregel heeft effect. De maatregel in de openbare ruimte heeft effect op de overlast op het particuliere terrein.
3. De maatregel is kosteneffectief. De kosten van de maatregel staan in verhouding tot de nadelige gevolgen.

Er dient dus een structureel grondwaterprobleem te zijn, dat tegen acceptabele kosten kan worden bestreden met maatregelen in de openbare ruimte. Grondwatermaatregelen worden vanwege de kosteneffectiviteit alleen uitgevoerd in combinatie met afkoppelen, rioolvervanging of herinrichting van de openbare ruimte. Het grondwaterpeil reageert vooral op neerslag en verdamping en is daarom niet op een vast peil te handhaven. De gemeente heeft dan ook geen resultaatsverplichting om het gewenste grondwaterpeil te handhaven. Met het nemen van maatregelen in het openbaar gebied levert de gemeente een inspanning om de gewenste situatie te bereiken.

Als gemeente treffen we alleen maatregelen indien sprake is van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand en indien het treffen van maatregelen doelmatig is.

Onderstaande voorkeursvolgorde streeft de gemeente na om structureel nadelige gevolgen tegen te gaan bij bestaande bouw of te voorkomen bij nieuwbouw:

1. Ophogen van het maaiveld met goed doorlatende grond.
2. Het aanleggen van extra oppervlaktewater.
3. Het treffen van bodemkundige maatregelen (grondverbetering).
4. Het aanleggen van grondwater technische maatregelen (drainage).

In de bestaande bebouwde gebieden zijn de mogelijkheden in Hengelo vaak beperkt tot het aanleggen van drainage in het openbare gebied. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt uitgegaan van de natuurlijke grondwatersituatie, door de bouw daarop af te stemmen en/of het maaiveld op te hogen in combinatie met grondverbetering. Door de aanwezigheid van slecht doorlatende leemgronden is in Hengelo vaak -aanvullend- ook nog drainage nodig.

Droogtestrategie

Ook lage grondwaterstanden komen voor en gaan in de toekomst meer voorkomen. Om droogteschade aan groen te beperken zet de gemeente in op het aanvullen van de grondwaterstand door meer regenwater te infiltreren. Dat doet de gemeente door:

- Verhard oppervlak te vervangen door groen
- Het realiseren van ondergrondse waterbergingen en wadi's

Voorkomen van nieuwe structurele grondwaterproblemen

Bepaalde werkzaamheden beïnvloeden de grondwaterstand. Ook de aanvulling van grondwater als gevolg van onze droogtestrategie kan leiden tot hogere grondwaterstanden. Dit mag niet tot een nieuwe structurele verhoging van de grondwaterstand leiden. De initiatiefnemer van de uit te voeren werkzaamheden, ook wanneer dit de gemeente is, moet binnen de grondwateraandachtsgebieden aantonen dat:

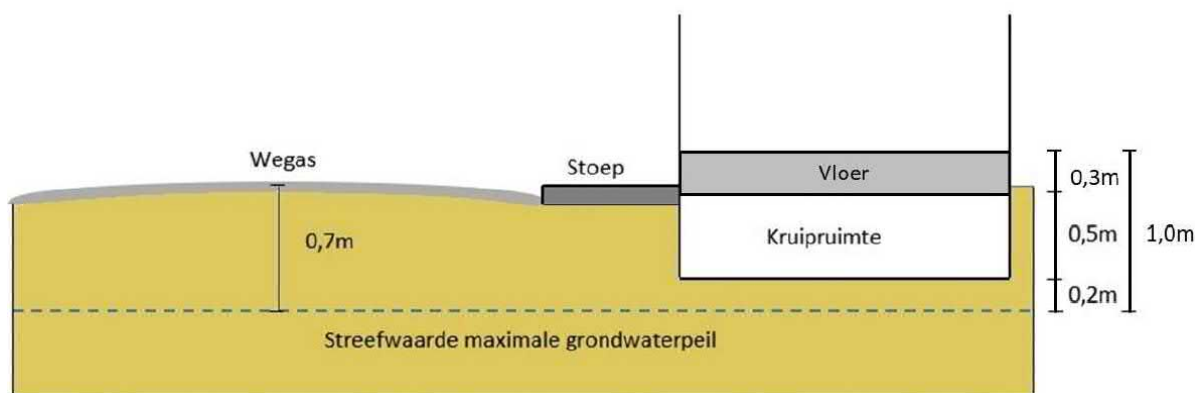
1. Er geen risico is op een verhoging van de grondwaterstanden, waardoor grondwateroverlast kan gaan optreden.
2. Er geen risico is op een snelle verlaging van de grondwaterstanden nabij grote, monumentale bomen. Een snelle verandering van de grondwaterstand dient te worden voorkomen.

Indien de maatregelen gaan leiden tot structureel te hoge grondwaterstanden, zijn compenserende maatregelen nodig, zoals bijvoorbeeld de aanleg van drainage.

Ontwateringsdiepte

De gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor voldoende ontwateringsdiepte van haar openbaar terrein.

Gemeente Hengelo streeft naar een algemene ontwateringsdiepte van ten minste 0,7 m beneden straatpeil. Hierdoor wordt ook het particuliere belang meegenomen voor met name de oudere bebouwing met kruipruimtes (gebouwd voor 1992). Hierbij gaan we uit van een standaard bouwwijze van een vloerpeil van 0,3 m boven de as van de weg, een vloerdikte van 0,30 m en een kruipruimte van 0,50 m hoog, zie onderstaande figuur. Dit komt overeen met een streefwaarde voor hoge grondwaterstand van ten minste 1,0 m - vloerpeil. De streefwaarde van 0,7 m beneden straatpeil is nadrukkelijk niet bedoeld om kelders droog te houden. Een kelder is geen leefruimte in het kader van het Bouwbesluit. Daarom hoeft een kelder niet waterdicht te zijn. Een waterdichte kelder is de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het pand.

Figuur 12: Streefwaarde ontwateringsdiepte bij wegen en woningen (bron: grondwaterbeleidsplan en grondwaterprogramma 2023-2027)

De gemeente Hengelo hanteert bij in- en uitbreidingsplannen vergelijkbare richtlijnen voor de ontwatering onder wegen als in het bestaande bebouwde gebied. Dit betekent dat een minimale ontwateringsdiepte van 0,7 m wordt nagestreefd.

Voor openbare groengebieden en parken wordt gestreefd naar een ontwateringdiepte van ten minste 0,5 m minus maaiveld. Dit is echter wel minimaal voor een stabiele wortelkluit. Bij aanplant wordt daarom in gebieden met hoge grondwaterstanden ook drainage aangelegd opdat de grondwaterstand niet hoger wordt dan circa 1,0 à 1,2 m -mv. Dit is nodig voor de ontwikkeling van een stabiele wortelkluit.

Aanleg drainage

De aanleg van drainage niet leidend, maar wordt alleen opgepakt wanneer er werk met werk gemaakt kan worden. Bij rioolvervangings- of herstratingsprojecten wordt drainage mee aangelegd, indien dit nodig is om structurele grondwateroverlast te beperken of te voorkomen.

Onderhoud drainage

In Hengelo is sprake van ijzerrijk grondwater. Regelmatig doorspuiten van de drainages is noodzakelijk om verstopping te voorkomen. Hengelo heeft een beheer en onderhoudsplan voor drainages opgesteld. Daarnaast heeft achterstallig onderhoud aan de drainages plaatsgevonden. De huidige drainages worden inmiddels volgens het beheerplan periodiek onderhouden; het reguliere onderhoud. Hiermee zorgen we ervoor dat de aangelegde drainages blijven functioneren.

Actualiseren blauwe aderplan

In ons blauwe aderplan staan hoofdroutes voor de afvoer van grondwater en hemelwater. Deze gaan we actualiseren zodat we een integraal toekomstbeeld hebben van de hoofdafvoerroutes van waar we ons grondwater naar toe kunnen afvoeren (drainage boven- en ondergronds).

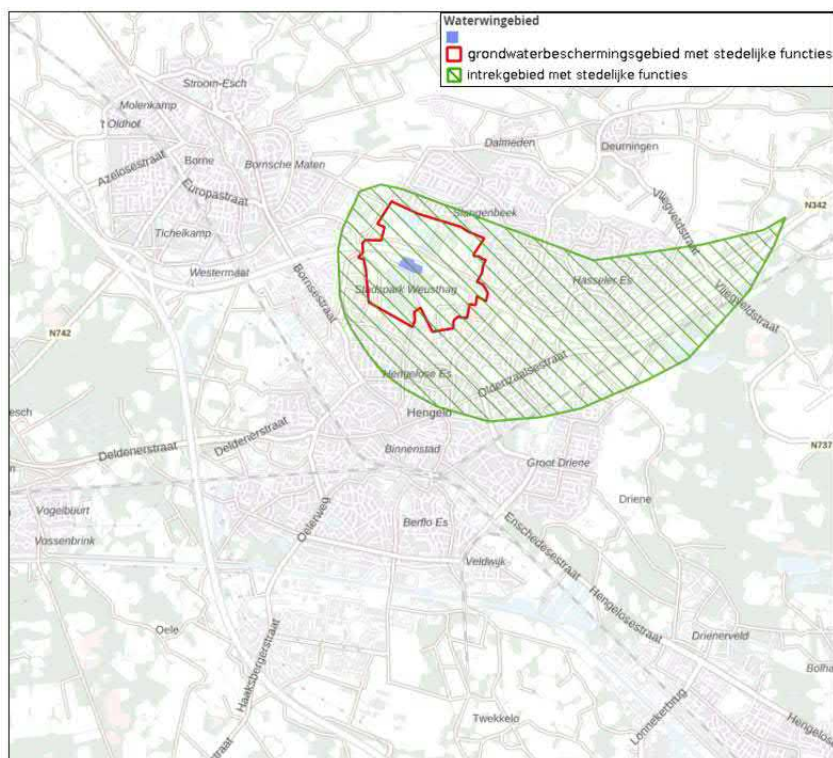
Ondergrondse waterbuffers

Waar mogelijk worden ondergrondse waterbuffers gemaakt en gekoppeld aan groeiplaatsen van nieuw aan te planten bomen.

GRONDWATER IN RELATIE TOT DRINKWATER

We beschermen waterwingebied en grondwaterbeschermingsgebied Hasselo

Voor de bescherming van het grondwater waaruit het drinkwater wordt gewonnen zijn regels vastgelegd in de (interim) omgevingsverordening van de Provincie. Hierin zijn ook de beschermingszones opgenomen (zie Figuur 13). De restricties ten aanzien van activiteiten in deze gebieden gelden zijn opgenomen in het gebiedsdossier Hasselo. Indien nieuwe ontwikkelingen (mogelijk) invloed hebben op het grondwater, neemt de gemeente het initiatief voor overleg met de Provincie.

Figuur 13: Grondwaterwin-, beschermings- en intrekgebied Hasselo

Drinkwateraansluiting voor nieuwe bedrijven

Het is niet meer vanzelfsprekend dat nieuwe bedrijven voorzien worden van een permanente drinkwateraansluiting. Nieuwe wateraansluitingen moeten daarom worden afgestemd met drinkwaterbedrijf Vitens.

Onderzoek drinkwaterleverantie

In onze klimaatadaptatiestrategie Groen Blauw Hengelo hebben we opgenomen dat we in de regio (Twents Waternet) met Vitens de problematiek rondom drinkwaterleverantie gaan onderzoeken.

4.4 Oppervlaktewater

Hoewel oppervlaktewater niet tot de gemeentelijke zorgplichten behoort, kunnen het oppervlaktewatersysteem en het rioolstelsel niet langer worden beschouwd als twee gescheiden systemen. Beide systemen zijn aan elkaar verbonden en hebben invloed op elkaars functioneren. In de praktijk komen dan ook situaties voor, waar hoge waterstanden in het oppervlaktewater ervoor zorgen dat hemelwater vanuit de riolering onvoldoende afgevoerd kan worden. Doordat warme en droge dagen steeds vaker voorkomen, wordt de kans op waterkwaliteitsproblemen in stilstaand water bovendien steeds groter. De uitdaging voor de komende jaren is dan ook om het watersysteem en het rioolstelsel meer te gaan beschouwen als een interactief watersysteem.

4.4.1 Doelen

Het oppervlaktewater is primair in het beheer van waterschap Vechtstromen. Samen met waterschap Vechtstromen geeft de gemeente Hengelo invulling aan een duurzaam beheer van het oppervlaktewater en de doelen van Kaderrichtlijn Water, om zo te komen tot een gezond oppervlaktewatersysteem. Ook werken we aan een goede waterkwaliteit en doorstroming van het oppervlaktewater.

Voor oppervlaktewater hanteren we de onderstaande doelen:

- Borgen bergings- en ontwateringsfunctie van het stedelijk oppervlaktewater in eigendom van de gemeente, voor zover het een hemelwaterafvoerende functie heeft.
- Bijdragen aan het verhogen van de waterbeleving.
- Bijdragen aan klimaatadaptatie.

4.4.2 Ambities

Algemene maatregelen die de gemeente uitvoert ten behoeve van een goede oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit zijn onder andere:

- Het beperken van de vuiluitworp van riolering (o.a. afkoppelen en saneren rioloverstorten). Om inzicht te hebben in de benutting van de berging van het stelsel en de vuiluitworp naar het oppervlaktewater heeft de gemeente meetpunten geplaatst bij overstorten en stuwputten.
- Duurzaam terreinbeheer
- Onderhoud van watergangen

Daarnaast heeft de gemeente de volgende ambities:

- Verbetering beheer en onderhoud duikers
- Beekherstel ten behoeve van algehele waterberging (cofinancier van project waterschap Vechtstromen)

Figuur 14: Aanleg bovengrondse watervoorziening

4.4.3 Aanpak

Figuur 15: Drienerbeek

Bovengenoemde ambities worden verwezenlijkt met behulp van een concrete aanpak, als omschreven in de onderstaande alinea's.

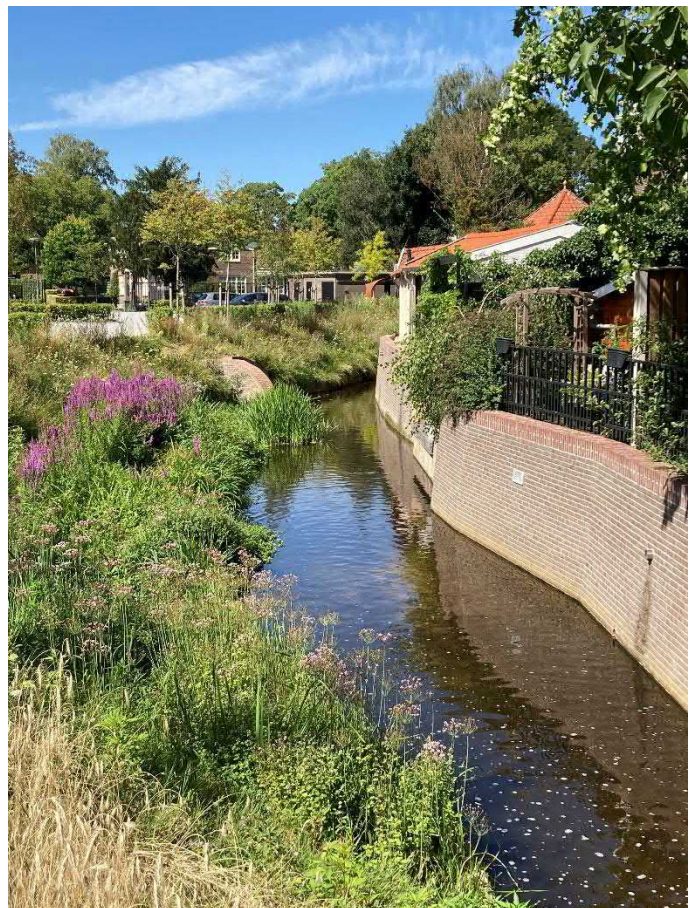
Beheer en onderhoud duikers

Er zijn geen structurele knelpunten met betrekking tot de kwaliteit van het oppervlaktewater. Wel heeft het behouden van een goede afvoercapaciteit de aandacht. Om de kwaliteit van de duikers te waarborgen en waar nodig te vervangen, inventariseren we komende periode de kwaliteitstoestand van de duikers. Vervolgens stellen we een beheer- en onderhoudsplan op.

Beekherstel ten behoeven van algehele waterberging

In de klimaatadaptatiestrategie Groen Blauw Hengelo en de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie (concept) is de gemeente cofinancier voor beekherstelprojecten van waterschap Vechtstromen. De gemeente is medefinancier in relatie tot het vergroten van de algehele waterberging. Daarnaast geven de beekherstelprojecten ook invulling aan de doelen:

- Meer ruimte voor water
- Natuurvriendelijke oevers aanleggen
- Het vergroten van de biodiversiteit
- De aanleg van wandelpaden

Figuur 16: Drienerbeek

4.5 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf beschrijven we zorgplichtoverstijgende strategieën, onderverdeeld op de volgende thema's:

- Beheer en onderhoud

- Samenwerking
- Participatie en communicatie

4.5.1 Beheer en onderhoud

Urgent onderhoud

Voor het goed uitvoeren van onze watertaken is een solide infrastructuur onmisbaar. Om deze waardevolle infrastructuur te behouden wordt de infrastructuur in goede conditie gehouden. Dit betekent dat urgente renovaties op korte termijn worden uitgevoerd.

Risicogestuurd beheer

Voor het beheer van het rioleringsareaal hanteren we een vervangingsplan dat gebaseerd is op risicoschattingen. In Hengelo noemen we dit niet vervangen maar verjongen. Door risico's tijdig te constateren kunnen we de kwaliteit in stand houden tegen zo laag mogelijke kosten. Het sturen van de onderhoudsinspanningen op het voorkomen van de gevolgen van een schade heet risicogestuurd beheer. Het betekent dat riolen niet worden vervangen zolang het verantwoord is om de vervanging uit te stellen, of wanneer alternatieven doelmatiger zijn, zoals bijvoorbeeld bovengrondse maatregelen of relinen. De uitvoering blijft maatwerk waarbij recente inspectiegegevens, praktijkkennis en ervaring moet worden meegenomen in het besluit. Soms worden riolen eerder of later vervangen omdat de renovatie gecombineerd kan worden met een ander project. Dit is efficiënter en kostenbesparend. Goede interne communicatie zorgt ervoor dat wij tijdig op de hoogte zijn van mogelijke koppelkansen.

Figuur 17: Uitvoering rioleringswerkzaamheden

Reiniging en inspectie

In de afgelopen planperiode is een reinigings- en inspectieplan opgesteld die wij ook in de periode 2023-2027 aan zullen houden. Dit plan sluit aan op de aanpak risicogestuurd beheer. De volgende onderdelen zijn van toepassing:

- Inspectie bij oplevering van een nieuw riool
- Inspectie binnen garantieperiode of op het moment een wijk woonrijp is
- Reinigingsplan (wordt jaarlijks opgesteld)
- Inspectieplan (wordt jaarlijks opgesteld o.b.v. stelseltype, jaartal, buismateriaal et cetera)
- Inspecties buiten de planning
- Inspecties in attentiegebieden: riolen en gebieden waarbij is gekozen voor weinig risico

Op basis van de inspecties wordt het rioolrenovatieplan periodiek bijgesteld. Komende periode onderzoeken we de voor- en nadelen van risicogestuurd reinigen.

4.5.2 Samenwerking

Samenwerken met collega's

Een klimaatbestendige leefomgeving ontwikkelen we samen met andere gemeentelijke vakdisciplines die betrokken zijn bij het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Met integrale maatregelen kunnen we meerdere opgaven tegelijk aanpakken, besparen we kosten en ervaren onze inwoners en ondernemers zo weinig mogelijk hinder van de werkzaamheden.

Deze interne afstemming behoeft aandacht. Het proces van elkaar vroegtijdig betrekken kan verbeteren. Om deze integrale benadering te kunnen waarborgen willen we de samenwerking met de andere beleidsdomeinen versterken. Dit kan bijvoorbeeld met zogenaamde 'omgevingstafels', door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) opgezet. Hierin gaan we de dialoog aan met collega's uit de beleidsdomeinen die ook een belang hebben bij de te bespreken locatie. Dit bevordert de onderlinge communicatie en intern worden plannen zo beter op elkaar afgestemd. Op deze manier zijn alle belanghebbenden op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen binnen de gemeente. Komende periode onderzoeken we de mogelijkheid van het introduceren van deze omgevingstafels binnen onze gemeentelijke organisatie.

Samenwerken met andere waterbeheerders

Samenwerking gemeente Hengelo en Waterschap Vechtstromen

Om de gemeente Hengelo aantrekkelijk te houden, staat een veilige en klimaatrobuuste inrichting van de openbare en particuliere leefomgeving centraal. Waterschap Vechtstromen en gemeente Hengelo werken hiervoor intensief samen. Voor komende planperiode wordt een samenwerkingsagenda opgesteld. Deze agenda richt zich binnen het stedelijk gebied met name op klimaatbestendig bouwen, waarbij de volgende thema's spelen:

- Ruimtelijke ordeningontwikkelingen
- Stedelijk waterbeheer (o.a. beekherstelprojecten)
- Gebiedsontwikkelingen

In het landelijk gebied worden met name droogte-, grondwater- en maaibelevingsvraagstukken gezamenlijk benaderd.

We werken als gemeente nauw samen met het waterschap. Concreet stemmen we af op het gebied van maaien, baggeren en beschoeiing, en we gaan komende periode een analyse van de gemalen in de zuiveringskring uitvoeren: hoe verhoudt de interactie van de gemeentelijke en de waterschapsgemalen zich tot elkaar, en zijn daar nog optimalisaties in door te voeren?

Aandachtspunt in de bestaande samenwerkingen is dat veel communicatie via de persoonlijke netwerken gaat. Dit betekent dat de samenwerking kwetsbaar is

Figuur 18: BerflobEEK

bij verloop van personeel. De eerder genoemde omgevingstafels kunnen potentieel een bijdrage leveren aan kennis delen en verminderde kwetsbaarheid bij verloop van personeel.

Twents Waternet

Het Twents waternet is een professioneel netwerk van 14 Twentse gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie Overijssel en drinkwaterbedrijf Vitens. Samen zorgen we ervoor dat afvalwater en hemelwater op een slimme manier wordt verwerkt en we onze leefomgeving klimaatrobuust en aantrekkelijk inrichten. Onze overtuiging is dan ook 'samen slimmer met water'.

In ons visiedocument 2018-2028 is beschreven wat wij doen en willen bereiken. Dit is opgehangen aan de 4 B's:

Beleidsambities

Om de visie te concretiseren, heeft Twents waternet voor de periode 2018-2028 vier beleidsambities opgesteld.

De drie K's (kosten verlagen, kwaliteit verhogen en kwetsbaarheid verminderen) uit het verleden blijven onverminderd van kracht en worden verbreed met de vier B's: bescherming, beleving, bewustwording en bundeling.

b bescherming

b beleving

b bewustwording

b bundeling

Binnen Twents Waternet werken we in een aantal zogenaamde 'werkplaatsen' aan actuele thema's.

Bron: Jaarprogramma en Begroting TWN 2023

Gegevenswoordenboek Stedelijk Water (GWSW)

Als gemeente zijn we bezig met het invoeren van de GWSW-standaard. "Het Gegevenswoordenboek Stedelijk Water (GWSW) is een open standaard voor het eenduidig uitwisselen en ontsluiten van gegevens in het stedelijk waterbeheer. In het beheer van stedelijk water en riolering worden gegevens (data) steeds belangrijker, mede vanwege het in toenemende mate samenwerken rond, meten aan en sturen van (afval)watersystemen. Voor het uitwisselen van data en informatie is het essentieel dat alle partijen met dezelfde systematiek en definities werken en dezelfde (computer)taal spreken. Het GWSW is die gezamenlijke taal. Het GWSW geeft verbeteringen in het gegevensbeheer en -uitwisseling en daarmee in de basis aan het rioleringsbeheer. Uw werk wordt beter en makkelijker. Het lost specifieke knelpunten op zoals bij revisieverwerking, dataverlies, moeizaam tot modelleren komen en datakerkhoven. Via het GWSW is het bijvoorbeeld ook eenvoudig om rioleringsdata via het veelgebruikte platform Publieke Dienstverlening op de Kaart (PDOK) te publiceren." *Bron: Stichting Rioned*

4.5.3 Participatie en communicatie

In de geest van Omgevingswet betrekken we onze inwoners en ondernemers bij onze plannen. Om effectief te kunnen communiceren is een breed aanbod aan communicatiemiddelen beschikbaar. Zo richten we ons op social media, lokale

media, ontmoetingen, bestuurlijke activiteiten en benutten we contactmomenten zoals evenementen en bewonersavonden. Verder steunen we initiatieven en gaan we de samenwerking aan met onderwijsinstellingen en ondernemers/organisaties. Voor onderwijsinstellingen, zoals het ROC van Twente en Tio Hogeschool Hengelo kunnen we bijvoorbeeld gastlessen verzorgen over het stedelijk (afval)watersysteem. Op deze manier worden ook jongvolwassen watergebruikers geïnformeerd over het belang van een duurzame waterkringloop.

Wij nemen een faciliterende en stimulerende rol in bij burgerinitiatieven ten aanzien van het inrichten van de openbare ruimte. Wij stimuleren bewoners niet alleen om in gesprek te gaan met ons, maar vooral ook met elkaar om zo samen de schouders eronder te zetten. Onze ambtelijke organisatie heeft hierin een faciliterende rol. Wij verwachten anderzijds ook een actieve rol van onze bewoners, waarin zij zelf bijvoorbeeld buurtdialogen organiseren bij de aanvraag van omgevingsvergunningen of bestemmingsplanwijzigingen.

Om samenwerking te faciliteren zijn wij als gemeente goed bereikbaar via social media, internet en persoonlijk contact en hebben korte lijnen tussen gemeenteraad, gemeentebestuur, inwoners, vrijwilligers en ondernemingen.

Op de website groenblauwtwente.nl kunnen Twentenaren terecht voor informatie over het klimaatadaptief inrichten van tuin en omgeving. De komende periode willen we deze website verder onder de aandacht brengen bij onze inwoners. Dit doen we in overleg met/met behulp van onze communicatieafdeling.

Figuur 19: Drienerbeek

Subsidie Groene Pet

Een dak vol sedum (vetplantjes) op uw woning, garage of kippenhok: niet alleen mooi, maar ook duurzaam. Sedumdaken kunnen veel water opslaan en verminderen zo wateroverlast tijdens hevige regenbuien. Daarnaast heeft een sedumdak een goede isolerende werking, verlengt het de levensduur van de onderliggende dakbedekking en zorgt het voor meer groen in de stad. Zo'n groen dak is makkelijk aan te leggen, staat mooi en is ook nog eens goed voor uw huis, het milieu en uw portemonnee. Om de aanleg van sedumdaken te stimuleren kent de gemeente Hengelo de subsidieregeling Groene Pet.

Op de [website](#) van de gemeente vindt u meer informatie. Uitgebreide informatie en subsidievoorwaarden kunt u [hier](#) vinden.

Ook gaan we inwoners (financieel) stimuleren om aan de slag te gaan met watergerelateerde maatregelen (zoals bijvoorbeeld in 2023 de aanschaf van een regenton).

5 Uitvoeringsprogramma

In dit hoofdstuk is weergegeven welke activiteiten en/of maatregelen wij als gemeente Hengelo in samenwerking met onze waterpartners of zelfstandig verrichten om invulling te geven aan de ambities en watertaken in dit PWR.

Planvorming

Planvorming is onmisbaar voor doelmatig rioleringsbeheer. Onderstaande budgetten zijn in de planperiode opgenomen voor planvorming.

Tabel 2: Overzicht planvorming. Vermelde bedragen zijn op prijspeil 2023.

Activiteit	2023	2024	2025	2026	2027
Adviezen water	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000

Onderzoek

Om inzicht te behouden en verkrijgen in de toestand en het functioneren van het rioleringsstelsel is onderzoek noodzakelijk. Onderstaande budgetten zijn in de planperiode opgenomen voor onderzoek.

Tabel 3: Overzicht onderzoek. Vermelde bedragen zijn op prijspeil 2023.

Activiteit	2023	2024	2025	2026	2027
Nader onderzoek grondwateraandachtsgebieden	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Actualiseren Blauwe Ader kaart	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
Inventarisatie-onderzoek en eenmalige reiniging en inspectie duikers	€ 150.000				
TOTAAL	€ 184.000	€ 34.000	€ 34.000	€ 34.000	€ 34.000

Cyclisch onderhoud/maatregelen

Onderhoudsinspanningen zijn afgestemd op het in stand houden en goed laten functioneren van het systeem, waarbij risico's optimaal worden vermeden (assetmanagement). De activiteiten bestaan uit regulier onderhoud en (reactieve) reparaties. De onderhoudskosten maken een significant deel uit van de totale exploitatie van de gemeente Hengelo. Deze kosten bestaan grotendeels uit het jaarlijks onderhoud van rioleringen, gemalen en rand- en hemelwatervoorzieningen.

Tabel 4: Overzicht cyclisch onderhoud. Vermelde bedragen zijn op prijspeil 2023.

Activiteit	2023	2024	2025	2026	2027
Gemalen	€ 439.900	€ 439.900	€ 439.900	€ 439.900	€ 439.900
Kolken	€ 154.800	€ 154.800	€ 154.800	€ 154.800	€ 154.800
Riolering overig	€ 84.300	€ 84.300	€ 84.300	€ 84.300	€ 84.300
Gemengd riool	€ 348.700	€ 348.700	€ 348.700	€ 348.700	€ 348.700

Reparaties nav inspecties	€ 234.500	€ 234.500	€ 234.500	€ 234.500	€ 234.500
Exploitatie grondwatermeetnet	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Reinigen drainage	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Beheer en onderhoud drainage	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000
TOTAAL	€ 1.397.200	€ 1.397.200	€ 1.397.200	€ 1.397.200	€ 1.397.200

Vervangings- en verbeteringsmaatregelen

Maatregelen zijn afgestemd op het in stand houden en optimaliseren van het functioneren van het systeem. Ten behoeve van de drie zorgplichten is het van belang dat het functioneren van het stelsel in stand gehouden wordt. Het is dus zaak dat oude leidingen tijdig vervangen worden. Het moment van vervangen wordt gebaseerd op de inspectieresultaten en/of optredende problemen of een mogelijkheid om werk met werk te maken bij door andere disciplines geïnitieerde werkzaamheden. Ten behoeve van de verbetering van de afvoercapaciteit en/of een vermindering van de vuiluitwerp worden verbeteringsmaatregelen uitgevoerd. Hieronder zijn de budgetten voor deze maatregelen weergegeven.

Tabel 5: Overzicht vervangings- en verbeteringsmaatregelen. Vermelde bedragen zijn op prijspeil 2023.

Activiteit	2023	2024	2025	2026	2027
Vervanging vrijvervalriolering	€ 1.500.000	€ 1.500.000	€ 1.500.000	€ 1.500.000	€ 1.500.000
Verbetermaatregelen	€ 1.076.000	€ 1.076.000	€ 1.076.000	€ 1.076.000	€ 1.076.000
Vervanging duikers	€ 76.000	€ 76.000	€ 76.000	€ 76.000	€ 76.000
Stelpost onvoorziene klimaatmaatregelen	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Bijdrage aan klimaatagenda	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
Verbetermaatregelen ikv BRP Hengelo en Beckum	€ 620.000	€ 620.000	€ 620.000	€ 620.000	€ 620.000
Aanleg Blauw Ader/afkoppelen	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000
Vervanging rioolgemalen	€ 870.000	€ 200.400	€ 186.000	€ 502.500	€ 502.500
Aanleg drainage	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
TOTAAL	€ 5.492.000	€ 4.822.400	€ 4.808.400	€ 5.124.500	€ 5.124.500

Projectagenda

In de komende jaren voorzien we naast reguliere vervangingswerkzaamheden de volgende project(locaties) in de komende 10 jaar:

- Oplossen wateroverlast Suze Robertsonstraat
- Oplossen wateroverlast Oldenzaalsestraat bij begraafplaats
- Riolvervanging Breemarsweg
- Riolvervanging Eldenerstraat Gezondheidspark Geerdinksweg
- Riolvervanging Klein Driene
- Riolvervanging Weidedorp
- Relinen transportriool Deurningerstraat/Oldenzaalsestraat
- Vervanging rioolgemaal Zeggertsweg

Facilitair/overig

Om het stedelijke watersysteem goed te beheren, worden ondersteunende activiteiten verricht en diensten afgenomen. Deze worden gegroepeerd onder 'Overig'. Ondersteunende aspecten die betrekking hebben op organisatie en financiën zijn opgenomen in hoofdstuk 6.1.

Tabel 6: Overzicht facilitair / overig. Vermelde bedragen zijn op prijspeil 2023.

Activiteit	2023	2024	2025	2026	2027
Perceptiekosten	€ 433.800	€ 433.800	€ 433.800	€ 433.800	€ 433.800
Bijdrage Gildebor DVO	€ 333.600	€ 333.600	€ 333.600	€ 333.600	€ 333.600
Bijdrageregeling Groene Pet	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Afkoppelbijdrage/bijdrage regenton	€ 25.000				
Stelpost burgerparticipatie/campagnes	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
TOTAAL	€ 837.400	€ 812.400	€ 812.400	€ 812.400	€ 812.400

Tabel 7: Overzicht overig – Niet BTW-plichtig. Vermelde bedragen zijn op prijspeil 2023.

Activiteit	2023	2024	2025	2026	2027
Tractie onderhoud rioolstelsel	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Doorbelastingen andere taakvelden	€ 1.014.000	€ 1.014.000	€ 1.014.000	€ 1.014.000	€ 1.014.000
TOTAAL	€ 1.022.000	€ 1.022.000	€ 1.022.000	€ 1.022.000	€ 1.022.000

De doorbelastingen vanuit de andere taakvelden bestaat uit een doorberekening van 75% van het bedrag begroot voor het beheer en onderhoud van watergangen, voor 40% uit het bedrag voor straatreiniging, en voor 10% uit het bedrag voor onkruidbestrijding.

6 Middelen

De vervangingswaarde van het stedelijk watersysteem in de gemeente Hengelo bedraagt ca. € 210 miljoen. Voor het beheer van dit systeem zijn goede mensen en financiële middelen nodig. In de aankomende planperiode geven we hieraan gemiddeld € 10,7 miljoen per jaar uit. Geld dat bewoners en ondernemers via de rioolheffing bijbrengen.

In dit hoofdstuk gaan we in op de benodigde personele en financiële middelen om invulling te geven aan goed en doelmatig rioleringsbeheer in gemeente Hengelo.

6.1 Personele middelen

Om onze ambities te realiseren beschikken we over de volgende personele middelen:

Tabel 8: Overzicht loonkosten en overhead. Vermelde bedragen zijn op prijspeil 2023

Activiteit	2023	2024	2025	2026	2027
Loonkosten water	€ 76.400	€ 76.400	€ 76.400	€ 76.400	€ 76.400
Loonkosten rioolaansluitingen	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
Loonkosten kolken	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Loonkosten gemalen	€ 64.000	€ 64.000	€ 64.000	€ 64.000	€ 64.000
Loonkosten drainage	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
Loonkosten gemengd riool	€ 30.800	€ 30.800	€ 30.800	€ 30.800	€ 30.800
Loonkosten beheer RIOB	€ 108.400	€ 108.400	€ 108.400	€ 108.400	€ 108.400
Capaciteitsuitbreiding	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Overhead	€ 305.300	€ 305.300	€ 305.300	€ 305.300	€ 305.300
TOTAAL	€ 714.900	€ 714.900	€ 714.900	€ 714.900	€ 714.900

Om te blijven voldoen aan onze zorgplichten en een groter wordende opgave in relatie tot klimaatverandering, is capaciteitsuitbreiding nodig. In dit programma hebben we hierin voorzien.

Komende periode voeren we een branchestandaardonderzoek (Rioned) uit om eventuele leemtes in kennis en capaciteit inzichtelijk te maken.

6.2 Financiële middelen

We maken onderscheid in exploitatiekosten en investeringsuitgaven.

Bij de **exploitatiekosten** gaat het om jaarlijkse uitgaven voor beheer- en onderhoudsactiviteiten die nodig zijn voor een goed en doelmatig rioleringsbeheer. De kosten van deze uitgaven worden toegeschreven aan het boekjaar waarin deze worden uitgegeven. De kosten voor beheer en onderhoud worden jaarlijks hoger door algemene prijsstijgingen, stijgingen van de lonen, vergroting van het areaal en uitbreiding van werkzaamheden als gevolg van de Wet gemeentelijke watertaken. Door efficiënter te werken kan de noodzakelijke prijsstijging zoveel als mogelijk worden beperkt.

Investeringsuitgaven bestaan uit vervangingsinvesteringen (bijvoorbeeld rioolvervanging) en verbeterings-investeringen (bijvoorbeeld buisvergroting of afkoppelmaatregelen). Investerings zijn uitgaven voor zaken die meerdere jaren meegaan en vaak worden gekapitaliseerd. De jaarlijkse kosten die daaruit voortkomen, - de kapitaallasten - bestaan uit rente en afschrijvingen.

Toerekening kosten klimaatadaptatie en andere programma's

De gemeente draagt vanuit de rioolheffing ook bij aan voorzieningen en activiteiten van andere taakvelden, voor zover deze functioneel bijdragen aan de gemeentelijke watertaken en het waterrobuust & veerkrachtig maken van het stedelijk watersysteem. Bijvoorbeeld verlagingen in het groen waar overtollig water naar kan wegstromen zoals bermen of speelweides, groene daken/gevels die water vasthouden, of waterpartijen voor de opvang van regenwater.

6.2.1 Uitgangspunten

Rioolheffing

- De rioolheffing per (equivalente) heffingseenheid bedraagt in 2023 € 257,88. Dit komt overeen met het tarief voor de waterverbruiksklasse tot 500 m³ / jaar (gebruikersdeel).
- De rioolheffing mag op begrotingsbasis maximaal kostendekkend zijn: de geraamde opbrengsten mogen de geraamde lasten niet overstijgen (Gemeentewet artikel 229b).
- Reserveren voor tariefsegalisatie en/of toekomstige vervangingsinvesteringen – door dotaties aan de voorziening(en) – is toegestaan.
- Reserveren enkel voor uitbreiding van het voorzieningenniveau is niet toegestaan.
- De opbrengsten van de rioolheffing mogen niet voor andere doeleinden dan voor het gemeentelijk rioolstelsel (inclusief grond- en hemelwatervoorzieningen) worden aangewend ofwel hebben een relatie met de verbrede watertaken.
- Kwijtschelding van de rioolheffing (minimabeleid) komt voor rekening van het heffingstarief. In 2023 bedraagt de verwachte kwijtschelding € 840.000. Dit wordt structureel als procentuele verlaging (7,83%) van de heffingsinkomsten in het kostendekkingsplan verwerkt.

Rente & inflatie

- De rente op nieuwe investeringen en boekwaarden bedraagt 0,1%.
- Er vindt geen toerekening van rente plaats op positieve saldi van reserves en/of voorzieningen.
- In het kostendekkingsplan vindt geen jaarlijkse indexatie van de uitgaven plaats op basis van een aangenomen, constante inflatie. Deze indexatie fluctueert jaarlijkse te sterk om voor langere termijn in te kunnen schatten. Daarom beperken we ons tot de beleidsmatige lasten-/tariefsveranderingen. Jaarlijks bij het opstellen van de begroting, worden de actuele kostenstijgingen verwerkt in de exploitatie (accres). Dit kan leiden tot een aanvullende tariefsverandering.

BTW

- Jaarlijks belasten we 21% BTW door aan de rioolheffing, op basis van op externe kosten en investeringsbedragen, gemiddeld over de voorgaande 5 jaar

Voorzieningen

- Het saldo van de Voorziening mag gedurende de gehele beschouwde periode niet negatief zijn.
- Er is geen maximum gesteld aan het saldo dat gedurende de beschouwde periode in de voorziening wordt begroot.

Heffingseenheden

- Het aantal (equivalente) heffingseenheden bedraagt per 1 januari 2023: 41.605.
- Het aantal (equivalente) heffingseenheden stijgt tot en met het jaar 2026 met 385 heffingseenheden per jaar. Dit komt neer op een totale stijging van 1540 eenheden naar een totaal aan equivalente heffingseenheden van 43.145 in 2027.

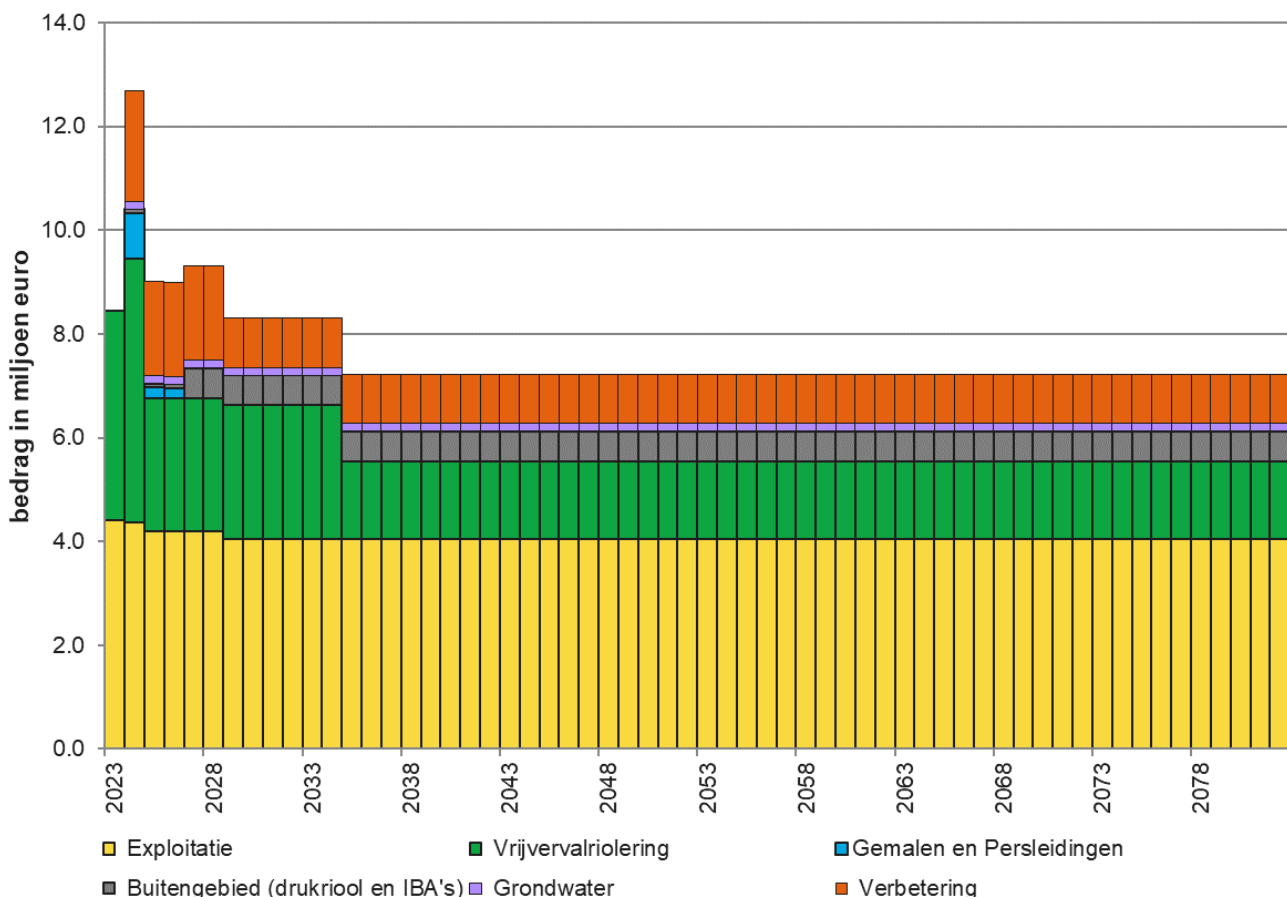
Investerings

- De in het kostendekkingsplan gehanteerde maatregelen / investeringen zijn gebaseerd op:
  - Uitkomsten Rasmariant (cyclische vervanging rioolbuizen)
  - Beheeroverzichten Xylem (vervanging pompen en gemalen)
  - Uitkomsten geactualiseerd grondwaterplan (drainage)
  - Vervangings- en verbeteringsprojecten uit voorgaande planperiode(n)
  - Verbeteringsprojecten uit het actuele BRP
- De investeringskosten zijn waar nodig geïndexeerd naar het huidige prijspeil (2022).

Voor detailinformatie bij dit hoofdstuk, zie het bij dit plan behorende Kostendekkingsplan (Excel-bestand).

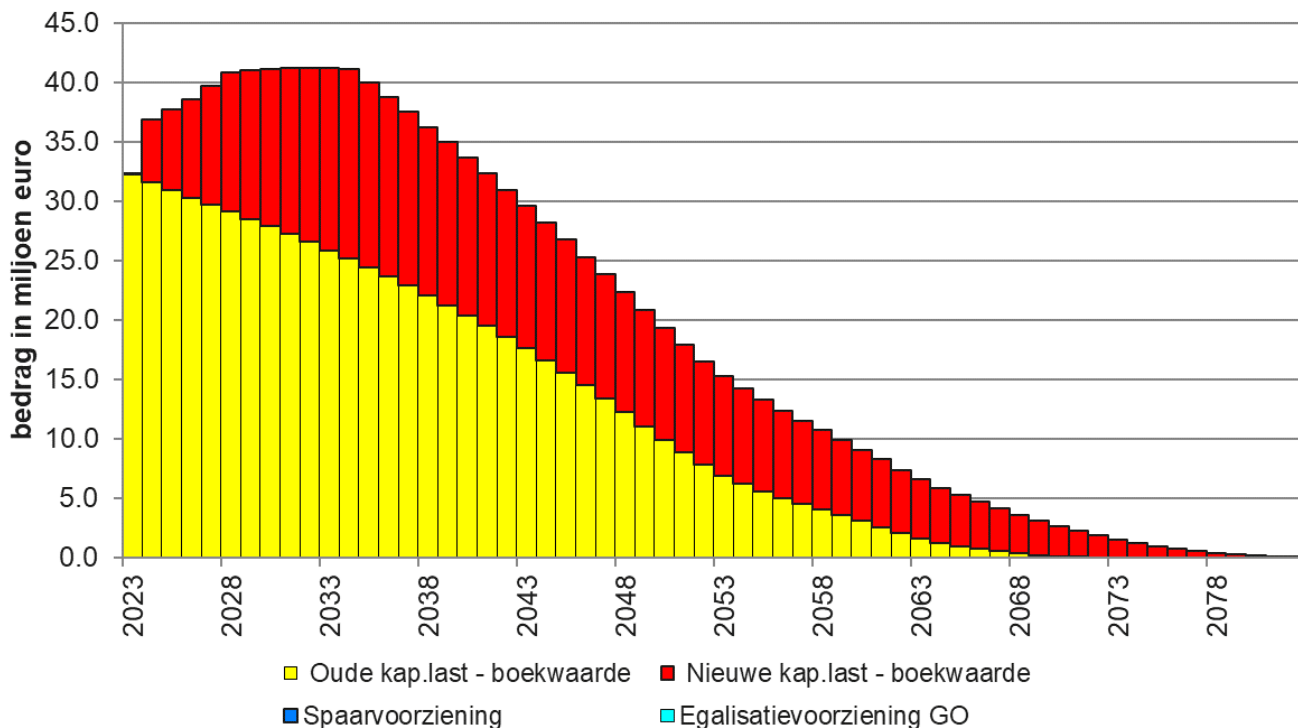
6.2.2 Kostendekkingsplan

De hiervoor beschreven kosten en uitgangspunten leiden tot het volgende verwachte uitgavenpatroon voor de gemeente Hengelo in de periode 2023 t/m 2082:

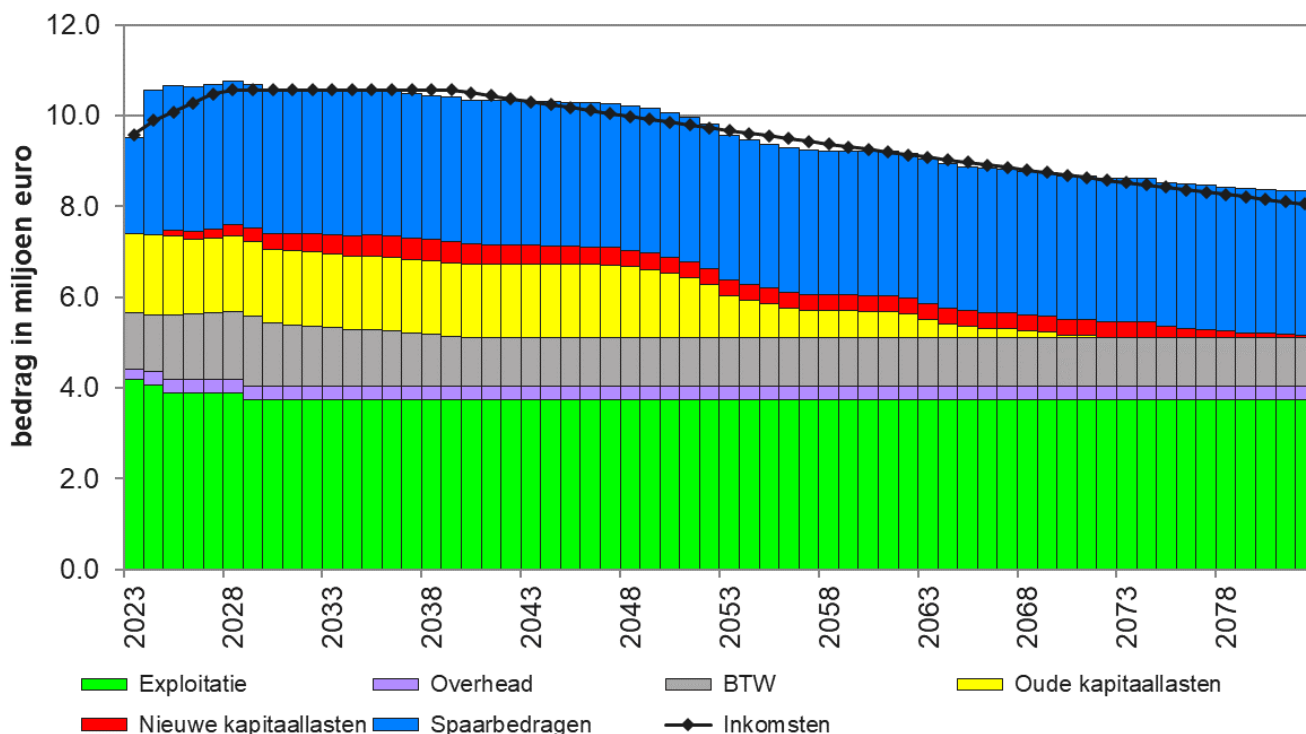
Figuur 20 - Verwacht uitgavenpatroon gemeente Hengelo, 2023 t/m 2082. Bedragen op prijspeil 2023.

Investerings onttrekken we uit de voorziening totdat de stand van de voorziening dit niet meer toelaat. Daarna activeren we de investeringen. Dit leidt tot een oplopende boekwaarde en hieruit volgen kapitaallasten (rente- en afschrijvingslasten). Het verloop van de boekwaarde is weergegeven in Figuur 21.

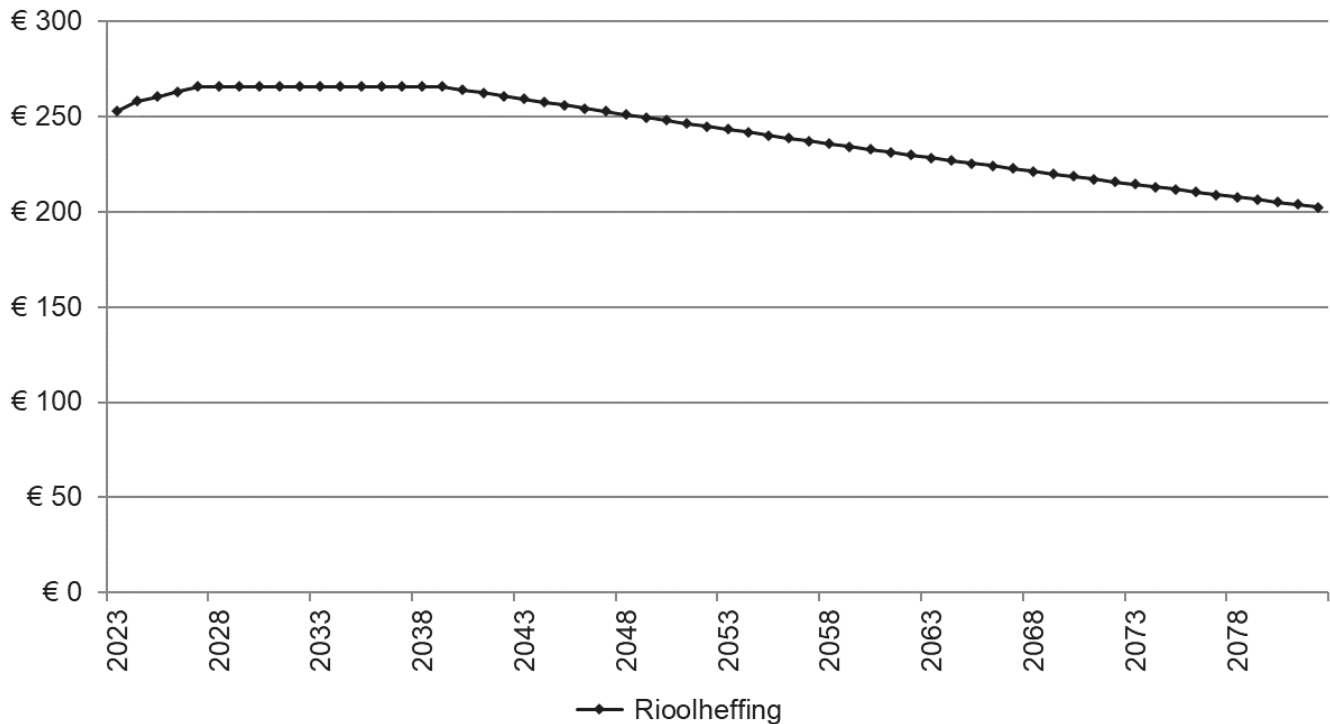
Figuur 21 - Verwacht boekwaardenverloop gemeente Hengelo, 2023 t/m 2082. Bedragen op prijspeil 2023.

Het uitgavenpatroon in Figuur 20, in combinatie met het boekwaardeverloop in Figuur 21 leidt tot het lastenpatroon zoals weergegeven in Figuur 22. Hierin zijn ook de benodigde totale baten weergegeven; deze volgen de lastenontwikkeling zo goed mogelijk.

Figuur 22 - Verwacht lasten en baten verloop gemeente Hengelo, 2023 t/m 2082. Bedragen op prijspeil 2023.

De benodigde inkomsten uit de rioolheffing zijn in onderstaande grafiek vertaald naar het benodigde tarief. Hierbij gaat het om het tarief voor woningen met een waterverbruik tot 500 m³ per jaar.

Figuur 23 - Verwacht verloop rioolheffing (tarief bij waterverbruik tot 500 m³ per jaar) gemeente Hengelo, 2023 t/m 2082. Bedragen op prijspeil 2023.

Tabel 9: Tarieven in de planperiode (gebruikersklasse tot 500 m³). Bedragen op prijspeil 2023.

Jaar	Gepland heffingstarief (gebruikersklasse tot 500m ³)
2023	€ 257,88
2024	€ 260,46 (+ 1,00%)
2025	€ 263,06 (+ 1,00%)
2026	€ 265,69 (+ 1,00%)
2027	€ 265,69 (+ 0,00%)

Alternatieve scenario's

In de hiervoor beschreven resultaten is de investeringspiek verspreid over 10 jaar, en is om te voldoen aan de zorgplichten en om de ambities te realiseren 1 extra FTE opgenomen. Daarnaast zijn 2 alternatieve scenario's doorgerekend:

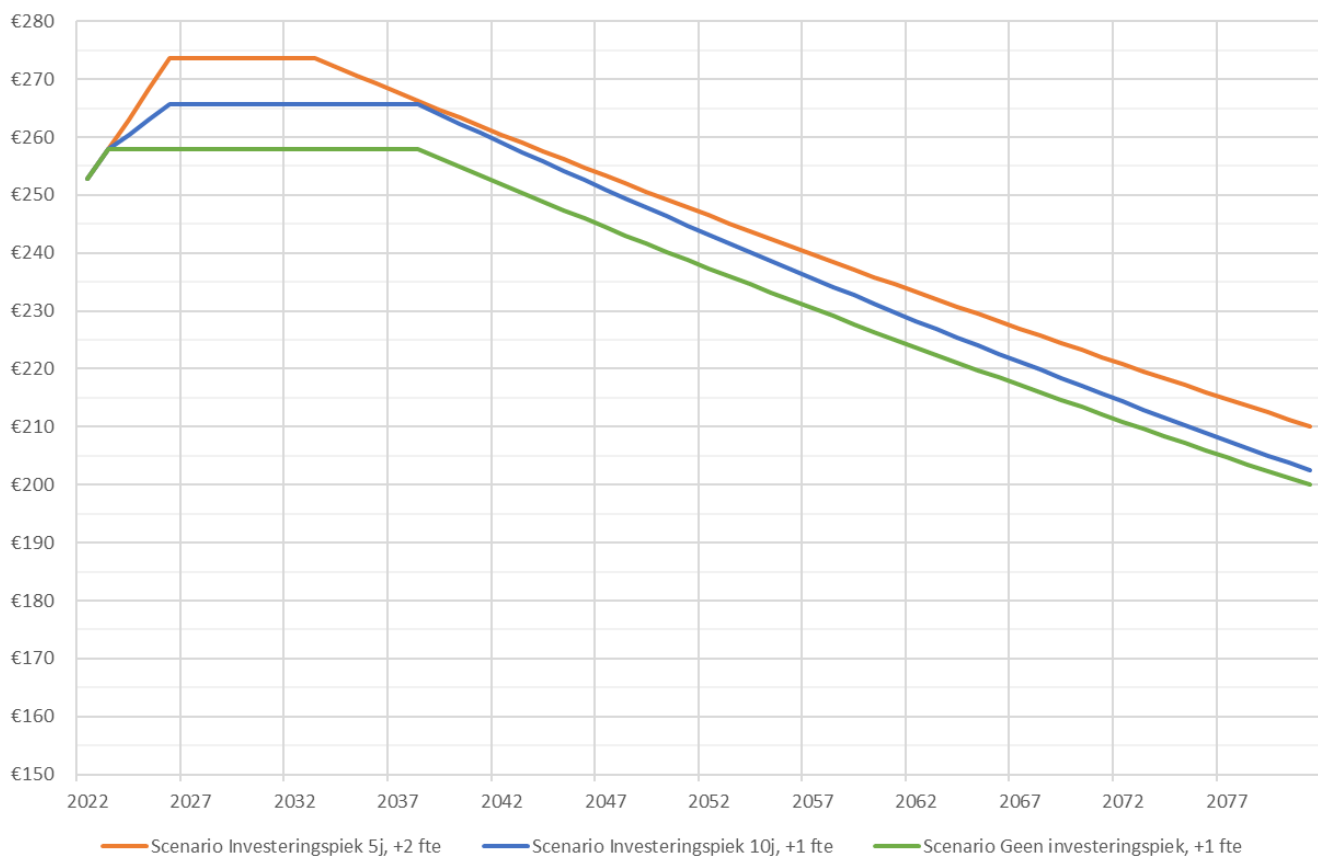
- Scenario 'Investeringspiek verspreid over 5 jaar, 2 extra FTE'
- Scenario 'Geen investeringspiek, 1 extra FTE'

Hieronder schetsen we de gevolgen van alle 3 scenario's voor de hoogte van de rioolheffing en de kapitaallasten.

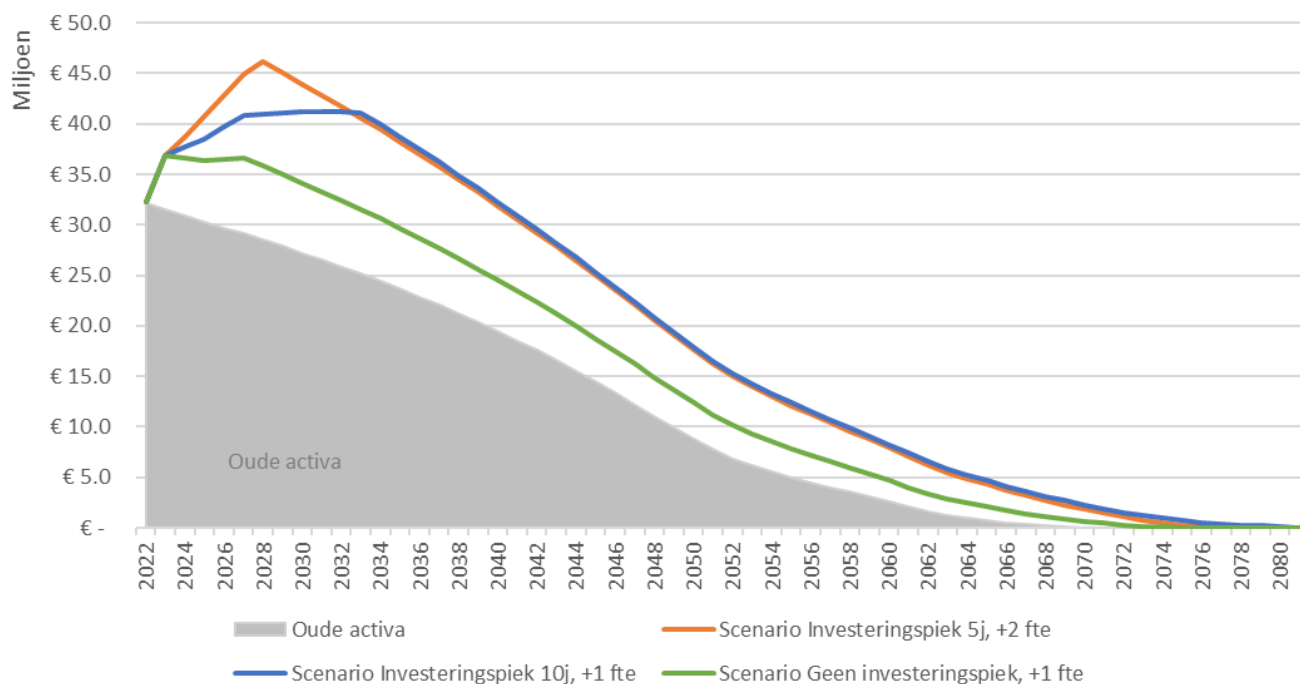
- **Scenario investeringspiek in 10 jaar, en 1 extra FTE**
  - Er is 3 maal een jaarlijkse tariefsverhoging van 1% nodig. Na 15 jaar volgt een geleidelijke daling.
  - Ten opzichte van het scenario waarin de investeringspiek in 5 jaar wordt gespreid (zie volgend scenario), zijn er minder restinvesteringen per jaar, en dus lagere boekwaarden op korte termijn. Na 10 jaar is dit scenario qua boekwaarden en investeringen wel op een zelfde niveau ten opzichte van wanneer de investeringen over 5 jaren worden gespreid.

- Ten opzichte van het volgende scenario (investeringspiek verspreid over 5 jaar) duurt het, in verband met beperkte personele capaciteit, langer voor projecten (met prioriteit) kunnen worden uitgevoerd.
- **Scenario investeringspiek in 5 jaar, en 2 extra FTE**
  - Er is 3 maal een jaarlijkse tariefsverhoging van 2% nodig. Na 10 jaar volgt een geleidelijke daling.
  - Ten opzichte van de andere varianten zijn er in dit scenario hogere boekwaarden door de investeringspieken.
  - Op de arbeidsmarkt is extra personele capaciteit beperkt beschikbaar. De vraag is of 2 aanvullende FTE's op korte termijn te realiseren zijn.
- **Scenario geen investeringspiek, en 1 extra FTE**
  - Er is geen tariefsverhoging nodig. Na 15 jaar volgt een geleidelijke daling van het tarief.
  - Ten opzichte van beide hierboven beschreven scenario's zijn minder investeringen nodig, en leidt dit dus (structureel) tot minder boekwaarden.
  - Dit heeft als gevolg dat het langer duurt voordat projecten uitgevoerd zijn, met als risico dat projecten te laat worden uitgevoerd, en er calamiteiten kunnen ontstaan.

Deze scenario's zijn in Figuur 24 en Figuur 25 samengevat in een vergelijkend verloop van de benodigde rioolheffing en restschuld.

Figuur 24 - Alternatieve scenario's rioolheffing gemeente Hengelo, 2023 t/m 2082. Bedragen op prijspeil 2023.

Figuur 25 - Alternatieve scenario's boekwaardeverloop gemeente Hengelo, 2023 t/m 2082. Bedragen op prijspeil 2023.

6.2.3 Rioolheffing en risico's

Bij de interpretatie van de resultaten in dit hoofdstuk dient rekening te worden gehouden met de (actuele) onzekerheden die de rioolheffing zullen beïnvloeden, zoals kostenontwikkelingen van (bouw)materialen, energiekosten, rentestijgingen en toenemende opgaven rondom klimaatadaptatie.

Om een kostendekkende rioolheffing te behouden, dient deze telkens te worden geïndexeerd op basis van de optredende inflatie. Jaarlijks wordt, bij het vaststellen van de nieuwe programmabegroting, het te hanteren indexatiepercentage bepaald. Naast deze indexatie moet tenminste de beleidsmatige verhoging behouden blijven voor een rioolheffing die aansluit bij dit plan. Wanneer het werkelijk aantal heffingseenheden achterblijft, zal het tarief naar rato daarvan extra verhoogd moeten worden, bovenop de indexatie en beleidsmatige verhoging.

BIJLAGEN

Bijlage A Areaalgegevens

In aanvulling op H3.1 is onderstaand weergegeven hoeveel areaal de gemeente Hengelo bezit om de zorgplichten te realiseren.

Leidingen drukriolering	93 km
Drainageleidingen	224 km
Hoofdgemalen	56 stuks
Drukriolering (pomppunits)	280 stuks
Randvoorzieningen	5 BBB's
IBA's (in gemeentelijk beheer)	3 stuks
Wadi's	143 stuks
Riooloverstortputten	26 stuks gemengd 10 stuks VGS
Hemelwateruitlaten	+/- 300 stuks

Areaalgegevens riolsysteem

Kwaliteitstoestand areaal

Aanlegjaren	Gemengd stelsel [m]	Vuilwater [m]	Hemelwater [m]	Eindtotaal [m]
1900-1909			671	671
1920-1929	387			387
1930-1939	2.629		216	2.845
1940-1949	8.882	45	21	8.948
1950-1959	35.604		452	36.056
1960-1969	41.053	14.592	10.751	66.396
1970-1979	15.234	60.504	68.209	143.947
1980-1989	18.221	25.690	25.658	69.569
1990-1999	36.098	39.374	46.034	121.506
2000-2009	29.360	39.855	22.382	91.596
2010-2019	18.468	20.427	33.490	72.385
2020-2029	979	2.866	8.183	12.028
Eindtotaal	206.915	203.353	216.066	626.334

Vrijvervalriolering - geïnspecteerd	km	%
Geïnspecteerd totaal	462	74%

Vrijvervalriolering - inspectiejaren	km	%
Ouder dan 10 jaar	161	26%
Tussen 5 en 10 jaar	144	23%
Jonger dan 10 jaar	302	48%

Bijlage B Afgekoppeld verhard oppervlak in vorige planperiode (2018-2022)

Loatie	Afgekoppeld verhard oppervlak in hectare
Mozartlaan	2,1
Nieuwe Es	4
Binnenstad incl Bataafse kamp	2
Welbions parkeerplaats + dak kantoor	0,4
H. Dunantstraat	0,7
Adamsweg	0,2
Deldenerstraat (Bornsestraat-spoorviadukt)	2
Deldenerstraat (spoorviadukt-Geerdinksweg)	0,8
Marskant F35 noord en Marssteeg	0,5
Mitchamplein	0,4
Boekeloseweg (Breemarsweg-Weth.Kampstr)	0,1
Mr. PJ Troelstrastraat	0,6
Rudolfstraat oost	0,3
Lidl Enschedsestraat	0,8
Deurningerstraat Zuid	0,6

Bijlage C Terugblik vorige planperiode

In deze bijlage evalueren we het vorige gemeentelijk rioleringsplan (2018-2022).

Wat waren de doelen?

In het GRP 2018-2022 heeft de gemeente Hengelo de volgende ambities geformuleerd:

1. Optimaliseren van het moment van rioolvervanging zodat de infrastructuur in goede staat is en de goede werking van de riolering behouden blijft.
2. Een duurzame aanpak om het stedelijk waterbeheer klimaatbestendig te maken met robuuste oplossingen.
3. Het beperken van de risico's op wateroverlast door te investeren in maatregelen op de meest kwetsbare locaties.
4. Het regenwater afkoppelen van de vuilwaterriolering. O.a. met behulp van bewoners: dakoppervlakken die afvoeren naar de straatzijde afkoppelen. Tijdens de looptijd van het project kunnen bewoners de werkzaamheden aan de voorzijde van de woning op kosten van de gemeente uit laten voeren. De gemeente stelt een afkoppelsubsidie beschikbaar voor de achterzijde. Het regenwater wordt afgevoerd via de beken.
5. Grondwateroverlast aanpakken d.m.v. versneld drainage.

Vertaald in de zorgplichten zijn de onderstaande doelen opgesteld:

Doel	Status
<p>Afvalwater</p> <ul style="list-style-type: none"> • Goede infrastructuur: om de waardevolle infrastructuur te behouden en de afvalwaterzorg te waarborgen wordt de infrastructuur in goede conditie gehouden; • Risicogestuurd beheer: het in stand houden van de riolen moet tegen zo laag mogelijke kosten gebeuren. Concreet betekent dit dat riolen niet worden vervangen zolang uitstel verantwoord is of alternatieven doelmatiger zijn; • Prettige leefomgeving: Deze planperiode kijken gemeente en waterschap samen naar andere (diffuse) bronnen en of de inrichting en het beheer met het oog op de ecologie (het waterleven), de beleving en de gebruikswaarde van het water verder kan worden geoptimaliseerd. 	<p>In de planperiode zijn een groot aantal riolen vervangen. Vaak gebeurt dat in combinatie met wegreconstructies of herstraatwerkzaamheden. Bij rioolvervanging wordt vaak een blauwe buis meegelegd om afgekoppeld hemelwater af te kunnen voeren naar oppervlaktewater. Bij rioolverjonging wordt altijd gekeken of vervanging noodzakelijk is of dat relining kan worden toegepast. Met het waterschap Vechtstromen zijn in de planperiode een aantal beekherstelprojecten uitgevoerd. Hierbij krijgt het water meer ruimte en wordt de biodiversiteit verhoogd. Ook worden wandelpaden aangelegd.</p>
<p>Hemelwater</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gemeente wil voor eind 2022 bereiken dat een regenbui van 80 mm water in een uur geen wateroverlast veroorzaakt; • Extra aandacht voor risicogebieden zoals parkeergarages, winkels en het ziekenhuis; • Op de meest kwetsbare locaties bovengrondse maatregelen nemen waardoor het water minder overlast en schade veroorzaakt. <p>De ambitie is om hemelwater af te koppelen (of niet op de riolering aan te sluiten) bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alle stedelijke uitbreidingen en herinrichtingen als afkoppelen doelmatig mogelijk is; • grootschalig onderhoud van gemengde riolering binnen de Blauwe Aderstructuur. 	<p>In 2019 is de klimaatatlas gepresenteerd. Deze geeft risicogebieden weer voor wateroverlast, droogte en hittestress. Aan de hand van deze klimaatatlas zijn klimaatdialogen gevoerd met inwoners, bedrijven en bestuur. Het resultaat is verwoord in de vastgesteld klimaatadaptatiestrategie met uitvoeringsagenda. Het doel van 80 mm bleek te ambitieus en is bijgesteld: T.a.v. het oplossen van wateroverlast is het uitgangspunt dat een T=10 bui niet mag leiden tot wateroverlast in de woning. Een T=100 bui mag niet leiden tot ontoegankelijkheid van doorgaande wegen voor hulpdiensten. Voor de berekeningen van deze situaties wordt gebruik gemaakt van het meest recente rioolmodel voor de kernen Hengelo en Beckum.</p>

	<p>In het kader van bovengrondse maatregelen zijn veel wadi's aangelegd. Niet alle door projectontwikkelaars aangelegde wadi's werken goed. Komende planperiode moet hier onderhoud aan worden verricht.</p> <p>Er worden periodiek rookproeven uitgevoerd, om te controleren of nieuwe aansluitingen foutief zijn uitgevoerd. Indien het hemelwater niet gescheiden wordt aangeboden moet dit zo snel mogelijk gebeuren. Door gebrek aan handhavingscapaciteit worden nieuwbouwaansluitingen nog regelmatig verkeerd aangesloten, en komt dit aan het licht middels de 5 jarige rookproeven.</p> <p>Er is heel veel afgekoppeld de laatste jaren (zie Bijlage B). We kijken bij rioolvervangings altijd naar afkoppelkansen. Elke kans die er is om af te koppelen pakken we aan. In huidige GRP hebben we gezegd: de voorkanten van daken nemen we mee in het project. Hierdoor is respons om af te koppelen een stuk hoger.</p> <p>Met een afkoppelsubsidie kon de achterkant worden afgekoppeld (€ 5euro/m²). Omdat dit niet in verhouding stond met de administratieve inspanningen zijn we hier voortijdig mee gestopt.</p> <p>Een verbeterpunt is de afstemming met de andere plannen binnen de gemeente.</p>
<p>Grondwater</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een goede werk- en leefomgeving; • Doelmatigheid; <p>Voorkomen worden dat maatregelen nadelige gevolgen hebben voor het milieu, zoals verdroging door overmatige afvoer van grondwater.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grondwateroverlast (en eventueel grondwateronderlast) te verminderen conform het schema 'Beoordeling grondwateroverlast' (zie afb. 13 Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022); • Niet alleen reactief optreden (naar aanleiding van klachten), maar ook proactief; • Inzicht opbouwen in (het verloop van) grondwaterstanden in bebouwd gebied; • Bestaande grondwatervoorzieningen, zoals drainage, worden zo goed mogelijk in stand gehouden; • Versneld drainage aanleggen op plaatsen waar bewoners drainage op hun perceel aanleggen (samenwerking bij aanpak grondwateroverlast). 	<p>In Hengelo zijn zogenaamde grondwateraandachtsgebieden aangewezen. Dit zijn gebieden met potentiële grondwateroverlast. In deze gebieden worden grondwateronderzoeken uitgevoerd. Aan de hand van geformuleerd beleid en metingen worden adviezen gegeven voor aanleg van drainage. Drainage wordt aangelegd om kruipruimtes droog te houden of om hoge grondwaterstanden af te vlakken. Bij structurele grondwateroverlast wordt (indien dit doelmatig is) drainage in de openbare ruimte aangelegd. Geadviseerd wordt om ook op particulier terrein drainage aan te leggen. Deze aanleg is voor rekening van de particulier. Met grondwateronderzoeken is een goed beeld verkregen van situaties met structurele grondwateroverlast. Aanleg van drainage is vertraagd vanwege onvoldoende personele capaciteit. Verder zijn de klachten over grondwateroverlast drastisch gedaald. In 2015/2016 waren en</p>

	zo'n 350 klachten. De laatste jaren zijn dat er gemiddeld 3/5 per jaar.
Oppervlaktewater	<p>Waterschap Vechtstromen heeft het Waterbeheerprogramma vastgesteld en dit is gedeeld met Twents Waternet, waaronder met gemeente Hengelo.</p> <p>Vanuit beheer en onderhoud is er structureel en periodiek afstemming voor beheer en onderhoud van oppervlaktewater in de stad. Ook met Gildebor. Er wordt goed gekeken naar waterkwaliteit, daar is goede afstemming over.</p> <p>Ook waterbeleving is onder de aandacht, reactief medegebruik. Het waterschap stelt in buitengebied schouwpaden open voor wandelen en om te kunnen vissen.</p> <p>Aandachtspunt: we bereiken de grenzen van ons watersysteem. We moeten (in de toekomst) gaan kijken naar waterberging aan de rand van de stad.</p> <p>Maaibeleid: in het nieuwe maaibeleid wordt dit maaisel zoveel mogelijk afgevoerd naar boeren in de omgeving.</p>
Bedrijfsvoering <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerken met bewoners, bedrijven en collega's; • Deelname aan relevante werkplaatsen van het Twents Waternet; • In samenwerking met Twents Waternet realiseren van de 3 K's (kosten besparen, kwaliteit verbeteren en kwetsbaarheid verminderen). Eind 2020 moet het besparingsdoel zijn bereikt. 	<p>De gemeente Hengelo is deelnemer van Twents Waternet. Zie de jaarplannen en het beleidsdocument van Twents Waternet. Eind 2020 is het besparingsdoel van de samenwerking bereikt.</p>

Welke werkzaamheden zijn verricht?

Onderstaande tabellen bieden een overzicht van geplande activiteiten. Bij elke activiteit staat aangegeven of deze is uitgevoerd, in uitvoering of voorbereiding is, is heroverwogen/vervallen of uitgesteld. In het geval de activiteit niet is uitgevoerd staat de reden daarvan vermeld.

LEGENDA

Uitgevoerd

In uitvoering

In voorbereiding

Heroverwogen/niet meer van toepassing

Uitgesteld

Activiteiten 2018-2022	Status	Toelichting
PLANVORMING		
• Opstellen gebiedsgerichte (drainage)plannen (2017-2022);		
• Exploitatie van het freatisch meetnet;		
• Opstellen van een onderhoudsplan.		<i>Rioolvervangingsplan (risicogestuurd), en onderhoudsplan voor drainage.</i>
• Actualisatie hoofdstructuur blauwe aders;	 	
• Voorkomen van nieuwe grondwaterproblemen bij projecten;		
ONDERZOEK		
• Wateroverlastanalyse in relatie met het rioleringsysteem en het oppervlaktewater;		
• Nader onderzoek in grondwateraandachtsgebieden;	 	
• Jaarlijkse analyse meldingen overlast en grondwaterstandsmetingen;		
• Onderzoek naar aanleiding van meldingen;		
• Nader onderzoek om meer inzicht te krijgen in de relaties tussen de riolering en het oppervlaktewater.		
• Actualiseren Blauwe Aderkaart;		
BEHEER & ONDERHOUD		
• Reiniging en inspectie conform nieuw reinigings- en inspectieplan;		
• Uitvoeren van achterstallig onderhoud drainages;	 	
• Uitvoeren van regulier onderhoud drainages;	 	
• Het zoveel mogelijk voorkomen van de vervuiling van bodem en oppervlaktewateren;	 	

Activiteiten 2018-2022	Status	Toelichting
• Uitvoeren maatregelen (aanleg drainage).		Vertraagd
VERVANGINGSMATREGELEN		
• Rioolrenovaties (het rioolrenovatieplan voor 2018-2028 omvat 28 kilometer riolering. Dit plan wordt de komende jaren in gedeeltes uitgevoerd);		
VERBETERINGSMATREGELEN		
• Maatregelen KAS (KlimaatActieve Stedenband Twente) voor een klimaatactief Hengelo, o.a. realiseren Balktsbeek in Hengelo Zuid en aanleg Veldbeek (deel Gieskesstraat, deel Watertorenlaan, Industrieplein);		
• Rioolverzwaringen Mozartlaan en gedeelte Lansinkesweg;		
FACILITAIR / OVERIG		
• Moderne communicatiemiddelen inzetten bij het nemen van maatregelen tegen wateroverlast;		
• Afkoppelen door derden stimuleren;		
• Actualisatie van de standaard voor drainage waardoor het beheer eenvoudiger wordt en de levensduur wordt verlengd;		
• Opzetten van een grondwatermodel;		<i>We hebben een modelmatig onderzoek laten doen naar de te verwachten hoge en lage grondwaterstanden in 2050. Grondwatermodel is niet meer nodig.</i>
• Opzetten van een online platform over grondwater in Twente;		
• Meer samenwerken met bewoners en bedrijven.		Continu proces

Overzicht uitgevoerde projecten en onderzoeken vorige planperiode

- Aanleg deel Veldbeek Watertorenlaan/Gieskesstraat/Industrieplein
- Realisering 2-de voeding Veldbeek
- Rioolvervanging en aanleg blauwe ader Adamsweg
- Rioolvervanging en aanleg blauwe ader en wadi's H. Dunantstraat
- Rioolvervanging en aanleg blauwe ader Deldenerstraat tussen de Geerdinksweg en de Bornsestraat, incl Mitchamplein
- Rioolvervanging en aanleg blauwe ader Marskant

- Riolvervanging en aanleg blauwe ader en waterberging binnenstad (Enschedesestraat/Marktplein/Lange Wemen e.o.)
- Riolvervanging en aanleg blauwe ader Anthoniusstraat
- Riolvervanging deel Bornsestraat
- Riolvervanging en aanleg blauwe ader Boekeloseweg en Havenweg
- Riolvervanging en aanleg blauwe ader Deurningerstraat (tussen Oldenzaalsestraat en Sloetsweg)
- Riolvervanging en aanleg blauwe ader Industriestraat en Lansinkesweg
- Riolvervanging en aanleg blauwe buis Rudolfstraat (tussen BerflobEEK en Berfloweg)
- Riolvervanging en aanleg blauwe ader Kuipersdijk
- Aanpassen riolering Dijksweg
- Riolvervanging Buitenweg
- Aanleg drainage Hazelaarweg
- Verbeteren riool Beverfeurde
- Relining DWA transportriool tussen Timmersweide en sportpark 't Wilbert
- Aanleg bergingsvijver ROC
- Renovatie diverse rioolgemalen
- Vervangen HWA uitlaat Haaksbergerstraat
- Verbeteren toegankelijkheid bergingsbak bij de RWZI
- Aanleg vijver en wadi Bataafse Kamp
- Uitvoering klimaatmaatregelen Peter Rubensstraat en Weusthagstraat
- Beekherstel Drienerbeek tussen de Haverweg en de Grundellaan
- Beekherstel Elsbeek tussen de Koekoeksweg en de Oude Molenweg
- Beekherstel Elsbeek/Drienerbeek tussen de Oude Molenweg en de Paul Krugerstraat
- Onderzoek blauwe aderstructuur t.b.v. ontwikkelingen Marskant en binnenstad
- Beheer- en onderhoudsplan drainage
- Klimaatanalyse grondwater 2050
- Ontwikkeling rioolmodel 2D
- Onderzoek wateroverlast Oldenzaalsestraat
- Evaluatie drainage Oude Postweg
- Grondwateronderzoek Klein Driene
- Grondwateronderzoek 't Wilbert
- Grondwateronderzoek Nijverheid
- Grondwateronderzoek Markt
- Grondwateronderzoek Tichelwerk
- Grondwateronderzoek Troelstrastraat
- Grondwateronderzoek Anninkshoek/Nijhofshoek
- Grondwateronderzoek Elsbeek/Grundel
- Grondwateronderzoek Vikkershoek
- Grondwateronderzoek Deldenerstraat
- Grondwateronderzoek Bankastraat

Hoe is (samen)gewerkt?

De samenwerking met Waterschap Vechtstromen is zeer goed. De lijntjes zijn kort en er wordt snel geschakeld voor oplossingen.

Ook met Twents Waternet verloopt de samenwerking goed. Er worden vaak werkplaatsen opgericht met trekkers. Als gemeente Hengelo merken we dat de personele capaciteit knelt om hier voldoende onze bijdrage aan te leveren. Zo is bijvoorbeeld de aanbesteding van het grondwatermeetnet regionaal opgepakt. Het is een zeer plezierige samenwerking waarin we veel van elkaar leren. We kunnen gebruik maken van elkaars experts. Voor het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en het komen tot een maatregelenpakket waarbij we gebruik maken van de Impulsgelden is intensief samengewerkt op het gebied van wateroverlast en droogte. De samenwerking hierin met andere gemeenten, de Provincie en Vitens is positief. Het overleg met de Provincie en Vitens loopt nagenoeg geheel via Twents Waternet.

Op het moment van schrijven onderzoekt de gemeente de interne processen om in beeld te brengen of de processen lopen zoals ze moeten lopen. Er is meer aandacht voor water en ruimte voor water in verband met klimaat. Dat is verbeterd, gaat iets makkelijker dan voorheen. Tegelijkertijd worden we ook nog bij veel ontwikkelingen niet of te laat

aangehaakt, waardoor het borgen van voldoende waterberging niet altijd voldoende lukt. Intern kan meer met elkaar worden gedeeld: wie is waar mee bezig? Dit is ontstaan door tijdstekort en hierin is een verbetering te maken. Het is een aandachtspunt om dit proces beter te borgen. Kwetsbaarheid in kennis en capaciteit is overal een aandachtspunt.

We hebben een uitvoeringsregeling met Gildebor. We hebben behoefte aan meer inzicht in de inhoud en voortgang van de activiteiten die Gildebor uitvoert.

Met de Omgevingsdienst lopen via andere gemeentelijke afdelingen contacten.

Was de personele capaciteit voldoende?

In de afgelopen planperiode was de personele capaciteit onvoldoende om alle geplande beheer- en onderhoudsprojecten uit te kunnen voeren. Hierdoor wijken de geraamde onderhoud- en exploitatiekosten af van de daadwerkelijk gemaakte kosten (zie volgende paragrafen).

Voor de aanleg van drainage was het de bedoeling dat we meer projecten zouden oppakken dan uiteindelijk gelukt is. Dit heeft de maken met beperkte capaciteit op de projectleiderskant: deze integrale projecten vergen veel afstemming.

Wat waren de kosten?

Onderstaande tabellen tonen de geplande en werkelijke investeringsuitgaven en exploitatiekosten. Onder *investeringskosten* vallen alle vervangingskosten en aanlegkosten. Onder *exploitatiekosten* verstaan we alle overige beheer- en onderhoudskosten.

Jaar	Geplande exploitatie (totaalbedrag)	Werkelijke exploitatie (totaalbedrag)
2018	€ 7.348.773	€ 7.099.733
2019	€ 7.662.153	€ 7.456.702
2020	€ 7.713.408	€ 7.946.570
2021	€ 8.302.453	€ 8.163.959
2022*	€ 8.345.749	**
Totaal	€ 39.372.536	

*Dit betreft het lopende jaar, de werkelijke investeringen in 2022 zijn geschat op het geplande bedrag.

** Op moment van schrijven nog niet bekend

Jaar	Geplande investeringen (totaalbedrag)	Werkelijke investeringen (totaalbedrag)
2018	€ 5.279.084	€ 1.818.374
2019	€ 4.520.901	€ 4.610.707
2020	€ 4.446.126	€ 5.600.238
2021	€ 4.034.890	€ 4.279.066
2022*	€ 3.569.905	€ 4.032.856
Totaal	€ 21.850.906	€ 20.341.241

*Dit betreft het lopende jaar, de werkelijke investeringen in 2022 zijn geschat op het geplande bedrag.

Hoe hoog was de rioolheffing?

Jaar	Gepland heffingstarief excl. indexering (prijspeil 2017)	Gepland heffingstarief incl. indexering (1,5%)	Werkelijk heffingstarief
2018	€ 217,14	€ 220,39	€ 220,32
2019	€ 221,48	€ 228,17	€ 228,00
2020	€ 225,91	€ 236,23	€ 236,04
2021	€ 230,43	€ 244,57	€ 244,32
2022	€ 237,21	€ 255,54	€ 252,84

Hoe hoog was de stand in de voorziening?

Jaar	Gepland saldo voorziening	Werkelijk saldo voorziening
2018	€ 3.184.265	€ 11.710.115,29
2019	€ 362.264	€ 10.139.039,00
2020	€ 35.000	€ 7.276.487,51
2021	€ 474	€ 5.004.269,41
2022	€ 237	*

* Nog niet bekend op het moment van schrijven

De werkelijke stand van de voorziening is aanzienlijk hoger dan de stand zoals deze gepland was tijdens het opstellen van het vorige GRP. De verklaring hiervoor is gelegen in het feit dat we door gebrek aan personele capaciteit niet alles hebben kunnen uitvoeren zoals dat gepland was. Het gevolg hiervan is dat er geld 'over' was. Dit geld is opgevangen in de voorziening, en wordt komende periode weer ingezet ten behoeve van onze waterzorgplichten.

Bijlage D Omgaan met hemelwater

Afvalwater en hemelwater

Perceeleigenaren moeten zelf zorgen voor de riolering en hemelwaterafvoer op eigen terrein. Afvalwater en hemelwater moeten op de juiste manier worden aangeboden op de perceelgrens. Het exacte aanbiedpunt wordt via de aansluitvergunning geregeld. Het heeft de voorkeur wanneer elke perceeleigenaar de neerslag die op het eigen terrein valt ook op het eigen terrein verwerkt, bijvoorbeeld door het water te bergen in een vijver of te infiltreren in de ondergrond of door hergebruik in huis. De gemeente zorgt voor het verzamelen en het verwerken van afvloeiend hemelwater van percelen binnen de bebouwde kom, als het niet redelijk is om van bewoners of bedrijven te verlangen dat zij zelf het hemelwater verwerken op het perceel. Wat redelijk is hangt af van:

- het soort gebied (stedelijk versus landelijk);
- de bestaande situatie (bestaande wijken versus in-/uitbreidingen en herinrichtingen);
- de mogelijkheden voor infiltratie op het perceel of afvoer naar oppervlaktewater;
- het stelseltype van de bestaande riolering (vuilwater-, gemengde of gescheiden riolering) en de voorgenomen rioleringsprojecten;
- de bestaande situatie en de termijn waarbinnen de afvoersituatie kan worden aangepast.

Bergen op eigen terrein en op de “juiste manier” aanbieden

De wijze waarop hemelwater wordt aangeboden moet zijn afgestemd op het gemeentelijk rioleringsstelsel. Bij gescheiden rioleringsstelsels moet het hemelwater gescheiden van het afvalwater worden aangeboden. Als de gemeentelijke hemelwatervoorzieningen langs het perceel bovengronds zijn (bijvoorbeeld een goot), dan moet het hemelwater ook bovengronds worden aangeboden (via een goot).

Landelijk gebied

Het afvalwater mag de perceeleigenaar in het buitengebied aanbieden op de drukriolering. Als aanleg van (druk)riolering niet doelmatig is, moeten alternatieven ingezet worden. In het buitengebied zijn perceeleigenaren of gebruikers zelf verantwoordelijk voor verwerking van het hemelwater. Het is niet toegestaan om regenwater op de drukriolering te lozen. De gemeente zamelt in het buitengebied géén hemelwater in. Eigenaren moeten het hemelwater op eigen terrein verwerken of afvoeren naar aangrenzende sloten of watergangen.

Bestaande stedelijk gebied

In bestaand stedelijk gebied blijft de gemeente het hemelwater verzamelen behalve op percelen waar hemelwater wordt geïnfiltreerd of waar het wordt afgevoerd naar oppervlaktewater. Als de gemeente hemelwatervoorzieningen aanlegt vraagt zij bewoners om de dakoppervlakken die afvoeren naar de straatzijde, af te koppelen. Bewoners die mee willen werken kunnen de werkzaamheden tijdens de looptijd van het project door de gemeente en op kosten van de gemeente laten uitvoeren voor wat betreft de voorzijde van de woning. De gemeente stelt een afkoppelsubsidie beschikbaar voor de achterzijde. Meer informatie hierover volgt in de subsidieverordening die de gemeente opstelt. Op termijn leveren alle bewoners in afgekoppeld gebied gescheiden aan. Ook projectontwikkelaars en woningbouwcoöperatie Welbions worden gevraagd om bij herinrichtingen en grootschalig rioolonderhoud het hemelwater van de riolering af te koppelen.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is de initiatiefnemer of projectontwikkelaar verplicht om duurzame hemelwatervoorzieningen aan te leggen. Vuil en schoon water moeten gescheiden blijven. Het hemelwater mag geleidelijk worden afgevoerd naar de gemeentelijke watervoorzieningen in het openbaar gebied. In de beginfase van nieuwbouwprojecten waar de gemeente het hemelwater gaat verzamelen, moet rekening gehouden worden met een ruimtebeslag voor “water”. Bij nieuwbouwprojecten waar niet geïnfiltreerd kan worden, is deze ruimte nodig voor de aanleg van waterberging. Bij nieuwbouwprojecten waar wel geïnfiltreerd kan worden, is de gereserveerde ruimte in te zetten voor de aanleg van wadi's in het plangebied. De eisen verschillen voor ontwikkelingen in nieuwe en bestaande locaties:

Nieuwe locaties (in-/uitbreidingen)

De gemeente zamelt bij uitbreidingsplannen géén hemelwater in als dit kan worden geïnfiltreerd of naar oppervlaktewater kan worden afgevoerd. Als er hemelwater wordt aangeboden, dan moet dit gescheiden zijn en moet gezorgd worden voor berging binnen het plangebied van tenminste 80 mm/m² voor het verhard oppervlak in de nieuwe situatie. Het ledigen van de berging mag met een debiet van maximaal 1,6 liter/seconde per hectare (zie voor meer informatie in H4.2.3 Inzamelen van hemelwater).

Bestaande locaties (herinrichtingen)

Bij herinrichtingen zamelt de gemeente géén hemelwater in wanneer dit kan worden geïnfiltreerd of naar oppervlaktewater kan worden afgevoerd. Als er hemelwater wordt aangeboden, dan moet dit gescheiden zijn en streven we naar een berging binnen het plangebied van 55 mm neerslag. Infiltratiemogelijkheden, kavelgrootte en beschikbare (openbare) ruimte spelen hierbij een rol. Wanneer dit niet mogelijk is, dient de ontwikkelaar in afstemming met de gemeente en het waterschap aan de grootst mogelijke bergingsopgave te voldoen. Het ledigen van de berging mag met een debiet van maximaal 1,6 liter/seconde per hectare.

Samenwerking bij ruimtelijke ontwikkelingen

In veel gevallen vinden ontwikkelingen plaats in samenwerking en/of in overleg met de gemeente. Het kan daarbij voordelig blijken om voorzieningen niet op particulier terrein, maar op openbaar terrein aan te leggen, al dan niet in combinatie met gemeentelijke voorzieningen. Indien dit mogelijk en wenselijk is, kan met de gemeente overeengekomen worden om de voorzieningen door de gemeente te laten aanleggen, maar de kosten hiervan blijven voor rekening van de ontwikkelaar.

Water op straat

Riolering heeft, net als andere infrastructuur, zoals wegen, een maximum transportcapaciteit. Bij extreme buien staat het water op sommige plaatsen op straat te wachten tot het kan worden afgevoerd. Het staat als het ware 'in de file'. Hoe groot de afvoercapaciteit van riolen ook gemaakt wordt, het kan altijd harder regenen dan waarmee rekening is gehouden. Het vergroten van de riolering is dan ook niet de oplossing en zou bovendien veel meer geld gaan kosten (en daarmee een hogere rioolheffing met zich meebrengen). Daarom moet water vaker worden opgevangen op straat, in het openbare groen en bij voorkeur ook in uw eigen tuin. Tips hiervoor vindt u op de gemeentepagina: [Afkoppelen regenwater \(hengelo.nl\)](https://www.hengelo.nl/afkoppelen).

Bijlage E Wettelijk kader

A) EUROPEES

1. Europese Kaderrichtlijn Water

B) NATIONAAL

1. Waterwet (Ww)
2. Wet Milieubeheer (Wm)
3. Zorgplichten Afval-, Hemel-, en Grondwater
4. Lozingen besluit Afvalwater (Wm)
5. Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo)
6. Wet Informatie Uitwisseling Bovengrondse en Ondergrondse Netten en Netwerken (Wibon)
7. Basisregistratie Ondergrond
8. Wet op lijkbezorging en besluit op lijkbezorging (1991)
9. Nationaal Waterplan 2022-2027
10. Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) + addendum
11. Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
12. Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
13. Omgevingswet
14. Drinkwaterwet en drinkwaterbesluit

NADERE INFORMATIE: ZIE WWW.INFOMIL.NL

A.1 (EUROPEES) KADERRICHTLIJN WATER (2009)

De *Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)* is erop gericht op Europees niveau de kwaliteit van watersystemen te verbeteren, onder meer door lozingen te reduceren. Verder is het de bedoeling het duurzame gebruik van water te bevorderen en de verontreiniging van grondwater aanzienlijk te verminderen. Naast een verbetering van de waterkwaliteit is het streven de Europese waterwetgeving te harmoniseren, uiterlijk in 2015.

De *KRW* stelt voor alle water een ecologische en kwaliteitsdoelstelling. Vooral voor water met een verhoogde natuurdoelstelling kan verwacht worden dat nog grote inspanningen geleverd moeten worden. De toekomstige invulling van het waterkwaliteitsspoor wordt sterk gerelateerd aan de bedoelingen van de *KRW*.

Op basis van gebiedsrapportages worden de monitoringsprogramma's en beheersplannen voor heel Nederland en Europa opgesteld. Kenmerkend voor de *KRW* is dat er sprake is van een resultaatsverplichting in plaats van de inspanningsverplichting die voorheen gebruikelijk was.

B.1 (NATIONAAL) WATERWET

De *Waterwet* heeft acht bestaande wetten voor het waterbeheer in Nederland vervangen. De *Waterwet* regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater. De wet is gericht zijn op het bereiken van doelstellingen van watersystemen (stroomgebieden), met een verdeling van verantwoordelijkheden en taken tussen de verschillende betrokken overheden. Tevens is de wet gericht op een adequaat instrumentarium voor de uitvoering van het waterbeleid. Dit betreft dan vooral een vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten.

Door de *Waterwet* zijn Waterschappen, Gemeenten en Provincies beter in staat wateroverlast, waterschaarste en watervervuiling tegen te gaan. Ook voorziet de wet in het toekennen van functies voor het gebruik van water zoals scheepvaart, drinkwatervoorziening, landbouw, industrie en recreatie. Op grond van toegekende functies worden eisen gesteld aan de kwaliteit en inrichting van het water.

Watervergunning

De Watervergunning integreert alle vergunningstelsels van de verschillende waterwetten. Daarmee gaan zes vergunningen uit de eerdere waterbeheerwetten op in één Watervergunning. Het gaat hierbij om een scala van handelingen in watersystemen die voorheen door de afzonderlijke wetten werden gereguleerd, zoals het lozen van verontreinigende stoffen op het oppervlaktewater, het onttrekken van grondwater of het dempen van een sloot.

Veel activiteiten vallen onder algemene regels, waarvoor geen watervergunning nodig is; in deze gevallen kan dan met een melding worden volstaan. Lozingen van hemelwater uit het gemeentelijk rioolstelsel bijvoorbeeld vallen niet meer onder vergunningplicht (voorheen Wvo-vergunning), maar onder algemene regels. Bevoegd gezag kan Rijkswaterstaat, het Waterschap of de Provincie zijn.

Activiteiten waarvoor een Watervergunning nodig is, zijn:

- Stoffen in een oppervlaktewaterlichaam brengen;
- Afvalwater in een oppervlaktewaterlichaam lozen of rechtstreeks (dus niet via de gemeentelijke riolering) afvoeren naar een rioolwaterzuiveringsinrichting;
- Stoffen in zee brengen;
- Een waterstaatswerk of beschermingszone gebruiken (aanleg, wijzigen, verwijderen);
- Een waterstaatswerk is een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk (bijv. een sluis of stuw);
- Water in de bodem brengen of eraan onttrekken;
- Grondwater onttrekken of in samenhang daarmee water in de bodem brengen (infiltreren). Ook onttrekkingen in verband met bodemenergiesystemen vallen in deze categorie;
- Water in een oppervlaktewaterlichaam brengen of eraan onttrekken;
- Grote hoeveelheden water in een oppervlaktewaterlichaam lozen of daaraan grote hoeveelheden onttrekken.
-

B.2 (NATIONAAL) WET MILIEUBEHEER

De *Wet Milieubeheer (Wm)* bevat verschillende onderdelen die specifiek van toepassing zijn op watergerelateerde onderwerpen, zoals indirecte lozingen, de gemeentelijke zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater en het gemeentelijk rioleringsplan.

De *Wm* kent naast watergerelateerde onderwerpen ook onderdelen die van grote relevantie zijn voor waterzaken. Te denken valt aan de afvalstoffenregelgeving, de coördinatie bij vergunningverlening en de samenwerking tussen bevoegde gezagen. Samen met de *Waterwet* biedt de *Wm* de wettelijke grondslag voor een aantal uitvoeringsbesluiten en de gemeentelijke afval-, hemel-, en grondwaterzorgplichten.

B.3 (NATIONAAL) ZORGPLICHTEN AFVAL-, HEMEL- EN GRONDWATER

Zorgplicht stedelijk afvalwater

De zorgplicht stedelijk afvalwater valt onder de *Wet Milieubeheer* (in toekomst onder *Omgevingswet*). In artikel 10.33 is de wettelijke verplichting vastgelegd:

1. De gemeente draagt zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool naar een inrichting als bedoeld in artikel 3.4 van de *Waterwet*.
2. In plaats van een openbaar vuilwaterriool en een inrichting als bedoeld in het eerste lid kunnen afzonderlijke systemen of andere passende systemen in beheer bij een Gemeente, Waterschap of een rechtspersoon die door een Gemeente of Waterschap met het beheer is belast, worden toegepast, indien met die systemen blijkt het gemeentelijk rioleringsplan eenzelfde graad van bescherming van het milieu wordt bereikt.

Zorgplicht hemelwater

De zorgplicht hemelwater valt onder de *Waterwet* (in toekomst onder *Omgevingswet*). In artikel 3.5 is de wettelijke verplichting vastgelegd:

1. De gemeente draagt zorg voor een doelmatige inzameling van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevegd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.
2. De gemeente draagt tevens zorg voor een doelmatige verwerking van het ingezamelde hemelwater. Onder het verwerken van hemelwater kunnen in ieder geval de volgende maatregelen worden begrepen: de berging, het transport, de nuttige toepassing, het, al dan niet na zuivering, terugbrengen op of in de bodem of in het oppervlaktewater van ingezameld hemelwater, en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

Zorgplicht grondwater

De zorgplicht grondwater valt onder de Waterwet (in toekomst onder Omgevingswet). In artikel 3.6 is de wettelijke verplichting vastgelegd:

1. De gemeente draagt zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het Waterschap of de Provincie behoort.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, omvatten mede de verwerking van het ingezamelde grondwater, waaronder in ieder geval worden begrepen de berging, het transport, de nuttige toepassing en het, al dan niet na zuivering, op of in de bodem of in het oppervlaktewater brengen van ingezameld grondwater en het afvoeren naar een zuiveringstechnisch werk.

B.4 (NATIONAAL) LOZINGENBESLUITEN AFVALWATER

Afvalwaterlozingen worden tegenwoordig hoofdzakelijk geregeld via algemene regels (AmvB's). Uitgangspunt: de lozer mag niets doen waarvan hij kan verwachten dat het problemen oplevert voor het riool, de zuivering of het (water)milieu. Er is een indeling gemaakt naar drie categorieën:

Particulieren:	Besluit lozing afvalwater huishoudens
Bedrijven:	Besluit lozen inrichtingen
Openbaar gebied:	Besluit lozen buiten-inrichtingen

Besluit lozing afvalwater huishoudens

Het besluit bevat regels voor het lozen van afvalwater door particulieren. Huishoudens hebben geen vergunning of ontheffing nodig om hun afvalwater te lozen, maar moeten zich wel houden aan regels die moeten voorkomen dat de kwaliteit van bodem en oppervlaktewater niet mogen worden aangetast. Dat betekent onder meer dat afvalwater alleen in het oppervlaktewater of in de bodem mag worden geloosd als het gezuiverd is.

Besluit lozen inrichtingen

Het besluit maakt onderscheid tussen directe en indirecte (via riolering) lozingen. De indirecte lozingen worden weer onderscheiden in lozingen op een 'schoonwaterriool' en een 'vuilwaterriool'. De eisen aan de lozingen op schoonwaterriolen zijn strenger dan die op een vuilwaterriool, omdat die lozingen direct in het milieu terechtkomen. De houder van het hemelwater moet het hemelwater op verantwoorde wijze terugbrengen in het milieu. Lozing op een vuilwaterriool is alleen toegestaan als een directe lozing of een lozing op een schoonwaterriool niet mogelijk is.

Besluit lozen buiten inrichtingen

Het besluit heeft betrekking op een breed scala aan lozingen die buiten inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer plaatsvinden. Het gaat bijvoorbeeld om lozingen uit gemeentelijke rioolstelsels, lozingen van grondwater bij ontwatering van gronden (zoals bronneringswater bij bouwactiviteiten), lozingen van afstromend regenwater van wegen en andere openbare ruimten en lozingen bij gevelreiniging. De lozingen kunnen zowel door ondernemers als overheden plaatsvinden.

Volgens dit besluit is (vrij vertaald) het lozen van afvalwater, afkomstig uit een openbare ontwaterings- of hemelwaterstelsel op of in de bodem toegestaan, mits de ligging van de voorzieningen bekend is, deze goed beheerd worden en hierdoor geen nieuwe problemen ontstaan. Hetzelfde geldt voor het op oppervlaktewater lozen van afvalwater afkomstig van overstortvoorzieningen of nooduitlaten van openbare vuilwaterstelsels.

Het lozen van grondwater bij bodemsanering en proefbronnering op oppervlaktewater of een hemelwaterriool is onder kwalitatieve voorwaarden toegestaan en onder de voorwaarde dat geen wateroverlast plaatsvindt. Het lozen in een

vuilwaterriool is niet toegestaan. Indien er redelijkerwijs geen andere mogelijkheid bestaat kan hiervan worden afgeweken met medewerking van het bevoegd gezag.

Het tbv ontwatering lozen van grondwater in oppervlaktewater is onder zowel kwalitatieve als kwantitatieve voorwaarden toegestaan. Lozing op een vuilwaterriool is verboden tenzij het een kortdurende en relatief schone lozing betreft (< 8 weken, < 5 m³/h, < 300 mg/l onopgeloste stoffen).

B.5 (NATIONAAL) WET ALGEMENE BEPALINGEN OMGEVINGSRECHT

De *Wet algemene bepalingen omgevingsrecht* (Wabo) regelt de omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning is één geïntegreerde vergunning voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu. De omgevingsvergunning heeft betrekking op activiteiten die voorheen vergunningplichtig waren onder de volgende wetten en verordeningen:

- VROM-wetten	
Woningwet	(bouwvergunning)
Gebruiksbesluit	(vergunning en melding)
Wet milieubeheer	(milieuvergunning en meldingsplicht)
Wet ruimtelijke ordening	(afwijking bestemmingsplan, aanlegvergunning)
- Monumentenwet	(monumentenvergunning);
- Mijnbouwwet	(mijnbouwmilieuvergunning);
- Wet verontreiniging oppervlaktewateren	(indirecte lozingen);
- Flora- en faunawet	(ontheffing).
- Natuurbeschermingswet	(handeling in een beschermd natuurgebied met gevolgen voor habitat en soorten);
- Diverse gemeentelijke en provinciale en de aanlegvergunning)	(zoals de reclame-, kap-, inrit- en sloopvergunning verordeningen)

B.6 (NATIONAAL) WET INFORMATIE UITWISSELING ONDERGRONDSE NETTEN (2008)

Om de ernst en de hoeveelheid van graafincidenten in Nederland in te perken is in 2008 de *Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken* (*Wibon*) oftewel de *Grondroerdersregeling* van kracht geworden. De regeling verplicht zorgvuldiger graven en informatie uitwisseling tussen grondroerders (de gravers) en de kabel- en leidingbeheerders. Informatie uitwisseling voorafgaand aan de graafwerkzaamheden verloopt via een digitaal loket bij het Kadaster.

B.7 (NATIONAAL) BASISREGISTRATIE ONDERGROND

Informatie over activiteiten in de Nederlandse ondergrond moet beter worden vastgelegd. Overheden dienen gegevens over de ondergrond centraal te registreren in een basisregistratie ondergrond (BRO). Dit zorgt voor lagere onderzoekskosten, helpt bij het opstellen van ruimtelijke plannen en bespaart overlast en kosten bij uitvoering van werkzaamheden.

De wet verplicht het Rijk, Provincies, Gemeenten en Waterschappen om nieuwe gegevens over de ondergrond centraal te registreren. Ondernemers en inwoners krijgen gratis toegang tot de gegevens. De basisregistratie bouwt voort op de bestaande landelijke systemen. Dit zijn Data en Informatie Nederlandse

Ondergrond van de Geologische Dienst Nederland, onderdeel van TNO, en het Bodem Informatie Systeem van Alterra. De registratie zal zorgen dat gegevens vollediger zijn, sneller beschikbaar en eenvoudiger te gebruiken. Het beheer ervan is met het oog op de benodigde expertise in handen van TNO.

De basisregistratie ondergrond wordt de komende jaren stapsgewijs ingevuld. Er wordt gestart met gegevens over sonderingen, grondwater en mijnbouw. Deze informatie is onder meer van belang bij het plannen en uitvoeren van bouwprojecten, het verzorgen van drinkwatervoorziening en het winnen van natuurlijke hulpbronnen.

B.8 (NATIONAAL) WET OP DE LIJKBEZORGING EN BESLUIT OP DE LIJKBEZORGING (1991)

In de Wet op de lijkbezorging (Wlb) zijn bepalingen opgenomen omtrent begraving. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen op grond van die wet regels worden gesteld over onder meer de inrichting van het graf en de afstand van de graven onderling. In het Besluit op de lijkbezorging (Blb) is daaraan gevolg gegeven.

Uit de artikelen 40 en 41 Wlb kan worden afgeleid dat burgemeester en wethouders bevoegd gezag zijn met betrekking tot (bijzondere) begraafplaatsen.

Artikel 5 Besluit op de lijkbezorging

1. De afstand tussen de graven onderling bedraagt ten minste dertig centimeter.
2. Boven de kist of het omhulsel bevindt zich een laag grond van ten minste vijftien centimeter.
3. Ten hoogste drie lijken mogen boven elkaar worden begraven, mits boven elke kist of ander omhulsel een laag grond van ten minste dertig centimeter dikte wordt aangebracht, die bij een volgende begraving niet mag worden geroerd. Ten aanzien van de bovenste kist of het bovenste omhulsel is het tweede lid van toepassing.
4. De graven bevinden zich ten minste dertig centimeter boven het niveau van de gemiddeld hoogste grondwaterstand.
5. Het derde en vierde lid zijn niet van toepassing op bestaande graven.
6. Dit artikel is niet van toepassing op grafkelders.

De belangrijkste bepaling in relatie tot grondwater is die van het vierde lid. In samenhang met het derde lid kan worden vastgesteld hoe diep het grondwaterpeil moet zijn als er in meerdere lagen boven elkaar wordt begraven.

B.9 (NATIONAAL) NATIONAAL WATERPLAN 2022-2027

Het Nationaal Waterplan (NWP) is het rijksplan voor het waterbeleid voor de periode 2022-2027. Het NWP beschrijft welke maatregelen nodig zijn om Nederland ook in de toekomst veilig en leefbaar te houden. Ook de (economische) kansen die water biedt komen in het NWP aan bod.

In de bijlage van het NWP zijn stroomgebiedbeheerplannen opgenomen. Deze geven aan hoe de waterkwaliteit in een bepaald gebied kan verbeteren. Nederland ligt in de stroomgebieden Rijn (Waal), Maas, Schelde en Eems.

B.10 (NATIONAAL) BESTUURSAKKOORD WATER (2011)

In het Bestuursakkoord Water hebben overheden en drinkwaterbedrijven afspraken gemaakt over verbetering van de organisatie van het waterbeheer. Deze afspraken leiden tot meer transparantie, duidelijke verantwoordelijkheden, minder bestuurlijke drukte, optimalisatie in transport en zuivering van afvalwater, een beheersbaar programma voor de waterkeringen en het realiseren van slimme samenwerkingsvormen. Hierdoor blijft waterbeheer betaalbaar. De ambitie is om vanaf 2020 jaarlijks structureel 750 miljoen euro te besparen op de stijgende kosten voor veiligheid en waterbeheer.

In het Addendum BAW staan aanvullende afspraken over de volgende onderwerpen:

- Bruikbare en toegankelijke data en informatie binnen de watersector
- Cybersecurity binnen de watersector
- Samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven
- Implementatie Omgevingswet in de waterketen.

B.11 (NATIONAAL) BESLUIT BEGROTING EN VERANTWOORDING PROVINCIES EN GEMEENTEN

Ten behoeve van meer transparantie heeft de commissie BBV (commissie *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten*) richtlijnen opgesteld voor de bepaling van de rioolheffing. De commissie BBV spoort gemeenten en provincies aan om deze aanbevelingen te volgen omdat dat naar haar oordeel bijdraagt aan het inzicht in de financiële positie.

B.12 (NATIONAAL) DELTAPLAN RUIMTELIJKE ADAPTATIE

Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Het Deltaplan RA versnelt en intensificeert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen.

B.13 (NATIONAAL) OMGEVINGSWET

De Omgevingswet is een integrale wet die de kwaliteit van de leefomgeving borgt en tegelijkertijd ontwikkeling stimuleert. Sleutelbegrippen in de toepassing van de wet zijn eenvoud & efficiency, (integrale) samenwerking, regionaal maatwerk en verbinding naar externe partners.

B.14 (NATIONAAL) DRINKWATERWET EN DRINKWATERBESLUIT

De Drinkwaterwet en het drinkwaterbesluit gaan vooral over de drinkwaterkwaliteit van het kraanwater in Nederland. De overheid heeft hiervoor kwaliteitseisen vastgelegd, bijvoorbeeld over hoeveel stoffen en organismen er maximaal in het kraanwater mogen voorkomen. In de Drinkwaterwet is een specifieke zorgplicht, gericht aan alle bestuursorganen opgenomen om te zorgen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Daarnaast hebben ook installateurs ermee te maken. Zij mogen bijvoorbeeld alleen goedgekeurde producten zoals kranen en leidingen gebruiken en die op een bepaalde manier toepassen om te voorkomen dat het kraanwater vervuild raakt.

NADERE INFORMATIE?

Nadere informatie over waterbeleid kunt u vinden op:

www.helpdeskwater.nl

www.infomil.nl

www.riool.net

www.stowa.nl

www.wetten.overheid.nl

www.samenwerkenaanwater.nl

www.ruimtelijkeadaptatie.nl

www.omgevingswet.nl

Colofon

PROGRAMMA WATER EN RIOLERING 2023-2027

KLANT

Gemeente Hengelo

AUTEUR

Tetje Henstra

PROJECTNUMMER

30133935

DATUM

2 maart 2023

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

Kevin Gortmaker
Specialist Stedelijk Water en Klimaatadaptatie

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende ontwerp- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij helpen onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Wij zijn met 36.000 mensen actief die in ruim zeventig landen meer dan €4,2 miljard aan omzet genereren. Wij helpen UN-Habitat met onze mensen, die kennis en expertise leveren om de moeilijke leefomstandigheden te verbeteren in gebieden die lijden onder de gevolgen van klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

Nota van beantwoording

Onderwerp   Programma Water en Riolering 2023 – 2027
Datum   14 september 2023

* Persoon- of adresverwijzingen in deze
Nota van beantwoording zijn geanonimiseerd.

Nota van beantwoording

Het college van B en W van de gemeente Hengelo heeft op 27 juni 2023 het concept Programma Water en Riolering 2023-2027 vastgesteld. Het programma is een beleidsplan/uitvoeringsplan dat op hoofdlijnen de invulling weergeeft van de gemeentelijke watertaken en zorgplichten. In dit programma laten de gemeente zien wat zij wil bereiken, hoe zij daar beleidsmatig uitwerking aan geeft, wat zij gaan doen binnen de planperiode en welke middelen daarvoor nodig zijn.

Het Programma Water en Riolering 2023 – 2027 heeft in de periode 4 juli tot en met 13 september 2023 ter inzage gelegen. Inwoners, ondernemers en andere belangstellenden hebben in die periode kunnen reageren op het programma.

Tijdens de ter inzage legging zijn 2 reacties ontvangen.

Ingebrachte reacties

Inbreng 1	
Reactie inwoner Hengelo	<p>Ik wil graag mijn zienswijze geven op het concept programma water en riolering 2023-2027. In dit programma is o.a. opgenomen de knelpunten m.b.t. hemelwaterafvoer bij hevige buien o.a. in het gebied Deurningerstraat, Sloetsweg. Ik woon zelf aan de Brecklenkamp omsloten door m.n. deze 2 straten. Bij hevige buien staat de straat bij ons regelmatig blank. Ik weet niet of de verbetering van de hemelwaterafvoer van de Sloetsweg en Deurningerstraat hierin verbetering gaat aanbrengen. Een oplossing zou mogelijk ook kunnen zijn het graven van een sloot/beek vanaf de Brecklenkamp richting de Castorweg en het daar aan de overzijde gelegen Castorbad. Ik hoop dat u deze opmerking en suggestie mee kunt nemen in uw plan.</p>
Beantwoording gemeente Hengelo	<p>Hevige neerslag leidt binnen de gemeente op diverse plaatsen tot water op straat. In het Programma Water en Riolering is aangegeven wanneer de gemeente dit beschouwd als hinder, overlast of schade. De gemeente probeert met het Programma Water en Riolering om de overlast te verminderen en schade te voorkomen. Daarbij weten we dat we ons op korte termijn niet tegen alle neerslag kunnen wapenen. In veel gevallen wordt daarom beroep gedaan op het acceptatievermogen van onze inwoners.</p> <p>Bij projecten in de openbare ruimte doen wij nader onderzoek om te bepalen wat de meest effectieve en doelmatige aanpak is tegen overlast en schade. Het voorstel van de inbrenger zal onderdeel uitmaken van het onderzoek bij de Deurningerstraat/Sloetsweg. Daaruit moeten blijken welke mogelijkheden er zijn om de lokaal ervaren wateroverlast te verminderen.</p>

Inbreng 2	
<p>Reactie waterschap Vechtstromen</p>	<p>Teksten aangeleverd o.a. ten aanzien van riolering, IBA's (red: individuele behandeling van afvalwater) en waterberging bij stedelijke uitbreiding en inbreiding zijn juist opgenomen en spreken de nodige ambitie uit. Aangegeven wordt dat verandert beleid van het waterschap in de toekomst het streven is te volgen en aangepast kan worden in de hemelwaterverordening of in het omgevingsplan wat ons de nodige ruimte geeft voor toekomstige ontwikkelingen.</p> <p>Daarnaast hebben we een samenwerkingsagenda en KAS (red: Klimaat Actieve Stad) document om onze samenwerking in projecten verder uit te werken en te bekrachtigen.</p>
<p>Beantwoording gemeente Hengelo</p>	<p>Gemeente Hengelo onderstreept het belang van de onderlinge samenwerking met partijen, zoals het waterschap, om tot een effectieve en doelmatige realisatie van de gezamenlijke opgaven te komen. Daarin is wederzijds aandacht voor belangen en beleid onderdeel van het gesprek.</p> <p>De samenwerkingsagenda en KAS-document vormen de basis om de goede samenwerking met het waterschap, vanuit de voorgaande planperiode, voort te zetten in deze nieuwe planperiode.</p>

Financiële paragraaf PWR 2023-2027

Exploitatie riolering Baten en Lasten

Voor het goed laten functioneren en het beheer van het rioleringsstelsel maken we kosten. Deze zgn. jaarlijkse exploitatielasten worden ten laste gebracht van de ontvangen inkomsten uit rioolheffing. Tot deze exploitatielasten horen onder andere :

- * kapitaallasten van investeringen in rioleringen;
- * kosten voor onderzoek en planvorming
- * kosten van onderhoud t.b.v. het in stand houden en goed laten functioneren van het stelsel.
- * overige ondersteunende activiteiten (o.a. perceptiekosten GBT en stimuleringsmaatregelen)
- * lasten van kwijtschelding (minimabeleid)
- * kosten van btw en overhead

De exploitatielasten worden ten laste gebracht van de ontvangen inkomsten uit rioolheffing.

Voorziening Riolering

Naast deze lasten moet er voor rioolvervanging worden gespaard. Deze bedragen worden gestort in een voorziening. Riolering in een nieuw woningbouwplan of bedrijventerrein wordt aangelegd in het kader van een grondexploitatie waarvan de kosten worden gedekt uit de opbrengst uit grondverkoop. Als de riolering in exploitatie komt, is de riolering volledig betaald en de leningen zijn afgelost. Op termijn moet de riolering wel vervangen worden. Om deze vervanging te kunnen betalen, moet gedurende de exploitatie van de riolering voor deze vervanging gespaard worden.

Dekking van de investeringen

Naast de hierboven beschreven jaarlijkse exploitatielasten hebben we periodiek te maken met (levensduur-verlengende) investeringen. Dit zijn o.a. de zgn. vervangings- en verbeterinvesteringen. Uitgangspunt in dit Programma Water en Riolering (PWR) is zoveel mogelijk investeringen direct ten laste van de voorziening Riolering te brengen. Door zoveel mogelijk investeringen te dekken uit de voorziening worden rentekosten bespaard. Als er onvoldoende middelen in de voorziening zitten, worden de investeringen geactiveerd en afgeschreven. Dit uitgangspunt zal er niet onmiddellijk toe leiden dat er helemaal geen investeringen meer zullen worden geactiveerd. Pas op langere termijn zal er voldoende worden gedoteerd in de voorziening, om alle investeringen direct ten laste van de voorziening te brengen. Tot die tijd zal er moeten worden geactiveerd, als de middelen in de voorziening onvoldoende zijn.

Exploitatie riolering

Het verloop van de exploitatie wordt als volgt ingeschat:

Exploitatie:	2.024	2.025	2.026	2.027	2028
Storting in de voorziening	2.568.090	2.767.996	2.876.419	2.912.537	3.019.433
Kapitaallasten investeringen	1.878.011	1.820.686	1.856.018	1.912.791	1.950.895
Beheers- en exploitatielasten	3.532.723	3.532.723	3.532.723	3.532.723	3.387.723
Overige lasten, beleidsmatige toerekeningen	3.093.908	3.106.019	3.118.230	3.126.120	3.126.120
Totale lasten	11.072.732	11.227.424	11.383.390	11.484.171	11.484.171
Aansluitrechten	108.875	108.875	108.875	108.875	108.875
Rioolheffing	11.012.480	11.167.172	11.323.138	11.423.919	11.423.919
Overige opbrengsten	81.377	81.377	81.377	81.377	81.377
Oninbaar	-130.000	-130.000	-130.000	-130.000	-130.000
Totale baten	11.072.732	11.227.424	11.383.390	11.484.171	11.484.171

De lasten ontwikkelen zich van ca € 11 miljoen in 2024 tot ca € 11,5 miljoen in 2028. Hierin is ook de kwijtschelding opgenomen onder "overige lasten". De hier genoemde bedragen zijn op prijspeil 2023, dus worden nog gecorrigeerd voor inflatie in de begrotingen van de desbetreffende jaren.

Investerings

De geplande investeringsbedragen in de periode 2024-2028 kunnen als volgt worden weergegeven:

Investerings uit het PWR m.i.v. 2024	2024	2025	2.026	2.027	2.028
Te onttrekken uit de voorziening	3.178.492	3.137.492	2.855.492	2.913.492	3.018.492
Te activeren investeringen	1.643.908	1.670.508	2.269.000	2.211.000	1.236.000
	4.822.400	4.808.000	5.124.492	5.124.492	4.254.492

Investerings onttrekken we uit de voorziening totdat de stand van de voorziening dit niet meer toelaat. Daarna activeren we de investeringen. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten komen ten laste van de exploitatie.

Voorziening riolering

Op basis van bovengenoemde gegevens en de stand van de voorziening per 31-12-2022 wordt verwacht dat de voorziening riolering zich in de periode 2023-2028 als volgt zal ontwikkelen:

Jaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo per 01/01	4.377.483	2.490.676	371.020	1.524	22.451	21.496
Storting in de voorziening	2.571.208	2.568.090	2.767.996	2.876.419	2.912.537	3.019.433
Investerings uit het GRP	4.458.015	1.509.254				
Investerings uit het PWR		3.178.492	3.137.492	2.855.492	2.913.492	3.018.492
Verwacht saldo per 31/12	2.490.676	371.020	1.524	22.451	21.496	22.437

Tariefstelling rioolheffingen

Er is ter dekking van bovengenoemde lasten rekening gehouden met een tariefsverhoging van afgerond 1% per jaar voor de jaren 2024 tm 2026. Dit is een tariefsverhoging exclusief inflatiecorrectie. I.v.m. de prijsontwikkelingen op dit moment is een inflatiecorrectie noodzakelijk. Voorgesteld wordt per 2024 een inflatiecorrectie van 2,9% toe te passen. Dit is de gemiddelde inflatie in de planperiode 2022 tm 2026 (bron: CEP 2022). De tariefstijging per jaar is in totaal 3,9% per jaar tm 2026. De stijging bestaat voor afgerond 1% uit groei van de lasten zonder prijsstijgingen en voor 2,9% uit prijsstijgingen. M.i.v. 2027 is de tariefsverhoging van 1% niet meer noodzakelijk, maar de inflatiecorrectie wel.

Op basis van bovengenoemde heeft het tarief van de rioolheffing het volgende verloop:

Jaar	2024	2025	2026	2027	2028
Woningen	267,96	278,40	289,20	297,60	306,24
Niet woningen (grootverbruik)	475,44	494,04	513,36	528,24	543,60

In verband met afrondingsverschillen kunnen er bij de vaststelling van het tarief geringe afwijkingen ontstaan.

Vervolg/monitoring

Het is gebruikelijk dat de berekening van kosten voor onderhouds- en investeringsplannen voor meerdere jaren wordt gemaakt, zodat een doorkijk mogelijk is. De nauwkeurigheid van de berekeningen neemt vanzelfsprekend af naarmate de maatregelen verder in de toekomst liggen. De nieuwe notitie 'Lokale Heffingen' van april 2021 van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) raadt aan om onderhouds- en investeringsplannen uiterlijk eens in de vijf jaar te actualiseren en door de raad te laten vaststellen. Zo vormen zij een goede basis voor de begroting en voor de tariefberekening. Als onderhouds- en investeringsplannen niet meer actueel zijn, dan moeten zij eerder dan na vijf jaar worden bijgesteld. Er zal daarom periodiek een actualisatie gemaakt worden van bovenstaande. Jaarlijks wordt met het opstellen van de meerjarenbegroting een herziene berekening gemaakt op basis van voortschrijdende inzichten, woningaantallen en woningbouwprognoses. We monitoren de investeringsplanning en herijken de benodigde inkomsten om het rioolstelsel optimaal te houden. Op deze manier houden we tariefstijgingen beperkt. Tegelijkertijd wordt op een duurzame manier invulling gegeven aan de watertaken en wordt door degelijk beheer en onderhoud de waardevolle infrastructuur in goede staat gehouden.

Verordening rioolheffing 2024

De raad van de gemeente Hengelo;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 12 september 2023;
gelet op artikel 228a van de Gemeentewet;
besluit:
vast te stellen de volgende

Verordening op de heffing en de invordering van de rioolheffing 2024 (Verordening rioolheffing 2024)

Artikel 1 Definities

Deze verordening verstaat onder:

- a. gemeentelijke riolering: een voorziening of combinatie van voorzieningen voor inzameling, verwerking, zuivering of transport van afvalwater, hemelwater, grondwater of oppervlaktewater, in eigendom, in beheer of in onderhoud bij de gemeente;
- b. verbruikperiode: de periode waarop de afrekening van het waterbedrijf betrekking heeft;
- c. water: huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater, grondwater of oppervlaktewater.

Artikel 2 Aard van de belasting

Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

- a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater en
- b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen, teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Artikel 3 Belastbaar feit en belastingplicht

1. De belasting wordt geheven van degene die een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd al dan niet krachtens eigendom, bezit of beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting.
2. Voor het gebruikersdeel wordt:

- a. gebruik van een perceel door de leden van een huishouden aangemerkt als gebruik door het door de in artikel 231, tweede lid, onderdeel b, van de Gemeentewet bedoelde gemeentebestuurder aangewezen lid van dat huishouden;
- b. gebruik door degene aan wie een deel van een perceel in gebruik is gegeven, aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven;
- c. het ter beschikking stellen van een perceel voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die dat perceel ter beschikking heeft gesteld.

Artikel 4 Voorwerp van de belasting

1. Voorwerp van de belasting is een perceel.
2. Als perceel wordt aangemerkt:
  - a. de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken;
  - b. de roerende zaak, welke duurzaam aan een plaats gebonden is;
  - c. een gedeelte van een in onderdeel b bedoelde roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
  - d. een samenstel van twee of meer in onderdeel b bedoelde roerende zaken of in onderdeel c bedoelde gedeeltes daarvan die bij dezelfde persoon in gebruik zijn en die, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren.
  - e. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel b bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel c bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel d bedoeld samenstel.

Artikel 5 Vrijstellingen

De belasting is niet verschuldigd ter zake van een perceel die in zelfstandig gebruik is en van waaruit uitsluitend hemelwater wordt afgevoerd.

Artikel 6 Maatstaf van heffing

1. De belasting wordt geheven naar het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd.
2. Het aantal kubieke meters water wordt gesteld op het aantal kubieke meters leidingwater, grondwater en oppervlaktewater dat in de laatste verbruiksperiode voorafgaand aan het belastingjaar naar het perceel is toegevoerd en/of is opgepompt. Indien de verbruiksperiode niet gelijk is aan een periode van twaalf maanden, wordt de hoeveelheid water door herleiding naar tijdsgelang bepaald. Bij die herleiding wordt een gedeelte van een maand voor een volle maand gerekend.
3. Ingeval gebruik wordt gemaakt van een pompinstallatie moet die pompinstallatie zijn voorzien van een:
  - a. watermeter, waarvan de hoeveelheid opgepompt water kan worden afgelezen, of
  - b. bedrijfs-urenteller, waarvan het aantal uren dat een pompinstallatie met vaste capaciteit in bedrijf is geweest kan worden afgelezen.

De eerste volzin is niet van toepassing indien vaststelling van de hoeveelheid opgepompt water geschiedt op grond van enige andere wettelijke bepaling.

4. De op de voet van het tweede lid berekende hoeveelheid toegevoerd of gepompt water wordt verminderd met de hoeveelheid water die niet als afvalwater is afgevoerd.

Artikel 7 Belastingtarieven

De belasting als bedoeld in artikel 3, lid 1, bedraagt:

- a. een vast bedrag van **€ 267,96** per perceel indien het aantal kubieke meters water dat in een belastingjaar wordt afgevoerd 500 m³ of minder bedraagt,
- b. indien meer dan 500 kubieke meter water wordt afgevoerd, is boven het onder a verschuldigde bedrag een rioolheffing verschuldigd van **€ 475,44** voor elke eenheid van 500 m³ of een gedeelte daarvan boven de 500 m³.

Artikel 8 Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 9 Wijze van heffing

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 10 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd over zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
4. Het tweede en derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar een ander perceel in gebruik neemt.

Artikel 11 Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk twee kalendermaanden na de op het aanslagbiljet vermelde dagtekening.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen op verzoek van de belastingplichtige de aanslagen worden betaald in zoveel gelijke termijnen als er na de dagtekening van het aanslagbiljet nog maanden in het belastingjaar overblijven, met dien verstande dat het aantal termijnen ten minste twee bedraagt en maximaal 10, indien aan het navolgende wordt voldaan:
  - a. het totaal bedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen rioolheffing of andere belastingen moet minder zijn dan € 7.500,--;

- b. de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.
3. De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
4. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 12 Kwijtschelding

Bij de invordering van de rioolheffing wordt geen kwijtschelding verleend indien en voor zover de belastingaanslag betrekking heeft op de belasting als bedoeld in artikel 7, letter b.

Artikel 13 Overgangsrecht

1. De 'Verordening rioolheffing 2023' van 9 november 2022 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussentijdse periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de belastingen hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 14 Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2024.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2024.

Artikel 15 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de 'Verordening rioolheffing 2024'.

Vastgesteld door de gemeenteraad van Hengelo
in de openbare vergadering van 11 oktober 2023,
de griffier,
de voorzitter

Bedr ijfsk ode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag Begrotingsjaar	Bedrag jaar +1	Bedrag jaar +2	Bedrag jaar +3	Bedrag jaar +4	Omschrijving
1	79999999	720005	I	n	4034606					Overboeken restant kredieten 2022
1	79999999	900000	I	n	-4034606					Overboeken restant kredieten 2022
1	85000508	720005	U	n	4034606					Overboeken restant kredieten 2022
1	89999999	900000	I	n	4034606					Overboeken restant kredieten 2022
1	85000508	720005	U	n	-1926505					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722036	320041	U	n	-556051					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722036	720005	I	n	-556051					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722037	320041	U	n	-340137					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722037	720005	I	n	-340137					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722022	320041	U	n	-12125					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722022	720005	I	n	-12125					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722023	320041	U	n	-265822					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722023	720005	I	n	-265822					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722024	320041	U	n	-38182					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722024	720005	I	n	-38182					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722025	320041	U	n	-120000					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722025	720005	I	n	-120000					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722026	320041	U	n	-100000					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722026	720005	I	n	-100000					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722027	320041	U	n	-68806					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722027	720005	I	n	-68806					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722028	320041	U	n	-19470					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722028	720005	I	n	-19470					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722029	320041	U	n	-405912					Verlagen oude stelposten GRP
1	75722029	720005	I	n	-405912					Verlagen oude stelposten GRP
1	89999999	900000	I	n	-1926505					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722007	320041	U	n	-558998					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722013	320041	U	n	-33627					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722014	320041	U	n	-280288					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722015	320041	U	n	-26723					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722018	320041	U	n	-71194					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722019	320041	U	n	-20530					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722020	320041	U	n	-284088					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722021	320041	U	n	-996140					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722022	320041	U	n	-424820					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722023	320041	U	n	-259863					Verlagen oude stelposten GRP
1	79999999	900000	I	n	-2956271					Verlagen oude stelposten GRP
1	76722021	320041	U	n	3846000					Nieuwe stelposten PWR opvoeren
1	76722022	320041	U	n	570000					Nieuwe stelposten PWR opvoeren
1	79999999	900000	I	n	4416000					Nieuwe stelposten PWR opvoeren
1	67201000	730020	U	n	-100884					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201000	740010	U	n	-34775					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201001	380809	U	n	-491070					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201001	720500	U	n	369158					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201010	110870	U	n	100000					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201010	380809	U	n	-23840					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201011	380809	U	n	21179					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201011	438001	U	n	-6870					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201012	380809	U	n	-5878					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201014	380809	U	n	-68969					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201015	380809	U	n	-11976					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201016	380809	U	n	35000					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201017	380809	U	n	4000					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201018	380809	U	n	50000					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201070	380809	U	n	-47773					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	67201094	380809	U	n	150000					Nieuwe ramingen exploitatie PWR
1	85000508	720500	I	n	369158					Nieuwe raming PWR
1	89999999	900000	I	n	-369158					Nieuwe raming PWR
1	60500000	510002	U	n	-34775					Nieuwe raming PWR
1	60500000	740010	U	n	34775					Nieuwe raming PWR
1	2230	730020	I	n	-100884					Nieuwe raming PWR
1	7700	900000	I	n	100884					Nieuwe raming PWR
1	69901001	380999	U	n	62698					Saldo baten en lasten

Bedr ijfsk ode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag Begrotingsjaar	Bedrag jaar +1	Bedrag jaar +2	Bedrag jaar +3	Bedrag jaar +4	Omschrijving
1	66303005	448001	U	j	-4988	-9877	-14666	-25776	-43776	Exploitatie nieuw PWR
1	67201000	730020	U	j	-67903	-88067	-106966	-108997	-95257	Exploitatie nieuw PWR
1	67201000	740010	U	j	-66123	-101565	-121263	-118625	-110973	Exploitatie nieuw PWR
1	67201000	740011	U	j	0	0	0	0	-164	Exploitatie nieuw PWR
1	67201001	380809	U	j	-491070	-491070	-491070	-491070	-491070	Exploitatie nieuw PWR
1	67201001	720500	U	j	526484	396120	246928	6755	-212696	Exploitatie nieuw PWR
1	67201010	110870	U	j	87120	87120	87120	87120	87120	Exploitatie nieuw PWR
1	67201010	380809	U	j	-34550	-34550	-34550	-34550	-34550	Exploitatie nieuw PWR
1	67201011	380809	U	j	-6386	-6386	-6386	-6386	-6386	Exploitatie nieuw PWR
1	67201011	438001	U	j	-9261	-9261	-9261	-9261	-9261	Exploitatie nieuw PWR
1	67201012	380809	U	j	-6401	-6401	-6401	-6401	-6401	Exploitatie nieuw PWR
1	67201014	380809	U	j	-77777	-77777	-77777	-77777	-107777	Exploitatie nieuw PWR
1	67201015	380809	U	j	-13042	-13042	-13042	-13042	-13042	Exploitatie nieuw PWR
1	67201016	380809	U	j	35000	35000	35000	35000	35000	Exploitatie nieuw PWR
1	67201017	380809	U	j	4000	4000	4000	4000	4000	Exploitatie nieuw PWR
1	67201018	380809	U	j	50000	50000	50000	50000	0	Exploitatie nieuw PWR
1	67201045	380809	U	j	-20871	-20871	-20871	-20871	-20871	Exploitatie nieuw PWR
1	67201050	380809	U	j	-13775	-13775	-13775	-13775	-13775	Exploitatie nieuw PWR
1	67201060	210000	U	j	-136	-136	-136	-136	-136	Exploitatie nieuw PWR
1	67201060	380320	U	j	-12554	-12554	-12554	-12554	-12554	Exploitatie nieuw PWR
1	67201060	380702	U	j	-712	-712	-712	-712	-712	Exploitatie nieuw PWR
1	67201060	380809	U	j	-25753	-25753	-25753	-25753	-25753	Exploitatie nieuw PWR
1	67201070	380809	U	j	-61031	-61031	-61031	-61031	-126031	Exploitatie nieuw PWR
1	67201080	380809	U	j	-41206	-41206	-41206	-41206	-41206	Exploitatie nieuw PWR
1	67201090	380809	U	j	-5225	-5225	-5225	-5225	-5225	Exploitatie nieuw PWR
1	67201100	222010	I	j	-187520	-378379	-570957	-821633	-1182856	Exploitatie nieuw PWR
1	60500000	510002	U	j	-66123	-101565	-121263	-118625	-111137	Exploitatie nieuw PWR
1	60500000	740010	U	j	66123	101565	121263	118625	111137	Exploitatie nieuw PWR
1	2230	730020	I	j	-67903	-88067	-106966	-108997	-95257	Exploitatie nieuw PWR
1	7700	900000	I	j	67903	88067	106966	108997	95257	Exploitatie nieuw PWR
1	69901001	380999	U	j	68640	68640	68640	68640	68640	Exploitatie nieuw PWR
1	85000508	720500	I	j	526484	396120	246928	6755	-212696	Exploitatie nieuw PWR
1	89999999	900000	I	j	-526484	-396120	-246928	-6755	212696	Exploitatie nieuw PWR
1	85000508	720005	U	j	2041588	737480	355486	313489	318491	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	89999999	900000	I	j	2041588	737480	355486	313489	318491	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722047	320041	U	j	2732687	0	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722047	720005	I	j	2732687	0	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722048	320041	U	j	-691099	0	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722048	720005	I	j	-691099	0	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722058	320041	U	j	0	1483912	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722058	720005	I	j	0	1483912	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722059	320041	U	j	0	-746432	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722059	720005	I	j	0	-746432	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722068	320041	U	j	0	0	1086927	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722068	720005	I	j	0	0	1086927	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722069	320041	U	j	0	0	-294848	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722069	720005	I	j	0	0	-294848	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722070	320041	U	j	0	0	-436593	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722070	720005	I	j	0	0	-436593	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722079	320041	U	j	0	0	0	960776	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722079	720005	I	j	0	0	0	960776	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722080	320041	U	j	0	0	0	-159108	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722080	720005	I	j	0	0	0	-159108	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722081	320041	U	j	0	0	0	-488179	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722081	720005	I	j	0	0	0	-488179	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722087	320041	U	j	0	0	0	0	521937	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722087	720005	I	j	0	0	0	0	521937	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722088	320041	U	j	0	0	0	0	-203446	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	75722088	720005	I	j	0	0	0	0	-203446	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722024	320041	U	j	4833	0	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722025	320041	U	j	-417570	0	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722027	320041	U	j	0	238088	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722028	320041	U	j	0	-376637	0	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722029	320041	U	j	0	0	1104573	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722030	320041	U	j	0	0	392137	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722031	320041	U	j	0	0	-163407	0	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722032	320041	U	j	0	0	0	1261224	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722033	320041	U	j	0	0	0	466048	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722034	320041	U	j	0	0	0	-111821	0	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722035	320041	U	j	0	0	0	0	453263	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	76722036	320041	U	j	0	0	0	0	479654	Bijstellen investeringen nieuw PWR
1	79999999	900000	I	j	-412737	-138549	1333303	1615451	932917	Bijstellen investeringen nieuw PWR

Behandelvoorstel

Onderwerp	Stimuleringsplan Energiebesparing		
Zaaknummer	3632823	Portefeuillehouder	Claudio Bruggink
Historie	<p>Vanuit het Klimaatakkoord ligt er een belangrijke opgave voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten de regie voeren op het verduurzamen en aardgasvrij maken van 1,5 miljoen woningequivalenten tot 2030. De Hengelose uitwerking hiervan staat in het recent vastgestelde Warmteprogramma.</p> <p>Ook bij het vaststellen van het omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030 en het Uitvoeringsprogramma 2021-2025 heeft de gemeenteraad opgeroepen tot inzet op energiebesparing. Energie besparen is dan ook als eerste stap in de voorkeursvolgorde opgenomen om het elektriciteitsgebruik te verminderen.</p> <p>Ook het besparen op het aardgasgebruik is een belangrijke opgave. Het college heeft verzocht een 'Stimuleringsplan energiebesparing' op te stellen voor verschillende doelgroepen boven op de acties die nu al worden uitgevoerd. In navolging van de visie 'Duurzaam Hengelo, koers richting 2050' heeft de raad op 5 juli jl. ook ingestemd met het programma 'Duurzaam Hengelo 2050' en bestedingsplan 2023-2026 (3598092). Gebouwde omgeving is een van de strategische thema's die hierin staat opgenomen. Hierbinnen valt ook het onderdeel energiebesparing.</p> <p>Het Stimuleringsplan Energiebesparing, een uitvoeringsplan, volgt op eerdere besluitvorming en de politieke markt die hierover op 18 juli jl. heeft plaatsgevonden. De opbrengst uit de politieke markt is verwerkt in de definitieve versie die nu voorligt.</p>		
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	<p>De gemeenteraad wordt voorgesteld te besluiten om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kennis te nemen van het Stimuleringsplan Energiebesparing en van de doe-het-zelf subsidieregeling Hengelo 2023-2026; 2. De bijbehorende uitgaven te dekken uit de eerder beschikbaar gestelde middelen conform het bestedingsplan Duurzaamheid 2023-2026, aangevuld met de aanvullende SPUK-middelen Energiearmoede en de nog te ontvangen middelen Nationaal Isolatie Programma; 3. Het subsidieplafond van de doe-het-zelf subsidieregeling Hengelo 2023-2026 vast te stellen met een hoogte van €750.000 voor de periode tot en met 31 december 2026; 4. De financiële mutaties voor 2023 en verder te verwerken tot wijziging van de Beleidsbegroting (volgens bijgevoegde begrotingswijziging) 		

Politieke Markt	10 oktober 2023			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Bernadette Morskieft	Anke Haarhuis	Raadzaal	Fysiek	60 min
Doel van de sessie	Oordeelsvorming ter voorbereiding op besluitvorming in de raad.			
Behandeladvies	<p>De fracties worden gevraagd om hun oordeel/ mening te geven over</p> <ul style="list-style-type: none"> - het voorliggend voorstel om het geld voor de uitvoering van het Stimuleringsplan Energiebesparing te dekken uit de eerder beschikbaar gestelde middelen conform het bestedingsplan Duurzaamheid 2023-2026, aangevuld met de aanvullende SPUK-middelen Energiearmoede en de nog te ontvangen middelen Nationaal Isolatie Programma; - het voorstel om het subsidieplafond van de doe-het-zelf subsidieregeling Hengelo 2023-2026 vast te stellen met een hoogte van €750.000 voor de periode tot en met 31 december 2026; 			

	- Om de financiële mutaties voor 2023 en verder te verwerken tot wijziging van de Beleidsbegroting (volgens bijgevoegde begrotingswijziging)	
Spreekrecht publiek	ja	Max. 5 minuten per persoon. Graag vooraf aanmelden via raadsgriffie@hengelo.nl

Raad	Eventueel 11 oktober 2023	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Indien het voorstel ná behandeling tijdens de Politieke markt van 10 oktober a.s. als voldoende besproken kan worden beschouwd, kan het op de Raadsagenda van 11 oktober 2023 worden geagendeerd.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3632823	cremers, remko	ORO-DC	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
3632823 - Stimuleringsplan Energiebesparing			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van het Stimuleringsplan Energiebesparing en van de doe-het-zelf subsidieregeling Hengelo 2023-2026;
2. De bijbehorende uitgaven te dekken uit de eerder beschikbaar gestelde middelen conform het bestedingsplan Duurzaamheid 2023-2026, aangevuld met de aanvullende SPUK-middelen Energiearmoede en de nog te ontvangen middelen Nationaal Isolatie Programma;
3. Het subsidieplafond van de doe-het-zelf subsidieregeling Hengelo 2023-2026 vast te stellen met een hoogte van €750.000 voor de periode tot en met 31 december 2026;
4. De financiële mutaties voor 2023 en verder te verwerken tot wijziging van de Beleidsbegroting.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Vanuit het Klimaatakkoord ligt er een belangrijke opgave voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving. De gemeente Hengelo heeft hiervoor een Stimuleringsplan Energiebesparing gemaakt. Dit plan volgt op de duurzaamheidsvisie en het warmteprogramma. Het plan geeft aan hoe de gemeente Hengelo in gaat zetten op verduurzaming en energiebesparing bij huishoudens.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3632823	cremers, remko	ORO-DC	Claudio Bruggink
ONDERWERP			
3632823 - Stimuleringsplan Energiebesparing			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van het Stimuleringsplan Energiebesparing en van de doe-het-zelf subsidieregeling Hengelo 2023-2026;
2. De bijbehorende uitgaven te dekken uit de eerder beschikbaar gestelde middelen conform het bestedingsplan Duurzaamheid 2023-2026, aangevuld met de aanvullende SPUK-middelen Energiearmoede en de nog te ontvangen middelen Nationaal Isolatie Programma;
3. Het subsidieplafond van de doe-het-zelf subsidieregeling Hengelo 2023-2026 vast te stellen met een hoogte van €750.000 voor de periode tot en met 31 december 2026;
4. De financiële mutaties voor 2023 en verder te verwerken tot wijziging van de Beleidsbegroting.

INLEIDING

Vanuit het Klimaatakkoord ligt er een belangrijke opgave voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat gemeenten de regie voeren op het verduurzamen en aardgasvrij maken van 1,5 miljoen woningequivalenten tot 2030. De Hengelose uitwerking hiervan staat in het recent vastgestelde Warmteprogramma.

Ook bij het vaststellen van het omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030 en het Uitvoeringsprogramma 2021-2025 heeft de gemeenteraad opgeroepen tot inzet op energiebesparing. Energie besparen is dan ook als eerste stap in de voorkeursvolgorde opgenomen om het elektriciteitsgebruik te verminderen. Ook het besparen op het aardgasgebruik is een belangrijke opgave. Het college heeft verzocht een 'Stimuleringsplan energiebesparing' op te stellen voor verschillende doelgroepen boven op de acties die nu al worden uitgevoerd.

In navolging van de visie 'Duurzaam Hengelo, koers richting 2050' heeft de raad op 5 juli jl. ook ingestemd met het programma 'Duurzaam Hengelo 2050' en bestedingsplan 2023-2026 (3598092). Gebouwde omgeving is een van de strategische thema's die hierin staat opgenomen. Hierbinnen valt ook het onderdeel energiebesparing.

Het Stimuleringsplan Energiebesparing, een uitvoeringsplan, volgt op eerdere besluitvorming en de politieke markt die hierover op 18 juli jl. heeft plaatsgevonden. De opbrengst uit de politieke markt is verwerkt in de definitieve versie die nu voorligt.

ARGUMENTEN

1.1 *Op verzoek van de gemeenteraad maakten we een energiebesparingsplan*

Tijdens de raadsbehandeling van verschillende duurzaamheidsonderwerpen (omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030, Warmteprogramma etc.) heeft de gemeenteraad verzocht om meer inzet op energiebesparing.

1.2 *Het stimuleringsplan is gereed voor besluitvorming*

De gemeenteraad heeft het concept stimuleringsplan energiebesparing op 18 juli jl. beeldvormend behandeld waarbij zij haar inbreng en oordeel heeft gegeven. De opbrengst is verwerkt in de definitieve versie van het plan. Aangekondigd is dat raadsbehandeling over het definitieve plan na het zomerreces kan plaatsvinden.

2.1 *Gemeenteraad stemt in met vrijgeven (te) ontvangen rijksmiddelen 'Lokale Isolatie Aanpak'*

Het Rijk heeft een Nationaal Isolatie Programma gemaakt waarbij zij middelen voor de decentrale overheden heeft overgemaakt en gealloceerd in de vorm van een Specifieke Uitkering (SpUK) Lokale Aanpak Isolatie om hier door middel van gemeentelijke plannen invulling aan te geven. Voor Gemeente Hengelo is er in totaal €2.197.333 beschikbaar die tot 31-12-2026 te besteden is.

Hiermee is er geld beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een deel van de gemeentelijke energiebesparingsaanpak. De gemeenteraad wordt voorgesteld om deze middelen beschikbaar te stellen voor de isolatieaanpak van woningen met labels D, E, F en G.

2.2 We ondersteunen huishoudens integraal met het besparen van energie.

De Hengelose Aanpak Isolatie is in het Stimuleringsplan Energiebesparing ondergebracht. Hiermee voorkomen we dat verschillende (rijks)regelingen op zichzelf staan en als niet samenhangende activiteiten worden uitgevoerd. Dit komt de uitvoerbaarheid en communicatie ten goede. In het stimuleringsplan energiebesparing is de samenhang weergegeven. De doe-het-zelf subsidieregeling Hengelo voor isolatie is een eerste uitvoeringsregeling. Hiermee wordt een deel van onze inwoners alvast bediend.

3.1 Doe-het-zelf subsidie als Hengelose regeling

Met de Doe-het-zelf regeling krijgen doe-het-zelvers financiële ondersteuning bij het uitvoeren van grote isolatiemaatregelen. De doe-het-zelf subsidieregeling is door alle woningeigenaren met een WOZ-woningwaarde tot €300.000,- aan te vragen, waarbij zij 30% subsidie krijgen op de aanschafkosten van materialen. Op deze manier wordt de verduurzaming van de gebouwde omgeving versnelt zonder de markt te oververhitten. De WOZ-grens van €300.000,- is gebaseerd op de voorwaarden die het Rijk heeft gesteld bij het Nationaal Isolatie Programma.

3.2 Als aanvulling op bestaande regelingen en instrumenten

Er gebeurt landelijk en lokaal al van alles op het gebied van energiebesparing. Zo wordt er energieadvies verstrekt, zijn er energiefixers actief en bestaan er diverse subsidies (o.a. ISDE) en financieringsmogelijkheden (o.a. Warmtefonds). Een regeling voor doe-het-zelvers is er nog niet. Met deze regeling wordt ingesprongen op een lacune van het Rijk.

3.3 Deze subsidie bereikt een nieuwe doelgroep

Het inzetten van de doe-het-zelf subsidie bij verduurzamingsmaatregelen stimuleert een doelgroep die tot nu toe geen toegang heeft tot subsidies, namelijk handige mensen of mensen met een handig netwerk voor wie het inhuren van een aannemer te duur is.

4.1 Inpassing in beleidsbegroting

Verwerking van de betreffende mutaties in de beleidsbegroting is van belang voor het gehele overzicht en de financiële verwerking.

KANTTEKENINGEN

1.1 College bevoegd gezag voor uitvoering

College is bevoegd gezag voor uitvoering, maar gezien belang en beslag op middelen vinden we het van belang om dit besluit te delen met de raad. De beeldvormende politieke markt is gebruikt om de zienswijze van de raad op te halen. Deze zienswijze is verwerkt in het stimuleringsplan.

1.2 Het duurt enkele maanden na besluitvorming voordat het plan volledig operationeel is

Na de beeldvormende politieke markt over de conceptversie is de opbrengst verwerkt in het definitieve Stimuleringsplan Energiebesparing. In het plan en bij de raadsbehandeling is aangekondigd dat na besluitvorming allereerst de prioriteiten 1 en 2 (door)ontwikkeld worden en operationeel worden gemaakt. Hierdoor is het plan nog niet direct volledig uitvoerbaar.

3.1 Doe-het-zelf subsidieregeling Hengelo voor isolatie is een eerste uitvoeringsregeling

Voor de hand ligt dat er nog andere instrumenten en regelingen volgen. Door de doe-het-zelf subsidieregeling nu alvast in gang te zetten bedienen we alvast een deel van onze inwoners.

3.2 Het is onzeker hoe groot de behoefte en de doelgroep is voor de doe-het-zelf subsidie

Het is bekend dat veel gemeenten bezig zijn om een dergelijke lokale regeling op te zetten voor deze nu nog niet bereikte doelgroep. Het is echter onbekend in welke mate deze doelgroep in Gemeente Hengelo aanwezig is en in welke mate er van deze regeling gebruik gemaakt gaat worden. Ook is het onbekend op welke termijn het Rijk met een regeling voor doe-het-zelvers komt en welke voorwaarden daarbij gaan gelden. Na een jaar wordt de regeling geëvalueerd. In hoeverre de hoogte van het subsidieplafond van € 750.000,- voor een periode van ruim drie jaar toereikend is, zal in praktijk moeten blijken. Mocht er sprake zijn van ondertekening of overtekening zullen we hier via de P&C cyclus over rapporteren en desgewenst de regeling aanpassen.

VERVOLG

Bestuurlijk vervolg

Na vaststellen van het stimuleringsplan wordt gestart met de uitvoering van het plan.

Financiën

Voor de uitvoering van het Stimuleringsplan Energiebesparing hebben wij diverse middelen ontvangen van het Rijk. Zie tabel 1 voor de besteding van deze middelen. Voor de aanpak energiearmoede hebben wij totaal €2.946.888 ontvangen en is deels meegenomen in het bestedingsplan 2023-2026. De termijn van besteding en uitvoering is verlengd tot 31 december 2025.

Daarnaast ontvangen wij middelen voor het Nationaal Isolatie Programma. De totale verwachte uitgaven voor de lokale isolatieaanpak als uitwerking van het Nationaal Isolatie Programma (NIP) voor inwoners bedraagt ad. €2.197.333, te besteden in 2023-2026.

De kosten voor de doe-het-zelver regeling van maximaal €750.000 worden gedekt middels de beschikbare SPUK middelen voor energiearmoede. Als blijkt dat het plafond is bereikt binnen de voorgestelde looptijd zal er een verzoek aan de Raad worden voorgelegd om de subsidieplafond te verhogen.

Tabel:

Overzicht inzet van Rijksmiddelen	Bedrag
Ontvangen SPUK-middelen voor verduurzamingsmaatregelen (zaaknr: 3486179)	€ 2.051.311 *
Aanvullende SPUK-middelen ontvangen in juli 2023	€ 895.577
Totaal SPUK-middelen aanpak energiearmoede	€ 2.946.888
hiervan is:	
reeds ingezet voor Fix-brigade (zaaknr: 3569672)	€ -462.300
T.b.v. het subsidieplafond Doe-het-zelver-regeling	€ -750.000
*Deels bestemd voor lokale isolatieaanpak	€ -338.753
Reeds beschikbaar SPUK-middelen voor aanpak energiearmoede	€ 1.395.835
SPUK Lokale Aanpak Isolatie t.b.v. Nationaal Isolatie Programma (NIP)	€ 1.858.580
Deel middelen SPUK energiearmoede bestemd voor lokale isolatieaanpak	€ 338.753
Totaal beschikbaar t.b.v. het NIP	€ 2.197.333

Uitvoering

Het plan wordt uitgevoerd o.a. samen met Energie van Hengelo en Welbions. In eerste instantie de (door)ontwikkeling van de prioriteiten 1 en 2 ter nadere operationalisering van de klantreis en de openstelling van de doe-het-zelver subsidieregeling.

Evaluatie

Via de P&C cyclus monitoring en verantwoording over de algehele voortgang aan de gemeenteraad. Via SiSa specifieke verantwoording over de voortgang van de Lokale Isolatie Aanpak.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Stimuleringsplan Energiebesparing.pdf

Bijlage 2: Doe-het-zelver subsidie Hengelo.docx

Bijlage 2: Begrotingswijziging 23077.pdf

Energiebesparing

Stimuleringsplan

Definitief

10 augustus 2023

www.hengelo.nl

**Gemeente
Hengelo**

Inhoud

1. INLEIDING	pag. 3
1.1 Aanleiding	pag. 3
1.2 De Hengelose opgave	pag. 3
1.3 Doelstellingen	pag. 4
1.3.1 Programma doelstellingen voor 2030	pag. 4
1.4 Afbakening	pag. 4
1.5 Partners	pag. 5
2. ENERGIEBESPARINGSPLAN	pag. 6
2.1 Focus op spoor 1	pag. 6
2.2 Urgentiebuurten en TOF-regeling	pag. 6
2.3 Doelgroepenbenadering	pag. 6
2.4 Klantreis	pag. 7
2.5 Rol van de gemeente	pag. 7
2.6 Vliegwiel op gang brengen	pag. 7
2.7 Dienstverlening	pag. 7
2.7.1 Evaluatie van de dienstverlening	pag. 9
2.8 Prioriteren in de ontwikkeling van bestaande en nieuwe dienstverlening	pag. 10
2.9 Samenvatting	pag. 10
BIJLAGEN	pag. 11
1. Beleid op verschillende niveaus	pag. 11
2. Doelstelling Nationaal Isolatie Programma (NIP)	pag. 13
3. Overzicht van landelijke middelen en instrumenten	pag. 14

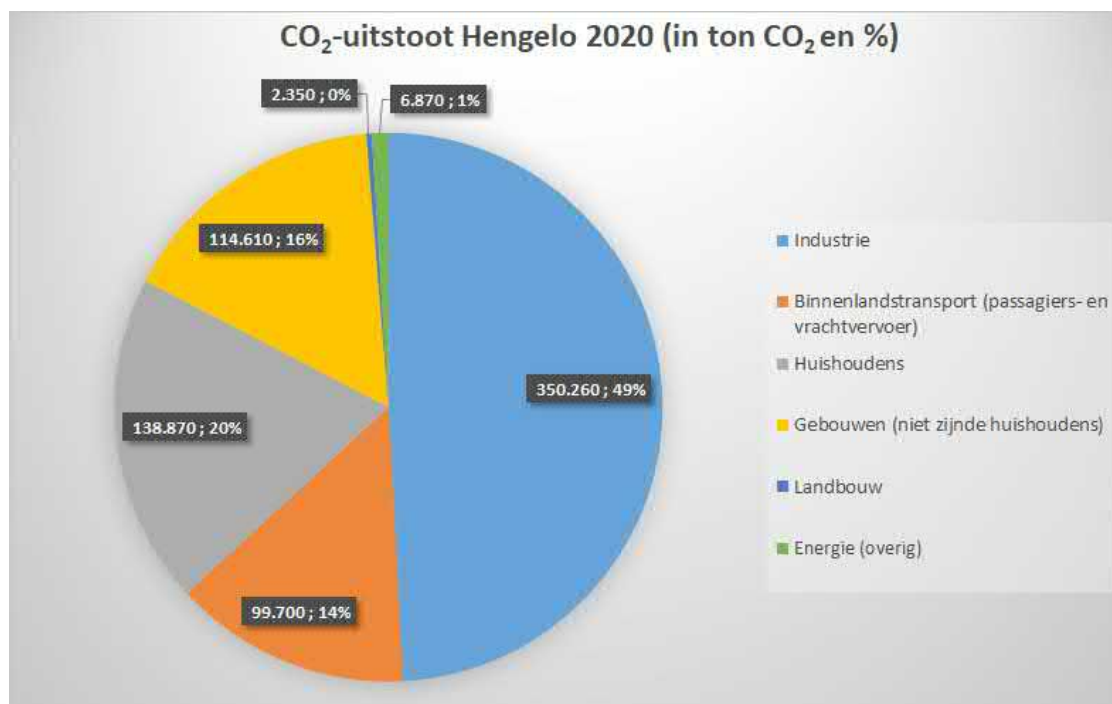
1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Hengelo wil in 2050 klimaat en energieneutraal zijn. In de visie “Duurzaam Hengelo Koers richting 2050” is deze ambitie bepaald en de duurzame stip op de horizon gezet. Met het Programma Duurzaam Hengelo 2050 is de stap gezet om deze ambities om te zetten in concrete doelen en is de aanpak georganiseerd. Binnen de verschillende thema’s van het programma werken we nu aan de uitvoering. Eén van de thema’s binnen dit programma is de gebouwde omgeving

1.2 De Hengelose opgave

In de visie Duurzaam Hengelo; Koers richting 2050 hebben wij de ambitie vastgelegd om 60% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990 te behalen en 100% in 2050. De Rijksmiddelen voor de uitvoering van deze opgehoogde ambitie (49% -> 60% CO₂-reductie) dienen aanvullend door het Rijk beschikbaar te worden gesteld. Het is van belang om inzicht te hebben in de hoeveelheid CO₂-reductie die we dan moeten realiseren. In Figuur 1 is weergegeven hoe de totale CO₂-uitstoot is verdeeld over de hoofdsectoren en hoeveel dat is in tonnen CO₂. In 1990 was de CO₂-uitstoot in Hengelo 1.150.000 ton. In 2020 was dit 712.660 ton. Ten opzichte van 1990 hebben we dus al een CO₂-reductie van 38% behaald. Om 60% reductie in 2030 t.o.v. 1990 te behalen moeten we naar een streefwaarde toe van 460.000 ton CO₂ in 2030 en is er dus nog een CO₂-besparingsopgave van 22%. Dit komt neer op 253.000 ton CO₂.

Figuur 1 CO₂-uitstoot per hoofdsector

Dit figuur laat zien dat de industrie verantwoordelijk is voor een groot deel van de CO₂-uitstoot (49%). Voor het reduceren van CO₂-uitstoot bij bedrijven volgt een specifiek plan. Hierin wordt o.a. rekening gehouden met het aandeel van individuele bedrijven en de maatwerkafspraken tussen de Rijksoverheid en een aantal grote CO₂-uitstoters. In het figuur is ook zichtbaar dat er een aanzienlijk deel wordt uitgestoten door huishoudens (20%). Ook de gebouwen (niet zijnde huishoudens) hebben een belangrijk aandeel in de Hengelose CO₂-uitstoot (16%). Deze gebouwen betreffen alle gebouwen niet zijnde woningen, zoals utiliteitsgebouwen. Het aandeel CO₂-uitstoot bestaat uit ruimteverwarming, verlichting en elektriciteit. De sector transport waaronder passagiersvervoer is verantwoordelijk voor 14%; de aanpak hiervan zit in de mobiliteitsvisie.

1.3 Doelstellingen

Zoals in Figuur 1 is te zien, is de CO₂-uitstoot van Hengelo verdeeld over een aantal sectoren. Het uitgangspunt is dat elke sector evenredig moet bijdragen aan de CO₂-reductiedoelstelling. Dit energiebesparingsplan richt zich op huishoudens (zie paragraaf 1.4 voor de afbakening). Dat betekent dat de sector Huishoudens een reductieopgave heeft van **19,5% van de totale CO₂-reductieopgave, ofwel 49.300 ton CO₂ in 2030.**

1.3.1 Programma doelstellingen voor 2030

In het programma Duurzaam Hengelo 2050 is de algemene doelstelling van 60% CO₂-reductie in Hengelo in 2030 (t.o.v. 1990) voor de gebouwde omgeving vertaald in de volgende doelstellingen voor 2030 met als hoogste doel om in deze sector de CO₂-uitstoot te reduceren:

- 15% van de woningen is aardgasvrij
- Inwoners besparen 15% energie
- Op 30% van de woningen liggen zonnepanelen
- We benutten restwarmte optimaal
- Niemand leeft in energiearmoede

Elk jaar monitoren en rapporteren we de voortgang op deze doelstellingen. Elke 2 tot 4 jaar evalueren en sturen we dit plan bij waar nodig. We zullen de gemeenteraad via de P&C cyclus informeren over de voortgang. Ook worden er op dit moment nieuwe prestatieafspraken met Welbions gemaakt voor de komende twee jaren (2024-2025). Hierin is onder meer aandacht voor de verduurzamingsopgave. Daarnaast verantwoorden en monitoren we de voortgang op de doelstellingen vanuit het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) richting raad en rijk omdat via deze route belangrijke geldstromen naar de gemeente toe komen op basis van het ingediende uitvoeringsplan. We zetten hierbij in op minimaal 1273 woningen met een energie-label E, F & G die worden geïsoleerd vanuit het NIP zo spoedig mogelijk, voor uiterlijk 31-12-2026. Meer informatie over de NIP-doelstellingen is te vinden in Bijlage 2.

1.4 Afbakening

Binnen de gebouwde omgeving proberen we zoveel mogelijk energie duurzaam op te wekken op daken, parkeerplaatsen en op en langs infrastructuur. De grootste bijdrage aan een energieneutraal Hengelo moet echter komen van de energie die we niet meer gebruiken. In 2050 moeten we minimaal 50% energiebesparing hebben gerealiseerd in de gebouwde omgeving. Dat doen we langs verschillende sporen:

Spoor 1: isoleren / energie besparen altijd goed

Het eerste spoor is gericht op alle huiseigenaren of huurders die individueel of collectief energie willen besparen. Waar ze ook in de gemeente wonen. En op welk moment ze dat ook willen. Voor iedere Hengeloër die energie kan besparen willen we een aanbod ontwikkelen dat hem/haar daarbij helpt. In een aantal buurten is de urgentie om energie te besparen voor een substantieel deel van de bewoners heel hoog. Dat zijn urgentiebuurten waar we het aanbod gericht aanbieden aan inwoners die willen besparen. Daar waar we kleine ondernemers (MKB) zoals winkeliers, kappers, etc tegenkomen, spelen we hierop in en nemen we hen mee in de aanpak.

Spoor 2: buurtaanpak aardgasvrij (ready)

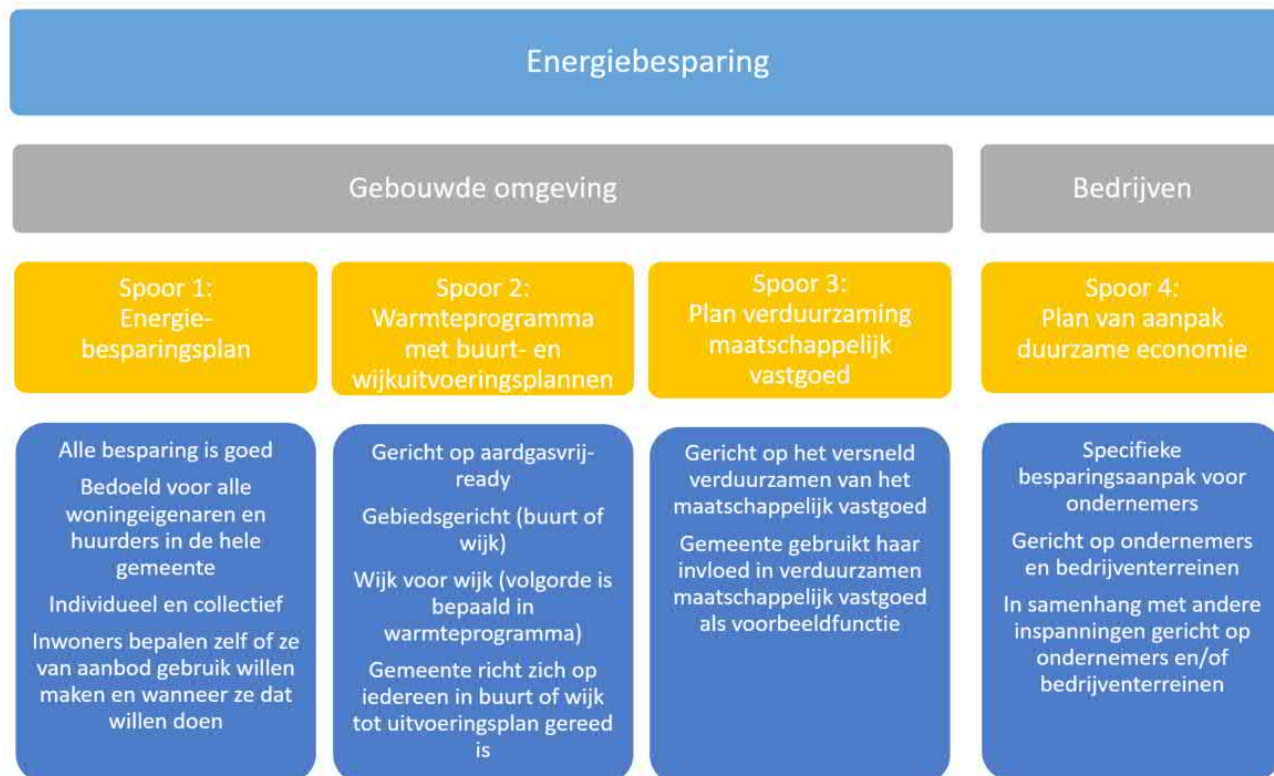
De strategie en uitgangspunten voor het tweede spoor, het buurt voor buurt aardgasvrij maken van woningen, zijn vastgelegd in het Warmteprogramma. Daarmee worden buurten en wijken collectief en één voor één klaargemaakt voor een aardgasvrije toekomst. Dat leggen we vast in de zogenoemde uitvoeringsplannen op buurt- en wijkniveau. Deze uitvoeringsplannen kennen dus een gebiedsgerichte benadering waarbij we op een vooraf bepaalde volgorde alle inwoners, ongeacht hun urgentie en natuurlijke bereidheid om energie te besparen, gericht zullen betrekken om met hen een aanpak te maken om de hele wijk klaar te maken voor een aardgasvrije toekomst.

Spoor 3: plan verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Naast de verduurzaming van woningen hoort ook maatschappelijk vastgoed verduurzaamd te worden en de gemeente kan haar invloed gebruiken om dit te versnellen. Door maatschappelijk vastgoed versneld te verduurzamen, krijgt het een voorbeeldfunctie en blijven deze sociale ontmoetingsplekken ook bij stijgende aardgasprijzen comfortabel en betaalbaar. Hiervoor loopt een apart project.

Spoor 4: energiebesparing door bedrijven

Dit energiebesparingsplan is niet gericht op bedrijven en ondernemers. Ook voor hen is energiebesparing van groot belang en ligt er een grote opgave. Energiebesparing bij bedrijven kent echter totaal andere instrumenten, prikkels en (terug) verdienmodellen dan bij woningeigenaren en huurders. Daarom wordt energiebesparing bij bedrijven onderdeel van het plan van aanpak van het thema duurzame economie. Daarin kan het ook in samenhang met andere duurzaamheids-initiatieven gericht op ondernemers worden ontwikkeld, zodat ondernemers niet voor meerdere plannen en initiatieven op verschillende momenten en vanuit meerdere partijen worden benaderd.

Figuur 2 Overzicht energiebesparingsthema's, sporen en aanpak

1.5 Partners

Het besparen van energie is een opgave die iedereen in de stad raakt en waar we iedereen bij nodig hebben; inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeente. Een van die belangrijke partners is Energie van Hengelo (EvH). We gaan nauw samenwerken met EvH, onder andere op het gebied van energiebesparing. Zo is het de doelstelling van EvH om meer wooncoaches te werven en met deze wooncoaches meer keukentafelgesprekken te voeren die leiden tot minimaal 1 energiemaatregel. Er wordt gewerkt aan het verhogen van de kwaliteit van informatievertrekking door opleiding. De Fixbrigade wordt ingezet voor de uitvoering van kleine energiemaatregelen. Ook gaan we nog intensiever met Welbions samenwerken om energiebesparing bij sociale huurders te versnellen.

2. Energiebesparingsplan

2.1 Focus op spoor 1

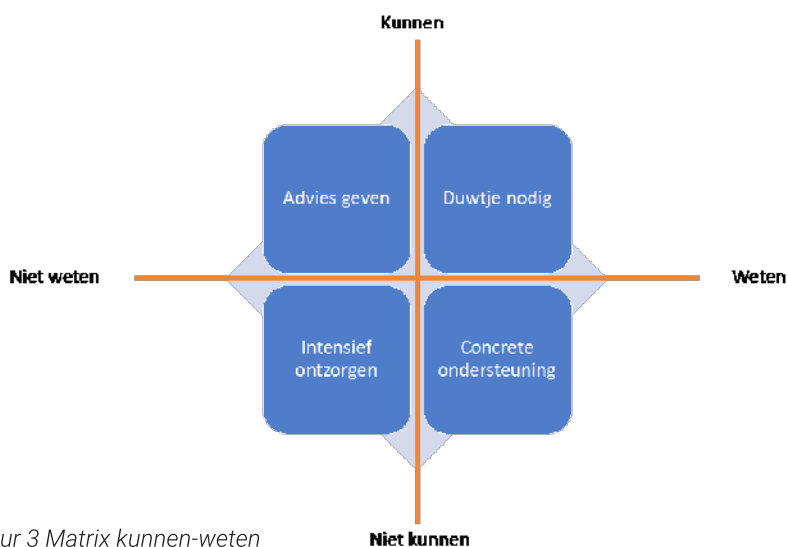
Bij het vormgeven van het Energiebesparingsplan is naar voren gekomen dat de focus van de gemeentelijke inzet moet liggen op de doelgroep particuliere woningeigenaren, in het bijzonder de groep die niet zelfstandig in staat is om energie-maatregelen te nemen. Dit betreft spoor 1. Voor energiebesparing bij sociale huurders wordt primair naar Welbions gekeken. Hierbij willen we de samenwerking tussen de gemeente en Welbions ten behoeve van energiebesparing intensiveren (o.a. via prestatieafspraken nader uit te werken). Ook de particuliere verhuurders hebben een opgave waarover landelijke prestatieafspraken zijn gemaakt. Het energiebesparingsplan is primair gericht op individuele bewoners en bewonerscollectieven die samen, bijvoorbeeld door collectieve inkoop, voordeel kunnen organiseren. De uitvoering van het Warmteprogramma vormt de basis van spoor 2.

2.2 Urgentiebuurten en TOF-regeling

Ook zijn er buurten waar er een clustering is van bewoners voor wie de urgentie om energie te besparen heel hoog is, ook wel urgentiebuurten genoemd (zie Warmteprogramma Hengelo). Mede als onderdeel van onze (energie)armoede aanpak en het beleid van het sociaal domein gaan we ons energiebesparingsaanbod in die buurten gericht en met extra inspanningen onder de aandacht brengen. We constateren dat hier intensieve ontzorging nodig is. We lobbyen om hiervoor de TOF-regeling te kunnen inzetten. De TOF-regeling staat voor Twentse Ontzorg Financiering. Dit werken we samen uit met het Rijk, de gemeenten Almelo en Enschede, de woningcorporaties in deze gemeenten, de Provincie Overijssel, marktpartijen en financiële instellingen. We streven naar een deal in het najaar van 2023. Met de TOF-aanpak gaan we voor een geïndustrialiseerde verduurzamingsaanpak. Huizen die technisch gelijk zijn door hun ligging, leeftijd of bouw worden met de TOF-aanpak in één keer verduurzaamd. Hierbij draagt een persoonlijke ontzorgbenadering richting huiseigenaren bij aan het herstel van vertrouwen in de gezamenlijke overheden en levert dit uiteindelijk proceswinst op waardoor de verduurzaming versnelt. Het bundelen van de verschillende subsidie- en financiële regelingen maakt het overzichtelijker, eenvoudiger en stelt de huiseigenaar centraal. Ook voorkomen we op middellange en lange termijn oplopende kosten (bijvoorbeeld door prijsplafonds en uitkering van energietoeslag). Juist het collectief inkopen en collectief contracten afsluiten levert schaalvoordeel op voor de bewoners én overheden én marktpartijen én financiële instellingen die mee willen doen.

2.3 Doelgroepenbenadering

Ons doel is om voor alle inwoners van de gemeente een passend energiebesparingsaanbod beschikbaar te hebben. Echter, er is niet één aanbod dat geschikt is voor alle inwoners. Inwoners verschillen immers: in de mate waarin zij **weten** hoe ze energie kunnen besparen én in de mate waarin ze zelf energiebesparingsmaatregelen **kunnen** treffen. Dit staat ook in de visie Duurzaam Hengelo beschreven en wordt dit onderscheiden als motivatie-capaciteit-gelegenheid. Ons aanbod moet dus inspelen op de verschillen in "weten" en "kunnen" die er tussen inwoners bestaan. Dat brengt ons tot de volgende indeling van doelgroepen waarbij iedere doelgroep een andere aanpak nodig heeft. Dit ziet er zo uit:

Figuur 3 Matrix kunnen-weten

De vier doelgroepen vragen om een andere aanpak om tot energiemaatregelen te komen:

1. Intensief ontzorgen: die doelgroep kan het niet en weet het niet, advies en concrete ondersteuning is nodig.
2. Concrete ondersteuning: die doelgroep weet het wel, maar kan het niet en heeft concrete hulp nodig.
3. Advies geven: die doelgroep kan het, maar weet nog niet wat die moet doen en heeft behoefte aan advies.
4. Duwtje nodig: die doelgroep kan het én weet het en is bijna zover om de beslissing te nemen.

2.4 Klantreis

We weten op basis van verschillende onderzoeken dat het proces van inwoners om tot (meerdere) energiemaatregelen te komen een aantal fasen doorloopt; ook wel de klantreis genoemd. Dit betreft achtereenvolgens zes fasen: **aandacht, analyse, activatie, contract, realisatie, nazorg**. De eerste drie fasen kunnen gezien worden als voorbereiding, de vierde fase als formele fase van contractvorming, de vijfde fase de uitvoering en de zesde fase de afronding c.q. nazorg. Daarna begint de klantreis (versneld) van voren af aan om tot de volgende energiemaatregelen te komen. De klantreis is weergegeven in Figuur 4. Het energiebesparingsplan moet ervoor zorgen dat er een aanbod is dat iedere doelgroep door de gehele klantreis heen helpt, zodat iedere doelgroep wordt geholpen om energie te besparen.

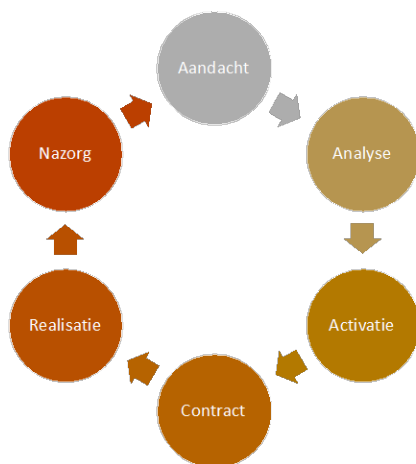
2.5 Rol van de gemeente

De rol en bijdrage van de gemeente is echter niet in de gehele klantreis even groot. De gemeentelijke rol is (vooral) organiserend, faciliterend, activerend en regisserend. Als een soort spelverdeler die vraag en aanbod bij elkaar brengt. Maar niet zelf het technisch advies geeft of maatregelen treft. Dat is aan marktpartijen. Het college kiest ervoor om de gemeentelijke rol te vertalen in de dienstverlening als: aanmoedigen, stimuleren en verleiden. Dit betekent dat onze bijdrage aan de klantreis het grootst zal zijn in de fasen van aandacht, analyse en activatie. Hierbij leren we hoe we onze rol het meest effectief inzetten, maatschappelijk de grootste bijdrage leveren en de inspanning per woning zo beperkt als mogelijk houden. Bij de totstandkoming van het energiebesparingsplan hebben we ook gecheckt waar er belemmeringen zitten in de klantreis. We nemen deze belemmeringen weg, komen hiervoor met nieuwe dienstverlening of doen een beroep op onze partners, zoals Energie van Hengelo, om hier een bijdrage aan te leveren. De rol van de woningeigenaar blijft onverminderd groot; men blijft zelf verantwoordelijk voor de verduurzaming van de woning.

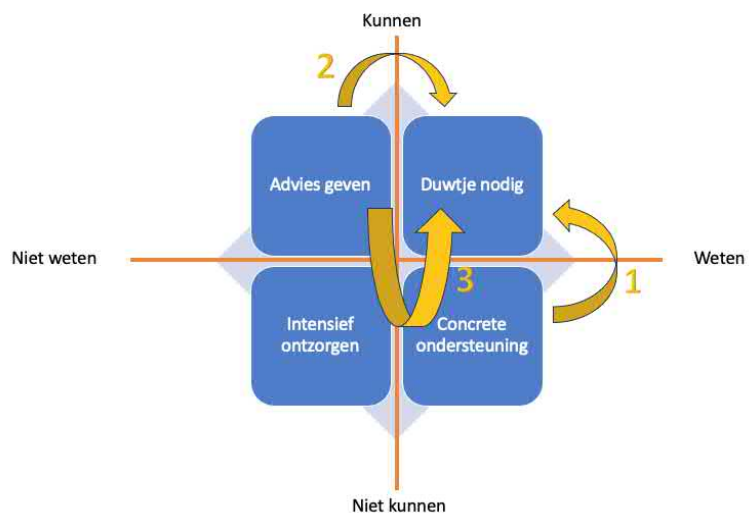
2.6 Vliegwielen op gang brengen

De snelste weg om het vliegwiel voor energiebesparing op gang te brengen, is door de verschillende doelgroepen door de fasen van de klantreis heen te helpen. Hierbij is een variatie aan ondersteuning en dienstverlening per fase voor de verschillende doelgroepen noodzakelijk. Ook is er een variatie aan communicatie (boodschap en benadering) gewenst. In deze fase gaan we uit van een benadering die uitnodigend, positief en op basis van verleiding is.

De doelgroep die weet wat er moet gebeuren om energie te besparen en dit ook zelf kan en dus alleen nog een 'duwtje in de rug nodig heeft' is bijna zover en kan als eerste tot energiemaatregelen komen. De doelgroep 'concrete ondersteuning gewenst' volgt daarna (pijl 1). Door het bieden van deze concrete ondersteuning komt zij tot maatregelen. Daarna ligt de focus op de doelgroep waar 'advies geven' via het duwtje leidt tot de beslissing om energiemaatregelen te nemen (pijl 2). Vervolgens leggen we de aandacht op pijl 3: deze doelgroep heeft in eerste instantie advies nodig, maar blijkt ook behoefte te hebben aan concrete ondersteuning. Tenslotte is er aandacht voor de groep 'intensief ontzorgen'. Deze groep is meer diffuus en staat veelal aan het begin van de klantreis. Hierdoor is er meer inspanning en ondersteuning nodig om deze groep tot energiemaatregelen te brengen. De strategieën om het vliegwiel op gang te brengen zijn weergegeven in Figuur 5.

Figuur 4 Klantreis Energiemaatregelen

Figuur 5 Drie strategieën om doelgroepen te helpen

2.7 Dienstverlening

Om te komen tot dit energiebesparingsplan is geïnventariseerd welke dienstverlening we al bieden en waar dit past in de klantreis van de verschillende doelgroepen. Vervolgens is bepaald wat er aanvullend nodig is om alle doelgroepen stap voor stap de klantreis van energiebesparing te laten doorlopen. Hierbij is als uitgangspunt gekozen om aan te sluiten bij de behoefte(n) van de doelgroep(en) zodat energiemaatregelen (sneller) genomen worden. Gezien de rol en taak van de gemeente zal de dienstverlening zich vooral concentreren op de eerste vier fasen van de klantreis.

Dienstverlening langs de meetlat gelegd

We kunnen als gemeente echter niet alle denkbare ondersteuning en dienstverlening bieden vanwege beperkte capaciteit in mensen en middelen en vanwege gewenste focus. Daarom moeten de potentiële maatregelen langs een meetlat worden

gelegd om te bepalen welke maatregelen het meest effectief zijn. Wij hanteren daarbij twee beoordelingscriteria:

1. De mate waarin dienstverlening aansluit bij de behoefte van de doelgroep of waar de doelgroep nu een beperking ervaart om naar de volgende fase in de klantreis te gaan.
2. De hoeveelheid CO2-besparing per geïnvesteerde euro gemeenschapsgeld.
(Toepassing van dit criterium is nadrukkelijk gewenst, maar complex en nog niet gereed.)

De ondersteuning en dienstverlening die wij als gemeente (gaan) aanbieden moeten dus hoog scoren op minimaal één van de twee beoordelingscriteria. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de verschillende fases in de klantreis voor alle vier doelgroepen. Per fase is gekeken naar welke ondersteuning en dienstverlening behulpzaam is voor die doelgroep. Met kleuren is aangegeven welke dienstverlening bestaand is (blauw), welke dienstverlening we moeten verbeteren (oranje) en welke dienstverlening nieuw te ontwikkelen is (groen). Sommige dienstverlening is voor meerdere doelgroepen en in verschillende fases inzetbaar. Onderstaande overzicht vormt het startpunt voor de uitvoering. In Bijlage 4 is een korte beschrijving opgenomen over deze diensten.

Tabel 1 Dienstverlening per doelgroep per fase

Fase	Duwtje nodig	Concrete ondersteuning	Advies geven	Intensief ontzorgen
 Aandacht	<ul style="list-style-type: none"> • Hoomdossier • Energieloket • Advies over subsidie en financiering • Info over energiebesparen bij verhuizing (via gemeente/ bank/ makelaar) 	<ul style="list-style-type: none"> • Advies en informatie EvH • (ervaringsdeskundige) Buurtambassadeurs • Info over energiebesparen bij verhuizing (via gemeente/ bank/ makelaar) 	<ul style="list-style-type: none"> • Fixbrigade als wake-up call • Advies/informatie over subsidie en financiering • (ervaringsdeskundige) Buurtambassadeurs • Info over energiebesparen bij verhuizing (via gemeente/ bank/ makelaar) 	<ul style="list-style-type: none"> • Energiecoach + verbeteren kwaliteit advies • (stadsbrede) informatie campagne • Fixbrigade als startpunt • Brief op naam / uitnodiging webinar of flyer/ link naar energieloket • Informatieavond/ webinar • Sociale mediacampagne • Voorbeeldwoning • Woon- energiebeurs/ duurzaamheidsmarkt • (ervaringsdeskundige) buurtambassadeurs • Info over energiebesparen bij verhuizing (via gemeente/ bank/ makelaar)
 Analyse	<ul style="list-style-type: none"> • Energieloket • Hoomdossier • Warmtescan • Doe-het-zelf advies 	<ul style="list-style-type: none"> • Energieloket • Voorbeeldwoning • Pop up energieloket/ winkel • Warmtescan • (Monumenten) (VvE) spreekuur 	<ul style="list-style-type: none"> • Energiecoach + verbeteren kwaliteit advies • Energieloket • Voorbeeldwoning • (Monumenten) (VvE) spreekuur 	<ul style="list-style-type: none"> • Energiecoach + verbeteren kwaliteit advies • Warmtescan • Buurt adviesactie • Warmtewandeling
 Activatie	<ul style="list-style-type: none"> • Fixbrigade als opmaat voor grote maatregelen • Voorbeeldwoning • Doe-het-zelf subsidie • Energiebespaarcompetitie (bv. Buurt Energie Platform) 	<ul style="list-style-type: none"> • Energiecoach + verbeteren kwaliteit advies • Fixbrigade als opmaat voor grote maatregelen • Advies over subsidie en financiering • Gemeentelijke isolatiesubsidie • Voorfinancieringsregeling, zoals via Warmtefonds (of eigen 'energiebudget') 	<ul style="list-style-type: none"> • Energiecoach + verbeteren kwaliteit advies 	<ul style="list-style-type: none"> • Activeringscampagne • Verbinden inwoners met uitvoeringspartijen • Gemeentelijke isolatiesubsidie • Voorfinancieringsregeling, zoals via Warmtefonds (of eigen 'energiebudget')
 Contract	<ul style="list-style-type: none"> • Collectieve inkoopactie (isolatie – (hybride) warmtepomp – zon PV) • Offertehulp en dubbelcheck 	<ul style="list-style-type: none"> • Collectieve inkoopactie (isolatie – (hybride) warmtepomp – zon PV) • Offertehulp en dubbelcheck 		<ul style="list-style-type: none"> • ESCO (Energie Service Company) zoals Deventer Woningabonnement

 Realisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Fixbrigade realiseert kleine maatregelen • Waterzijdig inregelen/ verlagen CV-temperatuur EvH/FIXers • Doe-het-zelf hulp 	<ul style="list-style-type: none"> • Fixbrigade realiseert kleine maatregelen • Waterzijdig inregelen/ verlagen CV-temperatuur EvH/FIXers 	<ul style="list-style-type: none"> • Fixbrigade realiseert kleine maatregelen • Waterzijdig inregelen/ verlagen CV-temperatuur EvH/FIXers 	<ul style="list-style-type: none"> • Fixbrigade realiseert kleine maatregelen • Waterzijdig inregelen/ verlagen CV-temperatuur EvH/FIXers
 Nazorg	<ul style="list-style-type: none"> • Enquête/bezoek energicoach als nazorg 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquête/bezoek energicoach als nazorg 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquête/bezoek energicoach als nazorg 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquête/bezoek energicoach als nazorg

2.7.1 Evaluatie van de dienstverlening

Op basis van voortschrijdend inzicht en ervaring zal de dienstverlening in de toekomst geëvalueerd en bijgesteld worden om zo goed mogelijk aan te blijven sluiten bij de behoefte van de doelgroepen, de effectiviteit van de ondersteuning en de gewenste rol van de gemeente. Uiteindelijk is criterium 2 'CO₂-besparing' doorslaggevend voor het bereiken van de doelstellingen. De komende jaren zal de monitoring van dit criterium nader ingevuld moeten worden. De weging van welke dienstverlening het meest CO₂ reduceert is nog niet eerder gedaan en afhankelijk van meerdere factoren. De gewenste rol van de gemeente. Uiteindelijk is criterium 2 'CO₂-besparing' doorslaggevend voor het bereiken van de doelstellingen. De komende jaren zal de monitoring van dit criterium nader ingevuld moeten worden. De weging van welke dienstverlening het meest CO₂ reduceert is nog niet eerder gedaan en afhankelijk van meerdere factoren.

2.8 Prioriteren in de ontwikkeling van bestaande en nieuwe dienstverlening

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er veel dienstverlening is die we als gemeente kunnen ontwikkelen om inwoners in hun klantreis te ondersteunen. We kunnen niet al deze dienstverlening direct en tegelijkertijd ontwikkelen. Daarvoor zijn op dit moment de capaciteit en middelen niet toereikend. Daarom hebben we ervoor gekozen om de in deze tabel genoemde dienstverlening op te delen in drie categorieën, van hoogste prioriteit tot laagste prioriteit (prio 1, 2, 3). Afhankelijk van de beschikbare capaciteit en middelen ontwikkelen we eerst de dienstverlening met de hoogste prioriteit. In onderstaande tabel is de (door) te ontwikkelen dienstverlening geprioriteerd.

Prioriteit 1	Prioriteit 2	Prioriteit 3
Hoomdossier	Collectieve inkoopactie	Enquête/bezoek energicoach als nazorg
Energieloket (digitaal)	(Stadbrede) informatiecampagne	(VvE) spreekuur
Advies en informatie EvH	Uitnodiging webinar en/of flyer/link naar energieloket	Informerende brief op naam
Verbeteren kwaliteit energicoach/ advies	Voorbeeldwoning	Informatieavond
Fixbrigade	Sociale media campagne	Warmtescan
Duurzaamheidsmarkt	Woon/energiebeurs	Buurt adviesactie
Advies over subsidies en financiering	Doe-het-zelf advies	Voorfinancieringsregeling eigen 'energiebudget'
Offertehulp en dubbelcheck	Doe-het-zelf hulp	Energiebesparingscompetitie (bv. BuurtEnergiePlatform)
Voorfinancieringsregeling via warmtefonds	Pop-up / fysiek energieloket	Verbinden inwoners met uitvoerende partijen
(Ervaringsdeskundige) buurtambassadeurs	Info over energie besparen bij verhuizing	ESCO (zoals Deventer Woningabonnement)
Gemeentelijke isolatiesubsidie; o.a. doe-het-zelf subsidie	Activeringscampagne (bv. wedstrijdement)	Warmtewandeling

Tabel 2 Prioriteiten (door) te ontwikkelen dienstverlening

2.9 Samenvatting

We onderscheiden vier doelgroepen. Het kennisniveau (weten) en de handelingsbekwaamheid (kunnen) verschilt per doelgroep. Desondanks doorloopt iedere doelgroep op hoofdlijnen dezelfde klantreis. Wel is het vertrekpunt van de doelgroepen in de klantreis verschillend. De (door) te ontwikkelen dienstverlening van de gemeente moet hier rekening mee houden. Op deze manier wordt iedere doelgroep ondersteund om tot energiemaatregelen te komen. En kunnen we stappen maken met energiebesparing voor en door inwoners welke positief bijdragen aan hun portemonnee, gezondheid (niet in kou of hitte zitten) en aan onze duurzaamheidsdoelen.

Bijlagen

1. Beleid op verschillende niveaus

Landelijk beleid

De Rijksoverheid heeft begin juni 2022 het 'Beleidsprogramma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving' gepubliceerd. Onderdeel hiervan is het Nationaal Isolatieprogramma. In deze programma's zijn uiteenlopende maatregelen en geldstromen uitgewerkt die ook voor gemeenten relevant zijn. Het voert te ver om deze programma's hier samen te vatten. Maar enkele onderdelen lichten we uit:

- Het Rijk voert momenteel beleid gericht op bestrijding van energiearmoede door snel de energierekening of het energie verbruik van huishoudens te verlagen. Gemeenten hebben hierin een belangrijke rol. Wij hebben tweemaal een specifieke uitkering ontvangen met geld bedoeld voor maatregelen in woningen die snel energie besparen, en wij hebben geld ontvangen om een energietoeslag uit te keren aan huishoudens op of onder het sociaal minimum. In juli 2023 volgen er aanvullende middelen voor energiebesparende maatregelen tegen energiearmoede.
- Het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) voorziet in een meerjarige aanpak voor isolatie van koopwoningen met D, E, F en G-labels voor mensen die ontzorging nodig hebben. Een eerste uitkering uit het NIP heeft de gemeente ontvangen in juli 2022 (met een additioneel bedrag ter bestrijding van energiearmoede). Voor uitkeringen vanaf 2023 uit het NIP moeten gemeenten een 'meerjarig plan' indienen voor 31-10-2023. Dit doen we a.d.h.v. dit Stimuleringsplan.
- Daarnaast breidt het Rijk (bestaande) landelijke regelingen uit voor huiseigenaren, zowel particulieren, VvE's als verhuurders, zodat zij beter in staat zijn hun woningen te verduurzamen. Het gaat dan om een combinatie van financiële steun (zowel subsidie als leningen) en regels, zogenaamde normering.
- Er is een landelijk actieplan hybride warmtepompen met als doel om voor 2030 1 miljoen hybride warmtepompen te installeren in Nederland. Het Rijk stelt vanaf 2026 normen en uitzonderingsmogelijkheden aan nieuwe verwarmings systemen. Bij de stimulering of normering van de hybride warmtepomp voorziet het Rijk vooralsnog geen rol voor gemeenten.
- Er zijn landelijke Standaard en Streefwaarden voor woningisolatie. De Standaard is een toekomstvast standaard die aangeeft wanneer een woning transitie gereed is (gereed voor aardgasvrije verwarming). De Streefwaarden zijn technische waarden die voor verschillende bouwdelen aangeven wanneer deze bijdragen aan het behalen van de Standaard.

Provinciaal beleid

- Provincie Overijssel ondersteunt o.a. bedrijven en maatschappelijk vastgoed: <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/economie/ondernemerschap/verduurzamen>
- Collectieve inkoopacties regeling
- Provincie Overijssel heeft expertise over opzetten processen
  - o op gebied van gezamenlijke inkooptrajecten
  - o op gebied van inkooptrajecten waarin ruimte wordt gegeven aan marktpartijen om oplossingen aan te dragen en door te ontwikkelen
- Provincie Overijssel wil weten waar de knelpunten zitten en deze helpen oplossen
  - o vanuit economie; Hoe schalen we kansrijke innovaties op?
  - o Vanuit energie; hoe schalen we verduurzaming van woningen op/hoe halen we de klimaatdoelen?
  - o Vanuit economie/sociaal; hoe houden we de energierekening voor iedereen betaalbaar?
- Provincie Overijssel wil opschaling geïndustrialiseerde aanpak faciliteren
  - o Stimuleren kansrijke projecten
  - o Oplossen van knelpunten
- Rol in 2de lijn/we zijn geen woningeigenaar
- Rol in verkennen mogelijkheden Flora & Fauna knelpunten (soortenmanagementplan)

¹ Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/06/01/beleidsprogramma-versnelling-verduurzaming-gebouwde-omgeving>

² Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/05/01/warmtepomp-de-norm-vanaf-2026-goed-voor-klimaat-en-de-energierekening>

³ Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/standaard-streefwaarden-woningisolatie>

Lokaal beleid

Gemeente Hengelo heeft een visie en programma duurzaam Hengelo 2050, waarbij het de doelstelling is om klimaat- en energieneutraal te zijn in 2050. Hier werken we binnen verschillende met elkaar samenhangende thema's aan. De gebouwde omgeving is goed voor bijna een derde van de CO₂-uitstoot van Hengelo. Daarom hebben we het warmteprogramma al opgesteld en werken we toe naar de buurt-/wijkenaanpak aardgasvrij om woningen collectief klaar te maken voor een aardgasvrije toekomst. Parallel aan de buurt-/wijkenaanpak gericht op het aardgasvrij(ready) maken, zetten we voor iedereen, ook buiten de buurtaanpak om, in op een comfortabele en betaalbare woning die zo min mogelijk energie nodig heeft. Daar is dit energiebesparingsplan op gericht: het helpen van woningeigenaren en huurders die alleen of samen met anderen stappen willen zetten om energie te besparen.

Sinds het Rijk heeft besloten om de gebouwde omgeving versneld te verduurzamen krijgt gemeente Hengelo meer middelen om deze ambitie waar te maken. In navolging van de proeftuin de Nijverheid, het omgevingsprogramma Nieuwe Energie en het Warmteprogramma, zet de gemeente Hengelo zich in voor een duurzame, betaalbare en comfortabele woning voor iedereen. Hierbij vervult het verduurzamen van gebouwen zoals huizen en bedrijfspanden op twee manieren een vliegwielfunctie. Enerzijds draagt het opwekken van duurzame energie via zonnepanelen op het dak bij aan het terugbrengen van de CO₂-uitstoot en helpt het bij het betaalbaar houden van de energierekening. Anderzijds zorgt het verbeteren van de isolatie en ventilatie voor een besparing van lasten op het milieu en de portemonnee, maar draagt het ook bij aan een fijn en gezond binnenklimaat. Op deze manier profiteren bewoners en bedrijven van een lagere energierekening en een hoger comfort terwijl de uitstoot van CO₂ verlaagd wordt.

2. Doelstelling Nationaal Isolatie Programma (NIP)

Het doel van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) is om 2,5 miljoen woningen te isoleren in de periode tot en met 2030. De nadruk ligt daarbij op de 1,5 miljoen slecht geïsoleerde woningen (label E, F en G). In het Nationaal Isolatieprogramma is de doelstelling voor isolatie uitgewerkt in drie actielijnen:

- 750.000 koopwoningen isoleren op eigen initiatief met behulp van landelijke regelingen, zonder aanvullende ondersteuning van gemeenten
- 1 miljoen huurwoningen isoleren (sociaal en vrije sector) door middel van landelijke financiële regelingen, sectorafspraken en normering
- 750.000 koopwoningen isoleren met behulp van een lokale aanpak van de gemeente, gericht op koopwoningen met slechte energielabels van huishoudens die ondersteuning nodig hebben.

Via het NIP kan de gemeente geld krijgen voor het ontzorgen van kwetsbare eigenaren van huizen met een slecht energielabel bij het isoleren van hun woning, bijvoorbeeld met een ontzorgingsaanbod en extra subsidie. Alle Nederlandse gemeenten kunnen de SpUk Lokale Aanpak Isolatie aanvragen. Het is aan de gemeente zelf om een aanpak te bepalen of een project op te zetten om de slecht geïsoleerde woningen te verduurzamen.

Per gemeente is een bedrag per jaar beschikbaar op basis van het aantal slecht geïsoleerde woningen in de gemeente en inkomens met het risico op energiearmoede binnen de gemeente. In bijlage 3.2.2 is aangegeven hoeveel geld beschikbaar is om aan te vragen voor de gemeente Hengelo. Die bedragen zijn gebaseerd op basis van de in Tabel 3 genoemde aantallen woningen met een E, F en G label die vanuit het NIP zijn vastgesteld maal een bedrag van € 1.460,- per woning.

Toelichting op onderstaande tabel: hierin is opgenomen het aantal uit te voeren woningen met minimaal één energie-labelstap per woning in het kader van de NIP middelen. De tabel bevat het aantal woningen dat we de komende jaren vanuit de NIP gelden gaan helpen.

	2023	2024	2025	2026	Totaal
Aantal woningen met energielabels E, F & G te isoleren vanuit de NIP	961	312	uitloop	uitloop	1273

3. Overzicht van landelijke middelen en instrumenten

3.1 Regelingen voor woningeigenaren

Er zijn verschillende landelijke regelingen voor woningeigenaren, zowel subsidies als financieringen en voor verschillende type eigenaren. Een deel van de regelingen is recent aangepast in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma of wordt binnenkort nog aangepast.

Regeling	Doelgroep	Type	Toelichting	Verstrekker
Investeringssubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE)	Particulieren	Subsidie	Investeringssubsidie voor bijvoorbeeld isolatie en warmtepompen. Vanaf 2 april 2022 is de 2-maatregelen eis losgelaten.	RVO
Subsidie Vereniging van Eigenaren (SVVE)	VvE's	Subsidie	Voormaling SEEH-subsidie is een investeringssubsidie voor professioneel energieadvies en energiebesparende maatregelen. De SVVE is voor (gemengde) VvE's, woonverenigingen en wooncoöperaties.	RVO
Subsidieregeling Verduurzaming en Onderhoud Huurwoningen (SVOH)	Particuliere verhuurders	Subsidie	Investeringssubsidie voor energiebesparende maatregelen	RVO
Nationaal Warmtefonds (leningen en hypotheke)	Particulieren en VvE's	Financiering	Het Nationaal Warmtefonds verschaft leningen en hypotheke voor energiebesparing tegen de meest gunstige voorwaarden. Met ingang van 1 oktober 2022 worden de financieringen van het Nationaal Warmtefonds ook opengesteld voor huishoudens zonder leenruimte, tegen 0% rente en zonder restschuldrisico.	Nationaal Warmtefonds
Regeling Vermindering Verhuurderheffing Verduurzaming (RVV-V)	Sociale verhuurders	Fiscaal voordeel	Een regeling voor sociale verhuurders om korting te krijgen op hun verhuurderheffing als zij investeren in verduurzaming. Deze regeling komt te vervallen per 1-1-2023 omdat het Kabinet nieuwe prestatieafspraken met de sociale huursector heeft gemaakt waarin de verhuurderheffing vervalt en woningcorporaties zich committeren aan de doelstellingen uit het Nationaal Isolatieprogramma.	RVO

Tabel 4 Overzicht regelingen voor energiebesparing voor woningeigenaren

3.2 Regelingen en instrumenten voor de gemeente

3.2.1 Financiële regelingen

Na 2023 verwachten we meer structurele middelen voor energiebesparing als gevolg van het Nationaal Isolatieprogramma en een oplopende decentralisatie-uitkering. Tabel 6 geeft hiervan een overzicht. Tabel 7 geeft een inschatting van de verwachte bedragen uit het Nationaal Isolatieprogramma voor de komende jaren.

Uitkering	Toelichting	Beschikbaar bedrag
Middelen aanpak energiearmoede januari 2022 (specifieke uitkering)	Een eenmalige, specifieke uitkering voor gemeenten die is uitgekeerd in januari 2022 met als doel om de energierekening voor de doelgroep zo snel mogelijk te verlagen.	€ 856.279
Middelen aanpak energiearmoede juli 2022 (specifieke uitkering)	Een eenmalige, specifieke uitkering voor gemeenten die is uitgekeerd in juli 2022 met twee bedragen: een additioneel bedrag voor de aanpak energiearmoede (boven) en een bedrag om een begin te maken met de lokale aanpak voor de isolatie van koopwoningen met EFG-labels (tabel 7).	€ 856.279
Middelen aanpak energiearmoede juli 2023 (specifieke uitkering)	Aanvullende middelen die in juli 2023 zijn uitgekeerd: additioneel bedrag voor de aanpak van energiearmoede.	€ 895.577
Decentralisatie-uitkering uitvoeringskosten Klimaatakkoord	Gemeenten krijgen in 2022 tot en met 2030 een uitkering voor de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord via het gemeentefonds. Deze uitkering is niet alleen bedoeld voor energiebesparing, maar bijvoorbeeld ook voor uitvoeringsplannen en deelname in de RES.	€ 1.503.402

Tabel 5 Financiële regelingen 2022 en 2023

3.2.2 Financiële regelingen na 2023

Na 2023 verwachten we meer structurele middelen voor energiebesparing als gevolg van het Nationaal Isolatieprogramma en een oplopende decentralisatie-uitkering. Tabel 6 geeft hiervan een overzicht. Tabel 7 geeft een inschatting van de verwachte bedragen uit het Nationaal Isolatieprogramma voor de komende jaren.

Na 2023 verwachten we meer structurele middelen voor energiebesparing als gevolg van het Nationaal Isolatieprogramma en een oplopende decentralisatie-uitkering. Tabel 6 geeft hiervan een overzicht. Tabel 7 geeft een inschatting van de verwachte bedragen uit het Nationaal Isolatieprogramma voor de komende jaren.

Regeling	Toelichting
Structurele middelen uit het Nationaal Isolatieprogramma op basis van meerjarige plannen	Dit betreft een nieuwe regeling waarbij gemeenten aanspraak kunnen maken op geld uit het Nationaal Isolatieprogramma voor de isolatie van koopwoningen met DEFG-energielabels, op basis van een meerjarig plan. Het geld is bedoeld voor huiseigenaren die extra hulp nodig hebben bij het isoleren van hun woning. Hiervan kunnen ook activiteiten voor doe-het-zelfmaatregelen worden bekostigd.
Decentralisatie-uitkering uitvoeringskosten Klimaatakkoord	Gemeenten krijgen in 2022 tot en met 2030 een uitkering voor de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord via het gemeentefonds. In 2022 is dit bedrag al uitgekeerd met de meicirculaire. Deze uitkering is niet alleen bedoeld voor energiebesparing, maar bijvoorbeeld ook voor uitvoeringsplannen en deelname in de RES. Het kabinet geeft dit jaar 152 miljoen uit aan deze regeling, oplopend tot 800 miljoen. Het kabinet geeft dit jaar 132 miljoen uit aan deze regeling, oplopend tot 600 miljoen vanaf 2025. We verwachten dus dat de gemeente een grotere uitkering voor deze regeling kan verwachten komende jaren.

Tabel 6 Overzicht van verwachte geldstromen voor energiebesparing na 2023

2022	2023	2024	Na 2024
------	------	------	---------

3.2.2 Instrumenten die beschikbaar komen voor gemeenten

De Rijksoverheid werkt aan wetgeving om gemeenten meer bevoegdheden te geven voor het bepalen van de energie-infrastructuur in een wijk. Dit past bij de regierol die de gemeente heeft gekregen over de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Dit wringt met het beeld dat woningeigenaren over hun eigen woning gaan. De Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) geeft gemeenten de mogelijkheid om de levering van aardgas in een bepaalde wijk te stoppen na een bepaalde datum. Er moet dan wel perspectief zijn op een duurzame, betaalbare alternatieve energievoorziening waar gebouweigenaren op kunnen aansluiten. Aangezien isolatie een randvoorwaarde is voor de meeste duurzame, alternatieve energievoorzieningen, is deze bevoegdheid hooguit een indirecte sturingsmogelijkheid op energiebesparing. De Wgiw is echter nog in ontwerp en treedt naar verwachting medio 2024 in werking. De vraag blijft of/wanneer de gemeenteraad besluit om een dergelijk instrument lokaal in te zetten.

De Rijksoverheid werkt daarnaast aan enkele normen, onder andere voor huurwoningen en voor de duurzaamheid van verwarmingsinstallaties. Hierdoor worden geïsoleerde huurwoningen en hybride warmtepompen op een gegeven moment 'de norm'. Het is nog onduidelijk hoe de handhaving van deze normen in de praktijk wordt gebracht. Mogelijk krijgen gemeenten hier nog een rol in combinatie met nieuw instrumentarium.

Ten slotte heeft het kabinet aangekondigd te komen met een aanpassing van wetgeving om gebouwgebonden financiering vanaf 2025 wettelijk mogelijk te maken. Deze financiering is niet gekoppeld aan een persoon, maar aan de woning. Dit maakt het mogelijk om de financiering bij verkoop van de woning over te dragen aan de nieuwe eigenaar. In de tussentijd kan er gebruik gemaakt worden van experimenten.

4. Toelichting op dienstverlening

Hieronder is een korte toelichting gegeven op de verschillende manieren van dienstverlening zoals in Tabel 1 is weergegeven.

- **Hoomdossier**

Online tool die gebruikt wordt door inwoners en energiecoaches om besparingsmaatregelen voor de woning inzichtelijk te maken en deze voor uitvoering in de tijd weg te zetten. Vergelijkbaar aan verbeterjehuis.nl maar met een concreter en bewerkbaar resultaat: een eigen 'woningplan'. We gaan meer communiceren over deze bestaande dienstverlening.

- **Energieloket (digitaal)**

Centraal digitaal platform bedoeld voor inwoners om eenvoudig informatie over energiebesparing te krijgen. Inwoners kunnen hier bijv. vragen stellen en informatie krijgen over beschikbare subsidies.

- **Advies en informatie EvH**

Energie van Hengelo biedt diensten aan die inwoners kunnen helpen bij energie besparen, zoals de energiecoaches. Van belang is om inwoners beter te informeren over deze bestaande diensten.

- **Verbeteren kwaliteit energiecoach/ advies**

Energiecoaches (ook wel wooncoaches genoemd) zijn getrainde mensen die gratis onafhankelijk en persoonlijk advies aan inwoners kunnen leveren over energiebesparende maatregelen, bijvoorbeeld via keukentafelgesprekken. Het is van belang om de energiecoaches beter en professioneler op te leiden zodat de adviezen die zij geven van betere kwaliteit zijn. Ook het verhogen van het aantal energiecoaches is van belang.

- **Fixbrigade**

De FIXbrigade voert kleine bespaarmaatregelen uit bij bewoners die hulp kunnen gebruiken, bijvoorbeeld omdat ze in energiearmoede leven. "FIXbrigades" bestaan uit teams van Leermeesters en Leerling fixers. Per woning inventariseren ze wat er nodig is en voeren het benodigde werk uit.

- **Duurzaamheidsmarkt**

Fysieke markt met kraampjes waar inwoners geïnformeerd worden over verschillende duurzaamheidsthema's, waaronder energiebesparing. Op duurzaamheidsmarkten zijn o.a. energiecoaches aanwezig en worden adviezen gegeven aan inwoners.

- **Advies over subsidies en financiering**

Er zijn tal van verschillende subsidies en financieringsmogelijkheden, met elk eigen voorwaarden en regels. Met concreet advies over welke subsidies en financieringsmogelijkheden er zijn, kunnen inwoners sneller overgaan tot uitvoering van maatregelen.

- **Offertehulp en dubbelcheck**

Inwoners kunnen bij tal van partijen offertes krijgen voor uitvoering van energiemaatregelen zoals isolatie. Echter is het voor veel mensen lastig om te bepalen wat een goede offerte is van een betrouwbare partij. Inwoners kunnen geholpen worden door ze te helpen bij het analyseren van offertes en hierop een dubbelcheck met ze uit te voeren.

- **Voorfinanciering via warmtefonds**

Via het Warmtefonds kunnen inwoners met een verzamelen tot €60.000,- tegen 0% rente geld lenen om energiebesparende maatregelen te nemen. We willen inwoners informeren over de mogelijkheden bij het Warmtefonds en hun helpen bij het doen van een aanvraag.

- **(Ervaringsdeskundige) buurtambassadeurs**

Buurtambassadeurs zijn mensen uit de buurt die zelf al veel stappen hebben gezet in het besparen van energie en daarmee ervaringsdeskundig zijn. Zij kunnen als ambassadeur de buurt informeren en activeren.

- **Collectieve inkoopactie**

Door als collectief, bijvoorbeeld als buurt of als straat, collectief advies op te laten stellen of maatregelen uit te laten voeren levert dat schaalvoordeel op, met als voordeel dat er ook prijsvoordeel ontstaat en er snel grote klappen gemaakt worden.

- **Gemeentelijke isolatiesubsidie (o.a. doe-het-zelf subsidie)**

Als gemeente kunnen we subsidies beschikbaar stellen die de kosten van isolerende maatregelen verlagen. Je kan daarbij denken aan een plus op bestaande subsidies vanuit het Rijk of Doe-het-zelf subsidies voor enthousiaste inwoners die zelf snel aan de slag willen. We denken hierbij aan het introduceren van een energiebudget-regeling waarbij het dividend van Twence via een (revolvent) energiefonds hiervoor wordt ingezet.

- **(Stadsbrede) informatiecampagne**

Informeren over de nut en noodzaak van energiebesparing blijft een belangrijke dienst van de gemeente. Door middel van (stadsbrede) informatiecampagnes kunnen we inwoners (blijven) informeren over de mogelijkheden en beschikbare dienstverlening vanuit de gemeente. Bovendien werkt het als trigger voor mensen om aandacht voor het onderwerp te krijgen.

• **Uitnodiging webinar en/of flyer/link naar energieloket**

Met webinars en flyers kunnen we aan een breed publiek algemene informatie verstrekken. Dit kan op verschillende plekken en momenten, fysiek, digitaal en op papier.

• **Voorbeeldwoning**

Een van de drempels om technische verduurzamingsmaatregelen te nemen, is dat ze nieuw zijn en men zich er lastig een (goed) beeld van kan vormen. Dit kan worden opgelost door op een fysieke locatie de maatregelen tentoon te spreiden, in een woning (bij voorkeur) in de eigen wijk.

• **Sociale mediacampagne**

Het is van belang om inwoners via verschillende kanalen te informeren. Via sociale media bereiken we een ander publiek dan via andere kanalen zoals de krant. Ook biedt sociale media een platform om op een andere, meer interactieve, manier inwoners te informeren en activeren.

• **Woon/energiebeurs**

Evenals de duurzaamheidsbeurs is de woon/energiebeurs een evenement waar marktkramen staan – maar dan specifiek gericht - op het gebied van wonen en energiemaatregelen. Denk hierbij aan isolatiebedrijven, aannemers en financiële partijen die meer kunnen vertellen over financieringsmogelijkheden en subsidies.

• **Doe-het-zelf advies**

Veel inwoners hebben de behoefte om zelf energiebesparende maatregelen te treffen. De omvang van de maatregelen zal per doelgroep en persoon verschillen, van kleine maatregelen als tochtstrips aanbrengen tot grote maatregelen als dakisolatie. Wij willen ervoor zorgen dat inwoners in staat worden gesteld om daadwerkelijk zelf maatregelen uit te voeren door hen van advies te voorzien. Denk bijvoorbeeld aan handleidingen of stappenplannen voor standaard maatregelen (IKEA aanpak) of maatwerkadvies (bijvoorbeeld via de bouwmarkt).

• **Doe-het-zelf hulp**

Naast het geven van advies over het zelf uitvoeren van energiebesparende maatregelen kunnen we ook inwoners helpen om de maatregelen in de woning aan te brengen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het verbinden van enthousiaste vrijwilligers/buurtklussers die anderen helpen bij het uitvoeren van maatregelen. Hierbij is de omvang van de maatregelen niet meer klein (zoals bij de FIX brigade), maar gemiddeld (waterzijdig inregelen) tot groot (vloerisolatie, dakisolatie).

• **Pop up / fysiek energieloket**

Een fysiek energieloket biedt ruimte voor inwoners om met professionals (denk aan energiecoaches) in gesprek te gaan en vragen te stellen. Doordat het een fysieke plek is, zoals in een (winkel)pand of met een pop-up constructie, wordt de drempel om geïnformeerd te worden verlaagd. Ook biedt het een platform voor andere diensten zoals offertehulp, doe-het-zelf advies of het 'on display' laten zien van maatregelen.

• **Info over energie besparen bij verhuizen**

Bekend is dat mensen het meeste in hun woning investeren als ze gaan verhuizen. Dit biedt een natuurlijk moment om ook te investeren in energiebesparende maatregelen zoals isolatie. Door informatie te verschaffen op dit natuurlijke moment kan veel winst behaald worden op het gebied van de grotere maatregelen. We kunnen hierin gaan werken met bijvoorbeeld makelaars en hypotheekverstrekkers.

• **Activeringscampagne**

Activeringscampagnes kunnen goed werken om zowel huurders als woningeigenaren de trigger te bieden die men vaak nodig heeft om het voornemen dat er al is, om te zetten in actie. Dit kan bijvoorbeeld door actiegericht onderzoek, waarbij de scherpe vragen mensen aanzetten tot handelen. Of door de inzet van ambassadeurs uit de buurt. Dit bouwt voort op een stadsbrede campagne maar is meer persoonlijk en actiegericht.

• **Enquête/bezoek energiecoach als nazorg**

De laatste stap in de klantreis is nazorg. Via een enquête of een bezoek van de energiecoach wordt het doorlopen proces besproken en geëvalueerd om zo laatste puntjes op de i te zetten met de bewoner en onze dienstverlening te verbeteren aan de hand van de ervaringen.

• **(VvE) spreekuur**

Tijdens een spreekuur kunnen inwoners vragen stellen en concrete adviezen krijgen. Spreekuren kunnen ook voor specifieke doelgroepen worden georganiseerd, zoals VvE's.

• **Informerende brief op naam**

Een informerende brief op naam is een middel om een specifieke (slecht te bereiken) doelgroep te bereiken om hen te informeren of een aanbod te doen. Denk bijvoorbeeld aan een aanbod voor collectieve inkoop in urgentiebuurten.

• **Informatieavond**

Een informatieavond is een middel om inwoners te informeren. Dat kan generiek of met een specifiek doel. Met informatieavonden kunnen slimme combinaties gemaakt worden, zoals met de buurtaanpak aardgasvrij of het aanbieden van andere dienstverlening tijdens deze avond zoals een offertehulp, een energiebeurs of doe-het-zelf advies.

• **Warmtescan**

Een warmtescan is een infrarood foto die warmteverliezen van de woning inzichtelijk maakt. Door een warmtescan uit te voeren kan bepaald worden waar een woning de meeste warmte verliest. Dit levert inzicht op bij de bewoner welke maatregelen gewenst zijn. Warmtescans kunnen zowel individueel als voor collectieven worden uitgevoerd en de gemeente kan dit als dienst aanbieden bij inwoners.

• **Buurt adviesactie**

Acties kunnen op buurniveau worden uitgevoerd om zo veel mensen in een keer te bereiken en snel stappen te zetten. Diensten zoals warmtescans en doe-het-zelf hulp/advies kunnen via een buurtactie aangeboden worden.

• Voorfinanciering eigen 'energiebudget'

De gemeente kan een leningsmogelijkheid opzetten soortgelijk aan het Warmtefonds of extra rentevoordeel aanbieden voor grotere leningen via het Warmtefonds of andere fondsen. Dit kan met behulp van het extra dividend van Twence opgezet worden via een lokaal (revolverend) energiefonds.

• Energiebesparingscompetitie

Een energiebesparingscompetitie maakt gebruik van een belangrijke drijfveer in de mens, namelijk sociale bewijskracht. Door bijvoorbeeld slimme energiemeters in een straat te koppelen en (live) via een dashboard openbaar inzichtelijk te maken, ontstaat er een extra stimulans om meer energie te gaan besparen. Ook kan gedacht worden aan een stadsbrede competitie met een prijs voor de winnaar(s).

• Verbinden inwoners met uitvoerende partijen

Woningeigenaren vinden het niet altijd eenvoudig om een keuze te maken tussen de verschillende aanbieders. Zo worden er vaak veel offertes aangevraagd, maar blijft de opdrachtverstrekking vaker uit. Verschillende doelgroepen hebben behoefte aan begeleiding om deze keuze te maken. Het bieden van een overzicht aan lokale aannemers, met goede referenties etc. kan drempelverlagend werken.

• ESCo

ESCo staat voor Energy Service Company. In essentie is een ESCo een bedrijf dat investeert in energiebesparende maatregelen en al het onderhoud pleegt. In principe neemt zij het energiebeheer van een gebouw (woning) voor langere periode over. De eigenaar sluit een prestatiecontract met de ESCo. De energielasten van de eigenaar blijven hetzelfde en de winst vanuit de energiebesparing gaat naar de ESCo. Hierdoor ontstaat een win-win situatie waarbij de eigenaar maatregelen van hoge kwaliteit in de woning krijgt met meer comfort als gevolg en hiervoor niks hoeft te voorinvesteren, terwijl de ESCo het belang heeft om zoveel mogelijk energiebesparing te realiseren omdat daar extra winst in zit.

• Warmtewandeling

Tijdens een warmtewandeling worden net als bij een warmtescan infrarood foto's gemaakt. Een warmtescan kan individueel worden uitgevoerd. Tijdens een warmtewandeling gaan inwoners live mee met het maken van de foto's en dit kan voor bijvoorbeeld een hele straat in een keer worden georganiseerd. Aan het eind van de warmtewandeling heeft de hele straat inzicht in de warmteverliezen in de woning. Deze collectieve uitvoering van een warmtescan kan vooral in urgentiebuurten een goed middel zijn. Dit biedt bovendien een sociaal karakter van ontmoeting en mogelijk sociale druk.

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Intitulé

Regeling “Doe-het-zelver subsidie” Hengelo 2023

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hengelo, overwegende dat het ter uitvoering van de Algemene subsidieverordening gewenst is nadere regels te stellen inzake het verstrekken van subsidie ten behoeve van de aanschaf van isolatiematerialen voor doe-het-zelvers; gelet op het bepaalde in:

- Artikel 2 lid 2 Algemene subsidieverordening;
- De Algemene Wet Bestuursrecht;

besluit vast te stellen de volgende regeling:

Regeling “Doe-het-zelver subsidie” Hengelo 2023

Artikel 1. Begrippen

Deze subsidieuitvoeringsregeling verstaat onder:

- a) Eigenaar-bewoner: een natuurlijk persoon die een woning bezit, of een appartementsrecht bezit, en dat (eventueel na renovatie) als hoofdverblijf heeft.
- b) Woning: bestaande gebouwde onroerende zaak, of een deel van een gebouw waar appartementsrecht of rust, met een geregistreeerde woonfunctie.
- c) energiezuinige ventilatiemaatregelen: het voor de eerste keer aanleggen van een systeem voor CO₂-gestuurde ventilatie of het voor de eerste keer aanleggen van een systeem voor balansventilatie met warmteterugwinning met een rendement van ten minste 90%;
- d) gemengde vereniging: vereniging van eigenaars, woonvereniging of wooncoöperatie ten behoeve
- e) van gebouwen waarin zich ten minste één woning van een eigenaar-bewoner bevindt;
- f) slecht geïsoleerde woning:
  1. een woning met een energielabelklasse D, E, F, G en een bouwjaar van vóór 1995; of
  2. een woning met een vergelijkbare energetische staat. Dat wil zeggen een woning met een bouwjaar van vóór 1995 waarin ten minste twee van de volgende bestaande bouwdelen niet of slecht geïsoleerd zijn (zie bijlage 1):
    1. de vloer en de bodem;
    2. de gevel, waaronder de spouwmuur;
    3. het dak of de zoldervloer én de vlieringvloer;
    4. de ramen;
- g) energielabel: een energielabel als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van het Besluit energieprestatie gebouwen;
- h) Minimale isolatiewaarden maatregelen: de minimale energetische isolatiewaarde van verschillende isolatiemaatregelen zoals omschreven in artikel 4.2.

Artikel 2. Doel

De subsidie wordt verstrekt om eigenaren van woningen tegemoet te komen in de kosten van het isoleren. Hoewel er al verschillende verduurzamingsubsidies voor woningeigenaren beschikbaar zijn, zijn doe-het-zelvers hierbij vaak uitgesloten. Met deze subsidie wil de gemeente deze doelgroep stimuleren om zelf te isoleren, waar dat anders niet gedaan of uitbesteedt aan een krappe markt zou worden.

Artikel 3. Voorwaarden

1. De aanvrager is de eigenaar-bewoner van de betreffende woning;

- a. De betreffende woning staat in de Gemeente Hengelo.
2. De aanvrager voert de in Artikel 4 toegelichte activiteiten zelf uit, d.w.z.: de aanvrager verleent geen opdracht aan een aannemer voor de uitvoering van de maatregelen;
3. Een aanvraag voor subsidie wordt ingediend door middel van een door burgemeester en wethouders vastgesteld aanvraagformulier.
4. Een aanvraag gaat in ieder geval vergezeld van:
  - a. beeldmateriaal dat is voorzien van de datum waarop het beeldmateriaal is gemaakt van de uitvoering en afgeronde energiebesparende maatregelen;
  - b. een offerte, factuur of overeenkomst voor de aanschaf van de isolatiematerialen.
  - c. bewijs in de vorm van foto's dat de materialen daadwerkelijk in de woning zijn toegepast;
5. De betreffende woning of het appartement is volgens artikel 1.1, lid 2 letter g slecht geïsoleerd en is gebouwd vóór 1995, of de woning heeft een energielabel lager dan C.
6. De WOZ-waarde van de woning is ten hoogste de gemiddelde WOZ-waarde van koopwoningen in de gemeente Hengelo zoals vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek voor het jaar 2022. Dit is € 300.000,--.
7. De subsidieaanvraag dient maximaal 12 maanden na aankoopdatum van de materialen voor de energiebesparende maatregelen te worden ingediend.
8. Aanvragen worden behandeld op volgorde van binnenkomst. Wanneer de aanvrager krachtens artikel 4:5 van de Awb de gelegenheid heeft gehad de aanvraag aan te vullen, geldt als datum van ontvangst van de aanvraag de datum waarop de aanvraag volledig is.
9. Het eindresultaat van de isolatie moet leiden tot een minimale isolatiewaardes zoals omschreven in artikel 4. Dit kan door een kopie van de productinformatie en informatie over toegepaste diktes van de materialen (door middel van relevante foto's aantoonbaar maken).
10. Energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen, moeten uitgevoerd zijn na 31 december 2022 om voor subsidie in aanmerking te komen.
11. In het geval van isolatie aan het dak of de spouwmuur moet dit plaatsvinden in overeenkomst met adviezen van het bevoegd gezag inzake de Wnb de provincie Overijssel (conform Natuurvriendelijk isoleren onder het pre-soortenmanagementplan).
12. Een verzoek tot vaststelling mag niet worden ingediend langer dan 12 maanden na ontvangst van een factuur of betaling van de materialen in het geval de werkzaamheden zelf worden uitgevoerd.

Artikel 4. Activiteiten

Tot de activiteiten worden gerekend:

1. Dakisolatie of zolder- of vlieringvloerisolatie met een minimale isolatiewaarde (Rc) van 3.5 m² K/w voor minimaal 20 m²;
2. Gevelisolatie met een minimale isolatiewaarde (Rc) van 3.5 m² K/w voor minimaal 10 m², hieronder vallen:
  - a. Het plaatsen van een geïsoleerde voorzetwand aan de binnenkant van de buitenmuur;
  - b. Mits er een vergunning of toestemming van de gemeente is, het isoleren van de buitengevel.
3. Vloer- of bodemisolatie met een minimale isolatiewaarde (Rc) van 3.5 m² K/w voor minimaal 20 m²;

Artikel 5. Subsidiehoogte

De hoogte van de subsidie bedraagt 30% van het totale aankoopbedrag met een maximum van € 1.500,--, inclusief belastingen, per woning voor de uitgevoerde activiteiten zoals beschreven in Artikel 4.

Artikel 6. Subsidieplafond

1. Het plafond voor deze subsidie bedraagt in totaal € 750.000,-- (zegge: zevenhonderdvijftigduizend euro)

voor de gehele looptijd van 3 jaar.

2. De raad kan het plafond als genoemd in het vorige lid gedurende de looptijd van de subsidieuitvoeringsregeling bijstellen.
3. Dreigt het subsidieplafond op enige dag te worden overschreden, dan vindt rangschikking van de op die dag binnengekomen volledige subsidieaanvragen plaats door middel van loting.

Artikel 7. Procedure

1. De subsidie is aan te vragen van de eerste dag na de datum van publicatie in het Gemeentebblad waarin deze regeling wordt geplaatst tot en met uiterlijk 31 december 2026. Indien het subsidieplafond voor de einddatum bereikt is, zal de mogelijkheid tot het doen van een aanvraag eerder sluiten.
2. Het college beslist op aanvragen op volgorde van binnenkomst met inachtneming van artikel 6 lid 3.
3. Het college beslist uiterlijk zes weken na de aanvraag en stelt de aanvrager hiervan schriftelijk op de hoogte.
4. Indien de aanvrager voldoet aan de voorwaarden onder Artikel 3 wordt de subsidie toegekend en uitbetaald.

Artikel 8. Weigeringsgronden

1. Volgens het bepaalde in artikel 8 van de Algemene subsidieverordening wordt de subsidieaanvraag geweigerd indien:
  - a. Op grond van deze regeling het maximale subsidiebedrag voor het betreffende adres reeds is bereikt;
  - b. Niet wordt voldaan aan de in deze regeling gestelde eisen;
  - c. maatregelen worden uitgevoerd die gericht zijn op het voldoen aan wettelijke verplichtingen of gangbare minimum kwaliteitseisen, zoals vastgelegd in het Bouwbesluit. De regeling is niet bedoeld voor achterstallig onderhoud.
  - d. de richtlijnen van de provincie Overijssel voor de Wnb inzake natuurvriendelijk isoleren niet worden opgevolgd.
  - e. er sprake is van schending van de algemene wettelijke weigeringsgronden van de Algemene wet bestuursrecht en de Algemene subsidieverordening.
  - f. de werkzaamheden waarvoor subsidie is verleend niet of niet volledig zijn uitgevoerd.
  - g. indiener van de aanvraag niet os gedaan door een eigenaar/bewoner.
2. Een subsidieaanvraag wordt eveneens geweigerd indien het subsidieplafond is bereikt.

Artikel 9. Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van publicatie in het Gemeentebblad waarin deze regeling wordt geplaatst.
2. Deze regeling vervalt op 31 december 2026, met dien verstande dat de regeling van toepassing blijft op subsidies die voor die datum zijn aangevraagd.

Artikel 10. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling "Doe-het-zelver subsidie" Hengelo 2023

Ondertekening

Aldus besloten en vastgesteld in de vergadering van XX-XX-XXXX,

Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris,

XXXX XXXXX

de burgemeester,

XXXXX XXXXX

Bedr ijfsk ode	Grootboek rekening	Kostensoort	Ink.-Uitg (I - U)	Structureel	Bedrag Begrotingsjaar	Bedrag jaar +1	Bedrag jaar +2	Bedrag jaar +3	Bedrag jaar +4	Omschrijving
1	67406061	431000	I	N		447789	447788			Aanvullende middelen SPUK energiearmoede
1	67406061	380809	U	N		447789	447788			Aanvullende middelen SPUK energiearmoede
1	67406061	431000	I	N		-250000	-250000			Deel SPUK tbv doe-het-zelver regeling
1	67406061	380809	U	N		-250000	-250000			Subsidieplafond doe-het-zelver regeling
1	67406072	431000	I	N		250000	250000	250000		Deel SPUK tbv doe-het-zelver regeling
1	67406072	380809	U	N		250000	250000	250000		Subsidieplafond doe-het-zelver regeling
1	67406063	431000	I	N		619527	619527	619526		Spuk middelen Lokale Aanpak Isolatie
1	67406063	380809	U	N		619527	619527	619526		Spuk middelen Lokale Aanpak Isolatie
1	67406063	431000	I	N				-250000		Deel SPUK tbv doe-het-zelver regeling
1	67406063	380809	U	N				-250000		Subsidieplafond doe-het-zelver-regeling

Behandelvoorstel

Onderwerp	Bestemmingsplan Markant en beeldkwaliteitplan Villa Markant		
Zaaknummer	3595391	Portefeuillehouder	Gerard Gerrits
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	<p>De gemeenteraad wordt voorgesteld om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het raadsbesluit van 7 september 2022 met besluitnummer 3451781 in te trekken; 2. het bestemmingsplan Markant (met identificatienummer: NL.IMR0.0164.BP0168-0301, getekend op de ondergrond o_NL.IMR0.0164.BP0168.dgn) vast te stellen; 3. geen exploitatieplan vast te stellen; 4. het beeldkwaliteitplan Villa Markant vast te stellen; 5. de welstandsnota te wijzigen door in paragraaf 3.9 het beeldkwaliteitplan Villa Markant op te nemen in de lijst van vastgestelde plannen en de kaarten hierop aan te passen 		
Historie	<p>Voorliggend bestemmingsplan heeft betrekking op de locatie op de hoek van de Deldenerstraat en de Marskant in Hengelo. Het plangebied betreft de gronden van de villa Markant (in gebruik als kantoor) aan de Deldenerstraat 59 en de onbebouwde gronden ten zuiden van dit gebouw.</p> <p>Bij de verkoop van het pand Markant is afgesproken dat een separaat bestemmingsplan wordt opgesteld voor het pand en het nieuw te bouwen stadsblok. Voorliggend plan biedt daar het antwoord op.</p> <p>Initiatiefnemer is van plan om op de locatie woningbouw in de vorm van een stadsblok met acht appartementen te realiseren. In 2021 heeft de gemeenteraad van Hengelo het bestemmingsplan "Marskant" vastgesteld voor woningbouw ten zuiden van het plangebied. De ontwikkeling van het plangebied is beoogd voor een particulier initiatief en is daarom destijds niet meegenomen in het bestemmingsplan "Marskant".</p> <p>De gemeenteraad heeft –op verzoek van de intiatiefnemer- in september 2022 ingestemd met het toepassen van de coördinatie-regeling (3451781). Deze regeling houdt in dat de bestemmingsplanprocedure en de aanvraag om omgevingsvergunning voor het bouwen gelijk oplopen.</p> <p>Vanwege voortschrijdend inzicht en de geringe tijd die nog rest (invoering Omgevingswet per 1 januari 2024), heeft initiatiefnemer verzocht de coördinatie-regeling toch niet meer toe te passen en beide procedures (bestemmingsplan en omgevingsvergunning) apart van elkaar te doorlopen.</p> <p>Het ontwerp beeldkwaliteitplan en het ontwerp bestemmingsplan hebben beide gedurende zes weken ter inzage gelegen. Binnen deze termijn zijn geen zienswijzen ingediend. De raad wordt voorgesteld het bestemmingsplan Markant en het beeldkwaliteitplan Villa Markant vast te stellen. Een exploitatieplan hoeft voor het bestemmingsplan niet te worden vastgesteld</p>		

Raad	27 september 2023	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	De gemeenteraad wordt onder meer voorgesteld om het bestemmingsplan Markant en het beeldkwaliteitplan Villa Markant vast te stellen. Hierover kan de raad met elkaar en het college in debat.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3595391	Scholten, Bertien	RL-RO	Gerard Gerrits
ONDERWERP			
3595391 - Bestemmingsplan Markant en beeldkwaliteitplan Villa Markant			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. het raadsbesluit van 7 september 2022 met besluitnummer 3451781 in te trekken;
2. het bestemmingsplan Markant (met identificatienummer: NL.IMRO.0164.BP0168-0301, getekend op de ondergrond o_NL.IMRO.0164.BP0168.dgn) vast te stellen;
3. geen exploitatieplan vast te stellen;
4. het beeldkwaliteitplan Villa Markant vast te stellen;
5. de welstandsnota te wijzigen door in paragraaf 3.9 het beeldkwaliteitplan Villa Markant op te nemen in de lijst van vastgestelde plannen en de kaarten hierop aan te passen.

INLEIDING

Bij de verkoop van het pand Markant is afgesproken dat een separaat bestemmingsplan wordt opgesteld voor het pand en het nieuw te bouwen stadsblok. Voorliggend plan biedt daar het antwoord op. Het plangebied betreft het bestaande pand 'Villa Markant' gelegen op de hoek Deldenerstraat-Marskant en een deel van het daarop aansluitende, nog braakliggende terrein. Het plangebied wordt globaal begrensd door de Deldenerstraat, Marskant, plangebied Marskant en de Berflobeek. In het zuidelijk deel van het plangebied is de bouw van een stadsblok voorzien, bestaande uit maximaal acht appartementen. Villa Markant blijft een kantoorfunctie houden en zal worden getransformeerd tot broedplaats voor jonge IT-bedrijven, waarbij de kantoorruimtes worden afgestemd op de fase waarin het groeiende bedrijf zich bevindt.

ARGUMENTEN

1.1 De coördinatie-regeling is niet meer van toepassing

De initiatiefnemer (Ska-pa) verzocht de gemeente in eerste instantie de coördinatie-regeling toe te passen. Deze regeling houdt in dat de bestemmingsplanprocedure en de aanvraag om omgevingsvergunning voor het bouwen gelijk (gecoördineerd) oplopen. De gemeenteraad stemde hier in september 2022 mee in (zie raadsbesluit met zaaknummer: 3451781). Echter, vanwege voortschrijdend inzicht en de geringe tijd die nog rest (invoering Omgevingswet per 1 januari 2024), heeft initiatiefnemer vervolgens verzocht de coördinatie-regeling toch niet meer toe te passen en beide procedures (bestemmingsplan en omgevingsvergunning) apart van elkaar te doorlopen. Op deze manier geldt voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 een toetsingskader voor het plangebied, maar zoals ook reeds per brief (d.d. 23 mei 2023, zaaknummer 3593983) aan de gemeenteraad gemeld, dient hiertoe het eerder genomen raadsbesluit nog wel ingetrokken te worden. Voorliggend besluit voorziet hierin.

2.1 Er geldt voor het plangebied geen bestemmingsplan ('wit gebied')

Omdat voor het plangebied geen bestemmingsplan geldt is, om de ontwikkeling van het plangebied mogelijk te maken, geen herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk. Sterker nog, voor de invulling van het plangebied dient uitsluitend getoetst te worden aan de regels uit de bouwverordening. Echter, in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening is bepaald dat de gemeenteraad voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststelt, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming, regels worden gegeven. Met voorliggend bestemmingsplan wordt voor het plangebied alsnog een bestemmingsplan opgesteld en wordt de invulling ook daar planologisch geborgd.

3.1 Het plan is economisch uitvoerbaar

De ontwikkeling van het plangebied betreft een particulier initiatief. De kosten die verband houden met de bestemmingsplanherziening en de uitvoering van het plan, komen voor rekening van de initiatiefnemer. Dit is in een overeenkomst vastgelegd, net als eventuele planschade die ook voor rekening van de initiatiefnemer komt. Aangezien het kostenverhaal op deze manier is verzekerd hoeft de raad geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 Wro vast te stellen.

4.1 De bebouwing kan niet getoetst worden aan de welstandsnota

Omdat het plangebied binnen de welstandsnota onder 'Binnenstad' valt en de bebouwing daar niet aan getoetst kan worden, is het 'Beeldkwaliteitplan Villa Markant' opgesteld. Dit beeldkwaliteitplan is bedoeld om de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te toetsen en te bewaken en vormt daarmee het nieuwe welstandskader voor de ontwikkeling in het plangebied.

KANTTEKENINGEN

N.v.t.

VERVOLG

Procedure

Na vaststelling wordt het bestemmingsplan gedurende zes weken ter inzage gelegd. Tijdens deze termijn is beroep mogelijk bij de Raad van State. Indien tijdens de beroepstermijn geen verzoek om voorlopige voorziening wordt gedaan, treedt het bestemmingsplan daags na afloop van de beroepstermijn in werking.

Beeldkwaliteitplan

De bebouwing binnen het plangebied zal worden getoetst aan het 'Beeldkwaliteitplan Villa Markant'. Dit beeldkwaliteitplan is bedoeld om de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te toetsen en te bewaken. Later, wanneer het gebied ontwikkeld is, zal het in de welstandsnota worden opgenomen.

Communicatie

De vaststelling van het bestemmingsplan en beeldkwaliteitplan en de terinzagelegging van het vastgestelde bestemmingsplan worden bekendgemaakt in het Hengelo's Weekblad en het Gemeentebblad. Daarin wordt ook vermeld dat het vastgestelde bestemmingsplan zes weken ter inzage ligt en men gedurende die periode beroep kan instellen bij de Raad van State.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Bestemmingsplan Markant (bestaande uit toelichting, regels, verbeelding en bijlagen)

Bijlage 2: Beeldkwaliteitplan Villa Markant

Bijlage 3: Meeloopformulier

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3595391	scholten, bertien	RL-RO	Gerard Gerrits
ONDERWERP			
3595391 - Bestemmingsplan Markant en beeldkwaliteitplan Villa Markant			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. het raadsbesluit van 7 september 2022 met besluitnummer 3451781 in te trekken;
2. het bestemmingsplan Markant (met identificatienummer: NL.IMRO.0164.BP0168-0301, getekend op de ondergrond o_NL.IMRO.0164.BP0168.dgn) vast te stellen;
3. geen exploitatieplan vast te stellen;
4. het beeldkwaliteitplan Villa Markant vast te stellen;
5. de welstandsnota te wijzigen door in paragraaf 3.9 het beeldkwaliteitplan Villa Markant op te nemen in de lijst van vastgestelde plannen en de kaarten hierop aan te passen.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Het plangebied betreft het bestaande pand 'Villa Markant' gelegen op de hoek Deldenerstraat-Marskant en een deel van het daarop aansluitende, nog braakliggende terrein. Het plangebied wordt globaal begrensd door de Deldenerstraat, Marskant, plangebied Marskant en de Berflobeek.

In het zuidelijk deel van het plangebied is de bouw van een stadsblok voorzien, bestaande uit maximaal acht appartementen. Villa Markant blijft een kantoorfunctie houden en zal worden getransformeerd tot broedplaats voor jonge IT-bedrijven, waarbij de kantoorruimtes worden afgestemd op de fase waarin het groeiende bedrijf zich bevindt.

Ook is het 'Beeldkwaliteitplan Villa Markant' opgesteld. Dit is bedoeld om de ruimtelijke kwaliteit van het woongebied te toetsen en te bewaken.

Het ontwerp beeldkwaliteitplan en het ontwerp bestemmingsplan hebben beide gedurende zes weken ter inzage gelegen. Binnen deze termijn zijn geen zienswijzen ingediend.

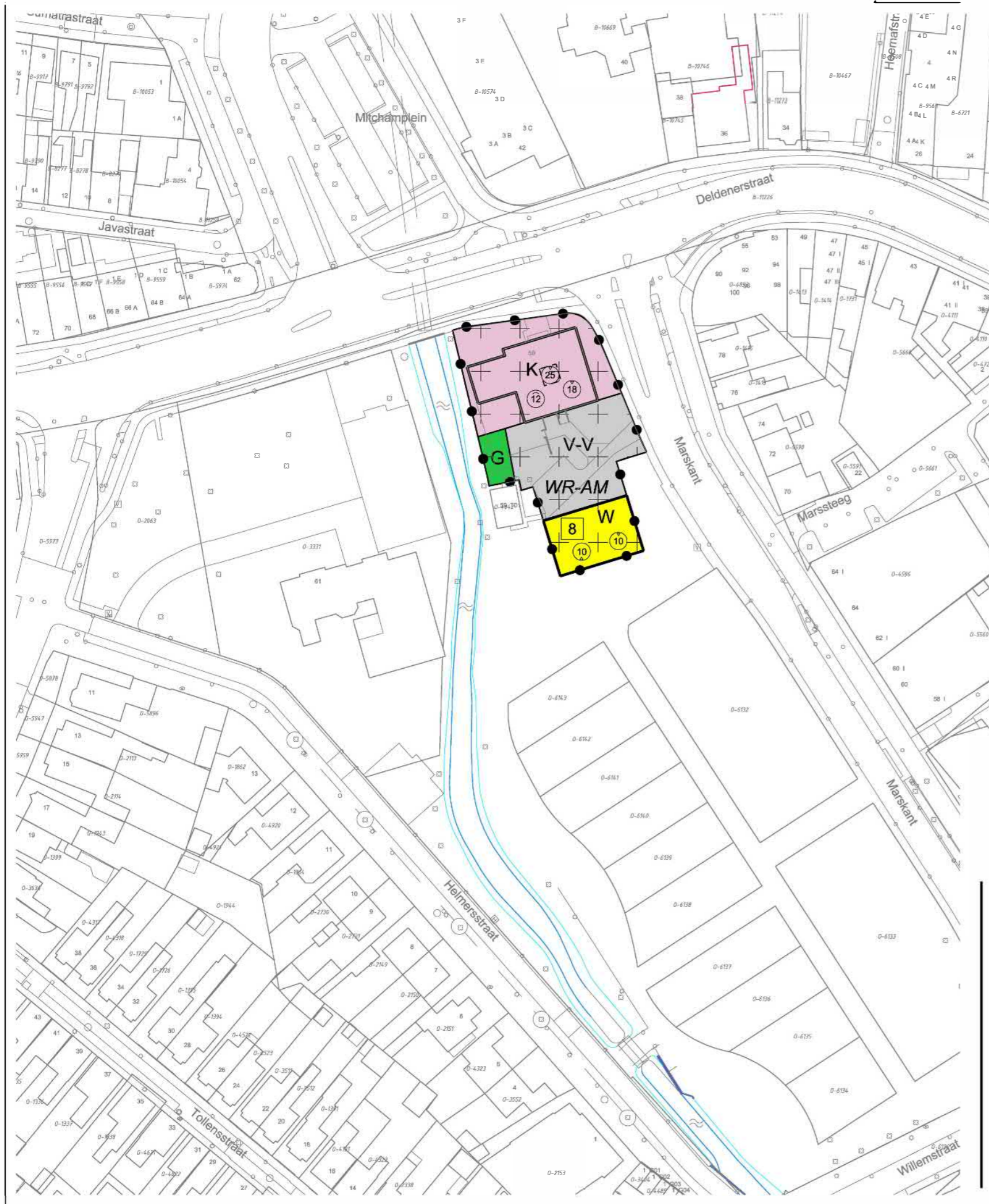
De raad wordt voorgesteld het bestemmingsplan Markant en het beeldkwaliteitplan Villa Markant vast te stellen. Een exploitatieplan hoeft voor het bestemmingsplan niet te worden vastgesteld.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

LEGENDA

- Plangebied
- Plangrens
- Bestemmingen**
- G Groen
- K Kantoor
- V-V Verkeer - Verblijfsgebied
- W Wonen
- Dubbelbestemmingen**
- WR-AM Waarde - Archeologie middel
- Bouwvlak**
- bouwvlak
- Maatvoering**
- 8 maximum aantal wooneenheden
- 25 maximum bouwhoogte (m)
- 12 maximum goothoogte (m)
- 10 minimum bouwhoogte (m)
- Verklaring**
- Ondergrond

Gemeente Hengelo

NAAM PLAN

Markant

NAAM GML-BESTAND

NL.IMRO.0164.BP0168-0301

DATUM

12-7-2023

BLAD VAN BLADEN

1 VAN 1

FORMAAT

A3

Best M ingenieursbureau
 Buiksloterdijk 338 1034 ZG Amsterdam
 020 6338110 www.bestm.nl

ruimtelijke plannen en advies
 Twentepoort Oost 16A 7609 RG Almelo
 0546 454466 www.biz.nu

TEKENAAR

MvL

SCHAAL

1 : 1000

Markant

Inhoudsopgave

Toelichting		5
Hoofdstuk 1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding tot een nieuw bestemmingsplan	6
1.2	Begrenzing plangebied	6
1.3	Vigerende bestemmingsplannen	7
Hoofdstuk 2	Historische achtergrond Markant en omgeving	8
Hoofdstuk 3	Beschrijving van het plan	9
3.1	Ruimtelijke karakteristiek	9
3.2	Stedenbouwkundige opzet	11
3.3	Verkeer en infrastructuur	12
3.4	Wonen	13
3.5	Water	13
3.6	Nutsvoorzieningen, kabels en leidingen	14
Hoofdstuk 4	Relevant beleid	15
4.1	Rijksbeleid	15
4.1.1	Nationale Omgevingsvisie	15
4.1.2	Ladder voor duurzame verstedelijking	15
4.1.3	Nationaal Waterplan 2016-2021	15
4.2	Provinciaal en regionaal beleid	16
4.2.1	Omgevingsvisie Overijssel	16
4.2.2	Sturingsfilosofie	16
4.2.3	Omgevingsvisie met betrekking tot Markant	17
4.2.4	Omgevingsverordening Overijssel	20
4.2.5	Conclusie ten aanzien van het provinciaal beleid	20
4.3	Gemeentelijk beleid	20
4.3.1	Structuurvisie Hengelo 2030 (2007)	20
4.3.2	Woonvisie Hengelo 2016-2026	20
4.3.3	Nota Archeologie 2010	22
4.3.4	Erfgoedverordening	23
4.3.5	Groenplan Hengelo 2015	23
4.3.6	Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) (2018-2022)	23
4.3.7	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) (2003)	24
4.3.8	Nota Autoparkeren (2008-2012)	25
4.3.9	Uitvoeringsnota Fietsen (2003-2006)	26
4.3.10	Nota Duurzaam Veilig (2001)	26
4.3.11	Prostitutiebeleid (2005)	27
4.3.12	Welstandsnota	27
4.3.13	Kadernota Spelen 2016	27
4.3.14	Gemeentelijke Nota Geluid (2015)	27
4.4	Conclusie	28
Hoofdstuk 5	Randvoorwaarden	29
5.1	Watertoets	29
5.2	Natuurwetgeving	29
5.3	Archeologie en cultuurhistorie	31
5.3.1	Algemeen	31
5.3.2	Archeologische verwachting	32
5.3.3	Archeologie; het plangebied	32
5.3.4	Cultuurhistorie; beleid	33
5.3.5	Cultuurhistorie; het plangebied	34
5.4	Milieu	34
5.4.1	Vormvrije mer-beoordeling	35
5.4.2	Bedrijven en milieuzonering	35
5.4.3	Geluid	36

5.4.4	Luchtkwaliteit	37
5.4.5	Stikstofdepositie	38
5.4.6	Externe veiligheid	38
5.4.7	Hoogtebeperking i.v.m. radarverstoring en vliegveiligheid	40
5.4.8	Bodem	40
5.5	Economische uitvoerbaarheid	40
Hoofdstuk 6	Het bestemmingsplan	41
6.1	Uitgangspunten	41
6.2	Het digitale bestemmingsplan	41
6.3	Planopzet	41
6.3.1	Inleidende regels	41
6.3.2	Bestemmingsregels	41
6.3.3	Algemene regels	42
6.3.4	Overgangs- en slotregels	42
6.4	Handhaving van het plan	42
6.5	Vooroverleg, zienswijzen en verder verloop van de procedure	43
6.5.1	Vooroverleg	43
6.5.2	Verder verloop van de procedure	43

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot een nieuw bestemmingsplan

Voorliggend bestemmingsplan heeft betrekking op de locatie op de hoek van de Deldenerstraat en de Marskant in Hengelo. Het plangebied betreft de gronden van de villa Markant (in gebruik als kantoor) aan de Deldenerstraat 59 en de onbebouwde gronden ten zuiden van dit gebouw.

Initiatiefnemer is van plan om op de locatie woningbouw in de vorm van een stadsblok met acht appartementen te realiseren. In 2021 heeft de gemeenteraad van Hengelo het bestemmingsplan "Marskant" vastgesteld voor woningbouw ten zuiden van het plangebied. De ontwikkeling van het plangebied is beoogd voor een particulier initiatief en is daarom destijds niet meegenomen in het bestemmingsplan "Marskant".

Voor het plangebied geldt geen bestemmingsplan ('wit gebied'). Om de ontwikkeling mogelijk te maken is dan ook geen herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk. Sterker nog, voor de invulling van dat deel van het plangebied dient uitsluitend getoetst te worden aan de regels uit de bouwverordening. Echter, in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening is bepaald dat de gemeenteraad voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststelt, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming, regels worden gegeven. Met voorliggend bestemmingsplan wordt voor het plangebied alsnog een bestemmingsplan opgesteld en wordt de invulling ook planologisch geborgd.

Het bestemmingsplan Markant bestaat uit een verbeelding en planregels en gaat vergezeld van een toelichting. Op de verbeelding zijn de te onderscheiden bestemmingen door middel van kleuren en tekens aangegeven. De regels bevatten de materiële inhoud van de bestemmingen. De verbeelding en de planregels vormen tezamen het juridische toetsingskader voor ruimtelijke en functionele ontwikkelingen in het plangebied. De toelichting bevat met name de aan het plan ten grondslag liggende gedachten.

1.2 Begrenzing plangebied

De grens van het plangebied is op de afbeelding hieronder aangegeven. Deze grens wordt globaal gevormd door de Deldenerstraat (noorden), de Marskant (oosten), de gronden van de woningbouwontwikkeling ten zuiden van het plangebied en de BerflobEEK (westen).

1.3 Vigerende bestemmingsplannen

Voor het plangebied is op dit moment geen bestemmingsplan van kracht.

Hoofdstuk 2 Historische achtergrond Marskant en omgeving

Hengelo is ontstaan als esdorp langs de doorgaande weg Delden-Oldenzaal waar deze de weg Almelo-Enschede kruist en waar drie beken samen komen: de Elsbeek, de BerflobEEK en de Drienerbeek. Het dorp zelf bestond uit een wijdmazig net van straten en paden tussen de drie beken met daartussen boerderijen op ruime erven. De beken zorgden geregeld voor wateroverlast. De BerflobEEK stroomde vanuit het zuidoosten via het station in noordoostelijke richting en maakte ter hoogte van de Emmaweg / Willemstraat een bocht in westelijke richting. Het natte 'Marsch-gebied' tussen het voormalige Huys Hengelo en de bocht bij de Emmaweg wordt in de huidige situatie de Marskant genoemd. Hier werd tot in het begin van de 19^e eeuw in de daarvoor gemaakte slotenstructuur door huisvrouwen gewassen en in de zon gebleekt. Ten westen van het 'Marsch-gebied' ligt de vooroorlogse dichtersbuurt met zijn langgerekte verkavelingsstructuur. Dicht op elkaar gesitueerde vrijstaande huizen en tweekappers in rode baksteen wisselen elkaar af.

Door de groei van de stad werd rondom de nieuwe binnenstad een binnenstadsring aangelegd die alle uitvalswegen met elkaar verbindt. Ter hoogte van 'de Marsch' werd eind jaren '40 de Marskant aangelegd als deel van de binnenstadsring en werden langs de Marskant onder andere een politiebureau en brandweerkazerne gebouwd. De waterloop van de BerflobEEK die in een bocht bij het station uitkwam werd met de herverkaveling rechtgetrokken en parallel langs de dichtersbuurt met de Marskant verbonden.

Gebouw Gemeentebesturen

Hengelo - Willemstraat met School

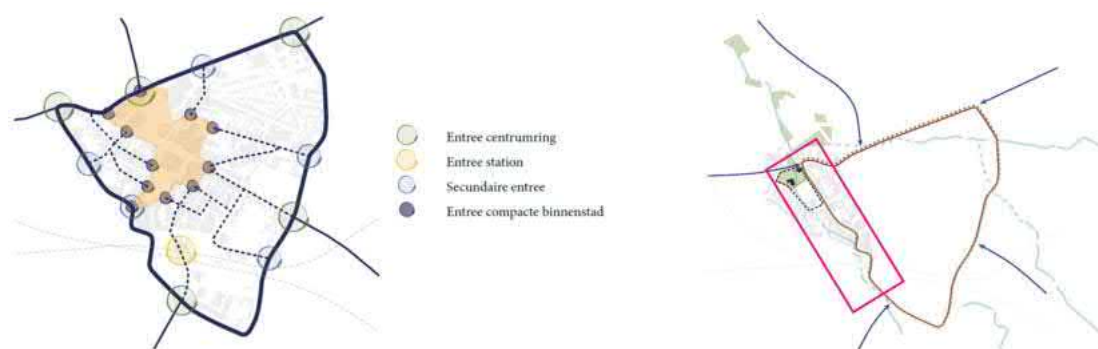
Hengelo - Willemstraat met School

Hoofdstuk 3 Beschrijving van het plan

3.1 Ruimtelijke karakteristiek

Compacte binnenstad

Vanuit de compacte binnenstad is een structuurmodel opgesteld voor de centrumring en binnenstad. Zowel langs de ring als in de binnenstad zullen transformaties plaatsvinden die de kwaliteit van de binnenstad zullen verhogen. De hoofdentrees zijn als groene cirkels op de ring aangegeven (zie afbeelding hieronder). Ook de entree vanuit het station is een belangrijke hoofdentree voor de stad (geel). Tussen de centrumring en de binnenstad zijn een aantal secundaire entrees (blauw) aanwezig. De entrees tot de compacte binnenstad zijn vooral belangrijk in de markering van het kernwinkelgebied (oranje vlak) en voorzien van mooie afsluitpalen die verwijzen naar de stadhuistoren.

Marskant is onderdeel van de centrumring en kwalitatief niet het beste onderdeel daarvan. Een aantal plekken wacht op herontwikkeling en het groen is nagenoeg uit het straatbeeld verdwenen. Met de komst van de fietssnelweg F35 aan de Marskant ontstaan er kansen om op korte termijn een verbetering te realiseren en alvast de visie voor de lange termijn te vertalen naar de Marskant.

Fragmentatie en wandvorming

De bebouwing aan de buitenzijde van de centrumring is opgebouwd uit een aantal fragmenten. Vanuit het zuiden gezien neemt de stedelijkheid stapsgewijs af. Deze fragmenten verschillen van elkaar in grootte en hoogte van de gebouwen. Nabij het station is de bebouwing hoog en stedelijk en aan het eind van de Marskant is deze juist lager en meer individueel in de vorm van de twee grote villa's in een groene setting aan de Deldenerstraat. Dit beeld past bij de opbouw van de stad. Hierin is de kenmerkende wederopbouw zichtbaar in de vorm van bouwblokken. Aan de Marskant zijn in diverse perioden ingrepen geweest in het stedelijk weefsel. Hierdoor is op individueel gebouwniveau het beeld soms divers. De bouwblokken en de individuele uitstraling komen terug in de nieuwe bebouwing aan de Marskant.

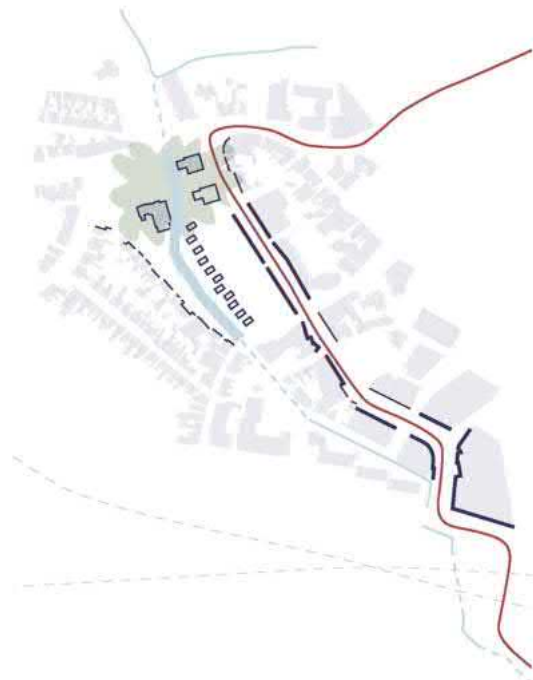
Langs de Marskant valt op dat de individuele panden in het zuidelijk deel aanzienlijk groter zijn dan in het noordelijk deel. Dit sluit aan bij de functie van de gebouwen die deels nog een kantoorfunctie hebben. Ook is langs de Marskant goed zichtbaar dat het wegbeeld wordt begeleid door de wanden van de bebouwing. Dit is vooral goed voelbaar op de hoek bij de Brinkstraat, waar de bebouwing hoog boven de straat uittorent. Dit hangt samen met het stedenbouwkundig accent dat ter hoogte van het station wordt gemaakt. Deze wandvorming is kenmerkend voor de bebouwing langs de centrumring. De hogere bebouwing langs de ring beschermt de binnenstad van geluid en verstoring. Aan de buitenzijde van de ring kan deze wandvorming stapsgewijs lager zijn en wordt meer de aansluiting met het achterliggende woongebied van de Dichtersbuurt gezocht.

Korrelgrootte

Vanuit het zuiden gezien neemt de korrelgrootte van de bebouwing langzaam af richting het noorden. Aan de binnenzijde van de centrumring zijn veelal bouwblokken en enkele grote volumes zichtbaar. Aan de buitenzijde van de centrumring zijn gaten ontstaan in het stedelijk weefsel, waarbij de lege plek van het voormalig politiebureau nog goed zichtbaar is. Opvallend zijn de meer statige villa's rond het Mitchamplain, waarbij meer ruimte is voor groen en twee statige gebouwen uit de periode voor de oorlog. Tenslotte valt op dat de Dichtersbuurt een veel kleinere korrelgrootte heeft dan de meer stedelijke bebouwing langs de Marskant. Beide kenmerken worden vertaald in het plangebied. Aan de zijde van de beek zal sprake zijn van een kleine korrelgrootte met kleinschalige bebouwing en aan de Marskant zal de bebouwing meer in het teken staan van wandvorming in de structuur van de bouwblokken met een individueel karakter.

Fragmenten

Korrel en wandvorming

3.2 Stedenbouwkundige opzet

Vanuit de analyse van het plangebied en de omgeving zijn een aantal ruimtelijke uitgangspunten voor het stedenbouwkundig ontwerp geformuleerd. De BerflobEEK is een structuurdrager voor het plan. De beek is als onderdeel van de hoofdgroenstructuur een belangrijke aanleiding en kans voor de ruimtelijke kwaliteit. De villa's in het noordelijk deel staan vrij in een groene ruimte en vormen een groene kop op het plangebied.

Langs de Marskant wordt het systeem van de bouwblokken opgepakt die in hoogte stapsgewijs aflopen vanaf het station naar de groene kop met de villa's aan de Deldenerstraat. De centrumring vraagt in deze structuur om wandvorming, de woningen aan de Marskant zullen dan ook als een groot volume in een duidelijke lijn staan. De individuele panden mogen onderling juist verschillend zijn in vormgeving. De woningen aan de beek beantwoorden het bouwblok aan de Marskant. Ze vormen daarentegen geen strakke wand, maar volgen de loop van de beek in hun plaatsing en kijken naar wat betreft korrelgrootte en oriëntatie naar de woningen van de Dichtersbuurt.

De aanwezigheid van de beek en de watergevoeligheid van het gebied maken dat de beek een prominente plek krijgt in het gebied. De groenstructuur met bomen langs de beek, wordt verder geoptimaliseerd en voorzien van een aantrekkelijke route om langs te wandelen. Het profiel van de beek krijgt een natuurlijke uitstraling waaraan het ook aantrekkelijk wonen is.

Stadsblok

In het noordelijke deel van het gebied aan de Marskant is de sfeer van de groene kop richtinggevend voor de uitwerking van de woningen. Er is ruimte voor een extra villa ten zuiden van de villa Markant, het stadsblok. Dit blok is een alzijdig blok waarbij er ramen rondom geplaatst zijn. Ruimtelijk gezien is het een solitair gebouw op een groen laken met aan de randen beplanting die past bij deze typologie, zodat enige privacy ontstaat in de overgang naar het openbaar gebied. De richting van het stadsblok komt voort uit de richting van de andere villa's en niet vanuit de Marskant.

Beide gebouwen (villa Markant en het stadsblok) delen een gemeenschappelijke parkeerplaats waarbij voor het stadsblok dit tevens de plek is van de hoofdentree. Deze is bewust niet direct op de Marskant georiënteerd om zo de ruimtelijke samenhang met de villa Markant te onderstrepen.

Het hoofdvolume van het stadsblok kent een heldere hoofdvorm en is in volume ondergeschikt aan de villa Markant (gemeentelijk monument) en villa Berfloborgh (Deldenerstraat 61). Om dit te benadrukken wordt de bebouwingshoogte van het stadsblok tien meter. Het hoofdvolume bestaat uit twee bouwlagen met kap. De kap verwijst naar de alzijdige oriëntatie van het gebouw en wordt als een ringkap uitgevoerd. Eventuele loggia's en inpandige balkons worden mee ontworpen en maken onderdeel uit van de kap.

De erfafscheiding rond het pand ontbreekt of is subtiel vormgegeven. De ruimte op de kavel is open en wordt niet door schuttingen of andere afscheiding in stukken verdeeld. Om de buitengrens van het perceel te markeren is het mogelijk om een lichte verhoging of bij een villa passende lage beplanting aan te brengen. Het is belangrijk dat het beeld naar de villa zoveel mogelijk open blijft. Het plangebied wordt ontsloten op de Marskant.

Stedenbouwkundig plan (indicatief)

3.3 Verkeer en infrastructuur

Parkeren

Binnen het plangebied Markant worden appartementen in een nieuw stadsblok gerealiseerd en krijgt de bestaande villa Markant een functie voor kantoren zonder baliefunctie. Volgens de parkeernormen uit de door de gemeenteraad vastgestelde Nota Autoparkeren Hengelo gelden voor deze functie op de locatie 'tot grens wijkkring' de volgende parkeernormen

- Wonen, midden-duur: 1,5 parkeerplaats per woning (incl. 0,3 pp voor bezoekers)
- Kantoren zonder baliefunctie: 1,3 parkeerplaats per 100 m² BVO (waarvan 5% bezoekersaandeel)

Voor het bepalen van de parkeerbehoefte wordt geen rekening gehouden met het realiseren van openbaar bezoekersparkeren. Bij ontwikkelingen in gebieden met parkeerregulering in en nabij de binnenstad kunnen bezoekers gebruik maken van de parkeervoorzieningen die voor bezoekers van de binnenstad reeds aanwezig zijn. Volgens de dynamische parkeerbalans van de binnenstad beschikt de binnenstad over meer dan voldoende parkeercapaciteit. Voorbeelden zijn het nabijgelegen parkeerterrein Mitchamplein of parkeergarage De Brink.

Voor bewoners van de acht appartementen dient uit te worden gegaan van (8 x 1,2) 9,6 parkeerplaatsen. Voor de kantoren met een omvang van 1.031 m² BVO dient uit te worden gegaan van (10,31 x 1,24) 12,8 parkeerplaatsen.

Dubbelgebruik

Binnen de functies wonen en kantoren is dubbelgebruik van de parkeercapaciteit deels mogelijk. Niet op alle momenten zijn alle bewoners thuis en alle kantoorwerknemers aanwezig. Volgens de aanwezigheidspercentages uit CROW-publicatie 381 (toekomstbestendig parkeren) is het maatgevende moment voor beide functies een werkdag. Op een werkdag geldt een aanwezigheidspercentage van 100% voor kantoorwerknemers en 50% voor bewoners. De gezamenlijke en maatgevende parkeervraag is hierdoor (50% van 9,6) 4,8 parkeerplaatsen voor bewoners en 12,8 parkeerplaatsen voor de kantoren. Dit leidt tot een totale vraag naar 18 parkeerplaatsen. Voorwaarde voor het dubbelgebruik is dat er geen parkeerplaatsen worden aangewezen die specifiek enkel bedoeld zijn voor bewoners of personeel van de kantoren.

De parkeervraag wordt opgelost in het plangebied conform de normering uit de 'Nota Autoparkeren', vastgesteld op 17 december 2008.

Fietsparkeren

In de parkeerkelder wordt voor bewoners een fietsenstalling gerealiseerd. Hiernaast wordt in de bestaande villa Markant een deel van het bestaande souterrain geschikt gemaakt voor fietsparkeren. Ook worden er oplaadpunten voor E-bikes gerealiseerd.

Verkeersgeneratie

Voor het bepalen van de verkeersgeneratie wordt gebruik gemaakt van de gegevens uit CROW-publicatie 381 (toekomstbestendig parkeren). Uitgangspunt voor de kencijfers betreft een sterk stedelijke zone binnen het gebied 'schil centrum'. De gemeente hanteert het gemiddelde cijfer binnen de bandbreedte die het CROW in haar publicatie heeft vastgelegd.

Op basis van deze uitgangspunten geldt voor midden-dure appartementen (koop) een verkeersgeneratie van 5,1 verkeersbewegingen per woning per weekdagemaal. Voor de functie kantoren zonder baliefunctie geldt een verkeersgeneratie van 5,3 motorvoertuigbewegingen per 100 m² BVO per weekdagemaal. Dit leidt tot een totale verkeersgeneratie van 96 motorvoertuigen per weekdagemaal.

Ontsluiting

Het plangebied wordt voor gemotoriseerd verkeer ontsloten door middel van één uitweg op de Marskant. De uitweg biedt voldoende zicht om vanaf het plangebied veilig de Marskant op te kunnen rijden.

Door ligging van de nieuwe ontwikkeling aan de centrumring, kent de functie een goede bereikbaarheid voor autoverkeer. De centrumring biedt snelle toegankelijkheid tot het stedelijke en regionale hoofdwegennet.

Fietsverkeer en voetganger

Aan de oostzijde van de Marskant is recent de fietssnelweg F35 gerealiseerd. Deze loopt vlak langs het plangebied en biedt een goede bereikbaarheid per fiets. Dat geldt ook voor fietsverkeer over iets grotere afstanden doordat de F35 een regionale hoofdfietsroute betreft. Ook kent de Deldenerstraat een vrijliggend fietspad die toegang biedt tot het plangebied.

Rondom het plangebied zijn diverse voetpaden aanwezig, waardoor ook voetgangers het plangebied goed kunnen bereiken.

Ter plaatse van het kruispunt Deldenerstraat – Mitchamplein is een verkeersregelininstallatie aanwezig. Ter plaatse van deze verkeersregelininstallatie kan langzaam verkeer veilig de omliggende hoofdwegen passeren.

Bereikbaarheid per openbaar vervoer

Het plangebied is per openbaar vervoer goed bereikbaar. Het treinstation bevindt zich op circa 700 meter loopafstand en op korte loopafstand bevinden zich bushaltes 'Mitchamplein' en 'De Brink', die door diverse (hoogwaardige) buslijnen worden bediend.

3.4 Wonen

In het plangebied is de bouw van een stadsblok met maximaal acht appartementen voorzien (zie ook paragraaf 4.3.2).

3.5 Water

De toekomstige waterhuishouding van het plangebied is beschreven in paragraaf 5.1.

3.6 Nutsvoorzieningen, kabels en leidingen

Bij nieuwe ontwikkelingen waar werkzaamheden aan kabels en leidingen nodig zijn, dient een 'aanvraag kabel- en leidingwerkzaamheden' te worden ingediend bij de afdeling Ruimte en Bouwen. Daarnaast dient bij de betreffende nutsbedrijven een KLIC-melding te worden gedaan.

Hoofdstuk 4 Relevant beleid

Dit hoofdstuk beschrijft het voor dit bestemmingsplan relevante rijks-, provinciale-, en gemeentelijke beleid.

4.1 Rijksbeleid

4.1.1 Nationale Omgevingsvisie

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), vastgesteld op 11 september 2020, geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland tot 2050. Met de NOVI biedt het Rijk een perspectief om de grote opgaven aan te pakken, daarbij moet gedacht worden aan het bouwen van nieuwe woningen, ruimte voor opwekking van duurzame energie, aanpassing aan een veranderend klimaat, ontwikkeling van een circulaire economie en omschakeling naar kringlooplandbouw. Omgevingskwaliteit is het kernbegrip: dat wil zeggen ruimtelijke kwaliteit én milieukwaliteit. Met inachtneming van maatschappelijke waarden en inhoudelijke normen voor bijvoorbeeld gezondheid, veiligheid en milieu.

Met de NOVI benoemt het Rijk nationale belangen en geeft het richting op de vier prioriteiten; ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie, een duurzaam en (circulair) economisch groeipotentieel, sterke en gezonde steden en regio's en een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied.

4.1.2 Ladder voor duurzame verstedelijking

In de SVIR is de 'Ladder voor duurzame verstedelijking' geïntroduceerd welke als procesvereiste is vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Doel van de ladder voor duurzame verstedelijking is een goede ruimtelijke ordening in de vorm van een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. Met de ladder voor duurzame verstedelijking wordt een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten nagestreefd.

Op 1 juli 2017 is de nieuwe ladder voor duurzame verstedelijking in werking getreden en zijn de zogenaamde 'treden' komen te vervallen. Artikel 3.1.6, lid 2 Bro luidt nu als volgt:

De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.

Op grond van artikel 1.1.1, lid 1 onder i Bro wordt een stedelijke ontwikkeling als volgt gedefinieerd: *Ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen.*

Het voorliggende bestemmingsplan voorziet niet in een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Voor het plangebied geldt geen bestemmingsplan. Enkel de bouwverordening fungeert als toetsingskader. Per 1 juli 2018 hebben de stedenbouwkundige bepalingen in de bouwverordening van rechtswege hun (aanvullende) werking verloren. Op grond van het huidig planologisch-juridisch regime bestaat dus reeds de mogelijkheid voor woningbouw op deze locatie. Echter, de feitelijke ontwikkeling heeft tot op heden nog niet plaatsgevonden. Onbenutte planologische mogelijkheden die reeds bij recht zijn voorzien worden niet gezien als een nieuwe stedelijke ontwikkeling. Hierdoor hoeft niet te worden voldaan aan de in artikel 3.1.6, lid 2 Bro genoemde eisen.

4.1.3 Nationaal Waterplan 2016-2021

Het Nationaal Waterplan 2016-2021 (NWP2) geeft het integrale kader voor het waterbeleid van het Rijk voor de komende zes jaar en geeft uitvoering aan de Europese richtlijnen voor waterkwaliteit, de mariene strategie en de overstromingsrisico's. De Stroomgebiedbeheerplannen, het Programma van maatregelen mariene strategie, de Beleidsnota Noordzee en de Overstromingsrisicobeheerplannen maken onderdeel uit van het NWP2. Met het NWP2 zet het kabinet een volgende ambitieuze stap in het robuust en toekomstgericht inrichten van ons watersysteem, gericht op een goede bescherming tegen overstromingen, het voorkomen van wateroverlast en droogte en het bereiken van een goede waterkwaliteit, een duurzaam beheer en goede milieutoestand van de Noordzee en een gezond ecosysteem als basis voor welzijn en welvaart. Hierbij wordt gestreefd naar een integrale benadering, door economie (inclusief verdienvermogen), natuur, scheepvaart, landbouw, energie, wonen, recreatie en cultureel erfgoed zo veel mogelijk in samenhang met de wateropgaven te ontwikkelen. Het beleid en de maatregelen in dit Nationaal Waterplan dragen bij aan het vergroten van het waterbewustzijn in Nederland.

Er is voor dit bestemmingsplan een watertoets uitgevoerd waarmee het bestemmingsplan in overeenstemming met dat beleid is opgesteld (zie paragraaf 5.1).

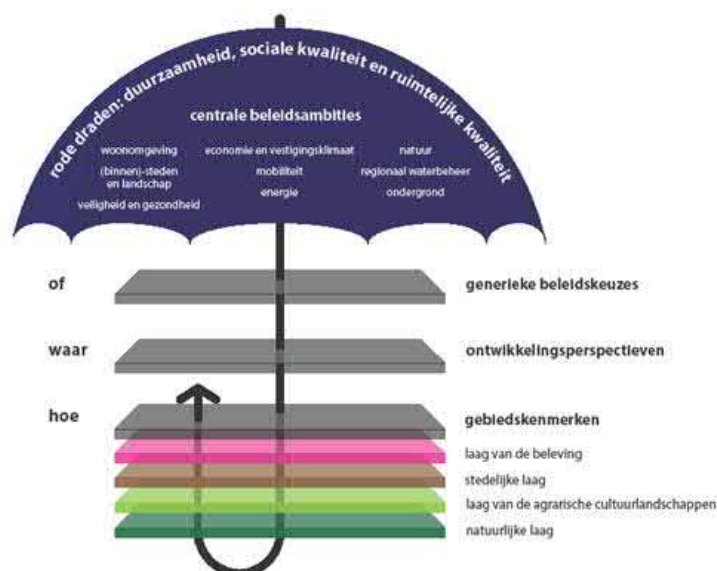
4.2 Provinciaal en regionaal beleid

4.2.1 Omgevingsvisie Overijssel

De provincie Overijssel heeft het streekplan, verkeer- en vervoerplan, waterhuishoudingsplan en milieubeleidsplan samengevoegd tot één Omgevingsvisie; het provinciale beleidsplan voor de fysieke leefomgeving van Overijssel, waarbij duurzaamheid, ruimtelijke kwaliteit en sociale kwaliteit de leidende principes of 'rode draden' zijn. Deze 'Omgevingsvisie Overijssel 2017, Beken kleur' is op 12 april 2017 vastgesteld door Provinciale Staten en sinds 1 mei 2017 van kracht.

4.2.2 Sturingsfilosofie

Om te bepalen of een initiatief bijdraagt aan de ambities van de provincie, wordt het 'Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie Overijssel' gebruikt. In dit uitvoeringsmodel staan de stappen **of**, **waar** en **hoe** centraal.

Of - generieke beleidskeuzes

Maatschappelijke opgaven zijn leidend. Allereerst is het dan ook de vraag of er een maatschappelijke opgave is. Of een initiatief mogelijk is, wordt onder andere bepaald door generieke beleidskeuzes van EU, Rijk of provincie.

Normstellend: randvoorwaarden waarmee iedereen rekening moet houden

De generieke beleidskeuzes zijn vaak normstellend. Dit betekent dat ze opgevolgd moeten worden: het zijn randvoorwaarden waarmee iedereen rekening moet houden vanwege zwaarwegende publieke belangen. De normstellende beleidskeuzes zijn vastgelegd in de omgevingsverordening.

Waar – ontwikkelingsperspectieven

Na het beantwoorden van de of-vraag, is de vraag waar het initiatief past of ontwikkeld kan worden. In de visie op de toekomst van Overijssel worden zes ontwikkelingsperspectieven onderscheiden. Deze ontwikkelingsperspectieven schetsen een ruimtelijk perspectief voor een combinatie van functies en geven aan welke beleids- en kwaliteitsambities leidend zijn. De ontwikkelingsperspectieven geven zo richting aan waar wat ontwikkeld zou kunnen worden.

Richtinggevend: ruimte voor lokale afweging

De ontwikkelingsperspectieven zijn richtinggevend. Dit betekent dat er ruimte is voor lokale afweging: een gemeente kan vanwege maatschappelijke en/of sociaal-economische redenen in haar

Omgevingsvisie en bestemmings- of omgevingsplan een andere invulling kiezen. Naast ruimte voor een lokale afweging ten aanzien van functies en ruimtegebruik, is er ruimte voor een lokale invulling van de begrenzing: de grenzen van de ontwikkelingsperspectieven zijn signaleringsgrenzen.

Hoe – gebiedskenmerken

Ten slotte is de vraag hoe het initiatief ingepast kan worden in het landschap. De gebiedskenmerken spelen een belangrijke rol bij deze vraag. Onder gebiedskenmerken worden de ruimtelijke kenmerken van een gebied of gebiedstype verstaan die bepalend zijn voor de karakteristiek en kwaliteit van dat gebied of gebiedstype. Hierbij worden vier lagen onderscheiden; de natuurlijke laag, de laag van het agrarisch cultuurlandschap, de stedelijke laag en de laag van beleving.

Norm, richting of inspiratie

De gebiedskenmerken zijn soms normstellend, maar meestal richtinggevend of inspirerend. Voor de normerende uitspraken geldt dat deze opgevolgd dienen te worden; ze zijn dan ook in de omgevingsverordening geregeld. De richtinggevende uitspraken zijn randvoorwaarden waarmee in principe rekening gehouden moet worden. Hier kan gemotiveerd van afgeweken worden. De inspirerende uitspraken bieden een wenkend perspectief: het zijn voorbeelden van de wijze waarop ruimtelijke kwaliteitsambities ingevuld kunnen worden. Men kan, bij het maken van een plan, hierdoor geïnspireerd worden, maar dit hoeft niet.

4.2.3 Omgevingsvisie met betrekking tot Markant

4.2.3.1 Generieke beleidskeuze

Bij de afwegingen in de fase 'Of – generieke beleidskeuzes' zijn artikel 2.1.3 (Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik) en artikel 2.2.2 (Realisatie nieuwe woningen) uit de Omgevingsverordening Overijssel van belang. Hierna wordt nader op deze artikelen ingegaan.

Zuinig en zorgvuldig ruimtegebruik

Bestemmingsplannen voorzien uitsluitend in stedelijke ontwikkelingen die een extra ruimtebeslag door bouwen en verhardten leggen op de groene omgeving wanneer aannemelijk is gemaakt:

1. dat er voor deze opgave in redelijkheid geen ruimte beschikbaar is binnen het bestaande bebouwd gebied en de ruimte binnen het bestaand bebouwd gebied ook niet geschikt te maken is door herstructurering en/of transformatie;
2. dat mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik binnen het bestaand bebouwd gebied optimaal zijn benut.

In de Omgevingsverordening Overijssel is het begrip 'groene omgeving' nader gedefinieerd als: *'de gronden die niet vallen onder bestaand bebouwd gebied'*.

In de Omgevingsverordening Overijssel is het begrip 'bestaand bebouwd gebied' nader gedefinieerd als: *'de gronden binnen steden en dorpen die benut kunnen worden voor stedelijke functies op grond van geldende bestemmingsplannen en op grond van voorontwerp-bestemmingsplannen voor zover de provinciale diensten daarover schriftelijk een positief advies hebben uitgebracht in het kader van het vooroverleg als bedoeld in artikel 3.1.1 Bro'*.

Toetsing van het initiatief aan artikel 2.1.3 van de Omgevingsverordening Overijssel

Voor het plangebied geldt geen bestemmingsplan en enkel de bouwverordening vormt het toetsingskader.

Het betreft bovendien een ontwikkeling binnen bestaand bebouwd gebied waarbij geen extra ruimtebeslag op de groene omgeving plaatsvindt. In verband hiermee is het voorliggende bestemmingsplan in overeenstemming met artikel 2.1.3 uit de Omgevingsverordening Overijssel.

Realisatie nieuwe woningen

Bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 onder c van de Wabo, voorzien uitsluitend in de mogelijkheid tot het realiseren van nieuwe woningen als de behoefte daaraan is aangetoond door middel van actueel onderzoek woningbouw.

De behoefte aan nieuwe woningen wordt in ieder geval geacht te zijn aangetoond als realisatie daarvan past binnen de geldende woonafspraken zoals die zijn gemaakt tussen gemeente en provincie op basis van regionale afstemming.

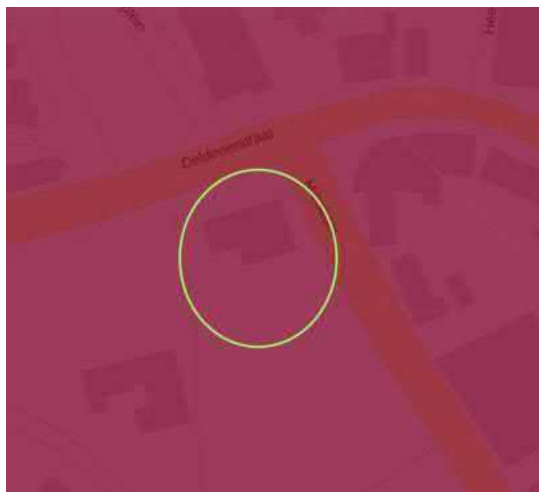
Toetsing van het initiatief aan artikel 2.2.2 van de Omgevingsverordening Overijssel

Het woonbeleid van de gemeente is vastgelegd in de Woonvisie die de gemeenteraad op 22 november 2016 heeft vastgesteld.

Hengelo kent een aanzienlijke binnenstedelijke opgave, met name gericht op de binnenstad en Hart van Zuid. De voorliggende locatie is een binnenstedelijke locatie. Invulling met woningen is een gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Gelet op het feit dat dit plan in overeenstemming is met de gemeentelijke woonvisie en de regionale afspraken over woningbouw, is er van strijd met artikel 2.2.2 van de Omgevingsverordening Overijssel geen sprake. Voor een nadere uitleg over de woonvisie en het woningbouwprogramma wordt verwezen naar paragraaf 4.3.2.

4.2.3.2 Ontwikkelingsperspectieven

Het richtinggevende ontwikkelingsperspectief voor het plangebied is hierna in kaart en tekst weergegeven.

Ontwikkelingsperspectief: Woon- en werklocaties binnen de stedelijke netwerken

Het plangebied is aangemerkt als 'Woon- en werklocaties binnen de stedelijke netwerken'. Rond de binnensteden liggen de diverse woon- en werklocaties, elk met hun eigen woon-, werk- of mixmilieu. Herstructurering en transformatie moeten deze vitaal en aantrekkelijk houden en de diversiteit aan milieus versterken. Herstructurering en transformatie bieden kansen om te anticiperen op klimaatverandering (bijvoorbeeld door ruimte voor groen, natuur of water te reserveren). Van belang is de stedelijke ontwikkeling altijd af te stemmen op de kenmerken van het watersysteem.

Toetsing van het initiatief aan het ontwikkelingsperspectief

De ontwikkelingsperspectieven zijn richtinggevend. Dit betekent dat er ruimte is voor lokale afweging. Naast ruimte voor een lokale afweging ten aanzien van functies en ruimtegebruik, is er ruimte voor een lokale invulling van de begrenzing: de grenzen van de ontwikkelingsperspectieven zijn signaleringsgrenzen.

Binnen het ontwikkelingsperspectief 'Woon- en werklocaties binnen de stedelijke netwerken' is ruimte voor een multifunctioneel milieu. Er wordt ingezet op versterking van de eigen identiteit. De nieuwe bebouwing (het stadsblok) is zowel functioneel als stedenbouwkundig goed in te passen. Daarnaast wordt de kantoorfunctie in villa Markant met dit bestemmingsplan voorzien van een actueel juridisch-planologisch kader. De villa wordt in oude glorie teruggebracht, door onder meer een torenspits terug te plaatsen. Het gebouw wordt verduurzaamd en de gevels van het gebouw worden gerestaureerd. Gelet op het vorenstaande wordt voorzien in een toekomstbestendige woon- en werklocatie. De voorgenomen ontwikkeling van het plangebied past dan ook binnen het ter plekke geldende ontwikkelingsperspectief.

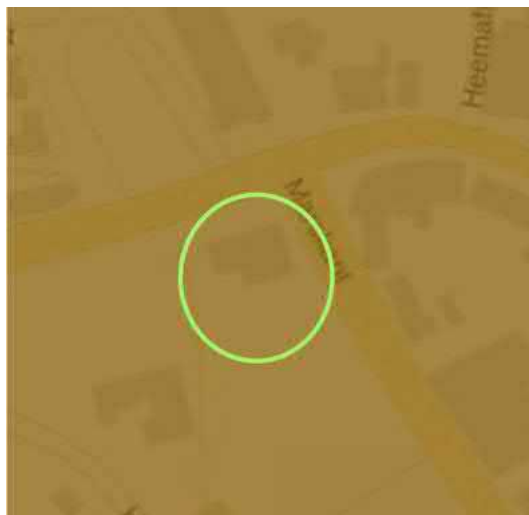
4.2.3.3 Gebiedskenmerken

De Omgevingsvisie werkt met een lagenbenadering om verschillende gebiedskenmerken in beeld te brengen. De gebiedskenmerken stellen de kaders waarbinnen het ontwikkelingsperspectief kan worden uitgevoerd. Er wordt onderscheid gemaakt in:

- een natuurlijke laag;
- een laag van het agrarisch cultuurlandschap;
- een stedelijke laag;

- een laag van de beleving.

Op basis van de natuurlijke laag is sprake van 'Dekzandvlakte en ruggen'. Bij de natuurlijke laag, gaat het voornamelijk om grote gebieden waarvoor de provincie ambities en ontwikkelingsrichting heeft verwoord.

Natuurlijke laag: Dekzandvlakte en ruggen

Voor dit landschapstype schrijft de provincie een norm voor; dekzandvlakten en ruggen krijgen een beschermende bestemmingsregeling, gericht op instandhouding van de hoofdlijnen van het huidige reliëf. Het plangebied is echter in het bestaand stedelijk gebied gelegen. Er is geen sprake (meer) van natuurlijk reliëf, waardoor in het plangebied geen hoogteverschillen aanwezig zijn die beter zichtbaar en beleefbaar kunnen worden gemaakt.

Binnen de stedelijke laag is het plangebied aangemerkt als 'Bebouwingsschil 1900 - 1955'.

Stedelijke laag: Bebouwingsschil 1900 - 1955

De bebouwingsschil 1900-1955 bestaat uit gemengde stads- en woonwijken direct aansluitend op de historische centra en binnensteden. Op sommige plaatsen liggen (voormalige) grootschalige fabriekscomplexen direct aansluitend aan woonwijken en ook stationsomgevingen liggen vaak in deze schil. Als herstructurering, inbreiding en toevoeging van bebouwing plaatsvindt in de individueel ontwikkelde stadswijken van de bebouwingsschil 1900 - 1955, dan dragen deze bij aan behoud, versterking en vernieuwing van de individuele bebouwing met een eigen karakter en uitstraling. Ontwikkelingen voegen zich in maat, schaal en ritme naar de omliggende bebouwing. De ontwikkeling betreft de toevoeging van bebouwing met een eigen karakter en uitstraling en is in overeenstemming met de uitgangspunten vanuit de stedelijke laag.

De laag van het agrarisch cultuurlandschap en de laag van de beleving zijn niet van toepassing op het plangebied.

4.2.4 Omgevingsverordening Overijssel

De provincie beschikt over een palet aan instrumenten waarmee zij haar ambities realiseert. De 'Omgevingsverordening Overijssel 2017' (hierna 'verordening') is één van de instrumenten die de provincie daarvoor inzet. Deze verordening wordt ingezet voor die onderwerpen waarvoor de provincie eraan hecht dat de doorwerking van het beleid van de Omgevingsvisie juridisch geborgd is.

De verordening voorziet ten opzichte van de Omgevingsvisie niet in nieuw beleid en is daarmee dus beleidsneutraal. De inzet van de verordening als juridisch instrument om de doorwerking van provinciaal beleid af te dwingen is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen.

De verordening heeft de status van:

- Ruimtelijke verordening in de zin van artikel 4.1. Wet ruimtelijke ordening;
- Milieuverordening in de zin van artikel 1.2. Wet milieubeheer;
- Waterverordening in de zin van de Waterwet;
- Verkeersverordening in de zin van artikel 57 van de Wegenwet en artikel 2A van de Wegenverkeerswet.

4.2.5 Conclusie ten aanzien van het provinciaal beleid

Geconcludeerd kan worden dat het voorliggende bestemmingsplan volledig in overeenstemming is met het in de Omgevingsvisie Overijssel verwoorde en het in de Omgevingsverordening verankerde provinciaal ruimtelijk beleid.

4.3 Gemeentelijk beleid

4.3.1 Structuurvisie Hengelo 2030 (2007)

Op 3 juli 2007 heeft de gemeenteraad de structuurvisie Hengelo 2030 vastgesteld. Het bevat de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Hengelo voor de lange termijn. In de structuurvisie Hengelo 2030 wordt op basis van een beschrijving van de kernkwaliteiten, de historie, de maatschappelijke tendensen en de ambities een samenhangende en integrale uitwerking van een nieuwe koers voor Hengelo naar 2030 neergezet. De keuzes die daarbij zijn gemaakt zijn het inzetten op de sterke punten van de stad en te gaan van groei naar kwaliteit. Dat betekent nauwelijks meer uitbreiding, maar inbreiding en functiemenging in bestaand stedelijk gebied en het investeren in het omringende landschap. Deze koers brengt een vijftal kernopgaven met zich mee:

- Versterking van de economische structuur;
- Een binnenstad voor ontmoetingen;
- De sociale opgave;
- Het landschap de stad in;
- Ruimtelijke kwaliteit.

4.3.2 Woonvisie Hengelo 2016-2026

Het woonbeleid van de gemeente is vastgelegd in de Woonvisie en vormt het afwegingskader voor nieuwe initiatieven. De gemeenteraad van Hengelo heeft op 22 november 2016 de woonvisie Hengelo 2016-2026 vastgesteld.

WOONVISIE Hengelo

"Goed wonen is het hart van Twente"
Dit is een Woonvisie op hoofdlijnen. We kiezen er bewust voor beleid niet tot achter de komma te formuleren, omdat we pas concrete ruimte willen bieden aan de creativiteit van onze inwoners en omdat we ruimte willen maken voor maatwerkoplossingen. De toekomst laat zich niet voorspellen. Daarom biedt deze woonvisie een richting. Een richting die we samen hebben opgesteld met Wethouders, Dekkings, betrokken partners en inwoners.

Pijlers onder de Woonvisie 2016-2025

Samenwerken met partners in de stad

Verbinding met en tussen inwoners

Goed wonen in het hart van Twente

Op hoofdlijnen, met ruimte voor creativiteit

Relatierijk wonen, nu en in de toekomst
De totale woningvoorraad blijft er bij. Dit betekent dat Wethouders zorgvuldige aandacht geven in de toekomst. Daarbij hebben we aandacht voor de behoeften van huidige inwoners. We houden de eisen van het huidige huwingsplan in stand, maar ook de impact van woningbouwprogramma's op de woonomgeving van huidige inwoners.

Wonen in de binnenstad
Het woonproduct (bouw) Twente krijgt we terugkoppelen bij de verduurzaming van bestaande huizen. Dit is de beste oplossing om de woonomgeving van huidige inwoners te verbeteren. De laatste woonproducten hebben een en andere kwaliteit opgeleverd die in 2020-2025 van de huidige woonproducten verschillen. Daarom willen we ook een woning bouwen voor de toekomst. Daarbij volgen we de huidige regels, maar ook de mogelijkheden die de toekomst ons biedt. Dit is een aanvulling op de huidige woonvisie.

Partners in de woonvoorziening
De lokale woonvoorziening is er voor inwoners met een eigen huizen. Dit is een voordeel voor de huidige inwoners van de regio. Het zorgt voor de lokale woonvoorziening en wordt mogelijk de komende jaren "vrij" de lokale huizen aanpakken om ook de lokale huizen aanpakken te zijn. Het zorgt voor een betere woonomgeving in de regio. Het zorgt voor een betere woonomgeving in de regio. Het zorgt voor een betere woonomgeving in de regio.

Partners in de buurt van woongebieden
Het lokale huizen krijgt aandacht. Het zorgt voor een betere woonomgeving in de regio. Het zorgt voor een betere woonomgeving in de regio. Het zorgt voor een betere woonomgeving in de regio.

Andere woonomgeving, andere woonomgeving
De lokale huizen krijgt aandacht. Het zorgt voor een betere woonomgeving in de regio. Het zorgt voor een betere woonomgeving in de regio. Het zorgt voor een betere woonomgeving in de regio.

Ruim baan voor initiatief

In deze woonvisie maken we ruimte voor initiatieven uit de samenleving. Dit geldt op verschillende manieren:

- We maken regelgeving ruimte in bestemmingsplannen;
- We stimuleren en faciliteren particulier opdrachtgeverschap (PO), collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) en wijk-opdrachtgeverschap (WOG);
- We nemen beleidsmaatregelen tegen de initiatieven daartoe toe;
- We stimuleren participatie en inkoop van huizen;
- We stimuleren te gebruiken ruimte uit de woonomgeving. We krijgen samen met werk wordt gedaan in de wijk.

Factoren van invloed

- Tijd van grote groei is voorbij, maar geen terugkeer;
- Woningmarkt wordt steeds meer een markt van behoeftes (verduurzaming en behoud/verbouwing);
- Het woonproduct naar bouwkosten;
- Het aanbod naar bouwkosten;
- Het aanbod naar bouwkosten;
- Het aanbod naar bouwkosten;
- Het aanbod naar bouwkosten;
- Het aanbod naar bouwkosten;
- Het aanbod naar bouwkosten;

Het woningbouwprogramma, dat in beginsel iedere twee jaar door het college van Burgemeester en Wethouders wordt vastgesteld, is een nadere uitwerking van het woonbeleid. Het woningbouwprogramma kijkt steeds tien jaar vooruit en geeft inzicht in de woningbouwplannen die de gemeente in deze periode wil realiseren. Het woningbouwprogramma 2020-2029 is op 30 juni 2020 door het college vastgesteld. Aanvullend heeft de gemeenteraad op 14 april 2021 de Woonagenda 2021-2030 vastgesteld. Dit is een aanvulling op de huidige Woonvisie en woningbouwprogrammering op basis van onderzoek door adviesbureau Tellers en Benoemers.

In het onderzoek van Tellers en Benoemers komt naar voren dat de totale woonbehoefte in Hengelo de aankomende 10 jaar (2021-2030) met circa 2.100 woningen zal toenemen. Daarnaast is er in de huidige woningmarkt sprake van een krapte. Vraag en aanbod zijn niet met elkaar in balans en voor een meer ontspannen woningmarkt zouden er circa 300 woningen extra nodig zijn. De actuele behoefte bedraagt daarmee –op basis van de huidige inzichten- voor de komende 10 jaar 2.400 nieuwe woningen. Uit ervaring weet de gemeente Hengelo dat om dat aantal te bereiken meer woningen in het woningbouwprogramma nodig zijn. Er zal altijd sprake zijn van vertraging of van planuitval. Om het doel van 2.400 woningen te kunnen halen wil de gemeente inzetten op een programma van minimaal 3.000 woningen. Daarmee kan de gemeente vertraging en planuitval opvangen. De ambitie van de gemeente is een woningbouwprogramma van 4.500 woningen. Met deze ambitie draagt de gemeente bij aan de visie en strategie van zowel gemeente en de regio om talent te binden en te behouden voor de regio.

De ontwikkeling in het plangebied gaat uit van uitbreiding van het aantal woningen. Het woonproduct bestaat uit gestapelde woningen aan de rand van de binnenstad. De combinatie van de centrale ligging en kwaliteit van het betreffende woonproduct voorziet in een behoefte die in de nabije omgeving nog niet veel vervuld wordt. Met de ontwikkeling wordt een braakliggend terrein opgevuuld. Bovendien versterkt het plan de ruimtelijke kwaliteit van een belangrijke uitvalsweg en het suburbane woonmilieu in Hengelo. In Hengelo wordt waarde gehecht aan het suburbane woonmilieu van woningen en aandacht voor groen.

De ontwikkeling van het plangebied past binnen het woonbeleid van de gemeente Hengelo. Het draagt bij aan de binnenstedelijke opgave die zich richt op woningbouw in de binnenstad en Hart van Zuid. Het plangebied bevindt zich op de rand van het prioritaire gebied de binnenstad en is daarom goed gepositioneerd voor woningbouw.

De voorgenomen ontwikkeling van een stadsblok met acht wooneenheden (gestapelde bouw) sluit, vanwege de brede doelgroep (een- en tweepersoonshuishoudens, starters en doorstromers) en het feit dat het plan bijdraagt aan een goede verscheidenheid aan woonmilieus en woonproducten in de binnenstad, aan op de behoefte.

4.3.3 Nota Archeologie 2010

Met het zogeheten Verdrag van Malta, dat Nederland vijftien jaar geleden ondertekende, beloofden de lidstaten van de Raad van Europa zich in te spannen om het archeologisch erfgoed in Europa beter te beschermen. Reden voor deze zorg: het archeologisch erfgoed in heel Europa dreigde te worden vernietigd door een steeds grotere economische welvaart. Na ondertekening begon voor Nederland een lange mars naar de vertaling in wetgeving, die uiteindelijk in 2007 werd afgerond met de inwerkingtreding van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz). Met de vaststelling van de Wamz is formeel het moment aangebroken dat we in ons land niet meer vrijblijvend kunnen omgaan met het archeologisch erfgoed. De Wamz is formeel vastgelegd in de Monumentenwet 1988, die per 1 juli 2016 is komen te vervallen. Een deel van de wet is op deze datum overgegaan naar de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet, wanneer deze (naar verwachting) in 2019 in werking treedt. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is.

De Erfgoedwet introduceert in de archeologie het beginsel van 'de verstoorder betaalt'. De kwaliteit van uitvoerende archeologische werkzaamheden is geregeld door een vergunningstelsel. Uitgangspunt van de Wamz is om archeologische sporen van waarde in de bodem te laten zitten. Archeologen spreken dan over 'behoud in situ'. De wet verbiedt het verrichten van opgravingen, tenzij een partij over een opgravingvergunning beschikt. In de Erfgoedwet staat verder precies beschreven wie de eigenaar is van de opgegraven archeologische vondsten, waar vondstmateriaal moet worden opgeslagen en aan wie welke opgravinginformatie moet worden gemeld. Verder kent de wet bepalingen over wanneer er als gevolg van opgravingen schadevergoeding mogelijk is etc.

Door de Erfgoedwet heeft de gemeente extra taken. Zij moet laten zien hoe zij rekening houdt met mogelijke archeologische waarden wanneer een nieuw bestemmingsplan wordt opgesteld of een bestaand bestemmingsplan wordt aangepast dan wel daarvan vrijstelling wordt verleend. Dit geeft de gemeente de mogelijkheid om bij het afgeven van omgevingsvergunningen archeologische eisen te stellen. Dat is overigens alleen mogelijk als daarvoor een juridische basis aanwezig is in het bewuste bestemmingsplan. Met de invoering van de Erfgoedwet zal op veel momenten van de gemeente een oordeel worden verwacht over de omgang met archeologische waarden of vondsten.

Een gemeentelijk beleidsplan biedt de mogelijkheid om al die beslissingen over archeologie in een integraal kader te plaatsen en daar vervolgens op een samenhangende manier invulling aan te geven. Het voorkomt een reeks dure ad hoc beslissingen en vervelende verrassingen tijdens geplande bodemingrepen.

Verantwoord beheer van het cultuurhistorisch erfgoed in de gemeente Hengelo begint met het inzichtelijk maken waar en wanneer met het bodemarchief rekening dient te worden gehouden. De behoudsdoelstelling staat daarbij in principe voorop. Zijn behoud en bescherming van archeologische relictten niet realiseerbaar dan dienen deze op deskundige wijze onderzocht en gedocumenteerd te worden. Deze uitgangspunten betekenen dat het noodzakelijk is een aantal beleidsregels te formuleren om archeologiegevoelige gebieden in alle ruimtelijke plannen en projecten op te nemen en waar mogelijk te ontzien.

Archeologische beleids- en verwachtingenkaart 2018

Ter ondersteuning van het gemeentelijk beleid heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in opdracht van de gemeente Hengelo in 2010 een archeologische verwachtingen en advieskaart vervaardigd. Deze kaart maakt voor het grondgebied van de gemeente inzichtelijk waar zich archeologische resten (kunnen) bevinden. De kaart biedt inzicht in de bestaande archeologische toestand van zowel het landelijke als het bebouwde gebied van de gemeente Hengelo. Dit inzicht is nodig om in de beleidsuitvoering een weloverwogen omgang met archeologie te bereiken.

Op 13 februari 2018 heeft de raad de geactualiseerde beleids- en archeologische verwachtingenkaart vastgesteld. Aan de op de kaart vlakdekkend weergegeven verwachtingszones zijn beleidsadviezen gekoppeld. Uitgangspunten voor de adviezen zijn de beleidskaders zoals deze op de verschillende overheidsniveaus zijn geformuleerd en het besluitvorming- en archeologisch onderzoekstraject zoals beschreven in het Handboek Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. In deze beleidsnota zijn de aan de verwachtingenkaart gekoppelde beleidsadviezen onverkort overgenomen. De kaart gaat vergezeld van een rapportage (2010), met een methodische en inhoudelijke toelichting op de archeologische verwachtingen en advieskaart van de gemeente Hengelo. Het rapport bevat als bijlage een catalogus van de in de gemeente voorkomende archeologische monumenten alsmede een vindplaatsencatalogus waarmee een zo volledig mogelijk overzicht wordt geboden van archeologische waarnemingen die in het verleden binnen de gemeente zijn gedaan.

Over de wijze waarop in voorliggend bestemmingsplan wordt omgegaan met het aspect archeologie wordt verwezen naar paragraaf 5.3.3.

4.3.4 Erfgoedverordening

Op 13 februari 2018 heeft de gemeenteraad de 'Erfgoedverordening 2018 Gemeente Hengelo' vastgesteld. Met de Erfgoedverordening 2018 kan de gemeente gemeentelijke (archeologische) monumenten, beschermde gezichten en gebieden aanwijzen. In het belang van de archeologische monumentenzorg kan de gemeenteraad bij verordening regels stellen aan onderzoek in het kader van het doen van opgravingen, of vaststellen in welke gevallen afgezien wordt van nader archeologisch onderzoek of het opleggen van de verplichting daartoe.

Indien de verordening betrekking heeft op een gebied waarvoor een bestemmingsplan is vastgesteld blijft die verordening van kracht voor zover zij niet in strijd is met dat bestemmingsplan. De verordening ontslaat de gemeente niet van de plicht om archeologie en bij wijziging Bro (Besluit Ruimtelijke Ordening) alle cultuurhistorische waarden integraal te betrekken bij vaststelling van een nieuw bestemmingsplan, alsmede een partiële herziening. Gemeenten hebben daarnaast ook de mogelijkheid met een paraplubestemmingsplan aanvullende regeling inzake de gemeentelijke culturele erfgoedwaarden te treffen op bestaande bestemmingsplannen.

De Erfgoedverordening 2018 is ingegaan op 1 maart 2018.

4.3.5 Groenplan Hengelo 2015

Het Groenplan Hengelo is een integrale benadering van het groen in Hengelo in relatie tot water, duurzaamheid en ecologie, met strategische afwegingen op het gebied van beheerbaarheid en investeringen. Het Groenplan bevat een visie op het groen in Hengelo in relatie tot de omgeving. Het groen in de stad is belangrijk voor gezondheid, ecologie, ruimtelijke vormgeving, beleving, ontspanning en ontmoeting. Doelstelling is het beschermen en versterken van de gezonde groene basis in de stad, ten behoeve van een optimale leefbaarheid nu én in de toekomst.

Het Groenplan biedt uitgangspunten voor inrichting, beheer en uitvoering, zowel intern als extern. Het Groenplan geeft herkenbare kaders voor de bewoners van de stad. Het plan biedt handvatten voor keuzes. De ruggengraat van het groen in de stad wordt gevormd door de hoofdgroenstructuur. De invulling van de hoofdgroenstructuur is tot stand gekomen door een samenwerking tussen de verschillende groene disciplines binnen de gemeentelijke organisatie en besproken met de externe groene partners. Een kaart met de hoofdgroenstructuur is onderdeel van het vastgestelde Groenplan.

4.3.6 Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) (2018-2022)

Op 21 november 2017 heeft de gemeenteraad het GRP 2018-2022 vastgesteld. Hierin wordt de zorg voor afvalwater, hemelwater en grondwater vastgelegd en is veel aandacht geschonken aan duurzaamheidsmaatregelen, zoals beekherstel, afkoppelen van hemelwater van de riolering, vegetatiedaken en klimaatadaptatie (het voorkomen van wateroverlast door hevige regenval). Bij dit laatste aspect moet worden gedacht aan tijdelijke waterberging in de openbare ruimte bijvoorbeeld in groenstroken.

In plaats van het vervangen van oude rioolbuizen wordt ook gekeken of de riolering niet van binnenuit kan worden gerepareerd door middel van het aanbrengen van een kunststof kous. Hierdoor hoeft de straat niet meer te worden opgebroken. Ook worden voorstellen gedaan om structurele grondwateroverlast te beperken of te voorkomen. Hiervoor is een gemeentelijk grondwaterplan gemaakt. Dit grondwaterplan maakt onderdeel uit van het GRP.

Voor alle inbreidingen en uitbreidingen gelden in principe de volgende beleidsregels:

1. Het afvalwater (het zwarte afvalwater van toilet, het grijze afvalwater van keuken, wasmachine en douche en het eventuele bedrijfsafvalwater) wordt afgevoerd naar de RWZI middels riolering;
2. Het hemelwater wordt zo min mogelijk verontreinigd en komt ten goede aan het lokale water- of grondwatersysteem. Daarbij heeft zichtbare oppervlakkige afvoer de voorkeur boven afvoer door buizen, vanwege het grotere risico op ongewenst lozingsgedrag en foutieve aansluitingen bij buizen;
3. Infiltratie van hemelwater in de bodem via een graspassage is de beste optie, omdat hiermee zuivering, retentie en grondwateraanvulling worden gerealiseerd. Op kleine schaal kan dit goed middels individuele voorzieningen. Op grotere schaal verdient de toepassing van wadi's de voorkeur. De afvoer van het hemelwater vindt dan plaats via de trits: regenpijp - perceelsgootje - straatgoot - wadi;
4. Bij het ontwerp van het bouwwerk een zodanig samenspel van dakvlakken, dakgoten, regenpijpen en perceelsgoten kiezen dat het water niet in riolen onder de grond hoeft. Bij het stedenbouwkundige plan moet hierbij notie worden genomen van het feit dat water van hoog naar laag stroomt, waarmee water dan een ordenend principe voor het plan is;
5. De afvoerpiek uit het plangebied wordt afgevlakt door berging in de wadi's en/of retentievijvers. Het grondwater wordt zoveel mogelijk aangevuld met schoon infiltrerend water. Te hoge grondwaterstanden in natte winterperioden worden beteugeld met drainage in de openbare weg en eventueel op de kavels zelf. De drainage voert af naar een wadi of naar oppervlaktewater; dus niet naar de RWZI;
6. In de bouwwerken wordt vochtoverlast door hoge grondwaterstanden geminimaliseerd door te bouwen zonder kruipruimten en door eventuele kelders waterdicht te maken;
7. Het oppervlaktewater wordt liefst op fraaie wijze geïntegreerd in het stedenbouwkundig plan, zodanig dat het water beleefbaar is en goed te beheren is;
8. Bewoners en bedrijven zijn zelf verantwoordelijk voor de regenwaterriolering of andere hemelwatervoorzieningen op het perceel. Als de gemeente voor het hemelwater zorgt dan moeten bewoners en bedrijven er zelf voor zorgen dat het hemelwater op de juiste wijze op de perceelsgrens wordt aangeboden. De manier waarop is afhankelijk van het type riolering in de openbare weg. Bij gescheiden riolering moet het afvalwater en het hemelwater ook gescheiden worden aangeboden (aparte buizen). Als er een bovengronds systeem is, dan moet het regenwater ook bovengronds worden aangeboden (bijvoorbeeld via een goot);
9. Bij de aanleg van nieuwe woningen en bedrijventerreinen en bij het opnieuw inrichten daarvan is de initiatiefnemer of projectontwikkelaar verplicht om duurzame hemelwatervoorzieningen aan te leggen. Er moet tenminste gezorgd worden voor gescheiden hemelwatervoorzieningen en voor berging van hemelwater. Voor berging gelden de volgende eisen: bij in- en uitbreidingen moet de berging een netto inhoud hebben voor tenminste 40 mm neerslag. Bij herinrichting van bestaand stedelijk gebied kan worden volstaan met een inhoud van tenminste 20 mm neerslag;
10. Per project moet in overleg met de afdeling Wegen, Groen en Water van de gemeente en met het waterschap Vechtstromen worden gezocht naar maatwerk.

4.3.7 Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) (2003)

In het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) zijn de hoofdnetwerken voor de fiets, openbaar vervoer en auto vastgelegd. Het doel is een situatie te creëren waarbij de drie vervoerswijzen op een volwaardige wijze met elkaar functioneren en elkaar aanvullen, om zo ook in de toekomst de bereikbaarheid en veiligheid te waarborgen en zelfs te verbeteren. Voor de verkeersstructuur voor het autoverkeer zijn in het GVVP de volgende onderdelen vastgelegd:

- Dosereren van de verkeersstromen die van buiten de stad naar binnen de wijkring gaan; niet meer verkeer toelaten dan in het gebied binnen de wijkring verwerkt kan worden. Dit is mede noodzakelijk voor een vlotte doorstroom van de bussen, zodat er van HOV (hoogwaardig openbaar vervoer) gesproken kan worden;

- Invoering van een tangentsysteem waardoor onder andere de centrumring oost en de Breemarsweg worden ontlast. De Oosttangent voorziet na een volledige realisatie in de Verlengde Laan van Driene, een tunnel in de Kuipersdijk onder het spoor en een eventuele doortrekking van de Kuipersdijk via het tracé van de huidige Akzo-spoorlijn naar de Diamantstraat. De Westtangent is de huidige route Europalaan, Bornsestraat, Weideweg, Geerdinksweg, Oelerweg en Haaksbergerstraat. Een volledige reconstructie van het tracé van de Westtangent is in 2016 afgerond;
- Categorisering van wegen volgens het Duurzaam Veilig principe, zie ook het Verkeersveiligheidsplan Duurzaam Veilig (2001).

De gemeente Hengelo wil het gebruik van het openbaar vervoer stimuleren, met name op de doorstroommassen. Zo wordt op regionaal niveau een reëel alternatief voor de auto geboden. De doorstroommassen voor het Hoogwaardig Openbaar Vervoer naar Westermaat en Vossenbelt/Hasseler Es en Medaillon zijn gereed. Aan andere HOV-assen (naar Enschede en door Hart van Zuid) wordt nog gewerkt. Op alle geregelde kruispunten krijgt het openbaar vervoer prioriteit in de verkeersafwikkeling ten opzichte van de overige verkeersdeelnemers.

De Provincie Overijssel is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer per bus en de treinverbinding Zutphen - Hengelo - Oldenzaal in de regio. De Provincie Overijssel maakt samen met de veertien Twentse gemeenten het beleid en stelt concessie-/contractvoorwaarden op die de vervoerders (Syntus) moeten prikkelen om een zo goed mogelijk vervoersproduct te leveren. De vervoerder zorgt voor de uitvoering, de gemeente Hengelo is alleen verantwoordelijk voor de infrastructuur en probeert zo optimaal mogelijke voorwaarden te scheppen voor goed functionerend openbaar vervoer.

Centrumontwikkelingen vinden plaats bij bestaande en mogelijk nieuwe knooppunten van openbaar vervoer onderling en met de hoofdwegen. Binnen de invloedsgebieden van de vervoersknooppunten is sprake van een verdere verdichting door intensivering, herstructurering en stedelijke vernieuwing. In het GVVP zijn vijf knooppunten van openbaar vervoer genoemd waarvan momenteel twee gerealiseerd zijn:

1. Centraal station Hengelo;
2. Regionale openbaar vervoerhalte Gezondheidspark (spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal).

4.3.8 Nota Autoparkeren (2008-2012)

4.3.8.1 Beleid

In december 2008 heeft de gemeenteraad de Nota Autoparkeren 2008-2012 vastgesteld. Dit is de visie op het parkeerbeleid zoals deze is vastgesteld. Het parkeerbeleid geldt voor heel Hengelo, dus voor het centrum én voor de schil- en overige (buiten)gebieden rondom het centrum.

De gemeente Hengelo wil evenwicht bereiken tussen enerzijds de parkeervraag en anderzijds de optimale combinatie van bereikbaarheid en leefbaarheid. Uitgangspunt hierbij is een leefbare en bereikbare (binnen)stad door middel van sturend (minder blik op straat), vraagvolgend parkeerbeleid (bewoners), locatie beleid en bevorderen van andere (duurzame) vervoerswijzen zoals openbaar vervoer en fiets (verschuiving in de modal split).

De Nota Autoparkeren 2008-2012 heeft de volgende doelen:

- Bewoners, bezoekers van bewoners en ondernemers en werknemers laten parkeren op de gewenste plaatsen;
- Een betaalbare en eerlijke verdeling van de schaarse beschikbare openbare ruimte voor elke categorie parkeerder (in de volgorde: bewoner, bezoeker/klant en werknemer);
- Streven naar geconcentreerde grote parkeerlocaties en dubbel ruimtegebruik waar mogelijk (de juiste plaats voor de juiste prijs voor alle groepen);
- Oplossingen bieden voor huidige en toekomstige parkeer- en bereikbaarheidsproblemen;
- Betere geleiding automobiliteit en parkeerdruk beter spreiden;
- Verminderde groei van de automobiliteit en autogebruik.

Parkeernormering (motorvoertuigen)

Hengelose parkeernormen behoren ook tot het in december 2008 door de gemeenteraad vastgestelde parkeerbeleid. De parkeernormering is gebaseerd op de parkeerkencijfers zoals deze landelijk zijn uitgegeven door het kennis instituut CROW. De parkeerkencijfers zijn gedifferentieerd naar stedelijkheidsgraad/stadsomvang en stedelijke zone.

Binnen de beschikbare en relatief grote bandbreedte van deze kencijfers is voor de Hengelose situatie een keuze gemaakt voor parkeernormen per stedelijke zone (centrum, schil of rest kom), functie en aandeel bezoekers. Voor veel functies is binnen die totale bandbreedte de gemiddelde waarde genomen van de CROW parkeerkencijfers en, na de benodigde parkeeronderzoeken, tot Hengelose norm verheven.

De parkeernormering vormt geen onderdeel van de in 2010 door de gemeenteraad vastgestelde nota 'Evaluatie parkeerbeleid' en blijft derhalve gehandhaafd.

Niet alle functies staan vermeld in de Nota Autoparkeren (Bijlage 3, Parkeernormen 2009), alleen de belangrijkste en meest relevante. De lijst voor 'alle functies' zou veel te lang worden en is eigenlijk nooit compleet. Het samenstellen van normen voor specifieke functies en/of bijzondere of afwijkende situaties en/of op bijzondere locaties komt meer voor in Hengelo. Voor de grote en bijzondere functies op bijvoorbeeld meer perifere locaties is een dergelijke maatwerk benadering wenselijk.

4.3.8.2 Evaluatie

Om de hiervoor beschreven doelen te realiseren is destijds aan deze Nota Autoparkeren voor de periode van vijf jaar een groot pakket aan (beleids)maatregelen gekoppeld. Een aantal van die (beleids)maatregelen zijn op verzoek van het college in 2010 reeds (tussentijds) geëvalueerd en op enkele onderdelen beleidsmatig bijgestuurd. In oktober 2010 is de nota Evaluatie parkeerbeleid door de gemeenteraad vastgesteld.

Er is veel discussie geweest over een aantal maatregelen die getroffen zijn uit de in december 2008 door de raad vastgestelde Nota Autoparkeren 2008 - 2012, zoals het betaald avond-parkeren en het invoeren van betaald parkeren in de schilwijken. Er is dan ook een evaluatie uitgevoerd naar het parkeerbeleid. Het beleid is met name gewijzigd voor de parkeerregulering in de schilwijken. Uit de evaluatie blijkt dat er weinig draagvlak is voor het invoeren van betaald parkeren in de schilwijken. De verwachting is dat er meer draagvlak is voor blauwe zones als reguleringsvorm in de schil. Een blauwe zone is een reguleringsvorm die redelijk tot goed functioneert in Hengelo en goed zou passen in de schilwijken rondom de binnenstad. In de huidige blauwe zones zijn ontheffingen tegen betaling verkrijgbaar. Met de invoering en het goed laten functioneren van een blauwe zone zijn kosten gemoeid, zoals handhaving en uitgifte van ontheffingen. Het verstrekken van gratis ontheffingen is dan ook niet meer haalbaar. Hengelo kent een vraagvolgend beleid in de schilwijken. Dit betekent dat bewoners zelf initiatief moeten nemen voor het aanvragen van een blauwe zone in hun wijk waarbij een meerderheid voorstander moet zijn. Daarnaast is het betaald avond-parkeren afgeschaft. Hiervoor was nagenoeg geen draagvlak. Ook is het straatparkeren op koopzondagen gratis in Hengelo.

4.3.9 Uitvoeringsnota Fietsen (2003-2006)

4.3.9.1 Algemeen

Het bevorderen van het fietsgebruik heeft een hoge prioriteit binnen het gemeentelijke verkeers- en vervoersbeleid. In de beleidsnota Fietsen (1993) staat het gemeentelijke fietsbeleid nader omschreven. In de "Uitvoeringsnota Fietsen 2003-2006" zijn beleidsvoornemens nader uitgewerkt tot een breed pakket van concrete maatregelen met als doel het fietsklimaat in Hengelo te verbeteren. Speerpunten hierin zijn: het verbeteren van de belangrijkste fietsroutes naar het centrum van de stad (stadsfietsroutes), het fietsvriendelijker maken van verkeersregelinstanties en de verbetering van het fietsparkeren.

4.3.9.2 Fietsactieplan (2015-2018)

Om de ingezette koers van bovenvermelde vast te houden en om minder sterke punten in het Hengelose fietsklimaat te verbeteren, is het Fietsactieplan 2015-2018 opgesteld. Maar ook omdat maatregelen uit het uitvoeringsplan inmiddels zijn uitgevoerd, benoemt het Fietsactieplan een vervolg pakket aan acties en maatregelen tot en met 2018. Actuele thema's zoals fietsveiligheid, fietsparkeren in de binnenstad en de nog ontbrekende schakels op de fietssnelweg F35 hebben prioriteit.

4.3.10 Nota Duurzaam Veilig (2001)

Op het gebied van verkeersveiligheid conformeert de gemeente Hengelo zich aan de afspraken die de gezamenlijke wegbeheerders in 1997 hebben gemaakt, welke zijn vastgelegd in het overheidsprogramma "Startprogramma Duurzaam Veilig". In de gemeentelijke nota Duurzaam Veilig (2001) zijn de maatregelen vertaald naar de Hengelose situatie.

Fase I van deze nota wordt gekenmerkt door het realiseren van een duurzaam veilig wegennet en is zo goed als afgerond. Verder is de aanpak van VerkeersOngevallen Concentraties (VOC) een belangrijk middel in de strijd tegen de verkeersonveiligheid. Verkeersongevalpunten in de stad worden bij deze aanpak onderzocht en aangepakt. Jaarlijks worden de VOC's geactualiseerd.

In Fase II zijn verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding terugkerende onderwerpen. De verkeerseducatieprogramma's die in de provincie en in Hengelo worden uitgevoerd, komen onder andere voort uit de CROW-KpVV toolkit 'permanente verkeerseducatie' en staan opgenomen in een geprioriteerde gedrags- en educatielijst. De programma's zijn onderverdeeld naar de verschillende doelgroepen en leeftijds categorieën en worden jaarlijks opnieuw opgesteld.

Een belangrijke bijdrage in de uitvoering van verkeersveiligheidscampagnes wordt in Hengelo al jaren achtereen geleverd door de vrijwilligers van VVN. In hun werkplan worden jaarlijks activiteiten en projecten beschreven die de afdeling Hengelo wil initiëren en uitvoeren. De nadruk van de projecten is gericht op educatie en gedragsbeïnvloeding.

Omdat verkeersveiligheid duurzaam dient te zijn, vereist het een integrale benadering. Andere beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit, infrastructuur, voorlichting, onderwijs en welzijn beïnvloeden de verkeersveiligheid.

4.3.11 Prostitutiebeleid (2005)

Ter voorkoming van het telkens moeten maken van een individuele en integrale ruimtelijke beoordeling en ter bevordering van eenduidige besluitvorming, heeft het college in 2005 een ruimtelijk afwegingskader voor de vestiging van seksinrichtingen vastgesteld. In dit afwegingskader zijn criteria opgesteld voor de beoordeling van een verzoek tot vestiging van een nieuwe seksinrichting, respectievelijk de verplaatsing van bestaande seksinrichtingen. Deze criteria kunnen een rol spelen bij de vraag of een exploitatievergunning voor een seksinrichting geweigerd kan worden. Ook kunnen de criteria een rol spelen indien de gemeentelijke medewerking vereist is, in die gevallen waarin het bestemmingsplan de vestiging van een seksinrichting niet toestaat, in de vorm van een vrijstelling of een herziening van een bestemmingsplan. De ruimtelijke criteria kunnen ten slotte ook een rol spelen bij de wijze waarop bestaande seksinrichtingen in een bestemmingsplan worden bestemd.

De vestigingen van de huidige seksinrichtingen blijven weliswaar toegestaan, maar vallen onder het overgangsrecht. Dat betekent dat zodra de huidige exploitanten de exploitatie van die seksinrichting beëindigen, voortzetting daarvan niet meer mogelijk zal zijn, tenzij deze (op de nieuwe vestigingslocatie) voldoen aan de genoemde criteria.

In het plangebied Markant is geen seksinrichting aanwezig.

4.3.12 Welstandsnota

Op 1 februari 2018 is de aangepaste welstandsnota in de gemeente Hengelo vastgesteld. Deze nota biedt het toetsingskader voor de welstandsbeoordeling van bouwaanvragen met het doel de welstandsaspecten voor de burger inzichtelijker te maken. Het toetsingsniveau is gedifferentieerd, dat wil zeggen: streng waar nodig, soepel waar mogelijk. Waar veel mensen verblijven (bijvoorbeeld de binnenstad) of waar cultureel erfgoed aanwezig is (bijvoorbeeld Tuindorp 't Lansink) wordt streng getoetst. In woonwijken en andere delen van de stad waar weinig mensen verblijven wordt soepel of zelfs niet meer getoetst aan de welstandscriteria (sommige industrieterreinen). Om dit te realiseren zijn vier toetsingsniveaus ingevoerd: Behoud door ontwikkeling (voor monumenten), welstandsniveau hoog, welstandsniveau middel en welstandsvrij. De welstandscriteria zijn afgestemd op de stedenbouwkundige typologieën van de bebouwing. Elke bouwstijl heeft zo zijn eigen specifieke karakter en de toetsingsregels zijn hier op afgestemd. De toetsing heeft betrekking op situering hoofdvorm, gevelaanzichten (niveau middel), materiaal- / kleurgebruik en detaillering. Het bestemmingsplan regelt de massa (hoogtes) en de locatie van de massa (rooilijnen). Voor sommige bouwplannen / locaties worden zogenaamde 'ontwikkelcriteria' vastgesteld (beeldkwaliteitseisen) inclusief toetsingsniveau.

Naast de nota zijn twee verschillende kaarten van toepassing; één met de stedenbouwkundige typologieën en ontwikkelcriteria en één met het toetsingsniveau.

De bebouwing binnen het plangebied wordt getoetst aan het 'Beeldkwaliteitplan Markant' dat voor dit plangebied wordt opgesteld.

4.3.13 Kadernota Spelen 2016

De kadernota Spelen is opgesteld vanuit de blijvende behoefte aan voorwaarden en criteria voor de aanleg en het onderhoud van speel- en ontmoetingsplekken op stads-, wijk- en buurtniveau. Geregeld komen kinderen, jongeren en volwassenen met verzoeken voor de herinrichting of uitbreiding van speelplekken, of juist het opheffen daarvan. Daarin moeten afwegingen en keuzes gemaakt worden, die het algemeen belang voorop stellen en goed zijn uit te leggen. In de kadernota worden vanuit een onderbouwde visie de doelstellingen, uitgangspunten en beleidsaanbevelingen op het gebied van spelen voor de gemeente Hengelo vastgelegd. Hiermee kan integrale afstemming plaatsvinden met de andere gemeentelijke disciplines.

4.3.14 Gemeentelijke Nota Geluid (2015)

De doelstellingen van het gemeentelijke geluidbeleid zijn:

- Bijdragen aan het realiseren van een goed woon- en leefklimaat in Hengelo;
- Handvat voor milieuvergunningen, maatwerkvoorschriften, evenementen en

APV-vergunningen/ontheffingen;

- Handvat voor geluidambities bij ruimtelijke planvorming en het zonodig vaststellen van hogere geluidgrenswaarden;
- Verantwoording van de inzet van middelen om de geluidssituatie positief te beïnvloeden.

De nota geluid geeft aan hoe de gemeente Hengelo dit gestructureerd, volgens een vaste systematiek, wil aanpakken. Er is een gebiedsgerichte benadering. Hiertoe zijn in Hengelo vijf gebiedstypen onderscheiden: 1) Wonen, 2) Binnenstad en winkelgebieden, 3) Industrie en bedrijven, 4) Buitengebied en stadsparken en 5) Verkeerszones. Per gebiedstype zijn geluidambities (ambitiewaarden) en maximaal toegestane waarden (plafondwaarden) vastgelegd. Geluidsaspecten worden zoveel mogelijk in de initiatieffase van de ruimtelijke planontwikkeling betrokken, waarbij zoveel mogelijk de volgorde wordt aangehouden: eerst bronmaatregelen, dan overdrachtmaatregelen en dan pas maatregelen bij de ontvanger. Dit betekent o.a. dat waar nodig en mogelijk stillere wegdektypen worden toegepast. Als bronmaatregelen en/of overdrachtmaatregelen onvoldoende resultaat hebben, kan geluidbelasting tot maximaal de plafondwaarde voor het betreffende gebiedstype worden toegestaan onder de voorwaarde dat er sprake is van voldoende (akoestische) compensatie. Ook bij verkeersplannen wordt uitdrukkelijk rekening gehouden met effecten van geluid.

Bij functieveranderingen, zoals de omvorming van een kantoorgebouw naar woonfunctie, geldt op grond van het Bouwbesluit 2012 als geluidweringseis het "rechtens verkregen niveau". In veel gevallen geeft dit, naar de maatstaven van het geluidbeleid, onvoldoende waarborgen dat een acceptabel woon- en leefklimaat wordt verkregen. Het geluidbeleid geeft criteria om te beoordelen welke geluidwerende maatregelen nodig zijn om wel een goed woon- en leefklimaat te waarborgen.

4.4 Conclusie

Het plan voldoet aan het voor het gebied geldende beleid.

Hoofdstuk 5 Randvoorwaarden

5.1 Watertoets

Algemeen

Het plangebied biedt ruimte voor het stadsblok. Daarnaast wordt de bestaande villa Markant voorzien van een actueel juridisch-planologisch kader. In het kader van het bestemmingsplan "Marskant" (vastgesteld op 29 september 2021) is reeds de waterbergingsopgave als gevolg van de ontwikkeling aan de Marskant in beeld gebracht. De ontwikkeling in het plangebied van "Markant" is destijds al in dat onderzoek meegenomen.

Digitale watertoets

In het kader van dit bestemmingsplan is gebruik gemaakt van de digitale watertoets. Het resultaat hiervan is de zogenoemde 'normale procedure'. Op grond van artikel 12 uit het besluit op de ruimtelijke ordening moeten ruimtelijke plannen zijn voorzien van een waterparagraaf. Hiervoor moet het proces van de watertoets worden doorlopen. Bij het watertoetsproces gaat het om het hele proces van vroegtijdig meedenken, informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van de waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. Waterschap Vechtstromen kijkt wat de invloed van het plan op de waterhuishouding is en geeft een wateradvies.

In het kader van de watertoets is het waterschap Vechtstromen in een vroegtijdig stadium betrokken. Naar aanleiding van de 'normale procedure' is het waterschap om advies gevraagd en 10 januari 2023 zijn de wateraspecten besproken met het Waterschap Vechtstromen. Hierna wordt nader ingegaan op de wateraspecten in het plangebied.

Wateraspecten plangebied

Hemelwater

Het verhard oppervlak van de daken van het stadsblok en villa Markant alsmede de tussengelegen parkeerplaatsen wordt afgekoppeld. Onder de parkeerplaatsen in het plangebied komt tevens waterberging in de vorm van infiltratiekratten.

In de huidige situatie vindt er afwatering plaats van de HWA van villa Markant op het gemeentelijk regenwaterriool aan de zijde van de Marskant. De zijde Deldenerstraat is niet aangesloten op het gemeentelijk regenwaterriool. In de nieuwe situatie wordt afwatering van zowel villa Markant als het stadsblok afgekoppeld en geborgd in de wadi's of in de infiltratiekratten. Als de infiltratiekratten of de wadi's vol zijn dan is er een overloopmogelijkheid naar de Berflobeek.

Waterberging

In het oorspronkelijke waterhuishoudkundig plan voor de gehele ontwikkeling van het gebied (Marskant en Markant) is al rekening gehouden met voldoende bergingscapaciteit in de aan te leggen wadi's langs de Berflobeek. De wadi's bergen het hemelwater afkomstig van de woonontwikkeling Marskant (inclusief het stadsblok en villa Markant) en eventueel overtollig hemelwater vanuit het toekomstig HWA-riool in de Marskant. De ledigingstijd van de wadi is maximaal twaalf uur. Bij extreme neerslag is er een overloopmogelijkheid naar de Berflobeek. Bij een bergingscapaciteit van 139 m³ en een totale belasting van 3550 m² aan afvoerend nieuw verhard oppervlak levert de wadi een bergingsinhoud van 39,1 mm. Deze berging is exclusief de berging van de afvoerende greppel vanaf de Marskant met uitstroom in de wadi. De inhoud van deze greppel onder het overloopniveau betreft een effectieve extra berging van 7 m³. De totale inhoud is daarmee 146 m³ en levert 41,1 mm conform de bergingseis van het waterschap Vechtstromen.

In het plangebied worden parkeerplaatsen aangelegd. Het exacte oppervlak van deze parkeerplaatsen is nog niet bekend. Als aanvulling op de reeds berekende waterberging van de gehele ontwikkeling van het gebied (Marskant en Markant) worden infiltratiekratten aangelegd om het water afkomstig van de parkeerplaatsen te infiltreren. Hierbij wordt rekening gehouden met een bergingseis van 55 mm.

Afvalwater

De vuilwaterafvoer van het stadsblok wordt - net als vuilwater van villa Markant - aangesloten op het riool langs de Deldenerstraat.

5.2 Natuurwetgeving

Wet Natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming richt zich op behoud en herstel van biodiversiteit en het daarvoor benodigde

leefgebied. De wet is sinds 1 januari 2017 van kracht en betreft een samenvoeging van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet Natuurbescherming vormt het juridische kader voor natuurbescherming in Nederland, op basis van Europese regelgeving.

De doelstelling van de wet bestaat uit drie onderdelen: 1. behoud en herstel van biodiversiteit, 2. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van natuur, ter vervulling van maatschappelijke functies, en 3. samenhangend beleid gericht op behoud van landschappen, ter vervulling van maatschappelijke functies.

Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit houdt in dat activiteiten met een (mogelijk) schadelijk effect op beschermde landschappen, gebieden en soorten, in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan alleen onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken.

In de wet Natuurbescherming is, naast verbodsbepalingen, een plicht opgenomen: de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor alle in het wild levende flora en fauna en hun directe leefomgeving, beschermd of niet. De zorgplicht geldt ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend voor bepaalde activiteiten, of een zogeheten gedragscode wordt toegepast.

Behoud en herstel van biodiversiteit is in de wet via twee sporen uitgewerkt: gebiedsbescherming en soortenbescherming.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Het beschermde areaal beslaat de in Europees verband aangewezen zogeheten Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Het betreft gebieden die worden beschermd vanuit de Habitat- en de Vogelrichtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden. Voor de Natura 2000-gebieden gelden specifiek omschreven instandhoudingsdoelstellingen.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, het Lonnekermeer, is gelegen op ongeveer 3,7 kilometer afstand van het plangebied.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van de NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Wettelijke consequenties m.b.t. gebiedsbescherming

Het plangebied behoort niet tot het Natuurnetwerk Nederland of Natura 2000-gebied. Vanwege de ligging buiten het Natuurnetwerk Nederland, leiden de voorgenomen activiteiten niet tot wettelijke consequenties, omdat de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland geen externe werking kent.

Gelet op de aard en omvang van de voorgenomen activiteiten, en de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied Lonnekermeer, kan een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied op voorhand uitgesloten worden. Om de stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling (zie ook paragraaf 5.4.5) op Natura 2000-gebieden in beeld te brengen is een AERIUS-berekening uitgevoerd (zie hiervoor ook Bijlage 1 bij deze toelichting). Hieruit blijkt dat zowel in de aanlegfase als in de gebruiksfase geen sprake is van rekenresultaten hoger dan 0,00 mol/ha/j. Er is daarmee geen sprake van een stikstofdepositie met significant negatief effect op Natura 2000-gebieden.

Soortenbescherming

Dit onderdeel van de Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van dieren en planten. Het betreft beschermde soorten uit de Habitat- en de Vogelrichtlijn en daarnaast soorten die nationaal zijn aangewezen als specifiek beschermde soort.

Naast behoud en bescherming van soorten, regelt dit onderdeel het faunabeheer. Dit betreft schadebestrijding, jacht en bestrijding van overlast. Tevens regelt dit onderdeel de bestrijding van invasieve exoten.

De bescherming van bovengenoemde soorten is uitgewerkt in verbodsbepalingen. Deze houden onder andere in dat beschermde planten niet geplukt mogen worden en dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden. Ook de rust- en verblijfplaatsen van de dieren zijn beschermd.

Ruimtelijke ontwikkeling

Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet worden getoetst of de beoogde activiteiten mogelijk negatieve gevolgen kunnen hebben voor in dat gebied voorkomende vaste rust- en verblijfplaatsen en/of de leefomgeving van beschermde soorten.

In de praktijk kan van de verbodsbepalingen worden afgeweken wanneer een passend instrument wordt ingezet (juridische borging). De Wet Natuurbescherming biedt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting de volgende instrumenten: vrijstelling, WABO-omgevingsvergunning mét verklaring van geen bedenking, werken met een goedgekeurde gedragscode, of ontheffing.

- Vrijstelling van de verbodsbepalingen wordt verleend door de minister en door de provincie. Een lijst met vrijgestelde soorten is per provincie in de provinciale verordening opgenomen.
- Een WABO-omgevingsvergunning met verklaring van geen bedenking houdt in dat in de aanvraag voor de activiteit het onderdeel natuurwetgeving wordt opgenomen (omgevingsvergunning 'met aanhaking Wet Natuurbescherming'). Het bevoegd gezag (de provincie of Omgevingsdienst) moet een verklaring van geen bedenking afgeven, die wordt verwerkt in de vergunning.
- Een gedragscode flora en fauna beschrijft het proces en de richtlijnen voor zorgvuldig handelen tijdens het verrichten van werkzaamheden op locaties met groeiplaatsen en/of (vaste) rust- en verblijfsplaatsen van beschermde soorten. De gedragscode moet zijn goedgekeurd door het bevoegd gezag.
- Een ontheffing moet worden aangevraagd bij de provincie of bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Advies voor het plangebied

In het kader van de voorgenomen ontwikkeling, is een Quickscan uitgevoerd (Quickscan Wet natuurbescherming Deldenerstraat 59, Eelerwoude), zie Bijlage 2 bij de toelichting. Daarnaast heeft een aanvullend onderzoek plaatsgevonden (Toetsing Wet natuurbescherming BerflobEEK Marskant, Eelerwoude), zie Bijlage 3 bij de toelichting. Uit deze onderzoeken kwam naar voren dat de geplande ontwikkeling mogelijk negatieve effecten heeft voor egel en sperwer en dat nader onderzoek nodig is. De resultaten van dit nader onderzoek zijn beschreven in een notitie (Nader onderzoek sperwer en egel Marskant te Hengelo, Eelerwoude), zie Bijlage 4 bij de toelichting.

Hieruit komt naar voren dat aantasting van beschermde voortplantings- of rustplaatsen van de egel niet wordt verwacht. Ook is geen nestlocatie of territorium vastgesteld van de sperwer en ook niet van andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Een ontheffing voor deze soorten wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Wel geldt te allen tijde de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Vanuit deze zorgplicht zijn voor de voorgenomen ontwikkeling, voorafgaand aan de werkzaamheden, maatregelen noodzakelijk om schade aan konijnen te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan het fretteren van de holen en het vangen en verplaatsen van de konijnen.

Om te voorkomen dat er als gevolg van de (bouw)werkzaamheden konijnen worden geschaad of gedood is hiertoe een voorwaardelijke verplichting in de regels (artikel 9.3) opgenomen. Deze voorwaardelijke verplichting bepaalt dat het roeren en bebouwen van gronden uitsluitend is toegestaan indien maatregelen zijn getroffen die noodzakelijk zijn om schade aan konijnen en het doden van konijnen te voorkomen. Deze maatregelen dienen vóór de start bouw te zijn getroffen en moeten vóór de start bouw blijken uit een schriftelijke rapportage die ter beoordeling aan het college van Burgemeester en wethouders moet zijn voorgelegd.

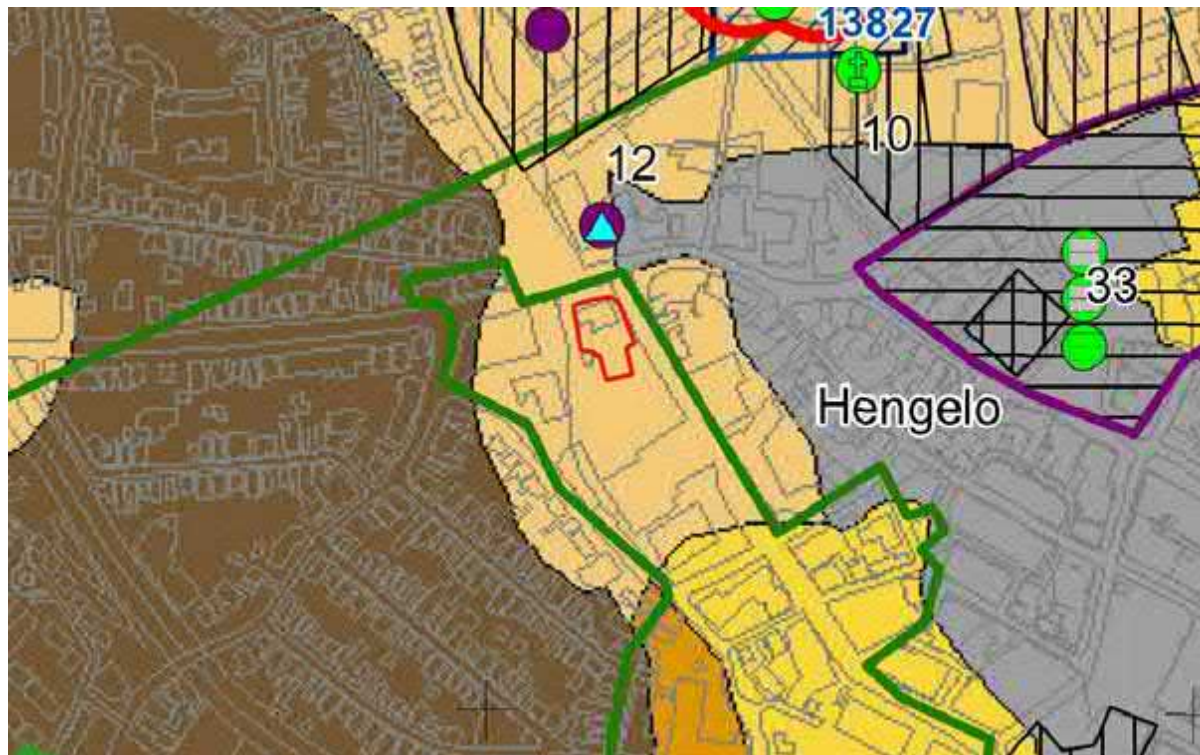
5.3 Archeologie en cultuurhistorie

5.3.1 Algemeen

In deze paragraaf wordt aan de hand van inventarisaties ingegaan op de in het plangebied aanwezige archeologische en cultuurhistorische waarden.

5.3.2 Archeologische verwachting

Voor een uitgebreide beschrijving van het archeologisch beleid van de gemeente, wordt verwezen naar paragraaf 4.3.3. Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Hengelo staat aangegeven welke archeologische waarden aanwezig en te verwachten zijn. Een uitsnede van deze kaart is opgenomen in de volgende afbeelding.

Uitsnede Archeologische waarden- en verwachtingskaart met het plangebied globaal rood omlijnd

Uitgangspunt voor het bestemmingsplan is het veiligstellen van de aanwezige (en aangetoonde) en te verwachten archeologische waarden. Conform het verdrag van Valletta dient gestreefd te worden naar het behoud van archeologische resten in de archeologische verwachtingszones. Voor Hengelo is door middel van het maken van een archeologische verwachtingskaart inzichtelijk gemaakt waar zich archeologische resten kunnen bevinden. Ingrepen die kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van de archeologische resten binnen de terreinen van archeologische waarde (AMK-terreinen) dienen zoveel mogelijk te worden voorkomen. In het kader van de Monumentenwet moet hiervoor een vergunning worden aangevraagd.

Op basis van de te verwachte dichtheden aan archeologische resten binnen de diverse verwachtingszones én de mogelijkheden die archeologisch onderzoek biedt om deze resten aan te tonen, wordt een onderzoeksplicht geadviseerd voor ingrepen met een omvang groter dan 250 m² binnen de verwachtingswaarde type erf, ingrepen met een omvang groter dan 2500 m², waarbinnen een hoge verwachtingswaarde geldt en voor ingrepen groter dan 5000 m², waarvoor een middelmatige of lage verwachtingswaarde geldt. De minimum onderzoekseis voor een archeologisch onderzoek is een archeologisch bureauonderzoek waarin de ingreep op zijn schadelijkheid wordt beoordeeld en wordt geadviseerd over de noodzaak tot het nemen van vervolgstappen in de vorm van veldonderzoek.

5.3.3 Archeologie; het plangebied

5.3.3.1 Verwachtingswaarden

Het plangebied Markant ligt binnen één archeologische verwachtingswaarde (zie de afbeelding in paragraaf 5.3.2). Het plangebied ligt in een zone met beekdalen en overige laagten die nabij de meest prominente dekzandhoogten en -ruggen zijn gelegen. Hier geldt een middelmatige archeologische verwachting voor archeologische resten uit alle perioden. Hoofdzakelijk gaat het dan om archeologische resten die in verband staan met beekdalgebonden activiteiten, zoals bruggen, voordes, watermolens etc. en mogelijke archeologische resten, bijvoorbeeld afvaldumps, die in verband staan met bewoning op de nabij gelegen hogere gronden.

5.3.3.2 Bekende vindplaatsen en monumenten

Binnen het plangebied zijn in het landelijk datasysteem ARCHIS geen terreinen van archeologische waarde geregistreerd. In de directe nabijheid van het plangebied zijn enkele archeologische waarnemingen bekend. Ten noorden van de Deldenerstraat is een van gewei gemaakte bijl gevonden, die gedateerd wordt tussen het mesolithicum en de ijzertijd. Aan de noordoostzijde van de Langestraat zijn diverse stukken aardewerk gevonden, daterend uit de late middeleeuwen – nieuwe tijd.

5.3.3.3 Uitgevoerde onderzoeken

Het plangebied zelf heeft in het verleden deel uitgemaakt van een archeologisch onderzoek. In 2007 is door Synthebra een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een groter plangebied (M-kwadraat / B3 te Hengelo). Het huidige plangebied Markant lag binnen deelgebied 2 van dit bureauonderzoek. Hieruit is het volgende geconcludeerd: er worden in deelgebied 2 geen bewoningsgerelateerde sporen van voor de eerste helft van de 19^e eeuw verwacht. Op de kadastrale kaart staat geen bewoningsgerelateerde bebouwing aangeduid en gelet op de landschappelijke ligging van het gebied mag aangenomen worden dat het gebied in de voorgaande eeuwen onaantrekkelijk was voor bewoning. In deelgebied 2 geldt een verwachting op off-site features als wegen, bruggen en schuren en op (rituele) deposities als bijvoorbeeld bijlen van vuursteen, laat prehistorisch metaalwaar, kuilen met aardewerkdeposities.

Hoewel uit de bij dit bureauonderzoek opgestelde verstoringskaart blijkt dat het bodemprofiel van deelgebied 2 bijna geheel verstoord is, geldt dit niet voor het huidige plangebied. De bovenstaande archeologische verwachting blijft daarmee gehandhaafd.

5.3.3.4 Vertaling naar planregels

Op grond van gemeentelijk beleid bij de Archeologische waarden- en verwachtingskaart en de Erfgoedverordening uit 2018 geldt bij een middelhoge verwachting een onderzoeksplicht indien bij bodemingrepen dieper dan 40 cm wordt gegraven en over een oppervlakte van meer dan 5.000 m². De zone met deze middelhoge archeologische verwachtingswaarde moet in het bestemmingsplan met de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie middel' worden gemarkeerd. Voor deze bestemmingen gelden bestemmingsregels en dient een omgevingsvergunning aangevraagd te worden indien bodemingrepen boven de vrijstellingsgrenzen uitkomen.

Het kan zijn dat van de onderzoeksverplichting afgeweken mag worden. Aan de hand van historische gegevens, recente activiteiten en bouwgeschiedenis ter plaatse, kan blijken dat onderzoek niet nodig is. Daartoe dient de regio-archeoloog geconsulteerd te worden en kan de initiatiefnemer worden gevraagd om relevante gegevens aan te leveren.

Voorschriften en vrijstellingsgrenzen in verband met archeologische waarden en verwachtingen – geldend voor het huidige plangebied:

- Zones met een middelhoge verwachtingswaarde

In de zones met een middelhoge verwachtingswaarde dient archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden indien uit plannen blijkt dat de bodem over een oppervlakte van meer dan 5.000 vierkante meter dieper dan 40 cm wordt vergraven. Deze vrijstellingsgrens wordt met de omvang van het huidige plangebied (1630 m²) niet overschreden; ook worden er op basis van een QuickScan geen ondergrondse bouwhistorische waarden in het plangebied verwacht.

In het kader van dit bestemmingsplan is geen archeologisch onderzoek noodzakelijk, omdat de vrijstellingsgrenzen niet worden overschreden; wel dient er een archeologisch dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie middel' te worden opgenomen.

5.3.4 Cultuurhistorie; beleid

Vanaf 1 januari 2012 is het verplicht om in ruimtelijke plannen rekening te houden met cultuurhistorische waarden. Om een stabiele en meer structurele basis te geven aan de borging van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening, is per 1 januari 2012 aan artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) toegevoegd dat gemeenten bij het vaststellen van bestemmingsplannen niet alleen rekening moeten houden met cultuurhistorische waarden onder de grond (archeologische waarden), maar ook met waarden boven de grond. Dat betekent dat gemeenten een analyse moeten maken van de cultuurhistorie in een bestemmingsplangebied en daar conclusies aan moeten verbinden die in het bestemmingsplan verankerd worden.

Cultuurhistorische waarden omvatten meer dan alleen bouwhistorische objecten en monumenten waarop tot voorheen vaak alleen de aandacht lag in bestemmingsplannen. Door middel van een historisch-geografische inventarisatie dienen ook cultuurlandschappelijke structuren en elementen in beeld gebracht te worden, zoals oude infrastructuur, verkavelingsstructuren en elementen daarin zoals houtwallen, beeklopen en essen, en moet ook gedacht worden aan het stedenbouwhistorische karakter van wijken en gebieden. Belangrijk is om na te gaan wat het 'eigene' van een gebied is en dat met al

zijn elementen en structuren in beeld te brengen.

De resultaten van de inventarisatie worden gewogen om antwoord te geven op de vraag welke ruimtelijke ontwikkelingen in een gebied toelaatbaar worden geacht. Dit wordt vervolgens uitgewerkt binnen het instrument dat de burgers bindt: het bestemmingsplan.

De gemeente Hengelo heeft nog geen specifiek beleid dat de aanpassing van de Bro regelt. In dit bestemmingsplan wordt met de inventarisatie van cultuurhistorische waarden echter voorzien in de eisen volgens het Bro.

5.3.5 Cultuurhistorie; het plangebied

5.3.5.1 Historische ontwikkeling van het plangebied

Tot aan het begin van de 20^e eeuw lag het plangebied net ten westen van de historische kern van Hengelo en maakte het deel uit van de Marke Woolde. Het plangebied was ingericht als wei- en hooilanden en grensde direct aan de BerflobEEK.

Aan de westzijde van de beek werd in 1870 een villa gebouwd (Deldenerstraat 61). Rond 1930 werd om de villa een parkachtige tuin aangelegd. Uit historische kaarten valt niet goed op te maken of bij de aanleg van de tuin ook de BerflobEEK werd verlegd en daarmee ingrepen zijn uitgevoerd tot binnen in het plangebied. Wel is duidelijk dat in deze periode de perceelsloten binnen het huidige plangebied zijn gedempt, waardoor de oorspronkelijke structuur in het gebied verdween. In het plangebied zelf is in de jaren '20 van de 21^e eeuw het bureelgebouw voor dienst van gemeentewerken en -bedrijven gebouwd. Dit gebouw, aan de Deldenerstraat 59, heeft later de naam villa Markant gekregen.

5.3.5.2 Historisch geografische kenmerken

Zoals vermeld resteren er geen historisch-geografische kenmerken en structuren meer in het plangebied.

5.3.5.3 Gebouwde objecten en monumenten

Hengelo heeft 80 rijksmonumenten (RM), 130 gemeentelijke monumenten (GM, waarvan 3 met de status voorgedragen), 35 beschermde gemeentelijk karakteristieke panden (BGKP) en een beschermd dorpsgezicht, Tuindorp 't Lansink. Daarnaast zijn door het rijk in het kader van de wederopbouw twee aandachtsgebieden aangewezen. Dit zijn de binnenstad en Klein Driene/de Noork. Inmiddels zijn in het buitengebied en in het beschermde Tuindorp 't Lansink circa 500 karakteristieke objecten aangewezen. Tevens heeft de Erfgoedcommissie een lijst van waardevolle panden opgesteld. Deze objecten hebben geen juridische status, maar zijn bedoeld om de eigenaren bewust te maken van hun waardevol bezit.

Villa Markant is aangemerkt als een gemeentelijk monument. De villa is het enige gebouw met een overheidsfunctie dat is overgebleven uit de geschiedenis van Hengelo tot 1940.

Het gebouw is een vierkant pand met een verdieping onder een tentdak. Het heeft een verlengde gevel aan de westkant richting de BerflobEEK. Alle ramen kennen een verdeling met roeden. Het gebouw kent verschillende details zoals de zware natuurstenen lateien, dakruiters met zinken dakjes en versierd metselwerk dat de raampartijen verbindt. Daarbij heeft het bijzondere vensters in nokken.

Het gebouw wordt in oude glorie teruggebracht, door onder meer een torenspits terug te plaatsen. Daarnaast wordt het gebouw verduurzaamd en worden de gevels van het gebouw gerestaureerd. Ontsierende toevoegingen zoals de hellingbaan aan de zijde Mitchamplain en de stalen noodtrap worden verwijderd.

5.3.5.4 Beleid en aanbevelingen cultuurhistorie

Voor wat betreft cultuurhistorische structuren en objecten gelden verder geen specifieke aanbevelingen.

5.4 Milieu

Milieuhygiëne is een belangrijk onderdeel van ruimtelijke ordening. Het is van belang dat in het kader van een zorgvuldige en integrale afweging milieurelevante aspecten in beeld zijn gebracht. Om inzicht te verschaffen in de relevante milieuhygiënische aspecten is een milieuaspectenstudie gemaakt. Deze studie geeft aan hoe is omgegaan met bedrijven en hun zoneringen en diverse hinderaspecten die binnen de ruimtelijke ordening een rol spelen zoals gevaar, lucht en geluid.

5.4.1 Vormvrije mer-beoordeling

5.4.1.1 Wettelijk kader

Uit de Wet milieubeheer in samenhang met het Besluit milieueffectrapportage (Besluit mer) volgt dat voorafgaand aan de vaststelling van een bestemmingsplan dat voorziet in "de aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject" (kolom 1 van onderdeel D 11.2 van de bijlage bij het Besluit mer) beoordeeld moet worden of er zodanige belangrijke nadelige milieueffecten zijn te verwachten dat het nodig is om eerst een milieueffectrapport (MER) op te stellen. Bij de beoordeling moeten de criteria worden betrokken uit bijlage III van de mer-richtlijn.

De omvang van het project ligt ruim onder de drempelwaarden genoemd in kolom 2 van onderdeel D 11.2 van de bijlage bij het Besluit mer waarboven een formele mer-beoordeling nodig is.

Op grond van artikel 7.19 Wet milieubeheer moet het bevoegd gezag voorafgaand aan de ter inzagelegging van het ontwerp bestemmingsplan beslissen of er vanwege belangrijke nadelige milieugevolgen van het plan een milieueffectrapport nodig is. Bij deze afweging moet rekening worden gehouden met de relevante criteria uit bijlage III van de mer-richtlijn:

- de fysieke kenmerken van de activiteit;
- de locatie van de activiteit, met bijzondere aandacht voor de kwetsbaarheid van het milieu in gebieden waarop de activiteit van invloed kan zijn;
- de waarschijnlijk belangrijke gevolgen die de activiteit voor het milieu kan hebben, met specifieke aandacht, voor zover van toepassing, voor de gevolgen van emissies en productie van afvalstoffen en voor het gebruik van natuurlijke hulpbronnen (met name, bodem, land, water en biodiversiteit);
- de eventuele maatregelen die zijn getroffen om nadelige gevolgen voor het milieu te vermijden of te voorkomen.

5.4.1.2 Situatie plangebied

Voor dit plan is een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitgevoerd (zie Bijlage 5 bij deze toelichting). Deze beoordeling maakt duidelijk dat het plan naar verwachting geen zodanig belangrijke gevolgen voor het milieu zal hebben dat voorafgaand aan de vaststelling van het plan een milieueffectrapport moet worden opgesteld.

5.4.1.3 Conclusie

Beoogd wordt in het plangebied een stadsblok te realiseren. Op het plan is categorie D11.2 van het Besluit milieueffectrapportage van toepassing. In de aanmeldingsnotitie (m.e.r.-beoordeling) is beoordeeld of de activiteiten zodanig belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben dat het doorlopen van een m.e.r.-procedure noodzakelijk is.

In de notitie is ingegaan op verschillende thema's onder andere de archeologie en cultuurhistorie, bodem, water, geluid, luchtkwaliteit, flora en fauna en externe veiligheid.

Ten aanzien van al deze (en overige) aspecten kan gesteld worden dat de milieueffecten vanwege de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied zeer beperkt zijn. Het initiatief heeft geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu.

Gelet op:

- de kenmerken van het plan;
- locatie van het plan;
- de kenmerken van de potentiële effecten.

kan worden geconcludeerd dat het plan geen belangrijke gevolgen voor het milieu zal hebben en dat daarom voorafgaand aan de vaststelling van het plan geen volledige m.e.r. procedure doorlopen hoeft te worden.

5.4.2 Bedrijven en milieuzonering

Om te voorkomen dat bedrijvigheid ter plaatse van woningen en andere gevoelige functies ontoelaatbare overlast veroorzaakt en om te voorkomen dat bedrijven onevenredige inspanningen moeten leveren om aan milieuregels te kunnen voldoen, moet tussen deze functies voldoende ruimtelijke scheiding worden aangehouden (zogenoemde milieuzonering). De VNG uitgave Bedrijven en Milieuzonering (uitgave 2009; verder genoemd de VNG-richtlijn) geeft algemeen geaccepteerde richtlijnen voor zoneringafstanden bij nieuwe ruimtelijke plannen. Als wordt voldaan aan de geadviseerde afstanden tussen een bedrijf en een gevoelige functie, mag er in zijn algemeenheid van worden uitgegaan dat een bedrijf in redelijkheid aan de milieuregels kan voldoen en dat ontoelaatbare (milieu)hinder bij woningen en andere gevoelige functies wordt voorkomen.

In de VNG-uitgave wordt aan de hand van de zogenoemde Standaard Bedrijfsindeling (SBI) voor milieubelastende activiteiten aangegeven welke richtafstanden vanwege geur, stof, geluid en gevaar bij voorkeur aangehouden moeten worden. De grootste van deze vier richtafstanden is bepalend voor de milieucategorie waarin een bedrijf of activiteit geplaatst wordt.

Als aan de richtafstanden kan worden voldaan mag worden verondersteld dat bedrijven kunnen voldoen aan de milieueisen en ontoelaatbare hinder wordt voorkomen.

Aan de hand van vorenstaande regeling is onderzoek verricht naar de feitelijke situatie. Hierbij spelen twee vragen en rol:

- past de nieuwe functie in de omgeving? (externe werking);
- laat de omgeving de nieuwe functie toe? (interne werking).

Externe werking

Hierbij gaat het met name om de vraag of de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling leidt tot een situatie die, vanuit hinder of gevaar bezien, in strijd is te achten met een goede ruimtelijke ordening. Daarvan is sprake als het woon- en leefklimaat van omwonenden in ernstige mate wordt aangetast. Voorliggend plan voorziet in het realiseren van een stadsblok met acht appartementen en een actueel juridisch-planologisch kader van de kantoorfunctie in villa Markant.

De functie 'wonen' betreft geen milieubelastende activiteit voor de omgeving. Van enige vorm van aantasting van het woon- en leefklimaat van omwonenden door toevoeging van deze functie, is dan ook geen sprake.

De functie 'kantoor' betreft wel een milieubelastende functie. Op basis van de VNG-uitgave worden kantoorfuncties aangemerkt als milieucategorie 1. Bij deze categorie hoort een maximale richtafstand van tien meter. De werkelijke afstand tot woningen of gevoelige bestemmingen is groter dan tien meter.

Interne werking

Hierbij gaat het om de vraag of de nieuwe functie binnen het plangebied hinder ondervindt van bestaande functies in de omgeving, en omgekeerd of omliggende bedrijven in bedrijfsvoering of ontwikkelingsmogelijkheden worden belemmerd. In dit geval zijn de appartementen aan te merken als milieugevoelige objecten.

Het plangebied ligt nabij het centrumgebied van Hengelo. In de nabijheid van het plangebied zijn op basis van het geldende planologisch regime verschillende milieubelastende functies binnen de bestemmingen 'Centrum', 'Maatschappelijk' en 'Bedrijf' toegestaan. Binnen deze bestemmingen zijn hoogstens categorie 2 activiteiten toegestaan met een geadviseerde richtafstand van 30 meter. De afstanden van uiterste situering van het stadsblok tot de grens van de bestemmingen die milieubelastende activiteiten toelaten bedragen in alle gevallen meer dan 30 meter.

In het plangebied zelf wordt de kantoorfunctie in villa Markant voorzien van een actueel juridisch-planologisch kader. Voor kantoorfuncties geldt milieucategorie 1 met een richtafstand van tien meter. De afstand tot het stadsblok of andere gevoelige bestemmingen is groter dan tien meter. Er wordt voldaan aan de richtafstanden.

Gelet op het vorenstaande wordt geconcludeerd dat ter plaatse van het stadsblok sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Omgekeerd worden omliggende milieubelastende functies niet in hun ontwikkelings- of uitbreidingsmogelijkheden beperkt.

Conclusie

Het aspect bedrijven en milieuzonering vormt dan ook geen belemmering voor dit plan

5.4.3 Geluid

De 'Nota geluid, herziening 2015' van de gemeente Hengelo heeft als uitgangspunt dat de geluidbelasting het goede woon-en leefklimaat niet mag verstoren. Dit betekent niet voor alle delen van Hengelo hetzelfde. Bewoners van bijvoorbeeld de binnenstad of bewoners langs een drukke invalsweg zullen andere verwachtingen hebben dan bewoners van specifieke woongebieden.

Daarom zijn in Hengelo vijf gebiedstypen onderscheiden:

- Wonen;
- Binnenstad en winkelgebieden;
- Industrie en bedrijven;
- Buitengebied en stadsparken;
- Verkeerszones.

Per gebiedstype zijn ambitie- en plafondwaarden vastgesteld. De ambitiewaarde is het geluidniveau dat wordt nagestreefd. De plafondwaarde is het maximale niveau dat onder voorwaarden kan worden toegestaan.

De Wet geluidhinder (Wgh) definieert zones langs industrieterreinen, wegen en spoorwegen. Bij het realiseren van woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen binnen een zone moet een akoestisch onderzoek worden uitgevoerd en moet de wettelijke geluidgrenswaarde in acht worden genomen.

Wegverkeerslawaai

De appartementen in het plangebied worden aangemerkt als nieuwe geluidgevoelige objecten. In dit geval is een akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai verricht om de geluidbelasting van de omliggende wegen op de gevels van de appartementen te bepalen. Hierna wordt op de belangrijkste resultaten ingegaan. Het volledige onderzoek is in Bijlage 6 bij deze toelichting opgenomen.

Onderzoeksresultaten

Het plangebied ligt binnen de wettelijke geluidszone van de Marskant en de Deldenerstraat. Op beide wegen geldt een snelheidsregime van 50 km/uur. De geluidbelasting afkomstig van de Marskant en de Deldenerstraat voldoet niet aan de voorkeursgrenswaarde, wel wordt voldaan aan de maximale ontheffingswaarde van 63 dB uit de Wet geluidhinder.

De bron- en overdrachtsmaatregelen, bijvoorbeeld aanpassing verkeersintensiteiten van de weg (bronmaatregel), of afschermdende bebouwing (overdrachtsmaatregel), die getroffen kunnen worden om aan de voorkeurswaarde te voldoen hebben bezwaren van stedenbouwkundige, landschappelijke of financiële aard. Er wordt voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het gemeentelijk geluidbeleid. Een hogere waarde van maximaal 56 dB als gevolg van het wegverkeerslawaai afkomstig van de Marskant en 51 dB als gevolg van het wegverkeerslawaai van het Deldenerstraat kan dan ook worden verleend.

Ten tijde van de vergunningverlening dient een aanvullend akoestisch onderzoek te worden verricht naar de gevelwering. Gelet op bovenstaande is er ter plaatse van de te realiseren woningen sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat aangaande het aspect wegverkeerslawaai.

Railverkeerslawaai

Het plangebied ligt op circa 300 meter van het spoortraject Hengelo – Almelo en daarmee buiten de wettelijke zone van het spoor. Het aspect railverkeerslawaai is daarom niet van belang.

Industrielawaai

Het plangebied ligt niet in de zone van een geluidgezoneerd industrieterrein. Het aspect industrielawaai is daarom niet van belang.

Luchtvaartlawaai

Het plangebied ligt ruim buiten de zone van het vliegveld Twente. Het aspect luchtvaartlawaai is daarom niet van belang.

Conclusie

Ter plaatse van de nieuwe appartementen is sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. De Wet geluidhinder, en daarmee het aspect 'geluid', vormt, mits de hogere waarde wordt verleend, geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

5.4.4 Luchtkwaliteit

In titel 5.2 van de Wet milieubeheer zijn de luchtkwaliteitseisen opgenomen die het bevoegd gezag bij het nemen van ruimtelijke en infrastructurele besluiten in de besluitvorming moet betrekken.

Indien het project:

- a. niet leidt tot overschrijdingen van de grenswaarden en/of;
- b. niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit en/of;
- c. 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan verslechtering van de luchtkwaliteit en/of;
- d. onderdeel is van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit;

is luchtkwaliteit geen belemmering voor het plan.

Een woningbouwplan draagt op grond van de ministeriële regeling niet in betekenende mate bij aan de luchtkwaliteit als minder dan 1.500 woningen worden gerealiseerd. Een kantoorlocatie draagt niet in betekenende mate bij aan de luchtkwaliteit als minder dan 100.000 m² bruto vloeroppervlak met een enkele ontsluitingsweg wordt toegevoegd. Voorliggend plan ligt ruim onder deze grenzen. Het aspect

luchtkwaliteit vormt dan ook geen belemmering.

5.4.5 Stikstofdepositie

Het plangebied bevindt zich op circa 3,7 kilometer van het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer'. De appartementen zullen niet op het aardgasnet worden aangesloten. De bestaande villa Markant blijft wel op het gasnet aangesloten. Verder is onderzocht of de verkeersbewegingen van auto's van en naar de woningen en het kantoor een significante stikstofdepositie geven op Natura 2000-gebieden. Een berekening met de rekentool AERIUS 2022 laat zien dat er als gevolg van zowel de aanlegfase als de gebruiksfase geen sprake is van rekenresultaten hoger dan 0,00 mol/ha/j. Er is daarmee geen sprake van een stikstofdepositie met significant negatief effect op Natura 2000-gebieden. Het volledige onderzoek naar stikstofdepositie is opgenomen in Bijlage 1 bij deze toelichting.

Het aspect stikstofdepositie vormt dan ook geen belemmering voor dit bestemmingsplan.

5.4.6 Externe veiligheid

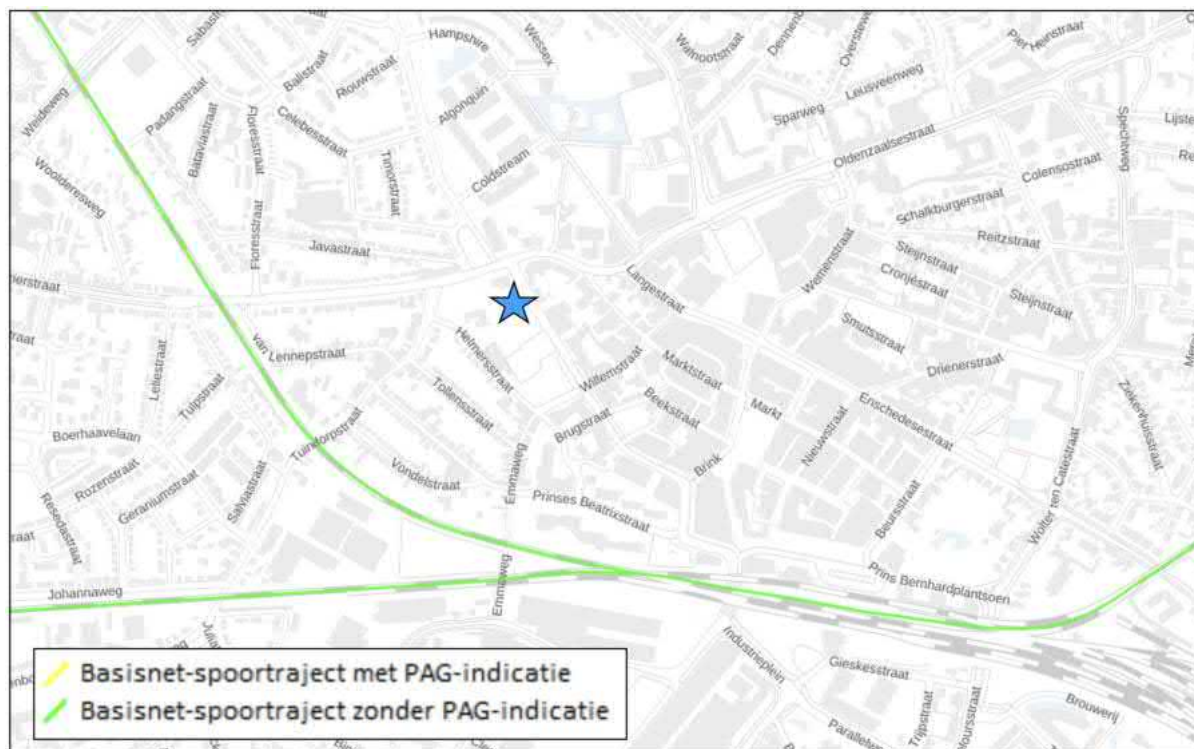
Externe veiligheid omvat het beheersen van de risico's voor de omgeving door de productie, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen (binnen bedrijven) en door het transport van gevaarlijke stoffen (via wegen, waterwegen, spoorwegen en buisleidingen). De externe veiligheidsrisico's worden enerzijds bepaald door de mogelijke effecten die een calamiteit met gevaarlijke stoffen kan hebben en anderzijds door de kans dat een calamiteit optreedt.

De normering voor de externe veiligheid rond bedrijven is vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). De normering voor de externe veiligheid langs rijkswegen en spoorwegen is vastgelegd in het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). Voor buisleidingen is de normering voor externe veiligheid vastgelegd in het Besluit Externe Veiligheid Buisleidingen (Bevb).

Het externe veiligheidsrisico wordt uitgedrukt in twee grootheden, het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Aan het plaatsgebonden risico is een wettelijke contour verbonden waarbinnen geen nieuwe kwetsbare objecten mogen worden geprojecteerd. Het groepsrisico is de kans dat een groep personen dodelijk wordt getroffen door een incident met gevaarlijke stoffen.

Aan de hand van de Risicokaart is een inventarisatie verricht van risicobronnen in en rond het plangebied. Op de Risicokaart staan meerdere soorten risico's, zoals ongevallen met brandbare, explosieve en giftige stoffen, grote branden of verstoring van de openbare orde. In totaal worden op de Risicokaart dertien soorten rampen weergegeven.

In onderstaande afbeelding is een uitsnede van de Risicokaart (in de Atlas Leefomgeving) met betrekking tot het plangebied en omgeving weergegeven. Het plangebied is indicatief met een blauwe ster weergegeven.

Risicovolle bedrijven

In de omgeving van het plangebied bevinden zich geen risicovolle bedrijven.

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Het plangebied ligt op circa 300 meter van het spoortraject Hengelo – Almelo. Over dit traject worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Gelet op de afstand, zijn het plasbrandscenario (brandbare stoffen) en het explosiescenario (brandbaar gas) niet relevant. Het gebied ligt wel binnen de zone waarin een calamiteit met toxische stoffen relevante effecten kan hebben. Van deze stoffen worden slechts heel beperkte hoeveelheden vervoerd; het risico op een dergelijk scenario is dan ook heel klein. De maatregelen bij een dergelijke calamiteit zijn ramen en deuren sluiten en ventilatie uitschakelen. Extra voorzieningen zijn niet nodig; de reguliere brandweezorg volstaat.

Uit de inventarisatie blijkt verder dat het plangebied:

- zich niet bevindt binnen de risicocontour van Bevi- en Brzo-inrichtingen danwel inrichtingen die vallen onder het Vuurwerkbesluit (plaatsgebonden risico);
- niet ligt binnen de veiligheidsafstanden van buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Het aspect externe veiligheid vormt geen belemmering voor dit plan.

Advies brandweer

Op verzoek van de gemeente Hengelo heeft de Brandweer Twente op 8 maart 2023 advies uitgebracht in het kader van voorliggend bestemmingsplan. Dit advies is als Bijlage 7 bijgevoegd aan deze toelichting. De brandweer constateert dat het plangebied zich op circa 300 meter van het spoortracé Hengelo-Almelo bevindt. Dit is buiten de 200 meter zone zoals opgenomen in het 'Besluit externe veiligheid transportroutes' voor ruimtelijke ontwikkelingen.

De ontwikkeling betreft het toevoegen van 8 appartementen binnen een beoogd bouwblok. Gelet op de beperkte toename van personen binnen het plangebied acht de brandweer een nieuw onderzoek naar de hoogte van het groepsrisico buiten proportioneel. Een nieuwe QRA (kwantitatieve risicoanalyse) is dan ook niet noodzakelijk. Uitgangspunt is dat dit woongebouw niet bestemd is voor de huisvesting van niet-zelfredzame personen. Daar is in dit geval ook geen sprake van.

In het advies haalt de brandweer een eerder advies van 4 april 2021 aan. Destijds heeft de brandweer geadviseerd op de ontwikkelingen "Marskant" en de tot dat plan behorende deellocaties (Marskant, Walhoflocatie en Brugstraat). In het kader daarvan acht de brandweer het niet noodzakelijk om ten aanzien van het stadsblok uitgebreid en aanvullend te adviseren.

5.4.7 Hoogtebeperking i.v.m. radarverstoring en vliegveiligheid

Het plangebied ligt op circa acht kilometer afstand van het radarstation Twente. Om een ongestoord functioneren van de radar- en communicatieapparatuur te waarborgen, gelden op grond van artikel 2.4 van de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening in de omgeving van het radarstation beperkingen met betrekking tot de bouwhoogte. Binnen het plangebied wordt geen hoogbouw toegestaan. Dit aspect speelt in de beoordeling daarom geen rol.

5.4.8 Bodem

Binnen het plangebied is een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. Op basis van dit bodemonderzoek (Verkennend Bodemonderzoek Marskant ong. te Hengelo; Dumea Milieu; 2022-207; 22 juli 2022) dat in Bijlage 8 aan deze toelichting is toegevoegd, wordt de conclusie getrokken dat op basis van het onderzoek een nader bodemonderzoek voor deze locatie niet noodzakelijk is. De onderzoekslocatie wordt vanuit milieuhygiënisch oogpunt geschikt geacht voor het beoogde gebruik.

5.5 Economische uitvoerbaarheid

De ontwikkeling van het plangebied betreft een particulier initiatief. De kosten die verband houden met de bestemmingsplanherziening en de uitvoering van het plan, komen voor rekening van de initiatiefnemer. Dit wordt in een overeenkomst vastgelegd, net als eventuele planschade die ook voor rekening van de initiatiefnemer komt. Aangezien het kostenverhaal op deze manier is verzekerd hoeft de raad geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 Wro vast te stellen.

Hoofdstuk 6 Het bestemmingsplan

6.1 Uitgangspunten

In de voorgaande hoofdstukken is de ontwikkeling van het plangebied beschreven. Deze ontwikkeling krijgt zijn juridische vertaling in het onderhavige bestemmingsplan. In dit bestemmingsplan worden de gebruiks- en bebouwingmogelijkheden binnen het plangebied geregeld. Het bestemmingsplan geeft aan voor welke doeleinden gronden zijn bestemd.

6.2 Het digitale bestemmingsplan

Volgens het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) wordt een bestemmingsplan met de daarbij behorende toelichting langs elektronische weg vastgelegd. Het bestemmingsplan wordt in die vorm ook vastgesteld, tegelijk met een volledige analoge verbeelding van het bestemmingsplan op papier. Indien de digitale en de analoge verbeelding tot interpretatieverschillen leiden, is de digitale verbeelding beslissend.

Het Bro laat echter de feitelijke digitale werkwijze voor een groot gedeelte over aan een ministeriële regeling, de Regeling standaarden ruimtelijke ordening 2012, met de daarbij behorende standaarden. Het gaat daarbij om de inrichting, de vormgeving, de verbeelding, de beschikbaarstelling, de authenticiteit, de integriteit, de volledigheid, de vaststelling en de bekendmaking van de digitale ruimtelijke informatie. De regeling bestaat uit een set normen (die verplicht zijn voorgeschreven) en een pakket aan praktijkrichtlijnen die uitleggen hoe de verplichte normen toegepast kunnen worden.

Voorliggend bestemmingsplan voldoet aan alle verplichte onderdelen van de standaarden.

6.3 Planopzet

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en bijbehorend GML-bestand waarin de geometrisch bepaalde planobjecten zijn vervat. Het .GML-bestand en de regels dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

1. Inleidende regels;
2. Bestemmingsregels;
3. Algemene regels;
4. Overgangs- en slotregels.

In het navolgende worden de regels per hoofdstuk toegelicht.

6.3.1 Inleidende regels

Hoofdstuk 1 bevat de inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied.

6.3.1.1 Begrippen

Dit artikel bevat de definities van de in de regels gebruikte begrippen, waarmee een eenduidige interpretatie van deze begrippen is vastgelegd.

6.3.1.2 Wijze van meten

De 'wijze van meten' geeft onder meer regels waar mag worden gebouwd en hoe voorkomende eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

6.3.2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 van de regels bevat de juridische vertaling van de verschillende bestemmingen die voorkomen in het plangebied. Voor ieder gebied op de verbeelding is de bestemming aangegeven. In de regels is onder andere aangegeven welk gebruik is toegestaan, wat er gebouwd mag worden en wat verboden is. Hieronder worden verschillende bestemmingen toegelicht.

6.3.2.1 Groen

Gronden met deze bestemming zijn bestemd voor groenvoorzieningen, bermen, beplanting, fiets- en/of voetpaden. Gebouwen mogen niet worden gebouwd met uitzondering van nutsvoorzieningen.

6.3.2.2 Kantoor

De gronden van villa Markant zijn bestemd als 'Kantoor'. Binnen de bestemming zijn de aangewezen gronden bestemd voor (gebouwen ten behoeve van) kantoren zonder baliefunctie.

6.3.2.3 Verkeer - Verblijfsgebied

Binnen de bestemming 'Verkeer - Verblijfsgebied' worden woonstraten en woonerven bedoeld. Deze bestemming richt zich met name op langzaam verkeer en parkeervoorzieningen en draagt het karakter van een verblijfsgebied. Gebouwen mogen niet worden gebouwd met uitzondering van nutsvoorzieningen.

6.3.2.4 Wonen

Op de gronden met de bestemming 'Wonen' is het toegestaan om gestapelde woningen te realiseren. Op de verbeelding zijn onder andere bouwgrenzen, minimale en maximale bouwhoogten opgenomen. In de regels zijn de overige bebouwingsregels aan te treffen.

6.3.3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels. Deze gelden voor het gehele plangebied.

6.3.3.1 Anti-dubbeltelregel

De anti-dubbeltelregel is opgenomen om ervoor te zorgen dat grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is of alsnog kan worden gegeven, bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing wordt gelaten.

6.3.3.2 Algemene gebruiksregels

Dit artikel regelt enkele aspecten met betrekking tot het gebruik van gronden.

6.3.3.3 Algemene afwijkingsregels

Door middel van de algemene afwijkingsbevoegdheid kunnen burgemeester en wethouders bij het verlenen van een omgevingsvergunning afwijken van de bestemmingsplanregels voor onder andere geringe overschrijding van bepaalde bouwvoorschriften, alsmede voor kunstobjecten, bouwwerken van openbaar nut, telecommunicatievoorzieningen enzovoort. Deze bevoegdheid vergroot de flexibiliteit van het plan.

6.3.3.4 Overige regels

In dit artikel zijn regels opgenomen met betrekking tot het parkeren, laden en lossen.

6.3.4 Overgangs- en slotregels

Hoofdstuk 4 bevat regels omtrent overgangsrecht en de slotregel. Deze gelden voor het hele plangebied.

6.3.4.1 Overgangsrecht

Dit artikel regelt ten aanzien van gebouwen en van gebruik dat bestaande gebouwen of bestaand gebruik dat afwijkt van het plan, onder voorwaarden mag worden voortgezet.

6.3.4.2 Slotregel

In dit artikel staat de naam van het bestemmingsplan.

6.4 Handhaving van het plan

Het ontwikkelen van beleid en de vertaling hiervan in een bestemmingsplan heeft weinig zin, indien na de vaststelling van het bestemmingsplan de regels van het plan niet gehandhaafd (kunnen) worden. Daarom is het belangrijk al tijdens het opstellen van een bestemmingsplan aandacht te besteden aan de handhaafbaarheid van de opgestelde regels. Hierbij is een aantal punten in het bijzonder van belang:

1. Voldoende kenbaarheid van en draagvlak voor het bestemmingsplan

Een goed handavingsbeleid begint bij de kenbaarheid van het bestemmingsplan bij degenen die het moeten naleven. De inhoud van het plan kan slechts gehandhaafd worden, indien het beleid en de

regeling in grote kring ondersteund wordt door de gebruikers van het bestemmingsplan. Een algemene positieve benadering van het bestemmingsplan is om die reden wenselijk. Uiteraard zal niet iedereen zich kunnen vinden in elk onderdeel van het plan.

2. Realistische en inzichtelijke regeling

Een juridische regeling dient inzichtelijk en realistisch te zijn. Dat wil zeggen, dat het plan niet onnodig beperkend of inflexibel dient te zijn. De regels dienen niet meer, maar ook niet minder te regelen dan noodzakelijk is.

3. Actief handhavingsbeleid

Het sluitstuk van een goed handhavingsbeleid is voldoende controle op de feitelijke situatie in het plangebied. Indien de regels worden overtreden moeten adequate maatregelen worden getroffen. Indien dit wordt nagelaten ontstaat een grote mate van rechtsonzekerheid.

6.5 Vooroverleg, zienswijzen en verder verloop van de procedure

6.5.1 Vooroverleg

Vooroverleg

Het voorontwerp bestemmingsplan Markant is in het kader van het overleg als bedoeld in artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening voorgelegd aan het waterschap, de Provincie Overijssel, Gasunie, Vitens, Het Oversticht, Enexis, Erfgoedcommissie Hengelo en de Natuur- en Milieuraad Hengelo. Van de provincie is een reactie ontvangen. Zij hebben vastgesteld dat dit bestemmingsplan in hun ruimtelijk beleid past, zien geen belemmeringen voor het in procedure brengen van dit plan en gaven aan dat hiermee het ambtelijk vooroverleg (uit het Bro) is afgerond. Van de overige instanties is geen reactie ontvangen. Er wordt dan ook vanuit gegaan dat deze instanties instemmen met het plan.

Zienswijzen

Het ontwerp bestemmingsplan Markant heeft van 31 mei 2023 tot en met 11 juli 2023 ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

6.5.2 Verder verloop van de procedure

Conform de gemeentelijke inspraakverordening en het gestelde in de Wet ruimtelijke ordening zullen de volgende stappen worden ondernomen:

1. het ontwerpbestemmingsplan wordt voorgelegd aan de gemeenteraad. Deze stelt het plan vast;
2. 2^e ter inzage legging: het vastgestelde bestemmingsplan ligt gedurende 6 weken ter inzage. Gedurende deze termijn is beroep mogelijk bij de Raad van State; indien geen beroep is ingesteld bij de Raad van State treedt de beslissing van de gemeenteraad in werking daags na afloop van de beroepstermijn.

AERIUS-Berekening Markant

Omgevingsvergunningen

Wijzigingsplannen

Uw specialist in Bestemmingsplannen

Rood voor Rood - Ruimte voor Ruimte

Ruimtelijk advies

AERIUS-BEREKENING

MARKANT

Status: Definitief
Datum: 24 februari 2023
Projectnummer: 2022-329

Vestiging Almelo
Twentepoort Oost 16
7609 RG ALMELO

Vestiging Zwolle
Dr. Van Wiechenweg 2
8025 BZ ZWOLLE

Vestiging Utrecht
Wattbaan 51
3439 ML NIEUWEGEIN

T: 0546 - 45 44 66
E: info@bjz.nu
I: www.bjz.nu

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	4
HOOFDSTUK 2	VOORGENOMEN ONTWIKKELING	5
HOOFDSTUK 3	UITGANGSPUNTEN	6
3.1	Algemeen.....	6
3.2	Aanlegfase	6
3.3	Gebruiksfase	7
HOOFDSTUK 4	RESULTATEN & CONCLUSIE	10
4.1	Aanlegfase	10
4.2	Gebruiksfase	10
4.3	Conclusie	10
BIJLAGEN BIJ DE STIKSTOFBEREKENING		11
Bijlage 1	Rekenresultaten aanlegfase	11
Bijlage 2	Rekenresultaten gebruiksfase	11

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Voorliggende AERIUS-berekening heeft betrekking op een gedeeltelijk onbebouwd perceel aan de Markant te Hengelo. Initiatiefnemer is voornemens om een stadsblok met acht appartementen te realiseren. Daarnaast wordt de bestaande Villa Markant (in gebruik als kantoor) meegenomen in het herontwikkeling van het gebied. Dit gebouw wordt gerevitaliseerd en verduurzaamd. Omdat dit gebouw reeds bestaat valt dit gebouw buiten de scope van de aanlegfase.

In afbeelding 1.1 is de ligging van het projectgebied (rode ster) ten opzichte van de directe omgeving (rode omlijnning) indicatief weergegeven worden.

Afbeelding 1.1 Ligging projectgebied (bron: PDOK)

In het kader van het voornemen is inzicht in de te verwachten effecten van stikstof op nabijgelegen Natura 2000-gebieden nodig. BJZ.nu is gevraagd om de te verwachten stikstofemissie als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling en de eventuele gevolgen daarvan inzichtelijk te maken.

De stikstofberekening is uitgevoerd met behulp van de voorgeschreven rekentool AERIUS-Calculator 2022. In voorliggend rapport wordt een toelichting op de AERIUS berekening gegeven.

HOOFDSTUK 2 VOORGENOMEN ONTWIKKELING

Het voornemen bestaat om het projectgebied een stadsblok toe te voegen. Concreet gaat het om de realisatie van een stadsblok met acht appartementen. Verder worden parkeerplaatsen, groen en een ontsluiting aangelegd. Daarnaast wordt de bestaande Villa Markant (in gebruik als kantoor) meegenomen in het herontwikkeling van het gebied. Dit gebouw wordt gerevitaliseerd en verduurzaamd. Omdat dit gebouw reeds bestaat valt dit gebouw buiten de scope van de aanlegfase.

In afbeelding 2.1 is de beoogde inrichting van het projectgebied (indicatief) weergegeven. Het projectgebied is hierop aangeduid met de rode omlijning.

Afbeelding 2.1 Gewenste situatie (Bron: Hephaistos Hengelo en Ska-pa Almelo)

HOOFDSTUK 3 UITGANGSPUNTEN

Het projectgebied bevindt zich op circa 3,7 kilometer van het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer'.

Ten behoeve van het voornemen zijn, in het kader van de stikstofdepositie als gevolg van het project, twee AERIUS-berekeningen uitgevoerd. Deze bestaan uit een berekening voor de aanlegfase (realisatie voornemen) en een berekening voor de gebruiksfase (gebruik voornemen). Hierna worden de uitgangspunten voor deze berekeningen en de resultaten toegelicht.

3.1 Algemeen

In de gebruiksfase wordt inzicht gegeven in de te verwachten NO_x en NH₃ emissie. Om dit te bepalen zijn alle mogelijke emitterende bronnen geanalyseerd. In voorliggend geval betreft dit de onderstaande bronnen:

- Gasverbruik nieuwe appartementen;
- Verkeersgeneratie.

De bovenstaande emitterende bronnen worden in deze paragraaf nader onderzocht en toegelicht.

3.2 Aanlegfase

3.2.1 Algemeen

Binnen de aanlegfase (realisatie voornemen) is in voorliggend geval sprake van de volgende activiteiten (bronnen) die bijdragen aan de emissie van stikstof:

1. Verkeersgeneratie bouwverkeer van en naar het projectgebied;
2. Te benutten werktuigen binnen het projectgebied.

In de berekening is ervan uitgegaan dat de bouwactiviteiten binnen één jaar zullen plaatsvinden. Doordat de AERIUS-calculator rekent met een stikstofemissie/-depositie per jaar, zullen alle stikstofbronnen van de aanlegfase in één (reken)jaar opgenomen. Dit is een worst-case scenario.

3.2.2 Verkeersgeneratie bouwverkeer

De realisatie van het voornemen heeft een tijdelijke toename van vervoersbewegingen tot gevolg, namelijk door de komst van het personeel (bouwvakkers en aannemers) en de aan- en afvoer van bouw materiaal en bouwafval. Dit heeft tijdelijke stikstofuitstoot tot gevolg.

In de AERIUS-berekening is van het volgende aantal verkeersbewegingen ten behoeve van de realisatie van het voornemen uitgegaan:

Type verkeer	Aantal voertuigen	Aantal verkeersbewegingen (aantal voertuigen x2)
Licht verkeer	800	1.600
Middelwaar verkeer	68	136
Zwaar verkeer	32	64

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op ervaringscijfers van BJZ.nu.¹

In dit geval wordt ervan uitgegaan dat het bouwverkeer de bouwlocatie bereikt en verlaat via de Marskant en de Deldenerstraat in westelijke richting. Ter hoogte van de kruising, Deldenerstraat/Geerdinksweg komt het

¹ Deze ervaringscijfers zijn gebaseerd op honderden stikstofberekeningen waarbij input is vergaard van vooraanstaande bouw- en sloopbedrijven, projectontwikkelaars en aannemers.

bouwverkeer van samen met het overige wegverkeer. Vanaf dit punt gaat het bouwverkeer op in het heersende verkeersbeeld.

3.2.3 Te benutten werktuigen

Tijdens de realisatie van het voornemen worden binnen het projectgebied werktuigen benut. Dergelijke werktuigen stoten tijdens het gebruik eveneens stikstof uit. Het gaat hierbij om tijdelijke uitstoot, hiervan is na de realisatie geen sprake meer. Voor het berekenen van het dieselverbruik is de volgende formule aangehouden:

$$LBPJ = (0.095 * P_{max} + 0.54) * D$$

LBPJ staat in de bovengenoemde formule voor literverbruik per jaar. P_{max} is het maximale vermogen van het werktuig en D staat voor het aantal draaiuren. Daarnaast is er rekening gehouden met het gebruik van Ad-Blue. Ligterink et al 2021² constateert dat voor Stage IV en V werktuigen dit 6% van het totale dieselverbruik bedraagt. Hieronder is een overzicht opgenomen, waarin aan de hand van de uitgangspunten de emissie van de werktuigen is achterhaald. Het AdBlue verbruik geldt alleen voor machines, die uitgerust zijn met een scr-filter. Machines die een vermogen hebben, die kleiner is dan 56 kW, worden niet uitgerust met een scr-filter. Ook benzine aangedreven werktuigen hebben geen scr-filter. Voor deze werktuigen is het AdBlue verbruik niet van belang. In AERIUS kunnen bij het dieselverbruik en AdBlue verbruik geen decimale getallen ingevoerd worden, daarom zijn alle getallen naar boven afgerond. In onderstaand tabel zijn de uitgangspunten voor de inzet van de werktuigen voor het projectgebied weergegeven.

Type werktuig	Aantal uren project	Vermogen (kW)	Stage-klasse	Diesel/benzine verbruik (liter/uur)	Diesel/benzine verbruik totaal (liter/j)	AdBlue verbruik 6% (liter/j)
Graafmachine (bouwen woningen)	32	120	IV, 2014-2018	11,94	382	23
Hijskraan (bouwen woningen)	112	200	IV, 2014-2018	19,54	2188	131
Hei-/boorstelling (realiseren fundering)	16	200	IV, 2014-2018	19,54	313	19
Betonstorter (realiseren fundering)	16	200	IV, 2014-2018	19,54	313	19
mini graafmachine (aanleggen verharding + groen)	16	10	Benzine, 2 takt	1,49	24	n.v.t.
Shovel (aanleggen verharding + groen)	16	30	IV, 2014-2018	3,39	54	n.v.t.
Trilplaat (aanleggen verharding + groen)	16	28	IV, 2014-2018	3,2	51	n.v.t.

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op ervaringscijfers van BJJ.nu.³

3.3 Gebruiksfase

3.3.1 Gasverbruik nieuwe appartementen

De nieuwe appartementen, worden conform aansluitverbod uit 2018 (Wet Voortgang Energietransitie), niet op het gasnet aangesloten. Hierdoor zijn de appartementen zelf geen NO_x of NH₃ emitterende bron. De nieuwe appartementen zijn om deze reden niet als opzichzelfstaande bron in de AERIUS-calculator ingevoerd.

² Ligterink et al., 2021. 'AUB (AdBlue verbruik, Uren, en Brandstofverbruik): een robuuste schatting van NO_x en NH₃ uitstoot van mobiele werktuigen'. TNO_2021_R12305

³ Deze ervaringscijfers zijn gebaseerd op honderden stikstofberekeningen waarbij input is vergaard van vooraanstaande bouw- en sloopbedrijven, projectontwikkelaars en aannemers.

3.3.2 Gasverbruik kantoor

In het projectgebied is tevens een gebouw aanwezig dat wordt getransformeerd naar kantoor. Dit gebouw is en blijft op het gasnet aangesloten. Om het gasverbruik te bepalen is gebruik gemaakt van kentallen utiliteitsbouw afkomstig van het CBS.

“Deze tabel bevat cijfers over het gemiddelde verbruik van elektriciteit en aardgas per m² gebruiksoppervlakte voor verschillende typen utiliteitsbouw (kantoren, winkels, scholen etc.) in de dienstensector. Het gaat hierbij om het verbruik van aardgas en elektriciteit dat is geleverd via het openbaar net. Het aardgasverbruik is gecorrigeerd voor temperatuureffecten.”⁴

Voor het berekenen de NO_x emissie is gebruik gemaakt van de onderstaande formule:

$$\text{NO}_x \text{ Emissie} = \text{EF} * \text{GI} * \text{BVO} * \text{COA} * 10^{-3}$$

EF staat voor de emissiefactor van de Cv-installatie. GI is de gasintensiteit van de betreffende functie per oppervlak categorie. BVO is het bruto vloeroppervlak en de COA staat voor Calorische onderwaarde aardgas.

Bij de berekening van de stikstofemissie als gevolg van het gasverbruik zijn de onderstaande uitgangspunten gebruikt:

- Calorische onderwaarde aardgas: 31,65*10⁶ J/m³;
- NO_x emissie factor CV-installatie: 14 g/GJ⁵;
- Gasintensiteit kantoor : 16,2 m³/m²;
- Bruto vloeroppervlak (bvo): 1.031 m².

Het vorenstaande resulteert in een emissie NO_x van 7,4 kg NO_x/jr.

De emissie is in de AERIUS-calculator als puntbron ingevoerd. Voor de uitstoothoogte is 18 meter aangehouden.

3.3.2 Verkeersgeneratie

Het te realiseren voornemen brengt een bepaald aantal verkeersbewegingen met zich mee. Het aantal verkeersbewegingen heeft invloed op de AERIUS-berekening en dient in ogenschouw worden genomen. Om het aantal verkeersbewegingen te bepalen is gebruik gemaakt van de publicatie ‘Toekomstbestendig parkeren, publicatie 381 (december 2018)’ van CROW.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

- Verstedelijkingsgraad: sterk stedelijk / gemeente Hengelo (Bron: CBS Statline)
- Stedelijke zone: schil centrum

In de CROW publicatie is de verkeersgeneratie per functie uiteengezet met een minimum en een maximaal aantal verkeersbewegingen. In voorliggend geval is uitgegaan van het gemiddelde. Er wordt uitgegaan van midden-dure appartementen (koop).

Op basis van de vorenstaande uitgangspunten ontstaat qua verkeersgeneratie als gevolg van het project het volgende beeld:

Functie	Verkeersgeneratie	Aantal Appartementen/bvo	Totale verkeersgeneratie
Huur, appartement, duur	5,1 per woning	8	40,8
Kantoor(zonder baliefunctie)	5,3 per 100 m ² bvo	1.031 m ²	54,6
Totaal (afgerond)			95,4

De totale verkeersgeneratie voor de te realiseren appartementen komt neer op **afgerond 96 verkeersbewegingen per weekdagemaal**.

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/83374NED?q=utiliteitsbouw>

⁵ Kok, H.J.G., Update NO_x-emissiefactoren kleine vuurhaarden, glastuinbouw en huishoudens, TNO, 2014

Naast de hierboven genoemde verkeersbewegingen dient er tevens rekening gehouden te worden met Vrachtverkeer. Voor appartementen is dit in de CROW publicatie vastgesteld op $(8 \cdot 0,02 =) 0,16$ vrachtbewegingen per etmaal.

In voorliggend geval wordt er, gezien de ligging van het projectgebied, vanuit gegaan dat het gebruiksverkeer de locatie bereikt en verlaat via twee verschillende routes. Op beide routes is gerekend met het totaal aantal verkeersbewegingen. Op deze manier wordt een worst-case scenario geschetst aangaande de verkeersgeneratie.

Route 1 van het gebruiksverkeer bereikt en verlaat het projectgebied via de Marskant in westelijke richting. Ter hoogte van de kruising, Deldenerstraat/Marskant komt het gebruiksverkeer van route 1 samen met het overige wegverkeer. Na circa 200 meter na deze kruising, is het rij- en stopgedrag van het gebruiksverkeer niet meer te onderscheiden van het overige wegverkeer. Vanaf dit punt gaat het gebruiksverkeer op in het heersende verkeersbeeld.

Route 2 van het gebruiksverkeer bereikt en verlaat het projectgebied via de Marskant zuidelijke richting. Bij de stoplichten aanwezig op de Spoorstraat wordt het gebruiksverkeer, overeenkomstig het overige wegverkeer, door de stoplichten mechanisch afgeremd. Het rij- en stopgedrag van het gebruiksverkeer is vanaf dit punt niet meer te onderscheiden van het overige wegverkeer en gaat op in het heersende verkeersbeeld.

Opgemerkt wordt dat voor de route binnen het projectgebied gerekend is met een stagnatie van 70%. Hiermee wordt het manoeuvreren van voertuigen tijdens het parkeren in de AERIUS-calculator gesimuleerd.

HOOFDSTUK 4 RESULTATEN & CONCLUSIE

4.1 Aanlegfase

Uit de AERIUS-berekening met betrekking tot de aanlegfase blijkt dat in de aanlegfase van de voorgenomen ontwikkeling geen sprake is van rekenresultaten hoger dan 0,00 mol/ha/j. Er is daarmee geen sprake van een stikstofdepositie met significant negatief effect op Natura 2000-gebieden. De onderdelen en resultaten van de AERIUS-berekening zijn in bijlage 1 bijgevoegd.

4.2 Gebruiksfase

Uit de AERIUS-berekening met betrekking tot de gebruiksfase blijkt dat in de gebruiksfase van de voorgenomen ontwikkeling geen sprake is van rekenresultaten hoger dan 0,00 mol/ha/j. Er is daarmee geen sprake van een stikstofdepositie met significant negatief effect op Natura 2000-gebieden. De onderdelen en resultaten van de AERIUS-berekening zijn in bijlage 2 bijgevoegd.

4.3 Conclusie

Geconcludeerd wordt dat voor zowel de aanlegfase als de gebruiksfase geen sprake is van rekenresultaten hoger dan 0,00 mol/ha/j. Er is daarmee geen sprake van een stikstofdepositie met significant negatief effect op Natura 2000-gebieden. Het plan is in het kader van de Wet natuurbescherming, ten aanzien van de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, niet vergunningsplichtig.

BIJLAGEN BIJ DE STIKSTOFBEREKENING

Bijlage 1   Rekenresultaten aanlegfase

Bijlage 2   Rekenresultaten gebruiksfase

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- [Overzicht](#)
- [Samenvatting situaties](#)
- [Resultaten](#)
- [Detailgegevens per emissiebron](#)

*Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers*

Contactgegevens

Rechtspersoon

Inrichtingslocatie

BJZ.nu B.V.

Deldenerstraat/Marskant,

- Hengelo

Activiteit

Omschrijving

Toelichting

Markant

aanlegfase

Berekening

AERIUS kenmerk

Datum berekening

Rekenconfiguratie

RovESwdmdmes

24 februari 2023, 10:52

Wnb-rekengrid

Totale emissie

Markant aanlegfase - Beoogd

Rekenjaar

2023

Emissie NH₃

0,8 kg/j

Emissie NO_x

21,7 kg/j

Resultaten

Markant aanlegfase - Beoogd

Gekarteerd oppervlak met toename (ha)

Gekarteerd oppervlak met afname (ha)

Grootste toename van depositie

Grootste afname van depositie

Hoogste bijdrage

-

-

-

-

-

Hexagon

Gebied

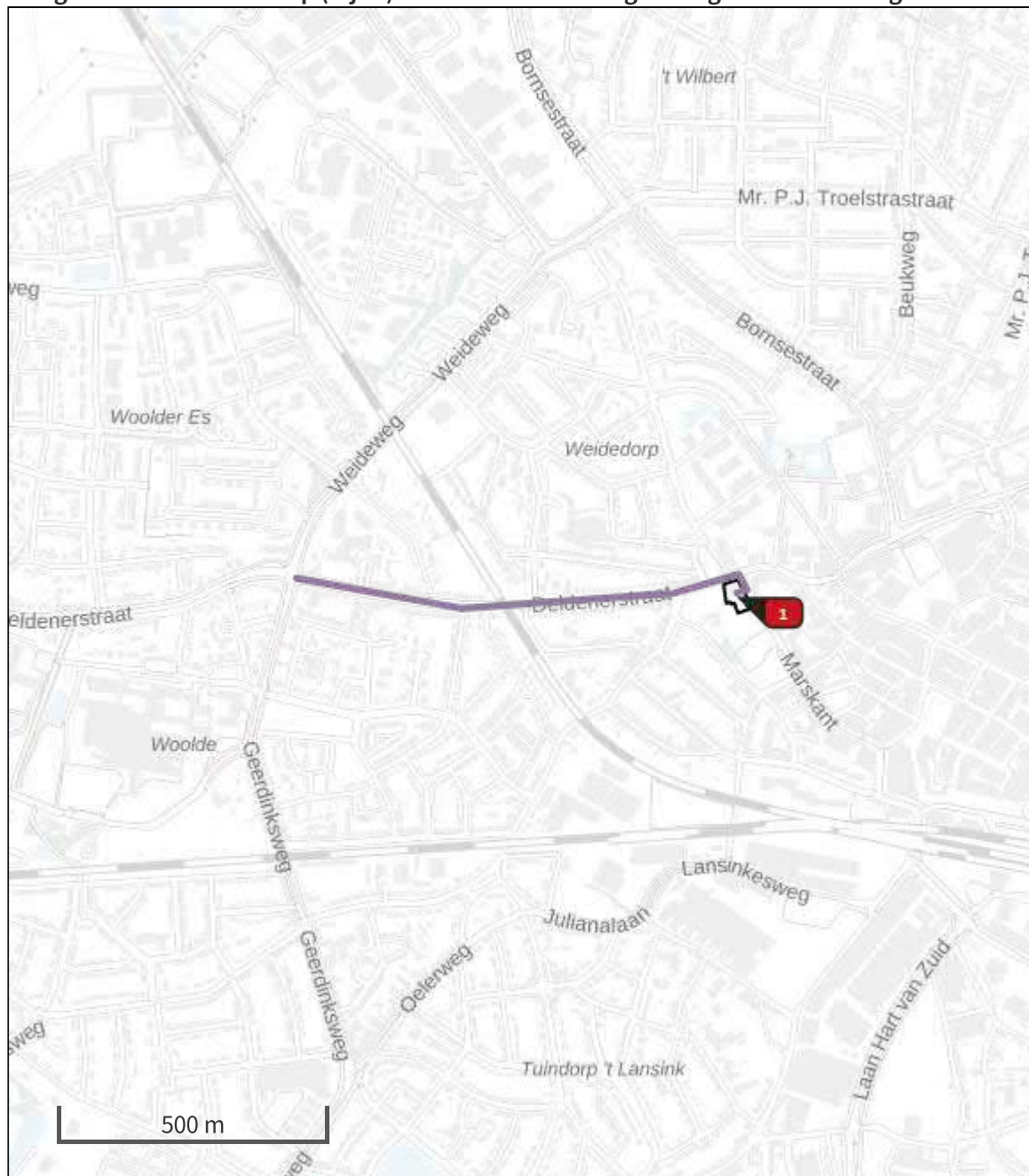

Markant aanlegfase (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen

	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
 Mobiele werktuigen Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning bouwwerkzaamheden	0,8 kg/j	20,8 kg/j
 Verkeersnetwerk	35,3 g/j	0,8 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

Habitatrictlijn	Grootste afname van depositie
Vogelrichtlijn	Grootste toename van depositie
Vogelrichtlijn, Habitatrictlijn	Hoogste totale depositie
Niet bepaald	

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

**Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Markant aanlegfase"
(Beoogd) incl. saldering e/o referentie**

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	-	-	-	-	-	-

Markant aanlegfase, Rekenjaar 2023

1 Mobiele werktuigen | Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning

Naam	bouwwerkzaamheden	NO _x	20,8 kg/j			
Locatie	X:250580,41 Y:476267,3	NH ₃	0,8 kg/j			
Oppervlakte	0,18 ha					
Naam	Stageklasse	Brandstofverbruik	Draaiuren	AdBlue verbruik	Stof	Emissie
Graafmachine	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	382 l/j	32 u/j	23 l/j	NO _x	2,2 kg/j
					NH ₃	91,7 g/j
Hijskraan	Stage-IV, 2014-2018, 56-75 kW, diesel, SCR: ja	2188 l/j	112 u/j	131 l/j	NO _x	12,5 kg/j
					NH ₃	0,5 kg/j
Hei/boorstelling	Stage-IV, 2014-2018, 56-75 kW, diesel, SCR: ja	313 l/j	16 u/j	19 l/j	NO _x	1,7 kg/j
					NH ₃	75,1 g/j
Betonstorter	Stage-IV, 2014-2018, 56-75 kW, diesel, SCR: ja	313 l/j	16 u/j	19 l/j	NO _x	1,7 kg/j
					NH ₃	75,1 g/j
Mini graafmachine	Stage-IV, 2014-2018, <= 56 kW, diesel, SCR: nee	24 l/j	16 u/j		NO _x	0,6 kg/j
					NH ₃	0,0 kg/j
shovel	Stage-IV, 2014-2018, <= 56 kW, diesel, SCR: nee	54 l/j	16 u/j		NO _x	1,2 kg/j
					NH ₃	0,0 kg/j
Trilplaat	Stage-IV, 2014-2018, <= 56 kW, diesel, SCR: nee	51 l/j	16 u/j		NO _x	1,1 kg/j
					NH ₃	0,0 kg/j

2 Wegverkeer | Weg

Naam	bouwwegverkeer	Links	Rechts	NO _x	0,8 kg/j
Locatie	X:250194,38 Y:476255,54	Type scherm	-	NO ₂	0,2 kg/j
Lengte	902,39 m	Hoogte	-	NH ₃	35,3 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-		
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				
Verkeer	Max. snelheid	Aantal voertuigen	In file		
Licht verkeer	Voorgescreven factoren	1600 p/jaar	0,0 %		
Middelzwaar vrachtverkeer	Voorgescreven factoren	136 p/jaar	0,0 %		
Zwaar vrachtverkeer	Voorgescreven factoren	64 p/jaar	0,0 %		
Busverkeer	Voorgescreven factoren	0 p/jaar	0,0 %		

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van

AERIUS versie 2022_20230221_e1cb893112

Database versie 2022_e1cb893112

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/>

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- [Overzicht](#)
- [Samenvatting situaties](#)
- [Resultaten](#)
- [Detailgegevens per emissiebron](#)

*Deze PDF is een digitaal bestand dat weer in te lezen is in AERIUS. Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers*

Contactgegevens

Rechtspersoon
Inrichtingslocatie

BJZ.nu B.V.
Marskant/Deldenerstraat,
- Hengelo

Activiteit

Omschrijving
Toelichting

Markant
gebruiksfase 8 appartementen en kantoor

Berekening

AERIUS kenmerk
Datum berekening
Rekenconfiguratie

RuBpdt3osgPf
24 februari 2023, 10:52
Wnb-rekengrid

Totale emissie

Gebruiksfase - Beoogd

Rekenjaar	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
2023	0,6 kg/j	16,0 kg/j

Resultaten

Gebruiksfase - Beoogd
Gekarteerd oppervlak met toename (ha)
Gekarteerd oppervlak met afname (ha)
Grootste toename van depositie
Grootste afname van depositie

Hoogste bijdrage	Hexagon	Gebied
-		
-		
-		
-		
-		

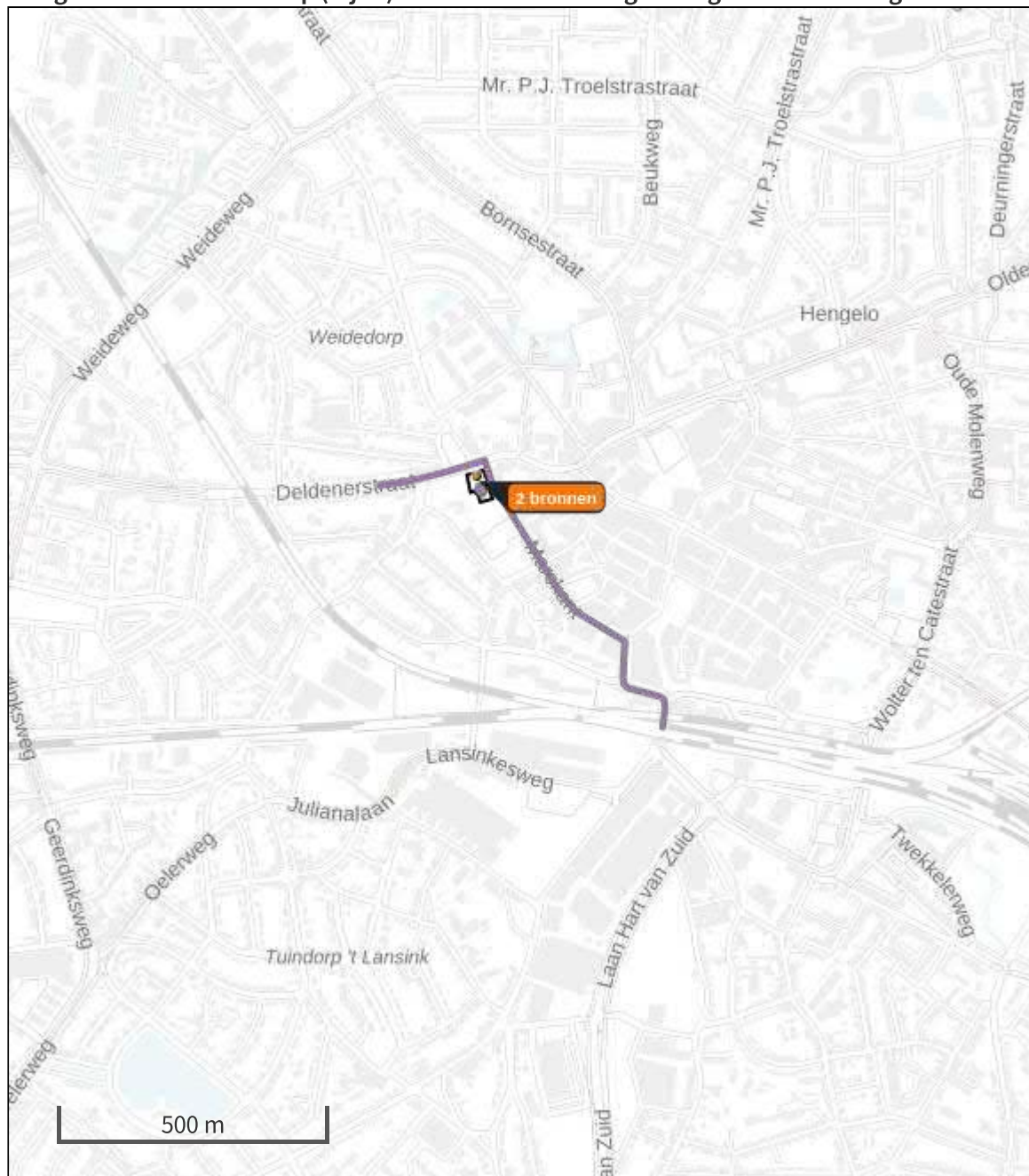

Gebruiksphase (Beoogd), rekenjaar 2023

Emissiebronnen

	Emissie NH ₃	Emissie NO _x
1 Wonen en Werken Woningen Projectgebied	-	-
5 Wonen en Werken Kantoren en winkels Kantoor	-	7,4 kg/j
Verkeersnetwerk	0,6 kg/j	8,6 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

Habitrichtlijn	Grootste afname van depositie
Vogelrichtlijn	Grootste toename van depositie
Vogelrichtlijn, Habitrichtlijn	Hoogste totale depositie
Niet bepaald	

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Gebruiksfase" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteerd)	Hoogste totale depositie (mol N/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol N/ha/jr)	Met afname (ha gekarteerd)	Grootste afname (mol N/ha/jr)
Totaal	-	-	-	-	-	-

Gebruiksfase, Rekenjaar 2023

1 Wonen en Werken | Woningen

Naam	Projectgebied	Uittreedhoogte	<u>1,0 m</u>
Locatie	X:250579,79 Y:476264,24	Warmteinhoud	<u>0,000 MW</u>
		Spreiding	1 m
Oppervlakte	0,18 ha		
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd		
Temporele variatie	<u>Continue Emissie</u>		

2 Wegverkeer | Weg

Naam	Route 1 gebruiksverkeer	Links	Rechts	NO _x	2,3 kg/j
Locatie	X:250522,41 Y:476293,85	Type scherm	-	NO ₂	0,5 kg/j
Lengte	269,89 m	Hoogte	-	NH ₃	0,2 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-		
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				
Verkeer		Max. snelheid		Aantal voertuigen	In file
Licht verkeer		Voorgeschreven factoren		96 p/etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer		Voorgeschreven factoren		0 p/etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer		Voorgeschreven factoren		0.16 p/etmaal	0,0 %
Busverkeer		Voorgeschreven factoren		0 p/etmaal	0,0 %

3 Wegverkeer | Weg

Naam	Route 2 gebruiksverkeer	Links	Rechts	NO _x	5,4 kg/j
Locatie	X:250768,49 Y:476024,08	Type scherm	-	NO ₂	1,2 kg/j
Lengte	633,99 m	Hoogte	-	NH ₃	0,4 kg/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-		
Rijrichting	Beide richtingen				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				
Verkeer		Max. snelheid		Aantal voertuigen	In file
Licht verkeer		Voorgeschreven factoren		96 p/etmaal	0,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer		Voorgeschreven factoren		0 p/etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer		Voorgeschreven factoren		0.16 p/etmaal	0,0 %
Busverkeer		Voorgeschreven factoren		0 p/etmaal	0,0 %

4 Wegverkeer | Weg

Naam	Route binnen het projectgebied	Links	Rechts	NO _x	0,8 kg/j
Locatie	X:250576,52 Y:476264,56	Type scherm	-	NO ₂	0,2 kg/j
Lengte	76,68 m	Hoogte	-	NH ₃	44,8 g/j
Wegtype	Binnen bebouwde kom (doorstromend)	Afstand tot de weg	-		
Rijrichting	Van A naar B				
Tunnelfactor	1				
Type hoogteligging	Normaal				
Weghoogte	0 m				
Verkeer		Max. snelheid		Aantal voertuigen	In file
Licht verkeer		Voorgeschreven factoren		96 p/etmaal	70,0 %
Middelzwaar vrachtverkeer		Voorgeschreven factoren		0 p/etmaal	0,0 %
Zwaar vrachtverkeer		Voorgeschreven factoren		0.16 p/etmaal	70,0 %
Busverkeer		Voorgeschreven factoren		0 p/etmaal	0,0 %

5 Wonen en Werken | Kantoren en winkels

Naam	Kantoor	Uittreedhoogte	18,0 m	NO _x	7,4 kg/j
Locatie	X:250573,99 Y:476283,62	Warmteinhoud	<u>0,014 MW</u>		
Wijze van ventilatie	Niet geforceerd				
Temporele variatie	Standaard Profiel Industrie				

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van
AERIUS versie 2022_20230221_e1cb893112
Database versie 2022_e1cb893112
Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
<https://www.aerius.nl/>

Quicksan Wet natuurbescherming

Deldenerstraat 59, Hengelo

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Gemeente Hengelo

Burg. Van der Dussenplein 1
7551 EB Hengelo (Ov.)

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

info@eelerwoude.nl

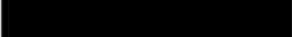
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 201420

Datum: 18-1-2021

Projectleider:

Opgesteld:

Gecontroleerd:

Status: Definitief

Versie: 1

© 2021 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling.....	9
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	10
3.1	Inleiding.....	10
3.2	Bescherming van soorten.....	10
3.3	Bescherming van gebieden.....	10
3.4	Bescherming van houtopstanden.....	11
3.5	Natuurnetwerk Nederland.....	12
4	Methode.....	13
4.1	Inleiding.....	13
4.2	Bureauonderzoek.....	13
4.3	Terreinbezoek.....	13
5	Beschermde soorten.....	15
5.1	Planten.....	15
5.2	Zoogdieren.....	15
5.2.1	Vleermuizen.....	15
5.2.2	Overige zoogdieren.....	17
5.3	Vogels.....	18
5.4	Reptielen.....	19
5.5	Amfibieën.....	20
5.6	Vissen.....	20
5.7	Ongewervelden.....	21
6	Conclusie.....	22
6.1	Beschermde soorten.....	22
6.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt.....	22
6.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt.....	22
6.1.3	Algemene zorgplicht.....	23
6.2	Bescherming gebieden.....	23
6.3	Bescherming houtopstanden.....	23
6.4	Natuurnetwerk Nederland.....	23

6.5	Geldigheid rapportage.....	23
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	26

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens het monumentale pand aan de Deldenerstraat 59 en het naastgelegen terrein te Hengelo te verkopen. Om te kunnen communiceren over eventuele beperkingen van het pand met betrekking tot de Wet natuurbescherming is de geschiktheid van het pand en naastgelegen terrein, voor beschermde flora en fauna in kaart gebracht. Middels deze Quicksan wordt duidelijk hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de Wet natuurbescherming.

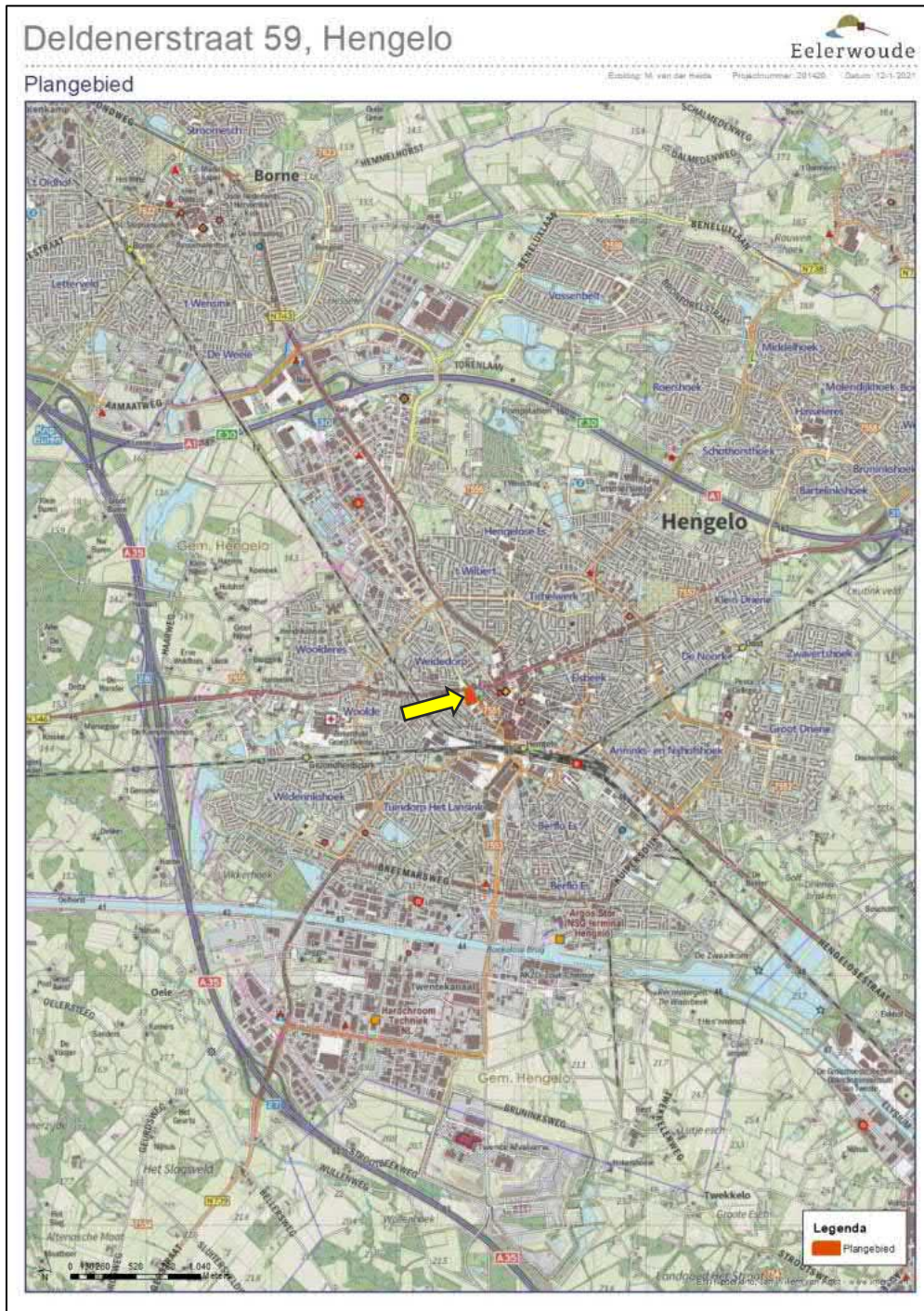
In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied betreft het monumentale pand aan de Deldenerstraat 59 en het aan de zuidzijde grenzende terrein te Hengelo in de gemeente Hengelo (provincie Overijssel) en omvat de Amersfoortse-coördinaten: 250590, 476235. Afbeelding 1 geeft de topografische ligging van het plangebied.

Afbeelding 1. Topografische ligging van het plangebied (Bron: ESRI, 2021).

Het plangebied betreft een monumentaal pand in goede staat. Het pand heeft een met pannen gedekt dak. Aan de zuidzijde van het pand bevindt zich een fietsenstalling en afgesloten parkeerplaats. Hier is tevens een stenen gebouw met plat dak aanwezig. Vermoedelijk gaat het om een elektriciteits- of pomphuis. Het plangebied is gelegen in het centrum van Hengelo. Het aangrenzend perceel, tevens onderdeel van het plangebied, bestaat uit gras en algemene soorten als smalle weegbree, duizendblad en paardenbloem. Aan de zuidzijde staat een struik. Aan de westzijde van het plangebied is een bomenrij met soorten als eik, gewone esdoorn, acacia en beuk. De ondergroei bestaat uit braam, taxus, mahonie, haagliguster en sneeuwbes. Aan de westzijde is tevens ook een watergang aanwezig. De bomenrij en watergang zijn geen onderdeel van het plangebied. Ten zuiden van het perceel is een openbare parkeerplaats aanwezig. Langs de doorgaande weg aan de noord- en oostzijde van het plangebied is straatverlichting aanwezig. Afbeelding 2 betreft een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving. Afbeelding 3 (a t/m d) geeft een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek (d.d. 10 december 2020).

Afbeelding 2. Luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving (Bron: ESRI, 2021).

Afbeelding 3a. Deldenerstraat 59 en aangrenzend perceel, gezien vanuit het zuidoosten.

Afbeelding 3b. Aangrenzend perceel en parkeerplaats, gezien vanuit het oosten.

Afbeelding 3c. Bomenrij en groenstrook aan westzijde grenzend aan plangebied, gezien vanuit het zuidoosten.

Afbeelding 3d. Bomenrij en watergang aan westzijde grenzend aan plangebied, gezien vanuit het zuiden.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens het monumentale pand aan de Deldenerstraat 59 en het naastgelegen terrein te Hengelo te verkopen. Gezien de status van monument mag het pand niet gesloopt worden. Er zijn nog geen plannen omtrent de toekomstige bestemming van het pand en het aangrenzend perceel.

Dit onderzoek is gericht op verkrijgen van een geïnformeerd beeld van de geschiktheid van het pand en naastgelegen terrein voor beschermde flora en fauna. Indien de plannen concreet zijn dient in nader overleg met een ter zake kundig ecoloog bepaald te worden of overtredingen van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming optreden.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale Wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 3,7 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Lonnekermeer. Gezien de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden en de invulling van de tussenliggende gebieden zullen de effecten van eventuele werkzaamheden uitsluitend tot het plangebied en de directe zone eromheen beperkt blijven. Er is geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Lonnekermeer, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een AERIUS-berekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Echter, de gegevens die voor deze berekening noodzakelijk zijn, zijn in deze fase van de ontwikkeling nog niet beschikbaar of nog niet concreet. Zodra de plannen concreet zijn dient een AERIUS-berekening uitgevoerd te worden.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bomen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
  - wegbeplantingen;
  - beplantingen langs waterwegen, en
  - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
  - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;

- bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
- zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN. Het plangebied ligt op ongeveer 2,5 kilometer van begrensde NNN-gebied. Met de eventuele werkzaamheden worden gezien de afstand tot het NNN geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Daarnaast wordt het bestemmingsplan niet gewijzigd. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna). De NDFF is de meest complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over de verspreiding van alle in Nederland levende planten- en diersoorten. De NDFF is gevuld met gegevens uit databanken van verschillende organisaties die deze gegevens op professionele wijze verzamelen (zoals Sovon Vogelonderzoek Nederland, de Zoogdierverseniging, RAVON en de Vlinderstichting). Ook de gegevens van verschillende gemeenten, waterschappen, provincies en terreinbeherende organisaties zijn hierin toegevoegd. Steeds meer partijen sluiten zich bij de NDFF aan. De databank wordt dagelijks aangevuld met recente waarnemingen die via invoerportalen binnen komen. De NDFF bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door Niek Otten uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 10 december 2020 bij 8 °C, betrokken weer en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, Sovon Vogelonderzoek Nederland, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermden soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de periode van het jaar (winter) lag dit ook niet in de verwachting, de meeste planten zijn bovengronds afgestorven. Derhalve is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Het terrein ten zuiden van de Deldenerstraat 59 betreft in de huidige situatie een braakliggend grasveld omringt door bebouwing en wegen in het stedelijk gebied. Op Google Streetview is te zien dat in 2018 moestuintjes aanwezig waren op het perceel. Uit de kaartinformatie van het Kadaster komt naar voren dat het perceel sinds 2019 braak ligt (Bron: Kadaster Topotijdreis, 2021). Voor de moestuintjes is naar alle waarschijnlijkheid bemesting toegepast. Gelet op de aanwezige (voormalige) terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen. De huidige vegetatie bestaat uit straatgras en andere algemene soorten.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden op basis van het aanwezige biotoop niet verwacht, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen onder andere de volgende vleermuissoorten voorkomen: franjestaart, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en mogelijk ook baardvleermuis,.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Gebouwen

Het monumentale pand is in goede staat. De betimmering sluit goed aan op de gevel en ook de pannen en loodslabben sluiten naadloos op elkaar aan. Daarnaast zijn er geen zonwering, open stootvoegen of andere toegankelijk ruimtes aanwezig. Hierdoor zijn er geen potentiële verblijfplaatsen voor gebouw bewonende vleermuizen aanwezig.

Bomen

De bomen op de parkeerplaats direct ten zuiden van het pand zijn qua diameter te klein om als verblijfplaats te fungeren. Tevens zijn hier geen holten, spleten of loshangend schors aangetroffen. Tot slot blijven deze bomen behouden. De bomen langs de beek behoren niet tot het plangebied en blijven behouden. Potentiële verblijfplaatsen voor boom bewonende vleermuizen zijn in deze bomenrij langs de beek niet uit te sluiten.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het grasveld ten zuiden van het monumentale pand kan gebruikt worden om te foerageren. Ook de omgeving is geschikt als foerageergebied, ondermeer door de aanwezigheid van de bomenrij en beek aan de westzijde van het plangebied. Vleermuizen gebruiken donkere lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen, zoals houtsingels, welke als vliegroute kan dienen. Deze zijn binnen het gebied niet aanwezig. De bomenrij en beek aan de westzijde van het plangebied kunnen wel dienst doen als vliegroute (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden

vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

Door het ontbreken van geschikte openingen in het gebouw en de bomen binnen het plangebied kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied worden uitgesloten. De bomen langs de westgrens zijn mogelijk wel geschikt. Deze bomen behoren niet tot het plangebied en blijven behouden. Of eventuele verblijfplaatsen hierin verstoring ondervinden is afhankelijk van de toekomstige plannen. Zodra de plannen concreet zijn dient een ter zake kundige te bepalen of er verstoring optreedt van eventuele verblijfplaatsen in de bomenrij.

Het plangebied heeft mogelijk een functie als foerageergebied voor vleermuizen. De invloed op de geschiktheid van het plangebied voor vleermuizen is afhankelijk van de aard en omvang van een eventuele ontwikkeling. De effecten dienen te zijner tijd door een ter zake kundige te worden bepaald. Verstoring kan onder andere voorkomen worden door de verlichting in het plangebied niet toe te laten nemen. Dit kan met enkele simpele maatregelen:

- niet uitstralende armaturen;
- plaatsen van afschermbepanting;
- voorkom verlichting van boomkronen;
- tijdelijke verlichting (slechts een deel van de nacht aan).

Indien blijkt dat verstoring niet voorkomen kan worden, of er dermate veel verlies van de functie als foerageergebied optreedt, is nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen noodzakelijk. Aan de hand van dit nader onderzoek kan dan bepaald worden of een ontheffing in het kader van de bescherming van soorten in de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Conclusie: zodra de plannen concreet zijn dient de noodzaak tot nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen door een ter zake kundige te worden bepaald.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: konijn en diverse algemene muis- en spitsmuissorten. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast maken een aantal van het plangebied gebruik als migratieroute. Tijdens het veldbezoek zijn een aantal konijnen waargenomen in het westelijk deel van het grasveld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Verblijfplaatsen van beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals eekhoorn, egel, das, kleine marterachtigen en steenmarter, worden niet in het plangebied verwacht. Binnen het plangebied is wegens het ontbreken van bomen en struiken, die als dekking dienen, of toegang tot het gebouw geen geschikt leefgebied voorhanden voor beschermde soorten zonder provinciale vrijstelling. Tijdens het veldbezoek zijn geen verblijfplaatsen of sporen van deze soorten aangetroffen. Voor enkele andere niet vrijgestelde soorten valt het plangebied buiten het bekende verspreidingsgebied. In de bomenrij en de oeverzone van de beek aan de westzijde van het plangebied zijn verblijfplaatsen van beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt niet uit te sluiten. Deze vormen echter geen onderdeel van het plangebied en blijven behouden bij eventuele werkzaamheden. Mogelijk dat enkele van deze soorten het plangebied wel gebruiken als onderdeel als van hun

leefgebied, zoals foerageergebied. Dit betreft gezien het habitattype (grasveld) echter geen essentieel leefgebied gezien de huidige inrichting van het plangebied.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een eventuele ingreep kan leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. Wel is er sprake van een zorgplicht. Doordat konijnen aanwezig zijn kunnen deze holen inclusief hier mogelijk aanwezige individuen worden gedood. Derhalve dienen deze holen door een ter zaken kundig ecooloog te worden geïnventariseerd en afgezet indien deze tijdens de herinrichting mogelijk worden aangetast. Zodra de plannen concreet zijn dient dit te worden overlegd met een ecooloog.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als eekhoorn, egel, das, kleine marterachtigen en steenmarter, geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van het plangebied niet aangetroffen en worden niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van de betreffende soorten. De bomerij en beek blijven behouden. Een negatief effect op beschermde grondgebonden zoogdieren is daarom uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk. Zodra de plannen concreet zijn dient met een ter zaken kundig ecooloog te worden overlegd of deze plannen schade berokkenen aan aanwezige konijnenholen.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied en worden op basis van de aanwezige terreintypen ook niet verwacht. De bebouwing bevat geen geschikte openingen en is daarmee niet toegankelijk voor gebouw broedende soorten als de gierwaluw en huismus. In de bomerij aan de westzijde is een wel een horst van (vermoedelijk) een sperwer aangetroffen. Deze horst is afgelopen jaar nog in gebruik geweest, dit is te zien aan het aanwezige dons van kuikens. Mogelijk dat enkele soorten met jaarrond beschermde nesten wel het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied, zoals sperwer, huismus en ransuil.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn binnen het plangebied geen nesten van vogelsoorten te verwachten waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Mogelijk zijn deze nesten wel aanwezig in de aangrenzende bomenrij. Het gaat om soorten als boomklever, boomkruiper, spreeuw en diverse meessoorten.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen en te verwachten vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van struwelen en tuinen. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied: houtduif, Turkse tortel, zanglijster, merel, roodborst en winterkoning. Binnen het plangebied zijn weinig tot geen nestmogelijkheden voor de te verwachten algemeen voorkomende broedvogels.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Hier is mogelijk sprake van bij het herinrichten van het gehele plangebied. Zowel bouwwerkzaamheden als het toekomstig gebruik van het terrein hebben mogelijk invloed op de aanwezige horst. Het is essentieel om toekomstige plannen voor het terrein te bespreken met een ter zaken kundig ecooloog. Het uitvoeren van nader onderzoek naar het gebruik van het nest en/of het werken buiten de broedperiode is hierbij mogelijk noodzakelijk.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Aangezien nesten van deze soorten binnen het plangebied uitgesloten zijn is er geen aanvullend onderzoek of een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Eventuele nesten van genoemde soorten in de bomenrij blijven behouden. Bovendien zijn deze soorten goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk in gebruik zijnde nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van in gebruik zijnde nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Het plangebied zelf is nauwelijks tot niet geschikt als broedplaats voor algemene broedvogels. Bij werkzaamheden moet wel voorkomen worden dat eventuele in gebruik zijnde nesten in het groen rond het plangebied verstoord worden als gevolg van eventuele werkzaamheden.

Conclusie: zodra de plannen concreet zijn dient een ter zake kundige te bepalen of er verstoring optreedt van het sperwernest in de bomenrij. Mogelijk is nader onderzoek of het werken buiten kwetsbare periodes hierbij noodzakelijk. Bij de werkzaamheden dient verder rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels in de bomenrij.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. Daarnaast valt het plangebied buiten het verspreidingsgebied van de overige niet vrijgestelde soorten (Bron: RAVON Verspreidingsatlas Reptielen). Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied (Bron: NDFF, 2021).

Effecten en ontheffing

Op basis van het aanwezige biotoop kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied in beperkte mate gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig. De beek aan de westzijde is geschikt als voortplantingsbiotoop.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals heikikker, kamsalamander of poelkikker, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreken waterelementen in het plangebied. Daarnaast valt het plangebied buiten het verspreidingsgebied van de overige niet vrijgestelde soorten (Bron: RAVON Verspreidingsatlas Amfibieën). Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën rondom het plangebied (Bron: NDFF, 2021)..

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel en platte schijfhoorn niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit heideterreinen en venranden. De kleine ijsvogelvlinder is in 2017 op circa 100 meter ten westen van het plangebied waargenomen. Er zijn geen verspreidingsgegevens bekend van andere beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied (Bron: NDFF, 2021). Daarnaast ontbreekt kamperfoelie binnen het plangebied, de waardplant van kleine ijsvogelvlinder.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig. De waardplant van de kleine ijsvogelvlinder betreft kamperfoelie. Kamperfoelie is binnen het plangebied niet aanwezig, waardoor een populatie van deze soort binnen het plangebied uit te sluiten is. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als konijn, diverse algemene muis- en spitsmuissorten en algemene amfibieën. De geplande verandering van het gebruik van het plangebied heeft mogelijk een negatief effect op de aanwezige konijnen. **In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om concrete plannen voor te leggen aan een ter zaken kundig ecooloog.** Mogelijk is het inventariseren en afzetten van konijnenholten noodzakelijk om negatieve effecten te voorkomen.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Vleermuizen

Door het ontbreken van geschikte openingen in het gebouw en de bomen binnen het plangebied kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied worden uitgesloten.

Het plangebied heeft mogelijk wel een functie als foerageergebied voor vleermuizen. De invloed op de geschiktheid van het plangebied voor vleermuizen is afhankelijk van de aard en omvang van een eventuele ontwikkeling. **De effecten dienen te zijner tijd door een ter zake kundige te worden bepaald.** Indien blijkt dat verstoring niet voorkomen kan worden, of er dermate veel verlies van de functie als foerageergebied optreedt, is nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen noodzakelijk. Aan de hand van dit nader onderzoek kan dan bepaald worden of een ontheffing in het kader van de bescherming van soorten in de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Broedvogels jaarrond

Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving van jaarrond beschermde nesten (sperwernest) is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Hier is mogelijk sprake van bij het herinrichten van het gehele plangebied. Zowel bouwwerkzaamheden als het toekomstig gebruik van het terrein hebben mogelijk invloed op de aanwezige horst. **Het is essentieel om toekomstige plannen voor het terrein te bespreken met een ter zaken kundig ecooloog.** Het uitvoeren van nader onderzoek naar het gebruik van het nest en/of het werken buiten de broedperiode is hierbij mogelijk noodzakelijk.

Broedvogels algemeen

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk in gebruik zijnde nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van in gebruik zijnde nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Het plangebied zelf is niet geschikt als broedplaats voor algemene broedvogels. Bij eventuele werkzaamheden moet wel voorkomen worden dat eventuele in gebruik zijnde nesten in het groen rond het plangebied verstoord worden als gevolg van de werkzaamheden. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

6.2 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. Gezien de afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden en de invulling van de tussenliggende gebieden zullen de effecten van eventuele werkzaamheden uitsluitend tot het plangebied en de directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een AERIUS-berekening is noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Zodra de plannen concreet zijn dient een AERIUS-berekening uitgevoerd te worden.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van het NNN. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake. Tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Tabel 1. Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied.

Beschermingsregime	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek/mitigerende en/of compenserende maatregelen
"Andere soorten"	Vrijgestelde grondgebonden zoogdieren	Matig geschikt leefgebied	Mogelijk tijdelijke aantasting leefgebied, doden	Nee, vrijstelling	Zorgplicht. Zodra de plannen concreet zijn dient een ter zake kundige te bepalen of aanvullende maatregelen ten aanzien van vrijgestelde soorten noodzakelijk zijn.
"Andere soorten"	Vrijgestelde amfibieën	Matig geschikt leefgebied	Mogelijk tijdelijke aantasting leefgebied, doden	Nee, vrijstelling	Zorgplicht
Habitatrichtlijn	Vleermuizen	Geschikt foerageergebied	Onbekend	Onbekend	Zodra de plannen concreet zijn dient een ter zake kundige te bepalen of er verstoring optreedt van eventuele verblijfplaatsen in de bomenrij of dermate veel verlies van de functie als foerageergebied optreedt.
Vogelrichtlijn	Vogels	Randen geschikt als broedlocatie. Plangebied geschikt als onderdeel leefgebied	Mogelijke verstoring	Nee, mits	Verstoring eventuele in gebruik zijnde nesten in randen plangebied voorkomen
Vogels jaarrond	Vogels vaste broedlocaties	Broedlocatie sperwer in aangrenzende bomenrij en onderdeel leefgebied	Geen verblijfplaatsen aanwezig	Nee, mits	Verstoring voorkomen kan worden. Zodra de plannen concreet zijn dient daarom een ter zake kundige te bepalen of er verstoring optreedt van het sperwernest in de bomenrij.

Literatuurlijst

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Kadaster, Topotijdreis (2021).
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Natura 2000 gebieden.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. (2002). Atlas van de Nederlandse broedvogels, - Nederlandse fauna 5. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.

Soortinformatie:

- www.nederlandsesoorten.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

Waarnemingen:

- ndff-ecogrid.nl

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd¹.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (afbeelding 4). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

---

¹ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Afbeelding 4. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand afbeelding geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de **Vogelrichtlijn** kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de **Habitatrichtlijn**, het **Verdrag van Bern** of het **Verdrag van Bonn** kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor **andere 'nationaal' beschermde soorten** kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of berm, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

www.eelerwoude.nl

Toetsing Wet natuurbescherming

Berflobeek Marskant, Hengelo

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

Gemeente Hengelo

Burg. van der Dussenplein 1
7551 EB Hengelo Ov

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 201282

Datum: 14-6-2021

Projectleider:

Opgesteld:

Gecontroleerd:

Status: Definitief

Versie: 2

© 2021 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling.....	6
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	9
3.1	Inleiding.....	9
3.2	Bescherming van soorten.....	9
3.3	Bescherming van gebieden.....	9
3.4	Bescherming van houtopstanden.....	10
3.5	Natuurnetwerk Nederland.....	12
4	Methode.....	13
4.1	Inleiding.....	13
4.2	Bureauonderzoek.....	13
4.3	Terreinbezoek.....	13
5	Beschermde soorten.....	14
5.1	Planten.....	14
5.2	Zoogdieren.....	14
5.2.1	Vleermuizen.....	14
5.2.2	Overige zoogdieren.....	17
5.3	Vogels.....	18
5.4	Reptielen.....	20
5.5	Amfibieën.....	20
5.6	Vissen.....	21
5.7	Ongewervelden.....	21
6	Conclusie.....	22
6.1	Beschermde soorten.....	22
6.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt.....	22
6.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt.....	22
6.1.3	Zorgplicht.....	22
6.1.4	Verlichting.....	23
6.2	Bescherming gebieden.....	23
6.3	Bescherming houtopstanden.....	23

6.4	Natuurnetwerk Nederland	23
6.5	Geldigheid rapportage.....	24
	Literatuurlijst.....	25
	Bijlage 1 Groeninventarisatie en nestlocatie	26
	Bijlage 2 Wettelijk kader natuurwetgeving.....	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Hengelo is voornemens om de BerflobEEK ter hoogte van de Marskant te herinrichten. Om het herinrichten van de beek mogelijk te maken worden bomen gekapt. Deze bomen zijn onderdeel van een brede groenstrook midden in de bebouwde kom.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit een deel van de BerflobEEK met de beplanting daarlangs en heeft een lengte van ruim 200 meter (afbeelding 1 en 2). Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom, direct ten westen van het stadscentrum van Hengelo (provincie Overijssel). De BerflobEEK vormt met de beplanting er langsheen een onderdeel van de groene dooradering in de stad. Om het plangebied heen staat bebouwing,

De beek is enkele meters breed en heeft steile, hoge oevers (afbeelding 3). De beplanting langs de beek bestaat uit soorten als zomereik, acacia en berk. De meeste bomen zijn minder dan 50 cm in diameter. De onderbegroeiing en bodembedekking bestaat uit braam, hulst, klimop en aan de noordzijde tuinplanten als haagliguster en sneeuwbes. Daarnaast ligt er veel blad.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De gemeente Hengelo is voornemens om de beek natuurvriendelijk in te richten. De bomen op de westelijke oever blijven daarbij behouden en de bomen op de oostelijke oever worden gekapt, behouden of verplaatst (zie bijlage 1). Omdat nog niet geheel duidelijk is wat er met de bomen op de oostelijke oever gaat gebeuren gaan we in deze toetsing ervan uit dat ze gekapt worden. Daarnaast is het uitgangspunt in deze toetsing dat de werkzaamheden overdag plaatsvinden. Er is nog geen tekening beschikbaar van de nieuwe situatie. Ook de planning is nog niet bekend.

Marskant / Berflobreek

Hengelo

Ecoloog: M. Hoofd Projectnummer: 201282 Datum: 9-2-2021

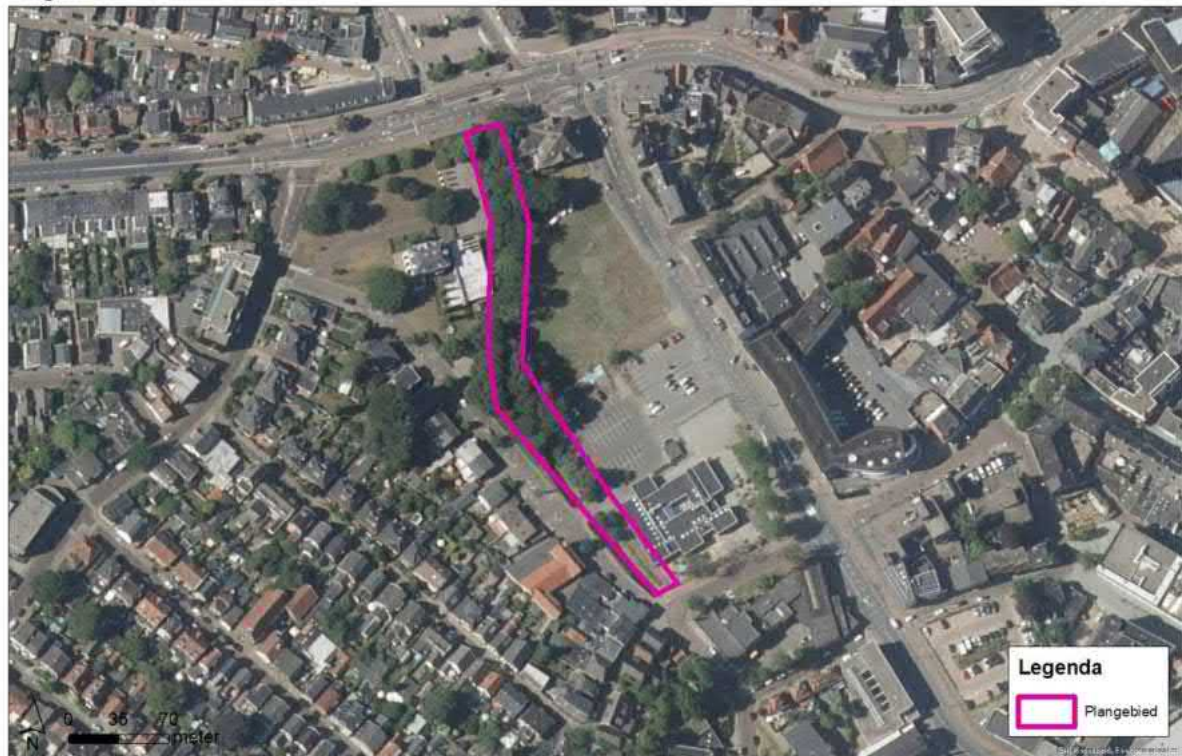

Afbeelding 1. Ligging plangebied (ESRI, 2021).

Marskant / Berflobreek

Hengelo

Ecoloog: M. Hoofd Projectnummer: 201282 Datum: 9-2-2021

Afbeelding 2. Luchtfoto plangebied (ESRI, 2021).

Afbeelding 3. Impressie plangebied, situatie op 2 februari 2021.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 2 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

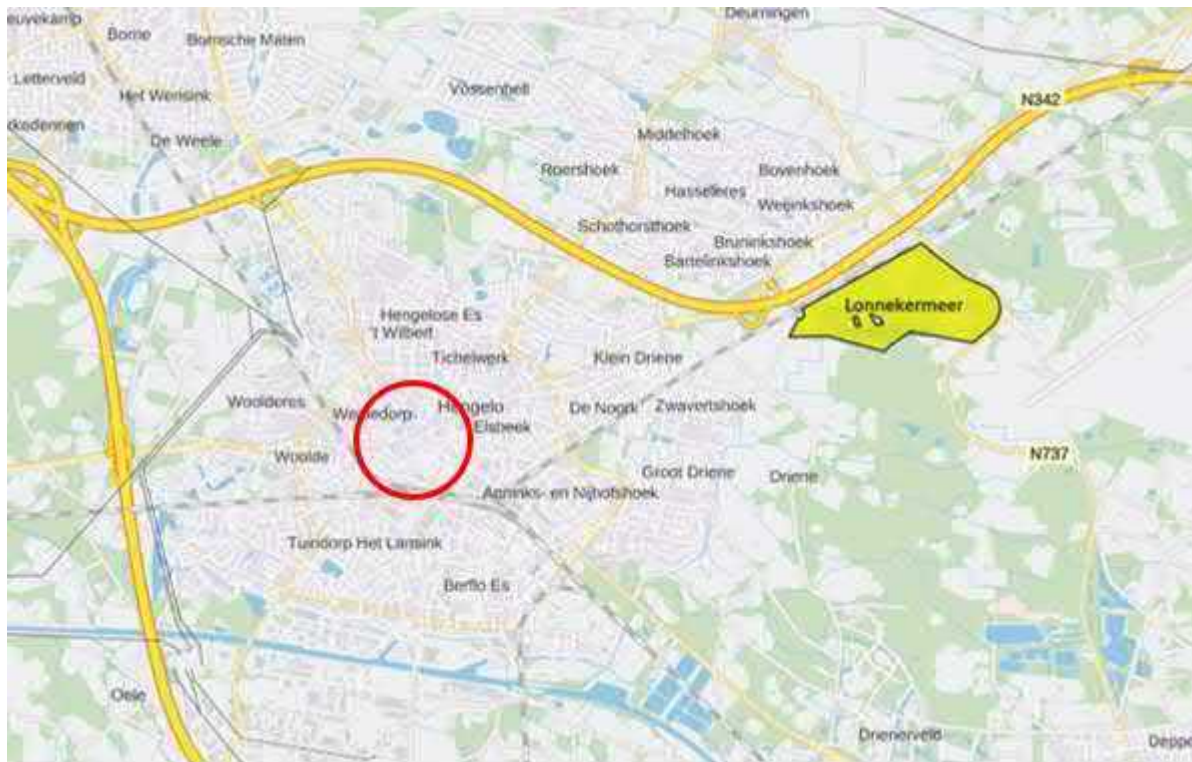
Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 3,7 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, het Lonnekermeer (afbeelding 4). De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Voor tijdelijke projecten (doorlooptijd <2 jaar) geldt voor de stikstofdepositie een drempelwaarde van 0,05 mol/ha/jaar. Gezien de beperkte omvang van het project wordt een overschrijding van de drempelwaarde niet verwacht. Een AERIUS-berekening wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Afbeelding 4. Ligging plangebied (in rode cirkel) ten opzichte van het Natura 2000-gebied Lonnekermeer (in geel).

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bomen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom:
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
  - wegbeplantingen;
  - beplantingen langs waterwegen, en
  - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
  - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
  - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
  - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied diverse bomen gekapt. Omdat het plangebied binnen de begrenzing van de Bebouwde kom boswet ligt is in het kader van de Wet natuurbescherming een nadere toetsing van houtopstanden niet noodzakelijk. Gemeentelijk beleid is hier van toepassing. Een toetsing aan het gemeentelijk beleid maakt echter geen onderdeel uit van deze toetsing. Mogelijk dient een omgevingsvergunning aangevraagd te worden voor de activiteit 'kappen'.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden.

Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN en van de "Zone Ondernemen met Natuur en Water buiten de NNN" (ZONW) (afbeelding 5). Het NNN en de ZONW kennen geen externe werking. Een toetsing aan het NNN-beleid is daarom niet noodzakelijk.

Afbeelding 5. Ligging plangebied (in rode cirkel) ten opzichte van het NNN en de ZONW (in groen, blauw en geel) (Provincie Overijssel, 2021).

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie;

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door M. Hoofd uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 2 februari 2021 bij 3 °C, bewolkt weer en windkracht 3 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

De beplanting bestaat uit soorten als zomereik, acacia en berk. De onderbegroeiing en bodembedekking bestaat uit braam, hulst, klimop en tuinplanten als haagliguster en sneeuwbes. Beschermde plantensoorten zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen en worden hier op basis van biotoop en verspreidingsgegevens ook niet verwacht.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden hier ook niet verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: franjestaart, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis laatvlieger, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en mogelijk ook baardvleermuis.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten in het plangebied zijn daarom uitgesloten. De bomen in het plangebied zijn qua leeftijd, formaat en soort wel geschikt als verblijfplaats, er kunnen holtes in aanwezig zijn. Op basis van de ligging van het plangebied in het centrum van Hengelo worden verblijfplaatsen van boombewonende soorten echter niet verwacht.

Foerageergebied

Het plangebied vormt geschikt foerageergebied. Bij eerdere onderzoeken nabij de BerflobEEK bleek dat de beek door grote aantallen gewone dwergvleermuizen wordt gebruikt om op muggen te foerageren. Niet alleen op plekken waar beplanting aanwezig was, maar ook zonder beplanting werd er door grote aantallen gefoerageerd. In beperkte mate kunnen ook andere soorten, zoals laatvliegers, van het plangebied gebruik maken om te foerageren, met name kort na het uitvliegen.

Vliegroutes

De beplanting kan worden gebruikt om langsheen te vliegen vanuit de verblijfplaatsen nabij het centrum naar de foerageergebieden in het buitengebied. Ook de omringende gebouwen en huizenblokken kunnen een functie als vliegroute vervullen tussen de verblijfplaatsen in het centrum naar de foerageergebieden in het buitengebied. De beek vormt om die reden geen essentiële vliegroute.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten in het plangebied zijn uitgesloten. Verblijfplaatsen van boombewonende soorten worden niet verwacht. Een direct negatief effect op de verblijfplaatsen van vleermuizen wordt om die reden niet verwacht. Een nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag wordt voor dit aspect niet noodzakelijk geacht.

Foerageergebieden

Het plangebied vormt belangrijk foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen. Tijdens de werkzaamheden wordt het tijdelijk minder geschikt, omdat bij de werkzaamheden beplanting wordt verwijderd en insectenaantallen afnemen. Uit waarnemingen op een andere plek langs de beek is echter gebleken dat zelfs zonder beplanting nog gefoerageerd wordt. Ook betreft het deel van de beek dat wordt heringericht slechts ruim 200 meter, blijft de beplanting aan de westelijke zijde grotendeels behouden en zijn in de omgeving diverse groenstructuren aanwezig. Foerageergebied is alleen beschermd indien bij het verdwijnen ervan een verblijfplaats ongeschikt wordt. De ontwikkeling zal in beperkte mate wel tijdelijk minder geschikt zijn als foerageergebied, verblijfplaatsen zullen hierdoor echter niet ongeschikt worden, doordat er voldoende (alternatief) foerageergebied beschikbaar is en blijft. Op de lange termijn wordt het plangebied geschikter als foerageergebied, doordat de natuurvriendelijke inrichting een toename aan insecten tot gevolg heeft.

Vliegroutes

De beek vormt geen essentiële vliegroute, omdat er voldoende alternatieve vliegroutes aanwezig zijn. Nader onderzoek of een ontheffing is op dit aspect niet noodzakelijk.

Adviesperiode werkzaamheden

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk, maar er worden wel beperkte negatieve effecten verwacht op vleermuizen. Om deze effecten tot het minimum te beperken wordt geadviseerd om de werkzaamheden in het najaar of in de winter uit te voeren, omdat vleermuizen dan minder voedsel nodig hebben (buiten de kraamperiode) of niet actief zijn.

Advies beperken verlichting

Nachtactieve dieren, waaronder vleermuizen, schuwen over het algemeen verlichting. Geadviseerd wordt om de verlichting zo veel mogelijk te beperken. In het kader verlichting, op de volgende pagina, staan voorbeelden van maatregelen die getroffen kunnen worden.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk. Omdat er wel beperkte negatieve effecten worden verwacht wordt geadviseerd om de werkzaamheden uit te voeren in de winter. Daarnaast wordt geadviseerd om bij het aanbrengen van verlichting rekening te houden met nachtaktieve dieren (zie kader verlichting op volgende pagina).

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

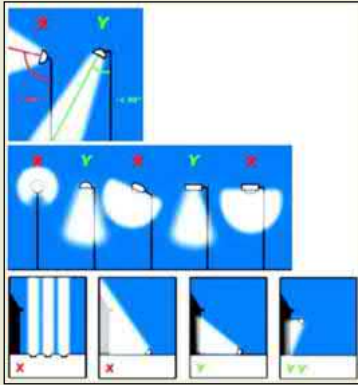
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foerageergebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foerageergebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van de aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: konijn en diverse algemene muis- en spitsmuissorten. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Er zijn diverse konijnenholen waargenomen in het plangebied. Bij het veldbezoek op 10 december 2020, dat is uitgevoerd in het kader van een naastgelegen ontwikkelingslocatie, zijn ook konijnen gezien (Eelerwoude, 2020).

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor eekhoorn, egel en steenmarter. Voor eekhoorn geldt dat het plangebied geen functie heeft als verblijfplaats, omdat geen nesten zijn aangetroffen. Het plangebied kan wel onderdeel uitmaken van het foerageergebied. Voor egel geldt dat het plangebied geschikt is als verblijfplaats, foerageergebied en migratieroute, omdat er veel bodembedekkers, blad- en takmateriaal aanwezig zijn. Egels kunnen er voldoende dekking vinden en foerageren. Voor steenmarter geldt dat konijnenholen gebruikt kunnen worden als verblijfplaats. Aangezien de holen in gebruik zijn door konijnen wordt een verblijfplaats van

steenmarter echter niet verwacht. (Jonge) konijnen zijn prooidieren van steenmarter. Het plangebied kan wel onderdeel uitmaken van het leefgebied van de steenmarter. Deze soort heeft een groot leefgebied. Het plangebied is daar geen essentieel onderdeel van.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. De zorgplicht is wel van toepassing. Dat betekent dat voor het konijn maatregelen noodzakelijk zijn om schade aan dieren te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan het fretteren van de holen en het vangen en verplaatsen van de konijnen.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor eekhoorn en steenmarter geldt dat ze het plangebied kunnen gebruiken als deel van hun leefgebied, maar dat verblijfplaatsen niet zijn aangetroffen of niet worden verwacht. Voor deze soorten is geen essentieel leefgebied aanwezig, nader onderzoek of een ontheffing is niet noodzakelijk.

Voor egel geldt dat het plangebied gebruikt kan worden als verblijfplaats en als onderdeel van de functionele leefomgeving (foerageergebied en migratieroute). Daarom dient voor deze soort nader onderzoek te worden uitgevoerd.

Conclusie: voor egel is nader onderzoek noodzakelijk. Daarnaast dienen vanuit de zorgplicht maatregelen genomen te worden om het doden van konijnen te voorkomen.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

In één van de te kappen bomen is een groot nest aangetroffen (gemarkeerd op de kaart in bijlage 1). Vermoedelijk betreft het een horst van sperwer. Deze horst is afgelopen jaar nog in gebruik geweest. Het nest is in goede staat en er ligt nog dons in van kuiken of prooidieren. Afhankelijk van welke soort het nest is kan ook de rest van de beplanting een functie hebben als essentieel leefgebied.

Afbeelding 5: Links de locatie van het vermoedelijk sperwernest, aangeduid met de rode pijl. Rechts een foto van het nest.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Het plangebied kan door soorten als boomklever en boomkruiper worden gebruikt als leefgebied.

Overige (broed)vogels

Het plangebied kan door soorten als wilde eend, meerkoet, waterhoen, houtduif, merel, roodborst en winterkoning worden gebruikt als leefgebied.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Het plan is om de boom waarin mogelijk een bezet nest van de sperwer is aangetroffen te kappen. Hierdoor wordt een nestlocatie van de sperwer aangetast, wat een overtreding is van de Wet natuurbescherming. Nader onderzoek is noodzakelijk om te bepalen of het nest in gebruik is door sperwer of een andere soort en welke gevolgen dit heeft voor de ontwikkeling. Afhankelijk van welke soort van het nest gebruik maakt kan ook de rest van de houtwal een essentieel onderdeel uitmaken van het leefgebied. Mogelijk is daardoor ook de kap van andere bomen in de houtwal ontheffingsplichtig. Een ontheffing kan alleen worden verleend als de ontwikkeling wordt uitgevoerd in het kader van een in de wet genoemd belang.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie en het beperkte aanbod aan geschikt leefgebied voor deze soorten, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde algemeen voorkomende soorten. Er zijn in de omgeving voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Genoemde soorten zijn bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling.

De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Conclusie: nader onderzoek is noodzakelijk om te bepalen of het nest in gebruik is door sperwer of een andere soort en welke gevolgen dit heeft voor de ontwikkeling. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

Op basis van het aanwezige biotoop en bekende verspreidingsgegevens kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als water- en landbiotoop.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of rugstreeppad, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreken waterelementen in het plangebied. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk en beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Overijssel een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld. Door het natuurvriendelijk inrichten zal de beek na de ontwikkeling geschikter leefgebied vormen voor algemeen voorkomende amfibieën.

---

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop en verspreidingsgegevens worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Adviesperiode werkzaamheden

Ondanks dat voor de te verwachte soorten een vrijstelling geldt is wel de zorgplicht van toepassing. Om daaraan te voldoen wordt geadviseerd om de werkzaamheden aan de oever en watergang uit te voeren wanneer de larven zijn volgroeid, vanaf augustus, en voordat volwassen exemplaren zich ingraven voor de winterslaap, voor november.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk. Er dient wel rekening gehouden te worden met de zorgplicht, daarom wordt geadviseerd om de werkzaamheden uit te voeren in het najaar.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

In de beek kunnen enkele algemene vissoorten voorkomen, zoals drie- en tiendoornige stekelbaars.

Effecten en ontheffing

Beschermde vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Er worden dan ook geen effecten op beschermde vissen verwacht. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde. Er dient wel rekening gehouden te worden met de zorgplicht. Geadviseerd wordt om vanaf één kant te werken, zodat vissen altijd een uitweg hebben.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk. Er dient wel rekening gehouden te worden met de zorgplicht. Geadviseerd wordt om vanaf één kant te werken, zodat vissen altijd een uitweg hebben.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel en platte schijfhoorn niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit heideterreinen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk en beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde muis- en spitsmuissorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Egel

De ontwikkeling zorgt mogelijk voor een aantasting van essentieel leefgebied van egel. Voor deze soort dient daarom nader onderzoek te worden uitgevoerd.

Sperwer

In een te kappen boom is een horst aanwezig dat mogelijk van sperwer is. Nader onderzoek is noodzakelijk om te bepalen of het nest in gebruik is door sperwer of een andere soort en welke gevolgen dit heeft voor de ontwikkeling. Afhankelijk van welke soort van het nest gebruik maakt kan ook de rest van de houtwal een essentieel onderdeel uitmaken van het leefgebied. Mogelijk is daardoor ook de kap van andere bomen in de houtwal ontheffingsplichtig.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren.

6.1.3 Zorgplicht

Wat is de zorgplicht?

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

---

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Advies uitvoeringsperiode

In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om de werkzaamheden uit te voeren in het najaar, wanneer de larven zijn volgroeid (vanaf augustus) en voordat volwassen exemplaren zich ingraven voor de winterslaap (voor november). Ook voor vleermuizen blijven de negatieve effecten of foerageergebieden en vliegroutes dan beperkt.

Advies werkwijze vissen

In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om vanaf één kant te werken. Zodat vissen altijd een uitweg hebben.

Advies werkwijze konijnen

Vanuit de zorgplicht zijn maatregelen noodzakelijk zijn om schade aan konijnen te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan het fretteren van de holen en het vangen en verplaatsen van de konijnen.

6.1.4 Verlichting

Geadviseerd worden om bij het aanleggen van verlichting rekening te houden met nachttactieve dieren (zie kader verlichting op pagina 17).

6.2 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten

Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Voor tijdelijke projecten (doorlooptijd <2 jaar) geldt voor de stikstofdepositie een drempelwaarde van 0,05 mol/ha/jaar. Gezien de beperkte omvang van het project wordt een overschrijding van de drempelwaarde niet verwacht. Een AERIUS-berekening wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied diverse bomen gekapt. Omdat het plangebied binnen de begrenzing van de Bebouwde kom boswet ligt is in het kader van de Wet natuurbescherming een nadere toetsing van houtopstanden niet noodzakelijk. Gemeentelijk beleid is hier van toepassing. Een toetsing aan het gemeentelijk beleid maakt echter geen onderdeel uit van deze toetsing. Mogelijk dient een omgevingsvergunning aangevraagd te worden voor de activiteit 'kappen'.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN en van de "Zone Ondernemen met Natuur en Water buiten de NNN" (ZONW) (afbeelding 5). Het NNN en de ZONW kennen geen externe werking. Een toetsing aan het NNN-beleid is daarom niet noodzakelijk.

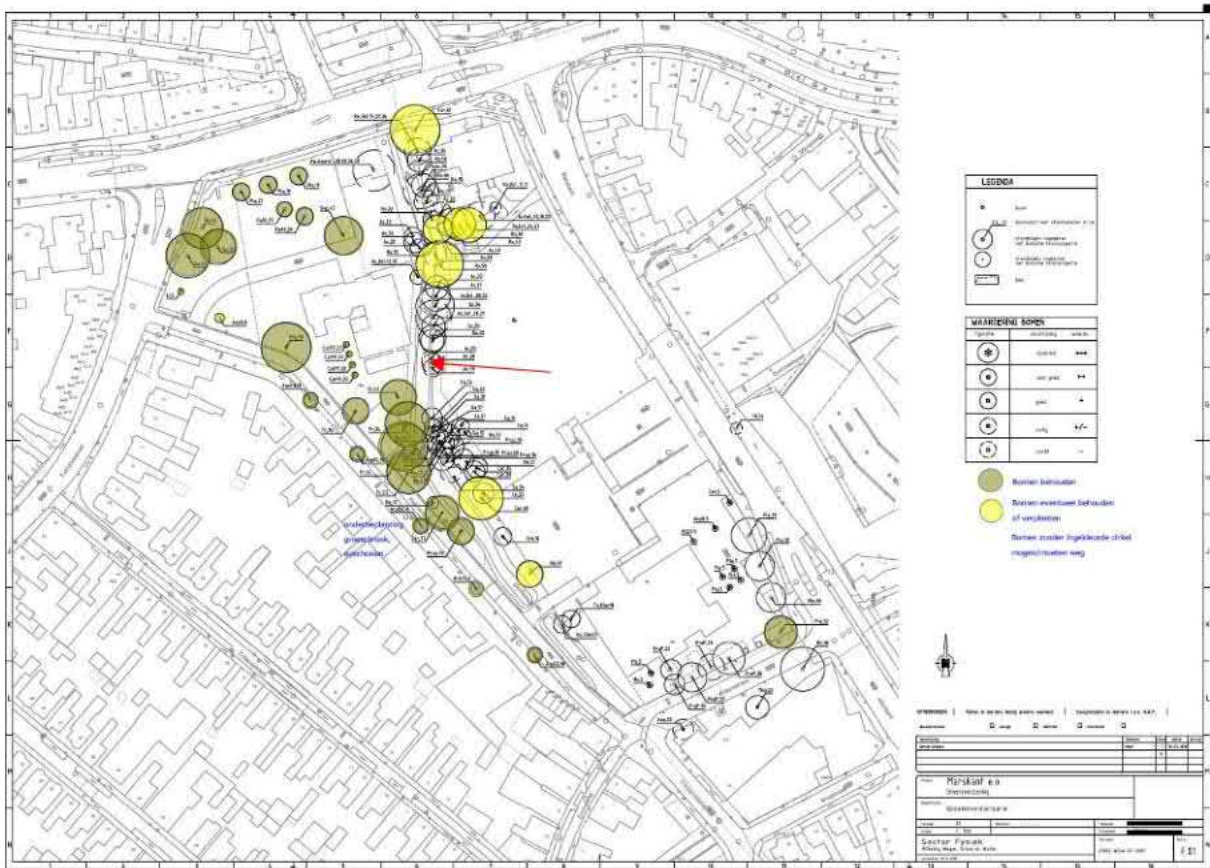
6.5 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- AERIUS-calculator (2021). Datum van raadplegen: 01-02-2021.
<https://calculator.aerius.nl/calculator/?locale=nl>
- Eelerwoude (2020). Quicksan Wet natuurbescherming Deldenerstraat 59, Hengelo. Projectnummer: 201420. Datum: 18-01-2020.
- ESRI (2021). <https://www.esri.nl/nl-nl/home>
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- Provincie Overijssel (2021). Datum van raadplegen: 01-02-2021.
<https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1>

Bijlage 1 Groeninventarisatie en nestlocatie

Groeninventarisatie met de vermoedelijke nestlocatie van sperwer aangegeven met de rode pijl.

Bijlage 2 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- Een vrijstelling geldt;
- Er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- Een ontheffing is verkregen.

---

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. Er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. De afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. De ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernieren.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (*artikel 10*). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl

Nader onderzoek sperwer en egel

Marskant te Hengelo

Projectnummer: 201794
Datum: 16-07-2021
Opgesteld door: [REDACTED]
Gecontroleerd door: [REDACTED]
Status: Definitief

Inleiding

De Gemeente Hengelo is voornemens om de Berflobeek bij Marskant te herinrichten. Daarbij wordt onderbegroeiing verwijderd en een deel van de bomen gekapt. Ten behoeve van deze ontwikkeling is een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Eelerwoude, 2021a). Daaruit is naar voren gekomen dat nader onderzoek naar sperwer en egel noodzakelijk is. In deze notitie wordt dat onderzoek beschreven.

Nader onderzoek sperwer

Methode

Het onderzoek naar sperwer is gericht op het nest in één van de te kappen bomen. Op basis van drie veldbezoeken zijn het nest en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van sperwer. Daarbij is gekeken en geluisterd naar territoriaal gedrag en is gezocht naar sporen (plukplaatsen, braakballen, e.d.). De onderzoeken zijn uitgevoerd door M. Hoofd, ecologische adviseur en werkzaam bij Eelerwoude. In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd. Ook tijdens de overige veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van (sporen van) sperwer. Deze overige bezoeken betreffen twee quickscans (1x Berflobeek en 1x Deldenerstraat 59 (Eelerwoude, 2021b)) en drie veldbezoeken voor egel.

Tabel 1: Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start –eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
22-03-2021	Inspectie nestlocatie	09:00 – 09:30	M. Hoofd	8 °C, droog, half bewolkt, windkracht 2 Bft
16-04-2021	Inspectie nestlocatie	09:45 – 10:15	M. Hoofd	8 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 1 Bft
20-05-2021	Inspectie nestlocatie	10:45 – 11:15	M. Hoofd	7 °C, droog, half bewolkt, windkracht 2 Bft

Resultaten

Tijdens de veldbezoeken zijn geen sperwers of andere soorten met jaarrond beschermde nesten waargenomen. Ook zijn er geen sporen plukplekken, braakballen of andere aanwijzingen gevonden die zouden kunnen wijzen op gebruik van het nest door sperwer. Tijdens het onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden dat het nest in gebruik is door een andere soort.

Op korte afstand van het plangebied is wel een nest van zwarte kraai aangetroffen. Mogelijk betreft het nest in de boom langs de Berflobeek een oud kraaiennest.

Conclusie sperwer

Er is geen nestlocatie of territorium vastgesteld van sperwer en ook niet van andere jaarrond beschermde vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten.

Nader onderzoek egel

Methode

Het onderzoek naar egel is gericht op gebruik van het struweel en de onderbegroeiing door egel. Daarbij is gebruikt gemaakt van twee cameravallen; één op de westelijke oever en één op de oostelijke oever. Beide cameravallen hebben 3 weken op de locatie gestaan en zijn ook de volledige drie weken actief geweest (geen problemen met batterijen). De onderzoeken zijn uitgevoerd door M. Hoofd, ecologische adviseur en werkzaam bij Eelerwoude. In tabel 2 zijn de onderzoeksdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd. Ook tijdens de overige veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van (sporen van) egel. Deze overige bezoeken betreffen twee quickscans (1x Berflobeek en 1x Deldenerstraat 59 (Eelerwoude, 2021b)) en drie veldbezoeken voor sperwer.

Tabel 2: Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start –eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
03-06-2021	Cameravallen plaatsen	N.v.t.	M. Hoofd	N.v.t.
10-06-2021	Tussentijdse controle	N.v.t.	M. Hoofd	N.v.t.
23-06-2021	Cameravallen ophalen	N.v.t.	M. Hoofd	N.v.t.

Resultaten

De cameravallen hebben scherpe beelden opgeleverd, die van voldoende kwaliteit waren om eventuele egels op te kunnen vaststellen. Op de westelijke oever is eenmaal egel waargenomen, dat was op 8 juni 2021. Op de oostelijke oever is eenmaal egel waargenomen, dat was op 15 juni 2021.

Behalve egel zijn ook waarnemingen gedaan van konijn, huiskat, hond, bosmuis en diverse muis-/vogelsoorten. Verder is tweemaal steenmarter vastgelegd, dat was op 4 juni 2021 en op 8 juni 2021.

Conclusie egel en steenmarter

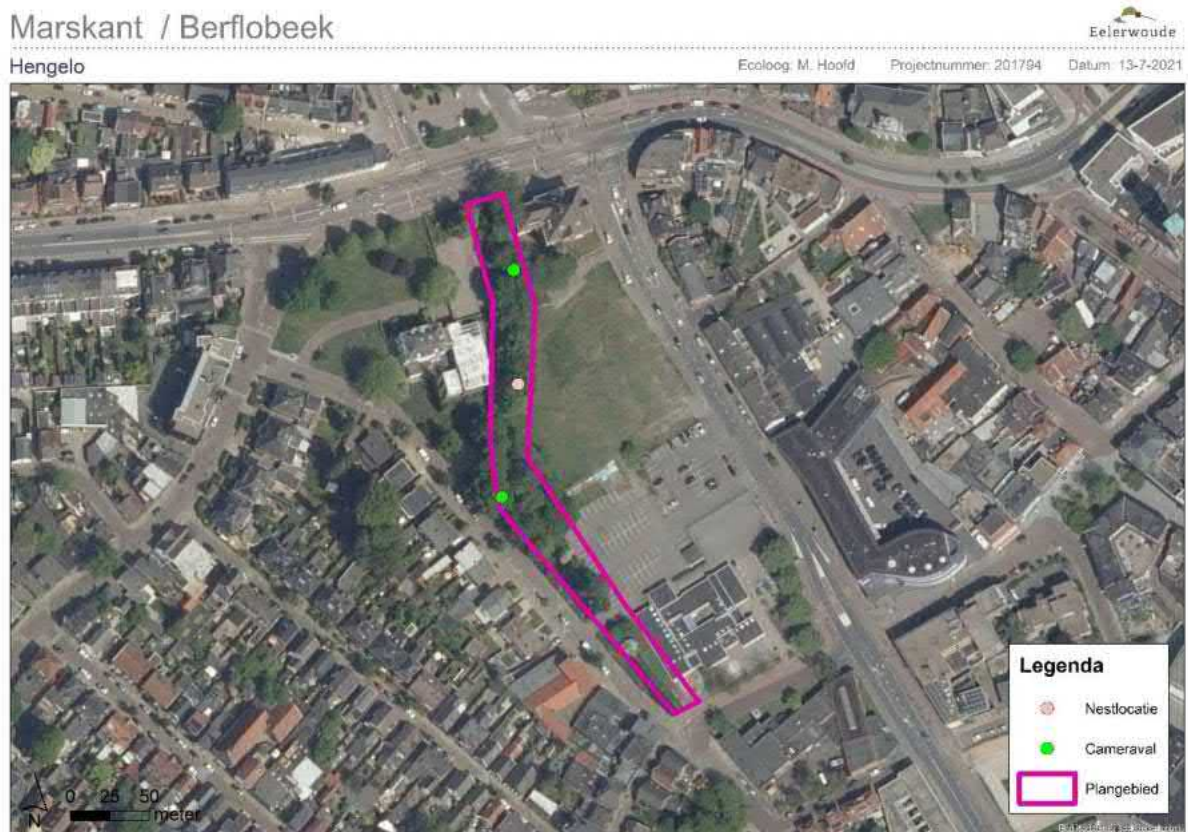
In een periode van drie weken is de egel op twee momenten vastgelegd op de cameravallen. Een aantasting van beschermde voortplantings- of rustplaatsen wordt niet verwacht gezien het geringe aantal waarnemingen. Ook blijft voldoende groen in de omgeving aanwezig om te dienen als leefgebied, zodat eventuele voortplantings- en rustplaatsen in de omgeving voldoende kunnen blijven functioneren. Een ontheffing voor egel wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Voor wat betreft steenmarter was in de quickscan al vastgesteld dat het plangebied geschikt is als leefgebied voor deze soort, maar dat het daar geen essentieel onderdeel van vormt. De waarnemingen ondersteunen deze conclusie. Twee waarnemingen in een periode van drie weken wijzen erop dat het plangebied af en toe wordt gebruikt als foerageergebied en/of migratieroute. Een ontheffing voor steenmarter wordt niet noodzakelijk geacht.

LITERATUURLIJST

- Eelerwoude (2021a). Toetsing Wet natuurbescherming Berflobeek Marskant, Hengelo. P201282. Datum: 14-06-2021. Definitief versie 2.
- Eelerwoude (2021b). Quickscan Wet natuurbescherming Deldenerstraat 59, Hengelo. P201420. Datum: 18-10-2021. Definitief versie 1.
- ESRI (2021). <https://www.esri.nl/nl-nl/home>.

BIJLAGE 1: Plangebied, cameraval locaties en nestlocatie

Luchtfoto plangebied (ESRI, 2021).

Aanmeldnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling **Markant**

Omgevingsvergunningen

Wijzigingsplannen

Uw specialist in Bestemmingsplannen

Rood voor Rood - Ruimte voor Ruimte

Ruimtelijk advies

Onderwerp: Aanmeldnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling Markant
Auteur: BJZ.nu
Datum: 21 maart 2023
Status: Definitief

1. INLEIDING

Voorliggende aanmeldnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling heeft betrekking op de locatie op de hoek van de Deldenerstraat en de Marskant in Hengelo. Het plangebied betreft de gronden van de villa Marskant (in gebruik als kantoor) aan de Deldenerstraat 59 en de onbebouwde gronden ten zuiden van dit gebouw.

Initiatiefnemer is van plan om op de locatie woningbouw in de vorm van een stadsblok met acht appartementen te realiseren. Daarnaast wordt de bestaande villa Markant meegenomen in de ontwikkeling om dit gebouw en de bijbehorende gronden te voorzien van een actueel planologisch kader. Villa Markant wordt gerestaureerd en verduurzaamd.

Vanuit het ruimtelijke spoor (bestemmingsplanprocedure) is een vormvrije toets aan het Besluit Milieueffectrapportage noodzakelijk. In dit document worden de milieueffecten van deze ontwikkeling beschouwd. Eerst wordt een nadere toelichting op de M.e.r.-beoordeling gegeven.

M.e.r.-beoordeling

De milieueffectrapportage is een wettelijk instrument met als doel het aspect milieu een volwaardige plaats in de integrale ruimtelijke afweging te geven. Een bestemmingsplan kan op drie manieren met milieueffectrapportage in aanraking komen:

- Op basis van artikel 7.2a, lid 1 Wm (als wettelijk plan);
Er ontstaat een m.e.r.-plicht wanneer er een passende beoordeling op basis van art. 2.8, lid 1 Wet natuurbescherming nodig is.
- Op basis van het Besluit milieueffectrapportage (plan in kolom 3);
Er ontstaat een m.e.r.-plicht voor die activiteiten en gevallen uit de onderdelen C en D van de bijlage van dit besluit waar het plan genoemd is in kolom 3 (plannen).
- Op basis van het Besluit milieueffectrapportage (plan in kolom 4);
Er ontstaat een m.e.r.- (beoordelings)plicht voor die activiteiten en gevallen uit de onderdelen C en D van de bijlage van dit besluit waar het plan genoemd is in kolom 4 (besluiten).

In het Besluit m.e.r. neemt het bestemmingsplan een bijzondere positie in, want het kan namelijk tegelijkertijd opgenomen zijn in zowel kolom 3 als in kolom 4 van het Besluit m.e.r.. Of het bestemmingsplan in deze gevallen voldoet aan de definitie van het plan uit kolom 3 of aan de definitie van het besluit uit kolom 4 is afhankelijk van de wijze waarop de activiteit in het bestemmingsplan wordt bestemd. Als voor de activiteit eerst één of meerdere uitwerkings- of wijzigingsplannen moeten worden vastgesteld dan is sprake van 'kaderstellend voor' en voldoet het bestemmingsplan aan de definitie van het plan. Is de activiteit geheel of gedeeltelijk als eindbestemming opgenomen voldoet het aan de definitie van het besluit. In voorliggend geval gaat het om directe eindbestemmingen en is sprake van een besluit.

Een belangrijk element in het Besluit m.e.r. is het (in feite) indicatief maken van de gevalsdefinities (de drempelwaarden in kolom 2 in de D-lijst). Dit betekent dat het bevoegd gezag meer moet doen dan onder de oude regelgeving. Kon vroeger worden volstaan met de mededeling in het besluit dat de omvang van de activiteit onder de drempelwaarde lag en dus geen m.e.r. (beoordeling) noodzakelijk was, onder de nu geldende regeling moet een motivering worden gegeven. Voor deze toets wordt de term vormvrije m.e.r.-beoordeling gehanteerd.

Voorliggende ontwikkeling is niet als activiteit opgenomen in de C-lijst van het Besluit MER. In de D-lijst de volgende activiteit opgenomen: *'De aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen'*.

In de beoogde situatie worden acht nieuwe appartementen gerealiseerd, wat als een stedelijk ontwikkelingsproject is aan te merken. Hierdoor dient toetsing aan de drempelwaarden plaats te vinden. De drempelwaarden zijn ten aanzien van de hiervoor genoemde activiteit als volgt:

1. *een oppervlakte van 100 hectare of meer,*
2. *een aaneengesloten gebied en 2.000 of meer woningen omvat, of*
3. *een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m² of meer.*

In voorliggend geval is geen sprake van de ontwikkeling van een gebied van 100 hectare of meer, of van een aaneengesloten gebied dat 2.000 of meer woningen omvat. Van een directe m.e.r.-plicht is dan ook geen sprake. Desalniettemin dient, gelet op de aard en omvang van het project, wel een vormvrije m.e.r.-beoordeling te worden uitgevoerd. Voorliggende aanmeldnotitie voorziet hierin.

Inhoud en doel van de vormvrije m.e.r.-beoordeling

Inhoudelijk gaat de vormvrije m.e.r.-beoordeling in op de *mogelijke belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu* als gevolg van het initiatief. Deze belangrijke nadelige gevolgen worden beoordeeld aan de hand van de selectiecriteria opgesomd in Bijlage III van de EEG-richtlijn Milieueffectbeoordeling, die drie hoofdthema's noemt:

- De kenmerken van de activiteit;
- De plaats van de activiteit (ligging en samenhang met andere activiteiten (cumulatie));
- De kenmerken van de belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu die de activiteit kan hebben.

Het doel van de notitie is om op objectieve wijze informatie over mogelijke, relevante milieugevolgen van het project te verzamelen en te presenteren.

Betrokken partijen

Bij het project zijn diverse partijen betrokken. De voorgenomen ontwikkeling betreft een particulier initiatief. Voor het vaststellen van het bestemmingsplan is de gemeenteraad van de gemeente Hengelo het bevoegd gezag. Daarnaast worden de provincie Overijssel, het waterschap Vechtstromen en eventueel andere vooroverlegpartners gedurende het proces bij het project betrokken en wordt het bestemmingsplan in het kader van het wettelijk vooroverleg (artikel 3.1.1. Bro) naar deze partijen toegezonden.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het voornemen beschreven. Daarbij komen aanleiding, achtergronden en uitgangspunten aan bod. Hoofdstuk 3 gaat in op de mogelijke milieueffecten van het project. In hoofdstuk 4 wordt bij wijze van samenvatting de beoordeling gedaan van de omstandigheden van het voornemen. Hierin wordt tevens de conclusie van de vormvrije m.e.r.-beoordeling beschreven.

2. KENMERKEN VAN HET VOORNEMEN

Dit hoofdstuk gaat in op de voorgenomen ontwikkeling, de projectlocatie en eventuele (samenhangende) ontwikkelingen in de omgeving waarmee rekening dient te worden gehouden.

Voorgenomen ontwikkeling

Het voornemen bestaat om het plangebied een stadsblok met acht appartementen te realiseren. Daarnaast wordt de bestaande villa Markant (in gebruik als kantoor) in het plangebied meegenomen in de herontwikkeling om dit gebouw en de bijbehorende gronden te voorzien van een actueel planologisch kader. Dit gebouw wordt gerestaureerd en verduurzaamd. Concreet gaat het om de realisatie van een stadsblok met acht appartementen. Verder worden parkeerplaatsen, groen en een ontsluiting aangelegd.

Locatiekenmerken

De grens van het plangebied is op de afbeelding 1 aangegeven. Deze grens wordt globaal gevormd door de Deldenerstraat (noorden), de Marskant (oosten), de gronden van de woningbouwontwikkeling ten zuiden van het plangebied en de BerflobEEK (westen). In het noordelijke deel van het plangebied staat de villa Markant, de gronden ten zuiden van de villa liggen al enige braak. Deze gronden zijn de afgelopen periode als (tijdelijke) parkeerplaats in gebruik geweest.

Tot aan het begin van de 20^e eeuw lag het plangebied ten westen van de historische kern van Hengelo en maakte het deel uit van de Marke Woolde. Het plangebied was ingericht als wei- en hooilanden en grensde direct aan de BerflobEEK. Aan de westzijde van de beek werd in 1870 een villa gebouwd (Deldenerstraat 61). Rond 1930 werd om de villa een parkachtige tuin aangelegd. In het plangebied zelf is in de jaren '20 van de 21^e eeuw het bureelgebouw voor dienst van gemeentewerken en- bedrijven gebouwd. Dit gebouw, aan de Deldenerstraat 59, heeft later de naam villa Markant gekregen.

Villa Markant is aangemerkt als een gemeentelijk monument. De villa is het enige gebouw met een overheidsfunctie dat is overgebleven uit de geschiedenis van Hengelo tot 1940. Het heeft na zijn oorspronkelijke functie dienst gedaan als creativiteitscentrum Scheppende Handen en is de laatste jaren de nieuwe vestiging van Stichting Welzijn Ouderen en andere dienstverlenende instellingen. Momenteel is het pand niet meer in gebruik maar verkeert in goede staat.

Afbeelding 1 Huidige situatie plangebied (Bron: topotijdreis, bewerkt)

Het gebruik van natuurlijke hulpbronnen

De ontwikkeling van de voorziene activiteiten legt geen bijzonder beslag op natuurlijke hulpbronnen. Tijdens het bouw- en woonrijp maken van de gronden is grondverzet nodig. Tijdens de gebruiksfase zullen elektriciteit en water nodig zijn. De nieuw te bouwen appartementen zullen gasloos gebouwd worden, conform de Wet Voortgang Energietransitie.

Verontreiniging en hinder

Tijdens de aanlegfase kan sprake zijn van tijdelijke verkeers- en geluidhinder van bouwverkeer en bouwwerkzaamheden op locatie. Het gaat dan om geluid en stof vanuit de bouwplaats en bouwverkeer van en naar het plangebied. Gezien de ligging van het plangebied aan de Marskant/Deldenerstraat zal het doorgaande verkeer hier zeer beperkt hinder van ondervinden. Na afronding van de bouwwerkzaamheden zal de genoemde tijdelijke hinder volledig vervallen. Het aspect tijdelijke hinder leidt niet tot mogelijk belangrijke milieugevolgen.

In de gebruiksfase zullen ten gevolge van de activiteiten geen belangrijke nadelige effecten op het milieu en de omgeving plaatsvinden. De ontwikkeling voorziet de toevoeging van appartementen, die niet worden gezien als milieubelastende functies. Wel zorgt het realiseren van acht extra appartementen voor een toename van het aantal verkeersbewegingen. Zoals in hoofdstuk 3 wordt geconstateerd is er geen sprake van een onevenredige aantasting van beschermende natuurgebieden en/of het woon- en leefklimaat ter plaatse.

Risico op ongevallen, specifiek met gevaarlijke stoffen of technologieën

De beoogde ontwikkeling zorgt niet voor een toename van risico's voor de omgeving. Er worden geen gevaarlijke stoffen geproduceerd, opgeslagen of vervoerd.

3. BESCHRIJVING VAN DE MILIEUEFFECTEN

Voor de vormvrije m.e.r.-beoordeling zijn de mogelijk negatieve milieueffecten van het voornemen relevant. Zoals in het vorige hoofdstuk is aangegeven, gaat het om de realisatie van acht appartementen. Relevante milieuaspecten zijn verkeer, geluid, luchtkwaliteit, water, bodem en ecologie, waaronder ook specifiek de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. In dit hoofdstuk worden de te verwachten (tijdelijke) effecten per aspect beschreven. Verder wordt ingegaan op tijdelijke hinder als gevolg van de ontwikkeling. Voor een aantal van deze aspecten zijn onderzoeken uitgevoerd. De conclusies van deze onderzoeken zijn samengevat in onderstaande alinea's.

Verkeer

Verkeergeneratie

Voor het bepalen van de verkeersgeneratie wordt gebruik gemaakt van de gegevens uit CROW-publicatie 381 (toekomstbestendig parkeren). Uitgangspunt voor de kencijfers betreft een sterk stedelijke zone binnen het gebied 'schil centrum'. De gemeente hanteert het gemiddelde cijfer binnen de bandbreedte die het CROW in haar publicatie heeft vastgelegd.

Op basis van deze uitgangspunten geldt voor midden-dure appartementen (koop) een verkeersgeneratie van 5,1 verkeersbewegingen per woning per weekdagemaal. Voor de functie kantoren zonder baliefunctie geldt een verkeersgeneratie van 5,3 motorvoertuigbewegingen per 100 m² BVO per weekdagemaal. Dit leidt tot een totale verkeersgeneratie van 96 motorvoertuigen per weekdagemaal.

Ontsluiting

Het plangebied wordt voor gemotoriseerd verkeer ontsloten door middel van één uitweg op de Marskant. De uitweg biedt voldoende zicht om vanaf het plangebied veilig de Marskant op te kunnen rijden.

Door ligging van de nieuwe ontwikkeling aan de centrumring, kent de functie een goede bereikbaarheid voor autoverkeer. De centrumring biedt snelle toegankelijkheid tot het stedelijke en regionale hoofdweggenet.

Fietsverkeer en voetganger

Aan de oostzijde van de Marskant is recent de fietssnelweg F35 gerealiseerd. Deze loopt vlak langs het plangebied en biedt een goede bereikbaarheid per fiets. Dat geldt ook voor fietsverkeer over iets grotere afstanden doordat de F35 een regionale hoofdfietsroute betreft. Ook kent de Deldenerstraat een vrijliggend fietspad die toegang biedt tot het plangebied.

Rondom het plangebied zijn diverse voetpaden aanwezig, waardoor ook voetgangers het plangebied goed kunnen bereiken.

Geluid

De functie 'wonen' betreft geen milieubelastende activiteit voor de omgeving. Woningen zijn niet opgenomen in de VNG-uitgave, omdat ze in beginsel niet aan te merken zijn als milieubelastende objecten. In voorliggend geval zal wel sprake zijn van enig geluid als gevolg van de woonfuncties (leefgeluiden). Voor dergelijke geluiden gelden echter geen normen. Gelet op de afstand van het plangebied ten opzichte van omliggende woningen zal dit verder niet voor belemmeringen zorgen. Daarnaast zal de aanlegfase (de bouw van de woningen) gepaard gaan met de productie van geluid. Deze geluidproductie is tijdelijk van aard en zal zoveel mogelijk worden beperkt.

De functie 'kantoor' in villa Markant betreft wel een milieubelastende functie. Op basis van de VNG-uitgave worden kantoorfuncties aangemerkt als milieucategorie 1. Bij deze categorie hoort een maximale richtafstand van 10 meter. De werkelijke afstand tot woningen of gevoelige bestemmingen is groter dan 10 meter.

Geconcludeerd wordt dat het aspect geluid niet leidt tot mogelijk belangrijke nadelige milieugevolgen.

Luchtkwaliteit

In titel 5.2 van de Wet milieubeheer zijn de luchtkwaliteitseisen opgenomen die het bevoegd gezag bij het nemen van ruimtelijke en infrastructurele besluiten in de besluitvorming moet betrekken. Indien het project:

- a. niet leidt tot overschrijdingen van de grenswaarden en/of;

- b. niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit en/of;
- c. 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan verslechtering van de luchtkwaliteit en/of;
- d. onderdeel is van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit;

is luchtkwaliteit geen belemmering voor het plan.

Een woningbouwplan draagt op grond van de ministeriële regeling niet in betekenende mate bij aan de luchtkwaliteit als minder dan 1.500 woningen worden gerealiseerd. Een kantoorlocatie draagt niet in betekenende mate bij aan de luchtkwaliteit als minder dan 100.000 m² bruto vloeroppervlak met een enkele ontsluitingsweg wordt toegevoegd. Voorliggend plan ligt ruim onder deze grenzen. Het aspect luchtkwaliteit vormt dan ook geen belemmering.

Water

Het plangebied biedt ruimte voor het stadsblok. Daarnaast wordt de bestaande villa Markant voorzien van een actueel juridisch-planologisch kader. In het kader van het bestemmingsplan "Marskant" (vastgesteld op 29 september 2021) is reeds de waterbergingsopgave als gevolg van de ontwikkeling aan de Marskant in beeld gebracht. De ontwikkeling in het plangebied van "Marskant" is destijds al in dat onderzoek meegenomen.

Digitale watertoets

In het kader van dit bestemmingsplan is gebruik gemaakt van de digitale watertoets. Het resultaat hiervan is de zogenoemde 'normale procedure'. Op grond van artikel 12 uit het besluit op de ruimtelijke ordening moeten ruimtelijke plannen zijn voorzien van een waterparagraaf. Hiervoor moet het proces van de watertoets worden doorlopen. Bij het watertoetsproces gaat het om het hele proces van vroegtijdig meedenken, informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van de waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten. Waterschap Vechtstromen kijkt wat de invloed van het plan op de waterhuishouding is en geeft een wateradvies.

In het kader van de watertoets is het waterschap Vechtstromen in een vroegtijdig stadium betrokken. Naar aanleiding van de 'normale procedure' is het waterschap om advies gevraagd en 10 januari 2023 zijn de waterspecten besproken met het Waterschap Vechtstromen. Hierna wordt nader ingegaan op de waterspecten in het plangebied.

Waterspecten plangebied

Hemelwater

Het verhard oppervlak van de daken van het stadsblok en villa Markant alsmede de tussengelegen parkeerplaatsen wordt afgekoppeld. Onder de parkeerplaatsen in het plangebied komt tevens waterberging in de vorm van infiltratiekratten.

In de huidige situatie vindt er afwatering plaats van de HWA van villa Markant op het gemeentelijk regenwaterriool aan de zijde van de Marskant. De zijde Deldenerstraat is niet aangesloten op het gemeentelijk regenwaterriool. In de nieuwe situatie wordt afwatering van zowel villa Markant als het stadsblok afgekoppeld en geborgd in de wadi's of in de infiltratiekratten. Als de infiltratiekratten of de wadi's vol zijn dan is er een overloopmogelijkheid naar de Berflobeek.

Waterberging

In het oorspronkelijke waterhuishoudkundig plan voor de gehele ontwikkeling van het gebied (Marskant en Markant) is al rekening gehouden met voldoende bergingscapaciteit in de aan te leggen wadi's langs de Berflobeek. De wadi's bergen het hemelwater afkomstig van de woonontwikkeling Marskant (inclusief het stadsblok en villa Markant) en eventueel overtollig hemelwater vanuit het toekomstige HWA-riool in de Marskant. De ledigingstijd van de wadi is maximaal twaalf uur. Bij extreme neerslag is er een overloopmogelijkheid naar de Berflobeek. Bij een bergingscapaciteit van 139 m³ en een totale belasting van 3550 m² aan afvoerend nieuw verhard oppervlak levert de wadi een bergingsinhoud van 39,1 mm. Deze berging is exclusief de berging van de afvoerende greppel vanaf de Marskant met uitstroom in de wadi. De inhoud van deze greppel onder het overlooppniveau betreft een effectieve extra berging van 7 m³. De totale inhoud is daarmee 146 m³ en levert 41,1 mm conform de bergingseis van het waterschap Vechtstromen.

In het plangebied worden parkeerplaatsen aangelegd. Het exacte oppervlak van deze parkeerplaatsen is nog niet bekend. Als aanvulling op de reeds berekende waterberging van de gehele ontwikkeling van het gebied

(Marskant en Markant) worden infiltratiekrachten aangelegd om het water afkomstig van de parkeerplaatsen te infiltreren. Hierbij wordt rekening gehouden met een bergingseis van 55 mm.

Afvalwater

De vuilwaterafvoer van het stadsblok wordt - net als vuilwater van villa Markant - aangesloten op het riool langs de Deldenerstraat.

Conclusie

Het effect van de voorgenomen ontwikkeling op de waterhuishouding wordt neutraal ingeschaald.

Bodemkwaliteit

Binnen het voornemen worden geen functies gerealiseerd die negatieve effecten kunnen hebben op de bodemkwaliteit. De voorgenomen ontwikkeling leidt ten aanzien van bodemkwaliteit dan ook niet tot mogelijk belangrijke nadelige milieugevolgen.

Binnen het plangebied is tevens een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd. Op basis van dit bodemonderzoek¹, wordt de conclusie getrokken dat op basis het onderzoek een nader bodemonderzoek voor deze locatie niet noodzakelijk is. De onderzoekslocatie wordt vanuit milieuhygiënisch oogpunt geschikt geacht voor het beoogde gebruik.

Externe veiligheid

Externe veiligheid omvat het beheersen van de risico's voor de omgeving door de productie, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen (binnen bedrijven) en door het transport van gevaarlijke stoffen (via wegen, waterwegen, spoorwegen en buisleidingen). De externe veiligheidsrisico's worden enerzijds bepaald door de mogelijke effecten die een calamiteit met gevaarlijke stoffen kan hebben en anderzijds door de kans dat een calamiteit optreedt.

De normering voor de externe veiligheid rond bedrijven is vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). De normering voor de externe veiligheid langs rijkswegen en spoorwegen is vastgelegd in het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). Voor buisleidingen is de normering voor externe veiligheid vastgelegd in het Besluit Externe Veiligheid Buisleidingen (Bevb).

Het externe veiligheidsrisico wordt uitgedrukt in twee grootheden, het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Aan het plaatsgebonden risico is een wettelijke contour verbonden waarbinnen geen nieuwe kwetsbare objecten mogen worden geprojecteerd. Het groepsrisico is de kans dat een groep personen dodelijk wordt getroffen door een incident met gevaarlijke stoffen.

Aan de hand van de Risicokaart is een inventarisatie verricht van risicobronnen in en rond het plangebied. Op de Risicokaart staan meerdere soorten risico's, zoals ongevallen met brandbare, explosieve en giftige stoffen, grote branden of verstoring van de openbare orde. In totaal worden op de Risicokaart dertien soorten rampen weergegeven.

Risicovolle bedrijven

In de omgeving van het plangebied bevinden zich geen risicovolle bedrijven.

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Het plangebied ligt op circa 280 meter van het spoortraject Hengelo – Almelo. Over dit traject worden gevaarlijke stoffen vervoerd. Gelet op de afstand, zijn het plasbrandscenario (brandbare stoffen) en het explosiescenario (brandbaar gas) niet relevant. Het gebied ligt wel binnen de zone waarin een calamiteit met toxische stoffen relevante effecten kan hebben. Van deze stoffen worden slechts heel beperkte hoeveelheden vervoerd; het risico op een dergelijk scenario is dan ook heel klein. De maatregelen bij een dergelijke calamiteit zijn ramen en deuren sluiten en ventilatie uitschakelen. Extra voorzieningen zijn niet nodig; de reguliere brandweezorg volstaat.

Uit de inventarisatie blijkt verder dat het plangebied:

---

¹ Verkennend Bodemonderzoek Marskant ong. te Hengelo; Dumea Milieu; 2022-207; 22 juli 2022

- zich niet bevindt binnen de risicocontour van Bevi- en Brzo-inrichtingen danwel inrichtingen die vallen onder het Vuurwerkbesluit (plaatsgebonden risico);
- niet ligt binnen de veiligheidsafstanden van buisleidingen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Binnen het plangebied wordt geen gebruik gemaakt van gevaarlijke stoffen. Het voornemen voorziet niet in het toevoegen van een risicovolle inrichting.

Het voornemen heeft ten aanzien van de externe veiligheid geen mogelijk belangrijke nadelige milieugevolgen.

Advies brandweer

Op verzoek van de gemeente Hengelo heeft de Brandweer Twente op 8 maart 2023 advies uitgebracht in het kader van de voorgenomen ontwikkeling. De brandweer constateert dat het plangebied zich op circa 300 meter van het spoortracé Hengelo-Almelo bevindt. Dit is buiten de 200 meter zone zoals opgenomen in het 'Besluit externe veiligheid transportroutes' voor ruimtelijke ontwikkelingen.

De ontwikkeling betreft het toevoegen van 8 appartementen binnen een beoogd bouwblok. Gelet op de beperkte toename van personen binnen het plangebied acht de brandweer een nieuw onderzoek naar de hoogte van het groepsrisico buiten proportioneel. Een nieuwe QRA (kwantitatieve risicoanalyse) is dan ook niet noodzakelijk. Uitgangspunt is dat dit woongebouw niet bestemd is voor de huisvesting van niet-zelfredzame personen. Daar is in dit geval ook geen sprake van.

In het advies haalt de brandweer een eerder advies van 4 april 2021 aan. Destijds heeft de brandweer geadviseerd op de ontwikkelingen "Marskant" en de tot dat plan behorende deellocaties (Marskant, Walhoflocatie en Brugstraat). In het kader daarvan acht de brandweer het niet noodzakelijk om ten aanzien van het stadsblok uitgebreid en aanvullend te adviseren.

Ecologie

De Wet Natuurbescherming richt zich op behoud en herstel van biodiversiteit en het daarvoor benodigde leefgebied. De wet is sinds 1 januari 2017 van kracht en betreft een samenvoeging van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Wet Natuurbescherming vormt het juridische kader voor natuurbescherming in Nederland, op basis van Europese regelgeving.

De doelstelling van de wet bestaat uit drie onderdelen: 1. behoud en herstel van biodiversiteit, 2. doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van natuur, ter vervulling van maatschappelijke functies, en 3. samenhangend beleid gericht op behoud van landschappen, ter vervulling van maatschappelijke functies.

Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit houdt in dat activiteiten met een (mogelijk) schadelijk effect op beschermde landschappen, gebieden en soorten, in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan alleen onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken.

In de wet Natuurbescherming is, naast verbodsbepalingen, een plicht opgenomen: de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor alle in het wild levende flora en fauna en hun directe leefomgeving, beschermd of niet. De zorgplicht geldt ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend voor bepaalde activiteiten, of een zogeheten gedragscode wordt toegepast.

Behoud en herstel van biodiversiteit is in de wet via twee sporen uitgewerkt: gebiedsbescherming en soortenbescherming.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Het beschermde areaal beslaat de in Europees verband aangewezen zogeheten Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Het betreft gebieden die worden beschermd vanuit de Habitat- en de Vogelrichtlijn. Volgens deze Europese richtlijnen moeten lidstaten specifieke diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) beschermen om de biodiversiteit te behouden. Voor de Natura 2000-gebieden gelden specifiek omschreven instandhoudingsdoelstellingen.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, het Lonnekermeer, is gelegen op ongeveer 3,7 kilometer afstand van het plangebied. Gelet op de aard en omvang van de voorgenomen activiteiten, en de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebied Lonnekermeer, kan een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied op voorhand uitgesloten worden.

De appartementen zullen niet op het aardgasnet worden aangesloten. De bestaande villa Markant blijft wel op het gasnet aangesloten. Verder is onderzocht of de verkeersbewegingen van auto's van en naar de appartementen een het kantoor een significante stikstofdepositie geven op het Natura 2000-gebieden. Om de stikstofdepositie als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling op Natura 2000-gebieden in beeld te brengen is een AERIUS-berekening uitgevoerd². De berekening met de rekentool AERIUS 2022 laat zien dat er als gevolg van zowel de aanlegfase als de gebruiksfase geen sprake is van rekenresultaten hoger dan 0,00 mol/ha/j. Er is daarmee geen sprake van een stikstofdepositie met significant negatief effect op Natura 2000-gebieden.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming.

Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van de NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Vanwege de ligging buiten het Natuurnetwerk Nederland, leiden de voorgenomen activiteiten niet tot wettelijke consequenties, omdat de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland geen externe werking kent.

Soortenbescherming

Dit onderdeel van de Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van dieren en planten. Het betreft beschermde soorten uit de Habitat- en de Vogelrichtlijn en daarnaast soorten die nationaal zijn aangewezen als specifiek beschermde soort.

Naast behoud en bescherming van soorten, regelt dit onderdeel het faunabeheer. Dit betreft schadebestrijding, jacht en bestrijding van overlast. Tevens regelt dit onderdeel de bestrijding van invasieve exoten.

De bescherming van bovengenoemde soorten is uitgewerkt in verbodsbepalingen. Deze houden onder andere in dat beschermde planten niet geplukt mogen worden en dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden. Ook de rust- en verblijfplaatsen van de dieren zijn beschermd.

In het kader van de voorgenomen ontwikkeling, is een Quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd³. Daarnaast heeft een aanvullend onderzoek plaatsgevonden naar de Berflobeek⁴. Uit deze onderzoeken kwam naar voren dat de geplande ontwikkeling mogelijk negatieve effecten heeft voor egel en sperwer en dat nader onderzoek nodig is. De resultaten van dit nader onderzoek zijn beschreven in een notitie⁵ inzake nader onderzoek sperwer en egel.

Hieruit komt naar voren dat aantasting van beschermde voortplantings- of rustplaatsen van de egel niet wordt verwacht. Ook is geen nestlocatie of territorium vastgesteld van de sperwer en ook niet van andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Een ontheffing voor deze soorten wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Wel geldt te allen tijde de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Vanuit deze zorgplicht zijn voor de voorgenomen ontwikkeling, voorafgaand aan de werkzaamheden, maatregelen noodzakelijk om

² AERIUS-Berekening Markant; BJZ.nu; 2022-329; 24 februari 2023

³ Quickscan Wet natuurbescherming Deldenerstraat 59; Eelerwoude; 201420; 18-01-2021

⁴ Toetsing Wet natuurbescherming Berflobeek Marskant; Eelerwoude; 201282; 14-06-2021

⁵ Nader onderzoek sperwer en egel Marskant te Hengelo; Eelerwoude; 2017794; 16-07-2021

schade aan konijnen te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan het fretteren van de hopen en het vangen en verplaatsen van de konijnen.

Om te voorkomen dat er als gevolg van de (bouw)werkzaamheden konijnen worden geschaad of gedood is hiertoe een voorwaardelijke verplichting in de regels van het bestemmingsplan dat deze ontwikkeling mogelijk maakt opgenomen. Deze voorwaardelijke verplichting bepaalt dat het roeren en bebouwen uitsluitend is toegestaan indien maatregelen zijn getroffen die noodzakelijk zijn om schade aan konijnen en het doden van konijnen te voorkomen. Deze maatregelen dienen vóór de start bouw te zijn getroffen en moeten vóór de start bouw blijken uit een schriftelijke rapportage die ter beoordeling aan het college van Burgemeester en wethouders moet zijn voorgelegd.

Tijdelijke hinder

Met een ruimtelijke ontwikkeling kan ook tijdelijke hinder als gevolg van bouwwerkzaamheden gepaard gaan. In voorliggend geval zal gedurende de ontwikkeling van het plangebied enige hinder als gevolg van bouwwerkzaamheden gaan plaatsvinden. Het gaat dan om geluid en stof vanuit de bouwplaats en bouwverkeer van en naar het plangebied. Vanwege de ligging is er geen noodzaak om verkeer tijdelijk om te leiden, met de daarbij behorende effecten. Na afronding van de bouwwerkzaamheden zal de genoemde tijdelijke hinder volledig vervallen. Het aspect 'tijdelijke hinder' leidt niet tot mogelijk belangrijke milieugevolgen.

Cumulatie

Cumulatie van effecten treedt op wanneer werkzaamheden in direct omliggende gebieden vergelijkbare effecten veroorzaken met de hierboven beschreven effecten en in dezelfde periode worden uitgevoerd. De gronden te zuiden van het plangebied worden vindt reeds een woningbouwontwikkeling plaats. Dit betreft echter geen ontwikkeling die belangrijke milieueffecten met zich meebrengt. Cumulatie is daarom niet aan de orde.

4. CONCLUSIE

Dit hoofdstuk dient als samenvatting van de conclusies van de hoofdstukken 2 en 3. In dit hoofdstuk wordt de voorgenomen activiteit aan onderstaande criteria getoetst en een eindafweging gemaakt.

1. De kenmerken van de activiteit;
2. De plaats van de activiteit;
3. De samenhang met andere activiteiten (cumulatie);
4. De kenmerken van de belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu die de activiteit kan hebben.

Kenmerken van de activiteit

Het voornemen betreft het realiseren van acht appartementen in de stad Hengelo. Daarnaast wordt de bestaande villa Markant gerestaureerd en verduurzaamd. Bij de kenmerken van de activiteit dient in het bijzonder in overweging te worden genoemd:

- De omvang van het project;
- Hinder.

Omvang

Met een omvang van acht appartementen betreft het een ontwikkeling die ruim beneden de drempelwaarden van de m.e.r.-beoordelingsplicht blijft.

Hinder

Tijdens de uitvoering van het voornemen kunnen flora en fauna hinder ondervinden van de (bouw)werkzaamheden. Uit het natuurwaardenonderzoeken en het onderzoek naar stikstofdepositie is gebleken dat de voorgenomen activiteiten niet tot wettelijke consequenties in het kader van soort- of gebiedsbescherming leiden. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermden soorten en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Vanuit deze zorgplicht zijn voor de voorgenomen ontwikkeling, voorafgaand aan de werkzaamheden, maatregelen noodzakelijk om schade aan konijnen te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan het fretteren van de hollen en het vangen en verplaatsen van de konijnen. Om te voorkomen dat er als gevolg van de (bouw)werkzaamheden konijnen worden geschaad of gedood is hiertoe een voorwaardelijke verplichting in de regels van het bijbehorende bestemmingsplan opgenomen.

Plaats van de activiteit

Het plangebied ligt geheel binnen het grondgebied van de gemeente Hengelo. Gezien de definitie uit de Bro kan worden geconcludeerd dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het bestaand stedelijk gebied. De voorgenomen activiteit is niet gelegen in beschermd gebied in het kader van natuur en er zijn geen waardevolle groenstructuren aanwezig die worden aangetast als gevolg van de ontwikkeling.

Samenhang met andere activiteiten ter plaatse

Er vinden in de directe omgeving van het plangebied geen andere (grootschalige) ontwikkelingen plaats waarmee rekening dient te worden gehouden. Dit betreft echter geen ontwikkeling die belangrijke milieueffecten met zich meebrengt. Cumulatie is daarom niet aan de orde.

Kenmerken van de belangrijke nadelige milieugevolgen

Voor de beoordeling van eventuele belangrijke nadelige milieugevolgen van de voorgenomen activiteit moet, daar waar opportuun, rekenschap worden gegeven aan de volgende zaken:

- Het bereik van het effect (geografische zone en de grootte van de getroffen bevolking);
- Het grensoverschrijdende karakter van het effect;
- De waarschijnlijkheid van het effect;

- De duur, frequentie en de onomkeerbaarheid van het effect.

Uit hoofdstuk 3 is gebleken dat de ontwikkeling op de relevante milieuaspecten verkeer, geluid, luchtkwaliteit, water en ecologie (waaronder stikstof) geen belangrijke structurele nadelige en onomkeerbare milieugevolgen met zich meebrengt. De ontwikkeling gaat wel gepaard met tijdelijke hinder als gevolg van bouwwerkzaamheden, maar deze zullen na afronding volledig vervallen.

Conclusie vormvrije m.e.r.-beoordeling

De vormvrije m.e.r.-beoordeling maakt duidelijk dat de milieueffecten als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling beperkt zijn en dat er geen sprake is van een bijzondere omstandigheid die het opstellen van een milieueffectrapportage noodzakelijk maakt.

Akoestisch onderzoek wegverkeerslawaai Marskant ong, Hengelo

Omgevingsvergunningen

Wijzigingsplannen

Uw specialist in Bestemmingsplannen

Rood voor Rood - Ruimte voor Ruimte

Ruimtelijk advies

AKOESTISCH ONDERZOEK WEGVERKEERSLAWAAI

MARSKANT ONG, HENGELO

Status:	Definitief
Datum:	13 maart 2023
Projectnummer:	2022-329
Versie:	5

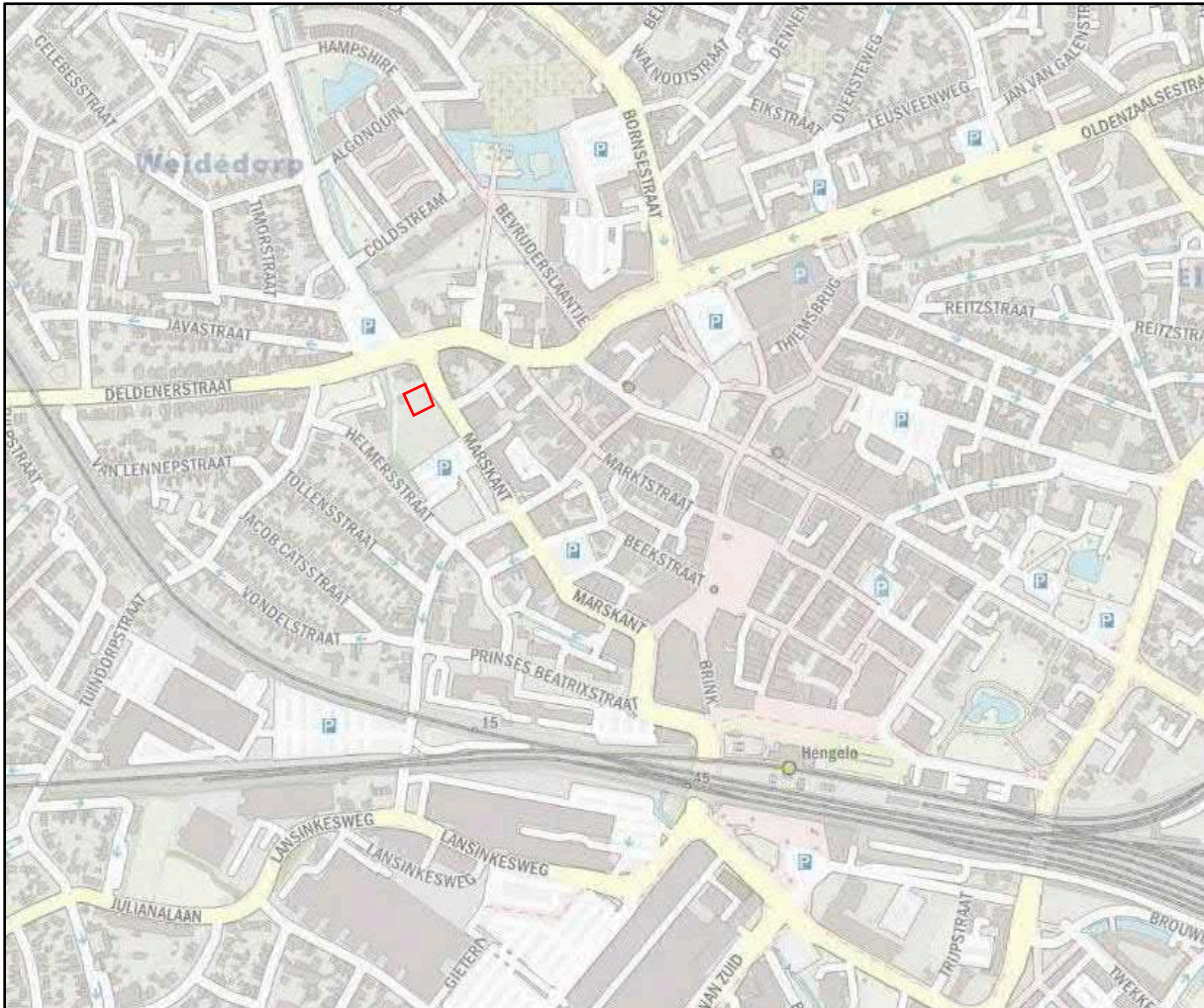
INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	4
HOOFDSTUK 2	WETTELIJK KADER	5
2.1	ALGEMEEN	5
2.2	ZONE LANGS WEGEN	5
2.3	GRENSWAARDEN	5
2.4	BEREKENEN GELUIDSBELASTING	6
2.6	GEMEENTELIJK GELUIDSBELEID	6
HOOFDSTUK 3	UITGANGSPUNTEN	8
3.1	SITUATIE PROJECTGEBIED	8
3.2	VERKEERSGEGEVENS	8
HOOFDSTUK 4	RESULTATEN	10
4.1	BEREKENINGEN	10
4.2	GELUIDSBELASTING WEGVERKEERSLAWAAI	10
4.3	HOGERE WAARDE	12
4.4	MAATREGELEN REDUCTIE GELUIDSBELASTING	12
HOOFDSTUK 5	CONCLUSIE	14
BIJLAGEN		15
BIJLAGE 1	REKENMODEL WEGVERKEERSLAWAAI	15
BIJLAGE 3	ITEMEIGENSCHAPPEN WEGVERKEERSLAWAAI	16
BIJLAGE 3	RESULTATENTABELLEN	17

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Voorliggend akoestisch onderzoek heeft betrekking op een gedeeltelijk onbebouwd perceel aan de Marskant te Hengelo. Initiatiefnemer is voornemens hier acht appartementen te realiseren.

In afbeelding 1.1 is de ligging van het projectgebied in de omgeving, met een rode omkadering, weergegeven.

Afbeelding 1.1 Ligging projectgebied (Bron: PDOK)

Ten behoeve van de voorgenomen ontwikkeling dient een ruimtelijke procedure in de vorm van een bestemmingsplanherziening te worden doorlopen. In het kader van deze procedure is het benodigd de geluidbelasting ter plaatse van de te realiseren woning te toetsen aan het stelsel van voorkeurswaarde en maximale ontheffingswaarden uit de Wet geluidhinder. In voorliggend geval gaat het akoestisch onderzoek in op het aspecten wegverkeerslawaai.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de regels van het vigerende Reken- en meetvoorschrift geluid 2012. In voorliggende rapportage zijn de uitgangspunten rekenresultaten en conclusies van het onderzoek beschreven

HOOFDSTUK 2 WETTELIJK KADER

2.1 Algemeen

Artikel 77 van de Wet geluidhinder (Wgh) bepaalt dat bij de voorbereiding van een bestemmingsplan, wijzigingsplan, uitwerkingsplan of bij het voorbereiden van een omgevingsvergunning voor een buitenplangebied afwijking akoestisch onderzoek uitgevoerd dient te worden. Doel van dit onderzoek is de geluidsbelasting aan de gevel van een geluidsgevoelig object als gevolg van de weg te bepalen. Onderzoek is enkel noodzakelijk indien een geluidsgevoelige bestemming zich binnen de wettelijke geluidszone van een weg bevindt. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op de wettelijke geluidszone van wegen.

2.2 Zone langs wegen

Artikel 74.1 van de Wgh bepaalt dat wegen een wettelijke geluidszone hebben. De breedte van de geluidszone is afhankelijk van het aantal rijstroken en of de weg in stedelijk of in buiten stedelijk gebied is gelegen. In tabel 1 worden de wettelijke geluidszones weergegeven.

Aantal rijstroken	Stedelijk gebied	Buiten stedelijk gebied
1 of 2	200 m	250 m
3 of 4	350 m	400 m
5 of meer	350 m	600 m

Tabel 1 Wettelijke geluidszones wegen (bron: wetten.overheid.nl).

De wettelijke geluidszone bevindt zich aan weerszijde van de weg en begint naast de buitenste rijstrook. Eventuele parkeerstroken, voet- en fietspaden en vluchtstroken behoren niet tot de weg.

Binnen de zone van een weg dient akoestisch onderzoek plaats te vinden naar de geluidsbelasting op de binnen de zone gelegen woning(en). Bij het berekenen van de geluidsbelasting wordt de L_{den} -waarde in dB bepaald. De L_{den} -waarde is het energetisch en naar tijdsduur van de beoordelingsperiode gemiddelde van de volgende waarden:

- Het geluidsniveau in de dagperiode (tussen 7.00 en 19.00 uur);
- Het geluidsniveau in de avondperiode (tussen 19.00 en 23.00 uur) + 5 dB;
- Het geluidsniveau in de nachtperiode (tussen 23.00 en 7.00 uur) + 10 dB.

De berekende geluidsbelasting dient aan de voorkeurswaarde en indien nodig aan de uiterste grenswaarde van de Wgh worden getoetst.

Op basis van artikel 74.2 van de Wgh gelden de in tabel 1 opgenomen zones niet voor:

- Wegen die als woonerf zijn aangeduid;
- Wegen met een maximumsnelheid van 30 km/uur.

Het feit dat er voor de hiervoor genoemde gevallen geen wettelijke geluidszone geldt, betekent niet dat een akoestisch onderzoek automatisch niet benodigd is. Indien vooraf aangenomen kan worden dat niet aan de voorkeurswaarde van 48 dB kan worden voldaan, dient een akoestisch onderzoek uitgevoerd te worden. De geluidsbelasting van de weg kan hierdoor meegenomen worden in de belangenafweging in het kader van 'een goede ruimtelijke ordening'.

2.3 Grenswaarden

In de Wgh worden eisen gesteld aan de maximaal toelaatbare geluidsbelasting op gevels van nog niet geprojecteerde woningen of gebouwen die binnen de geluidszone van een weg liggen. Met niet geprojecteerde woningen of gebouwen worden bedoeld:

‘woningen of gebouwen waarvoor het geldende bestemmingsplan verlening van de omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht niet toelaat’.

De voorkeurswaarde voor de geluidsbelasting door wegverkeer bedraagt 48 dB. Bij een hogere geluidsbelasting kunnen burgemeester en wethouders een hogere waarde vaststellen. Voor een hogere waarde geldt een maximum, afhankelijk van de ligging van een geluidsgevoelig object.

In tabel 2 is de hoogst mogelijke grenswaarde voor woningen als gevolg van wegverkeerslawaai weergegeven.

Locatie woning	Hoogst mogelijke waarde wegverkeerslawaai
Stedelijk gebied	63 dB (art. 83 lid 2 Wgh)
Buitenstedelijk gebied	53 dB (art. 83 lid 1 Wgh)

Tabel 2 Hoogst mogelijke grenswaarde wegverkeerslawaai (bron: wetten.overheid.nl)

Het vaststellen van een hogere waarde is enkel mogelijk indien maatregelen om de geluidsbelasting te reduceren op bezwaren stuiten van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard. Hierbij moet afgewogen worden of de cumulatieve geluidsbelasting (het totaal van de geluidsbelasting van alle wegen gezamenlijk) niet leidt tot een onaanvaardbare geluidsbelasting.

Bij het vaststellen van een hogere waarde moet bij de bouwvergunningsaanvraag aangetoond worden dat aan de gestelde geluidseisen (binnenwaarde in de geluidgevoelige ruimten 33 dB) wordt voldaan zoals in artikel 3.1 van het bouwbesluit en in artikel 4.4 van het Besluit geluidhinder genoemd wordt.

2.4 Berekenen geluidsbelasting

De geluidsbelasting moet per weg afzonderlijk berekend worden en aan de voorkeurswaarde getoetst worden. Voordat de geluidsbelasting aan de voorkeurswaarde van 48 dB getoetst wordt, mag de berekende geluidsbelasting op basis van artikel 110g van de Wgh, aangevuld met artikel 3.4 van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012, worden verminderd. Reden hiervoor is de verwachting dat de geluidsproductie van motorvoertuigen steeds verder af zal nemen. De geluidsbelasting mag in de volgende situaties worden verminderd met:

- 5 dB voor wegen met een maximumsnelheid tot 70 km/uur;

Voor wegen met een maximumsnelheid van 70 km/uur of meer mag de geluidsbelasting worden verminderd met:

- 4 dB indien de geluidsbelasting zonder reductie 57 dB bedraagt;
- 3 dB indien de geluidsbelasting zonder reductie 56 dB bedraagt;
- 2 dB voor overige geluidsbelasting.

Uit uitspraak 201304862/3/R2 van de Raad van State blijkt dat het voor wegen met een snelheidsregime van 30 km/uur eveneens is toegestaan de geluidsbelasting met 5 dB te verminderen. Bij lagere snelheden wordt de geluidsemissie voornamelijk door motorgeluid veroorzaakt, bandengeluid speelt een minder grote rol. Toekomstige geluidsreductie is in de toekomst voornamelijk te verwachten door het gebruik van stillere motoren. De aftrek van 5 dB kan daardoor ook toegepast worden bij snelheden van 30 km/uur of minder.

2.6 Gemeentelijk geluidsbeleid

De gemeente Hengelo beschikt over een aanvullend geluidbeleid, namelijk ‘Geluidbeleid gemeente Hengelo; herziening 2015’.

Enerzijds gaat dit beleid in op de toepassing van geluidbeperkende maatregelen, anderzijds worden er voorwaarden gesteld aan de geluidssituatie rondom en in geluidsgevoelige objecten.

Voor dit onderzoek zijn de volgende zaken uit het geluidbeleid van belang:

- Indien een hogere waarde dient te worden vastgesteld beschikt de betreffende woning over tenminste één geluidsluwe gevel. Dit wil zeggen dat op deze gevel de voorkeursgrenswaarde niet overschreden wordt;
- In sommige situaties is het niet mogelijk om een geluidsluwe gevel te realiseren. In deze gevallen is het mogelijk om maatregelen en voorzieningen te treffen om een gelijkwaardig woon- en leefklimaat te realiseren. Hier zijn echter geen eenduidige criteria voor op te stellen, omdat dit per locatie en doelgroep zal verschillen. Thema's die in de overweging een rol moeten spelen zijn:
  - Keuzevrijheid van de doelgroep;
  - Balkons of andere buitenruimten die afsluitbaar zijn om geluid af te schermen;
  - Ligging: in sommige gevallen kan de ligging van een pand de hoge geluidsbelasting compenseren, bijvoorbeeld in de nabijheid van het centrum of een fraai uitzicht;
  - Oppervlak van de woonruimte: een grote woonruimte kan het gebruik aan geluidsluwe gevel of buitenruimte compenseren;
  - Extra akoestische maatregelen: er zou voor kunnen worden gekozen om een hoogbelaste woning extra te isoleren, zodat de hoge geluidsbelasting binnen niet hoorbaar is.

Het project betreft de realisatie van 36 woningen op een perceel gelegen aan de Marskant. In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt de geluidsbelasting vanwege het wegverkeer aan de eisen die in de Wet geluidhinder staan getoetst. Het projectgebied bevindt zich in het gebiedstype 'Verkeerszone' omdat het onder de eerstelijnsbebouwing van een 50 km/uur weg (Marskant) en aan de Deldenerstraat ligt. De Gemeente heeft de onderstaande regels opgesteld met betrekking Ambitie en plafondwaarden met betrekking tot wegverkeerslawaai:

	Wegverkeerslawaai
Ambitiewaarde	58 dB
Plafondwaarde	63 dB (rijkswegen 53 dB)

Tabel 3 Ambitie en plafondwaarde gemeentelijk geluidbeleid

HOOFDSTUK 3 UITGANGSPUNTEN

3.1 Situatie projectgebied

De voorgenomen ontwikkeling betreft de realisatie van het stadsblok (afb. 3.1). In dit stadsblok worden acht appartementen gerealiseerd. De hoogte van het te realiseren gebouw bedraagt circa 10 meter. In afbeelding 3.1 is de gewenste situatie weergegeven. Villa markant maakt wel onderdeel uit van bestemmingsplan, echter worden hierin geen nieuwe functies toegevoegd. Deze villa wordt daarom niet meegenomen in dit onderzoek. De stadswoningen vallen zowel buiten de scope van het bestemmingsplan als dit onderzoek. In afbeelding 3.1 is de gewenste situatie weergegeven.

Afbeelding 3.1 Gewenste situatie (Bron: Borgerink Architecten)

Het projectgebied ligt binnen de wettelijke geluidszone van de Marskant en de Deldenerstraat. Op beide wegen geldt een snelheidsregime van 50 km/uur. In de nabijheid van het projectgebied liggen geen overige wegen die van belang zijn voor onderhavig onderzoek.

In de volgende tabel zijn de uitgangspunten van het onderzoek weergegeven.

Locatie projectgebied	Stedelijk gebied
Hoogst mogelijke waarde wegverkeerslawaai Wgh	63 dB
Wgh van toepassing	Ja
Vermindering geluidsbelasting wegen	5 dB

Tabel 4 Uitgangspunten onderzoek wegverkeerslawaai

3.2 Verkeersgegevens

De weg- en verkeersgegevens van de Marskant zijn aangeleverd Bonotrafics. De aangeleverde gegevens zijn gebaseerd op het prognosejaar 2040 en in tabel 5 weergegeven.

Weg	wegdek	Etmaal intensiteit (2040)	Verdeling [%]	Verdeling LMVT [%]	Verdeling MZVT [%]	Verdeling ZVT [%]
			dag/avond/nacht	Dag/avond/nacht	Dag/avond/nacht	Dag/avond/nacht
Marskant (50 km/uur)	SMA-08	11.500 /	6,52/3,93/0,75	95	3	2
Deldenerstraat (50 km/uur)	referentiewegdek	13.800 – 16.300	6,52/3,93/0,75	95	3	2
Mitchamplein (50 km/uur)	referentiewegdek	2.200 – 2.900	6,52/3,93/0,75	94/96	3/2	3/2

Tabel 5 Weg- en verkeersgegevens (Bron: Bonotrafics)

HOOFDSTUK 4 RESULTATEN

4.1 Berekeningen

De overdrachtsberekening voor de wegen is uitgevoerd overeenkomstig Standaard Reken Methode 2 van het Reken- en meetvoorschrift geluid 2012.

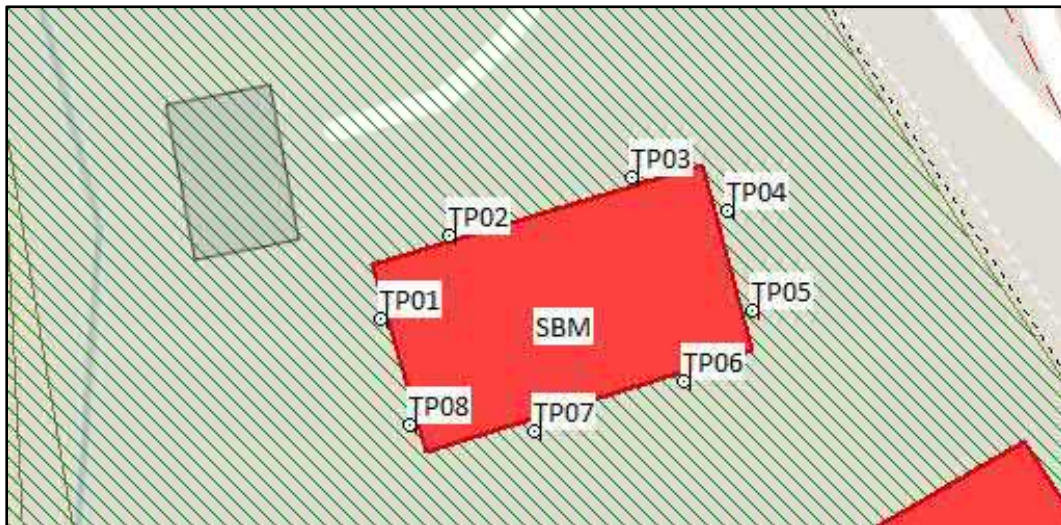
Bij de berekening is uitgegaan van een standaard bodemfactor van 0,0 (akoestisch hard). In het model zijn de volgende zaken opgenomen:

- wegen met intensiteiten;
- gebouwen inclusief hoogte (bepaald op basis 3D bag)
- rekenpunten op 1,5 meter, 4,5 meter en 7,5 meter hoogte op de relevante gebouwen;
- zachte(re) bodemgebieden.

In bijlage 1 en in bijlage 2 zijn de uitsneden van beide rekenmodellen weergegeven. In bijlage 3 en 4 zijn de itemeigenschappen weergegeven van het wegverkeersmodel.

4.2 Geluidsbelasting wegverkeerslawaai

Om de geluidbelasting in het projectgebied te bepalen zijn er totaal 8 toetspunten geplaatst op de gevels van het stadsblok. In afbeelding 4.1 zijn deze toetspunten weergegeven. De resultatentabellen zijn in bijlage 5 weergegeven.

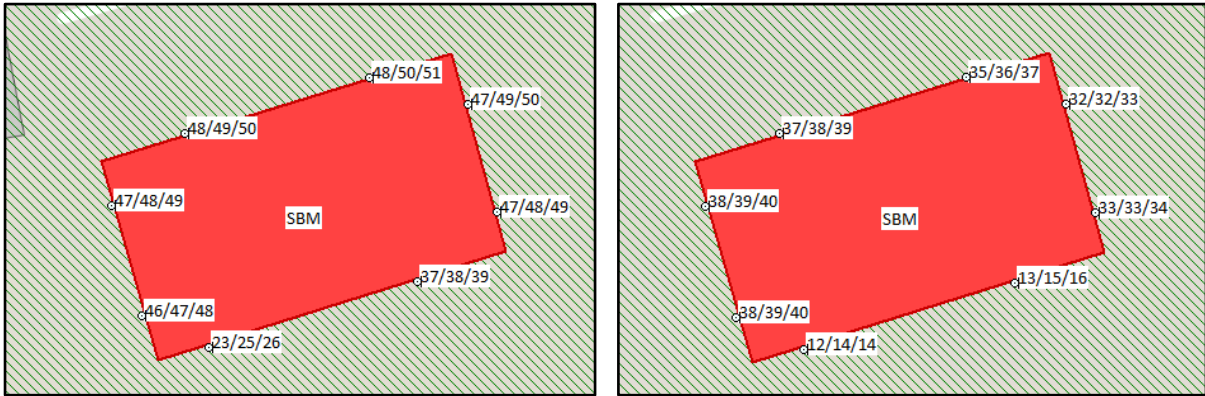

Afbeelding 4.1 Geplaatste toetspunten (Bron: Geomilieu, BJZ.nu)

De geluidbelasting ten gevolge van het wegverkeerslawaai van de Deldenerstraat bedraagt, inclusief 5 dB reductie, hoogstens 51 dB. Deze waarde wordt behaald op toetspunt 03 op 7,5 meter hoogte. Met deze waarde wordt niet voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder.

De geluidbelasting ten gevolge van het wegverkeerslawaai van de Mitchamplein bedraagt, inclusief 5 dB reductie, hoogstens 40 dB. Deze waarde wordt behaald op toetspunt 01 en 08 op een hoogte van 7,5 meter. Met deze waarde wordt ruimschoots voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder.

In afbeelding 4.2 zijn de resultaten inclusief reductie weergegeven.

Afbeelding 4.2 resultaten inclusief reductie (links Deldenerstraat) (rechts, Mitchamplein)

De geluidbelasting ten gevolge van de Marskant bedraagt, inclusief 5 dB reductie, hoogstens 56 dB. Deze waarde wordt behaald op toetspunt 04 en 05. Met deze waarde wordt niet voldaan aan de voorkeursgrenswaarde, maar wel aan de maximale ontheffingswaarde van 63 dB uit de Wet geluidhinder.

De cumulatieve geluidbelasting bedraagt, exclusief 5 dB reductie, hoogstens 64 dB.

In afbeelding 4.3 is de geluidbelasting van de op de toetspunten weergegeven.

Afbeelding 4.3 Resultaten (links: Marskant) (rechts: cumulatie)

4.3 Hogere waarde

Een hogere waarde als gevolg van het wegverkeerslawaai afkomstig van de Marskant en de Deldenerstraat is in voorliggend geval benodigd.

Het vaststellen van een hogere waarde is enkel mogelijk indien maatregelen om de geluidsbelasting te reduceren op bezwaren stuiten van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard. Hierbij dient afgewogen te worden of de cumulatieve geluidsbelasting (het totaal van de geluidsbelasting van alle wegen gezamenlijk) niet leidt tot een onaanvaardbare geluidsbelasting.

Bij het vaststellen van een hogere waarde dient bij de bouwvergunningsaanvraag aangetoond te worden dat aan de gestelde geluidseisen (binnenwaarde in de geluidgevoelige ruimten 33 dB) wordt voldaan zoals in artikel 3.1 van het bouwbesluit, artikel 4.4 van het Besluit geluidhinder en artikel 24.1 van het Besluit geluidhinder genoemd wordt.

In de volgende paragraaf worden mogelijke maatregelen om de geluidsbelasting te reduceren onderzocht.

4.4 Maatregelen reductie geluidbelasting

Om de geluidbelasting te reduceren kan gebruik worden gemaakt van bron-, overdrachts- en gevelmaatregelen, zoals in het vervolg van deze paragraaf beschreven.

4.4.1 Bronmaatregelen

Het geluid van een voertuig wordt veroorzaakt door het motorgeluid en het geluid van de banden. Vooral vrachtwagens zijn de afgelopen jaren veel stiller geworden. In het rekenmodel is hier al rekening mee gehouden. Daarnaast is de verwachting dat voertuigen in de toekomst nog stiller worden. Hier wordt rekening mee gehouden door de in paragraaf 2.4 beschreven aftrek toe te passen. Initiatiefnemer van het voorliggend onderzoek, heeft geen invloed op het reduceren van het geluid van voertuigen. Daarnaast heeft de initiatiefnemer ook geen invloed op de samenstelling van het verkeer, de verkeersintensiteit en het snelheidsregime.

Een aanpassing van het wegdek voor de Marskant is tevens niet mogelijk om de gewenste geluidsreductie toe te passen. Het huidige wegdek betreft SMA NL8 G+. Dit type wegdek geeft in onderhavige situatie (50 km/uur weg) een reductie van circa 2,5 dB.

Een aanpassing van het wegdektype kan zorgen voor een reductie van het bandengeluid van voertuigen. Het huidige wegdek van de Deldenerstraat betreft referentiewegdek. Wanneer het wegdek wordt vervangen door DGD-B kan de geluidbelasting met circa 4 dB verder afnemen, dit kan zorgen voor een geluidbelasting lager dan de voorkeursgrenswaarde. De kosten van het aanleggen van DGD-B wegdek zijn echter relatief hoog, namelijk €40,83/m². Circa 3.000 m² aan wegdek zal vervangen moeten worden voor dit project. Dit resulteert in € 122.490,- voor de vervanging voor het wegdek. Daarnaast zijn de onderhoudskosten voor DGD-B wegdek hoger dan van referentiewegdek. De kosten per jaar voor DGD-B wegdek bedraagt in onderhavige situatie € 12.960,- (€4,32/m²), terwijl dit voor het huidige referentiewegdek € 9.150,- (€3,05/m²) bedraagt. Dit zijn hoge kosten voor de geluidreductie van 8 appartementen.

Tenslotte zal de wegbeheerder niet instemmen met het stiller maken van een klein deel van de weg, omdat dit tot onderhoudstechnische problemen leidt. Vanuit civieltechnisch oogpunt is het aanbrengen van stiller asfalt dus niet haalbaar.

4.4.2 Overdrachtsmaatregelen

Een grotere afstand tussen de gevel en de weg leidt tot een lagere geluidsbelasting op de gevel. Om een lagere geluidsbelasting van 2 dB te realiseren moet de afstand tussen de gevel en de weg met 50% worden vergroot. Om de geluidbelasting met 8 dB te verlagen, zullen de woningen circa 46 meter naar achter geplaatst moeten worden. Er is onvoldoende ruimte binnen het projectgebied om op basis van de stedenbouwkundige

uitgangspunten en het gewenste woonprogramma, waarbij voor alle woningen aan de voorkeurswaarde wordt voldaan.

Door middel van het plaatsen van een geluidsscherm kan de geluidsbelasting op de gevels eveneens worden verlaagd. Op deze locatie zal een geluidsscherm van circa 15 geplaatst moeten worden met een hoogte van minimaal 4 meter. De normkosten¹ van een reflecterend scherm tussen de 2,5 en 4 meter hoog bedraagt minimaal € 308,-/ m². De totale normkosten voor een dergelijk scherm bedraagt minimaal € 18.480,-. Daarnaast past een geluidsscherm niet in de stedenbouwkundige structuur.

4.4.3 Gevelmaatregelen

Als een hogere geluidsbelasting wordt toegestaan moet het binnenniveau van 33 dB gewaarborgd worden. Artikel 110 lid g van de Wgh bepaalt dat de aftrek bij het vaststellen van de noodzakelijk geluidwering 0 dB bedraagt. Er moet dan ook met een geluidbelasting van maximaal 64 dB worden gerekend. De vereiste geluidwering $G_{A,K}$ bedraagt $64 - 33 = 31$ dB. Standaard dubbele HR⁺⁺ beglazing leidt tot geluidwering van circa 28 dB. Aanvullende maatregelen zoals kierdichting en suskasten kunnen tevens worden toegepast. De meerkosten van suskasten in de gevels, in plaats van standaard roosters, bedragen circa €500 (excl. BTW) per woning. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat zoveel mogelijk via de geluidsluwe achtergevels wordt geventileerd.

4.4.4 Gemeentelijk beleid

Zoals ook in het voorgaande opgemerkt, ligt eerstelijns bebouwing langs de Marskant in het gebiedstype 'verkeerszone', met een ambitiewaarde van 58 dB en een plafondwaarde van 63 dB. Uit de berekening blijkt dat de ambitiewaarde niet wordt overschreven. Het college heeft de bevoegdheid om een hogere grenswaarde tot maximaal 63 dB vast te stellen. Daarbij moet worden getoetst aan de voorwaarden uit paragraaf 5.2.2 van de Nota geluid, herziening 2015. Het plan voldoet aan de voorwaarden die Nota worden gesteld:

- Het stedenbouwkundige ontwerp is zodanig vormgegeven dat daarbij zoveel mogelijk afscherming voor het achterliggende gebied ontstaat.

Daarnaast voorziet het plan ook in de volgende maatregelen om een goed woon- en leefklimaat te kunnen waarborgen:

- Er is een gemeenschappelijke geluidsluwe buitenruimte op loopafstand van het Stadsblok;
- De ligging van de appartementen zijn ideaal voor bewoners die dicht bij de voorzieningen van de binnenstad en het daarbij horende station willen wonen;
- Extra akoestische maatregelen om de woning te isoleren worden getroffen.

De conclusie is dat de nota geluid geen belemmering vormt om voor dit plan hogere grenswaarden vast te stellen.

4.4.5 Conclusie maatregelen

De bron- en overdrachtsmaatregelen die getroffen kunnen worden om aan de voorkeurswaarde te voldoen ontmoeten bezwaren van stedenbouwkundige, landschappelijke of financiële aard of zijn reeds uitgevoerd. Tevens wordt er voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het gemeentelijk geluidbeleid. Er kan dan ook een hogere waarde procedure worden gestart voor de Marskant voor onderstaande woningen en gevels:

Woning	Toetspunt	Gevel	Benodigde hogere waarde Deldenerstraat [dB]	Benodigde hogere waarde Marskant [dB]
Stadsblok	01	Westgevel	49	--
Stadsblok	02	Noordgevel	50	50
Stadsblok	03	Noordgevel	51	53
Stadsblok	04	Oostgevel	50	56
Stadsblok	05	Oostgevel	49	56
Stadsblok	06	Zuidgevel	--	49

Tabel 6 Benodigde hogere waarde

¹ <https://www.bureausaneringverkeerslawaai.nl/lokale-sanering-3/sanering/regelgeving/bijlagen-ssv/>

HOOFDSTUK 5 CONCLUSIE

De voorgenomen ontwikkeling betreft de realisatie van acht appartementen. De appartementen worden gerealiseerd in het stadsblok.

Het projectgebied ligt binnen de wettelijke geluidszone van de Marskant en de Deldenerstraat. Op beide wegen geldt een snelheidsregime van 50 km/uur. In de onderstaande tabel zijn de hoogst berekende geluidbelastingen van de verschillende bronnen weergegeven.

Bron	Geluidbelasting in dB
Deldenerstraat	51
Mitchamplein	40
Marskant	56

Tabel 7 Geluidbelasting verschillende bronnen

De geluidbelasting afkomstig van de Marskant en de Deldenerstraat voldoet niet aan de voorkeursgrenswaarde, wel wordt voldaan aan de maximale ontheffingswaarde van 63 dB uit de Wet geluidhinder.

De bron- en overdrachtsmaatregelen die getroffen kunnen worden om aan de voorkeurswaarde te voldoen ontmoeten bezwaren van stedenbouwkundige, landschappelijke of financiële aard. Er wordt voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het gemeentelijk geluidbeleid. Een hogere waarde van maximaal 56 dB als gevolg van het wegverkeerslawaai afkomstig van de Marskant en 51 dB als gevolg van het wegverkeerslawaai van het Deldenerstraat kan dan ook worden verleend.

Ten tijde van de vergunningverlening dient een aanvullend akoestisch onderzoek te worden verricht naar de gevelwering. Gelet op bovenstaande is er ter plaatse van de te realiseren woningen sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat aangaande het aspect wegverkeerslawaai.

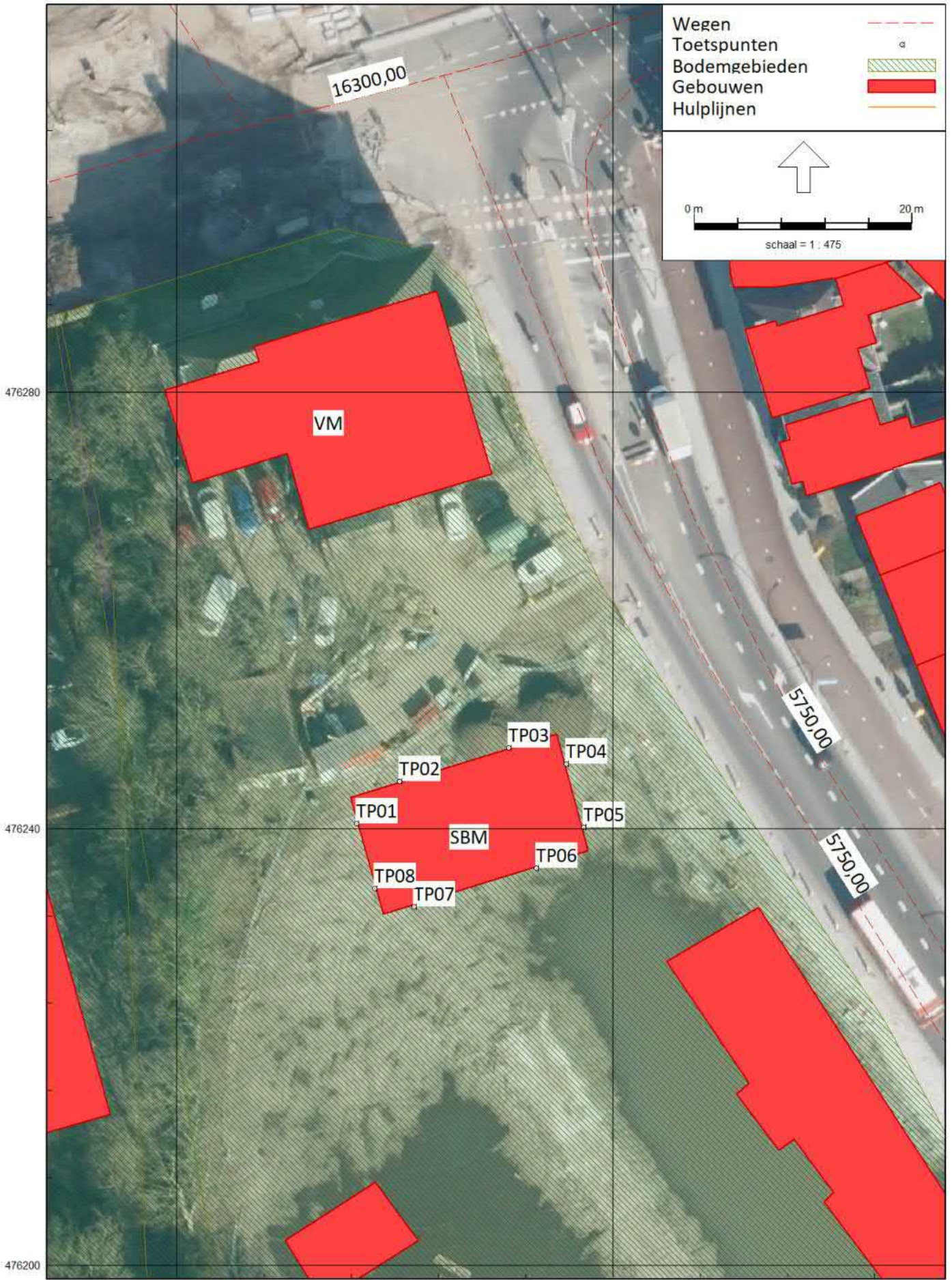
BIJLAGEN

Bijlage 1   Rekenmodel wegverkeerslawaai

4 okt 2022, 10:32

4 okt 2022, 10:32

Bijlage 2   Itemeigenschappen wegverkeerslawaai

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M.	Hdef.	Type	Cpl	Cpl_W	Helling	Wegdek	V(MR(D))
DS5	Deldenerstraat	0,00	0,00	Relatief	Verdeling	False	1,5	0	W0	50
MK	Marskant	0,00	0,00	Relatief	Verdeling	False	1,5	0	W4b	50
DS1	Deldenerstraat	0,00	0,00	Relatief	Verdeling	False	1,5	0	W0	50
DS2	Deldenerstraat	0,00	0,00	Relatief	Verdeling	False	1,5	0	W0	50
DS3	Deldenerstraat	0,00	0,00	Relatief	Verdeling	False	1,5	0	W0	50
DS4	Deldenerstraat	0,00	0,00	Relatief	Verdeling	False	1,5	0	W0	50
MK	Marskant	0,00	0,00	Relatief	Verdeling	False	1,5	0	W4b	50
MCP	Mitchamplein	0,00	0,00	Relatief	Verdeling	False	1,5	0	W0	50
MCP	Mitchamplein	0,00	0,00	Relatief	Verdeling	False	1,5	0	W0	50

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	V(MR(A))	V(MR(N))	V(MR(P4))	V(LV(D))	V(LV(A))	V(LV(N))	V(LV(P4))	V(MV(D))	V(MV(A))	V(MV(N))
DS5	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50
MK	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50
DS1	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50
DS2	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50
DS3	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50
DS4	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50
MK	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50
MCP	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50
MCP	50	50	--	50	50	50	--	50	50	50

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	V(MV(P4))	V(ZV(D))	V(ZV(A))	V(ZV(N))	V(ZV(P4))	Totaal aantal	%Int(D)	%Int(A)	%Int(N)	%Int(P4)
DS5	--	50	50	50	--	8800,00	6,70	3,30	0,80	--
MK	--	50	50	50	--	5750,00	6,52	3,93	0,75	--
DS1	--	50	50	50	--	13800,00	6,70	3,30	0,80	--
DS2	--	50	50	50	--	16300,00	6,70	3,30	0,80	--
DS3	--	50	50	50	--	14600,00	6,70	3,30	0,80	--
DS4	--	50	50	50	--	12700,00	6,70	3,30	0,80	--
MK	--	50	50	50	--	5750,00	6,52	3,93	0,75	--
MCP	--	50	50	50	--	2200,00	6,50	3,50	1,00	--
MCP	--	50	50	50	--	2900,00	6,50	3,50	1,00	--

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	%MR(D)	%MR(A)	%MR(N)	%MR(P4)	%LV(D)	%LV(A)	%LV(N)	%LV(P4)	%MV(D)	%MV(A)	%MV(N)	%MV(P4)	%ZV(D)
DS5	--	--	--	--	95,00	95,00	95,00	--	3,00	3,00	3,00	--	2,00
MK	--	--	--	--	95,00	95,00	95,00	--	3,00	3,00	3,00	--	2,00
DS1	--	--	--	--	95,00	95,00	95,00	--	3,00	3,00	3,00	--	2,00
DS2	--	--	--	--	95,00	95,00	95,00	--	3,00	3,00	3,00	--	2,00
DS3	--	--	--	--	95,00	95,00	95,00	--	3,00	3,00	3,00	--	2,00
DS4	--	--	--	--	95,00	95,00	95,00	--	3,00	3,00	3,00	--	2,00
MK	--	--	--	--	95,00	95,00	95,00	--	3,00	3,00	3,00	--	2,00
MCP	--	--	--	--	94,00	94,00	94,00	--	3,00	3,00	3,00	--	2,00
MCP	--	--	--	--	96,00	96,00	96,00	--	2,00	2,00	2,00	--	2,00

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	%ZV(A)	%ZV(N)	%ZV(P4)	MR(D)	MR(A)	MR(N)	MR(P4)	LV(D)	LV(A)	LV(N)	LV(P4)	MV(D)
DS5	2,00	2,00	--	--	--	--	--	560,12	275,88	66,88	--	17,69
MK	2,00	2,00	--	--	--	--	--	356,16	214,68	40,97	--	11,25
DS1	2,00	2,00	--	--	--	--	--	878,37	432,63	104,88	--	27,74
DS2	2,00	2,00	--	--	--	--	--	1037,49	511,00	123,88	--	32,76
DS3	2,00	2,00	--	--	--	--	--	929,29	457,71	110,96	--	29,35
DS4	2,00	2,00	--	--	--	--	--	808,36	398,14	96,52	--	25,53
MK	2,00	2,00	--	--	--	--	--	356,16	214,68	40,97	--	11,25
MCP	2,00	2,00	--	--	--	--	--	134,42	72,38	20,68	--	4,29
MCP	2,00	2,00	--	--	--	--	--	180,96	97,44	27,84	--	3,77

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	MV(A)	MV(N)	MV(P4)	ZV(D)	ZV(A)	ZV(N)	ZV(P4)	LE (D) 63	LE (D) 125	LE (D) 250
DS5	8,71	2,11	--	11,79	5,81	1,41	--	82,83	89,92	96,43
MK	6,78	1,29	--	7,50	4,52	0,86	--	81,17	88,06	94,54
DS1	13,66	3,31	--	18,49	9,11	2,21	--	84,79	91,88	98,39
DS2	16,14	3,91	--	21,84	10,76	2,61	--	85,51	92,60	99,11
DS3	14,45	3,50	--	19,56	9,64	2,34	--	85,03	92,12	98,63
DS4	12,57	3,05	--	17,02	8,38	2,03	--	84,43	91,52	98,03
MK	6,78	1,29	--	7,50	4,52	0,86	--	81,17	88,06	94,54
MCP	2,31	0,66	--	2,86	1,54	0,44	--	76,65	83,75	90,27
MCP	2,03	0,58	--	3,77	2,03	0,58	--	77,64	84,59	90,91

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	LE (D) 500	LE (D) 1k	LE (D) 2k	LE (D) 4k	LE (D) 8k	LE (A) 63	LE (A) 125	LE (A) 250	LE (A) 500
DS5	101,75	107,86	104,43	97,68	88,18	79,76	86,85	93,36	98,67
MK	99,85	105,47	101,58	95,24	85,87	78,97	85,86	92,34	97,66
DS1	103,70	109,82	106,39	99,64	90,13	81,71	88,80	95,31	100,63
DS2	104,43	110,54	107,11	100,36	90,86	82,43	89,52	96,03	101,35
DS3	103,95	110,06	106,63	99,88	90,38	81,95	89,05	95,56	100,87
DS4	103,34	109,45	106,03	99,28	89,77	81,35	88,44	94,95	100,27
MK	99,85	105,47	101,58	95,24	85,87	78,97	85,86	92,34	97,66
MCP	95,57	101,67	98,24	91,49	82,00	73,96	81,06	87,58	92,88
MCP	96,67	102,86	99,40	92,64	82,94	74,95	81,90	88,22	93,98

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	LE (A) 1k	LE (A) 2k	LE (A) 4k	LE (A) 8k	LE (N) 63	LE (N) 125	LE (N) 250	LE (N) 500	LE (N) 1k
DS5	104,79	101,36	94,61	85,10	73,60	80,69	87,20	92,52	98,63
MK	103,28	99,38	93,04	83,67	71,78	78,67	85,14	90,46	96,08
DS1	106,74	103,31	96,56	87,06	75,56	82,65	89,16	94,47	100,59
DS2	107,46	104,04	97,29	87,78	76,28	83,37	89,88	95,20	101,31
DS3	106,98	103,56	96,81	87,30	75,80	82,89	89,40	94,72	100,83
DS4	106,38	102,95	96,20	86,70	75,20	82,29	88,80	94,11	100,22
MK	103,28	99,38	93,04	83,67	71,78	78,67	85,14	90,46	96,08
MCP	98,98	95,56	88,81	79,31	68,52	75,62	82,14	87,44	93,54
MCP	100,17	96,72	89,96	80,25	69,51	76,46	82,78	88,54	94,73

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	LE (N) 2k	LE (N) 4k	LE (N) 8k	LE (P4) 63	LE (P4) 125	LE (P4) 250	LE (P4) 500	LE (P4) 1k	LE (P4) 2k
DS5	95,21	88,45	78,95	--	--	--	--	--	--
MK	92,19	85,85	76,48	--	--	--	--	--	--
DS1	97,16	90,41	80,90	--	--	--	--	--	--
DS2	97,88	91,13	81,63	--	--	--	--	--	--
DS3	97,40	90,65	81,15	--	--	--	--	--	--
DS4	96,80	90,05	80,54	--	--	--	--	--	--
MK	92,19	85,85	76,48	--	--	--	--	--	--
MCP	90,12	83,37	73,87	--	--	--	--	--	--
MCP	91,27	84,52	74,81	--	--	--	--	--	--

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Wegen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	LE (P4) 4k	LE (P4) 8k
DS5	--	--
MK	--	--
DS1	--	--
DS2	--	--
DS3	--	--
DS4	--	--
MK	--	--
MCP	--	--
MCP	--	--

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Toetspunten, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Maaiveld	Hdef.	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F	Gevel
TP01	Toetspunt 01 SBM	0,00	Relatief	1,50	4,50	7,50	--	--	--	Ja
TP02	Toetspunt 02 SBM	0,00	Relatief	1,50	4,50	7,50	--	--	--	Ja
TP03	Toetspunt 03 SBM	0,00	Relatief	1,50	4,50	7,50	--	--	--	Ja
TP04	Toetspunt 04 SBM	0,00	Relatief	1,50	4,50	7,50	--	--	--	Ja
TP05	Toetspunt 05 SMB	0,00	Relatief	1,50	4,50	7,50	--	--	--	Ja
TP06	Toetspunt 06 SMB	0,00	Relatief	1,50	4,50	7,50	--	--	--	Ja
TP07	Toetspunt 07 SMB	0,00	Relatief	1,50	4,50	7,50	--	--	--	Ja
TP08	Toetspunt 08 SMB	0,00	Relatief	1,50	4,50	7,50	--	--	--	Ja

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Bf
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
	Hengelo	0,00
1		0,50
2		0,50

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		17,64	0,00	Absoluut			
	0164100000001725	6,95	0,00	Relatief			
	0164100000014535	14,17	0,00	Relatief			
	0164100000014564	14,05	0,00	Relatief			
	0164100000014650	14,02	0,00	Relatief			
	0164100000014677	14,30	0,00	Relatief			
	0164100000014835	14,28	0,00	Relatief			
	0164100000014988	24,39	0,00	Relatief			
	0164100000015020	14,30	0,00	Relatief			
	0164100000015145	2,31	0,00	Relatief			
	0164100000015257	22,25	0,00	Relatief			
	0164100000015293	7,82	0,00	Relatief			
	0164100000015385	8,04	0,00	Relatief			
	0164100000015489	23,45	0,00	Relatief			
	0164100000015512	7,26	0,00	Relatief			
	0164100000015517	9,64	0,00	Relatief			
	0164100000015545	9,66	0,00	Relatief			
	0164100000015597	12,38	0,00	Relatief			
	0164100000015678	6,63	0,00	Relatief			
	0164100000015686	6,75	0,00	Relatief			
	0164100000015690	8,14	0,00	Relatief			
	0164100000015709	6,72	0,00	Relatief			
	0164100000015728	2,65	0,00	Relatief			
	0164100000015753	8,16	0,00	Relatief			
	0164100000015778	7,97	0,00	Relatief			
	0164100000015781	3,00	0,00	Relatief			
	0164100000015809	9,60	0,00	Relatief			
	0164100000015847	9,03	0,00	Relatief			
	0164100000015868	7,72	0,00	Relatief			
	0164100000015878	4,76	0,00	Relatief			
	0164100000015992	6,79	0,00	Relatief			
	0164100000016025	3,66	0,00	Relatief			
	0164100000016038	6,40	0,00	Relatief			
	0164100000016059	6,21	0,00	Relatief			
	0164100000016148	9,66	0,00	Relatief			
	0164100000016166	6,78	0,00	Relatief			
	0164100000016185	8,16	0,00	Relatief			
	0164100000016199	9,29	0,00	Relatief			
	0164100000016216	3,51	0,00	Relatief			
	0164100000016219	14,18	0,00	Relatief			
	0164100000016223	5,71	0,00	Relatief			
	0164100000016249	11,96	0,00	Relatief			
	0164100000016259	13,15	0,00	Relatief			
	0164100000016303	11,26	0,00	Relatief			
	0164100000016368	9,85	0,00	Relatief			
	0164100000016519	11,52	0,00	Relatief			
	0164100000060472	11,35	0,00	Relatief			
	0164100000060473	11,33	0,00	Relatief			
	0164100000060478	10,96	0,00	Relatief			
	0164100000060496	11,03	0,00	Relatief			
	0164100000060499	11,36	0,00	Relatief			
	0164100000060501	10,54	0,00	Relatief			
	0164100000060502	10,68	0,00	Relatief			
	0164100000082273	14,30	0,00	Relatief			
	0164100000082274	14,30	0,00	Relatief			
	0164100000082275	14,23	0,00	Relatief			
	0164100000082276	14,30	0,00	Relatief			
	0164100000082277	14,30	0,00	Relatief			
	0164100000083530	7,55	0,00	Relatief			
	0164100000083531	8,00	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
	0164100000085907	8,00	0,00	Relatief			
	0164100000015781	9,50	0,00	Relatief			
	0164100000015781	6,00	0,00	Relatief			
bg		4,20	0,00	Relatief			
		9,00	4,20	Relatief aan onderliggend item			
		3,00	13,20	Relatief aan onderliggend item			
		7,90	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		21,50	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		14,20	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		8,80	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		8,80	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		20,10	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		15,50	0,00	Relatief			
		14,60	0,00	Relatief			
		12,60	0,00	Relatief			
		14,00	0,00	Relatief			
		14,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		15,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		14,60	0,00	Relatief			
		24,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		18,90	0,00	Relatief			
		12,60	0,00	Relatief			
		11,00	0,00	Relatief			
		14,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		40,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		14,60	0,00	Relatief			
		12,00	0,00	Relatief			
		18,90	0,00	Relatief			
		18,90	0,00	Relatief			
		9,50	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		0,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		7,40	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		18,90	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		20,10	0,00	Relatief			
		18,90	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		20,10	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,10	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,10	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		13,70	0,00	Relatief			
		8,10	0,00	Relatief			
		8,10	0,00	Relatief			
		15,60	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,10	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		13,70	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaï Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaï - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		8,10	0,00	Relatief			
		15,60	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,10	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,10	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,10	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		14,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		14,30	0,00	Relatief			
		14,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		14,30	0,00	Relatief			
		14,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		39,40	0,00	Relatief			
		14,30	0,00	Relatief			
		30,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		14,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		14,60	0,00	Relatief			
		14,60	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		11,70	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		5,50	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		10,90	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		9,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaï Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaï - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		9,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		11,50	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		4,00	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		9,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		7,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		12,20	0,00	Relatief			
		6,40	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		4,00	0,00	Relatief			
		5,50	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		5,50	0,00	Relatief			
		10,90	0,00	Relatief			
		4,00	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		4,00	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		10,70	0,00	Relatief			
		10,70	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		10,70	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		11,20	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		5,50	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		9,70	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		12,20	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaï Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaï - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		6,40	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		11,50	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		5,50	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		10,70	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		7,70	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		9,70	0,00	Relatief			
		12,20	0,00	Relatief			
		11,70	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		5,50	0,00	Relatief			
		7,40	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		12,20	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		7,70	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		11,50	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		6,40	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		12,20	0,00	Relatief			
		10,50	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		10,70	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		4,00	0,00	Relatief			
		7,98	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		14,20	0,00	Relatief			
		8,00	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		4,00	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		6,40	0,00	Relatief			
		10,50	0,00	Relatief			
		10,50	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		7,00	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		7,70	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		12,20	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		12,00	0,00	Relatief			
		10,60	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		8,00	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		7,60	0,00	Relatief			
		3,60	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		8,00	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		7,20	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		10,60	0,00	Relatief			
		10,60	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		3,40	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		10,60	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		10,60	0,00	Relatief			
		10,60	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		6,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		11,60	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		21,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		11,60	0,00	Relatief			
		9,50	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,30	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		11,60	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		9,50	0,00	Relatief			
		13,10	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		11,60	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		9,50	0,00	Relatief			
		13,10	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		11,60	0,00	Relatief			
		10,10	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		11,60	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,20	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		9,50	0,00	Relatief			
		58,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		11,60	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		9,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		13,10	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		13,10	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		6,89	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		11,60	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,40	0,00	Relatief			
		9,50	0,00	Relatief			
		8,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		12,10	0,00	Relatief			
		13,00	0,00	Relatief			
		20,78	0,00	Relatief			
		10,50	0,00	Relatief			
		12,50	0,00	Relatief			
		12,50	0,00	Relatief			
		13,00	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		13,10	0,00	Relatief			
		10,50	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		10,50	0,00	Relatief			
		11,20	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		12,50	0,00	Relatief			
		19,50	0,00	Relatief			
		19,50	0,00	Relatief			
		2,70	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		5,00	0,00	Relatief			
		11,20	0,00	Relatief			
		19,50	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		10,50	0,00	Relatief			
		10,50	0,00	Relatief			
VM	Villa Markant	6,30	0,00	Relatief			
		19,20	0,00	Relatief			
		19,50	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		10,60	0,00	Relatief			
		20,30	0,00	Relatief			
		6,70	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		9,90	0,00	Relatief			
		7,80	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		9,50	0,00	Relatief			
		11,20	0,00	Relatief			
		9,10	0,00	Relatief			
		10,80	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		7,60	0,00	Relatief			
		5,80	0,00	Relatief			
		7,60	0,00	Relatief			
		7,60	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,50	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		9,00	0,00	Relatief			
		9,00	0,00	Relatief			
		7,60	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		9,00	0,00	Relatief			
		8,30	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		3,10	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		3,10	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		9,00	0,00	Relatief			
		8,70	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		3,10	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		5,80	0,00	Relatief			
		3,10	0,00	Relatief			
		5,80	0,00	Relatief			
		7,60	0,00	Relatief			
		9,00	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		8,30	0,00	Relatief			
		8,30	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		3,10	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		3,10	0,00	Relatief			
		7,60	0,00	Relatief			
		11,30	0,00	Relatief			
		7,20	0,00	Relatief			
		8,30	0,00	Relatief			
		9,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,10	0,00	Relatief			
		6,10	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		6,90	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		9,50	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		13,00	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		5,80	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		11,30	0,00	Relatief			
		11,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		9,50	0,00	Relatief			
		9,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,89	0,00	Relatief			
		10,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,30	0,00	Relatief			
		11,30	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		7,30	0,00	Relatief			
		9,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		9,30	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		6,90	0,00	Relatief			
		5,80	0,00	Relatief			
		7,90	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		5,80	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		9,50	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaï Marskant Hengelo ong.
 Versie 2 van Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong.
 Groep: (hoofdgroep)
 Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaï - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		6,50	0,00	Relatief			
		12,00	0,00	Relatief			
		10,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,90	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		10,30	0,00	Relatief			
		9,70	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		8,30	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		8,30	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,80	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,50	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		6,60	0,00	Relatief			
		0,00	0,00	Relatief			
		6,60	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
		5,80	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		9,80	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		8,30	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			
		9,80	0,00	Relatief			
		8,40	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		9,80	0,00	Relatief			
		10,20	0,00	Relatief			
		9,80	0,00	Relatief			
		9,80	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		9,80	0,00	Relatief			
		9,80	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		9,80	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		8,50	0,00	Relatief			
		3,00	0,00	Relatief			
SBM	Stadsblok markant	10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	Hoogte	Maaiveld	Hdef.	Functie	Gebouwtype	BAG-id
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			
		10,00	0,00	Relatief			

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Gemeente	Jaar	AHN-jaar	Trust	Cp	Zwevend	Refl. 63	Refl. 125	Refl. 250	Refl. 500	Refl. 1k
		0	0	0	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
		0	0	0	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
		0	0	0	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
		0	0	0	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
		0	0	0	0 dB	False	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaaï Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaaï Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaaï - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Refl. 2k	Refl. 4k	Refl. 8k
	0,80	0,80	0,80
	0,80	0,80	0,80
	0,80	0,80	0,80
	0,80	0,80	0,80
	0,80	0,80	0,80

Itemeigenschappen

Model: Wegverkeerslawaai Marskant Hengelo ong.
Versie 2 van Wegverkeerslawaai Marskant hengelo ong. - Wegverkeerslawaai Marskant hengelo ong.
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Hulplijnen, voor rekenmethode Wegverkeerslawaai - RMG-2012, wegverkeer

Naam	Omschr.	ISO_H	ISO M.	Hdef.
BR1828437	b:1041733167	--	0,00	Absoluut

Bijlage 3   Resultatentabellen

Deldensestraat

Rapport: Resultatentabel
Model: Wegverkeerslawaai Marskant Hengelo ong.
LAEq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: Deldensestraat
Groepsreductie: Ja

Naam										
Toetspunt	Omschrijving		X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden	
TP01_A	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	1,50	46,04	42,96	36,81	46,67		
TP01_B	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	4,50	47,39	44,31	38,16	48,02		
TP01_C	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	7,50	48,21	45,14	38,98	48,85		
TP02_A	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	1,50	47,20	44,12	37,97	47,83		
TP02_B	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	4,50	48,56	45,49	39,33	49,20		
TP02_C	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	7,50	49,49	46,42	40,26	50,13		
TP03_A	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	1,50	47,84	44,76	38,61	48,47		
TP03_B	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	4,50	49,22	46,14	39,99	49,85		
TP03_C	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	7,50	50,09	47,02	40,86	50,73		
TP04_A	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	1,50	47,06	43,98	37,83	47,69		
TP04_B	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	4,50	48,51	45,43	39,28	49,14		
TP04_C	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	7,50	49,39	46,32	40,16	50,03		
TP05_A	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	1,50	46,43	43,35	37,20	47,06		
TP05_B	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	4,50	47,80	44,73	38,57	48,44		
TP05_C	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	7,50	48,81	45,74	39,58	49,45		
TP06_A	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	1,50	36,23	33,15	27,00	36,86		
TP06_B	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	4,50	37,56	34,48	28,33	38,19		
TP06_C	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	7,50	38,60	35,53	29,37	39,24		
TP07_A	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	1,50	21,87	18,80	12,64	22,51		
TP07_B	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	4,50	24,52	21,44	15,29	25,15		
TP07_C	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	7,50	25,30	22,22	16,07	25,93		
TP08_A	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	1,50	45,40	42,32	36,17	46,03		
TP08_B	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	4,50	46,66	43,59	37,43	47,30		
TP08_C	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	7,50	47,55	44,48	38,32	48,19		

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Resultatentabel Marskant

Rapport: Resultatentabel
 Model: Wegverkeerslawaai Marskant Hengelo ong.
 LAeq totaalresultaten voor toetspunten
 Groep: Marskant
 Groepsreductie: Ja

Naam			X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
TP01_A	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	1,50	30,79	28,59	21,40	31,59	
TP01_B	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	4,50	32,13	29,93	22,74	32,93	
TP01_C	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	7,50	33,17	30,97	23,78	33,97	
TP02_A	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	1,50	47,80	45,60	38,41	48,60	
TP02_B	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	4,50	49,16	46,96	39,77	49,96	
TP02_C	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	7,50	49,32	47,12	39,93	50,12	
TP03_A	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	1,50	51,14	48,94	41,75	51,94	
TP03_B	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	4,50	51,73	49,53	42,34	52,53	
TP03_C	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	7,50	51,58	49,38	42,19	52,38	
TP04_A	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	1,50	55,01	52,81	45,62	55,81	
TP04_B	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	4,50	55,54	53,34	46,15	56,34	
TP04_C	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	7,50	55,36	53,16	45,97	56,16	
TP05_A	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	1,50	54,32	52,12	44,93	55,12	
TP05_B	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	4,50	54,92	52,72	45,53	55,72	
TP05_C	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	7,50	54,81	52,61	45,41	55,60	
TP06_A	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	1,50	47,29	45,09	37,90	48,09	
TP06_B	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	4,50	48,36	46,16	38,97	49,16	
TP06_C	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	7,50	48,30	46,10	38,91	49,10	
TP07_A	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	1,50	42,37	40,17	32,98	43,17	
TP07_B	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	4,50	44,09	41,89	34,70	44,89	
TP07_C	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	7,50	44,13	41,93	34,74	44,93	
TP08_A	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	1,50	32,56	30,36	23,17	33,36	
TP08_B	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	4,50	33,94	31,74	24,55	34,74	
TP08_C	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	7,50	35,03	32,83	25,64	35,83	

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Resultatentabel Mitchamplein

Rapport: Resultatentabel
 Model: Wegverkeerslawaai Marskant Hengelo ong.
 LAeq totaalresultaten voor toetspunten
 Groep: Mitchamplein
 Groepsreductie: Ja

Naam			X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden
TP01_A	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	1,50	36,83	34,14	28,70	37,96	
TP01_B	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	4,50	37,90	35,21	29,77	39,03	
TP01_C	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	7,50	38,85	36,17	30,72	39,98	
TP02_A	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	1,50	36,33	33,65	28,20	37,46	
TP02_B	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	4,50	37,40	34,72	29,27	38,53	
TP02_C	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	7,50	38,40	35,71	30,27	39,53	
TP03_A	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	1,50	34,52	31,83	26,39	35,65	
TP03_B	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	4,50	35,26	32,57	27,13	36,39	
TP03_C	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	7,50	36,27	33,58	28,14	37,40	
TP04_A	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	1,50	32,12	29,43	23,99	33,25	
TP04_B	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	4,50	32,37	29,69	24,25	33,50	
TP04_C	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	7,50	33,24	30,55	25,11	34,37	
TP05_A	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	1,50	32,35	29,66	24,22	33,48	
TP05_B	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	4,50	32,81	30,12	24,68	33,94	
TP05_C	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	7,50	33,61	30,92	25,48	34,74	
TP06_A	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	1,50	11,90	9,22	3,78	13,03	
TP06_B	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	4,50	14,65	11,96	6,52	15,78	
TP06_C	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	7,50	15,20	12,52	7,07	16,33	
TP07_A	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	1,50	11,47	8,78	3,34	12,60	
TP07_B	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	4,50	13,24	10,55	5,11	14,37	
TP07_C	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	7,50	13,20	10,52	5,07	14,33	
TP08_A	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	1,50	36,91	34,22	28,78	38,04	
TP08_B	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	4,50	37,63	34,94	29,50	38,76	
TP08_C	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	7,50	38,41	35,72	30,28	39,54	

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Resultatentabel cumulatie

Rapport: Resultatentabel
Model: Wegverkeerslawaai Marskant Hengelo ong.
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
(hoofdgroep)
Groep:
Groepsreductie: Nee

Naam										
Toetspunt	Omschrijving		X	Y	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Lden	
TP01_A	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	1,50	52,03	49,04	42,91	52,72		
TP01_B	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	4,50	53,33	50,34	44,21	54,02		
TP01_C	Toetspunt 01 SBM	250576,46	476240,48	7,50	54,18	51,19	45,05	54,87		
TP02_A	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	1,50	57,54	55,08	48,23	58,29		
TP02_B	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	4,50	58,98	56,52	49,67	59,73		
TP02_C	Toetspunt 02 SBM	250580,45	476244,36	7,50	59,44	56,95	50,14	60,19		
TP03_A	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	1,50	59,77	57,40	50,43	60,54		
TP03_B	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	4,50	60,70	58,31	51,37	61,47		
TP03_C	Toetspunt 03 SBM	250590,42	476247,38	7,50	60,87	58,44	51,54	61,63		
TP04_A	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	1,50	62,90	60,63	53,53	63,68		
TP04_B	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	4,50	63,63	61,36	54,26	64,41		
TP04_C	Toetspunt 04 SBM	250595,74	476245,92	7,50	63,63	61,34	54,27	64,41		
TP05_A	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	1,50	62,28	60,01	52,91	63,06		
TP05_B	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	4,50	63,08	60,80	53,71	63,86		
TP05_C	Toetspunt 05 SMB	250597,33	476240,11	7,50	63,13	60,83	53,76	63,91		
TP06_A	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	1,50	55,22	52,99	45,84	56,01		
TP06_B	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	4,50	56,48	54,24	47,09	57,27		
TP06_C	Toetspunt 06 SMB	250593,01	476236,38	7,50	56,55	54,31	47,17	57,34		
TP07_A	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	1,50	50,18	47,97	40,79	50,97		
TP07_B	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	4,50	52,00	49,79	42,61	52,79		
TP07_C	Toetspunt 07 SMB	250581,73	476232,83	7,50	52,07	49,86	42,68	52,86		
TP08_A	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	1,50	51,63	48,68	42,52	52,34		
TP08_B	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	4,50	52,83	49,87	43,70	53,53		
TP08_C	Toetspunt 08 SMB	250578,14	476234,49	7,50	53,72	50,77	44,59	54,42		

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Postbus 383, 7500 AJ Enschede

Gemeente Hengelo
College van burgemeester en wethouders

Postbus 18
7550 AA HENGELO

adres
Spaansland 20 Enschede

postadres
Postbus 383
7500 AJ Enschede

telefoon
088 256 7000

Website
brandweertwente.nl

Uw kenmerk	-	Datum	8 maart 2023
Ons kenmerk	Z2023-000819 / D2023-007299	Behandeld door	
Bijlage(n)	-	Telefoon	088 256 7000
Onderwerp	Aanvullend advies ruimtelijke ontwikkelingen Marskant	E-mail	

Geacht college,

Op 22 februari 2023 heeft u Veiligheidsregio Twente gevraagd om een aanvullend advies uit te brengen ten aanzien van de (ruimtelijke) ontwikkelingen aan de Marskant in Hengelo. In dit geval betreft het een uitbreiding van de plannen door toevoeging van een woongebouw (8 appartementen) aan de Marskant.

Uitgangssituatie

Het plan 'Marskant' bestaat uit de realisatie van woningbouw (inbreiding) op drie deellocaties. De locatie Marskant voorziet in de bouw van 28 grondgebonden woningen. Het gewijzigde plan omvat de realisatie van een extra woongebouw met 8 appartementen. Het plangebied bevindt zich op circa 300 meter van het spoortracé Hengelo-Almelo. Dit is buiten de 200 meter zone zoals opgenomen het 'Besluit externe veiligheid transportroutes' voor ruimtelijke ontwikkelingen

De ontwikkeling betreft het toevoegen van 8 appartementen binnen een beoogd bouwblok. Gelet op de beperkte toename van personen binnen het gebied achten wij een nieuw onderzoek naar de hoogte van het groepsrisico buiten proportioneel. Ons inziens is een nieuwe QRA dan ook niet noodzakelijk.

Uitgangspunt is dat dit woongebouw niet bestemd is voor de huisvesting van niet-zelfredzame personen.

Eerder advies

Op 4 april 2021 hebben wij u geadviseerd (kenmerk: 2021-D7364) op de voorgenomen ontwikkelingen "Marskant" en de tot dit plan behorende deellocaties (Marskant, Walhoflocatie en Brugstraat).

Destijds hebben wij u het volgende geadviseerd:

- Heroverweeg de vestiging van niet-zelfredzame personen binnen het invloedsgebied van risicobronnen (Walhoflocatie).
- Realiseer vluchtroutes van de bron af (zowel op perceelniveau als op gebouwniveau).
- Onderzoek maatregelen in het kader van bestrijdbaarheid op basis van alle voorgenomen ontwikkelingen in het spoorgebied.

Inmiddels heeft u een onderbouwing opgesteld waarin u de vestiging van 'minder zelfredzame ouderen' verantwoord acht op de Walhoflocatie. U schenkt in het kader van de brandveiligheid -in algemene zin- aandacht aan de inrichting van vluchtroutes bij de realisatie van de nieuwbouw (alle deellocaties).

Wij zijn benieuwd in hoeverre u maatregelen overweegt ten aanzien van de bestrijdbaarheid in de spoorzone van Hengelo, en hoe u deze vorm geeft (adviespunt 3).

Conclusie

Op basis van ons eerdere advies en de -door u aangegeven- opvolging van het adviespunt om rekening te houden met veilig vluchten heeft u maatregelen getroffen ten aanzien van de zelfredzaamheid in het gebied.

Wij vinden het niet noodzakelijk u uitgebreid en aanvullend te adviseren, mits rekening wordt gehouden met de uitgangspunten en de opvolging van -eerdere- adviespunten voor de betreffende deellocatie.

Wij vertrouwen er op u hiermee van dienst te zijn. Voor vragen of nadere informatie kunt u terecht bij het team Advies van Brandweer Twente. De contact-gegevens vindt u bovenaan deze brief.

Hoogachtend,

namens het bestuur van Veiligheidsregio Twente,

Sectorhoofd brandveiligheid

Verkennend Bodemonderzoek

Project: 2022-207

Locatie: Marskant ong. te Hengelo

Opdrachtgever: BJZ.nu
Twentepoort Oost 16a
7609 RG Almelo

Datum: 22 juli 2022

Verkennd Bodemonderzoek

Marskant ong. te Hengelo

Opdrachtgever: BJZ.nu
Twentepoort Oost 16a
7609 RG Almelo

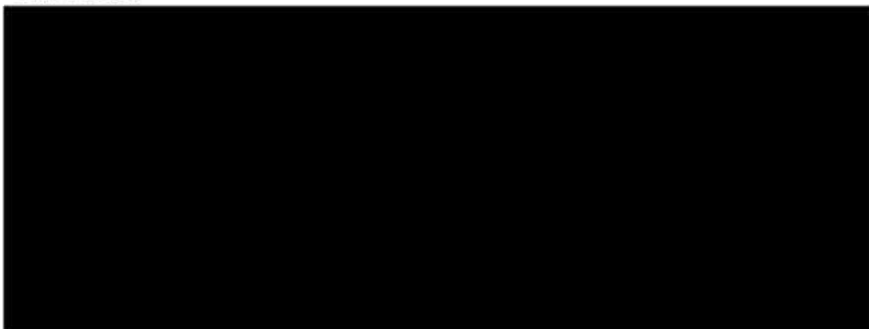
Adviesbureau: Dumea Milieu
Bornsestraat 24
7597 NE Saasveld

Status: Definitief
Versie: 1
Datum versie: 22 juli 2022
Projectnummer: 2022-207

Auteur:

Kwaliteitscontrole:

Veldwerkers:

*De vermelde personen zijn akkoord met de openbaring van zijn of haar persoonsgegevens in het kader van de AVG-privacy wetgeving.

Inhoudsopgave	Pagina
1 Inleiding	4
2 Vooronderzoek	5
2.1 Locatie gegevens	5
2.2 Algemene informatie locatie	5
2.3 Directe omgeving locatie	6
2.4 Eerder uitgevoerd bodemonderzoek	6
2.5 Regionale bodemopbouw en geohydrologie	7
2.6 Vooronderzoek PFAS	7
2.7 Vooronderzoek 5707 Asbest	8
2.8 Visuele inspectie bodemoppervlak op asbest	8
3 Onderzoeksprogramma	9
3.1 Hypothesestelling	9
3.2 Onderzoeksopzet	9
3.3 Analysestrategie	10
4 Onderzoeksresultaten	11
4.1 Bodemopbouw en zintuiglijke waarnemingen	11
4.2 Analyseresultaten	11
4.3 Toetsing van de hypothese	13
4.4 Toetsing aan de noodzaak tot vervolgonderzoek	13
5 Samenvatting en conclusie	14
BIJLAGE I:	Situering van de locatie
BIJLAGE II:	Situering van de locatie (schaal 1: 2000)
BIJLAGE III:	Overzichtstekening boorpunten
BIJLAGE IV:	Boorstaten
BIJLAGE V:	Analysecertificaten en Overschrijdingstabellen
BIJLAGE VI:	Foto's

1 Inleiding

In opdracht van BJZ.nu heeft Dumea Milieu een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd op de locatie Marskant ong. te Hengelo. De regionale ligging van de locatie is weergegeven in bijlage I. In onderhavig onderzoek is het verkennend bodemonderzoek uitgebreid met een asbest in grondonderzoek.

Aanleiding van het onderzoek is in het kader van voorgenomen herontwikkeling van de locatie.

Doel van het onderzoek is het door middel van een steekproef conform het soort bodemonderzoek, nagaan van de huidige kwaliteit van de grond op de locatie. Het onderzoek is niet bedoeld om de exacte aard en omvang van een eventuele verontreiniging aan te geven.

Het verkennend onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen:

- NEN 5725 Bodem - Landbodem - Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend en nader onderzoek (NEN5725:2017);
- NEN 5740 Bodem - Landbodem - strategie voor het uitvoeren van verkennend bodemonderzoek - Onderzoek naar de milieuhygiënische kwaliteit van bodem en grond (NEN5740:2009+A1:2016);
- NEN 5707 Bodem - Inspectie, monsterneming en analyse van asbest in bodem. (NEN 5707+C2:2017)
- VKB Protocol 2001 "Plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen"
- VKB Protocol 2002 "Het nemen van grondwatermonsters"
- VKB Protocol 2018 "Locatie inspectie en monsterneming van asbest in bodem"

Dumea Milieu is een handelsnaam van Terra Agribusiness. Het procescertificaat van Terra Agribusiness en het hierbij behorende keurmerk (BRL SIKB 2000) zijn van toepassing op de activiteiten inzake het milieukundig veldwerk, inclusief de daarbij behorende veldwerkregistratie, en de overdracht van de monsters aan een erkend laboratorium.

Om de onafhankelijkheid van het onderzoek te waarborgen, verklaart Terra Agribusiness op geen enkele wijze gelieerd te zijn aan de te onderzoeken projectlocatie, zowel in juridische, financiële of personele sfeer.

De opbouw van dit rapport wordt als volgt weergegeven:

- vooronderzoek naar historie en bodemgesteldheid;
- opstellen van een hypothese;
- opstellen van een onderzoeksstrategie;
- resultaten van het veld- en laboratoriumonderzoek;
- conclusies, aanbevelingen en samenvatting.

In geval van klachten kan de opdrachtgever zich wenden tot Dumea Milieu en zo nodig tot de certificerende-instelling (Normec).

2 Vooronderzoek

Conform het onderzoeksprotocol NEN 5725 is ten behoeve van de onderzoeksstrategie op de locatie een vooronderzoek uitgevoerd. De onderstaande informatie is afkomstig uit:

Tabel 1 Bronnen vooronderzoek

Bron	Omschrijving
www.ahn.nl	AHN (Algemeen Hoogtebestand Nederland)
www.bodemloket.nl	Bodemloket van Nederland
www.topotijdreis.nl	Historische kaarten
www.dinoloket.nl	Ondergrond gegevens van Nederland
BAG viewer	Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG)
Gemeente Hengelo	Historische informatie van de locatie
Bodematlas Provincie Overijssel	Bodem gerelateerde informatie van de Provincie Overijssel
Informatie Opdrachtgever	BJZ.nu
Inspectie onderzoekslocatie	Visueel inspectie van de locatie

2.1 Locatie gegevens

Gegevens over de locatie zijn weergegeven in onderstaande tabel

Tabel 2 Locatiegegevens

Adres onderzoekslocatie	Marskant ong. te Hengelo
Kadastrale gemeente	Hengelo
Sectie	O
Percelen	6121
Oppervlakte van de onderzoekslocatie	<2000 m ²
Eigenaar/ gebruiker	-
Korte beschrijving van de onderzoekslocatie	De onderzoekslocatie bestaat uit braakliggend terrein
Bebouwing	Op de onderzoekslocatie staat geen bebouwing
Verharding	De onderzoekslocatie is geheel onverhard

2.2 Algemene informatie locatie

De locatie bevindt zich aan de Marskant ong. in Hengelo. De onderzoekslocatie bestaat uit braakliggend terrein. In het verleden heeft op de locatie een politiebureau gestaan. Initiatiefnemer is voornemens de bestemming te wijzigen en een nieuwe appartementengebouw te realiseren op de locatie.

Op historische kaarten is vanaf 1954 bebouwing op de locatie te zien. Sinds de sloop is de locatie gesitueerd als braakliggend terrein.

De gehele locatie was tot 1978 in gebruik door de gemeentereiniging. Daartoe waren op het terrein onder andere een garage en een schilder-/timmerwerkplaats aanwezig. Ook waren destijds drie ondergrondse tanks aanwezig (benzine, diesel en HBO).

Na 1978 werd het noordelijke deel van de locatie in gebruik genomen door de politie. Op het terrein waren een politiebureau, garage/werkplaats voor politieauto's en een parkeerterrein aanwezig. Ook waren er een boven- en ondergrondse brandstoftanks (beide diesel) en een oliewaterscheider aanwezig. Alle panden zijn rond 2006 gesloopt. Sinds die tijd is het terrein braakliggend en later in gebruik genomen als stadstuin.

In 1985 is ontdekt dat de ondergrondse benzinetank (die overgenomen was van de gemeentelijke reinigingsdienst) lekte. Op dat moment is deze tank buiten werking gesteld. Rond 2003 zijn de panden gesloopt en is hier een asfaltverharding aangelegd, met daaronder puingranulaat. Dit bevindt zich ten zuiden, buiten onderhavige onderzoekslocatie.

De boven- en ondergrondse brandstoftanks vallen buiten onderhavige onderzoekslocatie.

Uit eerdere bodemonderzoeken van Tebodin (Nader bodemonderzoek, kenmerk: 31870-01, d.d. 1-4-2004) en een actualiserend onderzoek van Bilfinger (kenmerk: 46849.00, 21-05-2014) is gebleken dat ter plaatse van deze tanks een bodemverontreiniging met olieproducten aanwezig is.

Aan de rand van onderhavige onderzoekslocatie bevindt zich een transformatorhuisje. Volgens het BAG-register is de trafo gebouwd in 1981. Dergelijke transformatorhuisjes zijn verdacht op het voorkomen van PCB's en minerale olie.

Er is verder geen bodemrelevante informatie van de onderzoekslocatie bekend bij de geraadpleegde bronnen.

2.3 Directe omgeving locatie

De onderzoekslocatie is gelegen nabij de kern van de stad Hengelo (Overijssel). De omgeving bestaat voornamelijk uit woonhuizen, winkelpanden, kantoorpanden en infrastructuur. De directe omgeving wordt op historische kaarten aangeduid als "Woolde".

Er is geen bodemrelevante informatie van de directe omgeving van de onderzoekslocatie bekend welke mogelijk invloed heeft gehad op de bodemkwaliteit ter plaatse van onderzoekslocatie.

2.4 Eerder uitgevoerd bodemonderzoek

In juni 2018 heeft Geofox een actualiserend bodemonderzoek uitgevoerd op een gedeelte van onderhavige onderzoekslocatie. Projectnummer: 20180253/PAMU d.d. 04-07-2018. Er is een grondwaterverontreiniging aangetroffen. Deze valt buiten onderhavige onderzoekslocatie. De grondwaterverontreiniging was reeds eerder aangetoond in 2004. (nader bodemonderzoek Marskant 91-111 te Hengelo, Tebodin, kenmerk: 31870-01, 1 april 2004). Ter plaatse van onderhavige onderzoekslocatie zijn geen verhogingen aangetroffen in de geanalyseerde monsters, zowel chemisch als asbest.

In januari 2021 heeft Geofox een verkennend en aanvullend bodemonderzoek uitgevoerd aan de Deldenerstraat 59 te Hengelo. Projectnummer: 20201015/FENG d.d. 12-02-2021. Een gedeelte van dit onderzoek valt binnen onderhavige onderzoekslocatie. In één mengmonster is een matige verhoging zink en sterke verhoging lood aangetroffen. Na uitsplitsing lijkt er sprake te zijn van een heterogeen verdeelde verontreiniging met lood. De exacte omvang is niet bekend maar zal veel kleiner zijn dan 25 m³ aan bodemvolume. Daarom wordt geconcludeerd dat er geen sprake is van een geval van ernstige bodemverontreiniging. De aangetroffen verhogingen vallen echter buiten onderhavige onderzoekslocatie.

2.5 Regionale bodemopbouw en geohydrologie

De regionale geohydrologische bodemopbouw is weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 1 Geologisch opbouw landelijk model DGM v2.2

De boorlocatie bevindt zich circa 17 meter boven NAP. De regionale grondwaterstroming is noordwestelijk.

2.6 Vooronderzoek PFAS

PFAS komt op verschillende manieren in het grond- en grondwatersysteem in Nederland terecht. Bij lokaal gebruik en calamiteiten leidt dit tot het 'klassieke' bron-grondwaterpluim beeld.

Het meest verdacht voor PFAS in het milieu zijn die locaties waar PFAS worden geproduceerd. Ook brandweer-oefen-plaatsen waar met grote regelmaat brandblusschuim is toegepast, zijn verdacht. Er zijn echter ook vele andere toepassingen van PFAS die kunnen leiden tot een grond- of grondwaterverontreiniging.

In het handelingskader van het Expertisecentrum PFAS zijn alle bedrijfsactiviteiten en toepassingen beschreven waar PFAS wordt gebruikt en de kans dat daarbij PFAS in het milieu vrijkomt.

Op basis van de Bodemkwaliteitskaart PFAS Twente blijkt onderhavig onderzoekslocatie in de omgeving van enkele risico locaties te liggen op het voorkomen van PFAS.

Op basis van de verkregen informatie kan gesteld worden dat de onderzoekslocatie als verdacht gedefinieerd kan worden met betrekking tot PFAS in de bodem.

2.7 Vooronderzoek 5707 Asbest

Uit de verkregen historische informatie blijkt dat vanaf circa 1954 bebouwing op de locatie aanwezig is geweest. Het is mogelijk dat tijdens (ver)bouwwerkzaamheden asbest in de gebouwen verwerkt is.

In het eerder uitgevoerd onderzoek van Geofoxx is een lichte concentratie asbest aangetoond. Echter is het onderzoek indicatief uitgevoerd.

Op basis van eerder onderzoek en het jarenlange gebruik van de onderzoekslocatie dient de locatie als verdacht te worden beschouwd met betrekking tot de aanwezigheid van asbest in de bodem.

2.8 Visuele inspectie bodemoppervlak op asbest

Op 8-7-2022 is de locatie visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van asbest. De maaiveldinspectie is uitgevoerd conform de NEN 5707. Het maaiveld van de onderzoekslocatie is verdeeld in stroken van ongeveer 1m breed en is strook voor strook in 2 richtingen haaks op elkaar geïnspecteerd. In onderstaande tabel zijn de resultaten van de maaiveldinspectie beknopt weergegeven.

Tabel 3 Maaiveldinspectie NEN 5707

Aandachtsgebied	Opmerking
Oppervlakte geïnspecteerde locatie	<2000
Conditie toplaag	<i>Droog</i>
Beperkingen van de inspectie	<i>Neerslag: geen, >25% vegetatie</i>
Weersomstandigheden	<i>Zicht: > 50m</i>
Asbestverdacht materiaal op maaiveld aangetroffen?	<i>Nee</i>
Opmerking	<i>De maaiveldinspectie werd beperkt door de vegetatie</i>

Resultaat maaiveld inspectie

Ter plaatse van de onderzoekslocatie is geen asbestverdacht materiaal op het maaiveld aangetroffen.

3 Onderzoeksprogramma

3.1 Hypothesestelling

Verkennd bodemonderzoek NEN 5740

Op basis van de resultaten van het vooronderzoek zijn voor de locatie één of meer hypothesen geformuleerd ten aanzien van grond en grondwaterverontreiniging.

Op basis van het historisch vooronderzoek blijkt dat de locatie in het verleden bebouwd is geweest. Uit de eerder uitgevoerde bodemonderzoeken blijkt dat op en nabij de locatie meerdere verontreinigingen zijn aangetroffen en dat er meerdere brandstoftanks hebben gelegen. Echter op onderhavige onderzoekslocatie zijn geen verontreinigingen aangetoond en hebben ook geen brandstoftanks gelegen.

Naar aanleiding van de bevindingen van het historisch vooronderzoek wordt de locatie als verdacht beschouwd en wordt als best passende strategie VED-HE gehanteerd.

De bovengrond van de onderzoekslocatie kan als verdacht worden beschouwd met betrekking tot de chemische parameters alsmede asbest. In het kader van de NEN5740 en NEN5707 dient de bovengrond onderzocht te worden conform onderzoeksstrategie VED-HE.

Op de rand van onderhavige onderzoekslocatie is een transformatorhuisje gesitueerd. Nabij de trafo zullen twee boringen worden geplaatst en separaat worden geanalyseerd op de aanwezigheid van PCB's en minerale olie.

Het analysepakket is uitgebreid met HCH in verband met de ligging van de locatie, deze valt binnen een subzone HCH.

De volgende deellocales en hypothesen worden aangehouden:

Tabel 4 Deellocales en hypothese NEN5740

Locatie	Hypothese	Verdachte stoffen	Opmerking
Gehele locatie	Verdacht (VED-HE)	Zware metalen, PAK	-

Verkennd bodemonderzoek NEN 5707

Het asbest in grondonderzoek heeft tot doel het globaal vaststellen van het gemiddelde asbestgehalte van de deellocale (ruimtelijke eenheid) en het vaststellen van de globale omvang van een eventueel aanwezige asbestverontreiniging.

Tabel 5 Deellocales en hypothese NEN5707

Locatie	Hypothese	Verdachte stoffen	Opmerking
Gehele locatie	Verdacht (VED-HE)	Asbest in grond	-

3.2 Onderzoeksopzet

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd op 8 juli 2022 (plaatsing peilbuis en monstername grond), en 15 juli 2022 (monstername grondwater). De positie van de boorlocaties zijn weergegeven in bijlage III.

Tabel 6 Onderzoeksopzet NEN 5740

Locatie	Ondiepe boringen ¹	Diepe boringen ²	Peilbuizen	Analyses grond	Analyses water
Gehele locatie	10	2	1	3x st. grond AS3000 + OCB's + PFAS	1x st. grondwater AS3000 + OCB's

¹ Ondiepe boringen standaard tot 0,5 m-mv.

² Diepe boringen tot de grondwaterstand met een minimum van 1,0 m-mv en een maximum van 2,0 m-mv.

Tabel 7 Onderzoeksopzet NEN 5707

Locatie	Proefgaten ondiep ¹	Proefgaten met diepe boring ²	Analyses asbest in grond ³
Gehele locatie	10	2	2

¹ Ondiepe proefgat standaard 0,3m x 0,3m x 0,5m (lxbxh).

² Standaard proefgat van 0,3m x 0,3m x 0,5m (lxbxh) diep doorgeboord met edelmanboor Ø 12cm.

³ Analyse conform NEN5898; aantal analyses asbest in materiaal op basis van zintuiglijke waarnemingen in het veld.

3.3 Analysestrategie

Ten behoeve van het analytisch onderzoek zijn op het laboratorium mengmonsters samengesteld. In de onderstaande tabel is de samenstelling van de monsters verwerkt.

De aangetroffen situatie ten tijde van de uitvoering van de veldwerkzaamheden gaf geen aanleiding tot het aanpassen van de onderzoeksstrategie.

Tabel 8 Analyse onderzochte monsters NEN 5740

Analyse monster	Traject (m-mv)	Deelmonsters	Analyse
BM1	0,00 - 0,50	2 (0,00 - 0,50) 3 (0,00 - 0,50) 4 (0,00 - 0,50) 5 (0,00 - 0,50)	AS3000 NEN 5740 Standaard incl struct excl voorb, Organochloor Bestrijdingsmiddelen (AS3000), PFAS 28 standaardpakket handelingskader 2019
BM2	0,00 - 0,50	1 (0,00 - 0,50) 12 (0,00 - 0,50) 13 (0,00 - 0,50) 6 (0,00 - 0,50)	AS3000 NEN 5740 Standaard incl struct excl voorb, Organochloor Bestrijdingsmiddelen (AS3000), PFAS 28 standaardpakket handelingskader 2019
BM3	0,00 - 0,50	10 (0,00 - 0,50) 11 (0,00 - 0,50) 7 (0,00 - 0,50) 8 (0,00 - 0,50)	AS3000 NEN 5740 Standaard incl struct excl voorb, Organochloor Bestrijdingsmiddelen (AS3000), PFAS 28 standaardpakket handelingskader 2019
BM4	0,00 - 0,50	14 (0,00 - 0,50) 15 (0,00 - 0,50)	Minerale Olie GC (AS3000), PCB (7) (AS3000)
OM1	0,50 - 2,00	1 (0,50 - 1,00) 1 (1,00 - 1,50) 1 (1,50 - 2,00) 2 (0,50 - 1,00) 2 (1,00 - 1,50) 2 (1,50 - 2,00) 8 (0,50 - 1,00) 8 (1,00 - 1,50) 8 (1,50 - 2,00)	AS3000 NEN 5740 Standaard incl struct excl voorb

Analyse monster	Traject (m-mv)	Analyse
Pb1wm1	2,40 - 3,40	AS3000 NEN 5740 Standaard incl struct excl voorb Organo Chloor Bestrijdingsmiddelen (OCB) (AS3000) Organochloor Bestrijdingsmiddelen (AS3000)

Alle monsters ten behoeve van de NEN 5740 zijn geanalyseerd door AL-West Agrolab BV. Alle analyses zijn AS3000 erkende verrichtingen.

Motivatie analysestrategie

Conform de NEN5740 strategie VED-HE-NL, dienen er 3 grondmonsters in de verdachte laag geanalyseerd te worden. Op basis van het historische gebruik van de locatie is de bovengrond de meest verdachte laag.

Op basis van zintuiglijke waarnemingen en het beoogde gebruik van de onderzoekslocatie is besloten om 3 mengmonsters van de bovengrond (BM1, BM2 en BM3) en tevens 1 mengmonster van de ondergrond (OM1) te analyseren.

Tabel 9 Analyse onderzochte monsters NEN 5707

Analyse monster	Traject (m-mv)	Deelmonster	Analyse
MM1	0,00 - 0,50	13 (0,00 - 0,50) 2 (0,00 - 0,50) 4 (0,00 - 0,50) 5 (0,00 - 0,50)	Asbest NEN5898 (10 kg)
MM2	0,00 - 0,50	10 (0,00 - 0,50) 11 (0,00 - 0,50) 6 (0,00 - 0,50) 8 (0,00 - 0,50)	Asbest NEN5898 (10 kg)

Alle monsters ten behoeve van de NEN 5707 zijn geanalyseerd door ACMAA Laboratorium te Deurningen.

Gezien de zintuiglijke waarnemingen kan gesteld worden dat de homogeniteit van de verschillende inspectiegaten voldoende aanwezig is.

4 Onderzoeksresultaten

4.1 Bodemopbouw en zintuiglijke waarnemingen

In bijlage V zijn de visuele waarnemingen in de vorm van boorprofielen weergegeven.

Veldwaarnemingen

De bovengrond bestaat uit matig fijn zand, zwak humeus. De ondergrond bestaat uit matig fijn zand. De diepere ondergrond bestaat uit matig grof zand.

In de onderstaande tabel zijn de zintuiglijk waargenomen bijzonderheden weergegeven:

Tabel 10 Zintuiglijk waargenomen bijzonderheden

Boring/Gat	Diepte boring (m -mv)	Traject (m -mv)	Grondsoort	Waargenomen bijzonderheden
2	2,00	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
3	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
4	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
5	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
6	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
7	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
8	2,00	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
9	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
10	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
11	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
12	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend
13	0,50	0,00 - 0,50	Zand	zwak puinhoudend

Er is geen asbestverdacht materiaal aan het oppervlak, in de inspectiegaten en boringen aangetroffen.

Grondwater

De filterbuis wordt minimaal een halve meter beneden de grondwaterspiegel geplaatst, waarna de dichte buis tot iets boven maaiveld wordt gemonteerd en afgedicht met bentoniet om instroom van oppervlaktewater te voorkomen.

In onderstaande tabel zijn de gegevens betreffende de grondwaterbemonstering opgenomen:

Tabel 11 Metingen grondwater

Peilbuis	Filterdiepte (m -mv)	Grondwaterstand (m -mv)	pH (-)	EC (μ S/cm)	Troebelheid (NTU)
Pb1wm1	2,40 - 3,40	1,18	7,2	723	22,6

Geen van de gemeten waarden wijkt duidelijk af van de waarde, welke gezien de natuurlijke omstandigheden verwacht kan worden.

4.2 Analyseresultaten

De resultaten van de chemische analyses zijn weergegeven in bijlage V. Alle monsters ten behoeve van de NEN 5740 zijn geanalyseerd door AL-West Agrolab. Deze analyses zijn allen AS3000 erkende verrichtingen.

Alle monsters ten behoeve van de NEN 5707 zijn geanalyseerd door ACMAA Laboratorium te Deurningen.

Tabel 12 Toetsingskader Wbb

Concentratie	Betekenis	Opmerking	Code
$\leq$ AW-waarde (of < detectielimiet) *	Niet verontreinigd	Geen aanvullend onderzoek nodig	-
> AW-waarde $\leq$ T-waarde	Licht verontreinigd	Geen aanvullend onderzoek nodig	*
> T-waarde $\leq$ I-waarde	Matig verontreinigd	Mogelijk nader bodemonderzoek noodzakelijk	**
> I-waarde	Sterk verontreinigd	Nader bodemonderzoek noodzakelijk; mogelijk sprake van ernstige bodemverontreiniging	***

* Voor grondwater geldt de streefwaarde

Toelichting: De AW-waarden zijn achtergrondwaarden en zijn referentiewaarden voor een multifunctionele bodem. De halve som van de AW- en I-waarden $((AW+I)/2 = T$ -waarde) is een toetsingswaarde waarboven er een vermoeden is van ernstige bodemverontreiniging. Door middel van aanvullend onderzoek moet dit vermoeden worden getoetst. De I-waarden zijn de 'interventiewaarden'. Als de I-waarde voor een stof wordt overschreden in meer dan 25 m³ grond of in meer dan 100 m³ grondwater (bodenvolume), dan wordt gesproken van een geval van ernstige bodemverontreiniging.

Tabel 13 Analyseresultaten NEN 5740

Monster	Traject (m-mv)	Samenstelling	Verhogingen
BM1	0,00 - 0,50	2 (0,00 - 0,50) 3 (0,00 - 0,50) 4 (0,00 - 0,50) 5 (0,00 - 0,50)	Pb*, PAK 10 VROM*
BM2	0,00 - 0,50	1 (0,00 - 0,50) 12 (0,00 - 0,50) 13 (0,00 - 0,50) 6 (0,00 - 0,50)	PCB (som 7)*, PAK 10 VROM*
BM3	0,00 - 0,50	10 (0,00 - 0,50) 11 (0,00 - 0,50) 7 (0,00 - 0,50) 8 (0,00 - 0,50)	Pb*, Minerale olie*, PAK 10 VROM*
BM4	0,00 - 0,50	14 (0,00 - 0,50) 15 (0,00 - 0,50)	-
OM1	0,50 - 2,00	1 (0,50 - 1,00) 1 (1,00 - 1,50) 1 (1,50 - 2,00) 2 (0,50 - 1,00) 2 (1,00 - 1,50) 2 (1,50 - 2,00) 8 (0,50 - 1,00) 8 (1,00 - 1,50) 8 (1,50 - 2,00)	-
Pb1wm1	2,40 - 3,40	Pb1	Cis+trans-1,2- Dichlooretheen*, Vinylchloride*, Ba*, Naftaleen*

*verhoging groter dan streefwaarde

**verhoging groter dan tussenwaarde

***verhoging groter dan interventiewaarde

Tabel 14 Analyseresultaten PFAS

Parameter	Resultaat BM1	Resultaat BM2	Resultaat BM3	Maximale waarden bodemkwaliteitsklasse			Beoordeling
				Achtergrondwaarde	Wonen	Industrie	
PFAS**							
PFOS	1,2	0,64	0,60	1,4	3,0	3,0	AW
PFOA	0,21	0,19	0,14	1,9	7,0	7,0	AW
Overige PFAS	<0,1	<0,1	<0,1	1,4	3,0	3,0	AW
Oordeel toepasbaarheid in functieklassering bij tijdelijk handelingskader							AW

** Gehaltes PFAS in µg/kg

Tabel 15 Analyseresultaten NEN 5707

Monster	Traject (m-mv)	Samenstelling	Matrix	Resultaat
MM1	0,00 - 0,50	13 (0,00 - 0,50) 2 (0,00 - 0,50) 4 (0,00 - 0,50) 5 (0,00 - 0,50)	Asbest in grond	Bevat geen asbest
MM2	0,00 - 0,50	10 (0,00 - 0,50) 11 (0,00 - 0,50) 6 (0,00 - 0,50) 8 (0,00 - 0,50)	Asbest in grond	Bevat geen asbest

Het resultaat in bovenstaand tabel is het gewogen asbestgehalte berekend door het gehalte aan serpentijn asbest te vermeerderen met 10 maal het gehalte aan amfibool asbest.

4.3 Toetsing van de hypothese

Onderdeel	Deellocatie	Gestelde hypothese	Hypothese verworpen of aangenomen
NEN 5740	Gehele locatie	Verdacht	Grotendeels verworpen
NEN 5707	Gehele locatie	Verdacht	Verworpen

4.4 Toetsing aan de noodzaak tot vervolgonderzoek

Verkennd bodemonderzoek NEN 5740

Gehele locatie

Er zijn geen concentraties in de grond en het grondwater boven de tussenwaarde aangetroffen, dit houdt in dat er geen aanleiding bestaat voor het laten uitvoeren van een nader onderzoek.

Verkennd bodemonderzoek NEN5707

Gehele locatie

Ter plaatse van de locatie zijn meerdere inspectiegaten gegraven, bemonsterd en geanalyseerd op de aanwezigheid van asbest. In de mengmonsters is analytisch geen asbest aangetoond. Nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

5 Samenvatting en conclusie

Op een locatie gelegen aan de Marskant ong. te Hengelo, kadastraal bekend gemeente: Hengelo, Sectie: O, nummer(s): 6121 is op 8 juli 2022 een verkennend bodemonderzoek conform NEN5740 en 5707 uitgevoerd.

De locatie bevindt zich aan de Marskant ong. in Hengelo. De onderzoekslocatie bestaat uit braakliggend terrein. In het verleden heeft op de locatie een politiebureau gestaan. Initiatiefnemer is voornemens de bestemming te wijzigen en een nieuwe appartementengebouw te realiseren op de locatie.

Verkennend bodemonderzoek NEN5740

Ter plaatse van de onderzoekslocatie zijn boringen en inspectiegaten uitgevoerd ten behoeve van een bodemonderzoek conform de NEN5740 en NEN5707.

Gehele locatie

In het bovengrondmengmonster BM1 zijn lichte verhogingen lood en PAK 10 VROM aangetroffen. In het bovengrondmengmonster BM2 zijn lichte verhogingen PCB (som 7) en PAK 10 VROM aangetroffen. In het bovengrondmengmonster BM3 zijn lichte verhogingen lood, minerale olie en PAK 10 VROM aangetroffen.

In het bovengrondmengmonster BM4, ter plaatse van de trafo, zijn geen verhogingen aangetroffen.

In het ondergrondmengmonster OM1 zijn eveneens geen verhogingen aangetroffen.

In het grondwatermonster Pb1wm1 zijn lichte verhogingen cis+trans-1,2- dichlooretheen, vinylchloride, barium en naftaleen aangetroffen..

In de mengmonsters BM1, BM2 en BM3 zijn geen concentraties aangetroffen boven de toepassingsnorm van 1,9 µg/kg voor PFOA en 1,4 µg/kg voor PFOS en overige PFAS.

Verkennend bodemonderzoek NEN5707 "asbest in bodem"

Tijdens de maaiveld- inspectie zijn ter plaatse van de onderzoekslocatie geen asbestverdachte materialen op het maaiveld aangetroffen.

Gehele locatie

Ter plaatse van de locatie zijn meerdere inspectiegaten gegraven, bemonsterd en geanalyseerd op de aanwezigheid van asbest.

In de mengmonsters MM1 en MM2 is analytisch geen asbest aangetoond.

Algemeen

Op basis van onderhavig onderzoek wordt een nader bodemonderzoek voor deze locatie niet noodzakelijk geacht.

De onderzoekslocatie wordt vanuit milieuhygiënisch oogpunt geschikt geacht voor het beoogde gebruik.

Als grond van de locatie vrijkomt, moet er rekening mee worden gehouden dat deze niet zonder meer elders toepasbaar is. Op hergebruik van grond is het "Besluit bodemkwaliteit" van toepassing. De toepassing van grond elders moet worden gemeld via het 'meldpunt bodemkwaliteit'.

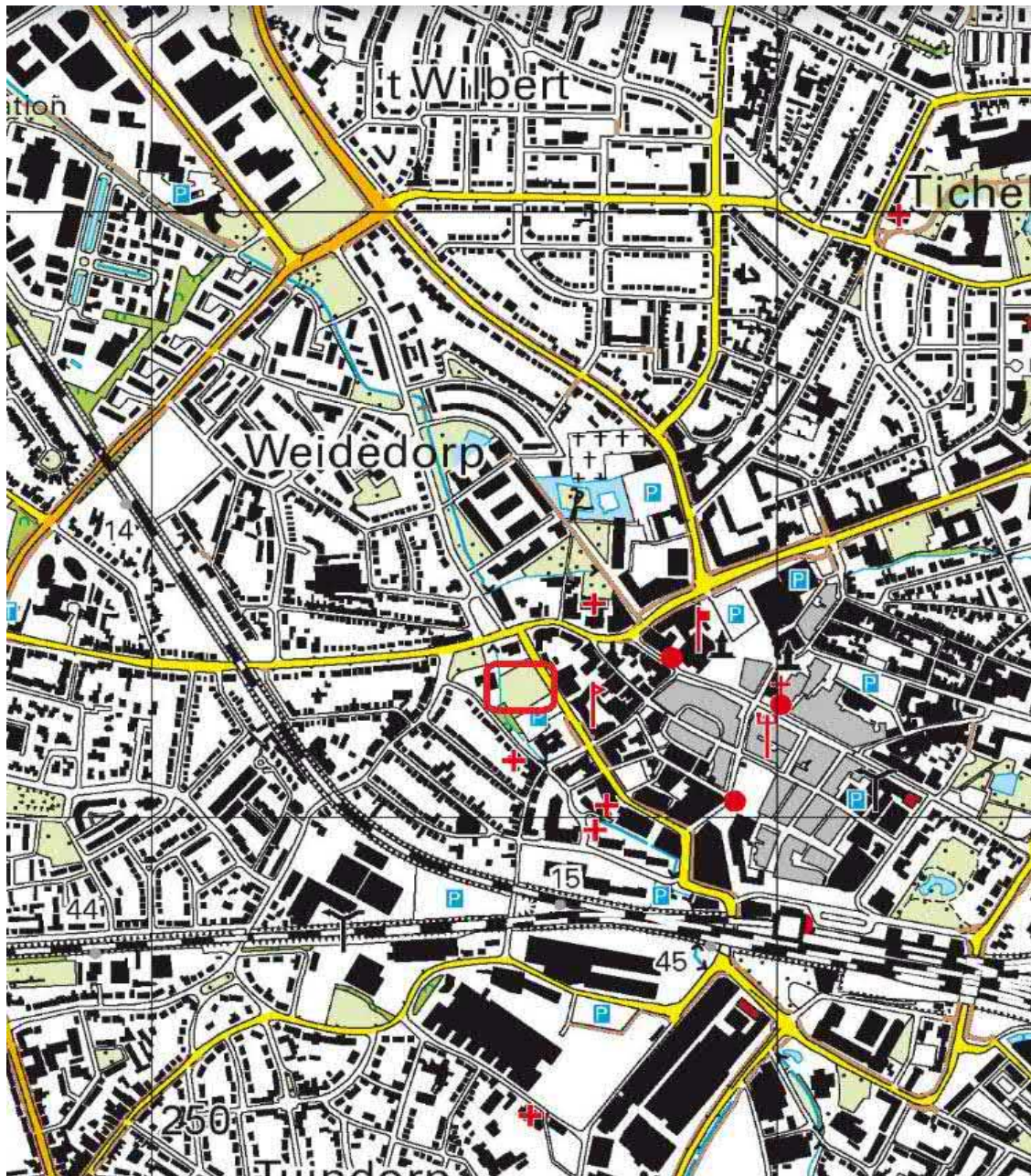
Naast het "Besluit bodemkwaliteit" dient opgemerkt te worden dat in het kader van de "Tijdelijk handelingskader voor hergebruik van PFAS houdende grond en baggerspecie" ook onderzoek naar PFAS noodzakelijk is.

Hoewel het verrichte veld- en laboratoriumonderzoek volgens de geldende normen zijn uitgevoerd, dienen de onderzoeksresultaten met enige voorzichtigheid te worden gehanteerd. Door de bodem steekproefsgewijs te onderzoeken is ernaar gestreefd om een representatief beeld te krijgen van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem en het grondwater. Het is echter nooit uit te sluiten dat er lokaal afwijkingen in de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem in het grondwater voorkomen.

Het uitgevoerde onderzoek is verkennend en betreft een momentopname.

BIJLAGE I

Situering van de locatie

Deze kaart is noordgericht.

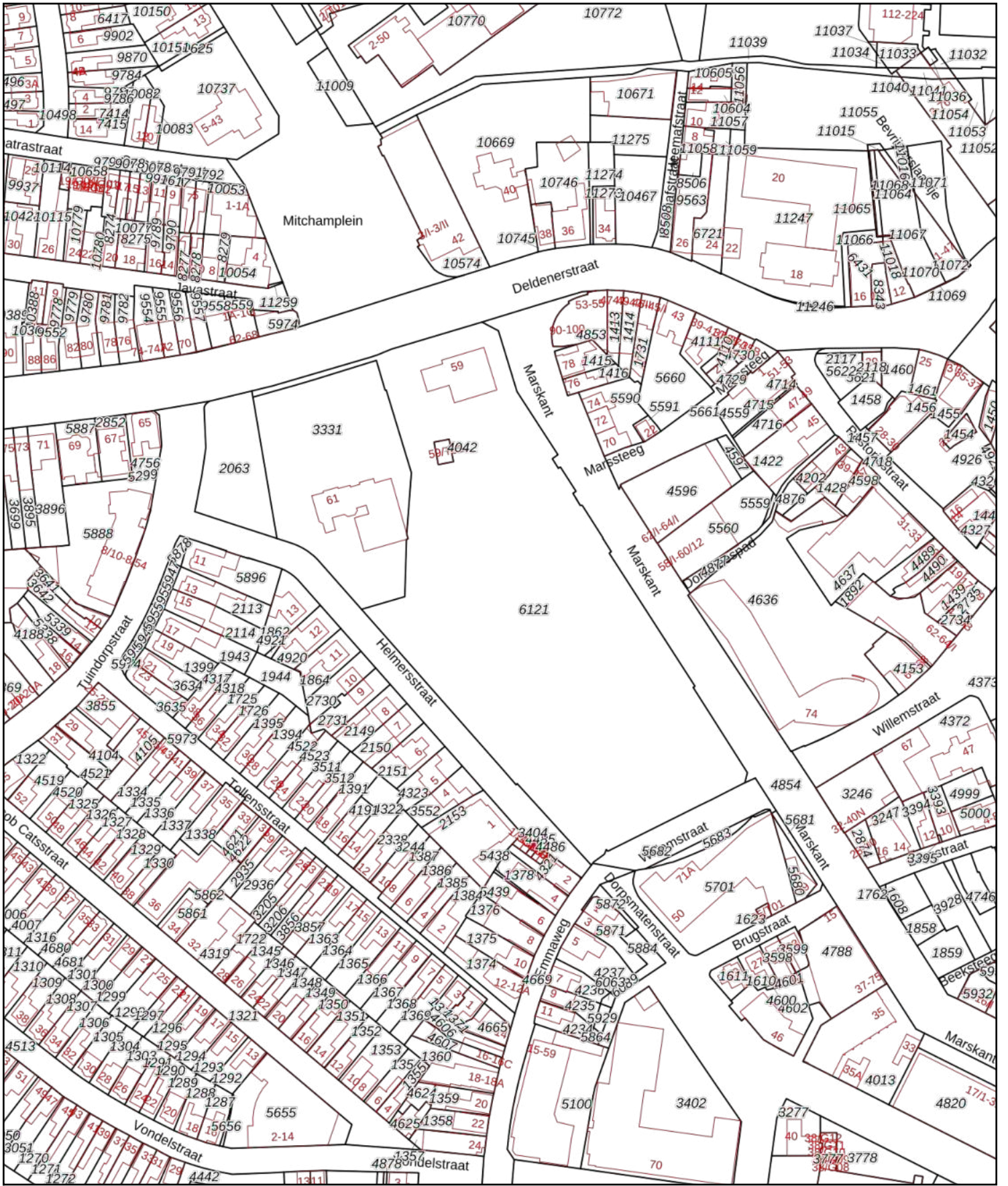
Hier bevindt zich de onderzoekslocatie

<p>BEBOUWING a bebouwd gebied b gebouwen c hoogbouw d kas</p> <p>WEGEN autosnelweg hoofdweg met gescheiden rijbanen hoofdweg regionale weg met gescheiden rijbanen regionale weg lokale weg met gescheiden rijbanen lokale weg weg met losse of slechte verharding onverharde weg straat/overige weg voetgangersgebied fietspad pad, voetpad weg in aanleg</p> <p>viaduct aquaduct vaste brug beweegbare brug brug op pijlers</p>	<p>SPORWEGEN spoorweg: enkelspoor spoorweg: meersporig a station b spoorweg in tunnel tramweg</p> <p>a sneltram b sneltramhalte a metro bovengronds b metrostation</p> <p>HYDROGRAFIE waterloop: smaller dan 3 m waterloop: 3-6 m breed waterloop: breder dan 6 m a schutsluis b stuwen c koedam a duiker b grondduiker c afsluitbare duiker</p> <p>BODEMGEBRUIK a grasland met sloten b akkerland met greppels c boomgaard d fruitkwekerij e boomkwekerij f grasland met populierenopstand g loofbos h naaldbos i gemengd bos j griend k heide l zand m drasland, moeras n rietland o dodenakker, begraafplaats p overig bodemgebruik</p>	<p>OVERIGE SYMBOLEN a religieus gebouw b toren, hoge koepel c religieus gebouw met toren d markant object e watertoren f vuurtoren a gemeentehuis b postkantoor c politiebureau d wegwijzer a kapel b kruis c vlampijp d telescoop a windmolen b waterradmolen c windmotor d windturbine a oliepompinstallatie b seinmast c zendmast a hunebed b monument c gemaal a kampeertrein b sportcomplex c ziekenhuis a paal b grenspunt c boom schietbaan afrastering hoogspanningsleiding met mast muur geluidswering</p>
---	--	---

BIJLAGE II

Situering van de locatie

<p>12345 25</p> <p>— Vastgestelde kadastrale grens — Voorlopige kadastrale grens — Administratieve kadastrale grens — Bebouwing</p>	<p>Deze kaart is noordgericht</p> <p>Perceelnummer</p> <p>Huisnummer</p>	<p>Schaal 1: 2000</p> <p>Kadastrale gemeente Hengelo Overijssel</p> <p>Sectie O</p> <p>Perceel 6121</p>	
---	--	---	---

Voor een eensluitend uittreksel, geleverd op 21 juni 2022
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

BIJLAGE III

Overzichtstekening boorpunten

MARSKANT

- Peilbuis
- Boring tot 0.5 m -mv
- Boring tot 2.0 m -mv
- Boorgat 0.3x0.3x0.5
- Boring tot 2.0 m -mv (edelmanboor Ø 12cm)

- 5019 Perceelnummers
- Kadastrale grens
- Bestaande bebouwing
- 22 Huisnummer
- Onderzoeklocatie

Project nr.: 2022-207
 Datum: juli 2022
 Schaal: 1:250

Kadastrale gemeente: Hengelo OV
 Sectie: O
 Perceel: 6121

Afdrukformaat: A3

Dumea Milieu
 Bornsestraat 24   www.dumea-milieu.nl
 7597 NE Saasveld   info@dumea-arm.nl
 Tel: 0541-200100

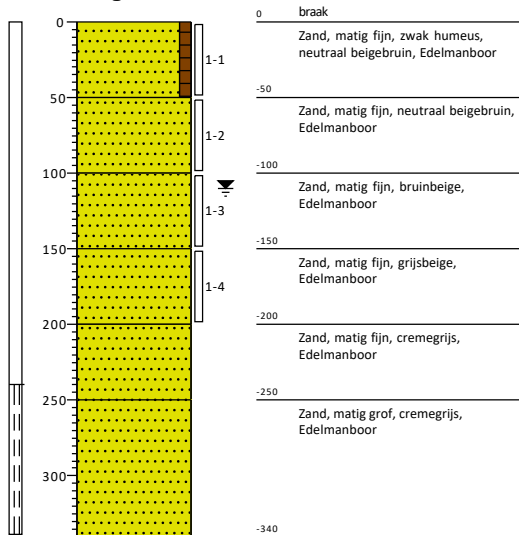

BIJLAGE IV

Boorstaten

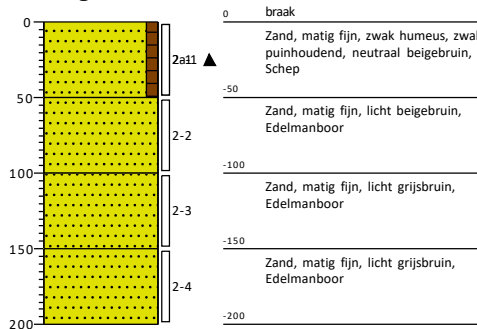
X: 250582.42
 Y: 476223.00
 Datum: 8-7-2022
 GWS: 110

Boring: 1

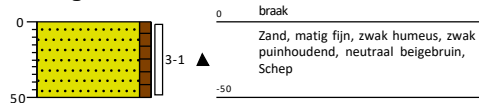
X: 250597.06
 Y: 476255.67
 Datum: 8-7-2022

Boring: 2

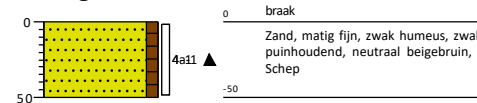
X: 250599.42
 Y: 476241.35
 Datum: 8-7-2022

Boring: 3

X: 250599.52
 Y: 476228.44
 Datum: 8-7-2022

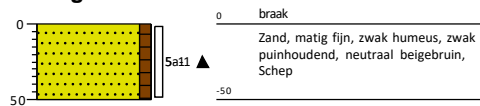
Boring: 4

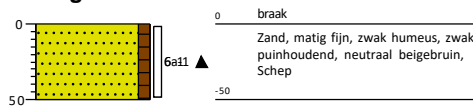
X: 250613.40
 Y: 476231.10
 Datum: 8-7-2022

Boring: 5

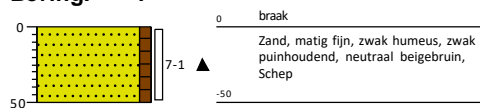
X: 250589.70
 Y: 476217.23
 Datum: 8-7-2022

Boring: 6

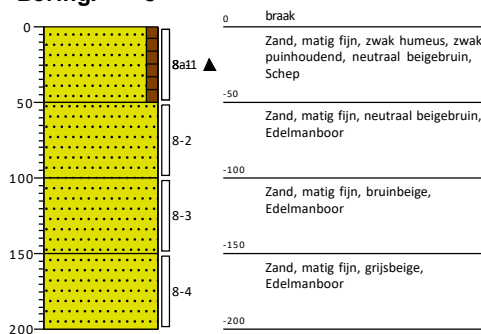
X: 250577.82
 Y: 476214.09
 Datum: 8-7-2022

Boring: 7

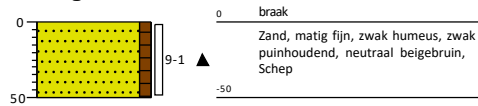
X: 250571.62
 Y: 476205.67
 Datum: 8-7-2022

Boring: 8

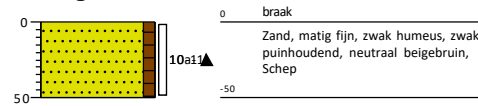
X: 250570.40
Y: 476218.21
Datum: 8-7-2022

Boring: 9

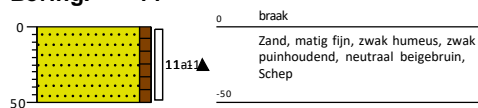
X: 250576.48
Y: 476226.83
Datum: 8-7-2022

Boring: 10

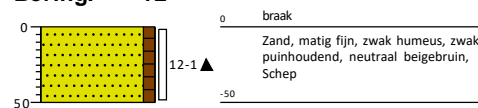
X: 250570.74
Y: 476235.61
Datum: 8-7-2022

Boring: 11

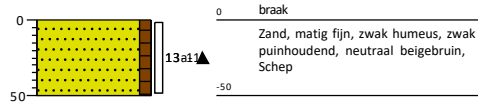
X: 250583.64
Y: 476245.18
Datum: 8-7-2022

Boring: 12

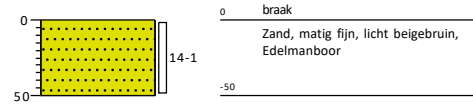
X: 250587.62
Y: 476232.38
Datum: 8-7-2022

Boring: 13

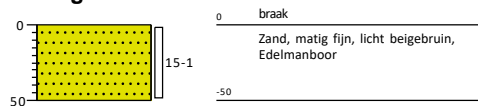
X: 250572.29
Y: 476245.85
Datum: 8-7-2022

Boring: 14

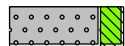
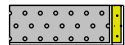
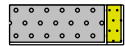
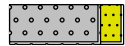
X: 250569.50
Y: 476242.60
Datum: 8-7-2022

Boring: 15

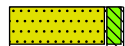
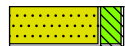

Legenda (conform NEN 5104)

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleiig
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleiig
- Veen, sterk kleiig
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

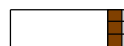
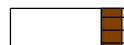

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- > 0
- > 1
- > 10
- > 100
- > 1000
- > 10000

monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster
- volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand
- slib
- water

BIJLAGE V

Analysecertificaten en overschrijdingstabellen

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

Dumea AM

Bornsestraat 24
7597 NE SAASVELD

Datum 15.07.2022
Relatiernr 35008640
Opdrachtnr. 1174737

ANALYSERAPPORT

Opdracht 1174737 Bodem / Eluaat

Opdrachtgever 35008640 Dumea AM
Uw referentie 2022-207
Opdrachtacceptatie 08.07.22

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij zenden wij u de resultaten van het door u aangevraagde laboratoriumonderzoek.

De analyses zijn, tenzij anders vermeld, uitgevoerd overeenkomstig onze erkenning voor de werkzaamheid "Analyse voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" van het Besluit Bodemkwaliteit.

Dit rapport mag alleen in zijn geheel worden gereproduceerd. Eventuele bijlagen zijn onderdeel van het rapport.

Let op: alleen de algemene voorwaarden van AL-West gedeponneerd bij de KvK te Deventer, zijn van toepassing.

Indien u nog vragen heeft of aanvullende informatie wenst, verzoeken wij u om contact op te nemen met Klantenservice.

Wij vertrouwen erop u met de toegezonden informatie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

AL-West B.V.
Klantenservice

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP

Your labs. Your service.

Opdracht 1174737 Bodem / Eluaat

Monsternr.	Monstername	Monster beschrijving
421916	08.07.2022	BM1
421917	08.07.2022	BM2
421918	08.07.2022	BM3
421919	08.07.2022	BM4
421920	08.07.2022	OM1

Eenheid	421916 BM1	421917 BM2	421918 BM3	421919 BM4	421920 OM1
---------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Algemene monstervoorbehandeling

S Voorbehandeling conform AS3000	++	++	++	++	++
S Droge stof %	88,8	90,7	89,3	97,2	90,5

Fracties (sedigraaf)

S Fractie < 2 µm % Ds	3,3	5,4	4,0	--	1,3
-----------------------	-----	-----	-----	----	-----

Klassiek Chemische Analyses

S Organische stof % Ds	1,8	2,6	2,7	--	0,9
------------------------	-----	-----	-----	----	-----

Voorbehandeling metalen analyse

S Koningswater ontsluiting	++	++	++	--	++
----------------------------	----	----	----	----	----

Metalen (AS3000)

S Barium (Ba) mg/kg Ds	37	33	44	--	<20
S Cadmium (Cd) mg/kg Ds	<0,20	<0,20	<0,20	--	<0,20
S Kobalt (Co) mg/kg Ds	<3,0	<3,0	3,4	--	<3,0
S Koper (Cu) mg/kg Ds	13	14	12	--	<5,0
S Kwik (Hg) mg/kg Ds	0,09	0,06	0,08	--	<0,05
S Lood (Pb) mg/kg Ds	42	33	38	--	13
S Molybdeen (Mo) mg/kg Ds	<1,5	<1,5	<1,5	--	<1,5
S Nikkel (Ni) mg/kg Ds	5,5	4,9	5,2	--	<4,0
S Zink (Zn) mg/kg Ds	54	49	51	--	<20

PAK (AS3000)

S Anthraceen mg/kg Ds	<0,050	<0,050	<0,050	--	<0,050
S Benzo(a)anthraceen mg/kg Ds	0,55	0,25	0,36	--	0,10
S Benzo(a)-Pyreen mg/kg Ds	0,63	0,25	0,34	--	0,12
S Benzo(ghi)peryleen mg/kg Ds	0,33	0,19	0,24	--	0,099
S Benzo(k)fluorantheen mg/kg Ds	0,28	0,14	0,20	--	0,057
S Chryseen mg/kg Ds	0,39	0,24	0,39	--	0,13
S Fenanthreen mg/kg Ds	0,29	0,19	0,28	--	0,083
S Fluorantheen mg/kg Ds	0,86	0,51	0,72	--	0,18
S Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen mg/kg Ds	0,48	0,21	0,32	--	0,088
S Naftaleen mg/kg Ds	<0,050	<0,050	<0,050	--	<0,050
S Som PAK (VROM) (Factor 0,7) mg/kg Ds	3,9 #)	2,1 #)	2,9 #)	--	0,93 #)

Minerale olie (AS3000/AS3200)

S Koolwaterstoffractie C10-C40 mg/kg Ds	<35	<35	54	<35	<35
Koolwaterstoffractie C10-C12 mg/kg Ds	<3)	<3)	<3)	<3)	<3)
Koolwaterstoffractie C12-C16 mg/kg Ds	<3)	<3)	<3)	<3)	<3)

Parameters uitgevoerd door AL-West BV zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde en/of uitbestede parameters zijn gemarkeerd met het symbool " *) " .

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP

Your labs. Your service.

Opdracht 1174737 Bodem / Eluaat

	Eenheid	421916 BM1	421917 BM2	421918 BM3	421919 BM4	421920 OM1
--	---------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Minerale olie (AS3000/AS3200)

Koolwaterstoffractie C16-C20	mg/kg Ds	<4 ')	<4 ')	<4 ')	<4 ')	<4 ')
Koolwaterstoffractie C20-C24	mg/kg Ds	<5 ')	<5 ')	7 ')	<5 ')	<5 ')
Koolwaterstoffractie C24-C28	mg/kg Ds	6 ')	6 ')	12 ')	<5 ')	<5 ')
Koolwaterstoffractie C28-C32	mg/kg Ds	6 ')	7 ')	16 ')	<5 ')	<5 ')
Koolwaterstoffractie C32-C36	mg/kg Ds	<5 ')	<5 ')	11 ')	<5 ')	<5 ')
Koolwaterstoffractie C36-C40	mg/kg Ds	<5 ')	<5 ')	<5 ')	<5 ')	<5 ')

Polychloorbifenylen (AS3000)

S PCB 28	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	<0,0010	<0,0010
S PCB 52	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	<0,0010	<0,0010
S PCB 101	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	<0,0010	<0,0010
S PCB 118	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	<0,0010	<0,0010
S PCB 138	mg/kg Ds	<0,0010	0,0022	<0,0010	<0,0010	<0,0010
S PCB 153	mg/kg Ds	<0,0010	0,0021	<0,0010	<0,0010	<0,0010
S PCB 180	mg/kg Ds	<0,0010	0,0015	<0,0010	<0,0010	<0,0010
S Som PCB (7 Ballschmitter) (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0049 #)	0,0086 #)	0,0049 #)	0,0049 #)	0,0049 #)

Pesticiden (OCB's)

S 2,4-DDD (ortho, para-DDD)	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S 4,4-DDD (para, para-DDD)	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0020 m)	--	--
S Som DDD (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0014 #)	0,0014 #)	0,0021 #)	--	--
S 2,4-DDE (ortho, para-DDE)	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S 4,4-DDE (para, para-DDE)	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S Som DDE (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0014 #)	0,0014 #)	0,0014 #)	--	--
S 2,4-DDT (ortho, para-DDT)	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S 4,4-DDT (para, para-DDT)	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0020 m)	--	--
S Som DDT (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0014 #)	0,0014 #)	0,0021 #)	--	--
S Som DDT/DDE/DDD (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0042 #)	0,0042 #)	0,0056 #)	--	--
S Aldrin	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S Dieldrin	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S Endrin	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S Isodrin	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S Telodrin	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S Som Drins (STI) (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0021 #)	0,0021 #)	0,0021 #)	--	--
S alfa-HCH	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S beta-HCH	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S gamma-HCH	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S delta-HCH	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S Som HCH (STI) (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0028 #)	0,0028 #)	0,0028 #)	--	--
S 1,3-Hexachloorbutadien	mg/kg Ds	<0,001	<0,001	<0,001	--	--
S cis-Chloordaan	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S trans-Chloordaan	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--

Parameters uitgevoerd door AL-West BV zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde en/of uitbesteede parameters zijn gemarkeerd met het symbool " #) " .

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP

Your labs. Your service.

Opdracht 1174737 Bodem / Eluaat

	Eenheid	421916 BM1	421917 BM2	421918 BM3	421919 BM4	421920 OM1
Pesticiden (OCB's)						
S Som Chloordaan (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0014 #)	0,0014 #)	0,0014 #)	--	--
S cis-Heptachloorepoxide	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S trans-Heptachloorepoxide	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S Som cis/trans-Heptachloorepoxide (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,0014 #)	0,0014 #)	0,0014 #)	--	--
S Heptachloor	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S alfa-Endosulfan	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
S Som OCB landbodem (Factor 0,7)	mg/kg Ds	0,015 #)	0,015 #)	0,016 #)	--	--
Chloorbenzenen						
S Hexachloorbenzeen (HCB)	mg/kg Ds	<0,0010	<0,0010	<0,0010	--	--
Perfluorverbindingen						
Perfluorbutaanzuur (PFBA)	µg/kg Ds	0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorpentaanzuur (PFPeA)	µg/kg Ds	0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorhexaanzuur (PFHxA)	µg/kg Ds	<0,1	0,1	<0,1	--	--
Perfluorheptaanzuur (PFHpA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluormonaanzuur (PFNA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluordecaanzuur (PFDA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorundecaanzuur (PFUnDA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluordodecaanzuur (PFDoA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluortridecaanzuur (PFTrDA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluortetradecaanzuur (PFTeDA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorhexadecaanzuur (PFHxDA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorocadecaanzuur (PFODA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorbutaansulfonzuur (PFBS)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorpentaansulfonzuur (PFPeS)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorhexaansulfonzuur (PFHxS)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorheptaansulfonzuur (PFHpS)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluordecaansulfonzuur (PFDS)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
4:2 fluortelomeer sulfonzuur (4:2FTS)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
1H,1H,2H,2H-Perfluorocataansulfonzuur (6:2 FTS)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
8:2 fluortelomeer sulfonzuur (8:2FTS)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
1H,1H,2H,2H-Perfluordodecaansulfonzuur (10:2 FTS)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorocataansulfonamide (PFOSA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
N-Methylperfluorocataansulfonamide (N-MeFOSA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
N-Methylperfluorocataansulfonamide-azijnzuur (N-MeFOSAA)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
N-Ethylperfluorocataansulfonamide-azijnzuur (N-EtFOSAA)	µg/kg Ds	0,1	<0,1	<0,1	--	--
8:2 Polyfluoralkylfosfaat diester (8:2 diPAP)	µg/kg Ds	<0,1	<0,1	<0,1	--	--
Perfluorocataanzuur lineair (PFOA)	µg/kg Ds	0,14	0,12	<0,10	--	--
Perfluorocataanzuur vertakt (PFOA)	µg/kg Ds	<0,10	<0,10	<0,10	--	--

Parameters uitgevoerd door AL-West BV zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde en/of uitbestede parameters zijn gemarkeerd met het symbool " #) " .

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP

Your labs. Your service.

Opdracht 1174737 Bodem / Eluaat

	Eenheid	421916 BM1	421917 BM2	421918 BM3	421919 BM4	421920 OM1
Perfluorverbindingen						
Som Perfluoroctaanzuur (PFOA) (factor 0,7)	µg/kg Ds	0,21 #)	0,19 #)	0,14 #)	--	--
Perfluoroctaansulfonzuur lineair (PFOS)	µg/kg Ds	0,96	0,50	0,47	--	--
Perfluoroctaansulfonzuur vertakt (PFOS)	µg/kg Ds	0,21	0,14	0,13	--	--
Som Perfluoroctaansulfonzuur (PFOS) 0,7F	µg/kg Ds	1,2	0,64	0,60	--	--

#) Bij deze som zijn resultaten "<rapportagegrens" vermenigvuldigd met 0,7.

m) De rapportagegrens is verhoogd, omdat door matrixeffecten, resp. co-elutie een kwantificering bemoeilijkt wordt.

S) Erkend volgens AS SIKB 3000

Verklaring: "<" of n.a. betekent dat het gehalte van de component lager is dan de rapportagegrens.

De parameter-specifieke analytische meetonzekerheid en informatie over de berekeningsmethode zijn op aanvraag beschikbaar, indien de gerapporteerde resultaten boven de parameterspecifieke rapportagegrens liggen. De minimale prestatiecriteria van de toegepaste methoden met betrekking tot de meetonzekerheid zijn in het algemeen gebaseerd op Richtlijn 2009/90/EG van de Europese Commissie.

Het analysesresultaat van PCB 138 is mogelijk overschat vanwege co-elutie met PCB 163

Opmerking monster(s)

421916: BM1
421917: BM2
421918: BM3
421920: OM1

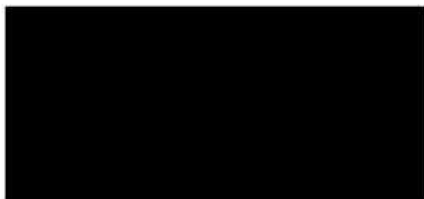
Het organische stof gehalte is gecorrigeerd met het lutum gehalte, indien geen lutum is bepaald dan is gecorrigeerd met een lutum gehalte van 5,4%.

Het organische stof gehalte is niet gecorrigeerd voor het vrij ijzer gehalte, tenzij dit bepaald is.

Begin van de analyses: 09.07.2022

Einde van de analyses: 15.07.2022

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geanalyseerde monsters. In gevallen waarin het testlaboratorium niet verantwoordelijk was voor de bemonstering, gelden de gerapporteerde resultaten voor de monsters zoals zij zijn ontvangen.

AL-West B.V.
Klantenservice

Parameters uitgevoerd door AL-West BV zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde en/of uitbestede parameters zijn gemarkeerd met het symbool " *) " .

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

Opdracht 1174737 Bodem / Eluaat

Toegepaste methoden

conform Protocollen AS 3000 : Organische stof Voorbehandeling conform AS3000 Barium (Ba) Cadmium (Cd) Kobalt (Co) Koper (Cu) Kwik (Hg) Lood (Pb) Molybdeen (Mo) Nikkel (Ni) Zink (Zn) Koolwaterstoffractie C10-C40 Anthraceen Benzo(a)anthraceen Benzo-(a)-Pyreen Benzo(ghi)perylene Benzo(k)fluorantheen Chryseen Fenanthreen Fluorantheen Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen Naftaleen Som PAK (VROM) (Factor 0,7) PCB 28 2,4-DDD (ortho, para-DDD) PCB 52 4,4-DDD (para, para-DDD) PCB 101 PCB 118 Som DDD (Factor 0,7) PCB 138 2,4-DDE (ortho, para-DDE) 4,4-DDE (para, para-DDE) PCB 153 PCB 180 Som DDE (Factor 0,7) 2,4-DDT (ortho, para-DDT) 4,4-DDT (para, para-DDT) Som DDT (Factor 0,7) Som PCB (7 Ballschmiter) (Factor 0,7) Som DDT/DDE/DDD (Factor 0,7) Aldrin Dieldrin Endrin Isodrin Telodrin Som Drins (STI) (Factor 0,7) alfa-HCH beta-HCH gamma-HCH delta-HCH Som HCH (STI) (Factor 0,7) Hexachloorbenzeen (HCB) 1,3-Hexachloorbutadien cis-Chloordaan trans-Chloordaan Som Chloordaan (Factor 0,7) cis-Heptachloorepoxide trans-Heptachloorepoxide Som cis/trans-Heptachloorepoxide (Factor 0,7) Heptachloor alfa-Endosulfan Som OCB landbodem (Factor 0,7)

conform NEN-EN12880; AS3000, AS3200; NEN-EN15934 : Droge stof

DIN 38414-14 : 2011-08 : Perfluorbutaan zuur (PFBA) Perfluorpentaan zuur (PFPeA) Perfluorhexaan zuur (PFHxA) Perfluorheptaan zuur (PFHpA) Perfluormonaan zuur (PFNA) Perfluordecaan zuur (PFDA) Perfluorbutaan sulfon zuur (PFBs) Perfluorhexaan sulfon zuur (PFHxS) Perfluoroctaan zuur lineair (PFOA) Perfluoroctaan zuur vertakt (PFOA) Som Perfluoroctaan zuur (PFOA) (factor 0,7) Perfluoroctaan sulfon zuur lineair (PFOS) Perfluoroctaan sulfon zuur vertakt (PFOS) Som Perfluoroctaan sulfon zuur (PFOS) 0,7F

eigen methode *) : Koolwaterstoffractie C10-C12 Koolwaterstoffractie C12-C16 Koolwaterstoffractie C16-C20 Koolwaterstoffractie C20-C24 Koolwaterstoffractie C24-C28 Koolwaterstoffractie C28-C32 Koolwaterstoffractie C32-C36 Koolwaterstoffractie C36-C40

Eigen methode (analyse conform DIN 38414-14) : Perfluorundecaan zuur (PFUnDA) Perfluordodecaan zuur (PFDoA) Perfluortridecaan zuur (PFTrDA) Perfluortetradecaan zuur (PFTeDA) Perfluorhexadecaan zuur (PFHxDA) Perfluoroctadecaan zuur (PFODA) Perfluorpentaan sulfon zuur (PFPeS) Perfluorheptaan sulfon zuur (PFHpS) Perfluordecaan sulfon zuur (PFDS) 4:2 fluortelomeer sulfon zuur (4:2FTS) 1H,1H,2H,2H-Perfluoroctaan sulfon zuur (6:2 FTS) 8:2 fluortelomeer sulfon zuur (8:2FTS) 1H,1H,2H,2H-Perfluordodecaan-sulfon zuur (10:2 FTS) Perfluoroctaan sulfonamide (PFOSA) N-Methylperfluoroctaan sulfonamide (N-MeFOSA) N-Methylperfluoroctaan sulfonamide-azijn zuur (N-MeFOSAA) N-Ethylperfluoroctaan sulfonamide-azijn zuur (N-EtFOSAA) 8:2 Polyfluoralkylfosfaat diester (8:2 diPAP)

Protocollen AS 3000 / Protocollen AS 3200 : Koningswater ontsluiting Fractie < 2 µm

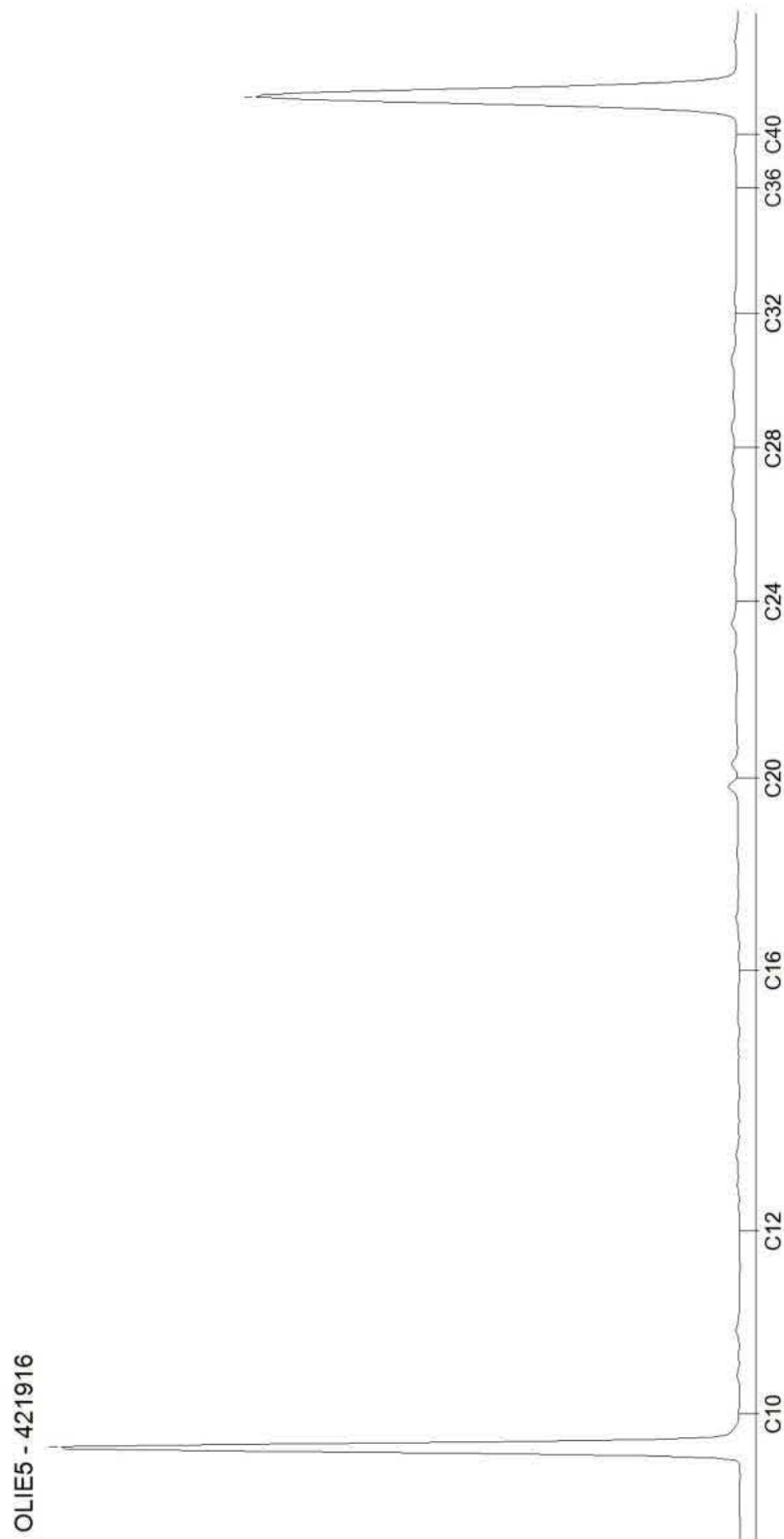
Parameters uitgevoerd door AL-West BV zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde en/of uitbestede parameters zijn gemarkeerd met het symbool " *) " .

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

CHROMATOGRAM for Order No. 1174737, Analysis No. 421916, created at 12.07.2022 06:26:15

Monster beschrijving: BM1

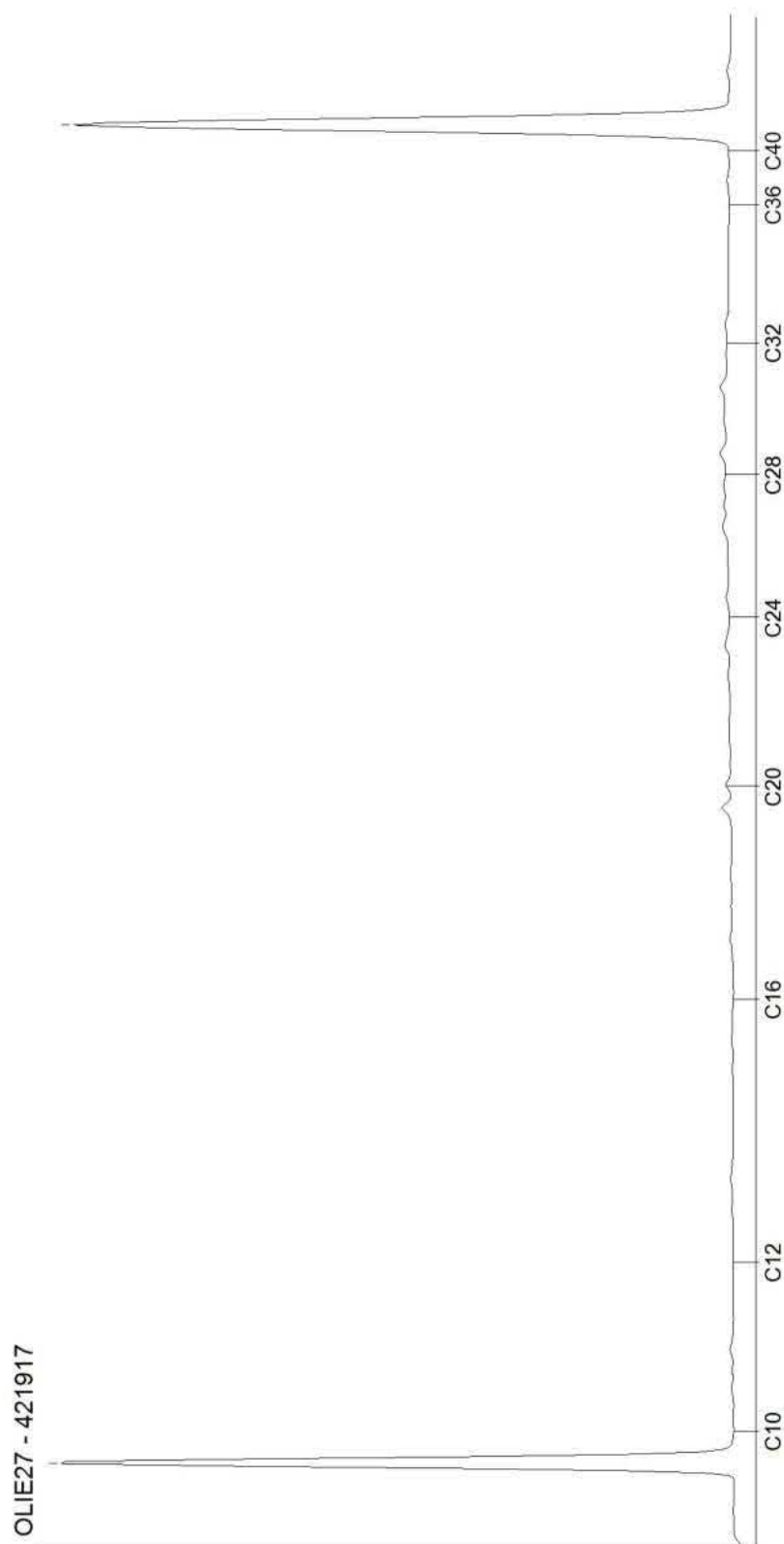

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

CHROMATOGRAM for Order No. 1174737, Analysis No. 421917, created at 11.07.2022 12:28:12

Monster beschrijving: BM2

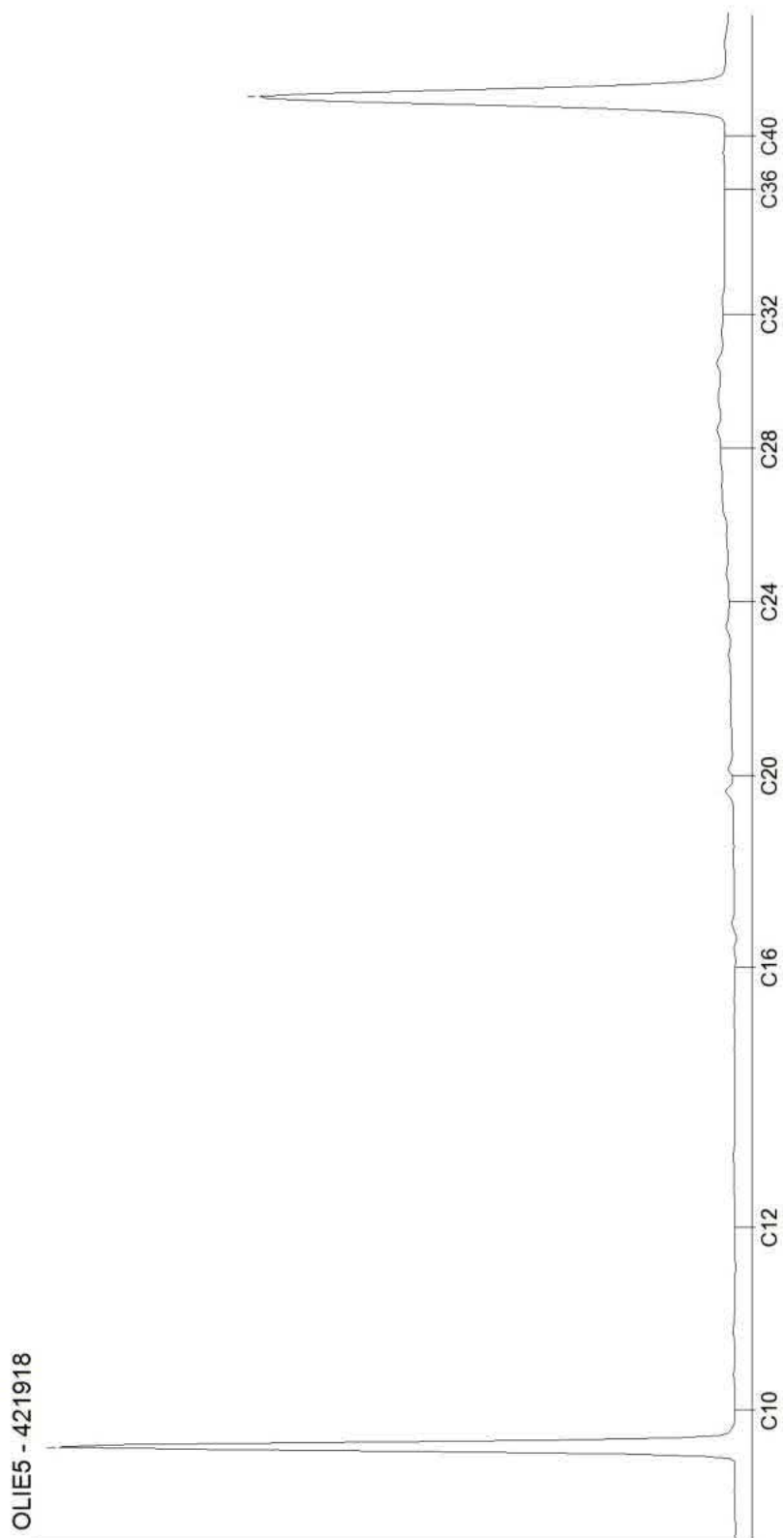

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

CHROMATOGRAM for Order No. 1174737, Analysis No. 421918, created at 11.07.2022 12:18:54

Monster beschrijving: BM3

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

CHROMATOGRAM for Order No. 1174737, Analysis No. 421919, created at 15.07.2022 06:34:24

Monster beschrijving: BM4

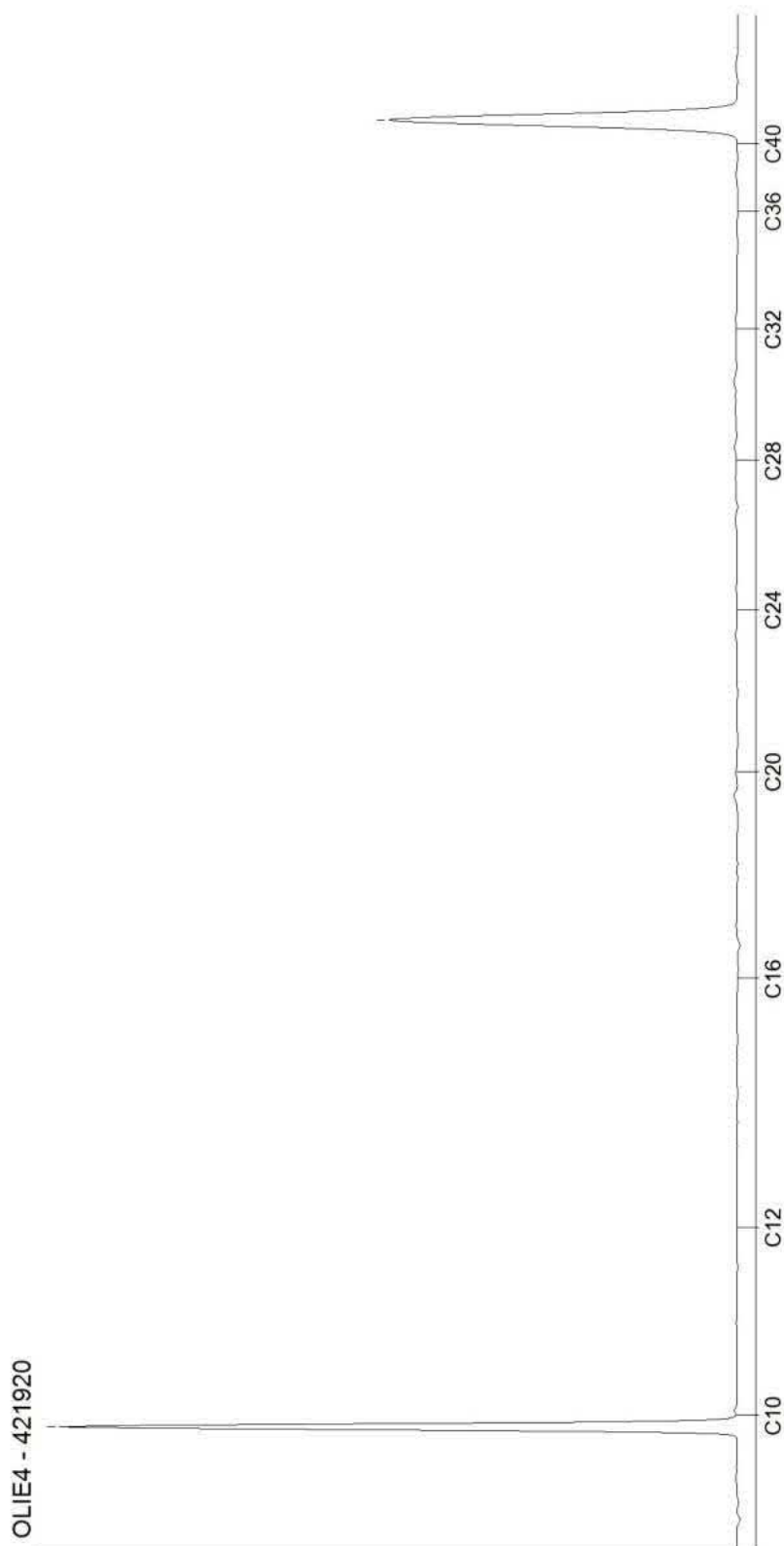

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

CHROMATOGRAM for Order No. 1174737, Analysis No. 421920, created at 14.07.2022 07:04:54

Monster beschrijving: OM1

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

Dumea AM
Joost Stevelink
Bornsestraat 24
7597 NE SAASVELD

Datum 21.07.2022
Relatiernr 35008640
Opdrachtnr. 1176681

ANALYSERAPPORT

Opdracht 1176681 Water

Opdrachtgever 35008640 Dumea AM
Uw referentie 2022-207
Opdrachtacceptatie 15.07.22

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij zenden wij u de resultaten van het door u aangevraagde laboratoriumonderzoek.

De analyses zijn, tenzij anders vermeld, uitgevoerd overeenkomstig onze erkenning voor de werkzaamheid "Analyse voor milieuhygiënisch bodemonderzoek" van het Besluit Bodemkwaliteit.

Dit rapport mag alleen in zijn geheel worden gereproduceerd. Eventuele bijlagen zijn onderdeel van het rapport.

Let op: alleen de algemene voorwaarden van AL-West gedeponeerd bij de KvK te Deventer, zijn van toepassing.

Indien u nog vragen heeft of aanvullende informatie wenst, verzoeken wij u om contact op te nemen met Klantenservice.

Wij vertrouwen erop u met de toegezonden informatie van dienst te zijn.

Met vriendelijke groet,

AL-West B.V.
Klantenservice

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP

Your labs. Your service.

Opdracht 1176681 Water

Monsternr.	Monster beschrijving	Monstername	Monsternamepunt
434021	Pb1wm1	15.07.2022	

Eenheid

434021

Pb1wm1

Metalen (AS3000)

S Barium (Ba)	µg/l	76
S Cadmium (Cd)	µg/l	<0,20
S Kobalt (Co)	µg/l	<2,0
S Koper (Cu)	µg/l	<2,0
S Kwik (Hg)	µg/l	<0,050
S Lood (Pb)	µg/l	<2,0
S Molybdeen (Mo)	µg/l	<2,0
S Nikkel (Ni)	µg/l	<3,0
S Zink (Zn)	µg/l	<10

Aromaten (AS3000)

S Benzeen	µg/l	<0,20
S Toluene	µg/l	<0,20
S Ethylbenzeen	µg/l	<0,20
S <i>m,p</i> -Xyleen	µg/l	<0,20
S <i>ortho</i> -Xyleen	µg/l	<0,10
S Som Xylenen (Factor 0,7)	µg/l	0,21 #)
S Naftaleen	µg/l	0,057
S Styreen	µg/l	<0,20

Chloorhoudende koolwaterstoffen (AS3000)

S Dichloormethaan	µg/l	<0,20
S Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	<0,20
S Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	<0,10
S 1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0,20
S 1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0,20
S 1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0,10
S 1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0,10
S Vinylchloride	µg/l	<0,50 m)
S 1,1-Dichlooretheen	µg/l	<0,10
S <i>Cis</i> -1,2-Dichlooretheen	µg/l	0,12
S <i>trans</i> -1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,10
S Som <i>cis/trans</i> -1,2-Dichlooretheen (Factor 0,7)	µg/l	0,19 #)
S Som Dichlooretheen (Factor 0,7)	µg/l	0,26 #)
S Trichlooretheen (Tri)	µg/l	<0,20
S Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	<0,10

Parameters uitgevoerd door AL-West BV zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde en/of uitbestede parameters zijn gemarkeerd met het symbool " *) " .

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa. Marc van Gelder
Dr. Paul Wimmer

Blad 2 van 4

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

AGROLAB GROUP

Your labs. Your service.

Opdracht 1176681 Water

Eenheid 434021
Pb1wm1

Chloorhoudende koolwaterstoffen (AS3000)

S	1,1-Dichloorpropan	µg/l	<0,20
S	1,2-Dichloorpropan	µg/l	<0,20
S	1,3-Dichloorpropan	µg/l	<0,20
S	Som Dichloorpropanen (Factor 0,7)	µg/l	0,42 #)

Broomhoudende koolwaterstoffen

S	Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	<0,20
---	-----------------------------	------	-------

Minerale olie (AS3000)

S	Koolwaterstoffractie C10-C40	µg/l	<50
	Koolwaterstoffractie C10-C12	µg/l	<10)
	Koolwaterstoffractie C12-C16	µg/l	<10)
	Koolwaterstoffractie C16-C20	µg/l	<5,0)
	Koolwaterstoffractie C20-C24	µg/l	<5,0)
	Koolwaterstoffractie C24-C28	µg/l	<5,0)
	Koolwaterstoffractie C28-C32	µg/l	<5,0)
	Koolwaterstoffractie C32-C36	µg/l	<5,0)
	Koolwaterstoffractie C36-C40	µg/l	<5,0)

Pesticiden (OCB's)

S	alfa-HCH	µg/l	<0,010
S	beta-HCH	µg/l	<0,0080
S	gamma-HCH	µg/l	<0,0090
S	delta-HCH	µg/l	<0,0080
S	Som HCH (STI) (Factor 0,7)	µg/l	0,025 #)
S	Aldrin	µg/l	<0,010
S	Dieldrin	µg/l	<0,010
S	Endrin	µg/l	<0,010
S	Som Drins (STI) (Factor 0,7)	µg/l	0,021 #)
S	2,4-DDE (ortho, para-DDE)	µg/l	<0,010
S	4,4-DDE (para, para-DDE)	µg/l	<0,010
S	2,4-DDD (ortho, para-DDD)	µg/l	<0,010
S	4,4-DDD (para, para-DDD)	µg/l	<0,010
S	2,4-DDT (ortho, para-DDT)	µg/l	<0,010
S	4,4-DDT (para, para-DDT)	µg/l	<0,010
S	Som DDT/DDE/DDD (Factor 0,7)	µg/l	0,042 #)
S	Heptachloor	µg/l	<0,010
S	alfa-Endosulfan	µg/l	<0,010
S	cis-Heptachloorepoxide	µg/l	<0,010
S	trans-Heptachloorepoxide	µg/l	<0,010
S	Som cis/trans-Heptachloorepoxide (Factor 0,7)	µg/l	0,014 #)
	Telodrin	µg/l	<0,030)
	Isodrin	µg/l	<0,030)

Parameters uitgevoerd door AL-West BV zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde en/of uitbestede parameters zijn gemarkeerd met het symbool " *) " .

Kamer van Koophandel
Nr. 08110898
VAT/BTW-ID-Nr.:
NL 811132559 B01

Directeur
ppa. Marc van Gelder
Dr. Paul Wimmer

Blad 3 van 4

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

Opdracht 1176681 Water

Eenheid 434021
Pb1wm1

Pesticiden (OCB's)

S cis-Chloordaan	µg/l	<0,010
S trans-Chloordaan	µg/l	<0,010

#) Bij deze som zijn resultaten "<rapportagegrens" vermenigvuldigd met 0,7.

m) De rapportagegrens is verhoogd, omdat door matrixeffecten, resp. co-elutie een kwantificering bemoeilijkt wordt.

S) Erkend volgens AS SIKB 3000

Verklaring: "<" of n.a. betekent dat het gehalte van de component lager is dan de rapportagegrens.

De parameter-specifieke analytische meetonzekerheid en informatie over de berekeningsmethode zijn op aanvraag beschikbaar, indien de gerapporteerde resultaten boven de parameterspecifieke rapportagegrens liggen. De minimale prestatiecriteria van de toegepaste methoden met betrekking tot de meetonzekerheid zijn in het algemeen gebaseerd op Richtlijn 2009/90/EG van de Europese Commissie.

Begin van de analyses: 15.07.2022

Einde van de analyses: 21.07.2022

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de geanalyseerde monsters. In gevallen waarin het testlaboratorium niet verantwoordelijk was voor de bemonstering, gelden de gerapporteerde resultaten voor de monsters zoals zij zijn ontvangen. .

AL-West B.V. [Redacted]
Klantenservice

Toegepaste methoden

eigen methode): Koolwaterstoffractie C10-C12 Koolwaterstoffractie C12-C16 Koolwaterstoffractie C16-C20
Koolwaterstoffractie C20-C24 Koolwaterstoffractie C24-C28 Koolwaterstoffractie C28-C32
Koolwaterstoffractie C32-C36 Koolwaterstoffractie C36-C40 Telodrin Isodrin

Protocollen AS 3100 : Barium (Ba) Cadmium (Cd) Kobalt (Co) Koper (Cu) Kwik (Hg) Lood (Pb) Molybdeen (Mo) Nikkel (Ni)
Zink (Zn) Dichloormethaan Tribroommethaan (bromofom) Benzeen Trichloormethaan (Chloroform)
Tetrachloormethaan (Tetra) Toluene Ethylbenzeen 1,1-Dichloorethaan m,p-Xyleen ortho-Xyleen
1,2-Dichloorethaan Som Xylenen (Factor 0,7) Naftaleen Styreen 1,1,1-Trichloorethaan 1,1,2-Trichloorethaan
Vinylchloride 1,1-Dichlooretheen Cis-1,2-Dichlooretheen trans-1,2-Dichlooretheen
Som cis/trans-1,2-Dichlooretheen (Factor 0,7) Som Dichlooretheen (Factor 0,7) Trichlooretheen (Tri)
Tetrachlooretheen (Per) 1,1-Dichloorpropan 1,2-Dichloorpropan 1,3-Dichloorpropan
Som Dichloorpropanen (Factor 0,7) Koolwaterstoffractie C10-C40 alfa-HCH beta-HCH gamma-HCH delta-HCH
Som HCH (STI) (Factor 0,7) Aldrin Dieldrin Endrin Som Drins (STI) (Factor 0,7) 2,4-DDE (ortho, para-DDE)
4,4-DDE (para, para-DDE) 2,4-DDD (ortho, para-DDD) 4,4-DDD (para, para-DDD) 2,4-DDT (ortho, para-DDT)
4,4-DDT (para, para-DDT) Som DDT/DDE/DDD (Factor 0,7) Heptachloor alfa-Endosulfan
cis-Heptachloorepoxide trans-Heptachloorepoxide Som cis/trans-Heptachloorepoxide (Factor 0,7) cis-Chloordaan
trans-Chloordaan

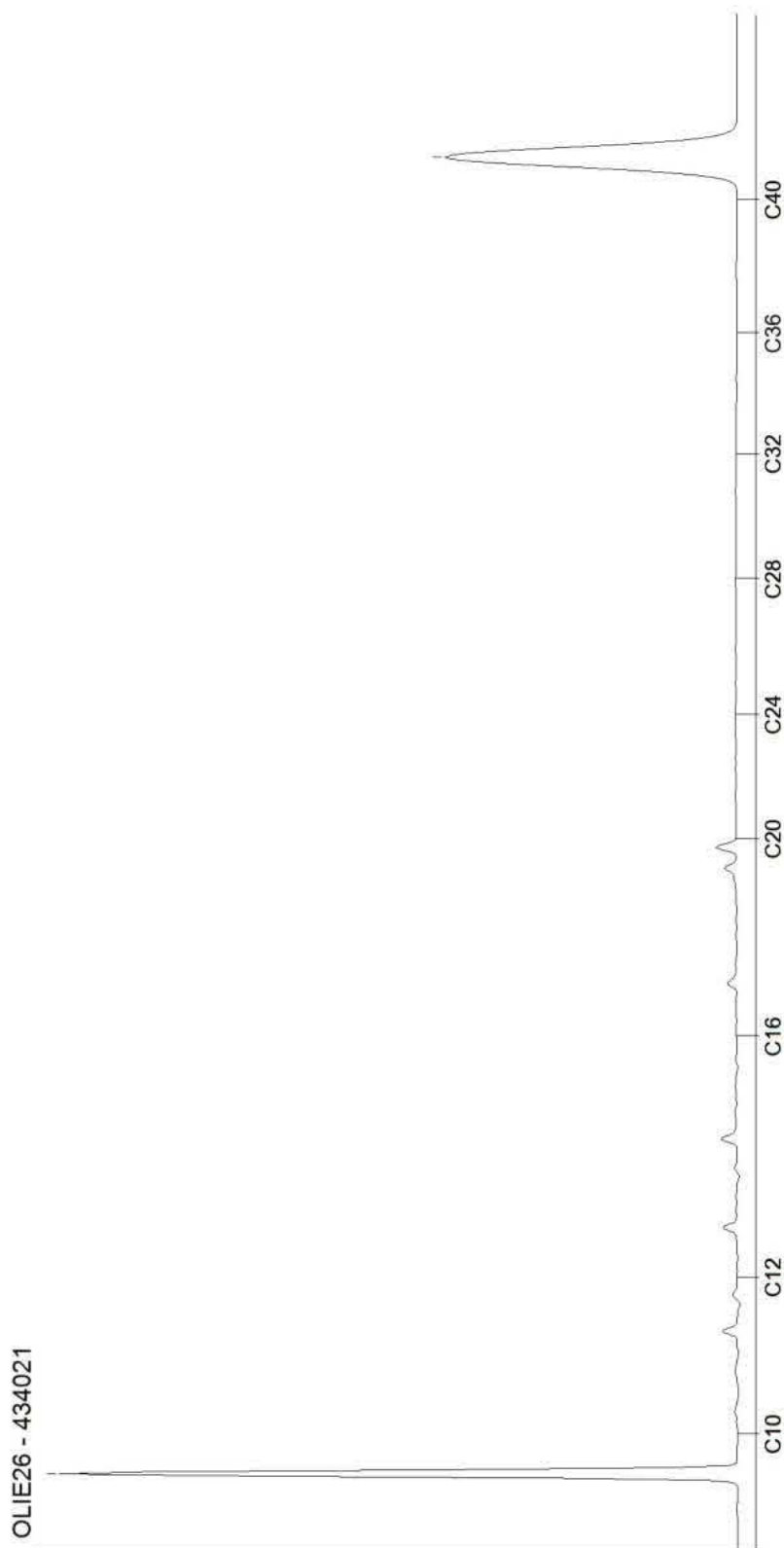
Parameters uitgevoerd door AL-West BV zijn geaccrediteerd volgens EN ISO/IEC 17025:2017. Alleen niet-geaccrediteerde en/of uitbestede parameters zijn gemarkeerd met het symbool " *) " .

AL-West B.V.

Dortmundstraat 16B, 7418 BH Deventer, the Netherlands
Tel. +31(0)570 788110
e-Mail: info@al-west.nl, www.al-west.nl

CHROMATOGRAM for Order No. 1176681, Analysis No. 434021, created at 19.07.2022 05:09:18

Monster beschrijving: Pb1wm1

Tabel 1: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		BM1			BM2			BM3		
Certificaatcode										
Boring(en)		2, 3, 4, 5			1, 12, 13, 6			10, 11, 7, 8		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50			0,00 - 0,50			0,00 - 0,50		
Humus	% ds	1,80			2,60			2,70		
Lutum	% ds	3,30			5,40			4,00		
Datum van toetsing		15-7-2022			15-7-2022			15-7-2022		
Monsterconclusie		Overschrijding Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde			Overschrijding Achtergrondwaarde		
Monstermelding 1										
Monstermelding 2										
Monstermelding 3										
		Meetw	GSSD	Index	Meetw	GSSD	Index	Meetw	GSSD	Index
BESTRIJDINGSMIDDELEN										
trans-Heptachloorepoxide	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
Hexachloorbutadien	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
alfa-HCH	mg/kg ds	<0,001	<0,004	0	<0,001	<0,003	0	<0,001	<0,003	0
beta-HCH	mg/kg ds	<0,001	<0,004	0	<0,001	<0,003	0	<0,001	<0,003	0
gamma-HCH	mg/kg ds	<0,001	<0,004	0	<0,001	<0,003	-0	<0,001	<0,003	-0
delta-HCH	mg/kg ds	<0,001	<0,004 ⁽⁶⁾		<0,001	<0,003 ⁽⁶⁾		<0,001	<0,003 ⁽⁶⁾	
Isodrin	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
Telodrin	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
Heptachloor	mg/kg ds	<0,001	<0,004	0	<0,001	<0,003	0	<0,001	<0,003	0
Heptachloorepoxide	mg/kg ds	0,0014	<0,0070	0	0,0014	<0,0054	0	0,0014	<0,0052	0
Aldrin	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
Diendrin	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
Endrin	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
DDE (som)	mg/kg ds	0,0014	<0,0070	-0,04	0,0014	<0,0054	-0,04	0,0014	<0,0052	-0,04
2,4-DDE (ortho, para-DDE)	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
4,4-DDE (para, para-DDE)	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
DDD (som)	mg/kg ds	0,0014	<0,0070	-0	0,0014	<0,0054	-0	0,0021	0,0078	-0
2,4-DDD (ortho, para-DDD)	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
4,4-DDD (para, para-DDD)	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,002	0,005 ⁽⁴¹⁾	
DDT (som)	mg/kg ds	0,0014	<0,0070	-0,13	0,0014	<0,0054	-0,13	0,0021	0,0078	-0,13
2,4-DDT (ortho, para-DDT)	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
4,4-DDT (para, para-DDT)	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,002	0,005 ⁽⁴¹⁾	
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	<0,001	<0,004	0	<0,001	<0,003	0	<0,001	<0,003	0
Chloordaan (cis + trans)	mg/kg ds	0,0014	<0,0070	0	0,0014	<0,0054	0	0,0014	<0,0052	0
cis-Chloordaan	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
trans-Chloordaan	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
HCHs (som, STI-tabel)	mg/kg ds	0,0028			0,0028			0,0028		
Drins (Aldrin+Diendrin+Endrin)	mg/kg ds	0,0021	<0,0105	-0	0,0021	<0,0081	-0	0,0021	<0,0078	-0
Som 21 Organochloorhoud. bestrijdingsm	mg/kg ds	0,015	<0,074		0,015	<0,057		0,016	0,060	
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN										
PCB (som 7)	mg/kg ds	0,0049	<0,0245	0	0,0086	0,0331	0,01	0,0049	<0,0181	-0
Hexachloorbenzeen (HCB)	mg/kg ds	<0,001	<0,004	-0	<0,001	<0,003	-0	<0,001	<0,003	-0
PCB 28	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
PCB 52	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
PCB 101	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
PCB 118	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
PCB 138	mg/kg ds	<0,001	<0,004		0,0022	0,0085		<0,001	<0,003	
PCB 153	mg/kg ds	<0,001	<0,004		0,0021	0,0081		<0,001	<0,003	
PCB 180	mg/kg ds	<0,001	<0,004		0,0015	0,0058		<0,001	<0,003	
METALEN										
Kobalt	mg/kg ds	<3	<6	-0,05	<3	<5	-0,05	3,4	9,8	-0,03
Nikkel	mg/kg ds	5,5	14,5	-0,32	4,9	11,1	-0,37	5,2	13,0	-0,34
Koper	mg/kg ds	13	26	-0,1	14	25	-0,1	12	23	-0,12
Zink	mg/kg ds	54	120	-0,03	49	98	-0,07	51	108	-0,06
Molybdeen	mg/kg ds	<1,5	<1,1	-0	<1,5	<1,1	-0	<1,5	<1,1	-0
Cadmium	mg/kg ds	<0,2	<0,2	-0,03	<0,2	<0,2	-0,03	<0,2	<0,2	-0,03
Barium	mg/kg ds	37	123 ⁽⁶⁾		33	90 ⁽⁶⁾		44	136 ⁽⁶⁾	
Kwik	mg/kg ds	0,09	0,13	-0	0,06	0,08	-0	0,08	0,11	-0

Grondmonster		BM1		BM2		BM3				
Certificaatcode										
Boring(en)		2, 3, 4, 5		1, 12, 13, 6		10, 11, 7, 8				
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50		0,00 - 0,50		0,00 - 0,50				
Humus	% ds	1,80		2,60		2,70				
Lutum	% ds	3,30		5,40		4,00				
Datum van toetsing		15-7-2022		15-7-2022		15-7-2022				
Monsterconclusie		Overschrijding Achtergrondwaarde		Voldoet aan Achtergrondwaarde		Overschrijding Achtergrondwaarde				
Lood	mg/kg ds	42	65	0,03	33	48	-0	38	57	0,01
OVERIG										
cis-Heptachloorepoxide	mg/kg ds	<0,001	<0,004		<0,001	<0,003		<0,001	<0,003	
Droge stof	%	88,8	88,8 ⁽⁶⁾		90,7	90,7 ⁽⁶⁾		89,3	89,3 ⁽⁶⁾	
Lutum	%	3,3			5,4			4		
Organische stof (humus)	% ds	1,8			2,6			2,7		
som DDT-, DDE- en DDD- isomeren	mg/kg ds	0,0042			0,0042			0,0056		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN										
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<3	11 ⁽⁶⁾		<3	8 ⁽⁶⁾		<3	8 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	<35	<123	-0,01	<35	<94	-0,02	54	200	0
Minerale olie C12 - C16	mg/kg ds	<3	11 ⁽⁶⁾		<3	8 ⁽⁶⁾		<3	8 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C16 - C20	mg/kg ds	<4	14 ⁽⁶⁾		<4	11 ⁽⁶⁾		<4	10 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C20 - C24	mg/kg ds	<5	18 ⁽⁶⁾		<5	13 ⁽⁶⁾		7	26 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C24 - C28	mg/kg ds	6	30 ⁽⁶⁾		6	23 ⁽⁶⁾		12	44 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C28 - C32	mg/kg ds	6	30 ⁽⁶⁾		7	27 ⁽⁶⁾		16	59 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C32 - C36	mg/kg ds	<5	18 ⁽⁶⁾		<5	13 ⁽⁶⁾		11	41 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C36 - C40	mg/kg ds	<5	18 ⁽⁶⁾		<5	13 ⁽⁶⁾		<5	13 ⁽⁶⁾	
PAK										
Naftaleen	mg/kg ds	<0,05	<0,04		<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
Anthraceen	mg/kg ds	<0,05	<0,04		<0,05	<0,04		<0,05	<0,04	
Fenanthreen	mg/kg ds	0,29	0,29		0,19	0,19		0,28	0,28	
Fluorantheen	mg/kg ds	0,86	0,86		0,51	0,51		0,72	0,72	
Chryseen	mg/kg ds	0,39	0,39		0,24	0,24		0,39	0,39	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds	0,55	0,55		0,25	0,25		0,36	0,36	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds	0,63	0,63		0,25	0,25		0,34	0,34	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds	0,28	0,28		0,14	0,14		0,2	0,2	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds	0,48	0,48		0,21	0,21		0,32	0,32	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds	0,33	0,33		0,19	0,19		0,24	0,24	
PAK 10 VROM	mg/kg ds	3,9	3,9	0,06	2,1	2,0	0,01	2,9	2,9	0,04

Tabel 2: Gemeten gehalten in grond met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Grondmonster		BM4			OM1		
Certificaatcode							
Boring(en)		14, 15			1, 1, 1, 2, 2, 2, 8, 8, 8		
Traject (m -mv)		0,00 - 0,50			0,50 - 2,00		
Humus	% ds	2,70			0,90		
Lutum	% ds	4,00			1,30		
Datum van toetsing		15-7-2022			15-7-2022		
Monsterconclusie		Voldoet aan Achtergrondwaarde			Voldoet aan Achtergrondwaarde		
Monstermelding 1							
Monstermelding 2							
Monstermelding 3							
		Meetw	GSSD	Index	Meetw	GSSD	Index
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN							
PCB (som 7)	mg/kg ds	0,0049	<0,0181	-0	0,0049	<0,0245	0
Hexachloorbenzeen (HCB)	mg/kg ds						
PCB 28	mg/kg ds	<0,001	<0,003		<0,001	<0,004	
PCB 52	mg/kg ds	<0,001	<0,003		<0,001	<0,004	
PCB 101	mg/kg ds	<0,001	<0,003		<0,001	<0,004	
PCB 118	mg/kg ds	<0,001	<0,003		<0,001	<0,004	
PCB 138	mg/kg ds	<0,001	<0,003		<0,001	<0,004	
PCB 153	mg/kg ds	<0,001	<0,003		<0,001	<0,004	
PCB 180	mg/kg ds	<0,001	<0,003		<0,001	<0,004	
METALEN							
Kobalt	mg/kg ds				<3	<7	-0,04
Nikkel	mg/kg ds				<4	<8	-0,41
Koper	mg/kg ds				<5	<7	-0,22
Zink	mg/kg ds				<20	<33	-0,18
Molybdeen	mg/kg ds				<1,5	<1,1	-0
Cadmium	mg/kg ds				<0,2	<0,2	-0,03
Barium	mg/kg ds				<20	<54 ⁽⁶⁾	
Kwik	mg/kg ds				<0,05	<0,05	-0
Lood	mg/kg ds				13	20	-0,06
OVERIG							
cis-Heptachloorepoxide	mg/kg ds						
Droge stof	%	97,2	97,2 ⁽⁶⁾		90,5	90,5 ⁽⁶⁾	
Lutum	%				1,3		
Organische stof (humus)	% ds				0,9		
som DDT-, DDE- en DDD-isomeren	mg/kg ds						
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN							
Minerale olie C10 - C12	mg/kg ds	<3	8 ⁽⁶⁾		<3	11 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	<35	<91	-0,02	<35	<123	-0,01
Minerale olie C12 - C16	mg/kg ds	<3	8 ⁽⁶⁾		<3	11 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C16 - C20	mg/kg ds	<4	10 ⁽⁶⁾		<4	14 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C20 - C24	mg/kg ds	<5	13 ⁽⁶⁾		<5	18 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C24 - C28	mg/kg ds	<5	13 ⁽⁶⁾		<5	18 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C28 - C32	mg/kg ds	<5	13 ⁽⁶⁾		<5	18 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C32 - C36	mg/kg ds	<5	13 ⁽⁶⁾		<5	18 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C36 - C40	mg/kg ds	<5	13 ⁽⁶⁾		<5	18 ⁽⁶⁾	
PAK							
Naftaleen	mg/kg ds				<0,05	<0,04	
Anthraceen	mg/kg ds				<0,05	<0,04	
Fenanthreen	mg/kg ds				0,083	0,083	
Fluorantheen	mg/kg ds				0,18	0,18	
Chryseen	mg/kg ds				0,13	0,13	
Benzo(a)anthraceen	mg/kg ds				0,1	0,1	
Benzo(a)pyreen	mg/kg ds				0,12	0,12	
Benzo(k)fluorantheen	mg/kg ds				0,057	0,057	
Indeno-(1,2,3-c,d)pyreen	mg/kg ds				0,088	0,088	
Benzo(g,h,i)peryleen	mg/kg ds				0,099	0,099	
PAK 10 VROM	mg/kg ds				0,93	0,93	-0,01

-----	: Geen toetsnorm aanwezig
<	: kleiner dan de detectielimiet
8,88	: <= Achtergrondwaarde
<=T	: Kleiner of gelijk aan Tussenwaarde
8,88	: <= Interventiewaarde
8,88	: > Interventiewaarde
41	: Verhoogde rapportagegrens geconstateerd door BoToVa service
6	: Heeft geen normwaarde
#	: verhoogde rapportagegrens
GSSD	: Gestandaardiseerde meetwaarde
Index	: (GSSD - AW) / (I - AW)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.1.0 -

Tabel 3: Normwaarden conform de Wet Bodembescherming

		AW	WO	IND	I
BESTRIJDINGSMIDDELEN					
Hexachloorbutadieen	mg/kg ds	0,003			
alfa-HCH	mg/kg ds	0,001	0,001	0,5	17
beta-HCH	mg/kg ds	0,002	0,002	0,5	1,6
gamma-HCH	mg/kg ds	0,003	0,04	0,5	1,2
Heptachloor	mg/kg ds	0,0007	0,0007	0,1	4
Heptachloorepoxide	mg/kg ds	0,002	0,002	0,1	4
Aldrin	mg/kg ds				0,32
DDE (som)	mg/kg ds	0,1	0,13	1,3	2,3
DDD (som)	mg/kg ds	0,02	0,84	34	34
DDT (som)	mg/kg ds	0,2	0,2	1	1,7
alfa-Endosulfan	mg/kg ds	0,0009	0,0009	0,1	4
Chloordaan (cis + trans)	mg/kg ds	0,002	0,002	0,1	4
Drins (Aldrin+Dieldrin+Endrin)	mg/kg ds	0,015	0,04	0,14	4
Som 21 Organochloorhoud. bestrijdingsm	mg/kg ds	0,4			
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
PCB (som 7)	mg/kg ds	0,02	0,04	0,5	1
Hexachloorbenzeen (HCB)	mg/kg ds	0,0085	0,027	1,4	2
METALEN					
Kobalt	mg/kg ds	15	35	190	190
Nikkel	mg/kg ds	35	39	100	100
Koper	mg/kg ds	40	54	190	190
Zink	mg/kg ds	140	200	720	720
Molybdeen	mg/kg ds	1,5	88	190	190
Cadmium	mg/kg ds	0,6	1,2	4,3	13
Kwik	mg/kg ds	0,15	0,83	4,8	36
Lood	mg/kg ds	50	210	530	530
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN					
Minerale olie C10 - C40	mg/kg ds	190	190	500	5000
PAK					
PAK 10 VROM	mg/kg ds	1,5	6,8	40	40

Tabel 4: Gemeten concentraties in grondwater met beoordeling conform de Wet Bodembescherming

Watermonster		Pb1wm1		
Datum		15-7-2022		
Filterdiepte (m -mv)		2,40 - 3,40		
Datum van toetsing		21-7-2022		
Monsterconclusie		Overschrijding Streefwaarde		
Monstermelding 1				
Monstermelding 2				
Monstermelding 3				
		Meetw	GSSD	Index
AROMATISCHE VERBINDINGEN				
Benzeen	µg/l	<0,2	<0,1	-0
Ethylbenzeen	µg/l	<0,2	<0,1	-0,03
Tolueen	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01
Xylenen (som)	µg/l		<0,21 0,21	0
meta-/para-Xyleen (som)	µg/l	<0,2	<0,1	
ortho-Xyleen	µg/l	<0,1	<0,1	
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,02
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	µg/l		<0,77 ^(2,14)	
BESTRIJDINGSMIDDELEN				
trans-Heptachloorepoxide	µg/l	<0,01	<0,01	
alfa-HCH	µg/l	<0,01	<0,01	
beta-HCH	µg/l	<0,008	<0,006	
gamma-HCH	µg/l	<0,009	<0,006	
delta-HCH	µg/l	<0,008	<0,006	
Isodrin	µg/l	<0,03	0,02 ⁽⁶⁾	
Telodrin	µg/l	<0,03	0,02 ⁽⁶⁾	
Heptachloor	µg/l	<0,01	<0,01	0,02
Heptachloorepoxide	µg/l		<0,014 0,014	0
Aldrin	µg/l	<0,01	<0,01	
Dieldrin	µg/l	<0,01	<0,01	
Endrin	µg/l	<0,01	<0,01	
2,4-DDE (ortho, para-DDE)	µg/l	<0,01	<0,01	
4,4-DDE (para, para-DDE)	µg/l	<0,01	<0,01	
2,4-DDD (ortho, para-DDD)	µg/l	<0,01	<0,01	
4,4-DDD (para, para-DDD)	µg/l	<0,01	<0,01	
2,4-DDT (ortho, para-DDT)	µg/l	<0,01	<0,01	
4,4-DDT (para, para-DDT)	µg/l	<0,01	<0,01	
alfa-Endosulfan	µg/l	<0,01	<0,01	0
Chloordaan (cis + trans)	µg/l		<0,014	0,07
cis-Chloordaan	µg/l	<0,01	<0,01	
trans-Chloordaan	µg/l	<0,01	<0,01	
DDT/DDE/DDD (som)	µg/l		<0,042	4,2
HCHs (som, STI-tabel)	µg/l		<0,025 0,025	-0,03
Drins (Aldrin+Dieldrin+Endrin)	µg/l		<0,021 0,021	
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN				
1,3-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1	
1,1-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1	
Dichloorpropaan	µg/l		<0,42	-0
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l		0,19 0,26	0,01
1,1-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1	0,01
cis-1,2-Dichlooretheen	µg/l	0,12	0,12	
trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	<0,1	<0,1	
Dichloormethaan	µg/l	<0,2	<0,1	0
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01

Watermonster		Pb1wm1		
Datum		15-7-2022		
Filterdiepte (m -mv)		2,40 - 3,40		
Datum van toetsing		21-7-2022		
Monsterconclusie		Overschrijding Streefwaarde		
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l	<0,2	<0,1 ⁽¹⁴⁾	
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	<0,1	<0,1	0,01
1,1-Dichloorethaan	µg/l	<0,2	<0,1	-0,01
1,2-Dichloorethaan	µg/l	<0,2	<0,1	-0,02
1,2-Dichloorpropaan	µg/l	<0,2	<0,1	
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	<0,1	<0,1	0
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	<0,1	<0,1	0
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	<0,2	<0,1	-0,05
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	<0,1	<0,1	0
Vinylchloride	µg/l	<0,5	0,4 ⁽⁴¹⁾	0,07
METALEN				
Kobalt	µg/l	<2	<1	-0,23
Nikkel	µg/l	<3	<2	-0,22
Koper	µg/l	<2	<1	-0,23
Zink	µg/l	<10	<7	-0,08
Molybdeen	µg/l	<2	<1	-0,01
Cadmium	µg/l	<0,2	<0,1	-0,05
Barium	µg/l	76	76	0,05
Kwik	µg/l	<0,05	<0,04	-0,06
Lood	µg/l	<2	<1	-0,23
OVERIG				
cis-Heptachloorepoxide	µg/l	<0,01	<0,01	
som DDT-, DDE- en DDD-isomeren	µg/l	0,042		
som dichloorpropaan-isomeren	µg/l	0,42		
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN				
Minerale olie C10 - C12	µg/l	<10	7 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C10 - C40	µg/l	<50	<35	-0,03
Minerale olie C12 - C16	µg/l	<10	7 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C16 - C20	µg/l	<5	4 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C20 - C24	µg/l	<5	4 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C24 - C28	µg/l	<5	4 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C28 - C32	µg/l	<5	4 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C32 - C36	µg/l	<5	4 ⁽⁶⁾	
Minerale olie C36 - C40	µg/l	<5	4 ⁽⁶⁾	
PAK				
Naftaleen	µg/l	0,057	0,057	0
PAK 10 VROM	-		0,00081 ⁽¹¹⁾	

- : Geen toetsnorm aanwezig
- < : kleiner dan de detectielimiet
- 8,88 : <= Streefwaarde
- 8,88** : > Streefwaarde
- 8,88** : > Interventiewaarde
- >T** : Groter dan Tussenwaarde
- 11 : Enkele parameters ontbreken in de berekening van de somfractie
- 14 : Streefwaarde ontbreekt zorgplicht van toepassing
- 2 : Enkele parameters ontbreken in de som
- 41 : Verhoogde rapportagegrens geconstateerd door BoToVa service
- 6 : Heeft geen normwaarde
- # : verhoogde rapportagegrens
- GSSD : Gestandaardiseerde meetwaarde
- Index : (GSSD - S) / (I - S)

- Getoetst via de BoToVa service, versie 2.1.0 -

Tabel 5: Normwaarden conform de Wet Bodembescherming

		S	S Diep	Indicatief	I
AROMATISCHE VERBINDINGEN					
Benzeen	µg/l	0,2			30
Ethylbenzeen	µg/l	4			150
Tolueen	µg/l	7			1000
Xylenen (som)	µg/l	0,2			70
Styreen (Vinylbenzeen)	µg/l	6			300
Som 16 Aromatische oplosmiddelen	µg/l			150	
BESTRIJDINGSMIDDELEN					
alfa-HCH	µg/l	0,033			
beta-HCH	µg/l	0,008			
gamma-HCH	µg/l	0,009			
Heptachloor	µg/l	5E-06			0,3
Heptachloorepoxide	µg/l	5E-06			3
Aldrin	µg/l	9E-06			
Dieldrin	µg/l	0,0001			
Endrin	µg/l	4E-05			
alfa-Endosulfan	µg/l	0,0002			5
Chloordaan (cis + trans)	µg/l	2E-05			0,2
DDT/DDE/DDD (som)	µg/l	4E-06			0,01
HCHs (som, STI-tabel)	µg/l	0,05			1
Drins (Aldrin+Dieldrin+Endrin)	µg/l				0,1
GECHLOREERDE KOOLWATERSTOFFEN					
Dichloorpropaan	µg/l	0,8			80
cis + trans-1,2-Dichlooretheen	µg/l	0,01			20
1,1-Dichlooretheen	µg/l	0,01			10
Dichloormethaan	µg/l	0,01			1000
Trichloormethaan (Chloroform)	µg/l	6			400
Tribroommethaan (bromoform)	µg/l				630
Tetrachloormethaan (Tetra)	µg/l	0,01			10
1,1-Dichloorethaan	µg/l	7			900
1,2-Dichloorethaan	µg/l	7			400
1,1,1-Trichloorethaan	µg/l	0,01			300
1,1,2-Trichloorethaan	µg/l	0,01			130
Trichlooretheen (Tri)	µg/l	24			500
Tetrachlooretheen (Per)	µg/l	0,01			40
Vinylchloride	µg/l	0,01			5
METALEN					
Kobalt	µg/l	20	0,7		100
Nikkel	µg/l	15	2,1		75
Koper	µg/l	15	1,3		75
Zink	µg/l	65	24		800
Molybdeen	µg/l	5	3,6		300
Cadmium	µg/l	0,4	0,06		6
Barium	µg/l	50	200		625
Kwik	µg/l	0,05	0,01		0,3
Lood	µg/l	15	1,7		75
OVERIGE (ORGANISCHE) VERBINDINGEN					
Minerale olie C10 - C40	µg/l	50			600
PAK					
Naftaleen	µg/l	0,01			70

Opdracht

Opdrachtgever	Dumea AM	Rapportnummer	V220701244 versie 1
Contactpersoon	[REDACTED]	Datum opdracht	08-07-2022
Adres	Bornsestraat 24	Datum ontvangst	11-07-2022
Postcode en plaats	7597 NE Saasveld	Datum rapportage	18-07-2022
Projectcode	2022-207	Pagina	1 van 2
Project omschrijving			

Naam	MM1	Datum monsternamen	08-07-2022
Monstersoort	Grond	Datum analyse	18-07-2022
Monsternamen door	Opdrachtgever	Barcode	
Analyse methode	Asbest in bodem m.b.v. microscopie - conform AS 3000, AP04 SG6 en NEN 5898 (Q)		

Q = door RvA geaccrediteerd

Deelmonsters

Nummer	Boornaam	Begin diepte	Eind diepte	Barcode
1	13-13a-1	0	50	AM14428803
2	2-2a-1	0	50	AM14428803
3	4-4a-1	0	50	AM14428803
4	5-5a-1	0	50	AM14428803

Resultaten

Parameter	Concentratie		95% betrouwbaarheidsinterval				Eenheid
			Ondergrens		Bovengrens		
	Gemeten	Gewogen	Gemeten	Gewogen	Gemeten	Gewogen	
Droge stof	88,6						%
Massa monster (veldnat)	15,0						kg
Massa monster (droog)	13,2						kg
Chrysotiel (serpentine)	n.a.	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds
Amosiet (amfibool)	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Crocidoliet (amfibool)	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Per mineralogische groep							
Niet hechtgeb. serpentine	n.a.	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds
Hechtgebonden serpentine	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Totaal serpentine	n.a.	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds
Niet hechtgeb. amfibool	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Hechtgebonden amfibool	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Totaal amfibool	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Totaal							
Niet hechtgeb. asbest	<2	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds
Hechtgebonden asbest	<2	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Totaal asbest	<2	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds

n.a. = niet aantoonbaar

Gewogen concentratie asbest : totaal asbest serpentine + 10*totaal asbest amfibool (mg/kg.ds)

Dit monster is droog gezeefd.

Aanvullende analysesresultaten volgen hieronder.

Conclusie en/of opmerkingen:

Het aangeboden monster bevat geen asbest.

Hoofdanalist laboratorium

Dit rapport mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters, zoals die door u voor analyse ter beschikking zijn gesteld.

Eurofins ACMAA Testing is niet aansprakelijk voor interpretaties en conclusies die gedaan zijn naar aanleiding van de verkregen resultaten.

Nadere informatie over de toegepaste methodes en prestatiekenmerken is beschikbaar en kan op aanvraag worden verkregen.

Opdracht

Opdrachtgever	Dumea AM	Rapportnummer	V220701244 versie 1
Contactpersoon	[REDACTED]	Datum opdracht	08-07-2022
Adres	Bornsestraat 24	Datum ontvangst	11-07-2022
Postcode en plaats	7597 NE Saasveld	Datum rapportage	18-07-2022
Projectcode	2022-207	Pagina	2 van 2
Project omschrijving			

Analyse	Fractie > 20 mm	Fractie 8 - 20 mm	Fractie 4 - 8 mm	Fractie 2 - 4 mm	Fractie 1 - 2 mm	Fractie 0,5 - 1 mm	Fractie < 0,5 mm	Fractie Totaal
Zeven (g)	0	231	458	555	852	1984	9169	13249
Afgezochte deel fractie (%)	100	100	100	100	20	5		

NHG = Niet hechtgebonden.
 HG = Hechtgebonden.

Opdracht

Opdrachtgever	Dumea AM	Rapportnummer	V220701245 versie 1
Contactpersoon	[REDACTED]	Datum opdracht	08-07-2022
Adres	Bornsestraat 24	Datum ontvangst	11-07-2022
Postcode en plaats	7597 NE Saasveld	Datum rapportage	18-07-2022
Projectcode	2022-207	Pagina	1 van 2
Project omschrijving			

Naam	MM2	Datum monstername	08-07-2022
Monstersoort	Grond	Datum analyse	18-07-2022
Monstername door	Opdrachtgever	Barcode	
Analyse methode	Asbest in bodem m.b.v. microscopie - conform AS 3000, AP04 SG6 en NEN 5898 (Q)		

Q = door RvA geaccrediteerd

Deelmonsters

Nummer	Boornaam	Begin diepte	Eind diepte	Barcode
1	10-10a-1	0	50	AM14428804
2	11-11a-1	0	50	AM14428804
3	6-6a-1	0	50	AM14428804
4	8-8a-1	0	50	AM14428804

Resultaten

Parameter	Concentratie		95% betrouwbaarheidsinterval				Eenheid
			Ondergrens		Bovengrens		
	Gemeten	Gewogen	Gemeten	Gewogen	Gemeten	Gewogen	
Droge stof	89,1						%
Massa monster (veldnat)	15,1						kg
Massa monster (droog)	13,4						kg
Chrysotiel (serpentine)	n.a.	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds
Amosiet (amfibool)	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Crocidoliet (amfibool)	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Per mineralogische groep							
Niet hechtgeb. serpentine	n.a.	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds
Hechtgebonden serpentine	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Totaal serpentine	n.a.	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds
Niet hechtgeb. amfibool	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Hechtgebonden amfibool	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Totaal amfibool	n.a.	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Totaal							
Niet hechtgeb. asbest	<2	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds
Hechtgebonden asbest	<2	n.a.	-	-	-	-	mg/kg ds
Totaal asbest	<2	n.a.	-	-	1,3	1,3	mg/kg ds

n.a. = niet aantoonbaar

Gewogen concentratie asbest : totaal asbest serpentine + 10*totaal asbest amfibool (mg/kg.ds).

Dit monster is droog gezeefd.

Aanvullende analyseresultaten volgen hieronder.

Conclusie en/of opmerkingen:

Het aangeboden monster bevat geen asbest.

Hoofdanalist laboratorium

Dit rapport mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd.

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters, zoals die door u voor analyse ter beschikking zijn gesteld.

Eurofins ACMAA Testing is niet aansprakelijk voor interpretaties en conclusies die gedaan zijn naar aanleiding van de verkregen resultaten.

Nadere informatie over de toegepaste methodes en prestatiekenmerken is beschikbaar en kan op aanvraag worden verkregen.

Opdracht

Opdrachtgever	Dumea AM	Rapportnummer	V220701245 versie 1
Contactpersoon	[REDACTED]	Datum opdracht	08-07-2022
Adres	Bornsestraat 24	Datum ontvangst	11-07-2022
Postcode en plaats	7597 NE Saasveld	Datum rapportage	18-07-2022
Projectcode	2022-207	Pagina	2 van 2
Project omschrijving			

Analyse	Fractie > 20 mm	Fractie 8 - 20 mm	Fractie 4 - 8 mm	Fractie 2 - 4 mm	Fractie 1 - 2 mm	Fractie 0,5 - 1 mm	Fractie < 0,5 mm	Fractie Totaal
Zeven (g)	0	291	549	615	938	1924	9116	13433
Afgezochte deel fractie (%)	100	100	100	100	20	5		

NHG = Niet hechtgebonden.
 HG = Hechtgebonden.

BIJLAGE VI

Foto's

13

3

12

2

10

8

11

Markant

Inhoudsopgave

Regels		3
Hoofdstuk 1 Inleidende regels		4
Artikel 1	Begrippen	4
Artikel 2	Wijze van meten	9
Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels		10
Artikel 3	Groen	10
Artikel 4	Kantoor	12
Artikel 5	Verkeer - Verblijfsgebied	13
Artikel 6	Wonen	14
Artikel 7	Waarde - Archeologie middel	16
Hoofdstuk 3 Algemene regels		18
Artikel 8	Anti-dubbelregel	18
Artikel 9	Algemene gebruiksregels	19
Artikel 10	Algemene afwijkingsregels	20
Artikel 11	Overige regels	21
Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels		22
Artikel 12	Overgangsrecht	22
Artikel 13	Slotregel	23

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan

het bestemmingsplan Markant met identificatienummer NL.IMRO.0164.BP0168-0301 van de gemeente Hengelo;

1.2 bestemmingsplan

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.3 verbeelding

de weergave van de inhoud van een bestemmingsplan conform het gestelde in de Regeling standaarden ruimtelijke ordening 2012. Onder het begrip 'verbeelding' wordt zowel de analoge wijze als de digitale wijze van verbeelding verstaan;

1.4 aan-huis-verbonden-beroep

een beroep of het beroepsmatig verlenen van diensten op administratief, juridisch, medisch, therapeutisch, kunstzinnig, ontwerptechnisch, cosmetisch of hiermee gelijk te stellen gebied - daaronder niet begrepen prostitutie -, waarbij het woonhuis in overwegende mate haar woonfunctie behoudt en dat een ruimtelijke uitwerking of uitstraling heeft die met de woonfunctie in overeenstemming is;

1.5 aanbouw

een bijbehorend bouwwerk dat als afzonderlijke ruimte is gebouwd aan een hoofdgebouw waarmee het in directe verbinding staat, welk bijbehorend bouwwerk onderscheiden kan worden van het hoofdgebouw en dat in architectonisch opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw;

1.6 aanduiding

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.7 aanduidingsgrens

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.8 afwijken

het bij omgevingsvergunning afwijken van de regels van het bestemmingsplan als bedoeld in artikel 2.12, lid 1, onder a, onder 1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

1.9 ander bouwwerk

een bouwwerk, geen gebouw zijnde;

1.10 bebouwing

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde;

1.11 bedrijfsmatige kamerverhuur

een samenstel van verblijfsruimten, uitsluitend of mede bestemd of gebruikt om daarin anderen dan aan de rechthebbende personen behorende tot diens huishouden, woonverblijf, niet in de zin van zelfstandige wooneenheid, te verschaffen, al dan niet met gehele of gedeeltelijke verzorging.

Een en ander kan onder meer blijken uit het feit dat voor de kamers afzonderlijk huur wordt berekend en/of betaald en elke kamer zelfstandig wordt bewoond, waarbij al dan niet sprake is van enkele gemeenschappelijke voorzieningen;

1.12 beroeps- c.q. bedrijfsvloeroppervlakte

de totale vloeroppervlakte van de ruimte binnen een functie die wordt gebruikt voor een aan-huis-verbonden beroep c.q. een (dienstverlenend) bedrijf of een dienstverlenende instelling, inclusief opslag- en administratieruimten en dergelijke;

1.13 bestand

1. bij bouwwerken:
bouwwerken die aanwezig zijn, dan wel mogen worden gebouwd, krachtens een bouwvergunning, dan wel een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen, die is aangevraagd vóór het tijdstip van terinzagelegging van het bestemmingsplan als ontwerp;
2. bij gebruik:
bestaand ten tijde van het van kracht worden van het desbetreffende gebruiksverbod;

1.14 bestemmingsgrens

de grens van een bestemmingsvlak;

1.15 bestemmingsvlak

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.16 bouwen

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.17 bouwgrens

de grens van een bouwvlak;

1.18 bouwlaag

een doorlopend gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of bij benadering gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen is begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw en zolder;

1.19 bouwperceel

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten;

1.20 bouwperceelgrens

een grens van een bouwperceel;

1.21 bouwvlak

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.22 bouwwerk

een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden;

1.23 bijbehorend bouwwerk

uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd en met de aarde verbonden bouwwerk met een dak;

1.24 bijgebouw

een bijbehorend bouwwerk, behorende bij een op hetzelfde bouwperceel gelegen (hoofd)gebouw en dat qua afmetingen ondergeschikt is aan en niet rechtstreeks toegankelijk is vanuit dat (hoofd)gebouw;

1.25 consumentenvuurwerk

vuurwerk dat is bestemd voor particulier gebruik;

1.26 dak

iedere bovenbeëindiging van een gebouw;

1.27 dakkapel

een constructie ter vergroting van een gebouw, welke zich tussen de dakgoot en de nok van een dakvlak bevindt, waarbij deze constructie onder de noklijn is gelegen en de onderzijde van de constructie in het dakvlak is geplaatst;

1.28 detailhandel

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen die goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit;

1.29 gebouw

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.30 gestapelde woning

een woning die geheel of gedeeltelijk boven/onder een andere woning is gelegen;

1.31 hogere grenswaarde

een maximale waarde voor de geluidbelasting, die hoger is dan de voorkeursgrenswaarde en die in een concreet geval kan worden vastgesteld op grond van de Wet geluidhinder, het Besluit grenswaarden binnen zones langs wegen en/of het Besluit grenswaarden binnen zones rond industrieterreinen;

1.32 hoofdgebouw

een of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkste is;

1.33 huishouden

persoon of groep personen die een huishouding voert, waarbij sprake is van onderlinge verbondenheid en continuïteit in de samenstelling ervan; bedrijfsmatige kamerverhuur wordt hieronder niet begrepen;

1.34 kamerverhuurbedrijf

een persoon of personen, handelend onder eigen naam of handelsnaam, of een rechtspersoon, die bemiddeling verleent/verlenen bij het verkrijgen van woonruimte in de vorm van één of meerdere kamers;

1.35 kantoor zonder baliefunctie

een gebouw of een gedeelte van een gebouw dat uitsluitend dient voor de bedrijfsmatige uitoefening van administratieve werkzaamheden en/of zakelijke dienstverlening, zonder baliefunctie;

1.36 kunstwerk

een door de mens of machine gemaakt object; dit kan een civiel kunstwerk zijn of een artistieke kunstuiting;

1.37 nutsvoorziening

voorzieningen ten behoeve van het openbare nut, zoals transformatorhuisjes, gasreducerstations, schakeluisjes, duikers, bemalingsinstallaties, gemaalgebouwtjes, voorzieningen ten behoeve van (ondergrondse) afvalinzameling en apparatuur voor telecommunicatie;

1.38 omgevingsvergunning

vergunning als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

1.39 ondergeschikte functie

functie waarvoor maximaal 30% van de vloeroppervlakte als zodanig mag worden gebruikt;

1.40 ondersteunende horeca

kleine horecavoorzieningen welke ondergeschikt zijn aan de in de desbetreffende bestemming toegelaten hoofdfuncties, geen zelfstandige bedrijven zijnde;

1.41 overig bouwwerk

een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden;

1.42 pand

de kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig-constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is;

1.43 professioneel vuurwerk

vuurwerk, niet zijnde consumentenvuurwerk;

1.44 prostitutie

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding;

1.45 recreatief medegebruik

een recreatief gebruik van de gronden dat ondergeschikt is aan de functie van de bestemming waarbinnen dit recreatieve gebruik is toegestaan;

1.46 seksinrichting

een voor publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van erotisch pornografische aard plaatsvinden. Onder seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een (raam)prostitutiebedrijf, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een seks theater, een parenclub, een privé-huis of een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar;

1.47 uitbouw

een bijbehorend bouwwerk dat als vergroting van een bestaande ruimte is gebouwd aan een hoofdgebouw, welk bijbehorend bouwwerk door de vorm onderscheiden kan worden van het hoofdgebouw en dat in architectonisch opzicht ondergeschikt is aan het hoofdgebouw;

1.48 voorgevel

voor wat betreft de realisatie van bijbehorende bouwwerken wordt slechts één gevel als voorgevel aangemerkt, namelijk de gevel die zich als belangrijkste gevel manifesteert;

1.49 voorgevelrooilijn

de bouwgrens die langs de wegzijde met een regelmatige of nagenoeg regelmatige ligging van de voorgevels van de bestaande bebouwing ligt;

1.50 wooneenheid/woning

(een gedeelte van) een gebouw met woonfunctie/een complex van ruimtes, uitsluitend bedoeld voor de huisvesting van één individueel huishouden;

1.51 woonhuis

een gebouw, dat één woning omvat, dan wel twee of meer naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden;

1.52 zakelijke dienstverlening

het bedrijfsmatig verlenen van diensten en/of het leggen van contacten of het uitvoeren van commerciële handelingen, uitgezonderd detailhandel.

Artikel 2   Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1   algemeen

bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen als plinten, pilasters, kozijnen, schoorstenen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, liftschachten, gevel- en kroonlijsten, dakgoten en overstekende daken tot 0,7 meter uit de gevel en luifels tot 1 meter uit de gevel buiten beschouwing gelaten;

2.2   de afstand tot de (zijdelingse) perceelsgrens

de kortste afstand van enig punt van een gebouw tot de (zijdelingse) perceelsgrens van het bouwperceel;

2.3   de bouwhoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.4   de dakhelling

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak;

2.5   de goothoogte van een bouwwerk

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel;

2.6   de inhoud van een bouwwerk

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidingsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen;

2.7   de oppervlakte van een bouwwerk

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.8   het bebouwd oppervlak van een bouwperceel

de buitenwerks gemeten oppervlakte van het op een bouwperceel aanwezige c.q. op te richten gebouw of gebouwencomplex, gemeten op een meter boven peil;

2.9   peil

- a. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
- b. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de gemiddelde hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
- c. voor andere gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde: de gemiddelde hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. groenvoorzieningen;
- b. bermen en beplanting;
- c. watergangen en waterpartijen;

met tevens ondergeschikt:

- d. sport-, spel- en jeugdvoorzieningen;
- e. hondenuitlaatvoorzieningen;
- f. fiets- en/of voetpaden;
- g. recreatief medegebruik;
- h. overpaden en inritten ten behoeve van aanliggende bestemmingen;
- i. voorzieningen ten behoeve van afvoer, tijdelijke berging en infiltratie van hemelwater;
- j. nutsvoorzieningen;

met de daarbij behorende:

- k. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

Uitsluitend zijn toegestaan gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die ten dienste staan van deze bestemming.

3.2.2 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd, anders dan het bepaalde in 3.2.3.

3.2.3 Nutsvoorzieningen

Binnen deze bestemming mogen nutsvoorzieningen worden gebouwd met inachtneming van de volgende bepalingen:

- voor gebouwen van openbaar nut, zoals voorzieningen voor telecommunicatie, water- en energiedistributie geldt, dat de bebouwde oppervlakte niet meer dan 15 m² en de bouwhoogte niet meer dan 3 meter mag bedragen.

3.2.4 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Binnen deze bestemming mogen bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd met inachtneming van de volgende bepalingen:

- a. de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag ten hoogste 3 meter bedragen;
- b. kunstobjecten en bouwwerken ten behoeve van verlichting, geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer mogen maximaal 5 meter hoog zijn.

3.3 Afwijken van de bouwregels

3.3.1 Verlenen van afwijking voor nutsgebouwen

Burgemeester en wethouders zijn bij het verlenen van een omgevingsvergunning bevoegd af te wijken van het bepaalde onder 3.2.3 en toestaan dat grotere nutsvoorzieningen worden opgericht, mits wordt voldaan aan de volgende bepalingen:

- a. de bebouwde oppervlakte mag niet meer bedragen dan 25 m²;
- b. de hoogte mag niet meer bedragen dan 5 meter;
- c. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:
  1. het straat- en bebouwingsbeeld;
  2. de verkeersveiligheid;

3. de sociale veiligheid;
4. de milieusituatie;
5. de stedenbouwkundige kwaliteit van de omgeving.

3.4 Specifieke gebruiksregels

Onder strijdig gebruik in de zin van artikel 2.1, eerste lid, onder c van de Wabo wordt in ieder geval begrepen het gebruik van de in de bestemming aangegeven gronden en de daarop voorkomende bouwwerken c.q. gebouwen of delen daarvan ten behoeve van de opslag van goederen.

Artikel 4   Kantoor

4.1   Bestemmingsomschrijving

De voor 'Kantoor' aangewezen gronden zijn bestemd voor (gebouwen ten behoeve van):

- a. kantoren zonder baliefunctie;
met tevens ondergeschikt:
  - b. tuinen, erven en terreinen;
  - c. wegen en paden;
  - d. groenvoorzieningen;
  - e. speelvoorzieningen;
  - f. parkeervoorzieningen, zowel boven- als ondergronds;
  - g. ondersteunende horeca;
  - h. overpaden en inritten ten behoeve van aanliggende bestemmingen;
  - i. voorzieningen ten behoeve van afvoer, tijdelijke berging en infiltratie van hemelwater;
  - j. nutsvoorzieningen;
- met de daarbij behorende:
- k. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

4.2   Bouwregels

4.2.1 Algemeen

Uitsluitend zijn toegestaan gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die ten dienste staan van deze bestemming.

4.2.2 Gebouwen

Binnen deze bestemming mogen gebouwen worden gebouwd met inachtneming van de volgende bepalingen:

- a. de gebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
- b. een nieuw te bouwen hoofdgebouw dient in de aan de straat gelegen bouwgrens te worden gebouwd;
- c. de bouwhoogte ter plaatse van de aanduiding 'maximum bouwhoogte', mag niet worden overschreden;
- d. de goothoogte ter plaatse van de aanduiding 'maximum goothoogte', mag niet worden overschreden.

4.2.3 Nutsvoorzieningen

Binnen deze bestemming mogen nutsvoorzieningen worden gebouwd met inachtneming van de volgende bepalingen:

- a. voor gebouwen van openbaar nut, zoals voorzieningen voor telecommunicatie, water- en energiedistributie geldt, dat de bebouwde oppervlakte niet meer dan 15 m² en de bouwhoogte niet meer dan 3 meter mag bedragen.

4.2.4 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Binnen deze bestemming mogen bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd met inachtneming van de volgende bepalingen:

- a. de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag ten hoogste 5 meter bedragen, met uitzondering van terrein- en erfafscheidingen die maximaal 1 meter hoog mogen zijn, tenzij de afscheiding achter de voorgevelrooilijn wordt geplaatst. In geval de plaatsing achter de voorgevelrooilijn geschiedt, mag de hoogte niet meer dan 2 meter bedragen;
- b. kunstobjecten en bouwwerken ten behoeve van verlichting, geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer mogen maximaal 7,5 meter hoog zijn.

Artikel 5 Verkeer - Verblijfsgebied

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer - Verblijfsgebied' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. wegen, straten en paden;
  - b. voet- en rijwielpaden;
- met tevens ondergeschikt:
- c. parkeervoorzieningen;
  - d. groenvoorzieningen;
  - e. sport-, spel- en jeugdvoorzieningen;
  - f. watergangen en waterpartijen;
  - g. voorzieningen ten behoeve van afvoer, tijdelijke berging en infiltratie van hemelwater;
  - h. bruggen en overkluizingen;
  - i. nutsvoorzieningen;
- met de daarbij behorende:
- j. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Algemeen

Uitsluitend zijn toegestaan gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die ten dienste staan van deze bestemming.

5.2.2 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd, anders dan het bepaalde in en 5.2.3.

5.2.3 Nutsvoorzieningen

Binnen deze bestemming mogen nutsvoorzieningen worden gebouwd met inachtneming van de volgende bepalingen:

- voor gebouwen van openbaar nut, zoals voorzieningen voor telecommunicatie, water- en energiedistributie geldt, dat de bebouwde oppervlakte niet meer dan 15 m² en de bouwhoogte niet meer dan 3 meter mag bedragen.

5.2.4 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Binnen deze bestemming mogen bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd met inachtneming van de volgende bepalingen:

- a. de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag ten hoogste 3 meter bedragen;
- b. kunstobjecten en bouwwerken ten behoeve van verlichting, geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer mogen maximaal 5 meter hoog zijn.

Artikel 6 Wonen

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Wonen' aangewezen gronden zijn bestemd voor (gebouwen ten behoeve van):

- a. woonhuizen, al dan niet in combinatie met ruimte voor een aan-huis-verbonden-beroep; met tevens ondergeschikt:
- b. tuinen, erven en terreinen;
- c. sport-, spel- en jeugdvoorzieningen;
- d. groenvoorzieningen;
- e. verhardingen;
- f. overpaden en inritten ten behoeve van aanliggende bestemmingen;
- g. voorzieningen ten behoeve van afvoer, tijdelijke berging en infiltratie van hemelwater;
- h. watergangen en waterpartijen;
- i. nutsvoorzieningen;
- j. (ondergrondse) parkeervoorzieningen.

6.2 Bouwregels

6.2.1 Algemeen

Uitsluitend zijn toegestaan gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die ten dienste staan van deze bestemming.

6.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende regels:

- a. een hoofdgebouw mag uitsluitend binnen een bouwvlak worden gebouwd;
- b. het bouwvlak dient 100% te worden bebouwd;
- c. het aantal wooneenheden ter plaatse van de aanduiding 'maximum aantal wooneenheden' mag niet worden overschreden;
- d. woningen dienen gestapeld te worden gebouwd;
- e. de bouwhoogte mag niet minder bedragen dan de ter plaatse van de aanduiding 'minimum bouwhoogte' aangegeven bouwhoogte;
- f. de bouwhoogte mag niet meer bedragen dan de ter plaatse van de aanduiding 'maximum bouwhoogte' aangegeven bouwhoogte.

6.2.3 Aan-/uitbouwen en bijgebouwen

Binnen deze bestemming mogen geen aan-/uitbouwen en bijgebouwen worden gebouwd.

6.2.4 Nutsvoorzieningen

Binnen deze bestemming mogen nutsvoorzieningen worden gebouwd met inachtneming van de volgende bepaling:

- voor gebouwen van openbaar nut, zoals voorzieningen voor telecommunicatie, water- en energiedistributie geldt, dat de bebouwde oppervlakte niet meer dan 15 m² en de bouwhoogte niet meer dan 3 meter mag bedragen.

6.3 Specifieke gebruiksregels

6.3.1 Strijdig gebruik

Onder strijdig gebruik in de zin van artikel 2.1, eerste lid, onder c van de Wabo wordt in ieder geval begrepen:

- het gebruik van de in de bestemming aangegeven gronden en de daarop voorkomende bouwwerken c.q. gebouwen of delen daarvan ten behoeve van een seksinrichting.

6.3.2 Aan-huis-verbonden-beroep

Ten aanzien van de uitoefening van een aan-huis-verbonden-beroeps- of bedrijfsactiviteit gelden de volgende voorwaarden:

- a. het aan-huis-verbonden-beroep mag uitsluitend worden uitgeoefend door een bewoner van het

- hoofdgebouw op hetzelfde bouwperceel;
- b. er mag geen hinder worden of kunnen worden toegebracht aan het woonmilieu;
  - c. er mag niet meer dan 1/3 van de oppervlakte van de woning voor de beroepsuitoefening worden gebruikt, met een maximum van 40 m²;
  - d. het mogen geen zodanig verkeersaantrekkende activiteiten betreffen, ten gevolge waarvan extra verkeersmaatregelen, waaronder parkeervoorzieningen, noodzakelijk worden.

Artikel 7 Waarde - Archeologie middel

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie middel' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de instandhouding en bescherming van archeologische waarden.

7.2 Bouwregels

7.2.1 Gebouwen

Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd, anders dan het bepaalde in 7.2.2.

7.2.2 Bouwwerken ten behoeve van andere bestemmingen

Bouwwerken ten behoeve van de andere, voor deze gronden aangegeven bestemmingen zijn op de in 7.1 bedoelde gronden slechts toelaatbaar, indien het een bouwwerk betreft waarbij de bodemingrepen niet dieper dan 40 cm zijn en de oppervlakte van het bouwwerk niet meer dan 5000 m² bedraagt.

7.3 Afwijken van de bouwregels

7.3.1 Afwijking

Burgemeester en wethouders zijn bij het verlenen van een omgevingsvergunning bevoegd af te wijken van het bepaalde onder 7.2.1 met inachtneming van de voor deze gronden geldende overige bouwregels, mits wordt voldaan aan één van de volgende voorwaarden:

- a. op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad;
- b. op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat archeologische waarden op de betrokken locatie niet aanwezig zijn;
- c. op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie de archeologische waarden door de bouwwerkzaamheden niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de afwijking regels te verbinden gericht op:
  1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
  2. het doen van opgravingen;
  3. begeleiding van de bouwwerkzaamheden door een archeologisch deskundige.

7.3.2 Advies archeologisch deskundige

Alvorens toepassing wordt gegeven aan artikel 7.3.1 wordt door het bevoegd gezag schriftelijk advies ingewonnen bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad en de eventueel te stellen voorwaarden aan het archeologisch onderzoek.

7.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

7.4.1 Verbodsbepaling

Het is verboden op de tot 'Waarde - Archeologie middel' bestemde gronden, zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

- a. grondwerkzaamheden dieper dan 40 cm, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het vergraven of verruimen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
- b. het verlagen of verhogen van het waterpeil;
- c. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
- d. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;
- e. het slopen en verwijderen van fundamenten.

De onder a. tot en met e. bedoelde werken of werkzaamheden zijn slechts toelaatbaar, indien mede op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad.

7.4.2 *Uitzondering*

Het onder 7.4.1 vervatte verbod geldt niet:

- a. indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden aanwezig zijn;
- b. indien de in 7.4.1 genoemde werken een oppervlakte hebben tot ten hoogste 5000 m²;
- c. voor werken of werkzaamheden, die:
  1. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning;
  2. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van in werking treden van het plan;
  3. behoren tot het normale onderhoud en beheer van de gronden;
  4. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

Hoofdstuk 3   Algemene regels

Artikel 8   Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 9   Algemene gebruiksregels

9.1   Strijdig gebruik

Onder strijdig gebruik in de zin van artikel 2.1, eerste lid, onder c van de Wabo wordt in ieder geval begrepen; het gebruiken, te doen of laten gebruiken van bebouwde en onbebouwde gronden ten behoeve van:

- a.   Het al dan niet ten verkoop opslaan van gebruikte, dan wel geheel of ten dele uit gebruikte onderdelen samengestelde motorrijtuigen of aanhangwagens, welke bruikbaar en niet aan hun bestemming onttrokken zijn, behoudens voor zover zulks passend is in verband met het op de bestemming gerichte gebruik van de gronden;
- b.   Opslag-, stort-, lozing- of bergplaats van onbruikbare of althans aan hun oorspronkelijke bestemming onttrokken voorwerpen en materialen, behoudens voor zover zulks passend is in verband met het op de bestemming gerichte gebruik van de gronden;
- c.   Opslag, herverpakking en/of verkoop van zowel consumentenvuurwerk alsook professioneel;
- d.   Een seksinrichting, escortbedrijf en raam- en straatprostitutie.

9.2   Geoorloofd gebruik

Onder een gebruik, strijdig met de bestemming, wordt niet verstaan het gebruiken of het laten gebruiken van gronden ten behoeve van kortstondige, incidentele evenementen, festiviteiten en manifestaties, indien en voor zover daarvoor vergunning, afwijking, ontheffing of vrijstelling vereist is en deze is verleend.

9.3   Voorwaardelijke verplichting

- a.   het roeren en bebouwen van de in lid 3.1, 4.1, 5.1 en 6.1 genoemde gronden is uitsluitend toegestaan indien maatregelen zijn getroffen welke noodzakelijk zijn om schade aan konijnen en het doden van konijnen te voorkomen;
- b.   de in lid a. bedoelde maatregelen dienen vóór de start bouw te zijn getroffen en eveneens vóór de start bouw te blijken uit een schriftelijke rapportage die ter beoordeling aan het college van burgemeester en wethouders moet worden voorgelegd.

Artikel 10   Algemene afwijkingsregels

10.1   Verlenen van afwijking

Burgemeester en wethouders zijn bij het verlenen van een omgevingsvergunning bevoegd af te wijken, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, van:

- a. de bestemmingsbepalingen en toestaan dat het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling in geringe mate wordt aangepast, indien de verkeersveiligheid en/of -intensiteit daartoe aanleiding geeft/geven;
- b. de bestemmingsbepalingen voor het bouwen met een geringe mate van afwijking van de plaats en richting van de bestemmingsgrenzen indien dit noodzakelijk is in verband met afwijkingen of onnauwkeurigheden ten opzichte van de feitelijke situatie of in die gevallen waar een rationele verkaveling van de gronden een geringe afwijking vergt;
- c. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 10 meter;
- d. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van kunstwerken, geen gebouwen zijnde, en ten behoeve van zend-, ontvang- en/of sirenemasten, wordt vergroot tot niet meer dan 60 meter.

Artikel 11 Overige regels

11.1 Parkeren, laden en lossen

- a. Bij de uitoefening van de bevoegdheid voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor bouwen, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's conform de normering uit de 'Nota Autoparkeren', vastgesteld op 17 december 2008, in voldoende mate ruimte te zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort en dat, indien deze beleidsregels gedurende de planperiode worden gewijzigd, rekening wordt gehouden met de wijziging;
- b. Bij de uitoefening van de bevoegdheid voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor bouwen, welke aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort;
- c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a. en b.:
  1. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit, of;
  2. voor zover op andere wijze in de nodige parkeer- of stallingruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien;
- d. Een omgevingsvergunning als bedoeld onder c. wordt niet verleend indien dat tot gevolg zou hebben dat het woon- en leefklimaat in de directe omgeving onevenredig wordt aangetast.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 12 Overgangsrecht

12.1 Overgangsrecht bouwwerken

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

- a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
- b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

12.2 Afwijking

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het eerste lid een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in lid 12.1 met maximaal 10%.

12.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Lid 12.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

12.4 Overgangsrecht gebruik

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

12.5 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 12.4, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

12.6 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 12.4, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

12.7 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 12.4 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 13 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan Markant.

**BEGELEIDINGSFORMULIER
BESLUITVORMING BESTEMMINGSPLANNEN**

NAAM BESTEMMINGSPLAN: Markant

OPSTELLER: Bertien Scholten

DATUM: 12 juli 2023

PARAAF: BS

VOORONTWERPFASE (INSPRAAK EN VOOROVERLEG)

Status: Voorontwerp bestemmingsplan

Besluit teammanager Team RO
(via mandaat) d.d. 27 maart 2023

Politieke markt: Beeldvorming d.d. N.v.t.

Besluit: Instemmen met het voorontwerp bestemmingsplan en toestemming geven om het voorontwerp bestemmingsplan in het kader van het vooroverleg aan officiële instanties en medeoverheden toe te sturen.

ONTWERPFASE (ZIENSWIJZEN)

Status: Ontwerp bestemmingsplan

Besluit B & W d.d. 23 mei 2023

Informerende brief naar de raad d.d. 23 mei 2023

Besluit: Toestemming geven om het ontwerp bestemmingsplan gedurende 6 weken ter inzage te leggen om eenieder in de gelegenheid te stellen zienswijzen tegen het ontwerp bestemmingsplan in te dienen.

VASTSTELLINGSFASE

Status: Bestemmingsplan

Besluit B & W d.d. Juli / Augustus / September 2023

Politieke markt: Oordeelsvorming d.d.

Vaststelling Raad d.d. Oktober 2023

Besluit: Het bestemmingsplan vaststellen en het vastgestelde bestemmingsplan 6 weken ter inzage leggen.

BEROEPSFASE RAAD VAN STATE

Uitspraak voorlopige voorziening d.d.

Uitspraak bodemprocedure d.d.

INHOUDSOPGAVE

MARKANT	4
LIGGING	
WATERHUISHOUDING	
OMGEVING	
RUIMTELIJKE UITGANGSPUNTEN	5
STEDENBOUWKUNDIGE OPZET	7
WONINGTYPOLOGIEËN	9
VILLA MARKANT	10
STADSBLOK SOLITAIRE VILLA OP DE GROENE KOP	11
REFERENTIES	13
GROEN PLAN VILLA MARKANT EN STADSBLOK	14

MARSKANT

LIGGING

Het gebied ligt als een groene tussen zone ingeklemd tussen diverse bouwgebieden.

In oost-westrichting is het ingeklemd tussen de kleinschalige en langgerekte Dichtersbuurt en de gevarieerde bouwstructuur van de binnenstad van Hengelo. Het gebied maakt onderdeel uit van een langgerekt gebied dat bij het station begint en eindigt bij de Deldenerstraat waarbij de stedelijkheid en dichtheid/hogte vanaf station naar de Deldenerstraat in noord-zuidelijke richting afneemt van 8 verdiepingen tot aan het pand van twee verdiepingen met kap, als monumentaal gebouw Markant.

Aan de oostzijde grenst het plangebied aan de binnenstadsring als snelle verbinding tussen de uitvalswegen. Aan zijn westzijde ligt een woonstraat met vrijstaande eengezinshuizen. De BerflobEEK die de stad in noord-zuidelijke richting doorkruist maakt onderdeel uit van het plangebied. De beek met zijn groene oevers wordt de groene/blauwe drager. Wat opvalt is dat het gebied ingesloten wordt door diverse bouwstijlen/dichtheden. Het maakt deel uit van een langwerpige zone die in dichtheid afneemt.

Twee structurerende elementen lopen op schaal van de stad erdoor heen of erlangs; Marskant als deel van de binnenstadsring en de BerflobEEK. Daarnaast grenst het gebied aan zowel een woonstraat als aan de binnenstad. Ook staan er twee monumenten op het terrein.

WATERHUISHOUDING

Problematisch is dat het gebied een waterput is dat vaak onderhevig is aan overstromingen die ook gevolg zijn door slechte afwatering vanuit de binnenstad. Hier moet via onderzoek recht aan gedaan worden en zal bij planvorming rekening worden gehouden met deze gevoeligheid van het plangebied en de omgeving.

De aanleg van een speciale blauwe ader door dit deel van de binnenstad zal uitmonden in de BerflobEEK en de beek zelf zal een meer natuurlijk profiel krijgen met wadi's die het water bergen en vertraagd afvoeren op de beek. Op die manier draagt de beek bij aan een klimaatbestendiger Marskant en binnenstad.

OMGEVING

De binnenstadsring Marskant verbindt de uitvalsweg Deldenerstraat met het station.

Het langgerekte bouwgebied langs de ring Marskant bestaat uit een bebouwingsstructuur van voor de oorlog/naoorlogs en een grootschalige bebouwingsstructuur uit de 20e eeuw. De dichtheid neemt in noordelijke richting af. Een kantoorgebouw en twee woontorens van 8 verdiepingen worden opgevolgd door een kosterswoning, pastorie en de kerk 'God is Liefde' uit 1950 en een kantoorgebouw uit de jaren 70 van twee verdiepingen dat afsluit met de Walhoflocatie langs de Emmaweg. Aan de westkant van dit langgerekte gebied ligt de BerflobEEK deels bovengronds deels ondergronds aangelegd.

RUIMTELIJKE UITGANGSPUNTEN

Vanuit de analyse van het plangebied en de omgeving zijn een aantal ruimtelijke uitgangspunten voor het stedenbouwkundig ontwerp geformuleerd.

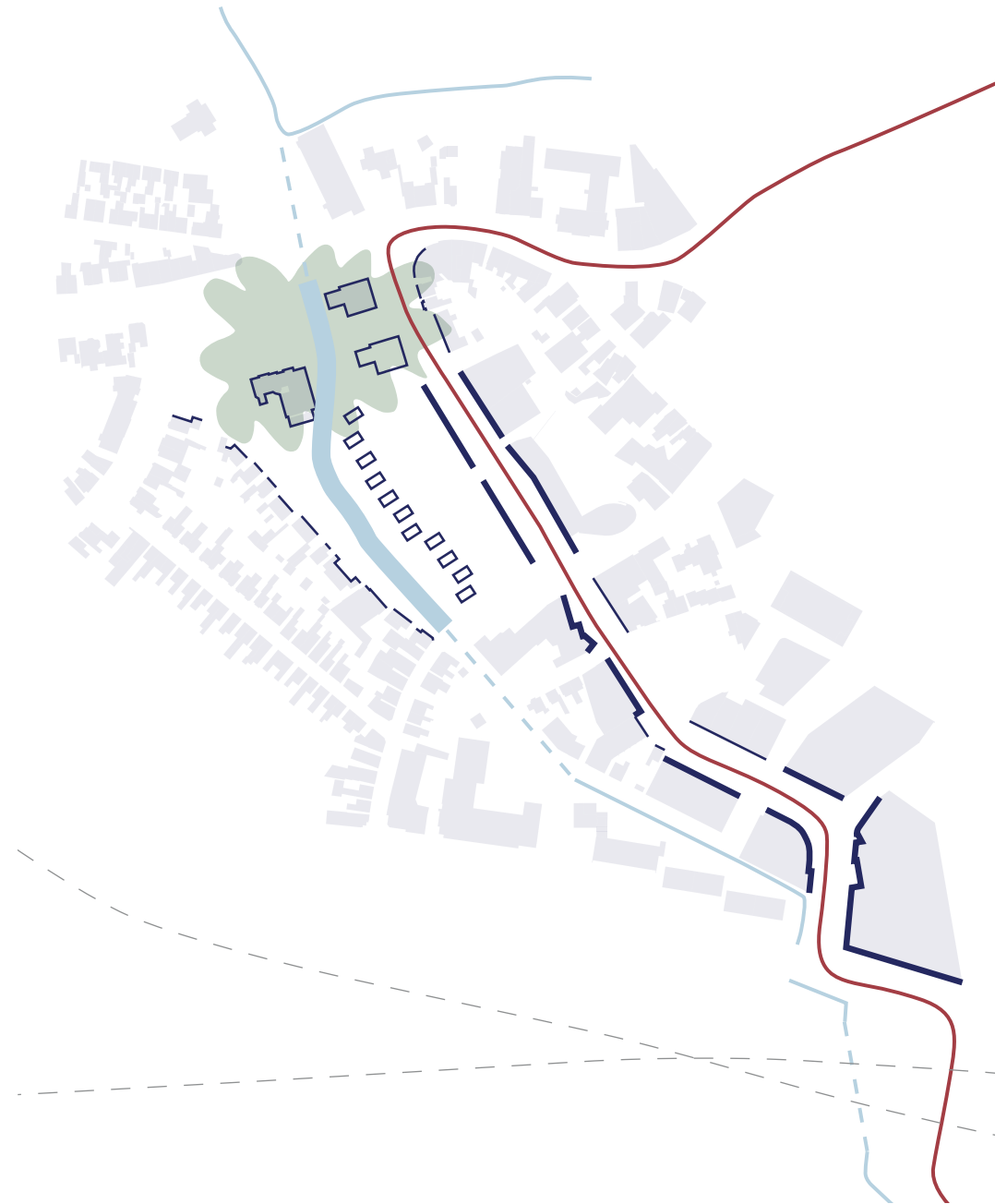
De Berflobeek is een structuurdrager voor het plan. De beek is als onderdeel van de hoofdgroenstructuur een belangrijke aanleiding en kans voor de ruimtelijke kwaliteit.

De villa's in het noordelijk deel vormen een groene kop op het plangebied. De gebouwen in dit gebied staan vrij in een groene ruimte en verhouden zich tot elkaar op afstand.

Langs de Marskant wordt het systeem van de bouwblokken opgepakt die in hoogte stapsgewijs aflopen vanaf het station naar de groene kop met de villa's. De centrumring vraagt in deze structuur om wandvorming, de woningen aan de Marskant zullen dan ook als groot volume in een duidelijke lijn staan. De individuele panden mogen onderling juist verschillend zijn in vormgeving.

De woningen aan de beek beantwoorden het bouwblok aan de Marskant. Ze vormen daarentegen geen strakke wand, maar volgen de loop van de beek in hun plaatsing en kijken naar wat betreft korrelgrootte en oriëntatie naar de woningen van de Dichtersbuurt.

- beek als drager
- groene kop
- stedelijke wand Marskant
- luxe grondgebonden woningen langs de beek
- korrelgrootte Dichtersbuurt

STEDENBOUWKUNDIGE OPZET

Vanuit het genoemde ruimtelijke concept met uitgangspunten en de analyse van de plek is een stedenbouwkundige opzet gemaakt die hier nadere invulling aan geeft.

De aanwezigheid van de beek en de watergevoeligheid van het gebied maken dat de beek een prominente plek krijgt in het plangebied. De groenstructuur met bomen langs de beek, wordt verder geoptimaliseerd en voorzien van een aantrekkelijke route om langs te wandelen. Het profiel van de beek krijgt een natuurlijke uitstraling waaraan het ook aantrekkelijk wonen is.

In het noordelijk deel is er ruimte om een extra villa toe te voegen ten zuiden van de bestaande villa Markant. Dit deel krijgt een eigen identiteit als groene kop, waarin ook de villa Berfloborgh mee doet wat betreft ruimtelijk beeld.

In het middengebied is aan de Marskant gekozen voor een volume van geschakelde woningen die aaneengesloten worden gebouwd en de sfeer van Stadswoningen oproepen. Aan de beekzijde is het beeld juist lossier met meer vrijstaande woningen met een kloeke uitstraling, die speels geplaatst aan de beek staan.

De woningen worden aan de achterzijde ontsloten via een parkeerstraat. De parkeernorm is dusdanig dat alle woningen op eigen terrein parkeren en via één ontsluiting op de Willemstraat het gebied binnenkomen. Wel is er een voetpad naar de Helmersstraat en een route langs de beek.

WONINGTYPOLOGIEËN

Vanuit de stedenbouwkundige opzet zijn er 3 verschillende woningtypologieën opgesteld. Ieder met hun eigen karakter en passend bij de ligging in het plangebied. Wat betreft vormgeving is er veel vrijheid mits er aan een aantal randvoorwaarden kan worden voldaan. Deze worden vastgelegd in de regels van het bestemmingsplan en ruimtelijke criteria in het beeldkwaliteitplan.

In het noordelijke deel is de sfeer van de groene kop richtinggevend voor de uitwerking van de woningen. Er is ruimte voor een extra villa ten zuiden van de **Villa Markant**. We noemen deze typologie het **Stadsblok**. Dit blok is een alzijdig blok waarbij er ramen rondom geplaatst zijn. Ruimtelijk gezien is het een solitair gebouw op een groen laken met aan de randen beplanting die past bij deze typologie, zodat enige privacy ontstaat in de overgang naar het openbaar gebied. De richting van het stadsblok komt voort uit de richting van de andere villa's en niet vanuit de Marskant.

In het middendeel van het plangebied zijn een tweetal verschillende typologieën voorzien. De woningen aan de Marskant worden aangeduid als **Stadswoningen** met een oriëntatie op de Marskant. Deze woningen hebben een gevarieerde en stadse uitstraling. Waarbij de woningen wel familie van elkaar zijn, maar tegelijk onderling verschillen in bijvoorbeeld hoogte, breedte en materiaalgebruik.

Om het accent van de stadse woningen te accentueren wordt de begane grondverdieping verhoogd uitgevoerd.

De hoekwoningen in deze wand krijgen een architectonisch accent en worden gezien als tweede voorgevel waarbij openingen in de vorm van ramen verplicht worden gesteld. De voordeur is in alle gevallen aan de Marskant.

Aan de beek komen **Stadsvilla's** waarbij wonen aan de beek het thema is. Deze woningen hebben een meer open ruimtelijk beeld. De woningen worden vrijstaand uitgevoerd, maar er wordt ook de mogelijkheid geboden om twee vrijstaande woningen aan elkaar te bouwen. De woningen liggen met hun voorzijde aan de beek en hebben allemaal de zelfde richting. Deze is haaks op de Marskant en daarmee verwant aan de stadswoningen. Op deze manier ontstaat er toch ruimtelijke samenhang. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de verplichte nokrichting van de woningen. De woningen worden aan achterzijde ontsloten via een parkeerstraat. Vanuit hier zijn er minimaal twee parkeerplaatsen op eigen erf bereikbaar. Aan de voorzijde zijn de woningen voor voetgangers toegankelijk via het beekpad. De nabijheid en speelse loop van de beek komt terug in de plaatsing van de woningen, deze volgen de loop van de beek en versterken hiermee het ruimtelijk beeld van deze beekzone.

VILLA MARKANT | MONUMENTALE VILLA

Op de plek waar de Marskant de Deldenerstraat ontmoet staat de villa Markant als een markant en statig gebouw. Samen met de villa Berfloborgh maken zij deel uit van de groene kop waarbij de beek als drager van de groene zone onder de Deldenerstraat door loopt.

De villa Markant is een gemeentelijk monument en heeft hiermee een speciale status die in het behoud van het gebouw voorziet.

De villa Markant is het enige gebouw met een overheidsfunctie dat is overgebleven uit de geschiedenis van Hengelo tot 1940. Het heeft na zijn oorspronkelijke functie dienst gedaan als creativiteitscentrum Scheppende Handen en is de laatste jaren de nieuwe vestiging van Stichting Welzijn Ouderen en andere dienstverlenende instellingen. Momenteel is het pand niet meer in gebruik maar verkeerd in goede staat.

Het gebouw is een vierkant pand met een verdieping onder een tentdak. Het heeft een verlengde gevel aan de westkant richting de BerflobEEK. Alle ramen kennen een verdeling met roeden. Het gebouw kent verschillende details zoals de zware natuurstenen lateien, dakruiters met zinken dakjes en versierd metselwerk dat de raampartijen verbindt. Daarbij heeft het bijzondere vensters in nokken.

Boven de opvallende entree is een gevelsteen zichtbaar met naam op lettertegels (geschonden) verscholen achter reclamebord. Het interieur is in redelijke gaafheid met name het houtwerk is in authentieke staat. Het heeft een symmetrische trapopgang van schoon metselwerk en authentieke vloertegels. Geheel in Amsterdamse School stijl.

Het pand is gaaf gebleven, ondanks schade aan gevelsteen waarop naam is aangebracht van de Dienst Gemeentewerken.

Stedenbouwkundig is het van waarde vanwege beeldbepalend karakter. Een duidelijk Markant gebouw! Om dit verder te benadrukken is ook de bebouwingshoogte van het Stadsblok ondergeschikt aan de villa Markant. Beide gebouwen delen een gemeenschappelijke parkeerplaats. Deze is bewust niet direct op de Marskant georiënteerd om zo de ruimtelijke samenhang met de villa Markant te onderstrepen.

fotoarchief Museum Hengelo

De status van gemeentelijk monument heeft invloed op onderhoud, restauratie, bouw of verbouw van het object. Alleen onderhoud is vergunningvrij. Denk aan het schilderen in dezelfde kleuren. Maar bijvoorbeeld het plaatsen van dubbel glas, het isoleren van het dak of een aan- of uitbouw aanbrengen is vergunningplichtig.

Bij alle wijzigingen wegen de cultuurhistorische waarden zwaar mee. Hetgeen overigens niet betekent dat er niets kan. In alle gevallen is het verstandig met uw plannen contact op te nemen met de afdeling Ruimte en Bouwen, te weten de adviseur(s) erfgoed.

STADSBLOK | SOLITAIRE VILLA OP DE GROENE KOP

In het noordelijke deel is de sfeer van de groene kop richtinggevend voor de uitwerking van de woningen. Er is ruimte voor een extra villa. We noemen deze typologie het **Stadsblok**. Dit gebouw is een alzijdig blok waarbij er ramen rondom geplaatst zijn. Ruimtelijk gezien is het een solitair gebouw op een groen laken met aan de randen beplanting die past bij deze typologie, zodat enige privacy ontstaat in de overgang naar het openbaar gebied.

De richting van het Stadsblok komt voort uit de richting van de villa Markant en wijkt daarmee af van de andere woningen aan de Marskant. Het Stadsblok is tevens teruggeplaatst in de rooilijn waardoor deze ondergeschikt oogt aan de Villa Markant. Om dit verder te benadrukken is ook de bebouwingshoogte van het Stadsblok ondergeschikt aan de villa Markant.

Beide gebouwen delen een gemeenschappelijke parkeerplaats waarbij voor het Stadsblok dit tevens de plek is van de hoofdentree. Deze is bewust niet direct op de Marskant georiënteerd om zo de ruimtelijke samenhang met de villa Markant te ondersteunen.

Het hoofdvolume van het Stadsblok kent een heldere hoofdvorm en is in volume ondergeschikt aan de villa Markant en villa Berfloborgh. De gevels zijn eigentijds, helder en sober ontworpen. De kap van de villa verwijst naar de alzijdige oriëntatie van het gebouw, deze kap wordt als een ringkap uitgevoerd. Eventuele loggia's en inpandige balkons worden mee ontworpen en maken onderdeel uit van de kap.

Het materiaalgebruik van het Stadsblok is verwant aan de twee aanwezige villa's en bestaat uit rode baksteen of wit pleisterwerk.

De erfafscheiding rond het pand ontbreekt of is subtiel vormgegeven. De ruimte op de kavel is open en wordt niet door schuttingen of andere afscheiding in stukken verdeeld. Om de buitengrens van het perceel te markeren is het mogelijk om een lichte verhoging of bij een villa passende lage beplanting aan te brengen. Het is belangrijk dat het beeld naar de villa zoveel mogelijk open blijft.

STADSBLOK | SOLITAIRE VILLA OP DE GROENE KOP

KAVEL

- Het gebouw ligt parallel aan villa Markant.
- De kavel heeft 7 parkeerplaatsen op eigen terrein. De parkeerplaatsen zijn uitsluitend bereikbaar vanaf de Marskant en worden gedeeld met het parkeren van villa Markant. Totaal heeft dit deelgebied 14 parkeerplaatsen

VOLUME

- De minimale afmeting van het hoofdvolume is 12 meter bij 18 meter met een maximum van 12 meter bij 20 meter.
- Het hoofdvolume bezit een maximale bouwhoogte van 2 bouwlagen met kap.
- Het hoofdvolume oogt als 1 helder volume.
- Het hoofdvolume is ondergeschikt aan Markant en villa Berfloborgh.

GEVEL

- De hoofdentree bevindt zich in de zijgevel georiënteerd op de hof achter villa Markant.
- De gevels zijn eigentijds, helder en sober ontworpen en verwijzen naar villa Markant en villa Berfloborgh (aan de Deldenerstraat).
- Het betreft een alzijdig gebouw, waarvan de 4 gevels zorgvuldig ontworpen moeten worden en even belangrijk zijn.

KAP

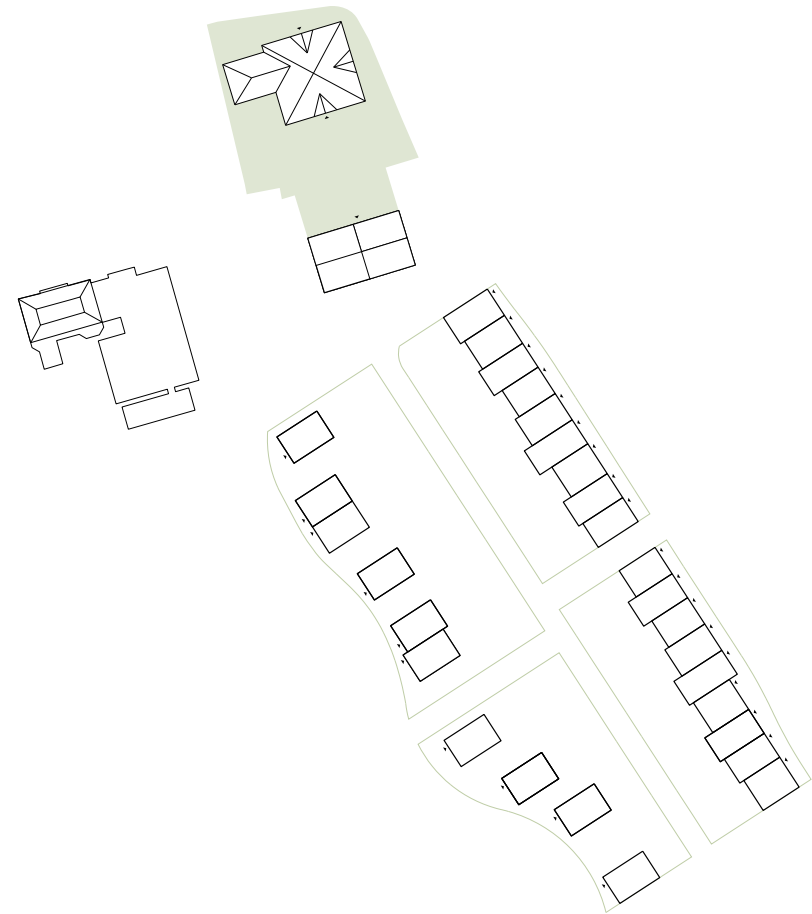
- Het gebouw is voorzien van een ringkap met een dakhelling die overeenkomt met villa Berfloborgh of Markant.
- Loggia's/inpandige balkons worden mee ontworpen in de kap.

MATERIALISATIE

De materialisering van het stadsblok moet aansluiten op of verwant zijn aan de twee aanwezige villa's en bestaat uit rode baksteen of wit pleisterwerk.

GROEN

- Kwalitatief groen rondom villa Markant en het Stadsblok. Bomen zijn indicatief ingetekend. Zie groenplan.

ERFAFSCHEIDING

- Openheid op het maaiveld, geen erfafscheidingen.
- De overgang van openbaar naar privé wordt zorgvuldig vormgegeven.
- De erfruimte wordt als één (groen) geheel ontworpen.

Zorgvuldig ontworpen hoofdvolume, eigentijdse architectuur

Speelsheid in balkons en loggia

Openheid op maaiveld, geen erfafscheiding

Openheid op maaiveld, geen erfafscheiding

Zorgvuldige overgang vormgeving openbaar-privé

Privé groen loopt ongezien over in omgeving

Parkeren omringd door haag

TUIN NOORD MARKANT

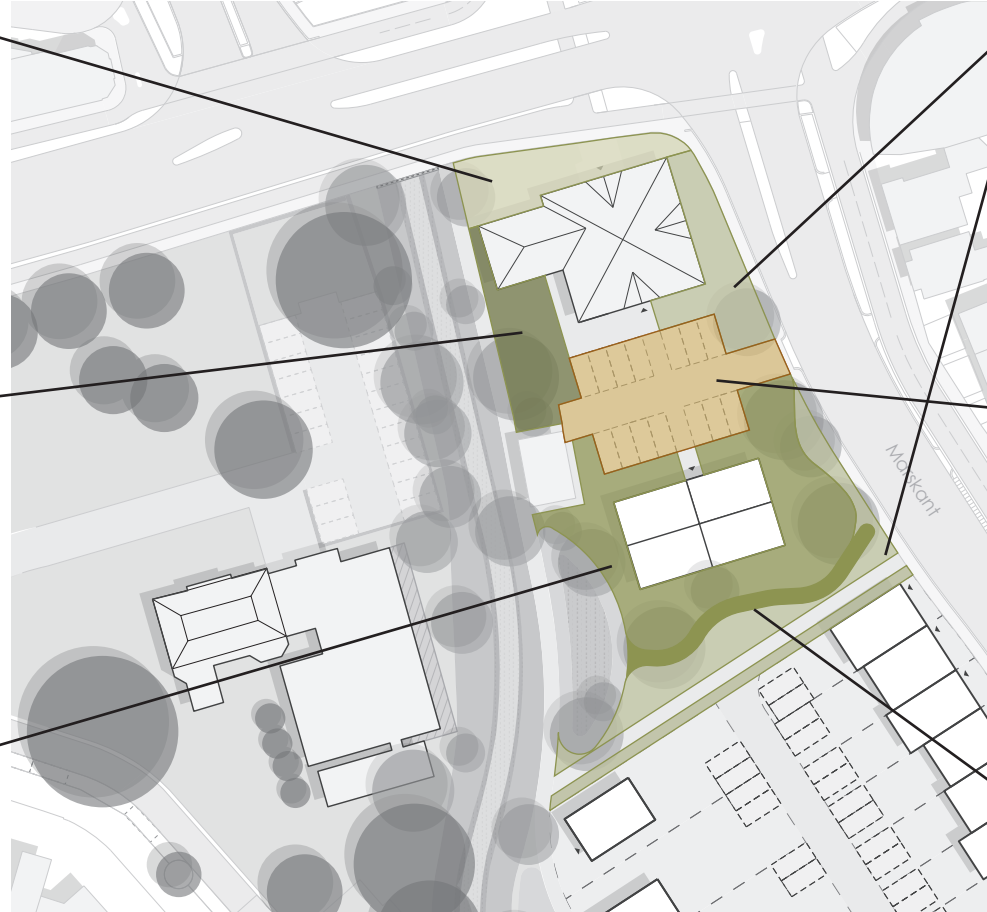
Zone aan de noordzijde van de villa representatief, aansluitend bij karakter van het gebouw, minimale verharding. Open en welkom in sfeer.

TUIN WEST MARKANT

Zonde langs de beek open met sierbeplanting. Parkeerterrein omringd door hagen. Schaduw minnende soorten, bodembedekkend.

STADSBLOK

Open groene ruimte zonder verharding. Afgeschermd met parkachtige beplanting langs de randen, in de vorm van groepen beplanting.

ZIJKANT MARKANT

Zijkant villa Markant en zone greppel tussen de plandelen Stadsblok en Stadsvilla's in openbare sfeer, accenten met sierbeplanting mogelijk.

VERKEERSGEBIED

Verkeersgebied tussen panden, alleen parkeren in de vakken toegestaan. Omringd met hagen. Nutsgebouwtje aankleden voor een passende uitstraling in groen of bekleding met hout.

GREPPEL

Onderdeel van de wadi. Verlaagd, vrij van beplanting, gras, kort gemaaid en eventueel met natuurlijke grassen/bloemen.

Behandelvorschlag

Onderwerp	Wijziging Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo		
Zaaknummer	3641571	Portefeuillehouder	Jacqueline Freriksen
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De gemeenteraad wordt voorgesteld: Geen zienswijze indienen i.v.m. de gewijzigde regeling centrumgemeenteregeling Samenwerking ICT Hengelo.		
Historie	<p>Als gevolg van een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna Wgr) dient de gemeenschappelijke regeling Samenwerking ICT Hengelo worden gewijzigd. Deze wijziging van de Wgr is per 1 juli 2022 van kracht geworden. Op grond hiervan wordt de huidige regeling op een viertal punten aangepast.</p> <p>De raden van de deelnemende gemeenten en het Algemeen Bestuur van de SWB Midden Twente worden ook in de gelegenheid gesteld een zienswijze in dienen ten aanzien van de voorgestelde regeling. Zij zijn verzocht om voor 15 november a.s. een zienswijze kenbaar te maken.</p>		

Raad	11 oktober 2023	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	<p>Uw raad wordt voorgesteld om geen zienswijze in te dienen op het ontwerp van de Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo. Uw raad kan hierover met elkaar in debat.</p> <p>Bij het raadsvoorstel luidt het advies om geen zienswijze in te dienen. Indien u van mening bent dat de gemeenteraad van Hengelo een zienswijze bij dit voorstel dient in te dienen, kunt u tijdens de gemeenteraadsvergadering voorstellen om het raadsvoorstel en –besluit te amenderen. Hierover kunt u dan met de andere fracties in debat. Wilt u advies over het (opstellen van het) amendement, dan kunt u contact opnemen met de raadsgriffie.</p> <p>Voor de raadsleden is op het extranet aanvullende informatie te vinden over de Wijziging van de Wet gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) per 1 juli 2022. De landelijke wijzigingen in de Wgr moeten uiterlijk per 1 juli 2024 zijn geïmplementeerd in alle gemeenschappelijke regelingen. Ook treft u daar informatie aan over het instellen van raadsadviescommissies onder de Wgr (Thema's en projecten -> Regionale Samenwerking -> Gemeenschappelijke Regelingen).</p>	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3641571	wolsink, henk	IIT	Jacqueline Freriksen
ONDERWERP			
3641571 - Wijziging Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De gemeenteraad besluit:

Geen zienswijze indienen i.v.m. de gewijzigde regeling centrumgemeenteregeling Samenwerking ICT Hengelo.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Door wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling moet de gemeenschappelijke regeling Samenwerking ICT Hengelo worden gewijzigd. Het college stelt de regeling in concept vast en legt hem voor aan de deelnemers en de gemeenteraad. Deze kunnen een zienswijze indienen. De raad heeft besloten geen zienswijze in te dienen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3632361	J. Kamies/H.E.M. Wolsink	IIT	Jacqueline Freriksen
ONDERWERP			
3632361 - Wijziging gemeenschappelijke regeling, zienswijze raad			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. Geen zienswijze in te dienen naar aanleiding van de conceptversie van de gewijzigde regeling centrumgemeenteregeling Samenwerking ICT Hengelo.

INLEIDING

De gemeenschappelijke regeling Samenwerking ICT Hengelo moet worden gewijzigd. Reden hiervoor is de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (hierna Wgr). Deze wijziging is per 1 juli 2022 van kracht geworden. Op grond hiervan wordt de huidige regeling op een viertal punten aangepast.

De doelstelling van de wijziging van de Wgr is een versterking van de controlerende rol van de gemeenteraden. Dit doet de wet door de positie van de raad bij besluitvorming en controle te verbeteren. Verder krijgt de raad meer inspraak bij het treffen van gemeenschappelijke regelingen en bij het treffen van besluiten. In concreto betekent dit dat de regeling op een viertal punten wordt aangepast.

ARGUMENTEN

1.1 Voldoen aan wettelijke plicht

De Wgr is per 1 juli 2022 gewijzigd. De grondslag hiervoor is de wet "Versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen" die heeft geleid tot een aantal wijzigingen in de Wgr. Doel van de wet is de positie van de raden te versterken. Dit doet de wet door de positie van de raad bij besluitvorming en controle te verbeteren. Verder krijgt de raad meer inspraak bij het treffen van gemeenschappelijke regelingen en bij het treffen van besluiten. Er geldt een overgangstermijn van 2 jaren.

Om invulling te geven aan de wetswijziging is door het college besloten om een aantal bepalingen toe te voegen aan de regeling. In onderstaande tabel wordt aangegeven wat het betreft.

Artikel Wgr	Onderwerp	Verwerkt in regeling
10, 5 en 6	In regeling opnemen bepaling zienswijzemoogelijkheid raad	Artikel 3
10, lid 7	In regeling opnemen bepaling over inspraak	Artikel 4
17, lid 2 en lid 3	In regeling opnemen van uitgebreide informatieplicht van bestuur aan raden en de wijze waarop deze wordt verstrekt	Artikel 5
11a	In regeling opnemen een bepaling ten aanzien van evaluatie	Artikel 14

Door deze wijzigingen aan te brengen voldoet de regeling (weer) aan de wet. De wijzigingen zijn tot stand gekomen in afstemming met alle deelnemers. Uw raad wordt daarom voorgesteld geen zienswijze in te brengen.

2.1. Zienswijze raad opvragen

Een van de wijzigingen van de Wgr betreft de mogelijkheid van de raad om in een vroegtijdig stadium van een wijzigingsproces invloed uit te oefenen op een voorstel van besluit. Meer concreet houdt dit in dat de raad door de wetswijziging in de gelegenheid wordt gesteld om een zienswijze te geven op de conceptversie van de gewijzigde regeling. Wij verzoeken uw raad daarom van bijgaande conceptversie kennis te nemen.

3.1. Zienswijze andere deelnemers

De raden van de deelnemende gemeenten en het Algemeen Bestuur van de SWB Midden Twente worden ook in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen ten aanzien van de voorgestelde regeling. Zij zijn verzocht om voor 15 november a.s. een zienswijze kenbaar te maken.

KANTTEKENINGEN

Indien er geen uitvoering wordt gegeven aan de wet is de regeling daarmee in strijd.

VERVOLG

Bestuurlijk vervolg

De colleges van Haaksbergen en Oldenzaal en het db van SWB Midden Twente van de andere deelnemers wordt gevraagd om de conceptversie aan hun raden resp. algemeen bestuur voor te leggen en om een zienswijze in te brengen. Daarna wordt de conceptversie definitief gemaakt en wordt het voor vaststelling aan de deelnemers voorgelegd.

Communicatie

Na vaststelling van de definitieve regeling zal de regeling worden gepubliceerd op de daarvoor geldende wijze.

Juridische zaken

Indien een zienswijze daartoe aanleiding geven wordt de regeling aangepast. Na de zienswijzeprocedure volgt de reguliere vaststellingsprocedure. Dat zal eveneens besluiten van uw raad en andere deelnemers vergen. De opzet is dat de nieuwe regeling voor 1 juli 2024 is gepubliceerd. Per 1 juli 2024 vervalt de overgangperiode.

BIJLAGEN

Bijlage 1: conceptversie gewijzigde regeling Samenwerking ICT Hengelo

✓

Conceptversie centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo (versie 16.5.23)

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Haaksbergen, Oldenzaal en Hengelo en het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam SWB Midden Twente (hierna gezamenlijk te noemen: deelnemers);

Overwegende dat:

- de deelnemers de aan hen toevertrouwde publieke taken uitvoeren binnen een snel veranderende maatschappelijke omgeving;
- de deelnemers daarbij gelijktijdig staan voor de opgave om belangrijke veranderingen in dienstverlening en effectiviteit van uitvoering te realiseren;
- de deelnemers wensen samen te werken op het terrein van ICT teneinde:
  - a. de kwaliteit van de dienstverlening te versterken;
  - b. de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen;
  - c. de efficiency en effectiviteit van algemene en meer specialistische taken te vergroten;
- de colleges van burgemeester en wethouders hebben van hun gemeenteraden daartoe de vereiste toestemmingen hebben gekregen;
- de colleges van de gemeenten Hengelo en Oldenzaal in februari 2013 in het Convenant Samenwerking ICT de intentie hebben uitgesproken om vorm en inhoud te geven aan de reeds bestaande samenwerking en teneinde uiteindelijk één ICT-infrastructuur voor deelnemende gemeenten te realiseren waarbij de uitvoering van taken en bevoegdheden die daarvoor nodig zijn worden geconcentreerd en middelen en personeel geïntegreerd bij de gemeente Hengelo;
- in 2013 ervaringen zijn opgedaan met de samenwerking tussen deelnemende gemeenten en dat zij van mening zijn dat de samenwerking verder geformaliseerd kan worden waarbij zij als uitgangspunten hebben dat er één organisatie komt en één ICT-infrastructuur;
- voor de samenwerking op het gebied van ICT een organisatievorm gewenst is die slagvaardig en flexibel is, dienstverlenend, waarbij een duurzame zakelijke relatie tot stand wordt gebracht met borging van continuïteit. Door de deelnemende gemeenten is daarom gekozen voor het treffen van een lichte gemeenschappelijke regeling, zijnde een centrumgemeenteregeling en wel per 1 juli 2014;
- dat het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam SWB Midden Twente op 25 november 2016 de wens heeft uitgesproken te willen toetreden tot de centrumgemeenteregeling en daarvoor toestemming heeft gekregen van het algemeen bestuur welke toetreding daarna is gerealiseerd;
- dat het college van de gemeente Haaksbergen op 15 juni 2021 de wens heeft uitgesproken te willen toetreden tot de centrumgemeenteregeling en daarvoor toestemming heeft gekregen van de raad van de gemeente Haaksbergen;
- dat daarvoor een wijziging nodig is van de bestaande regeling waarvoor de colleges van burgemeester en wethouders en het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam instemming hebben gevraagd en gekregen van hun gemeenteraden resp. hun algemeen bestuur;
- er sprake is van een gemeenschappelijke regeling zonder openbaar lichaam en zonder gemeenschappelijk orgaan;
- de artikelen 1, 8 vierde lid, 9 eerste lid, 10 eerste lid, en 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn van toepassing op een lichte gemeenschappelijke regeling.

b e s l u i t e n :

vast te stellen 'de Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo'

Artikel 1 Algemene bepalingen

Deze regeling verstaat onder:

- a) regeling: de centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo;
- b) deelnemer: een aan deze regeling deelnemend college of dagelijks bestuur;
- c) college: college van burgmeester en wethouders;
- d) dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur van een gemeenschappelijke regeling;
- e) deelnemende gemeente: de gemeente van een deelnemend college;
- f) deelnemend openbaar lichaam: het deelnemende openbaar lichaam van een deelnemend dagelijks bestuur;
- g) centrumgemeente: de gemeente Hengelo;
- h) raad: gemeenteraad van een deelnemende gemeente;
- i) algemeen bestuur: algemeen bestuur van een deelnemende gemeenschappelijke regeling;
- j) uitvoeringsorganisatie: de onderdelen van de organisatie van de gemeente Hengelo, waaraan de uitvoering van de in deze regeling beschreven taken en bevoegdheden organisatorisch is toegekend;
- k) secretarissenoverleg: het periodiek overleg tussen de gemeentesecretarissen van de deelnemende gemeenten en de secretaris van de deelnemende gemeenschappelijke regeling;
- l) uitvoerende bevoegdheden: de bevoegdheden als genoemd in artikel 2 van deze regeling;
- m) dienstverleningsovereenkomst: de overeenkomst tussen de centrumgemeente en de deelnemende gemeente of het openbaar lichaam, waarin afspraken zijn vastgelegd over de prijs en kwaliteit van de te leveren diensten en producten.

Artikel 2 Doel, taken, bevoegdheden en reikwijdte van de regeling

1. De regeling heeft tot doel om de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers te behartigen op het gebied van Informatie- en communicatietechnologie (ICT).
2. De behartiging van de in dit artikel bedoelde belangen omvat het (ondersteunen bij het) ontwikkelen en voorbereiden van beleid op het gebied van ICT alsmede het uitvoeren van het beheer en de advisering op het gebied van ICT.
3. De organisatie van de centrumgemeente voert mede namens de overige deelnemers de taken uit en oefent de bevoegdheden uit die noodzakelijk zijn om de in lid 1 en lid 2 beschreven belangen te behartigen voor zover de hiermee verband houdende en ten laste van de overige deelnemers komende kosten vallen binnen de daartoe door de gemeenteraden van de gemeenten Haaksbergen en Oldenzaal en het algemeen bestuur vastgestelde begroting.
4. De beleidsbepalende bevoegdheden en de bevoegdheid om de financiële kaders vast te stellen blijven berusten bij de afzonderlijke raden en colleges van de deelnemende gemeenten respectievelijk algemeen bestuur en dagelijks van het deelnemende openbaar lichaam, ieder voor zover het hun bevoegdheden betreft.
5. Ter uitwerking van lid 3 maken de deelnemers binnen de kaders van deze regeling nadere afspraken over de te verrichten taken en uit te oefenen bevoegdheden en de daarbij behorende kwaliteitseisen. Deze afspraken worden opgenomen in een ICT-dienstverleningsovereenkomst. De deelnemers kunnen deze afspraken bij eensluidend besluit wijzigen.
6. De samenwerking is mede gericht op:
  - a. het standaardiseren van ICT-infrastructuur en Programmatuur;
  - b. het creëren en in standhouden van één technische infrastructuur van de deelnemers; en
  - c. het ondersteunen van gebruikers vanuit een centrale ICT-beheerorganisatie.

Artikel 3 Zienswijze

1. Bij besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of bij beleidsmatige keuzes, besluit het portefeuillehoudersoverleg of college van de gemeente Hengelo of, hoe en

wanneer de raden dan wel het algemeen bestuur van de deelnemers in het besluitvormingsproces betrokken worden.

2. Indien het portefeuilielhoudersoverleg of college van de gemeente Hengelo besluit dat de raden dan wel het algemeen bestuur van de deelnemers in het besluitvormingsproces om zienswijzen worden gevraagd, dan is op de zienswijzeprocedure artikel 35 eerste tot en met vierde lid van de Wgr van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de termijn acht weken bedraagt.

3. Onverminderd het bepaalde in lid 2, worden de raden dan wel het algemeen bestuur van de deelnemers in de gelegenheid gesteld op besluiten van het college van B&W van de gemeente Hengelo voorafgaand zienswijzen naar voren te brengen als een meerderheid van de raden plus het algemeen bestuur van de deelnemers hierom verzoekt.

Artikel 4 Inspraak

Bij de totstandkoming van beleid kan aan ingezetenen van de deelnemende gemeenten en belanghebbenden inspraak worden verleend. In dat geval zal de Inspraakverordening van de gemeente Hengelo (of de toekomstige participatieverordening van de gemeente Hengelo) van toepassing zijn.

Artikel 5 Informatie en verantwoording

1. Een verzoek om inlichtingen wordt schriftelijk ingediend bij het college.

2. Het betreffende bestuursorgaan geeft de raden of het algemeen bestuur van de deelnemers door een of meer leden van die raden dan wel het algemeen bestuur gevraagde inlichtingen:

a. binnen één maand na ontvangst van het verzoek en

b. overeenkomstig het reglement van orde van de raad van de gemeente Hengelo voor zover dit niet in strijd is met het openbaar belang.

3. Het college van de gemeente Hengelo geeft de raad van zijn gemeente mondeling of schriftelijk de door een of meer leden van een van de raden dan wel het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur van de deelnemers de gevraagde inlichtingen, op de in de gemeente Hengelo gebruikelijke wijze.

4. Inlichtingen als bedoeld in artikel 17, tweede lid van de Wgr, wordt mondeling, schriftelijk of digitaal verstrekt.

Artikel 6 Personeel

1. De uitvoeringsorganisatie bestaat uit een front- en een backoffice.

2. De uitvoeringsorganisatie wordt ingericht overeenkomstig de organisatie ICT Hengelo.

3. De medewerkers die belast zijn met de uitvoering van de ICT taken zijn in dienst van en zijn werkzaam onder verantwoordelijkheid van het college van de centrumgemeente.

Artikel 7 Dienstverleningsovereenkomst

1. De werkzaamheden die de uitvoeringsorganisatie uitvoert zijn nader omschreven en vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met een deelnemer die de deelnemer en de uitvoeringsorganisatie gezamenlijk overeenkomen. Aan de DVO is een producten- en dienstencatalogus gehecht.

2. De DVO wordt jaarlijks voor 1 december geactualiseerd.

3. Op basis van de DVO wordt door de leiding van de uitvoeringsorganisatie jaarlijks een managementrapportage uitgebracht, die ter vaststelling wordt voorgelegd aan de deelnemers.

Artikel 8 Communicatie en afstemming.

1. De deelnemers hechten aan een zorgvuldige communicatie over ICT-aspecten gedurende de werking van deze gemeenschappelijke regeling. Daartoe dienen de volgende afstemmingmomenten:

a. De portefeuillehouders ICT komen minimaal eens per jaar in overleg bijeen. Dit overleg zal worden voorbereid door de secretarissen van de deelnemers die zich bij die voorbereiding kunnen laten ondersteunen door de accounthouders van de deelnemers. De leiding van de uitvoeringsorganisatie is aanwezig bij het overleg van de secretarissen en adviseert hen over de aan de orde zijnde onderwerpen.

Op de agenda van dit overleg staan in ieder geval de volgende onderwerpen:

- de algemene gang van zaken rond de samenwerking;
- de jaarlijkse rapportage;
- de dienstverleningsovereenkomst.

b. Eens per kwartaal vindt overleg plaats tussen de teammanager IT-bedrijf van de gemeente Hengelo en de teamleider Informatie van de gemeente Oldenzaal, idem tussen de teammanager IT-bedrijf van de gemeente Hengelo en de adviseur Informatievoorziening van het deelnemend openbaar lichaam en tussen teammanager IT-bedrijf van de gemeente Hengelo en de teammanager concern ondersteuning van de gemeente Haaksbergen.

2. De deelnemers wijzen een medewerker binnen hun organisatie aan als accounthouder voor de samenwerking. De accounthouder van de gemeente Hengelo is het vaste aanspreekpunt voor de managementteams van de deelnemers om inhoudelijke vragen of ontwikkelingen op het gebied van ICT te bespreken.

Artikel 9 Financiële bepalingen

Er wordt een vast en variabel tarief vastgesteld tussen de deelnemers. Dit wordt vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst. Daarbij worden onder meer afspraken gemaakt over tariefaanpassingen, betalingstermijnen, facturering, btw-percentages, indexatie, de jaarlijkse vaststelling van het aantal werkplekken.

Artikel 10 Archief

1. Het college van de centrumgemeente is belast met de zorg voor en het toezicht op de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden voor zover het de reikwijdte van deze regeling betreft. De Archiefverordening gemeente Hengelo is hierbij leidend.

2. De gemeenten Haaksbergen en Oldenzaal en het openbaar lichaam dragen het beheer van de archiefbescheiden voor zover het de reikwijdte van de overeenkomst betreft op aan de gemeente Hengelo, onverminderd de verantwoordelijkheid van de colleges van Haaksbergen en Oldenzaal en het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam als zorgdrager op basis van de Archiefwet 1995 of diens opvolgers.

3. Voor de bewaring van de grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen bescheiden wijst het college van de centrumgemeente een Bewaarplaats, als bedoeld in deze wet, aan.

4. De gemeenten Haaksbergen en Oldenzaal en het openbaar lichaam dragen er zorg voor dat de Archiefverordening en andere van toepassing zijnde regelgeving het beheer van de archiefbescheiden door de gemeente Hengelo mogelijk maken.

5. Nadere afspraken over het archief- en informatiebeheer worden vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst.

Artikel 11 Informatie en verantwoording

1. Indien een of meer leden van de deelnemers, hun raden resp. algemeen bestuur, schriftelijk inlichtingen vraagt, waarvan het belang niet in strijd is met het openbaar belang, dan geeft het college van de centrumgemeente deze inlichtingen binnen zes weken aan het betreffende

bestuursorgaan.

2. Het college van de centrumgemeente brengt voor 1 maart verslag uit aan de deelnemers over de wijze waarop het samenwerkingsverband in het voorafgaande jaar van zijn uitvoerende bevoegdheden gebruik heeft gemaakt. De deelnemers leggen het verslag ter vaststelling voor aan de raden in hun gemeente dan wel het algemeen bestuur. Het verslag maakt deel uit van de afzonderlijke jaarrekeningen van de deelnemers.

3. De centrumgemeente draagt namens de deelnemers zorg voor informatie- en verantwoordingsplichten jegens derden.

Artikel 12 Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

1. Toetreding tot de regeling door derden behoeft de goedkeuring van de deelnemers, ieder voor zover het hun eigen bevoegdheden betreft.

2. Een deelnemer kan uittreden uit de regeling.

3. Gedurende vier jaren na de datum van toetreding tot de regeling het niet mogelijk is om uit de regeling te treden.

4. Voor uittreding uit de regeling wordt een opzegtermijn van tenminste één jaar in acht genomen.

5. Uittreding vindt plaats aan het einde van het kalenderjaar.

6. Een deelnemer die uit de regeling wenst te treden maakt, na verkregen toestemming van de gemeenteraad resp. het algemeen bestuur, zijn voornemen tot uittreding bij aangetekend schrijven kenbaar aan de centrumgemeente en de overige deelnemers.

7. De financiële en personele gevolgen van uittreding, waaronder mede moet worden begrepen de daardoor ontstane wachtgeldverplichtingen, komen voor rekening van de uittredende deelnemer.

8. Voor de vaststelling van de financiële gevolgen van uittreding als bedoeld in het vorige lid, wordt voorafgaande aan die uittreding door de deelnemers gezamenlijk advies gevraagd aan een onafhankelijke externe deskundige. Het advies van deze deskundige is voor de deelnemers bindend. De kosten voor het inschakelen van de deskundige zijn voor rekening van de uittredende deelnemer.

9. Deze regeling kan worden gewijzigd, dan wel worden opgeheven na een daartoe strekkend gelijkluidend besluit van de raden resp. het algemeen bestuur en de colleges resp. dagelijks bestuur van de deelnemers, ieder voor zover het hun eigen verantwoordelijkheid betreft.

10. Een besluit tot opheffing van de regeling gaat vergezeld van een liquidatieplan, vast te stellen door de raden resp. algemeen bestuur van de deelnemers. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de deelnemers tot deelneming in de financiële gevolgen van de opheffing, in de gevolgen voor het personeel en in de gevolgen van het door de deelnemers wederom zelfstandig uitvoeren van de regelgeving als vermeld in artikel 2 van deze regeling, alsmede in de gevolgen voor het archief.

11. Het college van de centrumgemeente is belast met de voorbereiding en uitvoering van de liquidatie.

Artikel 13 Geschillen

1. Over geschillen tussen de deelnemers onderling omtrent de toepassing, in de ruimste zin, van deze regeling wordt beslist door de bevoegde rechter.

2. Het verzoek aan de rechter vindt niet plaats dan nadat de deelnemers zich tot het uiterste hebben inspannen het geschil in onderling overleg op te lossen.

3. Mocht een voor deelnemers bevredigende oplossing niet binnen drie maanden na aanvang van het in het tweede lid bedoelde overleg zijn gevonden, dan wordt voorafgaande aan het nemen van een besluit omtrent het geschil, het geschil ter advisering voorgelegd aan een door betreffende deelnemers samengestelde geschillencommissie bestaande uit drie personen, waarvan elke

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3647098	buis, klaske	MSO-MP	Marie-José Luttikholt
ONDERWERP			
3647098 - Subsidieplafond uitvoeringsregeling Impuls Jongerencultuur 2023-2024			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De gemeenteraad besluit:

- 1) het subsidieplafond voor de uitvoeringsregeling "Impuls Jongerencultuur 2023-2024" vast te stellen op € 539.400

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3647098	Buis, Klaske	MSO-MP	Marie-José Luttikholt
ONDERWERP			
3647098 - Subsidieplafond uitvoeringsregeling Impuls Jongerencultuur 2023-2024			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

- 1) Het subsidieplafond voor de uitvoeringsregeling 'Impuls Jongerencultuur 2023-2024' vast te stellen op € 539.400.

INLEIDING

Naar aanleiding van de "Meerjarenbrief cultuur – de kracht van creativiteit" (Kamerstuk 32820, nr 482) heeft het Ministerie van OCW aan gemeente Hengelo een Specifieke Uitkering (SPUK) Impuls Jongerencultuur toegekend voor de jaren 2022-2023 en 2024. Met deze tijdelijke, extra impuls wil het Rijk activiteiten en vormen van eigentijdse cultuurbeoefening door jongeren stimuleren.

In 2022 heeft de eerste uitkering van deze driejarige SPUK plaatsgevonden. Er is toen voor gekozen om het initiatief Studio15 Talenhouse te ondersteunen met het volledige bedrag van € 310.000. Om de middelen voor 2023 en 2024 in te kunnen zetten, heeft het college de uitvoeringsregeling "Impuls Jongerencultuur 2023-2024" vastgesteld.

Het toegekende budget van deze SPUK 2023-2024 is € 294.000 per jaar (totaal € 589.400).

ARGUMENTEN

1.1 Corona heeft grote impact gehad op de samenleving, niet in de laatste plaats op jongeren

Jongeren hebben in de coronaperiode veel moeten missen, ook op cultureel vlak. Dat terwijl cultuurdeelname positieve effecten kan hebben op ons welzijn. In het kader van herstel is er daarom in het bijzonder oog voor cultuurparticipatie door jongeren. Cultuurparticipatie verbindt jongeren met elkaar, draagt bij aan hun veerkracht, welbevinden en aan hun persoonlijke ontwikkeling. In het bijzonder voor jongeren (in een kwetsbare positie) waar cultuurparticipatie niet vanzelfsprekend is.

1.2 deze extra impuls gelden maken incidentele activiteiten mogelijk op het snijvlak van cultuur en jeugd- en jongerenwerk in Hengelo

Om extra activiteiten voor jongeren en vormen van eigentijdse cultuurbeoefening door jongeren in Hengelo te stimuleren ondersteunt de regeling de volgende onderdelen:

- 1) Activiteiten op het snijvlak van cultuur en jeugd- en jongerenwerk in Hengelo
- 2) De inzet van een cultuurmakelaar in Hengelo (in samenhang met de Cultuurmakelaar-regeling van Provincie Overijssel) en
- 3) Activiteiten van Studio15 Talenhouse Hengelo in 2024

1.3 de uitvoeringsregeling Impuls Jongerencultuur 2023-2024 geeft de voorwaarden, criteria en kaders om de te verwachten aanvragen te kunnen beoordelen

Het instrument "uitvoeringsregeling" geeft de mogelijkheid om op transparante wijze de beschikbare middelen in te zetten voor de doelgroep waar deze voor is bedoeld. Hengelose organisaties op het gebied van cultuur en/of jeugd- en jongerenwerk kunnen een aanvraag doen uit deze regeling.

Er zijn aanvullende voorwaarden geformuleerd om de activiteiten zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de uitgangspunten en al bestaande initiatieven in Hengelo:

- De activiteiten zijn primair bedoeld voor jongeren in de leeftijd van 14 t/m 27 jaar
- De activiteiten vinden plaats in Hengelo
- Verbinding van de te subsidiëren activiteit(en) met bestaande initiatieven en infrastructuur voor jongeren heeft een pré

KANTTEKENINGEN

1.1 Inzet van incidentele SPUK-gelden kan verwachtingen wekken voor de toekomst

De verwachting is dat met de inzet van deze incidentele SPUK-gelden een aantal activiteiten en initiatieven voor (kwetsbare) jongen kan worden uitgevoerd. De verankering van deze projecten blijft wel een probleem. Zoals bijvoorbeeld het uitrollen van Studio15 Talenthouse in Hengelo. Met een bijdrage uit deze Impulsregeling kan dit initiatief van de grond opgebouwd worden – het voorziet ook duidelijk in een behoefte. Het wegvallen van de SPUK per 2025 geeft een direct financieel probleem, omdat het initiatief op zo'n korte termijn niet zelfvoorzienend kan zijn, en afhankelijk blijft van financiële ondersteuning. Er moet worden nagedacht, hoe dit kan worden opgevangen en bijvoorbeeld ingepast kan worden in de opgaven binnen het Transformatieplan.

VERVOLG

Financiën

De SPUK-beschikking betreft een subsidie voor 2023 en 2024, voor € 294.700 per jaar, totaal € 589.400. Het voorstel is om van dit totaalbudget € 539.400 te bestemmen voor de uitvoeringsregeling Impuls Jongerencultuur. De uitvoeringsregeling bestrijkt deze twee kalenderjaren. Eventueel resterend budget van 2023 wordt daarom ingezet in 2024. De gemeente heeft de verplichting om deze gelden voor 31 december 2024 uit te geven.

Personeel

De beoordeling en afhandeling van zowel de aanvragen als de verantwoordingen vergt inzet van capaciteit. Hiervoor reserveren we € 25.000 per jaar uit deze SPUK (totaal € 50.000 verspreid over 2023 en 2024).

Uitvoering

Na vaststelling van het subsidieplafond door uw raad, wordt de regeling z.s.m. gepubliceerd. Een dag na de bekendmaking treedt de regeling in werking. Vanaf dat moment tot en met 15 november 2023 kunnen aanvragen worden ingediend en binnen de Asv-termijn volgt het besluit. De aanvragen worden op volgorde van binnenkomst behandeld. Wanneer het subsidieplafond is bereikt, worden nieuwe aanvragen afgewezen.

BIJLAGEN

Bijlage 1: uitvoeringsregeling Impuls Jongerencultuur 2023-2024

Uitvoeringsregeling 'Impuls Jongerencultuur 2023-2024'

Gemeente Hengelo

Gelet op: artikel 7, Wet op het specifiek cultuurbeleid en de Algemene Subsidieverordening van gemeente Hengelo;

Op 24 april 2023 heeft het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap middelen toegekend aan gemeente Hengelo met betrekking tot de Specifieke Uitkering Impuls Jongerencultuur 2023-2024. Dit als uitwerking van het betreffende onderdeel in de Meerjarenbrief cultuur – De kracht van creativiteit (Kamerstuk 32820, nr. 482). Deze regeling is een uitwerking van de toegekende middelen voor de periode 1 januari 2023 tot en met 31 december 2024.

Criteria	Toelichting
Aanleiding	Jongeren hebben in de coronaperiode veel moeten missen, ook op cultureel vlak. Dat terwijl cultuurdeelname positieve effecten kan hebben op ons welzijn. In het kader van herstel is er daarom in het bijzonder oog voor cultuurparticipatie door jongeren. Cultuurparticipatie verbindt jongeren met elkaar, draagt bij aan hun veerkracht, welbevinden en aan hun persoonlijke ontwikkeling.
1. Doel van de subsidie	Stimuleren van extra <i>Impuls Jongerencultuur</i> activiteiten en vormen van eigentijdse cultuurbeoefening door jongeren in Hengelo. In het bijzonder voor jongeren (in een kwetsbare positie) waar cultuurparticipatie niet vanzelfsprekend is.
2. Te subsidiëren activiteiten	Uit deze regeling kan een aanvraag worden gedaan voor: 1) Activiteiten op het snijvlak van cultuur en jeugd- en jongerenwerk in Hengelo 2) De inzet van een cultuurmakelaar in Hengelo (in samenhang met de Cultuurmakelaar-regeling van Provincie Overijssel) 3) Activiteiten van Studio 15 Talenthouse Hengelo in 2024
3. Aanvullende voorwaarden te subsidiëren activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • De activiteiten zijn primair bedoeld voor jongeren in de leeftijd van 14 t/m 27 jaar • De activiteiten vinden plaats in Hengelo • Verbinding van de te subsidiëren activiteit(en) met bestaande initiatieven en infrastructuur voor jongeren heeft een pré
4. Wie kan aanvragen	Hengelose organisaties op het gebied van cultuur en/of (professioneel) jeugd- en jongerenwerk.
5. Subsidieaanvraag Voorwaarden	Het subsidieplafond voor deze regeling wordt door de raad vastgesteld.
6. Subsidieaanvraag verplichtingen	Zie de ASv (Algemene subsidieverordening) hoofdstuk <i>subsidieaanvraag</i> . <ul style="list-style-type: none"> • De subsidie wordt aangevraagd door gebruik te maken van het aanvraagformulier en daarbij de gevraagde stukken aan te leveren. • De activiteit moet plaatsvinden in de periode 1 januari 2023 tot en met 31 december 2024. • Een organisatie kan maximaal één keer per jaar een aanvraag doen uit deze regeling voor dezelfde activiteit. • Aanvragen worden op volgorde van binnenkomst behandeld. Wanneer het subsidieplafond is bereikt, worden nieuwe aanvragen afgewezen.
7. Indientermijn aanvraag	<u>Eerste aanvraagronde:</u> Aanvragen kunnen vanaf de dag na bekendmaking tot en met 15 november 2023 worden ingediend. <u>Tweede aanvraagronde:</u> Wanneer na de eerste aanvraagronde het subsidieplafond niet bereikt is, is een tweede aanvraagronde mogelijk. Aanvragen voor deze eventuele tweede ronde dienen te worden ingediend vanaf 15 januari 2024 tot en met 15 februari 2024.
8. Subsidieverlening /-verantwoording	Zie ASv, hoofdstuk de <i>subsidievaststelling</i> . Subsidies tot € 7.500 worden direct vastgesteld bij beschikking. Bij subsidies vanaf € 7.500 dient de subsidie verantwoord te worden. In dat geval dient de verantwoording binnen drie maanden na afloop van de activiteit/investering te zijn ingediend, met inhoudelijk en inzichtelijk financieel verslag. Na goedkeuring hiervan wordt de subsidie vastgesteld. Bij een activiteit die meer dan een jaar in beslag neemt, zal een tussenrapportage worden gevraagd. In geval een activiteit doorloopt tot 31 december 2024 moet er vóór 1 december 2024 een concept-rapportage worden ingediend ivm verantwoording van de gemeente aan het Rijk.

9. subsidieplafond	€ 539.400,-
10. subsidieverdeling	<p>Voor deze regeling zijn de volgende kosten subsidiabel:</p> <p>1) Activiteiten op het snijvlak van cultuur en jeugd- en jongerenwerk in Hengelo:</p> <p>2) De inzet van een cultuurmakelaar in Hengelo (in samenhang met de Cultuurmakelaar-regeling van Provincie Overijssel):</p> <p>Voor zowel 1) als 2) geldt: maximaal 50% van de begrote kosten tot een maximum van € 40.000 per aanvraag.</p> <p>3) Activiteiten van Studio 15 Talenthouse Hengelo in 2024: Maximaal € 250.000,- voor 2024</p>
11. Inwerkingtreding regeling	De regeling "Impuls Jongerencultuur" treedt in werking op de dag na de bekendmaking.
12. Einde regeling	Deze regeling eindigt van rechtswege op 31 december 2024.